

Cena 377,50 zł (w tym 7% VAT)

DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTRA ŚRODOWISKA
I GŁÓWNEGO INSPEKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA

Załącznik do nru 2, poz. 6—10, 12—16, 18—27, 29—30, 43, 45
z dnia 19 listopada 2007 r.

TEKSTY ZAŁĄCZNIKÓW DO ZARZĄDZEŃ MINISTRA ŚRODOWISKA

TEKSTY ZAŁĄCZNIKÓW DO ZARZĄDZEŃ
MINISTRA ŚRODOWISKA

ISSN 1643-6822

MINISTER ŚRODOWISKA

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTRA ŚRODOWISKA

I GŁÓWNEGO INSPEKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA

Załącznik do nru 2, poz. 6—10, 12—16, 18—27, 29—30, 43, 45
z dnia 19 listopada 2007 r.

TEKSTY ZAŁĄCZNIKÓW DO ZARZĄDZEŃ MINISTRA ŚRODOWISKA

SPIS TREŚCI

	Strona
5 — załączniki do zarządzenia Nr 71 Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Parku Narodowego „Ujście Warty”, (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 6)	3
6 — załączniki do zarządzenia Ministra Środowiska Nr 72 z dnia 4 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wielkopolskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 7)	11
7 — załączniki do zarządzenia Nr 73 Ministra Środowiska z dnia 1 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Tatrzańskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 8)	25
8 — załączniki do zarządzenia Nr 74 Ministra Środowiska z dnia 1 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 9)	42
9 — załączniki do zarządzenia Nr 75 Ministra Środowiska z dnia 1 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wolińskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 10)	61
10 — załączniki do zarządzenia Nr 77 Ministra Środowiska z dnia 7 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Babiogórskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 12)	76
11 — załączniki do zarządzenia Nr 78 Ministra Środowiska z dnia 7 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Parku Narodowego „Bory Tucholskie (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 13)	89
12 — załączniki do zarządzenia Nr 79 Ministra Środowiska z dnia 7 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Białowieskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 14)	101
13 — załączniki do zarządzenia Nr 80 Ministra Środowiska z dnia 7 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Bieszczadzkiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 15)	112
14 — załączniki do zarządzenia Nr 81 Ministra Środowiska z dnia 7 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Gorczańskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 16)	140
15 — załączniki do zarządzenia Nr 83 Ministra Środowiska z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Kampinoskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 18)	159
16 — załączniki do zarządzenia Nr 84 Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Karkonoskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 19)	181
17 — załączniki do zarządzenia Nr 85 Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla Narwiańskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 20)	196
18 — załącznik do zarządzenia Nr 86 Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Gdańsku (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 21)	206
19 — załącznik do zarządzenia Nr 87 Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Gliwicach (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 22)	207
20 — załącznik do zarządzenia Nr 88 Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Krakowie (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 23)	208
21 — załącznik do zarządzenia Nr 89 Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Poznaniu (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 24)	209
22 — załącznik do zarządzenia Nr 90 Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Szczecinie (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 25)	210
23 — załącznik do zarządzenia Nr 91 Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Warszawie (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 26)	211
24 — załącznik do zarządzenia Nr 92 Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej we Wrocławiu (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 27)	212
25 — załącznik do zarządzenia Nr 1 Ministra Środowiska z dnia 15 stycznia 2007 r. zmieniające zarządzenie w sprawie nadania statutu Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Gdańsku (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 29)	213
26 — załącznik do zarządzenia Nr 2 Ministra Środowiska z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Środowiska (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 30)	214
27 — załącznik do zarządzenia Nr 15 Ministra Środowiska z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawie powołania Rady Górniczej (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 43)	231
28 — załączniki do ogłoszenia z dnia 24 maja 2007 r. w sprawie raportu inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych i ich prekursorów do powietrza (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 45)	233

Wydawca: Minister Środowiska i Główny Inspektor Ochrony Środowiska
Redakcja: Ministerstwo Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
 tel. 0-22 579-24-71, e-mail: Biuro.Edukacji.Ekologicznej.i.Komunikacji.Spotecznej@mos.gov.pl
Skład, druk i kolportaż: Wydział Wydawnictw i Poligrafii Centrum Obsługi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
 ul. Powsińska 69/71, 02-903 Warszawa, tel. 0-22 694-67-52; faks 0-22 694-62-06
 Bezpłatna infolinia: 0-800-287-581 (czynna w godz. 7³⁰–15³⁰)
www.cokprm.gov.pl
 e-mail: dziust@cokprm.gov.pl, wydawnictwa@cokprm.gov.pl

Tłoczono z polecenia Ministra Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w Wydziale Wydawnictw i Poligrafii
 Centrum Obsługi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ul. Powsińska 69/71, 02-903 Warszawa

**Załączniki do zarządzenia Nr 71
Ministra Środowiska
z dnia 4 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MSiGİOŚ Nr 2, poz. 6)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Pojawianie się niepożądanych inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia oraz nadmierny rozwój roślinności na łąkach i pastwiskach, powodujące zanikanie siedlisk lęgowych i miejsc żerowania ptaków oraz unikalnych zbiorowisk roślinnych	Wykaszenie roślin zielnych, usuwanie drzew i krzewów. Wypas bydła i koni na wyznaczonych powierzchniach
2	Zanik chronionych gatunków roślin w wyniku zaprzestania uprawy łąk	Koszenie i wywożenie skoszonej biomasy
3	Niszczenie lęgów gęgawy, krzyżówki i ohara przez norkę amerykańską	Kontrola liczebności norki amerykańskiej
4	Pojawienie się i wzrost liczebności obcego gatunku drapieżnika — szopa pracza	Monitorowanie zmian liczebności, badania rozrodczości, śmiertelności, składu pokarmu i drapieżnictwa szopa. Redukcja liczebności
5	Niska liczebność ptaków gniazdujących w dziuplach — gągoła i tracza nurogęsi spowodowana niedoborem dziuplastych drzew	Stosowanie budek lęgowych
6	Szkody wyrządzane przez populację dzika na łąkach, pastwiskach i urządzeniach melioracji wodnej	Odstrzał redukcyjny dzików
7	Kłusownictwo rybackie	Lokalizacja tarlisk i zimowisk ryb za pomocą echosondy. Wzmoczona ochrona ryb przed kłusownictwem rybackim

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Nadmierny wzrost liczebności populacji lisa i jenota zagrażających ptakom lęgowym	Odstrzał redukcyjny lisów i jenotów

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Sąsiedztwo ferm norek amerykańskich — stały napływ osobników uciekających z niewoli i zagrożających rodzimym gatunkom fauny	Odłow i eliminacja norek amerykańskich szczególnie przed i w trakcie okresu lęgowego ptaków
2	Nadmierna presja użytkowników terenu — turystów i wędkarzy, powodująca zaśmiecanie terenu, nielegalny wjazd na tereny nie udostępnione oraz płoszenie ptaków i przypadkowe niszczenie lęgów	Utrzymanie miejsc postoju i biwakowania, utrzymanie koszy na odpady, zakazów ruchu i regulaminów udostępnienia Parku
3	Pożary powstające w wyniku nielegalnego wypalania łąk	Utrzymanie dróg dojazdowych do punktów czerpania wody

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Prowadzenie monitoringu przyrodniczego	Wybrane gatunki ryb, ptaków wodnych, błotnych, drapieżnych i wróblowatych, oraz monitoring bobrów, zwierzyny łownej, roślin naczyniowych	Obszar całego Parku

II. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną czynną

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Usuwanie zarośli wierzbowych	150 ha	O.O. Stońsk, O.O. Chyrzyno

1	2	3	4
2	Ekstensywny wypas bydła i koni lub koszenie łąk	do 4000 ha do 4000 sztuk bydła około 300 koni	O.O. Stońsk, O.O. Chyrzyno
3	Koszenie jeden raz do roku, w sierpniu lub wrześniu łąk i ziołorośli w celu ochrony łąk moliniowych	72 ha	O.O. Stońsk
4	Koszenie i wywóz biomasy z turzycowisk będących siedliskiem wodniczki, nie wcześniej niż 15 sierpnia	90 ha	O.O. Stońsk
5	Koszenie i rozdrobnienie zielonej masy na wilgotnych pastwiskach w celu eliminacji lub ograniczenia zarastania obcym gatunkiem inwazyjnym — rzepieniem włoskim	150 ha	O.O. Stońsk
6	Usuwanie podrostu robinii akacjowej na wydmie porośniętej roślinnością kserotermiczną	0,5 ha	O.O. Stońsk
7	Utrzymanie dróg pożarowych oraz oznakowania punktów czerpania wody gaśniczej		O.O. Stońsk, O.O. Chyrzyno

B. Inne, według specyfiki Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Utrzymanie dróg udostępnionych, ścieżek edukacyjnych, miejsc postoju i biwakowych	2 miejsca postoju 1 miejsce biwakowania	O.O. Stońsk, O.O. Chyrzyno

III. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ekstensywny wypas bydła i koni lub koszenie łąk	do 3340 ha do 2000 sztuk bydła do 100 koni	O.O. Polder Północny
2	Usuwanie podrostu robinii akacjowej	do 2 ha	O.O. Polder Północny
3	Odstrzał redukcyjny dzików	do 60 sztuk w 2007 r. do 50 sztuk w 2008 r.	O.O. Polder Północny

B. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Utrzymanie dróg udostępnionych, ścieżek edukacyjnych, miejsc postoju i biwakowych	8 miejsc postoju 5 miejsc biwakowania	O.O. Polder Północny

¹⁾ Podział na obwody ochronne (O.O.) podano zgodnie z mapą Parku Narodowego „Ujście Warty”, sporządzoną przez Park w skali 1 : 25 000, według stanu na dzień 1.01.2003 r.

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Obszary objęte ochroną czynną

A. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Ptaki wodno-błotne	Redukcja drapieżników obniżających sukces lęgowy oraz powodujących wysoką śmiertelność ptaków dorosłych	Kontrola liczebności norki amerykańskiej poprzez odłow, a następnie usypianie lub odstrzał w okresie przed i w trakcie trwania sezonu lęgowego ptaków
2	Wodniczka	Kształtowanie optymalnych siedlisk lęgowych	Koszenie nie wcześniej niż 15 sierpnia i wywóz biomasy z 90 ha turzycowisk będących siedliskiem wodniczki
3	Gągoł, tracz nurogęś	Uzupełnienie i konserwacja budek dla gągołów i nurogęsi — 30 sztuk	Utrzymanie budek w celu zwiększenia populacji lęgowej

II. Obszary objęte ochroną krajobrazową

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Trzęślica modra, dziewięciornik błotny, Orchis sp	Ochrona stanowiska	Koszenie łąki po 15 sierpnia. Wykaszanie trzciny w najbliższej okolicy stanowiska

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Ptaki wodno-błotne	Redukcja drapieżników obniżających sukces lęgowy oraz powodujących wysoką śmiertelność ptaków dorosłych	Odstrzał redukcyjny lisów — do 30 osobników. Odstrzał wszystkich osobników jenota i norki amerykańskiej
2	Ryby	Ochrona tarlisk i zimowisk ryb na rzece Warcie i Postomii	Lokalizacja tarlisk i zimowisk ryb za pomocą echosondy. Wzmocniona ochrona ryb przed kłusownictwem rybackim

Załącznik nr 4

OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Forma ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Ochrona ścisła	O.O. Chyrzyno, O.O. Słońsk	681,9
2	Ochrona czynna	O.O. Chyrzyno, O.O. Słońsk	4015,37
3	Ochrona krajobrazowa	O.O. Polder Północny	3340,32
		Razem	8037,59

¹⁾ Podział na obwody ochronne (O.O.) podano zgodnie z mapą Parku Narodowego „Ujście Warty”, sporządzoną przez Park w skali 1 : 25 000, według stanu na dzień 1.01.2003 r.

SCHEMATYCZNY ZASIĘG RODZAJÓW OCHRONY W PARKU NARODOWYM

Załącznik nr 5

**MIEJSCA UDOSTĘPNIANE W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH
ORAZ AMATORSKIEGO POŁOWU RYB, SPOSOBY ICH UDOSTĘPNIANIA ORAZ MAKSYMALNA LICZBA
OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH**

A. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Obszar całego Parku	Za zgodą Dyrektora Parku	60

B. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Ścieżka edukacyjna „Mokradła” dł. około 1 km	Ścieżka piesza	50 osób
2	Ścieżka przyrodnicza „Ptasim szla- kiem” dł. około 2 km	Ścieżka piesza lub rowerowa	150 osób
3	Wał Królewskiej Wyspy dł. około 3,5 km	Ścieżka piesza, wstęp wyłącznie z pracownikiem Parku	10 osób, ale nie więcej niż 20 osób/dobę

C. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Drogi udostępnione na terenie O.O. Polder Północny, łącznie około 8,8 km	Turystyka piesza i rowerowa, ruch samochodowy	100
2	Drogi udostępnione na terenie O.O Chyrzyno, łącznie około 16 km	Turystyka piesza i rowerowa	200
3	Drogi udostępnione na terenie O.O. Słońsk, łącznie około 4,8 km	Turystyka piesza i rowerowa	50
4	Pola biwakowe na terenie O.O. Po- lder Północny	Miejsce do biwakowania	70
5	Pola biwakowe na terenie O.O. Słońsk	Miejsce do biwakowania	15
6	Stara Warta (Kanał Maszówek) — około 8 km	Turystyka kajakowa	20 osób

D. Miejsca udostępniane w celach amatorskiego połowu ryb

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Prawy brzeg i koryto Warty: od 17 km (Prądy) w dół rzeki do granic Parku — około 9,5 km linii brzegowej	Połów z brzegu i z łodzi przez całą dobę z wyjątkiem okresu ochronnego miętusa od 1 grudnia do końca lutego, kiedy obowiązuje zakaz połowu nocnego	80
2	Prawy brzeg i koryto Warty od 17 km (Prądy) w górę rzeki do granic Parku — około 5,5 km linii brzegowej	Połów z brzegu i z łodzi od 1 kwietnia do 14 listopada przez całą dobę	50
3	Prawy brzeg Starej Warty (Kanału Maszówek): około 8 km linii brzegowej	Połów z brzegu przez cały rok, od jednej godziny przed wschodem do jednej godziny po kalendarzowym zachodzie słońca	20
4	Lewy brzeg Starej Warty (Kanału Maszówek): około 11 km linii brzegowej	Połów z brzegu przez cały rok, od jednej godziny przed wschodem do jednej godziny po kalendarzowym zachodzie słońca	20
5	Kanały i zbiorniki pomiędzy prawym brzegiem Warty a wałem przeciwpowodziowym	Połów z brzegu od 1 czerwca do 31 grudnia, od jednej godziny przed wschodem do jednej godziny po kalendarzowym zachodzie słońca	30
6	Lewy brzeg Postomii od ujścia Kanału Czerwonego do ujścia Postomii do Warty: około 1,2 km	Połów z brzegu od 16 czerwca do 31 grudnia, od jednej godziny przed kalendarzowym wschodem słońca do jednej godziny po zachodzie słońca	50
7	Lewy brzeg Postomii od Mostu Wysokińskiego do ujścia Kanału Czerwonego: około 12,5 km	Połów z brzegu od 16 czerwca do 31 grudnia, od jednej godziny przed kalendarzowym wschodem słońca do jednej godziny po zachodzie słońca	300
8	Żółty Kanał, Jez. Kiszki, Jez. Głuche	Połów z brzegu od 16 czerwca do 31 grudnia, od jednej godziny przed kalendarzowym wschodem słońca do jednej godziny po zachodzie słońca	20
9	Lewy brzeg Warty od 12,5 km rzeki (tzw. „I Wyrwa”) do 14 km rzeki	Połów z brzegu od 16 czerwca do 31 grudnia, od jednej godziny przed kalendarzowym wschodem słońca do jednej godziny po zachodzie słońca	20
10	Lewy brzeg Warty od 14 km w górę rzeki do granic Parku: około 8,5 km linii brzegowej	Połów z brzegu od 16 czerwca do 31 grudnia. Połów dozwolony przez całą dobę z wyjątkiem okresu od 1 do 31 grudnia, kiedy obowiązuje zakaz połowu nocnego	40

1	2	3	4
11	Kanał Czerwony — lewy brzeg: około 6 km linii brzegowej	Połów z brzegu przez cały rok, od jednej godziny przed kalendarzo- wym wschodem do jednej godziny po zachodzie słońca	50
12	Kanał Czerwony — prawy brzeg: około 6 km linii brzegowej	Połów z brzegu od 16 czerwca do 31 grudnia, od jednej godziny przed kalendarzowym wschodem słońca do jednej godziny po zachodzie słońca	20

¹⁾ Podział na obwody ochronne (O.O.) podano zgodnie z mapą Parku Narodowego „Ujście Warty”, sporządzoną przez Park w skali 1 : 25 000, według stanu na dzień 1.01.2003 r.

**Załączniki do zarządzenia Nr 72
Ministra Środowiska
z dnia 4 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGİOŚ Nr 2, poz. 7)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Grunty prywatne występujące na terenie Parku	Wykupy gruntów prywatnych na terenie Parku (zgodnie z programem wykupów)
2	Zabudowa gruntów nie będących w trwałym zarządzie Parku	Ograniczenie możliwości powstawania nowej zabudowy
3	Niezgodność z siedliskiem składu gatunkowego, struktury przestrzennej i wiekowej drzewostanów	Regulacja struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów, doleśnianie luk i przerzedzeń, produkcja sadzonek drzew i krzewów (we własnej szkółce) do odnowień i zalesień, poprawki i uzupełnienia, porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienie, pielęgnacja upraw, wprowadzanie podszytów zgodnych z siedliskiem, utrzymanie odpowiedniej struktury zbiorowiska leśnego, cięcia pielęgnacyjno-hodowlane i ochronne, odnowienie lasu w drodze sadzenia, przebudowa drzewostanów
4	Zagrożenia drzewostanów ze strony szkodliwych owadów	Prognozowanie występowania owadów, m.in. przez wykładanie pułapek, wyszukiwanie i usuwanie zasiedlonych drzew stojących, usuwanie części drzew przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych, mechaniczne rozdrabnianie gałęzi i resztek po wyróbce drewna, z pozostawieniem ich na powierzchni, ograniczanie ilości owadów poprzez korowanie surowca drzewnego, chwytywanie owadów w pułapki, zwalczanie biologiczne
5	Zagrożenia drzewostanów przez pasożytnicze grzyby	Zwalczanie huby korzeniowej poprzez zabezpieczanie pni po ściętych drzewach preparatami biologicznymi, usuwanie niektórych drzew porażonych
6	Szkody wyrządzane przez zwierzęta w ekosystemach leśnych i nieleśnych	Zabezpieczanie upraw leśnych i odnowień przed zgryzaniem, poprzez wykonanie nowych ogrodzeń, naprawianie istniejących, zastosowanie indywidualnych zabezpieczeń i repelentów. Zabezpieczanie upraw rolnych przez stosowanie repelentów, regulacja populacji
7	Występowanie pożarów	Wykonanie pasów przeciwpożarowych, utrzymanie dróg pożarowych w stanie przejezdności, usuwanie krzewów, drzew pod liniami energetycznymi i wokół transformatorów, gaszenie pożarów, oczyszczanie punktów czerpania wody, porządkowanie terenów zagrożonych z materiałów łatwopalnych, remont i wymiana tablic informacyjnych o zagrożeniach pożarowych, utrzymywanie dyżurów przeciwpożarowych
8	Zarastanie drzewami i krzewami zbiorowisk nieleśnych	Koszenie łąk i usuwanie niepożądanych drzew i krzewów, w celu zachowania nieleśnych zbiorowisk roślinnych, utrzymanie gruntów uprawnych — zespołów tradycyjnych upraw i związanych z nimi zbiorowisk segetalnych

1	2	3
9	Opanowywanie przez ekspansywne gatunki obcego pochodzenia siedlisk właściwych dla rodzimych roślin i zwierząt	Usuwanie mechaniczne drzew i krzewów obcego pochodzenia, w stosunku do najbardziej ekspansywnych (czeremcha amerykańska, klon jesionolistny, robinia)
10	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków zwierząt	Zachowanie różnorodności powierzchni i właściwego środowiska życia zwierząt, sterowanie zagęszczeniem, strukturą gatunkową, wiekową i przestrzenną grup zwierząt
11	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków zwierząt	Ograniczanie liczebności gatunków pierwotnie niewystępujących, a stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych
12	Ginięcie rodzimych gatunków zwierząt	Przywracanie gatunków zwierząt, które dawniej występowały na terenie Parku, zasilanie grup zwierząt nowymi osobnikami, ograniczenie liczebności gatunków stanowiących niebezpieczeństwo dla istnienia gatunków zagrożonych, dokarmianie zwierząt w okresie zalegania wysokiej pokrywy śnieżnej i katastrofalnie niskich temperatur, pogłębianie i odładzanie wodopojów
13	Obniżenie poziomu wód gruntowych	Budowa i konserwacja zastawek na ciekach wodnych Parku, renaturalizacja głównych cieków Parku. Ograniczenie ilości ujęć wody powodujących obniżanie poziomu wód w Parku, badanie czystości wód
14	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	Okresowe przetrzymywanie i leczenie zwierząt wymagających opieki, odpowiednie oznakowanie dróg przecinających korytarze ekologiczne, budowa przejść dla zwierząt nad lub pod drogami
15	Zagrożenie wścieklizną	Redukcja lisów i jenotów, szczepienia przeciw wściekliznie
16	Zużycie techniczne zabytków budownictwa i architektury	Konserwacja i rewaloryzacja

II. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Presja urbanizacji na terenie otuliny Parku, zanieczyszczenie powietrza, gleby i wód	Wprowadzanie nowej zabudowy w odległości min. 30 m od granicy Parku, (dla obszarów bez planów zagospodarowania przestrzennego). Nie wprowadzanie nowej zabudowy w odległości mniejszej niż 20 m od cieków i zbiorników wodnych, realizacja zabezpieczeń wzdłuż ważniejszych dróg (tworzenie zadrzewień), niewprowadzanie do układu hydrograficznego Parku wód poniżej II klasy czystości
2	Opanowywanie Parku przez obce gatunki roślin i zwierząt	W otulinie preferowanie hodowli roślin i zwierząt rodzimych. Ograniczanie populacji gatunków obcych
3	Niekontrolowana penetracja ludzka całego terenu Parku	Ukierunkowanie ruchu turystycznego, poprzez budowę i konserwację infrastruktury turystycznej, jednolite, czytelne oznakowanie granicy zewnętrznej Parku, konserwacja szlaków pieszych (odnawianie, co 3—4 lata), zgodnie z potrzebą ewentualne korekty przebiegu, konserwacja szlaków rowerowych, dalsze wyznaczenie sieci szlaków rowerowych, oznakowanie w terenie szlaków turystyki konnej oraz wykonanie kolejnych według potrzeb, konserwacja szlabanów, instalowanie nowych w celu uniemożliwienia wjazdów pojazdów na tereny chronione, ustawianie tablic informacyjnych z regulaminem Parku i piktogramów

1	2	3
4	Zanieczyszczenie wód	Rozbudowa systemów oczyszczania ścieków, kanalizowania wsi i zaopatrzenia w wodę, wprowadzenie systemów oczyszczania ścieków burzowych, ograniczenie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin w miejscach położonych w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych, możliwość budowy przydomowych oczyszczalni ścieków tylko w zabudowie rozproszonej. Lokalizacja przydomowych oczyszczalni ścieków ograniczona jest do miejsc, na których odprowadzanie ścieków do gruntu nie zagraża jakości wód podziemnych lub powierzchniowych. W przypadku możliwości technicznej podłączenia się do gminnego systemu kanalizacji sanitarnej należy wprowadzić zakaz indywidualnego wprowadzania ścieków oczyszczonych do gruntu i wód powierzchniowych
5	Zanieczyszczenie powietrza	Ocieplanie budynków, modernizacja systemów ogrzewania na wykorzystujące bardziej przyjazne dla środowiska nośniki energii, w szczególności odnawialne jej źródła
6	Zanieczyszczenie powierzchni ziemi	Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów stałych

III. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Przerwanie powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem	Przeciwdziałanie powstawaniu zwartej zabudowy w istniejących korytarzach ekologicznych, łączących Park z otoczeniem: a) Góry Dymaczewskie (Park)—Będlewo/Grzybno (Nadleśnictwo Konstantynowo), b) Góry Puszczykowskie (Park)—Wiórek (Nadleśnictwo Babki), c) Wypalanki (Park)—Krąplewo/Trzcielina (Park). Wykonanie pod i nad trasami komunikacyjnymi, przepustów i przejść (umożliwiających migrację zwierząt). Poprowadzenie odcinka drogi krajowej S5 w okolicach wsi Krąplewo/Trzcielina na estakadzie oraz budowa odpowiednich przejść dla zwierząt na tym odcinku

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony ścistej:

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ochrona przeciwpożarowa	Utrzymanie na bieżąco przejezdności dróg pożarowych — według potrzeb	Drogi pożarowe zlokalizowane przy obszarach ochrony ścistej
2	Remont urządzeń turystycznych	Naprawa, konserwacja i budowa tablic edukacyjno-informacyjnych — według potrzeb	Szlaki turystyczne zlokalizowane przy obszarach ochrony ścistej

II. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Odnowienia (tącznie z odnowieniem halizn i płazowin)	Sadzenie drzew i krzewów zgodnych z siedliskiem na powierzchni 1,70 ha	Oddział: 65d, 165f
2	Podsadzenia pod osłoną przerzedzonych drzewostanów	Sadzenie drzew i krzewów zgodnych z siedliskiem na powierzchni 1,71 ha	Oddział: 91DI, 160j, 165d, 187b
3	Dosadzanie drzew w uprawach leśnych (poprawki i uzupełnienia) i w drzewostanach starszych (dolesienia luk)	Sadzenie pożądanych gatunków drzew i krzewów w uprawach leśnych w miejsce wypadłych sadzonek oraz w lukach i pod osłoną drzewostanu na powierzchni 5,06 ha oraz na uprawach, na których dokonanie poprawek wynika z przeprowadzonej oceny udatności	Oddział: 8i, 8n, 19a, 28Aa, 28j, 32d, 32f, 32h, 51b, 51c, 82k, 103a 106f, 114d, 118C, 128Ab, 155f, 167c, 174c, 182a, 182b, 183h, 184a, 185c, 189k, 198d, 211a
4	Pielęgnowanie upraw	Stwarzanie warunków do wzrostu i rozwoju upraw, poprzez wykaszanie i motyczenie chwastów na uprawach na powierzchni 110,45 ha	Oddział: 8i, 8j, 8k, 8n, 15n, 19a, 28Aa, 28j, 30d, 32d, 32f, 36c, 38f, 39f, 50c, 50h, 51b, 51c, 67a, 75a, 87o, 91C, 91Cb, 103a, 104a, 106f, 112i, 117m, 119a, 119c, 121i, 125Al, 126Bb, 128Ab, 140g, 144b, 148h, 155f, 160j, 169d, 170h, 174f, 179a, 182a, 182b, 184a, 185c, 187a, 189c, 198d, 211a, 266/5
5	Regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej (czyszczenia wczesne)	Wycięcie drzew niepożądanych, w razie potrzeby także ogławianie i obrączkowanie w uprawach i młodnikach w wieku 5—10 lat, na powierzchni 13,38 ha	Oddział: 32h, 71a, 116Aa, 125Ag, 138c, 167c
6	Regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej (czyszczenia późne)	Wycięcie drzew niepożądanych w młodnikach w wieku 11—20 lat, na powierzchni 36,20 ha	Oddział: 27s, 48c, 51a, 60c, 64d, 70c, 82k, 91r, 109b, 118Da, 122b, 125n 142o, 168b, 182g, 184b, 189Ac, 191b, 191j
7	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia drzewostanów (trzebieże wczesne)	Wycinanie drzew mających niekorzystny wpływ na prawidłowy rozwój drzewostanu na powierzchni 8,19 ha (powierzchnia jednokrotnego zabiegu), w drzewostanach w wieku 21—40 lat	Oddział: 78Al, 91o, 91x, 121k, 125j, 125m, 155a
8	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia drzewostanów (trzebieże późne)	Wycinanie drzew mających niekorzystny wpływ na prawidłowy rozwój drzewostanu na powierzchni 189,20 ha (powierzchnia jednokrotnego zabiegu), w drzewostanach powyżej 40 lat	Oddział: 19a, 31b, 45b, 45f, 48i, 49a, 50a, 54a, 85f, 85g, 91Ca, 91Cd, 91Cf, 91Cg, 91DI, 104b, 104c, 104d, 104f, 108a, 108b, 108c, 124Kb, 125l, 126j, 126Kc, 126Kd, 133a, 133d, 133f, 133g, 149a, 151p, 153b, 155b, 160j, 161b, 162j, 164b, 164g, 164h, 165d, 169a, 171a, 171b, 186c, 188f, 198d, 199d, 204i, 204j
9	Przebudowa drzewostanów	Przebudowa drzewostanów rębniami częściowymi oraz wykonanie zabiegów, mających na celu poprawę warunków wzrostu młodego pokolenia na powierzchni 4,82 ha	Oddział: 65d, 72a, 165f

1	2	3	4
10	Utrzymanie stanu sanitarnego drzewostanów	Usunięcie z drzewostanu drzew obumarłych i obumierających, zaatakowanych przez owady i grzyby, które poprzez masowy pojaw zwiększają zagrożenie dla całego drzewostanu. Zabieg nie dotyczy drzew dziuplastych, leżaniny i stojących drzew obumarłych: według faktycznych potrzeb	W miejscach faktycznego zagrożenia na terenie całego Parku
11	Usuwanie gatunków obcych	Mechaniczne usuwanie gatunków obcych z podsadzeniem gatunków stanowiących dla nich konkurencję, według potrzeb	W ramach wykonywanych zabiegów pielęgnacyjnych wyszczególnionych w pkt Lp. 5, 6, 7, 8, 9, 10
12	Likwidacja zagrożeń ze strony owadów	Prognozowanie występowania owadów zagrażających drzewostanom: 143 próby, wyszukiwanie drzew zasiedlonych przez kambiofagi, korowanie surowca drzewnego, rozdrabnianie gałęzi i resztek po wyróbce drewna, wykładanie pułapek fero-monowych — 60 szt., cięcia przygodne i sanitarne: według potrzeb	W miejscach faktycznego zagrożenia na terenie całego Parku
13	Likwidacja zagrożeń ze strony grzybów pasożytniczych	Usuwanie drzew opianowanych, zagrażających trwałości drzewostanów: według potrzeb	W miejscach faktycznego zagrożenia na terenie całego Parku
14	Przeciwdziałanie szkodom powodowanym w drzewostanach przez: jelenie i sarny	Wykonanie nowych ogrodzeń upraw leśnych o pow. 4,38 ha przed zwierzętami. Naprawa ogrodzeń istniejących do 35,0 km. Indywidualne mechaniczne zabezpieczenie sadzonek 6,61 ha Zabezpieczenie sadzonek środkami odstraszającymi: 14,18 ha. Wykładanie karmy w okresie nasilonych szkód celem odciążenia jeleniowatych od upraw leśnych: 200 ton	Oddział: 32h, 65d, 155f, 187b Istniejące ogrodzenia Oddział: 10d, 15n, 67a, 119a, 119c, 160j, 187c, 189k, 200b Oddział: 28Aa, 28j, 103a
15	Ochrona przeciwpożarowa	Konserwacja pasów przeciwpożarowych (mineralizacja) — na długości do 4,64 km. Konserwacja punktów czerpania wody — 5 punktów. Utrzymanie na bieżąco przejezdności dróg pożarowych. Porządkowanie terenów przyległych do dróg publicznych i szlaków turystycznych z materiałów łatwopalnych i pozostałości po wyróbce drewna — na powierzchni około 23,33 ha. Usuwanie nalotu drzew i krzewów pod liniami energetycznymi. Naprawa i wymiana tablic, informujących o zagrożeniach pożarowych oraz oznakowanie dróg pożarowych. Ustawienie tablic o zakazie wstępu do lasu wg potrzeb wynikających ze stanu zagrożenia pożarowego. Budowa nowych i naprawa starych rogatek, celem ograniczenia możliwości wjazdu pojazdów do lasu — 60 sztuk	Teren całego Parku

B. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ograniczenie odpływu wód powierzchniowych	Blokowanie ²⁾ odpływu wód gruntowych na kanale Trzebawka i rzece Samicy poprzez ograniczenie prac konserwacyjnych na kanałach i ciełkach niższego rzędu oraz urządzeniach melioracji podstawowej wykonywanych przez spółki wodne	Na odcinku (oddziały): 122Af, 125Ak,i, 126Ac, 126Ba, 127Ac, 127Ba, 127Ca, 127Db, 128Kk, 133Aa, 202n, 207a, 208t oraz w miarę potrzeb na pozostałym terenie Parku
2	Zapobieganie zanieczyszczeniu wód	Utrzymywanie i konserwowanie własnych oczyszczalni ścieków, według potrzeb	Osady leśne: Wiry, Wypalanki, Jezioro, Górka, Jarosławiec, Łódź, Kątnik i Rusałka
3	Eliminacja z ichtiofauny gatunków obcych, ograniczenie ekspansji gatunków karpiowatych, głównie leszcza oraz określenie zagrożenia stanu zdrowotnego ryb	Odłowy regulacyjne tych ryb na jeziorach, z zastosowaniem tradycyjnych narzędzi rybackich i technik połowu w ilości do 7500 kg	Jeziora: Witobelskie, Łódzko-Dymaczewskie i Chomęćckie
4	Ochrona rodzimych populacji ryb	Wykonywanie połowów kontrolnych na jeziorach	Jeziora: Budzyńskie, Chomęćckie, Góreckie, Jarosławskie, Kociołek, Łódzko-Dymaczewskie, Rosnowskie, Skrzynka, Trzcielińskie, Witobelskie Wielkowiejskie, i rzeka Samica
5	Ochrona rodzimych populacji ryb. Bioregulacja ekosystemów wodnych	Zarybianie szczupakiem, węgorzem, sumem i innymi gatunkami drapieżnymi, w ilości 400 kg, materiałem pochodzącym z akwenów Parku, a przy jego braku dopuszcza się stosowanie materiału zarybieniowego, pochodzącego z Wielkopolski. Dopuszcza się zmianę formy materiału zarybieniowego, przy odpowiednio zmienionych jego dawkach oraz wymianę ryb między jeziorami. W akwenach poddanych planowemu zarybianiu dozwolony jest również odłów tarlaków do celów sztucznego tarła	Jeziora: Chomęćckie, Góreckie, Jarosławskie, Łódzko-Dymaczewskie, Wielkowiejskie, Witobelskie

C. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Konserwacja leśnych mogił z okresu Wiosny Ludów i II Wojny Światowej	Zadanie realizowane przez Park, według potrzeb	Oddziały: 185,69
2	Budowa i remont urządzeń turystycznych	Naprawa, konserwacja i budowa infrastruktury turystycznej w tym oznakowań, drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, tablic edukacyjno-informacyjnych — 35 obiektów	Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych, polach wypoczynkowych i parkingach na terenie całego Parku

III. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Utrzymanie stanu sanitarnego drzewostanów	Usunięcie, według potrzeb z drzewostanu drzew obumarłych i obumierających, zaatakowanych przez owady i grzyby, które poprzez masowy pojaw zwiększają zagrożenie dla całego drzewostanu. Zabieg nie dotyczy drzew dziuplastych, leżaniny i stojących drzew obumarłych	W miejscach faktycznego zagrożenia na terenie całego Parku

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wykup gruntów prywatnych i wymiana gruntów	Około 10 ha do wykupienia lub przejęcia w drodze wymian	Grunty wsi: Krosinko, Komorniki, Trzcielín
2	Produkcja materiału sadzeniowego	Powierzchnia 6,89 ha, produkcyjna 3,71 ha	Szkółka w Jarosławcu oddz. 112b
3	Ograniczenie szkód wyrządzanych przez zwierzęta w uprawach rolnych	Zabezpieczanie upraw rolnych przed szkodami wyrządzanymi przez zwierzęta: zakup środków odstraszających i grodzenie pól, według potrzeb	Uprawy rolne w granicach Parku
4	Ochrona przeciwpożarowa	Utrzymanie na bieżąco przejezdności dróg pożarowych, według potrzeb. Porządkowanie terenów przyległych do dróg publicznych i szlaków turystycznych z materiałów łatwopalnych i pozostałości po wyrobie drewna, według potrzeb. Usuwanie nalotu drzew i krzewów pod liniami energetycznymi, według potrzeb. Naprawa i wymiana tablic, informujących o zagrożeniach pożarowych oraz oznakowanie dróg pożarowych, według potrzeb. Ustawienie tablic o zakazie wstępu do lasu, według potrzeb wynikających ze stanu zagrożenia pożarowego	

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielono na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami. Podziału dokonano zgodnie z mapą przeglądową drzewostanów, według stanu na 1.01.1998 r., sporządzonej przez BUL i GL w Poznaniu, która znajduje się w siedzibie Dyrekcji Wielkopolskiego Parku Narodowego w Jeziorach.

²⁾ Z uwzględnieniem zapisów art. 33, ust. 1, 2, 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz § 3, ust. 1, pkt. 62 i § 5 ust. 2 lit. a i e rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowiska oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 oraz z 2005 r. Nr 92, poz. 769).

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Obszary ochrony czynnej

A. Ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Gatunki dziko występujących roślin objętych ochroną ścisłą, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764)	Monitorowanie stanowisk gatunków roślin podlegających ochronie oraz zabezpieczenie ich przed zniszczeniem	Stosownie do gatunku i stopnia zagrożenia

B. Ochrona gatunków zwierząt

	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Sarna, jeleń, dzik	Utrzymanie liczebności populacji zwierząt na wskaźnikowym poziomie (teren całego Parku), według stanu na dzień 31.12: 1) jelenie — 60 osobników; 2) sarny — 400 osobników; 3) dziki — 100 osobników Monitoring występowania	Stosowanie środków odstraszających. Minimalizacja szkód wyrządzonych przez zwierzęta w uprawach leśnych
2	Ptaki, nietoperze	Zachowanie siedlisk i polepszenie warunków bytowych zwierząt	Pozostawianie odpowiednio urządzonych piwnic dla nietoperzy oraz budynków drewnianych lub ich części dla zachowania środowiska bytowania innych grup organizmów. Ochrona drzew dziuplastych. Wywieszenie 300 sztuk skrzynek lęgowych dla ptaków i schronów dla nietoperzy
3	Gatunki dziko występujących zwierząt objętych ochroną ścisłą, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220, poz. 2237)	Monitorowanie gatunków zwierząt podlegających ochronie oraz zabezpieczenie przed zniszczeniem miejsc ich występowania i rozrodu	Stosownie do biologii gatunku i stopnia zagrożenia populacji

1	2	3	4
	Gatunki ptaków wyprowadzające lęgi w ekosystemach półnaturalnych, aktualnie użytkowanych jako łąki	Stosowanie zabiegów agrotechnicznych mających na celu trwałe utrzymanie ekosystemów łąkowych, stanowiących tereny lęgowe ptaków	Wykaszenie ręczne lub mechaniczne z usunięciem siana, przestrzeganie zapisów umów (zakaz stosowania przyorywania, wałowania, dosiewu nasion, itp.), zachowanie techniki koszenia od środka łąki do zewnątrz. Dla łąk stanowiących tereny lęgowe ptaków, najwyżej jeden pokos rocznie po 15 czerwca, dla pozostałych dwa (pierwszy po 15 maja). Łączna powierzchnia 131,75 ha
5	Zalesienia sztuczne gruntów porolnych	Sadzenie drzew i krzewów zgodnych z siedliskiem na powierzchni 0,74 ha	Stworzenie i poprawa warunków egzystencji różnych grup systematycznych świata zwierząt

II. Obszar ochrony krajobrazowej

A. Ochrona gatunków roślin

	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Gatunki dziko występujących roślin objętych ochroną ścisłą, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764)	Monitorowanie stanowisk gatunków roślin podlegających ochronie oraz zabezpieczenie ich przed zniszczeniem	Stosownie do gatunku i stopnia zagrożenia

B. Ochrona gatunków zwierząt

	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Rzadkie i zagrożone gatunki zwierząt	Ograniczenie liczebności w obrębie gatunków stanowiących zagrożenie dla populacji tych zwierząt	Odstrzały redukcyjne lisa i jenota
2	Ptaki, nietoperze	Zachowanie siedlisk i polepszanie warunków bytowych zwierząt	Pozostawianie odpowiednio urządzonych piwnic dla nietoperzy oraz budynków drewnianych lub ich części dla zachowania środowiska bytowania innych grup organizmów. Dokarmianie ptaków w okresie zimowym w pobliżu osad Wielkopolskiego Parku Narodowego. Wywieszanie 300 sztuk skrzynek lęgowych dla ptaków i schronów dla nietoperzy. Ochrona drzew dziuplastych

1	2	3	4
3	Sarna, jeleń, dzik	Utrzymanie liczebności populacji zwierząt na wskaźnikowym poziomie (grunty rolne w granicach Parku), określonym w części I.B. lp. 1. Monitoring występowania	Stosowanie środków odstraszających. Minimalizacja szkód wyrządzonych przez zwierzęta w uprawach rolnych. Redukcja liczebności oraz kształtowanie właściwej struktury wiekowej i płciowej

Załącznik nr 4

OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3
Ochrona ścisła	oddziały: 4s, 5Ab, 21c, 48b, 49b, 50b, 53a, b, d, f, h, 73i, j, 74f, g, h, 75b, c, 77f, g, 83a, 90g—j, 91Dk, r, t, w, x, y, 113c, 114a, 119g, 119Ks—z, ax—ix, yx, cy, 121n, o, 122c, 123a—c, f, 125Ab, c, 127g, h, 131a, b, 135c, 136a, b, g, j, 142d, f, j, 190Aa—c, j, 190d, g	259,7300
Ochrona czynna	oddziały: 1a—n, p—t, 2a—i, k, 3, 4a—r, 5a—h, j—x, 5Aa, d—l, 5Bc—f, 8a—k, m, n, 9a—d, g, i—w, 9Ab, c, g, 10, 11b—f, 12a—i, l—n, 13—16, 17a—g, 18—20, 21a, b, d, f, 22a—c, f, 28, 29—41, 42a—d, h, j—p, 43—45, 45Ac, 46, 47, 48a, c, d—j, 49a, c, d, 50a, c—i, 50Ab, 51, 52, 53c, g, 54—62, 63a, b, d—k, m, n, p—w, y, 64—72, 73a—h, k, 74a—d, i—k, 75a, d—i, 76, 77a—d, h, i, 78, 78Aa—i, k, l, 78Ca, j, 79—80, 81a—d, 82, 83b, 84b—d, j, m—p, 85a—h, j, 86—89, 90a—f, 91a—d, h, i, l—z, 91A—91B, 91Ca—s, w, 91Da—j, l—n, p, s, 92—93, 94b—l, 95—102, 103a, b—d, g—t, 104—111, 112a, c, f, i—l, 113a, b, d, f, 114b, 115, 116, 116Ab—d, 117, 117K, 118, 118Ab, 118C, 118Da—c, 118K, 119a—f, h, i, 119Ka—i, l, m, o, p, 120, 120K, 121a—m, 121K, 122a, b, d, 122Aa—d, 122K, 123d, g, 123K, 124, 124K, 125, 125Aa, d—g, i, j, l, m 125Ka—h, j, 126, 126Ab, d, 126K, 127a, b, d, f, 127Ab, 127Bb, 128a—j, 128Ab, Ac, 129, 130, 131c, d, f, 132b—f, 133—134, 133Ab, 135a, b, d—g, 135A, 136c—f, h, i, k, l, 137, 138a, c—h, 139—141, 142a—c, g—i, k—s, 143—154, 154Aa—r, t, 155a—g, i, 156—157, 158a—g, i, j, 159—164, 165a—g, i—l, 166d—h, 166A, 167, 168c—i, 169—180, 181a—i, 182—189, 189A, 189B, 190a—c, f, 190Af, h, 191, 192, 192Aa, b, d—h, j—o, 193, 193A, 194—200, 201a, c—l, n—p, 202a—m, o—t, 203, 204a—j, 205a—k, m—o, 206, 207b—j, 208a—s, w, 209, 210b, c, 211a, 215a, 216a, 218a, c, 219a, 220b, 221a, 222b, 223a, c	4972,6021
Ochrona krajobrazowa	grunty nie będące w zarządzie Parku o powierzchni 962, 0283 ha, położone w granicach WPN na terenie miast: Stęszew (w tym działki: 1744, 1745, 1746, 1750, 1751, 1741, 1749, 1743, 1748, 1747, 1742), Mosina (w tym działki: 63, 107, 109, 110, 111, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 156, 161, 162, 170, 171, 231, 108/1, 108/2, 121/1, 138/1, 138/2, 155/2, 155/3, 155/4, 157/3, 160/2, 160/5, 163/2, 163/4, 164/1, 164/4, 165/1, 165/4, 165/5, 165/6, 168/1, 169/2, 228/1, 229/1, 229/2, 229/3, 230/1, 230/2, 230/3, 261/2, 284/1, 287/1, 35/2, 36/1, 36/2, 172, 173, 174, 175, 176, 235, 177/1, 177/2, 178/2), Puszczykowo (w tym działki: 1067, 1652, 1804, 10, 1068/1, 11, 14, 12, 13, 15, 16, 17, 22, 25, 18, 23, 20, 24, 2129/1, 2129/2, 2128/1, 2128/3, 21, 19, 2110, 2126, 2145, 2134, 2112/1, 2112/10, 2112/11, 2112/3, 2112/4, 2112/5, 2112/6, 2141, 2142, 26, 27, 28, 29, 557/3, 566/4, 566/6, 721/1, 721/2, 723, 722, 724), Puszczykowo Stare (w tym działki: 752, 525) oraz wsi: Trzebaw (w tym działki: 90/2, 340/2, 302, 10/1, 80/2, 10/2, 80/1, 300, 307/6, 110/4, 166, 165, 2, 161, 11, 3, 47, 48, 49, 132, 152, 160, 141, 50, 52, 125/1, 88/1, 60/2, 60/3, 61/2, 61/3, 9, 70, 79/1, 71/1, 79/3, 5/3, 69, 66, 68, 151, 4/6, 4/7, 4/5, 5/12, 5/14, 6/1, 170, 5/13, 5/7, 13, 54, 55, 56, 57, 130, 150, 174, 169, 81/4, 87/1, 5/6, 167, 12/1, 32, 31, 175, 33, 153, 34, 133, 12/3, 172, 328, 176/1, 171/2, 171/4, 45, 35, 37, 36, 38, 43, 44, 46, 76/1, 77/1, 143, 76/2, 77/2, 168, 28, 29, 27, 138, 30, 157, 182/1, 184, 178,	2351,5679

1	2	3
	145/1, 136, 137, 156/3, 139, 158, 108/2, 131/1, 105/22, 105/23, 128/2, 134, 154, 146/1, 146/2, 148, 163, 108/3, 185/4, 109, 108/4, 182/3, 182/5, 179, 135, 155, 127, 264/1, 182/6, 164, 180/1, 128/1, 181/2, 131/2, 149, 140, 159, 58/3, 83, 89, 97, 333, 339, 209/1, 329, 91, 304, 308, 204, 206, 216, 118, 119/1, 121, 123, 295, 334, 335, 336, 337, 338, 344, 228, 254, 346, 263, 267, 320, 347, 269, 271, 350, 212, 93, 95, 250, 251, 252, 278, 356, 124/2, 18/1, 173, 186, 330, 331, 102, 103/1, 103/2, 111, 112/3, 117, 114/1, 124/1, 301, 341, 232, 219, 273, 256, 316, 25/1, 25/2, 25/3, 25/4, 25/5, 25/6, 25/7, 53/1, 53/2, 53/3, 53/4, 53/5, 53/6, 53/7, 74/3, 78/5, 85/1, 124/4, 124/5, 124/6, 24, 162, 90/1, 92/2, 104, 106/2, 107/2, 112/2, 294, 306, 310, 311, 322, 324, 345, 353, 354, 355, 343, 265/1, 265/2, 276, 260, 115, 287/1, 287/2, 290, 292, 312, 319, 342, 351, 220, 225, 99/1, 99/2, 185/1, 180/2, 58/2, 144/3, 144/4, 147, 185/3, 80/3, 5/5, 59, 67, 51, 77/3, 1/1, 266/1, 266/3, 264/3, 227/7, 227/1, 227/3, 227/2, 227/4, 305/1, 303/2, 303/5, 303/14, 307/5, 62, 63, 64, 65, 105/3, 303/4, 303/3, 303/1, 307/8, 307/9, 305/3, 303/13, 309/2, 303/6, 303/7, 303/17, 303/8, 307/3, 303/10, 309/1, 110/1, 5/4, 108/1, 105/10, 105/12, 105/13, 87/2, 88/2, 81/2, 144/2, 81/3, 110/5, 303/15, 305/2, 303/16, 303/9, 303/12, 303/11, 307/4, 39, 40, 41, 42, 177, 105/7, 105/6, 86/1, 74/4, 58/1, 156/1, 156/2, 181/1, 105/8, 105/14, 105/15, 105/16, 105/18, 105/20, 105/21, 105/9, 129, 307/1, 340/1, 105/19, 1/2, 142, 126, 7, 332/2, 332/3, 5/9, 4/2, 4/3, 5/10, 4/4, 5/11, 4/1, 5/8, 6/2, 4/10, 5/17, 266/2, 4/9, 5/16, 4/8, 5/15, 171/3), Witobel (w tym działki: 9/1, 12, 70, 75, 78, 80, 81, 86, 89, 98, 130, 131, 232, 141/13, 58/1, 63/1, 166/4, 141/12, 141/14, 142/1, 144/1, 145/1, 146/1, 147/1, 148/1, 149/3, 149/4, 150/1, 152/1, 153/1, 154/1, 155/1, 156/1, 157/1, 158/3, 158/5, 224/1, 227/1, 193/1, 228/1, 185/1, 188/1, 233/1, 239/1, 234/1, 240/1, 189/1, 186/6, 235/1, 241/1, 238/1, 64/1A, 53/1, 62/1, 52/1, 61/1, 55/1, 60/1, 57/1, 59/4, 190/1, 187/1, 186/5, 182/1, 169/1, 168/1, 165/1, 230/3, 162/1, 141/20, 161/1, 166/3, 164/1, 191/1, 237/1, 279, 244, 248, 267, 273, 250, 139/1, 139/2, 229/1, 229/2, 236/1, 236/2, 192/1, 192/2, 179/1, 179/2, 183/1, 183/2, 160/1, 160/2, 226/1, 184/1, 51/1, 180/1, 181/1, 167/1, 141/15, 151/3, 151/4, 265, 117/1, 117/2, 9, 269, 277, 207, 245, 268, 9/7, 13/2, 13/3, 249, 270, 246/1, 246/3, 246/4, 121/1, 260, 261, 18, 27, 28, 95, 113, 127, 136, 196, 242, 271, 126/1, 126/2, 200, 193/3, 193/4, 5, 228/5, 61/2, 227/2, 257, 258, 280/1, 259, 281/22, 281/45, 252, 253, 254, 256, 255/1, 255/2, 255/3, 255/4, 255/5, 251/3, 251/5, 251/6, 251/7, 251/8, 137, 251/1, 246/6, 251/2, 246/5, 247/1, 263, 262, 264, 266, 281/19, 281/20, 281/11, 281/18, 281/9, 281/10, 281/8, 281/7, 281/6, 281/17, 281/16, 281/15, 281/12, 281/13, 281/14, 281/23, 281/25, 281/26, 281/28, 281/29, 281/42, 280/2, 274, 275, 276, 281/41, 281/31, 281/32, 281/33, 281/34, 281/35, 281/36, 281/37, 281/38, 281/39, 281/40), Krąplewo (w tym działki: 83, 286, 85/2, 291), Łódź (w tym działki: 147/1, 105, 143, 147/2, 108/1, 195/1, 112/4, 98, 102/5, 102/3, 118/1, 59/1, 59/2, 88/15, 8/1, 8/2, 8/3, 8/4, 8/5, 8/6, 8/16, 46, 8/7, 8/8, 8/9, 8/10, 8/11, 8/12, 8/13, 8/14, 8/15, 45/1, 45/2, 45/3, 45/4, 41, 48, 12, 13/1, 49, 50/1, 51/2, 52, 53/1, 53/2, 54/1, 54/2, 57/1, 57/2, 7, 58/1, 96, 119/1, 106/1, 107/1, 58/3, 58/4, 61/1, 61/2, 61/3, 4, 24, 55, 23, 199/3, 199/5, 199/10, 63/1, 63/2, 141/1, 166, 141/2, 15, 205/1, 177, 172, 64/1, 64/2, 65/2, 77/2, 65/1, 68/1, 68/2, 69/2, 22, 70/2, 71/2, 71/1, 72/2, 72/1, 21, 19, 25, 73/1, 73/2, 26, 74/2, 74/1, 75/2, 126, 29/1, 29/2, 183, 151, 115/1, 193/1, 76/1, 76/2, 79/4, 79/5, 78/3, 171/1, 171/2, 171/3, 171/4, 84/7, 33/2, 218, 84/10, 219/2, 27, 82, 81, 79/2, 79/3, 84/6, 37/1, 84/3, 84/4, 38, 83/4, 83/5, 83/1, 34, 83/6, 83/3, 37/3, 37/4, 35/1, 84/9, 219/1, 35/2, 82a, 32, 33/4, 30/1, 31, 30/2, 17, 80, 78/2, 78/1, 75/4, 60/1, 75/3, 69/3, 70/3, 70/4, 69/4, 66, 67, 56, 13/2, 13/11, 13/10, 13/9, 13/8, 13/7, 13/6, 13/5, 13/4, 13/3, 97, 6, 28, 20, 16, 14, 11, 10, 9, 5, 3, 2, 1, 39, 40, 42, 43, 44, 33/3), Krosinko (w tym działki: 63/14, 163/1, 163/2, 165, 153, 29/3, 151, 152, 162/1, 162/2, 26, 20, 14, 31, 30/1, 126/5, 126/7, 126/9, 30/2, 29/4, 92), Jezioro (w tym działki: 7, 1, 2, 3, 4, 5, 6), Wiry (w tym działki: 3/1, 3/2, 4/2, 524/1, 528/4, 529/4, 531/4, 533/4, 536, 575, 571, 576/1, 576/2, 578, 629, 633, 630, 631, 8/1, 2, 5, 1/2, 4/1, 9/2, 9/3, 9/4, 716, 718, 436/1, 436/4, 436/2, 436/3, 637, 329, 335, 338, 334/1, 334/2, 334/3, 334/4, 334/5, 340/1, 341/1, 741, 721/2, 738/2, 743/43, 743/48, 743/30, 743/32, 743/33, 743/34, 743/35, 743/36, 743/37, 743/38, 743/39, 743/40, 743/41, 743/42, 743/47, 743/49, 743/53, 743/54, 759/1, 759/2), Rosnowo—Szreniawa (w tym działki: 19/2, 13, 15, 20, 11/1, 14/1, 34/1, 34/2, 40/1, 40/2, 40/3, 8, 6, 43, 38, 41, 36/3, 39/2, 39/3), Łęczyca (w tym działki: 18, 243, 5, 19, 251/2, 12, 13, 14, 15, 29, 32, 235, 244, 31, 34, 254/2, 1, 222, 17/1, 17/2, 209/4, 210/3, 209/3, 255/2, 207/6, 208/1, 208/2, 209/1, 210/4, 210/2, 211, 212, 212/2, 213, 221, 262, 224/5, 228, 229/2, 245, 225/3, 225/1, 258/2, 20, 23, 225/4, 8, 9, 22, 10, 11, 21, 27, 30, 36, 230, 231, 237, 238, 246, 226/1, 226/2, 227, 232, 233, 234, 236, 239,	

1	2	3
	240, 250/2, 247/2, 260/2, 2, 3, 4, 6, 7, 16, 25, 35, 26, 28, 33), Komorniki (w tym działki: 563, 564, 566, 569, 570, 573, 574, 577, 581, 578, 582, 585, 595, 596, 597, 604, 1054/4, 1054/8, 1054/9, 1054/11, 1054/12, 594/1), Chomęcice (w tym działki: 242/2, 242/1, 509, 510, 269/1, 511/1, 511/2, 514/3, 514/4, 514/2, 532), Rosnówko—Walerianowo (w tym działki: 193, 289, 291, 292/1, 293, 294, 299, 295, 296, 297, 298, 300, 301) Trzcielina (w tym działki: 82/3, 110, 125/11, 125/6, 119/9, 119/11, 119/18, 119/19, 125/10, 125/7, 125/8, 125/9, 82/7) i Konarzewo (w tym działki: 582, 583, 584/2, 584/6, 584/5, 584/3, 585/3, 585/4, 585/2, 585/1), oraz grunty Skarbu Państwa w zarządzie Parku (grunty rolne) o powierzchni 1389, 5396 ha, obejmujące oddziały: 1o, 2j, 5Ac, 5Ba, 5Bb, 5i, 8l, o, 9Aa, d, f, 9f, h, 11a, 12j, k, 17h, i, 22d, g, h, 28Ac, 42f, g, i, 45Aa, b, d, 45Ba, 45Ca, 50Aa, 63c, l, o, x, 78Aj, 78Cb, d, 81f, 84a, f, g, h, i, k, l, 85i, 91Ct, 91Do, 91f, g, j, k, 94a, 103f, u, 112b, d, g, h, 116Aa, 118Aa, 118Ba, 118Dd, 119Kj, k, n, 122Af, 125Ah, k, 125Ki, k, 126Aa, c, 126Ba, b, 127Aa, c, 127Ba, 127c, 127Ca, b, 127Da, b, 128Aa, 128k, 132a, 133Aa, 138b, 154As, 155h, 158h, 165h, 166a—c, 168a, b, 181j, 190Ad, g, i, 192Aci, 201b, m, r, 202n, 204k, l, 205l, 207a, 208t, 210a, 211b, 212a, 213a, 214a, 215b, 216b, 217b, 218b, 219b, 220a, 221b, 222a, 223b, d, oraz działki ewidencyjne: 51/1, 62/1, 90, 119/10, 119/12, 119/13, 119/14, 119/15, 119/16, 119/17, 119/2, 119/3, 119/5, 119/6, 119/7, 119/8, 119/12, 264/4, 266/5, 759/3, 82/2, 82/4, 82/5, 82/6, 86/2, 86/3	
Razem	—	7583,90

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielono na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami. Podziału dokonano zgodnie z mapą przeglądową drzewostanów, według stanu na 1.01.1998 r., sporządzonej przez BUL i GL w Poznaniu, która znajduje się w siedzibie Dyrekcji Wielkopolskiego Parku Narodowego w Jeziorach.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I AMATORSKIEGO POŁOWU RYB, SPOSOBY ICH UDOSTĘPNIANIA I MAKSYMALNA LICZBA OSÓB MOGĄCYCH JEDNOCZEŚNIE PRZEBYWAĆ W TYCH MIEJSCACH

A. Udostępnianie miejsc w celach naukowych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾ (nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów, działek ewidencyjnych)	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Teren całego Parku	Za zgodą dyrektora Parku. Zasady prowadzenia badań na terenie Parku opracowane przez Dyрекcję Parku i zaopiniowane przez Radę Naukową Parku	Nie określa się

B. Udostępnianie miejsc w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾ (nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów, działek ewidencyjnych)	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	ścieżka dydaktyczna Osowa Góra—Jeziora, długość — 4 km, oddz. 84, 87, 89, 90, 91C, 142	ogólnodostępna piesza	Nie określa się

1	2	3	4
2	ścieżka dydaktyczna Osowa Góra—Jezioro Budzyńskie, długość — 2 km, oddz. 91C, 91D, 91, 160	ogólnodostępna piesza	Nie określa się
3	ścieżka dydaktyczna Nad Wartą, długość — 4 km, oddz. 4, 5A, 8, 9, 10	ogólnodostępna piesza	Nie określa się
4	ścieżka dydaktyczna Jezioro — wzdłuż Jeziora Góreckiego, długość — 1,5 km, oddz. 121	w ramach zajęć edukacyjnych w leśnej szkole przy ośrodku muzealno-dydaktycznym — piesza	100

C. Udostępnianie miejsc w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾ (nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów, działek ewidencyjnych)	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Stacja turystyczna w Osowej Górze, oddz. 91Cw	parking dla samochodów, zadaszenia, ławki, stoły, miejsce na ognisko	200
2	Stacja turystyczna w Jarosławcu, oddz. 110c	zadaszenia, ławki, stoły, miejsce na ognisko	100
3	Stacja turystyczna w Puszczykowie, oddz. 19d	zadaszenia, ławki, stoły	50
4	Parking samochodowy — obwód ochronny Puszczykowo, oddz. 12i, 19d	samochody osobowe i autobusy	100
5	Parking samochodowy — obwód ochronny Jezioro, oddz. 84b, 75f	samochody osobowe i autobusy	300
6	Parking samochodowy — obwód ochronny Wiry, oddz. 94a	samochody osobowe i autobusy	300
7	Parking samochodowy — obwód ochronny Wiry 103a, 104a, c, 116Aa	samochody osobowe	150
8	szlak turystyki pieszej zielony, długość — 19 km Stęszew—Wypalanki—Rosnówko—Jarosławiec—Szreniawa	turystyka piesza	w grupach do 40 osób
9	szlak turystyki pieszej żółty, długość — 11,8 km Puszczykowo—Jarosławiec—Puszczykówko	turystyka piesza	w grupach do 40 osób
10	szlak turystyki pieszej niebieski, długość — 27,5 km Mosina—Łódź—Stęszew—Tomice—Otusz	turystyka piesza	w grupach do 40 osób
11	szlak turystyki pieszej czerwony, długość — 18,6 km Osowa Góra—Jez. Skrzynka—obszar ochrony ściślejszej „Grabina”—Jezioro—Puszczykówko—Niwka—Rogalinek	turystyka piesza	w grupach do 40 osób
12	szlak turystyki pieszej czarny, długość — 10,6 km Stare Dymaczewo—Łódź—Rosnówko	turystyka piesza	w grupach do 40 osób

1	2	3	4
13	ścieżka rowerowa Kątnik—Puszczykowo—Puszczykówko—Jezioro	ogólnodostępna	nie określa się
14	ścieżka rowerowa Mosina—Stęszew—Mirostawki	ogólnodostępna	nie określa się

D. Udostępnianie miejsc w celach rekreacyjnych.

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾ (nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów, działek ewidencyjnych)	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Stacja turystyczna z polem biwakowym w Wypalankach, oddz. 166 d, f	parking dla samochodów, zadania, ławki, stoły, miejsce na ognisko, toalety, możliwość wędkowania i kąpiei w jeziorze	100
2	Jezioro Jarosławieckie, oddz. 107f	kąpiel w jeziorze	350
3	Jezioro Chomęckie, oddz. 166A	kąpiel w jeziorze, wędkowanie	200
4	Jezioro Łódzko-Dymaczewskie, oddz. 135Aa, b	kąpiel w jeziorze, wędkowanie, żeglowność — (kluby żeglarskie)	500
5	Jezioro Witobelskie, oddz. 193A	kąpiel w jeziorze, wędkowanie	300
6	ścieżka konna w rejonie Dymaczewa Starego — trasa w kształcie pętli, oddz. 155, 147, 146, 145, 154A, 154, 158, 159	ogólnodostępna	do 10 koni
7	ścieżka konna w rejonie Trzebawia — trasa w kształcie pętli, oddz. 201, 198, 195, 194, 217, 216, 215, 214, 116A, 222, 223, 203, 204, 205	ogólnodostępna	do 10 koni
8	ścieżka konna trasa z Puszczykowa do miejscowości Wiry, oddz. 67, 68, 64, 61, 58, 55, 52, 51, 45C, 45B, 28, 28A	ogólnodostępna	do 10 koni

E. Udostępnianie miejsc w celach amatorskiego połowu ryb

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾ (nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów, działek ewidencyjnych)	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Jezioro Wielkowiejskie oddz. 122Kl	wędkowanie	60
2	Jezioro Chomęckie, oddz. 166Aa	wędkowanie	120
3	Jezioro Łódzko-Dymaczewskie, oddz. 135Aa, b	wędkowanie	425
4	Jezioro Witobelskie, oddz. 193Aa, b	wędkowanie	380
5	Jezioro Jarosławieckie, oddz. 107f	wędkowanie	40

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielono na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami. Podziału dokonano zgodnie z mapą przeglądową drzewostanów, według stanu na 1.01.1998 r., sporządzonej przez BUL i GL w Poznaniu, która znajduje się w siedzibie Dyrekcji Wielkopolskiego Parku Narodowego w Jeziorach.

**Załączniki do zarządzenia Nr 73
Ministra Środowiska
z dnia 1 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MSiGİOŚ Nr 2, poz. 8)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń
1	2	3
1	Lokalne zamieranie drzew w drzewostanach regła dolnego, o niewłaściwej strukturze gatunkowej i wiekowej, związane ze skutkami wzmożonego występowania grzybów patogenicznych (opieńka <i>Armillaria sp.</i> , huba korzeniowa <i>Heterobasidion annosum</i>), owadów kambiofagicznych (kornik drukarz <i>Ips typographus</i>) oraz czynników abiotycznych, w szczególności skutków huraganowych wiatrów	Odtwarzanie dostosowanej do siedliska struktury drzewostanów. Zachowanie właściwej higieny lasu
2	Erozja gleby i zniszczenia roślinności spowodowane rozjeżdżaniem poboczy dróg, składów drewna i terenów leśnych niezalesionych, przez pojazdy mechaniczne w ruchu lokalnym	Remont nawierzchni dróg i składów drewna, regeneracja poboczy. Podkrzesywanie drzew i krzewów zarastających światło dróg i niezbędnych przejazdów. Stosowanie sztucznych zapór w postaci płotków, pachotków, rogatki i indywidualnych osłon na drzewa
3	Szkody w uprawach i młodnikach wyrządzane przez zwierzęta łowne	Ostony sadzonek, grodzenie upraw
4	Zmiany w zachowaniu się zwierząt na skutek nadmiernego oddziaływania człowieka	Okresowe zamykanie szlaków turystycznych, edukacja turystów. Odstraszanie niedźwiedzi od osad ludzkich pociskami gumowymi oraz grodzenie obiektów pastuchami elektrycznymi
5	Zachwianie liczebności niektórych gatunków ssaków oraz ptaków	Dokarmianie w okresie zalegania dużej pokrywy śnieżnej oraz niskich temperatur, poprawa warunków lęgowych poprzez wystawianie budek lęgowych oraz ich czyszczenie
6	Erozja gleby i zniszczenia roślinności spowodowane rozdeptywaniem poboczy szlaków turystycznych	Remont nawierzchni szlaków turystycznych i urządzeń odwadniających, dostosowanie szerokości szlaku do natężenia ruchu pieszego. Podcinanie gałęzi drzew i krzewów (w tym kosodrzewiny) zarastających światło szlaku, nartostrad i szlaków narciarskich oraz przecinanie powalonych drzew. Usuwanie nalotu świerkowego oraz podcinanie gałęzi kosodrzewiny na trasach narciarskich. Usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi na terenach udostępnionych turystycznie. Instalacja sztucznych zapór w postaci: potykaczy, ostrewek, płotków, kratownic mających na celu ograniczenie wydeptywania terenów wzdłuż szlaków turystycznych. Wprowadzenie nawierzchni utwardzanych przy pomocy węgla wapnia

1	2	3
7	Penetracja terenów nieudostępnionych dla turystyki	Znakowanie szlaków turystycznych, wyznaczanie przebiegu wybranych szlaków za pomocą ty-czek w okresie zimowym, utrzymywanie informacji turystycznej (kierunkowskazy, piktogramy i tablice informacyjne), fladrowanie, instalacja sztucznych zapór
8	Zmiany w środowisku spowodowane działal-nością podmiotów gospodarczych	Dążenie do ograniczenia (w formie zapisów w umo-wach o udostępnianie terenu Parku) sprzedaży pro-duktów spożywczych w opakowaniach jednorazo-wych. Wspomaganie inicjatyw mających na celu wprowa-dzanie przyjaznych dla środowiska technologii: oczyszczania ścieków, ogrzewania
9	Zmiany w ekosystemach łąk i pastwisk spowo-dowane zaniechaniem ich użytkowania	Wykaszenie powierzchni, wypas owiec i krów, wyci-nanie niepożądanych krzewów i drzew
10	Wyjaławienie gleb łąk i pastwisk na skutek wieloletniego użytkowania	Nawożenie organiczne obornikiem, koszarowanie owiec
11	Zadeptywanie i zgryzanie przez owce roślinno-ści cennych przyrodniczo powierzchni znajdu-jących się w pobliżu pastwisk	Konserwacja (wymiana) istniejących ogrodzeń chroniących ekosystemy sąsiadujące z pastwiskami
12	Zadeptywanie przez turystów polan, na których znajduje się czynny szałas lub schronisko	Wyznaczenie terenu dla turystów
13	Rozprzestrzenianie się obcych, inwazyjnych ga-tunków roślin na obszarze Parku	Eliminacja obcych, inwazyjnych gatunków roślin
14	Zmiany w poziomie wód gruntowych. Okreso-we wysychanie i zanikanie naturalnych miejsc rozrodu płazów	Odtwarzanie zniekształconych siedlisk, tworzenie nowych oczek wodnych i ich utrzymywanie
15	Nadmierny pobór wody do celów energetycz-nych oraz spożywczych	Działania w celu określenia limitów poboru wody
16	Zanieczyszczenie hałasem przez organizację imprez sportowych (Puchar Świata w Skokach Narciarskich) i szkoleń	Ograniczanie mocy nagłośnienia do wartości takiej by w odległości 100 m od miejsca organizacji imprez sportowych i szkoleń poziom hałasu wynosił nie więcej niż 50 dB, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. Nr 8, poz. 81)
17	Zanieczyszczenie środowiska	Zwiększenie nadzoru i ograniczenie penetracji przez ludzi terenów nieudostępnionych. Inwentaryzacja oraz sukcesywne usuwanie nielegalnych wysypisk odpadów. Kontrola oczyszczalni ścieków. Usuwanie odpadów z terenów udostępnionych
18	Zanieczyszczenie powietrza i hałas spowodo-wany użytkowaniem agregatów prądotwór-czych przy obiektach Parku	Instalacja na obiektach niemających przyłącza energetycznego baterii słonecznych o mocy poniżej 500 W

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń
1	2	3
1	Erozja brzegów potoków i źródeł powodowana przez wody opadowe oraz wydeptywanie	Zabudowa przeciwoerozyjna miejscowym materiałem
2	Zabudowa prywatnych polan znajdujących się w granicach Parku, w strefie ochrony krajobrazowej	Ustalenie terenów wyłączonych spod inwestycji budowlanych na etapie uzgadniania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ustalania warunków zabudowy, wykup terenów
3	Zagrożenie pożarowe	Działania profilaktyczne — utrzymanie miejsc poboru wody
4	Pozyskiwanie runa leśnego (borówek, malin, grzybów), w celu konsumpcyjnym i handlowym	Działania prewencyjno-porządkowe ograniczające penetrację terenu

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń
1	2	3
1	Degradacja lasu pod wpływem zanieczyszczenia powietrza	Odtwarzanie oraz zachowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów. Wspomaganie procesów glebotwórczych
2	Pozyskiwanie runa leśnego (borówek, malin, grzybów) w celu konsumpcyjnym i handlowym	Działania prewencyjno-porządkowe ograniczające penetrację terenu
3	Inwazja na teren Parku obcych, agresywnych gatunków roślin	Inwentaryzacja i usuwanie stanowisk obcych gatunków roślin

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń
1	2	3
1	Pozyskiwanie roślin rzadkich gatunków w celu przeniesienia ich do ogródków przydomowych	Kontrola stanowisk roślin pozyskiwanych do ogródków przydomowych
2	Pojawienie się na terenie Parku obcych gatunków fauny (jenot, norka amerykańska)	Eliminacja poprzez odłów oraz odstrzał

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU,
ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

I. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na kornika drukarza (kontrola liczebności populacji)	16 szt.	42g; 54b; 65i, j; 70i; 263f; 288a
2	Zbiór nasion buka	20 kg	214g

B. Ochrona ekosystemów przed nadmierną presją turystyczną

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Znakowanie szlaków turystycznych	30 km	Według potrzeb
2	Ustawianie kierunkowskazów i tablic informacyjnych	80 szt.	Według potrzeb
3	Remont urządzeń asekuracyjnych na szlakach turystycznych	500 m	Według potrzeb

C. Ochrona środowiska

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Usunięcie odpadów stałych z dna stawu	Strefa przybrzeżna Morskiego Oka w bezpośrednim sąsiedztwie moreny do 1,5 m głębokości	49d
2	Usunięcie odpadów stałych z brzegów potoków i stawów	53 km	Według potrzeb
3	Usuwanie odpadów stałych ze szlaków i ich otoczenia	120 km	Cały udostępniany obszar
4	Wykonanie zabudowy zabezpieczającej pobocza szlaku przed erozją	300 m	Według potrzeb
5	Ustawianie kabin sanitarnych	33 szt.	60a, 63a, 201a, 214a, 251f, 273d, 274a

1	2	3	4
6	Usuwanie martwych drzew w pobliżu szlaków turystycznych i nartostrad zagrażających bezpieczeństwu ludzi	50 szt.	Cały udostępniany obszar
7	Remont szlaków turystycznych	1600 m	Według potrzeb
8	Konserwacja bieżąca szlaków turystycznych	3400 m	Cały udostępniany obszar
9	Podcięcie gałęzi drzew i krzewów, w tym kosodrzewiny, oraz usuwanie nalotu świerkowego i przecinanie powalonych drzew na szlakach turystycznych, nartostrad i trasach narciarskich. Usuwanie roślinności zastaniającej światło szlaku	2000 m	Cały udostępniany obszar

D. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ocena jakości wód	48 prób	Obwód Ochronny Kościeliska—Jaskinia Mroźna 250, Jaskinia Wodna 255, Potok Pyszniański 264; Gąsienicowa—Zadni Staw Gąsienicowy 98, Czarny Potok 156, Sucha Woda 156; Morskie Oko — Staw Morskie Oko 49, Rybi Potok 47, 48, 49, Przedni Staw w Dolinie 5-ciu Stawów 64, Zadni Staw w Dolinie 5-ciu Stawów 78
2	Ochrona brzegów stawów i potoków przed erozją — zabezpieczenie miejscowym materiałem (kamień, drewno)	200 m ²	Według potrzeb

II. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Zbiór szyszek jodły	250 kg	116c
2	Hodowla sadzonek drzew w szkółkach leśnych	0,50 ha	25c, 199z, 229j
3	Przygotowanie gleby oraz siew nasion jawora i jodły w ogrodzeniach pod osłoną drzewostanu	11,64 ha	1a, 3j, 9a, 19b, 21g, 21k, 81f, 83b, 84b, 84c, 99b, 100d, 101d, i, 112d, i, 115h, 117b, 123a, 124b, 152b, 158gx, 162d, 168h, 192o, 193z, 228x, 231b, 235a, 235o, 240b, 247b, 271d, 273k, 273m
4	Sadzenie sadzonek jodły i buka pod osłoną drzewostanu (uzupełnienia)	1 ha	272k
5	Wykasanie roślinności zielnej przygłuszającej sadzonki na uprawach leśnych (pielęgnacja upraw)	30,00 ha	1a, 3j, 6h, 7c, 9a, 17h, 19b, 20f, 21g, k, 22d, l, 23a, 24a, 81f, 84c, 88a, 99b, 101i, 102a, b, 105h, 112d, i, 114g, 168h, 173j, 199tx, ay, 200i, 222d, 225f, 228x, 231d, 235p, r, 272o, j, k, 292c

1	2	3	4
6	Pielęgnowanie plantacji limbowej poprzez wykaszanie roślinności zielnej, cięcie części gałęzi oraz przygłuszających drzew i odrośli, zakładanie koszy na szyszki	0,83 ha	199x, y, z
7	Pielęgnowanie młodników — odświeżanie buków, jaworów i jodeł (czyszczenia)	10,63 ha	102d, 107b
8	Pielęgnacyjne odświeżanie buka, jawora, jodły (trzebieże)	20,72 ha	162d, j, 200g, 228n, w, 241a
9	Usuwanie drzew opianowanych przez owady lub grzyby oraz drzew wyrwanych i potamanych (cięcia sanitarne i przygodne) zagrażających trwałości drzewostanów lub ich racjonalnej przebudowie	5746,27 ha	1, 2f, g, i, j, 3—7, 8a—i, k, p, r, t, x, 9a—f, h, 10—11, 12a, c—h, 13, 14, 15a, d—n, 16, 17a, b,f—o, 18—22, 23, 24a—g, i, l—n, 25a—b, f, g, i—l, 26a—r, x, z, 27a—b, d, g—m, 28, 29a—f, j—l, 30, 31, 32a—g, k, 33a—g, j, 34, 35, 36a—d, 37c—f, h, k, 38a—f, 39—40, 41, 79a—c, h, i—n, r, 80, 81, 82a—j, 83a, b, d, 84, 85a, b, d—h, 86—88, 89a—f, h—j, 99, 100—103, 104b—i, 105, 106, 107a—l, 108—116, 117, 118a—k, 119, 120, 121, 122a, c—j, 123—129, 131, 132a—g, 141, 145a,c—j, 146, 147a—c, f, h, i, 148—153, 158dx, gx—jx, 159, 160a—f, h, j,k, n, 161a—d, h, i, 162a—l, 163b—j, 164b—j, 165,166a, b, d, f, 167b—h, j—r, 168d—l, 169, 170a, f—i, 173b, c, f—l, 174a—i, k—m, 175a—c, f, 176c, d, 178a, c—g, 181a—l, o, p, 183a—d, g, 186a—d, 192a, d, h, j, l, o—r, w, ax, dx, gx, ix, mx, ox—tx, by, hy—jy, ly, my, 193g, k, l, o—bx, dx—rx, 194a, b, f, 195b—d, g, i, o, 199ix, lx—cy, 200a—d, g, i, k—s, 222b—g, 223, 224a—d, h, i, k—m, o—r, 225, 226a—g, 228d—g, o, n, t, w, y, 230f, hm, n, r, s, 231—233, 234d—f, h—n, 235a, c, o—t, 236a, c, d, g—j, 237a—f, h—i, n—p, s—x, 238c—h, j, l, m, 240a—d, g—k, 241, 246, 247, 270b, d—g, 271, 272a, c, h—n, 273a, c, g—n, 290a, b, f—m, 291a, b, d, j—k, m, 292a—g, i, k—m, 293, 294a, b, d, g, i, m, p, r, nx, 295a, g, 296b, 301l, 303a, l, y, lx, 304a, c, d, g, 312b, d, j, n, p—t
10	Odgradzanie dróg i składów drewna płotkami i pachotkami	300 m	według potrzeb
11	Przystosowanie dróg do zrywki drewna	2000 m	według potrzeb
12	Wykładanie drzew pułapkowych na korniki świerka i ich korowanie	290 szt.	3i,f, 4g, k, 5b, 6f, 9a, 12c, 15k,j, 16c, 17g, 18g, 19b, g, 20f, 21a, 22d, g, b, 23a, d, f, 24a, 25i, 26c, i, k, 28c, 29c, 30c, 31b, 33b, k, 35a, 36a, 40a, 80g, 81f, 82b, 83b, 84b, f, 85a, 86d, 87c, d, 99f, h, g, 100d, b, 101a, f, j, g, 102a, b, 104h, 105a, g, 107f, 108c 110a, c, 111f, g, 112a, 114b, 115b, 116h, 119b, 120b, g, f, 123b, 151d, 153g, 164c, 170a, g, 186c, 193mx, 199tx, ay, 223f, 225l, k 231b, d, 232c, 233h, 234l, 235r, 236d, 237a, p, 240a, k, 241a, 246d, 270d, 272i, k, 273i, 290j, 291j, 292g, 294r
13	Przysposabianie drzew z wywrotów jako pułapki na korniki świerka i ich korowanie	110 szt.	według potrzeb

1	2	3	4
14	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na korniki świerka	62 szt.	3g, 9a, 12b, 15d, 24g, 33f, 35j, 79d, 101i, 118l, 124b, 151d, 161f, 170b, 181n, 192cx, 225f, 237k, 242f, 272f, 291c, 292c
15	Zabezpieczenie upraw leśnych indywidualnymi osłonkami przed jeleniowatymi	44,35 ha	1a, 3h, 5c, 6f, 7c, 9a, 15g, 16g, 17l, 20f, c, 22h, g, 23d, 24a, 25a, 27b, 32a, 79i, 81f, 82c, 99f, 100b, d, 101f, d, i, j, 102a, b, 104h, 109c, 110a, f, 111d, f, 117g, 120c, f, 122i, 123b, d, 128b, 158gx, 159c, 167c, 169d, 173j, 174i, 199lx, 200i, 228n, y, 231b, 232c, d, 234h, 236h, 238h, 271b, 272i, j
16	Indywidualne zabezpieczanie drzew przed jeleniowatymi np. palikowanie	10 ha	6f, 80a, 81b, 88a, 100d, 102a, 107f, 233g, 236h, 246d, 271k
17	Zakładanie nowych ogrodzeń upraw i odnowień leśnych	4 ha	3j, 9a, 21g, k, 101i, 112i, 192o, 228x
18	Naprawa istniejących ogrodzeń upraw jodłowych i bukowych	32 szt.	1a, 5c, 19b, 81f, 83b, 84b,c, 99b, 100d, 101d, 117b, 118h, 123a, 124b, 152b, 158gx, 162d, 164i, 168h, 193z, 235a, o, 240b, 247b, 271d, 273k, m
19	Konserwacja miejsc czerpania wody (dla celów przeciwpożarowych lasu)	9 szt.	30, 40, 116, 158, 173, 214, 235, 254, 294

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Przeciwdziałanie zmianom zachodzącym w ekosystemach polan, łąk i pastwisk poprzez wypas ekstensywny owiec i krów (wypas kulturowy)	120,5 ha	27c, 27f, 79d, 89g, 89i, 118l, 145b, 160i, 161f, 161h, 192m, 192cx, 192fx, 192jx, 192kx, 192lx, 193r, 194h, 195i, 195j, 195m, 200k, 228l, 228m, 228i, 228k, 228p, 228r, 228s, 229f, 229i, 229k, 229l, 229m, 230r, 230j, 230k, 230l, 234a, 234b, 234g, 235d, 235m, 235n, 236f, 272f, 273d, 273f, 290n, 290o, 290s, 290p, 291c, 291l, 292h, 292j, 292n, 292o, 294h, 294k, 294o, 294t, 294w, 294x, 294y, 294z, 294ax, 294bx, 294cx, 294fx, 294mx, 294gx, 294hx, 294ix, 294ix, 294jx, 294lx, 294ox, 294rx, 294sx, 294tx, 295b, 303b, 303c, 303f, 303k, 303o, 303p, 303r, 303s, 303t, 303m, 303gx, 303hx
2	Utrzymanie istniejących lądowych ekosystemów nieleśnych poprzez wykonanie koszenia z usuwaniem biomasy	12,44 ha	2c, 2d, 24g, 29g, 37i, 37j, 79d, 145b, 148c, 158g, 214b, 214f, 234c, 235j, 294s
3	Zapobieganie zubożeniu gleb łąk i pastwisk poprzez nawożenie organiczne (obornik, kompost, koszarowanie)	15 ha	79d, 89g, 89i, 118l, 145b, 148c, 161f, 192m, 192cx, 192jx, 192lx, 194h, 234a, 234b, 234g, 235d, 235m, 235n, 236f, 272f, 273d, 273f, 290n, 290o, 290p, 294o, 294t, 294w, 294x, 294y, 295b, 303c, 303f
4	Utrzymanie ekosystemów polan, łąk i pastwisk poprzez wykonanie koszenia pielęgnacyjnego z pozostawieniem biomasy	17,9 ha	12b, 89g, 161f, 170b, 170c, 224j, 224f, 242f, 242g, 235m, 237j, 303c, 303f

1	2	3	4
5	Zapobieganie sukcesji lasu na ekosystemy nieleśne — usuwanie drzew i krzewów z powierzchni nieleśnej	3,5 ha	89g, 181n, 214b, 214f, 242f, 242g, 296a, 304b, 304f, 312f
6	Wykaszenie z wywiezieniem na kompost roślin synantropijnych: pokrzywa, szczaw alpejski	4,90 (2—3 powtórzenia)	290n, 290o, 291c, 292n, 292o, 295b; otoczenie istniejących szałasów: 89g, i, 161f, h, 178, 170b, 294tx, 303

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Utrzymanie miejsc rozrodu płazów	Siedem oczek wodnych wraz z otaczającym terenem 1,5 ha	Obwód Ochronny Łysa Polana: 8, 80; Kuźnice: 168; Strążyska: 214; Chochotowska: 294
2	Ocena jakości wód	15 prób	Obwód Ochronny Chochotowska—Potok Chochotowski 303, Kościeliska—Potok Kościeliski 235, Brzeziny—Sucha Woda 118, Łysa Polana—Białka 8

D. Ochrona ekosystemów przed nadmierną presją turystyczną

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Znakowanie szlaków turystycznych	50 km	Według potrzeb
2	Ustawianie kierunkowskazów i tablic informacyjnych	100 szt.	Według potrzeb

E. Ochrona środowiska

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Usunięcie odpadów stałych z brzegów potoków	153 km	Według potrzeb
2	Usuwanie odpadów stałych ze szlaków i ich otoczenia	100 km	Cały udostępniany obszar
3	Wykonanie zabudowy zabezpieczającej pobocze szlaków przed erozją	400 m	Według potrzeb
4	Ustawianie kabin sanitarnych	36 szt.	14f, 26m, 32i, 47a, 82n, 85c, 104f, 167r, 181g, 193fx, 230c, 235m, 251f, 273d, 274a, 270dx, 294l
5	Kontynuacja prac przy nawierzchni na parkingach wraz z wykonaniem zabezpieczeń przed przenikaniem substancji ropopochodnych do wód podziemnych	300 m ²	25 m, 36 f

1	2	3	4
6	Remont szlaków turystycznych	1800 m	Według potrzeb
7	Konserwacja bieżąca szlaków turystycznych	4000 m	Cały udostępniany obszar
8	Remonty dróg leśnych	2000 m	Według potrzeb
9	Podcięcie gałęzi drzew i krzewów, w tym kosodrzewiny, oraz usuwanie nalotu świerkowego i przecinanie powalonych drzew na szlakach turystycznych, nartostrad i trasach narciarskich. Usuwanie roślinności zasłaniającej światło szlaku	1200 m	Cały udostępniany obszar
10	Ograniczanie wjazdu na drogi wewnętrzne Parku poprzez przebudowę rogatek	15 szt.	Obwód Ochronny: Brzeziny 117a, 117b, 146a, 147a; Łysa Polana 8l, 83c; Zazadnia 99b, 100j, 109a; Strążyska 214 f, 220a; Koszne Hamry 17a, 18h, 38d, 38g

III. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Nadzór nad planowaniem i usuwaniem części drzew opanowanych przez owady lub grzyby oraz drzew wyrwconych i połamanych (cięcia sanitarne i przygodne) zagrażających trwałości drzewostanów lub ich racjonalnej przebudowie	2500 ha	Cały obszar
2	Nadzór nad planowaniem i wykonaniem zabiegów hodowlanych według indywidualnych planów prywatnych spółek i wspólnot	2500 ha	Według indywidualnych planów prywatnych spółek i wspólnot
3	Zabiegi ochronne: wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na korniki świerka	15 szt.	Według potrzeb
4	Zabiegi ochronne: wykładanie drzew pułapkowych na korniki świerka i ich korowanie	100 szt.	Według potrzeb

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Prowadzenie ekstensywnej gospodarki rolnej charakterystycznej dla obszarów górskich	około 70 ha	Prywatne użytki rolne położone w granicach Parku

C. Udostępnienie turystyczne

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ustawianie kierunkowskazów i tablic informacyjnych	15 szt.	Według potrzeb
2	Znakowanie szlaków turystycznych	10 km	Według potrzeb

D. Ochrona środowiska

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Usunięcie odpadów stałych z brzegów potoków	5 km	Według potrzeb
2	Usuwanie odpadów stałych ze szlaków i ich otoczenia oraz z poboczy dróg	30 km	Według potrzeb
3	Ustawianie kabin sanitarnych	3 szt.	158z
4	Remont szlaków turystycznych	100 m	Według potrzeb
5	Konserwacja bieżąca szlaków turystycznych	100 m	Cały udostępniany obszar
6	Remonty dróg leśnych	500 m	Według potrzeb
7	Usunięcie nielegalnych wysypisk śmieci	Wzdłuż Potoku Poroniec	
8	Kontynuacja prac w celu ograniczenia przenikania substancji szkodliwych do wód podziemnych na postoju dorożek konnych w Kościelisku Kirach	100 m ²	Obwód Ochronny Kościeliska Oddz. 235b
9	Zastąpienie elementów obcych krajobrazowo poprzez wykonanie osłon drewnianych o wysokości 2,2 m	200 m	235d, 235k

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Obszary objęte ochroną ścisłą

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3
Rośliny ekspansywne obcego pochodzenia: Rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), Smotrawa okazała (<i>Telekia speciosa</i>), Niecierpek gruczołowy (<i>Impatiens glandulifera</i> , Barszcz sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskii</i>)	Eliminacja obcych ekspansywnych gatunków roślin	W przypadku pojawienia się gatunków roślin obcego pochodzenia inwentaryzacja a następnie koszenie, lub wykopywanie z wywiezieniem poza granice Parku

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Niedźwiedź	Przeciwdziałanie synantropizacji, rozpoznanie sytuacji populacyjnej	Odłów i założenie obroży telemetrycznej oraz znakowanie plastikowymi kolczykami
2	Niedźwiedź	Przeciwdziałanie synantropizacji	Odstraszanie pociskami gumowymi oraz grodzenie osad ludzkich pastuchami elektrycznymi
3	Jeleń, sarna, lis i inne	Eliminacja osobników chorych, rannych	Interwencyjny odstrzał sanitarny w pobliżu osad ludzkich lub w miejscach przebywania turystów
4	Lis	Przeciwdziałanie synantropizacji	Interwencyjny odstrzał

II. Obszary objęte ochroną czynną

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3
Rośliny ekspansywne obcego pochodzenia: Rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), Smotrawa okazała (<i>Telekia speciosa</i>), Niecierpek gruczołowy (<i>Impatiens glandulifera</i> , Barszcz sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskii</i>)	Eliminacja obcych ekspansywnych gatunków roślin	W przypadku pojawienia się gatunków roślin obcego pochodzenia inwentaryzacja a następnie koszenie, wykopywanie z wywiezieniem poza granice Parku

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Niedźwiedź	Przeciwdziałanie synantropizacji, rozpoznanie sytuacji populacyjnej	Odłów i założenie obroży telemetrycznej oraz znakowanie plastikowymi kolczykami
2	Niedźwiedź	Przeciwdziałanie synantropizacji	Odstraszanie pociskami gumowymi oraz grodzenie osad ludzkich pastuchami elektrycznymi
3	Ptaki	Polepszenie warunków lęgowych	Czyszczenie skrzynek lęgowych
4	Ptaki, rząd wróblowe	Ograniczenie nadmiernych upadków	Interwencyjne, zimowe dokarmianie ptaków podczas dużych opadów śniegu i niskich temperatur, w otoczeniu osad
5	Jeleń, sarna	Ograniczenie nadmiernych upadków	Dokarmianie zwierzyny podczas dużych opadów śniegu i niskich temperatur. Wyłożenie karmy: siano, liściarka, sól
6	Jeleń, sarna, lis i inne	Eliminacja osobników chorych, rannych	Interwencyjny odstrzał sanitarny
7	Lis	Przeciwdziałanie synantropizacji	Interwencyjny odstrzał

III. Obszary objęte ochroną krajobrazową

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Sasanka słowacka (<i>Pulsatilla slavica</i>)	Ochrona przed wykopywaniem roślin	Wzmoczenie kontroli w obszarach występowania
2	Rośliny ekspansywne obcego pochodzenia: Rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), Smotrawa okazała (<i>Telekia speciosa</i>), Niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>), Barszcz sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskii</i>)	Eliminacja obcych ekspansywnych gatunków roślin	W przypadku pojawienia się gatunków roślin obcego pochodzenia inwentaryzacja a następnie koszenie lub wykopywanie, z wywiezieniem poza granice Parku

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Niedźwiedź	Przeciwdziałanie synantropizacji, rozpoznanie sytuacji populacyjnej	Odłów i założenie obroży telemetrycznej oraz znakowanie plastikowymi kolczykami
2	Niedźwiedź	Przeciwdziałanie synantropizacji	Odstraszanie pociskami gumowymi oraz grodzenie osad ludzkich pastuchami elektrycznymi
3	Ptaki	Polepszenie warunków lęgowych	Czyszczenie skrzynek lęgowych
4	Ptaki, rząd wróblowe	Ograniczenie nadmiernych upadków	Dokarmianie ptaków podczas dużych opadów śniegu i niskich temperatur, w otoczeniu osad
5	Jeleń, sarna	Ograniczenie nadmiernych upadków	Interwencyjne, zimowe dokarmianie zwierzyny podczas dużych opadów śniegu i niskich temperatur. Wyłożenie karmy: siano, liściarka, sól
6	Jeleń, sarna, lis i inne	Eliminacja osobników chorych, rannych	Interwencyjny odstrzał sanitarny
7	Lis	Przeciwdziałanie synantropizacji	Interwencyjny odstrzał

Załącznik nr 4

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Ochrona ścisła	oddziały o numerach: 42a—f, h, 43—44, 45a—f, 46—47, 48a—h, 49—78, 90, 91a—b, 92a, c, f—h, 93—97, 98a—fx, 130, 132h—j, 133—140, 142—144, 154, 155a—h, j, l, 156a—c, f, 157, 166c—j, 171, 172a—c, h—k, 176f—o, 177, 179—180, 182, 184—185, 187—191, 196—198, 201—210, 211a—g, j—l, 212—213, 214a, c, g—k, 215, 216b—i, 217—221, 227, 239, 242a—c, h—l, 243a, c—n, 244—245, 248, 249a—c, g, i—t, 250, 251a—d, h—j, 252—253, 254b—g, 255, 256a—k, 257, 258a—i, l—m, 259a—p, w—x, 260b—j, 261—262, 263a—d, g—t, 264a, c—f, h—x, 265—266, 267a—c, f—p, 268—269, 274a—l, n, p, 275a—g, i—p, 276—281, 282a—f, h—m, 283—289, 295h—o, 296c—l, 297—298, 299a—c, f—i, 300, 301a—k, 302, 305—311, 312a, k—m, w—y, 313—316	12 292,35
2	Ochrona czynna	Oddziały o numerach: 1, 2a—b, 3—7, 8a—m, r—y, 9—15, 16f—k, 17—24, 25a—g, i—m, 26—28, 29a—f, j—m, 30—36, 37a—k, 38a—h, 39—41, 42g, 79a—d, h—n, p, 80, 81a—m, 82a—k, m—n, 83—89, 91c—d, 92b, d, 99—129, 131, 132a—g, 141, 145—153, 158a—b, dx—jx, 159—165, 166a, b, 167—170, 172d—g, 173—175, 176a—d, 178, 181, 183a—d, g, 186, 192h—i, l—r, ax—dx, hx—ix, kx, ox—tx, hy—jy, ly—my, oy, 193a, d—g, j—l, m—rx, 194, 195a—h, j—p, 199ix, lx—cy, 200a—d, g, i, k—s, 211h—i, 214b, f, m, 222—226, 228, 230a—c, f—s, 231—234, 235a, l—w, 236—238, 240—241, 242d—g, 243b, 246—247, 249d—f, h, 251f—g, k, 254a, 256l, 258j—k, 259r—t, 260a, 263f, 264b, g, 267d, 270d—g, 271—273, 274m, o, r, 275h, r, 282g, 290—294, 295a—g, 296a—b, 301l, 303—304, 312b—j, n—t	6 127,96
3	Ochrona krajobrazowa	Ochronę krajobrazową obejmuje obszar Wspólnoty Leśnej 8 Uprawnionych Wsi z Siedzibą w Witowie o łącznej powierzchni 2230,75 ha (oddziały: 49—128), inne lasy i tereny nieleśne niestanowiące własności Skarbu Państwa o łącznej powierzchni 404,50 ha, drogi publiczne o powierzchni 25,75 ha, a także obszary własności Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Parku, w zarządzie innych jednostek organizacyjnych oraz oddane w użytkowanie wieczyste, obecnie zainwestowane i podlegające różnym formom gospodarowania o łącznej powierzchni 128,21 ha w szczególności; Oddziały o numerach: 2a—f, 8n—p, 16a—d, 25h, 29g, h, i, 37l, 38i—k, 45g, 48i, 79f—g, o, 81n, 82l, 98gx—hx, 155i, k, 156d, 158c—cx, 183f, 192a—g, j—k, s—z, fx—gx, jx, lx—nx, wx—gy, ky, ny, 193b—c, h—i, n, 195i, 199a—hx, jx—kx, dy, 200f, h, j, 214d, l, 216a, 229, 235b—k, 264b, 270a—c, 299d	2 743,69
4			Razem 21 164,00

¹⁾ Ekosystemy leśne i nieleśne lądowe podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, KULTUROWYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I SPORTOWYCH, Z PODANIEM SPOSOBU ICH UDOSTĘPNIANIA, ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Miejsce udostępniane, nazwa miejsca ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3
Cały obszar Parku lub jego fragmenty w zależności od indywidualnej oceny projektu tematu badawczego	Za zgodą dyrektora Parku udzieloną na wniosek instytucji naukowej	Dla celów badawczych — bez ograniczeń. Dla ćwiczeń terenowych o charakterze naukowym na szlakach turystycznych i w ich otoczeniu do 50 metrów od szlaku dla grup do 10 osób z opiekunem — bez ograniczeń liczby grup

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane, nazwa miejsca ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Ośrodek edukacyjno-muzealny Parku (199n)	Ekspozycja czasowa, sale audio-wizualne	100
2	Ogród roślinności tatrzańskiej (199o, p)	Ścieżka dydaktyczna	200
3	Przystanki ścieżki dydaktycznej Palenica Białczańska Morskie Oko (82l, 42f, 72a, 52a, 47d, 48i, 48g)	Ścieżka dydaktyczna	350
4	Przystanki ścieżki przyrodniczej Dolina Białego — Sarnia Skąta (204a, 204d, 201i, 204m, 202a, 206f, 205g 208u)	Ścieżka przyrodnicza	500
5	Polana Kuźnicka oddz. oddz. 192fx, 192gx, 192jx	Miejsca na organizację ognisk dla działań edukacyjnych Parku	150
6	Znakowane szlaki turystyczne	Realizacja działań edukacyjnych Parku i jednostek edukacyjnych z zewnątrz	10 000 (1 grupa 50 os. na 1 km szlaku)
7	Kamieniołom Pod Capkami 199ix, 199ux	Realizacja działań edukacyjnych Parku i jednostek edukacyjnych z zewnątrz	50
8	Ośrodek aktywnej hodowli płazów 168c	Punkt dydaktyczny	150

III. Miejsca udostępniane w celach kulturowych

Lp.	Miejsca udostępniane, nazwa miejsca ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Kaplica Najświętszego Serca Pana Jezusa w Jaszczurówce 158c	Udostępnienie czynne — obiekt sakralny	300
2	„Droga Żelazna” łącząca Kuźnice z Doliną Kościeliską — 200 do 235	Udostępnienie jako szlak turystyczny na odcinku Drogi pod Regłami	1000
3	Obiekty zespołu dworsko-parkowego Kuźnicach	Udostępnienie czynne — ekspozycja stała i okresowa	1000

IV. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane, nazwa miejsca ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Cały obszar Parku	Udostępnione szlaki turystyczne dla turystyki pieszej, rowerowej i narciarskiej oraz wyznaczone trasy dla narciarstwa zjazdowego	Szlaki piesze i rowerowe: 28 000 osób/dziennie. Trasy narciarskie: 1800 osób/dziennie. Szlaki narciarskie: 2000 osób/dziennie
2	Droga do Morskiego Oka oddz. 41—48 Droga na Kalatówki oddz. 192—194 Dolina Kościeliska do Polany Pisanej oddz. 235, 272—275, 250—251 Dolina Chochołowska do schroniska oddz. 294—303	Transport konny turystów	20 wozów, 15 osób/wóz 15 wozów, 5 osób/wóz 15 wozów, 5 osób/wóz 15 wozów, 5 osób/wóz

V. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane, nazwa miejsca ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Istniejące punkty wypoczynkowe oddz. 33i, 14f. Punkty wypoczynkowe przeznaczone do likwidacji: 99c. Budowa nowego punktu wypoczynkowego: oddz. 3j	Miejsca wypoczynkowe	Jeden punkt wypoczynkowy — 50 osób
2	Miejsca na ognisko: Polana Rogoźnica oddz. 270a	Miejsca na organizację ognisk	50 osób

VI. Miejsca udostępniane w celach sportowych

Lp.	Miejsca udostępniane, nazwa miejsca ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Zespół skoczni narciarskich i w rejonie Krokwi (działka ewidencyjna 11216/8, 11217/4, 12351/2, 112717/2, 11216/11, 12351/4 obręb 172 Zakopane) oraz stadiony sportowe i trasy narciarstwa biegowego (442 obręb 11 Zakopane)	Udostępnienie dla zawodów i imprez sportowych	Liczba wynikająca z pojemności obiektów 50 000 osób
2	Trasy zjazdowe w rejonie Kasprowego Wierchu na Hali Goryczkowej i Gąsienicowej. oddz. 98a, 98g, 98gx, 190k, 190c, 187ax, 187p, 187x, 187y, 187z	Udostępnienie dla zawodów sportowych	Liczba wynikająca z pojemności obiektów 1 800 osób
3	Trasy biathlonowe w rejonie Kir oddz. 229	Udostępnienie dla zawodów sportowych	Liczba wynikająca z pojemności obiektów 5 000 osób
4	Tereny wyznaczone dla taternictwa powierzchniowego oddz. 51a, 51b, 51i, 51h, 58d, 58i, 58j, 98g, 78a, 97k	Udostępnienie dla taternictwa powierzchniowego	Liczba wynikająca z pojemności obszarów 150 osób/dziennie
5	Jaskinie udostępnione dla taternictwa jaskiniowego: Barania 245n, Czarna 251d, Dudnica 196g, Goryczkowa 186d, Kalacka 196a, Kasprowa Niżnia 182a, Kasprowa Średnia 182b, Kasprowa Wyżnia 181p, Koprowa Studnia 244h, Lodowa Litworowa 245n, Małotańska 244h, Marmurowa 245n, Miętusia 243c, Miętusia Wyżnia 243k, Nad Dachem 245n, Pod Dachem 245n, Pod Wantą 245m, Pomarańczarnia 244h, Przy Przechodzie 244h, Ptasia Studnia 245n, Studnia za Murem 245n, Śpiących Rycerzy 217j, Śpiących Rycerzy Wyżnia 217j, Tunel Małotański 244h, Wielka Litworowa 245n, Wielka Śnieżna 244h, Wodna pod Pisaną 255a, Zimna 250b	Udostępnienie dla taternictwa jaskiniowego	15 osób do jednej jaskini dziennie

1	2	3	4
6	Jaskinie warunkowo udostępnione dla taternictwa jaskiniowego: Bandzioch Kominiarski 298a, Mała w Mułowej 245n Niebieska Studnia 245n Śnieżna Studnia 244h Studnia w Kazalnicy 245n Szara Studnia 244h Szczelina Chochołowska 299b Zośka — Zagonna Studnia 244h	Udostępnienie dla taternictwa jaskiniowego pod warunkiem wykonania inwentaryzacji: • dróg dojścia i otoczenia otworów wejściowych — należy określić intensywność wydeptania, szerokość ścieżek, ich widoczność w krajobrazie oraz fekalizację; • wyposażenia technicznego — należy opracować bazę punktów asekuracyjnych oraz innych urządzeń technicznych wraz z oceną ich stanu; • zanieczyszczeń stałych — należy określić rodzaj oraz ilość zanieczyszczeń oddzielnie dla poszczególnych dróg dojścia i otoczenia otworów wejściowych dla poszczególnych partii jaskiń; • zanieczyszczenia wód — próbki należy pobrać z wytypowanych zbiorników wód stojących i cieków; • szaty naciekowej — należy zinwentaryzować nieuszkodzone formy, a także zniszczenia nacieków i ścian; • namulisk — należy zinwentaryzować wykonywanie wszelkich prac ziemnych; • pleśni — inwentaryzacja miejsc występowania pleśni i określenie substratu; • fauny — inwentaryzacja ilościowa i jakościowa zwierząt (zwłaszcza nietoperzy) występujących w jaskini, oraz ich śladów	15 osób do jednej jaskini dziennie
7	Obozowiska taternicze Polana Szałasiska 55c Rąbaniska 156b Polana Rogoźniczańska 270a	Udostępnienie sezonowe od 15.06 do 15.09 dla noclegów wyłącznie dla taterników	Liczba wynikająca z pojemności obozowisk 150 osób/dziennie

¹⁾ Ekosystemy leśne i nieleśne lądowe podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami.

**Załączniki do zarządzenia Nr 74
Ministra Środowiska
z dnia 1 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MSiGİOŚ Nr 2, poz. 9)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Urbanizacja Parku: degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych, wzrost zanieczyszczenia środowiska i innych form antropopresji	Dążenie do jak najszybszego opracowania i uzgodnienia planu ochrony Parku. Wprowadzenie do planu ochrony, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planu zagospodarowania przestrzennego województwa zapisów ograniczających zabudowę terenu Parku, w szczególności obszarów położonych poza granicami skupionej zabudowy miejscowości, oraz innych zasad i wytycznych dotyczących gospodarowania przestrzenią i budownictwa na terenie Parku. Wykupy gruntów zagrożonych urbanizacją
2	Zanieczyszczenie wód	Rozbudowa systemu oczyszczania ścieków i kanalizacji wsi; wprowadzenie systemu oczyszczania ścieków burzowych; utrzymanie i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód; zachowanie nieużytków i innych gruntów z trwałą pokrywą roślinną, położonych w zlewniach bezpośrednich wód; wpływanie na ograniczanie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin w zlewniach bezpośrednich jezior; wykupy gruntów położonych w zlewniach bezpośrednich; prowadzenie badań naukowych i monitoringu jakości wód; ograniczanie skutków eutrofizacji jezior poprzez sterowanie strukturą i liczebnością zespołów ryb (biomanipulację); zachęcanie rolników z terenu Parku i otuliny do uczestnictwa w programach rolnośrodowiskowych
3	Zmiany stosunków wodnych	Utrzymanie właściwego poziomu (stanu) wód powierzchniowych; zapobieganie osuszaniu terenów podmokłych i likwidacji drobnych zbiorników wodnych; odtwarzanie śródpolnych oczek wodnych, utrzymanie naturalnej zmienności przepływów w ciekach, prowadzenie monitoringu hydrologicznego
4	Zanieczyszczenie powietrza	Modernizacja systemów ogrzewania poprzez wprowadzanie i popularyzację technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz termomodernizację budynków
5	Zanieczyszczenie powierzchni ziemi	Wprowadzenie zbiórki, segregacji i wywozu odpadów stałych (zadanie samorządów lokalnych). Likwidacja starych składowisk odpadów i rekultywacja terenu
6	Wysychanie i murszenie torfowisk	Utrzymanie w stanie naturalnym lub renaturalizacja terenów torfowiskowych, również dzięki ich wykupom
7	Obniżenie naturalnej odporności ekosystemów leśnych na działanie czynników wewnętrznych i zewnętrznych oraz degradacja siedlisk w lasach przekształconych antropogenicznie	Renaturalizacja drzewostanów poprzez regulację struktury przestrzennej, gatunkowej i wiekowej: przebudowa drzewostanów, dolesianie wyznaczonych luk i przerzedzeń; porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia, odnowienie lasu w drodze samosiewu, siewu lub sadzenia; zalesienia; poprawki i uzupełnienia; pielęgnacja upraw; wprowadzanie podszytów; kształtowanie stabilnej struktury zbiorowiska leśnego; cięcia pielęgnacyjno-hodowlane i ochronne; przerzedzanie wyznaczonych partii drzewostanów

1	2	3
8	Zagrożenia drzewostanów ze strony owadów	Diagnozowanie występowania owadów; wykładanie pułapek; wyszukiwanie i usuwanie drzew zasiedlonych; usuwanie części drzew iglastych przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych; korowanie drewna; mechaniczne rozdrabnianie gałęzi i resztek po wyróbce drewna, z pozostawieniem ich na powierzchni
9	Zagrożenia drzewostanów przez grzyby pasożytnicze	Ograniczanie występowania huby korzeniowej poprzez zabezpieczanie pni po ściętych drzewach preparatami biologicznymi; usuwanie części drzew porażonych
10	Szkody wyrządzane przez zwierzęta łowne	Regulacja liczebności oraz struktury wiekowej i płciowej; zabezpieczanie upraw leśnych przed zgryzaniem; zwiększenie bazy żerowej poprzez uprawę poletek z uprawami rolnymi; okresowe obserwacje uszkodzeń drzewostanów
11	Uszkodzenia w drzewostanach w wyniku działania wiatru, śniegu i lodu	Usuwanie części drzew połamanych i wywróconych, których pozostawienie groziłoby zasiedleniem przez owady zagrażające trwałości drzewostanów
12	Deficyt rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych	Pozostawienie zamierających i martwych drzew, które nie niosą ryzyka zasiedlenia przez owady zagrażające trwałości drzewostanów
13	Pożary	Wykonanie i odnawianie pasów przeciwpożarowych; utrzymanie wyznaczonych dróg w stanie przejezdności dla samochodów gaśniczych; stała kontrola terenu w okresie zagrożenia pożarowego
14	Niepożądany kierunek zmian w zbiorowiskach nieleśnych	Powstrzymywanie (na wybranych obszarach) sukcesji zbiorowisk nieleśnych poprzez eliminowanie drzew i krzewów, utrzymanie gruntów uprawnych i zespołów upraw; realizacja programów rolnośrodowiskowych; wykupy przyrodniczo cennych gruntów nieleśnych
15	Spadek różnorodności gatunkowej, zmiany struktury gatunkowej i liczebności ryb	Zarybienia wybranych wód Parku wylęgiem i narybkiem gatunków zagrożonych wyginięciem oraz wykazujących niską liczebność; restytucja gatunków, które wyginęły w wyniku antropopresji; odłowy regulacyjne i kontrolne; badania naukowe i monitoring zmian zachodzących w strukturze i liczebności zespołów ichtiofauny; zwalczanie kłusownictwa rybackiego, dostosowanie zasad wędkowania do potrzeb ochrony ekosystemów wodnych
16	Wzrastająca presja kormorana czarnego na zespoły ryb	Zarybienia, uwzględnianie wzrastającej presji kormorana na zespoły ryb przy ustalaniu wielkości odłowów regulacyjnych, postulowanie zmiany statusu ochronnego kormorana
17	Pogorszenie warunków sanitarnych i tlenowych w strefie trzcinowisk jezior	Zimowe koszenie części trzcinowisk i częściowe usuwanie skoszonej roślinności wynurzonej z wybranych akwenów
18	Zmniejszanie się liczebności (bogactwa) rodzimych gatunków roślin	Ochrona aktywna stanowisk i restytucja siedlisk, eliminacja ekspansywnych gatunków obcych, zwiększanie liczby stanowisk gatunków rzadkich i zagrożonych poprzez ich przesiedlanie na nowe, właściwe dla nich siedliska, zachowanie gospodarki ekstensywnej i tradycyjnych sposobów użytkowania gruntów rolnych; restytucja tradycyjnych odmian roślin uprawnych; zachęcanie rolników z terenu Parku i otuliny do korzystania z programów rolnośrodowiskowych; wykupy gruntów z cennymi gatunkami roślin
19	Pojawienie się obcych gatunków roślin	Usuwanie mechaniczne obcych gatunków roślin
20	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków zwierząt	Zachowanie różnorodności, powierzchni i właściwego środowiska życia zwierząt; sterowanie zagęszczeniem, strukturą gatunkową, wiekową i przestrzenną wybranych populacji zwierząt; tworzenie siedlisk zastępczych
21	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków zwierząt	Ograniczanie liczebności gatunków pierwotnie niewystępujących, a stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych

1	2	3
22	Spadek różnorodności gatunkowej zwierząt	Restytucja i reintrodukcja gatunków zwierząt, które dawniej występowały na terenie Parku; zasilanie populacji gatunków rzadkich i zagrożonych nowymi osobnikami; zwiększanie liczby stanowisk gatunków rzadkich i zagrożonych poprzez ich przesiedlanie na nowe, właściwe dla nich siedliska, odtwarzanie siedlisk; restytucja rodzimych ras zwierząt gospodarskich poprzez realizację programów rolnośrodowiskowych
23	Utrudnienia w przemieszczaniu się zwierząt przez drogi	Budowa bezkolizyjnych przejść dla zwierząt przez ciągi komunikacyjne
24	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	Okresowe przetrzymywanie i leczenie zwierząt wymagających opieki w celu ich powrotu do naturalnego środowiska
25	Zużycie techniczne obiektów kultury materialnej	Konserwacja i rewaloryzacja obiektów znajdujących się w trwałym zarządzie Parku; wspieranie ochrony zabytków i obiektów zabytkowych obcej własności poprzez pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych; wykupy obiektów kultury materialnej
26	Niekontrolowana penetracja ludzka	Egzekwowanie zakazu wstępu do stref wyłączonych z turystyki; budowa urządzeń służących kanalizowaniu ruchu turystycznego; prowadzenie działalności edukacyjnej
27	Wykroczenia przeciwko przyrodzie i środowisku Parku	Zwalczanie przestępstw i wykroczeń, prowadzenie powszechnej, wielokierunkowej i różnorodnej edukacji środowiskowej; rozwój polityki informacyjnej Parku oraz rozwijanie form komunikacji społecznej; współdziałanie z organizacjami pozarządowymi; budowa ośrodków edukacji przyrodniczej i kulturowej

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zanieczyszczenie środowiska spowodowane intensyfikacją rolnictwa	Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych
2	Erozja gleb (wodna i wietrzna) związana z intensyfikacją rolnictwa	Dążenie do: utrzymania i odtwarzania trwałej pokrywy roślinnej na stokach i powierzchniach otwartych; prowadzenia zabiegów agrotechnicznych w poprzek stoku; wpływanie na minimalizowanie czasu, w którym uprawiana gleba pozostaje pozbawiona roślinności; zmiany kierunków produkcji rolnej w stronę izdrowej żywności i upraw specjalnych; zachowania obecnej mozaikowej struktury użytków rolnych; zabezpieczanie mechaniczne stoków; realizacja programów rolnośrodowiskowych; wykupy gruntów zagrożonych erozją
3	Przerwanie powiązań przyrodniczych Parku, a w wyniku tego doprowadzenie do degeneracji (zubożenia gatunkowego) flory i fauny Parku	Dążenie do: — utrzymania obecnych klas dróg wojewódzkich i powiatowych przecinających Park. Dotyczy to zwłaszcza drogi wojewódzkiej nr 563 Suwałki—Sejny; — oznakowania i ograniczenia szybkości na drogach przecinających Park

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i minimalizacji zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Urbanizacja niektórych obszarów otuliny Parku mająca wpływ na przyrodę i krajobraz terenów wewnątrz Parku	Starania o wprowadzenie do planu ochrony Parku, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planu zagospodarowania przestrzennego województwa zapisów ograniczających zabudowę w wybranych miejscach w pobliżu granic Parku
2	Zmiany stosunków wodnych w otulinie Parku	Dążenie do: — utrzymania właściwego poziomu (stanu) wód powierzchniowych w otulinie Parku; — zabezpieczenia przed osuszeniem terenów podmokłych hydrograficznie powiązanych z terenem Parku; — niedopuszczenia do lokalizacji kopalni kruszyw w takim pobliżu granic Parku, które może spowodować obniżenie poziomu wód gruntowych wewnątrz Parku
3	Zanieczyszczenie wód w otulinie Parku	Dążenie do rozbudowy systemu oczyszczania ścieków i kanalizacji wsi wokół Parku
4	Zanieczyszczenie powietrza	Zachęcanie do: — modernizacji systemów ogrzewania poprzez wprowadzanie i popularyzację technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii; — termomodernizacji budynków
5	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków roślin i zwierząt	Dążenie do wykupienia i objęcia ochroną gruntów przylegających do granic Parku, z cennymi siedliskami roślin i zwierząt. Dotyczy to zwłaszcza gruntów hydrogenicznych położonych m.in. w następujących miejscach: — przy północno-wschodnim brzegu jeziora Pierty; — na cyplu pomiędzy jeziorami Czarne i Krzywe; — przylegających do jezior Długie i Okrągłe wzdłuż zachodniej granicy Parku; — przy południowo-wschodniej granicy Parku we wsi Sarnetki
6	Ekspansja obcych gatunków roślin i zwierząt	Zachęcanie do: — uprawy i hodowli rodzimych roślin i zwierząt w otulinie Parku; — w uzasadnionych przypadkach usuwania obcych gatunków roślin; — w uzasadnionych przypadkach ograniczania liczebności gatunków zwierząt stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zanieczyszczenie środowiska powodowane przez nowe obiekty przemysłowe lub inwestycje drogowe	Starania o wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planu zagospodarowania przestrzennego województwa zapisów ograniczających budowę w otulinie Parku obiektów przemysłowych lub inwestycji drogowych mogących negatywnie wpływać na środowisko wewnątrz Parku

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW,
Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

I. Sposoby ochrony na obszarach ochrony ścisłej

A. W ekosystemach leśnych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3
Monitoring procesów przyrodniczych	Monitorowanie zagrożonych i rzadkich gatunków roślin, grzybów i zwierząt, na powierzchni 283,12 ha	1c, d, f, g, i; 2b, d, i; 3b, k, m, 4f, g, h; 5z; 6d; 7i, j; 8l, m; 9ix; 11d, g; 12b, f, l, o; 14g, h; 15a, c; 16a; 17b; 18b; 21b, j, k, l; 24f; 25b; 26a, b, f; 40g; 43b, d, f, l, m, n; 61d, g, h, m; 77Aa, Ab, Ac; 78c, f, g, h, i, l, n; 86a, g, j, l, n; 87b; 98Ab; 98f; 98i, k, o; 99c, d, g, h; 99i; 110b, c, h, i, j, m; 111a, b, c, d, f, h, n, p; 121c, d; 122i, l, m; 127h; 128a, b, c, g, h; 129b; 134f; 135h, k; 136c; 141a, b, f; 143b; 144b; 147d; 150a; 157b; 233i; 235g; 236a, b, c, d, f; 253b, f; 266d; 267h, i, l; 274c; 275a; 276a, b, c, 277g, h; 278c; 285b; 301d, f; 360h, i; 361d, f, g, h, i, j; 370a, c, d, f, h

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3
Monitoring procesów przyrodniczych	Monitorowanie zagrożonych i rzadkich gatunków roślin, grzybów i zwierząt, na powierzchni 84,38 ha	2j, 3c, g; 5m; 12n; 25a; 54k; 77Ad; 78k; 86h; 86p; 87a; 98j; 98g; 98Aa; 99b; 99j; 110d, l; 111j, o; 121f; 122a, n; 128d, f, i; 129a; 135j; 147c; 266i; 267g; 277i; 285a; 301j; 370b

C. W ekosystemach wodnych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3
Restytucja zagrożonego gatunku — siei	Zarybienie 5000 sztuk narybku jesiennego ²⁾	192a (Jezioro Białe Wigierskie)

D. Inne

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Budowa i remont urządzeń turystycznych	Naprawa i konserwacja infrastruktury turystycznej, w tym oznakowań, drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, tablic edukacyjno-informacyjnych, kładek — według potrzeb	Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych
2	Remont pomostu	Pomost dług. 25 m, szer. 1, 5 m. Wymiana legarów i poszycia. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Wigry: 195a (Jezioro Długie, na trasie ścieżki „Jeziora”)

II. Sposoby ochrony na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wprowadzanie warstw wzmacniających przerzedzone drzewostany (dolesienia luk i przerzedzeń)	Sadzenie gatunków drzew i krzewów zgodnych z siedliskiem, na powierzchni 5,30 ha	Obręb Ochronny Wigry: 1b, 2a, 6f, 18i, 37g, 56b, 60b, 61n, 73f, 74c, 80i, 81h, 87i, 87x, 112d, 117a, 134b, 142c, 144f, 160i; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 239a, 239l, 239f, 302d, 338f, 375c, 388a, 389a
2	Uzupełnienie drzew w uprawach leśnych (poprawki)	Sadzenie zgodnych z siedliskiem gatunków drzew i krzewów w miejsce obumarłych sadzonek, na powierzchni 1,36 ha	Obręb Ochronny Wigry: 37c, 59c, 63b, 73f, 74c, 87i, 111m, 126b, 93d, 80b, 117a, 112d, 134b, 136a, 152a; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 248b, 249a, 250a, 261c, 263a, 285d, 304d, 353g, 367b, 382g, 383b, 388h
3	Przygotowanie powierzchni pod odnowienia drzewostanów (zabiegi agrotechniczne i przygotowanie gleby)	Wycinanie krzewów przeszkadzających w odnowieniu drzewostanu, punktowe przekopywanie gleby w miejscach sadzenia drzewek, na powierzchni 4,27 ha	Obręb Ochronny Wigry: 37g, 56h, 60b, 73b, 95a, 107w, 114a, 123a, 126ab, 127k, 142j, 151b, 156g, 160c; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 378r, 388a, 389a
4	Pielęgnowanie upraw leśnych	Poprawa warunków wzrostu i rozwoju upraw leśnych (niszczenie chwastów), na powierzchni 44,01 ha	Obręb Ochronny Wigry: 1b, 2a, 4b, 6f, 18i, 20k, 20m, 21h, 22d, 23d, 26l, 30l, 31f, 37a, 37c, 37g, 50d, 55a, 56b, 58b, 58c, 58f, 59c, 59b, 60b, 61n, 63b, 65a, 67a, 67g, 69a, 71b, 73f, 74c, 79a, 80a, 80b, 80g, 80i, 81h, 82d, 82f, 87x, 87i, 88a, 93a, 93b, 93d, 103f, 111m, 112d, 115d, 117a, 126b, 129m, 134b, 135l, 136a, 138b, 138h, 138i, 142c, 142d, 143a, 144f, 145f, 146d, 152a, 153b, 160c, 160i; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 225d, 228b, 248b, 249a, 250a, 261c, 263a, 269c, 272a, 272c, 284d, 302d, 304d, 320d, 338f, 356h, 367b, 375c, 382g, 383b, 388a, h, 389a
5	Regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów w wieku od 5 do 10 lat (czyszczenia wczesne)	Usuwanie niektórych drzew występujących w nadmiarze oraz należących do gatunków niezgodnych z docelowym (naturalnym) typem drzewostanu, na powierzchni 25,04 ha	Obręb Ochronny Wigry: 6f, 30l, 37a, 37g, 40m, 44g, 59c, 60b, 69a, 74d, 77d, 77g, 90b, 93b, 96b, 115d, 127b, 133b, 142f, 151b, 153b, 155b, 160b, 161a; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 241a, 260a, 260c, 261d, 262a, 262b, 338c, 338f, 345a, 355g, 370g, 389c
6	Regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów w wieku od 11 do 20 lat (czyszczenia późne)	Usuwanie niektórych drzew występujących w nadmiarze oraz należących do gatunków niezgodnych z docelowym (naturalnym) typem drzewostanu, na powierzchni 50,86 ha	Obręb Ochronny Wigry: 38k, 46k, 78b, 79c, 79g, 89b; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 223h, 238d, 254f, 259c, 259h, 260h, 260g, 261b, 262b, 265c, 271b, 347c, 347j, 348f, 365b, 366b

1	2	3	4
7	Regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów w wieku od 21 do 50 lat (trzebież wczesna)	Usuwanie niektórych drzew występujących w nadmiarze oraz należących do gatunków niezgodnych z docelowym (naturalnym) typem drzewostanu, na łącznej powierzchni 38,79 ha	Obręb Ochronny Wigry: 38i, 71h; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 208b, 226b, 262d, 302c, 346c, 347f, 347h, 348d, 385b
8	Regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów w wieku od 40 do 70 lat (trzebież późna)	Usuwanie niektórych drzew występujących w nadmiarze oraz należących do gatunków niezgodnych z docelowym (naturalnym) typem drzewostanu, na powierzchni 122,77 ha	Obręb Ochronny Wigry: 21a, 25j, 32j, 35a, 67b, 67c, 73d, 77b, 77f, 84c, 87r, 87s, 87t, 97a, 107d, 107f, 138g, 144d, 158b; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 209a, 209f, 226a, 234f, 285c, 285f, 347b, 359a, 359b, 359c, 379f, 379j, 397a
9	Przeciwdziałanie szkodom powodowanym w drzewostanach przez owady zagrażające trwałości lasu	Prognozowanie występowania; układanie drzew pułapkowych oraz pułapek feromonowych do odłowu chrząszczy i motyli, wyszukiwanie i usuwanie drzew zasiedlonych przez kambiofagi, korowanie drewna leżącego oraz rozdrabnianie części gałęzi i resztek po wyróbce drewna	Teren całego Parku objęty ochroną czynną
10	Jak wyżej	Usuwanie z drzewostanów niektórych drzew opanowanych przez owady, wyrwionych oraz złamanych zagrażających stanowi zdrowotnemu lasu (cięcia sanitarne i przygodne)	W miejscach faktycznego zagrożenia na terenie całego Parku. Na obszarach ochrony czynnej o zerowej aktywności usuwanie możliwe po zaopiniowaniu przez Zespół Ochrony Lasu i Radę Naukową Parku
11	Przeciwdziałanie szkodom powodowanym w drzewostanach przez zwierzęta łowne	Zabezpieczanie sadzonek przed zgryzaniem i spałowaniem na uprawach leśnych do 5 lat: — osłonami z tworzywa sztucznego (tuby, osłonki spiralne, kolce) — 17,20 ha, — środkami odstraszającymi — 95,69 ha, — ogrodzeniem siatką (wykonanie nowych ogrodzeń oraz naprawa istniejących) — 2,90 ha	Obręb Ochronny Wigry: 1b; 2a; 4b; 6c, f; 7b; 12g; 18i; 19k; 20i, k, m; 21h; 22d; 23d; 26d, l; 30l, m; 31f; 36a; 37a, c, g; 38k; 39g, h, n; 40m; 41c; 44g, n; 45b; 46k; 47k; 50d; 52c, f; 55a; 56b; 58b, c, f; 59b, c; 60b; 61n; 63b; 64a; 65a; 67a, g; 69a; 70j; 71a, b, c, j; 73b, f; 74c, d; 77d; 79a, c, f, k; 80a, b, g, i; 81b, h, i; 82d, f; 85h; 87b, i, x; 88a, b; 89a; 90a, b; 91d; 92d; 93a, b, d, i; 94a, b; 95b; 96b; 103f; 104d; 105d; 106f; 108f; 111m; 112b, d; 114d, f, g; 115d; 117a, b; 118h; 119f; 121g; 122f, r; 123a; 126b, c; 127b, j, k; 129i, m; 130f, h; 131d; 133b; 134b; 135f, l; 136a; 137a, b; 138b, h, i; 142a, c, d, f, j; 143a; 144a, f; 145f; 146d; 151b, c; 152a; 153b; 155b; 156b; 157c; 160b, c, i; 169c. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 204p, s; 208f; 223c; 224h; 235a, f; 239a, f, m, n, l; 248b, c; 249b, f; 259c, 260a, b; 261b, d; 266m; 269c; 272a; 284b; 302d; 303f; 304c; 320d; 338c, f; 340d; 355g; 375c; 383d; 384a, c; 388a, g; 389a, c, g; 390c
12	Jak wyżej	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie około: 160 jeleni, 250 saren, 140 dzików oraz kształtowanie jej struktury wiekowej i płciowej. Redukcja poprzedzona inwentaryzacjami szkód w drzewostanach i liczebności zwierzyny	Redukcja w miejscach intensywnego występowania szkód na terenie całego Parku, objętych ochroną czynną i krajobrazową

1	2	3	4
13	Jak wyżej	Zwiększenie bazy żerowej poprzez uprawę poletek zaporowych (uprawa zbóż i roślin okopowych) na powierzchni 4,66 ha	Obręb Ochronny Wigry: 84k, 106g, 138f; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 210o, 293b, 304f, 338b, 366f
14	Ochrona przeciwpożarowa	Konserwacja punktów czerpania wody — 10 punktów	Obręb Ochronny Wigry: 6 punktów; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 4 punkty
15	Jak wyżej	Porządkowanie terenu w pasie do 30 m od drogi publicznej — 174 ha	Teren Parku
16	Jak wyżej	Utrzymanie przejezdności dróg pożarowych i dojazdowych — 22 km	Teren Parku
17	Jak wyżej	Konserwacja pasów przeciwpożarowych (mineralizacja pasów) — 0,1 km	Obręb Ochronny Maćkowa Ruda
18	Jak wyżej	Czyszczenie linii oddziałowych na cele ochrony przeciwpożarowej — 0,7 km	Teren Parku

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3
Przeciwdziałanie zarastaniu zbiorowisk nieleśnych	Koszenie roślinności, usuwanie nalotu drzew i krzewów na łąkach, torfowiskach z usunięciem biomasy, na powierzchni 11,30 ha	Obręb Ochronny Wigry: 21o, 24g, 54i, 96a, 127g; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 205f, 206c, 220o, bx, 304f, 322c
	Koszenie roślinności, usuwanie nalotu drzew i krzewów na użytkach rolnych z usunięciem biomasy, na powierzchni 9,06 ha. Wykonanie uzależnione od zawarcia umowy użyczenia na wymienione grunty z zespołem przyrodników w zamian za wykonanie zabiegów ochronnych	Obręb Ochronny Wigry: 21, 57, 64, 79; Ochronny Maćkowa Ruda: 212, 215, 218, 235, 239, 266, 338

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Utrzymanie urządzeń hydrotechnicznych	Utrzymanie i konserwacja stopnia wodnego, który stabilizuje poziom wody w jeziorze Omutówek oraz zapewnia pobór wody na potrzeby funkcjonowania wylęgarni Parku w Tartaku	Rzeka Piertanka (oddz. 36A)

1	2	3	4
2	Czynna ochrona charakterystycznych dla obszaru Parku gatunków ryb, w tym szczególnie zagrożonych spadkiem liczebności i narażonych na wyginięcie — siei, sielawy, suma, szczupaka, lina, pstrąga potokowego	Zarybienia szczupakiem. Materiał zarybieniowy wyhodowany z tarlaków pozyskanych z jezior Parku oraz Pojezierza Suwalskiego. Podstawowa forma materiału zarybieniowego — wylęg żerujący	Jezioro Wigry (oddz. 188) — do 2 100 000 szt. Jezioro Pierty (oddz. 185) — do 230 000 szt. Jezioro Mulaczysko (oddz. 199) — do 30 000 szt. Jezioro Leszczewek (oddz. 190) — do 30 000 szt. Jezioro Krusznik (oddz. 198a) — do 30 000 szt. Jezioro Omutówek (oddz. 187) — do 30 000 szt. ²⁾
3	Jak wyżej	Zarybienia sumem. Podstawowa forma do zarybień — narybek jesienny. Dopuszczalne stosowanie materiału zarybieniowego spoza terenu Parku. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Jezioro Wigry (oddz. 188) — do 4 000 szt. Jezioro Pierty (oddz. 185) — do 1 000 szt. Jezioro Mulaczysko (oddz. 199) — do 500 szt. ²⁾
4	Jak wyżej	Zarybienia linem. Podstawowa forma do zarybień — kroczek. Dopuszczalne stosowanie materiału zarybieniowego spoza terenu Parku. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Jezioro Wigry (oddz. 188) — do 10 000 szt. (400 kg) Jezioro Pierty (oddz. 185) — do 2 500 szt. (100 kg) ²⁾
5	Jak wyżej	Zarybienia sielawą. Podstawowa forma do zarybień — wylęg. Materiał zarybieniowy wyhodowany z tarlaków pozyskanych z jezior Parku oraz Pojezierza Suwalskiego	Jezioro Wigry (oddz. 188) — do 21 000 000 szt. Jezioro Pierty (oddz. 185) — do 5 000 000 szt. Jezioro Mulaczysko (oddz. 199) — do 500 000 szt. ²⁾
6	Jak wyżej	Zarybienia sieją. Podstawową formą do zarybień będzie wylęg. Materiał zarybieniowy wyhodowany z tarlaków pozyskanych z jezior Parku oraz Pojezierza Suwalskiego	Jezioro Wigry (oddz. 188) — do 2 100 000 szt. Jezioro Pierty (oddz. 185) — do 500 000 szt. Jezioro Mulaczysko (oddz. 199) — do 200 000 szt. ²⁾
7	Jak wyżej	Zarybienia pstrągiem potokowym. Podstawowa forma do zarybień — narybek jesienny. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Rzeka Czarna Hańcza na odcinku Wysoki Most — Studziany Las (oddz. 401a, b) — do 4 000 szt. ²⁾
8	Pozyskanie tarlaków	Odtów tarlaków szczupaka, sielawy, siei	Jezioro Wigry (oddz. 188): sielawa — do 3 000 kg, sieja — do 700 kg, szczupak — do 1 200 kg
9	Ochrona tarlisk lina, szczupaka, leszcza, płoci	Zimowe koszenie części roślinności wynurzonej w obrębie tarlisk, usuwanie części skoszonej masy poza jezioro	Jezioro Wigry (oddz. 188A) — Zatoka Zardworze, Płoso Północne — 16 500 m linii brzegowej
10	Badania weterynaryjne ryb	Badania zlecane specjalistycznym placówkom — pracownikom chorób ryb	Według potrzeb

1	2	3	4
11	Kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i liczebności w zespołach ryb — odłowu regulacyjne	Odłowu sprzętem ciągnionym lub stawnym. W jeziorach typu sielawowego odłowu sprzętem ciągnionym mogą być wykonywane wyłącznie w okresie wolnym od lodu. Intensywność odłowów średnio — 15—20 kg/ha	Jeziora: Wigry (oddz. 188), Pierty (oddz. 185), Leszczewek (oddz. 190), Omułówek (oddz. 187), Królówek (oddz. 184a), Mula-czyśko (oddz. 199), Postaw (oddz. 189). Sie-lawa — do 15000 kg. Sieja — do 500 kg. Wę-gorz — do 200 kg. Szczupak — do 800 kg. Lin — do 500 kg. Okoń — do 500 kg. Leszcz — do 3000 kg. Płoć — do 4000 kg
12	Monitoring ichtio-fauny — śledzenie kierunków zmian zachodzących w zespołach ryb — odłowu kontrolne	Połowy sprzętem ciągnionym lub stawnym. Ze złowionej masy ryb zo-stanie pobrana niezbędna liczebnie próba do badań ichtiologicznych. Pozostałe ryby zostaną wpuszczone w miejscu złowienia	Jeziora: Konopniak (oddz. 266j), Wygorzele (oddz. 227f), Pietronaję (oddz.12i), Suchar Rzepiskowy (oddz. 156k)

D. Inne

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Monitoring różno-rodności biolo-gicznej	Monitorowanie zagrożonych i rzad-kich gatunków roślin, grzybów i zwierząt, monitoring gatunków konfliktowych	Cały obszar Parku
2	Zabezpieczenie przeciwoerozyjne skarpy	Wykonanie płotków zabezpieczają-cych przed osuwaniem zbocza i cho-dzeniem po skarpie. Realizacja uza-leżniona od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 378f („Binduga”)
3	Wymiana i uzupeł-nienie oznakowań szlaków pieszych i rowerowych	Wykonanie i montaż w terenie 50 drogowskazów turystycznych i ta-blic z siecią szlaków. Realizacja uza-leżniona od uzyskania dotacji	Sieć szlaków pieszych i rowerowych o łącz-nej długości 230 km
4	Remonty istnieją-cych i budowa no-wych miejsc od-poczynku	Stoły z ławami zadaszone (ławosto-ły) oraz wiaty. Realizacja uzależnio-na od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Wigry: 9h, 14d, 56b, 64a, 92d, 107l, 112d, 120g, 126c; Obręb Ochron-ny Maćkowa Ruda: 212a, 252a, 370d
5	Konserwacja ist-niejących „bram wjazdowych” do Parku	Zadaszone tablice z nazwą i logo Parku. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 375b
6	Powiększanie prześwitu szlaków turystycznych	Wycinanie drzew, krzewów i traw utrudniających poruszanie się i za-grażających bezpieczeństwu tury-stów	Leśne odcinki szlaków pieszych, rowero-wych i ścieżek edukacyjnych
7	Remonty i konser-wacja istniejących kładek i pomo-stów	Wymiana legarów i poszycia lub uzupełnienie poszycia, impregnacja. Łączna długość 700 m. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Wigry: 47f, 49b, n, 117p, 150i, j, 157b, 166b; Obręb Ochronny Maćko-wa Ruda: Rosochaty Róg, działka 18

1	2	3	4
8	Budowa pomo- stów	Pomost drewniane o długościach 45 m i 30 m. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Jezioro Wigry: 188Aa (przy polu biwakowym „Jastrzęby” oraz przy dawnej Stacji Hydrobiologicznej w Starym Folwarku)
9	Naprawy ogro- dzeń	Ogrodzenia z żerdzi, łączna długość 145 m. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 308f, 378f

III. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ochrona miejsc rozrodu płazów — o c z y s z c z e n i e zbiorników wodnych. Ochrona płazów podczas wędrówek sezonowych	Pogłębienie 7 zbiorników, ochrona płazów podczas przejść przez drogi na odcinku 300 m — stawianie barier i przenoszenie płazów przez drogę. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Obwody Ochronne Lipniak i Mikołajewo
2	Przeciwdziałanie zarastaniu zbiorowisk nieleśnych	Koszenie roślinności, usuwanie nalotu drzew i krzewów na łąkach, torfowiskach z usunięciem biomasy na pow. 6,80 ha	Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 206, f, o, s, 214j, 228c, 284h, 301a, 307b, g, 308d, f
		Koszenie roślinności, usuwanie nalotu drzew i krzewów na użytkach rolnych z usunięciem biomasy, na powierzchni 183,63 ha. Wykonanie uzależnione od zawarcia umowy użyczenia na wymienione grunty z zespołem przyrodników	Obręb Ochronny Wigry: użytki rolne w oddz. 5; 9; 10; 12; 14; 27; 36A; 37; 39; 40; 47; 49; 53; 62; 85; 87; 93A; 107; 117; 140; 141; 148; 149; 172; 175; 178; działka o nr geodez. 25 w obrębie ewid. Leszczewo; działka o nr geodez. 209—214, 217, 223, 224, 230, 232, 235, 236, 238, 240, 241, 249, 252, 259, 260, 327, 340, 342, 343, 348—355, 364, 365, 370, 371, 386—389, 414, 415, 420, 428, 431, 455, 462, 490, 497, 614/5, 615/2 w obrębie ewid. Nowa Wieś. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: użytki rolne w oddz. 201, 201A, 202A, 203, 204, 206, 216, 220, 228, 230, 240, 243, 244, 245, 283, 284, 290, 299—301, 307, 308, 362, 376, 377, 393 oraz działka o nr geodez. 20/3 w obrębie ewid. Rosochaty Róg
3	Jak wyżej	Wypas bydła na powierzchni 27 ha, na terenach wydzierżawianych rolnikom	Obręb Ochronny Wigry: 5d, 9g, k, r, y; 14c; 36Aa, d; 87j; 89 c, d, i, l, n; 93Ab, c; 107t; 175 kx, lx, ox, rx. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 201a, i, k, p, x; 203c; 204 a, c, g, i, k, m; 206 m, ax, cx, fx; 228 k, l, m, n; 220p; 240 a, d, i, j; 244b; 284i; 300p; 301w; 307g; 308d, f; dz. nr 342 Maćkowa Ruda, dz. nr 270 Krusznik

1	2	3	4
4	Jak wyżej	Utrzymanie gruntów w kulturze rolnej poprzez stosowanie płodozmianu tradycyjnych upraw na powierzchni 88 ha wydzierżawionych rolnikom oraz użytkowanych na potrzeby Parku	Obręb Ochronny Wigry: 5b, f; 9a, d, f, i, l, n, o, p; 14d; 27k; 36Ab, c, h; 49a, f, h; 62i, j, k, l; 85a, f, d; 87h, k, l, n, o; 89a, c; 93Ai; 107f, h, i, j, l; 117f, i, j, l, n; 149a; 175j, k, mx, nx; dz. 614/5, 615/2 Nowa Wieś, Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 201f, g, o; 203 b, 204b, h, l; 206f, k, o, s, bx, dx, hx, lx, jx; 214i, j; 216g, h; 220a; 240o, p, s; 243k; 244a, d; 245b; 283b; 284h, i; 299a, r, z, x, ax; 300i, b, p, r, t; 301a, r, s, t, x, z bx, cx; 307b; 308f, d; 376c; 377b; 393d; dz. Nr 232 Krusznik; dz. 17/1, 17/2 Wysoki Most
5	Przeciwdziałanie szkodom powodowanym w drzewostanach przez duże ssaki roślinożerne w uprawach i płodach rolnych	Zwiększenie bazy żerowej poprzez uprawę poletek zaporowych (uprawa zbóż i roślin okopowych) na powierzchni 2,50 ha	Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 307b, 362f

B. Inne

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Rozwój funkcji edukacyjnej poprzez budowę Stacji Edukacyjnej Wigry	Adaptacja budynku dawnej Stacji Hydrobiologicznej na wystawę stałą poświęconą Parkowi	Wieś Stary Folwark, obręb ewidencyjny Leszczewek, działka 425
2	Remonty istniejących urządzeń turystycznych	Naprawy konstrukcji drewnianych, konserwacja oznakowań turystycznych — według potrzeb	Obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych i drogach, na terenach pod ochroną krajobrazową
3	Budowa nowych miejsc odpoczynku	Stoły z ławami zadaszone (ławostół). Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Wigry: 40b, 47b, 49g; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 230d
4	Budowa wiat na rowery	Zadaszone wiaty ze stojakami na rowery. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Wigry: 47g, 49g
5	Konserwacja istniejących „bram wjazdowych” do Parku	Zadaszone tablice z nazwą i logo Parku. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Wigry: 49l, 36Ai, Gawrych Ruda, działka 128
6	Budowa nowej „bramy wjazdowej” do Parku	Zadaszona tablica z nazwą i logo Parku. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Wigry: 177l
7	Remonty istniejących kładek i pomostów	Wymiana zniszczonych elementów kładki. Realizacja uzależniona od uzyskania dotacji	Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: Rosochaty Róg, działka 18

¹⁾ Obszary zajmowane przez ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne zostały przestrzennie podzielone na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą oraz pododdziały oznaczone literą. Podział na oddziały, pododdziały oraz obręby i obwody ochronne przyjęto zgodnie z mapami przeglądowymi obrębów ochronnych Wigry i Maćkowa Ruda, sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, w skali 1 : 20 000, według stanu na 1.01.1996 r. Podział na obszary objęte ochroną czynną przyjęto zgodnie z mapą pod tytułem „Kierunki ochrony”, sporządzoną przez Park w skali 1 : 25 000, według stanu na 1.01.2001 r. Podział na działki geodezyjne i obręby ewidencyjne jest zgodny z mapami ewidencji gruntów. Mapy znajdują się w siedzibie Parku w miejscowości Krzywe.

²⁾ Zarybianie powinno być dokonane w oparciu o materiał zarybieniowy o cechach właściwych lokalnym populacjom ryb, w celu stabilizacji składów jakościowych i ilościowych populacji ryb występujących na terenie Parku.

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN, ZWIERZĄT I GRZYBÓW

I. Obszary ochrony czynnej

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Obuwik pospolity	Ochrona rzadkich i chronionych gatunków	Rozluźnianie zwarcia drzewostanu oraz warstwy krzewów
2	Gnidosz królewski, kosadka kielichowa, kruszczyk błotny, stoplamki	Ochrona gatunków wilgotnych łąk, młak niskoturzycowych, torfowisk niskich, przejściowych i wysokich	Usuwanie drzew i wybranych gatunków krzewów; koszenie późną jesienią i usuwanie skoszonego materiału roślinnego
3	Rodzime gatunki roślin	Ochrona rodzimych gatunków roślin przed inwazją gatunków obcych, takich jak: niecierpek gruczołowy, niecierpek drobnokwiatowy, barszcz Sosnowskiego, rdest ostrokończysty, dąb czerwony, czeremcha amerykańska, klon jesionolistny, robinia akacjowa	Usuwanie zagrażających gatunków obcych wymienionych w kolumnie 3. Cały obszar Parku, w miejscach występowania gatunków wymienionych w kolumnie 3

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Bóbr europejski	Utrzymanie stanowisk występowania	Monitoring liczebności i rozmieszczenia bobra
2	Nocek rudy, mroczek posrebrzany, mroczek pozłocisty, mroczek późny, karlik malutki, karlik karliczek, karlik większy, borowiec wielki, borowiaczek, gacek brunatny	Ochrona nietoperzy	Ochrona drzew dziuplastych, utrzymanie dziennych schronów (starych piwnic) — około 200 sztuk
3	Chronione gatunki ptaków	Poprawa warunków bytowania	Kontrola i naprawa istniejących około 1000 sztuk budek lęgowych, wymiana zniszczonych, dokarmianie ptaków w okresie zimowym (w osadach Parku), wyznaczanie stref ochronnych wokół gniazd gatunków zagrożonych wyginięciem. Ochrona drzew dziuplastych

1	2	3	4
4	Wszystkie gatunki płazów występujących w Parku	Poprawa warunków bytowania	Ochrona miejsc rozrodu — pogłębienie zbiorników wodnych. Ochrona płazów podczas wędrówek sezonowych — stawianie barier i przenoszenie płazów przez drogę
5	Rak szlachetny	Restytucja raka szlachetnego	Odłowy i usuwanie raka pręgowatego z jezior, w których restytuowano raka szlachetnego; odłowy te będą jednocześnie odłowami kontrolnymi postępu restytucji raka szlachetnego
6	Owady błonkoskrzydłe	Ochrona owadów gniazdujących w glinie	Tworzenie siedlisk zastępczych — utrzymanie istniejących konstrukcji glinianych
7	Rzadkie gatunki zwierząt związane z martwym drewnem	Tworzenie warunków życia tym gatunkom	Monitoring martwych drzew. W okresach międzygradacyjnych kambiofagów systematyczne pozostawianie pojedynczych martwych drzew, złomów i wywrotów do ich biologicznego rozkładu w ilości niestwarzającej zagrożenia dla drzewostanów
8	Gatunki rzadkie i zagrożone	Ograniczanie liczebności gatunków stanowiących zagrożenie dla gatunków rzadkich i zagrożonych	Odstrzały redukcyjne jenota, lisa oraz norki amerykańskiej

C. Ochrona czynna gatunków grzybów

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3
Rzadkie gatunki grzybów związane z martwym drewnem	Tworzenie warunków życia tym gatunkom	Monitoring martwych drzew. W okresach międzygradacyjnych kambiofagów systematyczne pozostawianie pojedynczych martwych drzew, złomów i wywrotów do ich biologicznego rozkładu w ilości niestwarzającej zagrożenia dla drzewostanów

II. Obszary ochrony krajobrazowej

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3
Jabłoń domowa (odmiany lokalne)	Ochrona ginących odmian jabłoni, zachowanie i odtwarzanie starych, tradycyjnych sadów przydomowych	Sadzenie w wybranych gospodarstwach rolnych starych odmian, uprawianych tradycyjnie na obszarze Suwalszczyzny

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3
Bydło domowe rasy krowa polska czerwona Koń domowy rasy konik polski	Ochrona ginących rodzimych ras zwierząt gospodarskich	Zakup zwierząt (dotacja pozabudżetowa) i przekazanie ich do hodowli w wytypowanych gospodarstwach rolnych. Kontynuacja hodowli rodzimych ras zwierząt w gospodarstwach rolnych

Załącznik nr 4

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ
ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Ochrona ścisła	Obręb Ochronny Wigry: 1c, d, f, g, i; 2b, d, i, j; 3b, c, g, k, m; 4f, g, h, 5m, z, cx; 6d, h; 7i, j, k; 8l, m; 9ix; 11d, f, g; 12b, c, f, l, n, o, y; 14g, h; 15a, c; 16a; 17a, b, 18a, b; 21b, j, k, l, p, r; 24f, x; 25a, b; 26a, b, f; 40g, h, 43b, c, d, f, l, m, n; 54k; 61d, f, g, h, m; 77Aa, b, c, d, f; 78c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n; 86a, g, h, j, l, n, p; 87a, b; 98f, g, i, j, k, o; 98A; 99a, b, c, d, g, h, i, j; 110b, c, d, h, i, j, l, m; 111a, b, c, d, f, h, j, n, o, p; 121c, d, f; 122a, i, l, m, n; 127h; 128; 129a, b; 134f; 135h, j, k; 136c, d; 141a, b, f; 143b, c; 144b, c; 147c, d; 150a; 157b; 179; 180; 181; 182. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 233i; 235g; 236a, b, c, d, f; 253b, f; 266d, i, j; 267g, h, i, l; 274c; 275a; 276a, b, c; 277g, h, i; 278c; 285a, b; 301d, f, j; 360h, i; 361d, f, g, h, i, j; 370a, b, c, d, f, h. Wodny Obwód Ochronny: 192, 193, 194, 195, 196	623,17
2	Ochrona czynna	Obręb Ochronny Wigry: 1a, b, h, j—n; 2a, c, f—h, k—m; 3a, d, f, h—j, l, n; 4a—d, i, j; 5a, c, g—l, n—y, ax, bx; 6a—c, f, g; 7a—h; 8a—k; 9z, bx—hx, 10a, b, m, s—w, ax—lx; 11a—c, h—l; 12a, d, g—k, m, p—x; 13a, b; 14a, b i—m; 15b, d; 16b—d; 17c—h; 18c—i; 19; 20; 21a, c—i, m—o; 22; 23; 24a—d, g—w; 25c—m; 26c, d, g—n; 27d, j, m—o; 28—36; 37a—h, j; 38; 39b, d—k, m—s; 40f, i—n; 41; 42; 43a, g—i, k, o—s; 44—46; 47a, c—m; 48; 49b—d, o—w; 50—52; 53a, d—o; 54a—j; 55—60; 61a—c, j—l, n—r; 62a—g, 63—77; 78a, b, o—r; 79—84; 85h—l; 86b—f, i, k, m, o; 87c—f, i, r—z; 88—93; 94—97; 98a—d, h, l—n; 99f; 100—106; 107a—f, k, m—s, w; 108; 109; 110a, f, g, k; 111g, i, k—m, r, s; 112—116; 117a—d, p; 118—120; 121a, b, g—j; 122b—h, j—k, o—r; 123—126; 127a—g, i—l; 129c—h, j—m; 130—133; 134a—d, 135b—g, i, l, m; 136a, b, f; 137—139; 140a—j; 141c; 142; 143a, d—j; 144a, d—i; 145; 146; 147a, b, f, g; 148a, b, f, h—j; 149f, h—k; 150b—j; 151—156; 157a, c—g; 158—171; 172a, b, g, j—m; 173; 174; 183; 183A. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 201m, n, r, s, cx—fx; 201A; 202, 203a, d, g; 204d, f, n—z, ax; 205; 206a—d, i, j, p, r, x—zp; 207—213; 214a, c—h; 215; 216a—f; 217—219; 220b—o, s, w—z, ax—dx; 221; 221A; 222—227; 228a, b, d—j; 229; 230a, c, f—l; 231; 232; 232A; 233a—h, j; 234; 235 a—f, h; 236g, h; 237—239; 240b, c, f—h, k—n, r, t—y; 241; 242; 243a—j, l—n; 244g, h; 245c, d; 246—252; 253a, c, d; 254—265; 266 a—c, f—h, k—n; 267a—f, j, k; 268—273; 274a, b, d, f; 275b—f; 276 d—h; 277a—f, j—l; 278a, b, d, f; 279—282; 283 g—i; 284 a—f; j, k; 285c—f; 286—289; 290a—d; 291—298; 299b, d, f, h—p, t, bx, cx; 300a, c—h, j—o, s—z, ax—gx; 301b, c, g—i, k, m—p; 302—306; 307a, i, j; 308a—c, g—i; 309—336; 337a, b; 338—359; 360a—g; 361a—c, k; 362a—d, g—l, 363—369; 370g; 371—374; 375 b—i; 376 a, b, f, g, h; 377a, c—j; 378—392; 393a, g—i; 394—401. Wodny Obwód Ochronny: 184—187, 188A, 188B, 188C, 189—191, 197—200	11 429,13

1	2	3	4
3	Ochrona krajobrazowa	Grunty Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Parku. Obręb Ochronny Wigry: 5b, d, f; 9a—y, ax; 10m; 14c, d, f; 27a—c, f—i, k, l, p, r; 36A; 37i; 39a, c, l; 40a—d; 47b; 49a, f—m; 53b, c; 62h—l; 85a—g; 87g, h, j—p; 93A; 107g—j, l, t; 117f—o; 140k; 141d, g, h; 148c, d, g; 149a—d, g; 172c—f, h, i; 175; 176; 177; 178; działki o nr geodez. 209—214, 217, 223, 224, 230, 232, 235, 236, 238—241, 243, 249—252, 259, 260, 277—280, 283—294, 299—310, 313, 314, 316—319, 321, 327, 331, 332, 340, 342, 343, 348—355, 364, 365, 370, 371, 386—389, 407—409, 413—415, 419—422, 424, 426—437, 452—455, 462, 464, 490, 491, 496, 497, 505, 509, 515, 516, 519, 520, 525—528, 531, 532, 592, 593, 614/5, 614/7, 615/2 w obrębie ewid. Nowa Wieś, dz. o nr geodez. 425 w obrębie ewid. Leszczewek, dz. o nr geodez. 1, 2, 25 w obrębie ewid. Leszczewo, dz. o nr geodez. 24/5—24/11 w obrębie ewid. Gawrych Ruda; Obręb Ochronny Maćkowa Ruda: 201a—l, o, p, t—z, ax, bx; 201Aa—d; 202Aa, b; 203b, c; 204a—c, g—m; 206f—h, k, m—o, s—w, ax—mx; 214b, i, j; 216g, h; 220a, p, r, t; 228c, k—n; 230b, d; 240a, d, i, j, o, p, s; 243k; 244a—f; 245a, b; 283b—f; 284g—i; 290f; 299a, c, r, s, w—z, ax; 300b, i, p, r; 301a, l, r—z, ax—cx; 307b—h; 308d, f; 337c; 362f; 375a; 376c, d; 377b; 393b, c, d; działki o nr geodez.: 18, 19, 20/2, 20/3 w obrębie ewid. Rosochaty Róg, 79/1, 81/1, 84/1, 85/1, 89, 103, 104 120, 134, 135, 190, 232, 270 w obrębie ewid. Krusznik, 20 w obrębie ewid. Bryzgiel, 342 w obrębie ewidencyjnym Maćkowa Ruda	2947,20 Grunty Skarbu Państwa w trwałym zarządzie parku zajmują 266,59 ha
4	—	—	Razem: 14 999,50

¹⁾ Obszary zajmowane przez ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne zostały przestrzennie podzielone na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą oraz pododdziały oznaczone literą. Podział na oddziały, pododdziały oraz obręby i obwody ochronne przyjęto zgodnie z mapami przeglądowymi obrębów ochronnych Wigry i Maćkowa Ruda, sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, w skali 1 : 20 000, według stanu na 1.01.1996 r. Podział na obszary objęte ochroną czynną przyjęto zgodnie z mapą pod tytułem „Kierunki ochrony”, sporządzoną przez Park w skali 1 : 25 000, według stanu na 1.01.2001 r. Podział na działki geodezyjne i obręby ewidencyjne jest zgodny z mapami ewidencji gruntów. Mapy znajdują się w siedzibie Parku w miejscowości Krzywe.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, KULTUROWYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I SPORTOWYCH, Z PODANIEM SPOSOBÓW ICH UDOSTĘPNIANIA, ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Miejsce udostępniane ²⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3
Cały obszar Parku	Za zgodą dyrektora Parku na wniosek, który zawiera: temat, cel, zakres, metody, czas i miejsce prowadzonych badań, wraz z uzasadnieniem podjęcia tematu badawczego na obszarze Parku i zobowiązaniem do przedstawienia wyników. Duże projekty badawcze oraz takie, których czas realizacji przekracza 3 lata wymagają zaopiniowania przez Radę Naukową Parku. Prowadzenie badań na obszarach niebędących w trwałym zarządzie Parku wymaga zgody właściciela terenu	Maksymalna liczba osób nie jest ustalona

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych, kulturowych i turystycznych¹⁾

Lp.	Miejsce udostępniane ²⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	5 ścieżek edukacyjnych, 14 szlaków pieszych (łącznie długość 140 km), wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Teren Parku, przez który przebiegają ścieżki edukacyjne i szlaki piesze dostępny jest cały rok, na obszarach ochrony czynnej i ścisłej od wschodu do zachodu słońca. Grupy zorganizowane i turyści indywidualni. Obecność przewodnika nie jest wymagana	7500
2	4 szlaki rowerowe, drogi publiczne i wybrane drogi zakładowe udostępnione dla turystyki rowerowej (łącznie długość 88 km), wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Teren Parku, przez który przebiegają szlaki rowerowe, drogi publiczne i wybrane drogi zakładowe dostępny jest cały rok, na obszarach ochrony czynnej i ścisłej od wschodu do zachodu słońca. Grupy zorganizowane i turyści indywidualni. Obecność przewodnika nie jest wymagana	6000
3	Jeziora Wigry, Pierty, Leszczewek, Omułówek, Czarne koło Bryzgla, Czarne koło Gawrych Rudy i Mula-czysko a także rzeka Czarna Hańcza poniżej jeziora Wigry	1) Penetracja jednostkami pływającymi i amatorski połów ryb z łodzi są dozwolone od wschodu do zachodu słońca, od 1 czerwca do 31 października oraz po pokrywie lodowej. Dyrektor Parku może zmienić termin rozpoczęcia penetracji wód, jeżeli uzasadniają to warunki przyrodnicze w danym roku. 2) Na jeziorze Wigry obowiązują następujące strefy ograniczeń penetracji i połowu ryb: — przez cały rok: brzeg oraz stykający się z nim pas wody o szerokości 20 metrów (licząc od skraju roślinności wynurzonej), na odcinku od ujścia rzeki Czarnej Hańczy w Zatoce Hańczańskiej do półwyspu Łysocha (zakaz ten nie dotyczy wędkowania z łodu), — w okresie od zejścia lodu do 15 czerwca: brzeg oraz 20-metrowy pas wody (licząc od skraju roślinności wynurzonej) wokół wysp Ordów, Ostrów i Krowa oraz dalej wzdłuż południowego brzegu do cypla w miejscowości Zakąty. Zakaz ten dotyczy także wysp Brzozowych oraz wyspy Kamień. 3) Dyrektor Parku ustala szczegółowe zasady amatorskiego połowu ryb oraz wysokości opłat za wędkowanie	2500
4	Ośrodek Edukacji Środowiskowej, oddziały 148, 149, 158	Zajęcia edukacyjne kameralne i terenowe, dla grup zorganizowanych, po wcześniejszej rezerwacji	50
5	Centrum Informacji Turystycznej, wystawa przyrodnicza i sala audiowizualna w budynku dyrekcji Parku w Krzywem, oddział 49g	Grupy zorganizowane — zwiedzanie z przewodnikiem, turyści indywidualni — zwiedzanie samodzielne lub z przewodnikiem. Czynne od poniedziałku do piątku w godz. 7 ⁰⁰ —15 ⁰⁰ ; w dniach 1, 3, 5, 6 maja, 7, 9, 10, 30 czerwca oraz od 1 lipca do 31 sierpnia w soboty, niedziele i święta w godz. 9 ⁰⁰ —16 ⁰⁰	50

1	2	3	4
6	Wystawa etnograficzna „Ocalić od zapomnienia”, oddział 49j	Grupy zorganizowane — zwiedzanie z przewodnikiem, turyści indywidualni — zwiedzanie samodzielne lub z przewodnikiem	50
7	Wystawa „Historia i tradycje rybactwa nad Wigrami”, Czerwony Folwark, oddział 175w.	Grupy zorganizowane — zwiedzanie z przewodnikiem, turyści indywidualni — zwiedzanie samodzielne lub z przewodnikiem	50
8	Obiekt edukacyjno-turystyczny „Dziupla”, oddział 49i	Udostępniony wyłącznie dla grup zorganizowanych, po wcześniejszej rezerwacji	150
9	Pole biwakowe „Za szkołą”, oddział 220r, t	Grupy zorganizowane i turyści indywidualni, niezmotoryzowani	60
10	Pole biwakowe „Jastrzęby”, oddział 230d	Grupy zorganizowane i turyści indywidualni	200
11	Pole biwakowe „Gremzdówka”, oddz. 299c	Grupy zorganizowane i turyści indywidualni, niezmotoryzowani	60
12	Pole biwakowe „Bindużka”, oddział 337c	Grupy zorganizowane i turyści indywidualni, niezmotoryzowani	60
13	Polana Powały, oddz. 376c, d, 377b	Zorganizowane obozy, po wcześniejszym uzgodnieniu z dyrektorem Parku	100
14	Pokoje gościnne w budynkach służbowych Parku: Bryzgiel 41, Gawarzec (Gawrych Ruda nr 58), Królówek, Leszczewek nr 40, Lipniak nr 23, Mikołajewo nr 34, Maćkowa Ruda nr 57, dyrekcja Parku w Krzywem	Całoroczne	43
15	Wigierska Kolejka Wąskotorowa w Obrębie Ochronnym Maćkowa Ruda na działkach nr 72/3, 71/2, 88/3, 87/1, 86/1, 85/1, 104/1, 103/1, 103/2, 124, 123/2, 122/2, 143/2, 142/2 w obrębie ewidencyjnym Ateny, 232/3, 232/6 w obrębie ewidencyjnych Bryzgiel, 13, 14 w obrębie ewidencyjnym Sarnetki	Trasa aktualnie czynna na trasie Płociczno—Krusznik, o długości 9,1 km. Kursy wahadłowe, stałe i na zamówienie	200

III. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych i sportowych¹⁾

Lp.	Miejsce udostępniane ²⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Plaża w Obrębie Ochronnym Wigry, w oddziale 47b	Dostępna przez cały rok, od wschodu do zachodu słońca	200

1	2	3	4
2	Plaża na działce 425 w obrębie ewidencyjnym Leszczewek (wieś Stary Folwark)	Dostępna przez cały rok, od wschodu do zachodu słońca	100
3	Obiekt rekreacyjno-turystyczny „Puszczyk” w Obrębie Ochronnym Wigry, oddział 49o	Grupy zorganizowane, po wcześniejszej rezerwacji	40
4	Jezioro Wigry — turystyczne rejsy statkiem „Tryton”	Statek wypływa spod zespołu poklasztornego we wsi Wigry. Rejsy regularne i na zamówienie	40

¹⁾ Dotyczy gruntów Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Parku, za wyjątkiem szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych.

²⁾ Obszary zajmowane przez ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne zostały przestrzennie podzielone na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą oraz pododdziały oznaczone literą. Podział na oddziały, pododdziały oraz obręby i obwody ochronne przyjęto zgodnie z mapami przeglądowymi obrębów ochronnych Wigry i Maćkowa Ruda, sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, w skali 1 : 20 000, według stanu na 1.01.1996 r. Podział na obszary objęte ochroną czynną przyjęto zgodnie z mapą pod tytułem „Kierunki ochrony”, sporządzoną przez Park w skali 1 : 25 000, według stanu na 1.01.2001 r. Podział na działki geodezyjne i obręby ewidencyjne jest zgodny z mapami ewidencji gruntów. Mapy znajdują się w siedzibie Parku w miejscowości Krzywe.

**Załączniki do zarządzenia
Ministra Środowiska Nr 75
z dnia 1 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGLOS Nr 2, poz. 10)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Funkcjonowanie obiektów: a) ośrodki wczasowe Grodno I i Grodno II, b) jednostka wojskowa Biała Góra, c) wieże Grzywacz i Polana, d) napowietrzne linie energetyczne, gazociąg, e) drogi: nr 3 i nr 102, f) linia kolejowa g) drogi powiatowe i gminne, h) baza rybacka w Międzyzdrojach	Docelowe przekształcenie ośrodków Grodno I, Grodno II i koszar po jednostce wojskowej na Białej Górze w ośrodki o funkcjach związanych z celami Parku wraz z likwidacją części obiektów i urządzeń. Docelowa likwidacja wież Grzywacz i Polana. Docelowe okablowanie linii energetycznych kablem podziemnym. Ograniczenie negatywnego wpływu istniejących szlaków komunikacyjnych na przyrodę, poprzez inwestycje „proprzyrodnicze” realizowane w trakcie ich modernizacji lub remontów
2	Wzrost ruchu turystycznego, presja na szersze udostępnienie Parku	Ukierunkowanie ruchu turystycznego, poprzez konserwację i budowę infrastruktury turystycznej, jednolite, czytelne oznakowanie granicy zewnętrznej Parku, konserwacja szlaków, ewentualne korekty przebiegu, wymiana słupów i drogowych znaków na węzłach komunikacyjnych, konserwacja ścieżek dydaktycznych, konserwacja szlabanów i instalowanie nowych w celu uniemożliwienia wjazdów pojazdów na tereny chronione, budowa zapór (płoty siatkowe, żerdzie, gałęzie) u podnóża wydm i miejsc nielegalnej penetracji, ustawianie tablic informacyjnych z regulaminem Parku i piktogramów, udostępnienie informacji na temat wartości przyrodniczych i kulturowych regionu, stała kontrola nasilenia ruchu turystycznego, współorganizacja systemu informacji turystycznej w regionie, współpraca z zainteresowanymi podmiotami w przedsięwzięciach ze sfery turystyki, czasowe zakazy wstępów wprowadzane ze względów przyrodniczych
3	Pogarszanie bilansu wodnego	Współdziałanie dyrekcji Parku z terenowymi organami administracji rządowej i samorządami gmin w celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych zlewni Parku, oddziaływanie Parku na plany zagospodarowania przestrzennego. Retencjonowanie wód, w tym: konserwowanie, odnawianie infrastruktury technicznej wspomagającej retencję wód, współudział w zasileniu w wodę gmin: Wolin, Międzyzdroje i Dziwnów z ujęcia w Kodrąbku, w celu ochrony zasobów wód podziemnych Parku
4	Duże powierzchnie gleb zniekształconych i zdegradowanych	Przebudowa drzewostanów, zabiegi pielęgnacyjno-hodowlane regulujące skład gatunkowy i strukturę przestrzenną z dostosowaniem do siedliska, nieusuwanie ze zbiorowisk martwej materii
5	Zniekształcenia rzeźby terenu (drogi, ścieżki, wyrobiska)	Stopniowe wyłączenie istniejących dróg wewnętrznych i ścieżek z użycia w oparciu o czynniki naturalne

1	2	3
6	Wysoki stopień niezgodności składu gatunkowego drzewostanów w stosunku do siedliska	Przebudowa drzewostanów, zwiększenie udziału gatunkowego dęba bezszypułkowego i buka (w średniowiekowych drzewostanach sosnowych na siedliskach: bór mieszany świeży, las mieszany świeży, las świeży) — wykonywanie odnowień, podsadzeń i poprawek, kształtowanie zróżnicowanej struktury przestrzennej i pionowej drzewostanu przez wykorzystanie i włączenie do drzewostanu spontanicznie powstałych podrostów i odnowień gatunków rodzimych lub tolerowanych, nieusuwanie ze zbiorowisk martwej materii
7	Zanieczyszczenia wód Parku	Współdziałanie dyrekcji Parku z terenowymi organami administracji rządowej i samorządami gmin w celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych zlewni Parku
8	Udział niepożądanych gatunków w dendroflorze, ubożenie składów gatunkowych biocenoz, synantropizacja	Eliminacja gatunków obcych, niepożądanych, popieranie gatunków pożytecznych, nieusuwanie martwej materii, programy ochronne
9	Presja zwierząt na odnowienia, podsadzenia i odnowienia naturalne drzewostanów	Zabezpieczenie uszkodzonych powierzchni poprzez wykonywanie ogrodzeń lub osłonek indywidualne, ograniczenie populacji wywołujących nadmierne szkody w drzewostanach
10	Grunt w obcym zarządzie wewnątrz Parku	Wykup gruntów i ich wykorzystanie zgodne z celami Parku
11	Zagrożenie grzybami pasożytniczymi	Zabezpieczanie pni po ściętych drzewach na gruntach porolnych
12	Pożary	Ochrona przeciwpożarowa (utrzymanie pasów przeciwpożarowych, punktów czerpania wody, dróg dojazdowych i pożarowych, łączności)
13	Zachwianie równowagi stanu liczebności zwierząt, zanik gatunków występujących wcześniej i obecnie na terenie wyspy Wolin	Programy ochrony i restytucji gatunków, prowadzenie rehabilitacji rannych i chorych zwierząt z terenu Parku, tworzenie stref ochronnych, zróżnicowanie składu i wieku drzewostanów, ochrona siedlisk (w tym drzew obumierających, martwych, wykrotów), pozostawianie piwniczek i schronów, nieremontowanie strychów zajętych przez nietoperze w okresie marzec—sierpień, ograniczenie do minimum niepokojenia zwierząt, zakaz rozbudowywania układów drogowych, odłowy lub redukcja przegęszczonych populacji, w tym populacji gatunków zagrażających lęgowiskom ptaków w delcie Świny, dążenie do wypracowania programu ochrony i gospodarki populacjami zwierząt leśnych w skali całej wyspy Wolin, ekspertyzy naukowe dotyczące stanu poszczególnych gatunków
14	Niska świadomość dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Edukacja w zakresie podnoszenia świadomości dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
15	Niedostateczna ilość drewna martwego w zbiorowiskach leśnych	Pozostawianie drzew zamierających i martwych jako naturalnego składnika ekosystemu — usuwanie jedynie drzew zagrażających bezpieczeństwu
16	Zanik gatunków roślin w ekosystemach	Utrzymywanie odpowiednich stosunków wodnych, wspieranie działania gmin w celu szybkiego uregulowania gospodarki wodno-ściekowej, oddziaływanie Parku na zapisy planów zagospodarowania przestrzennego, eliminacja gatunków obcych i niepożądanych, popieranie gatunków pożytecznych, programy ochronne, czynna ochrona zbiorowisk, biotopów przez wykaszanie i odkrzaczanie, pozostawianie drzew martwych i zamierających niezagrażających trwałości lasu, wypas zwierząt

1	2	3
17	Zagrożenie ze strony owadów mogących występować w nadmiernych ilościach — gradacje	Kontrole stanu populacji najważniejszych gatunków, utrzymanie stanu pędraków na terenie szkółki na poziomie zapewniającym możliwość produkowania dobrego materiału sadzeniowego, podejmowanie działań zwalczania owadów w przypadku nadzwyczajnego zagrożenia trwałości drzewostanów (wielkopowierzchniowe gradacje), wykonywanie ekspertyz
18	Zanieczyszczenia powietrza	Ocieplanie budynków, modernizacja systemów ogrzewania na wykorzystujące bardziej przyjazne dla środowiska nośniki energii, w szczególności odnawialne jej źródła
19	Obce gatunki roślin i zwierząt	Eliminacja lub ograniczanie ilości gatunków obcych, ekspertyzy naukowe dotyczące stanu poszczególnych gatunków
20	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	Leczenie i okresowe przetrzymywanie w celu rehabilitacji zwierząt wymagających opieki, odpowiednie oznakowanie dróg przecinających Park, budowa przejść dla zwierząt

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Pogarszanie bilansu wodnego	Współdziałanie dyrekcji Parku z terenowymi organami administracji rządowej i samorządami gmin w celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych zlewni Parku, oddziaływanie Parku na zapisy planów zagospodarowania przestrzennego. Retencjonowanie wód w tym: konserwowanie, odnawianie infrastruktury technicznej wspomagającej retencję wód
2	Zanieczyszczenia wód i gleb Parku	Współdziałanie dyrekcji Parku z terenowymi organami administracji rządowej i samorządami gmin w celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych na terenie Parku, próby oddziaływania Parku na zapisy planów zagospodarowania przestrzennego. Prowadzenie modernizacji ciągów komunikacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem wymogów ochrony przeciwko skażeniom wód i gleb
3	Zachwianie równowagi stanu zwierząt, zanik gatunków występujących wcześniej i obecnie na terenie wyspy Wolin	Programy ochrony i restytucji gatunków, prowadzenie rehabilitacji rannych i chorych gatunków chronionych z terenu Parku, tworzenie stref ochronnych, zróżnicowanie składu i wieku drzewostanów, ekspertyzy naukowe dotyczące stanu poszczególnych gatunków, pozostawianie piwniczek i schronów, nieremontowanie zajętych przez nietoperze strychów w okresie marzec—sierpień, ograniczenie do minimum niepokojenia zwierząt, zakaz rozbudowywania układów drogowych
4	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	Odpowiednie oznakowanie dróg przecinających Park, budowa przejść dla zwierząt

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Pogarszanie bilansu wodnego	Współdziałanie dyrektora Parku z terenowymi organami administracji rządowej i samorządami gmin w celu ochrony zasobów wód powierzchniowych i podziemnych w ramach zbiornika GZWP 102. Oddziaływanie Parku na zapisy planów zagospodarowania przestrzennego. Retencjonowanie wód w tym: konserwowanie, odnawianie infrastruktury technicznej wspomagającej retencję wód, współudział w zasilaniu w wodę gmin: Wolin, Międzyzdroje i Dziwnów z ujęcia w Kodrąbku
2	Zanieczyszczenia wód Parku	Współdziałanie administracji Parku z terenowymi organami administracji rządowej w kierunku poprawy jakości wód Zalewu Szczecińskiego
3	Połów ryb	Współdziałanie Parku z Urzędem Morskim, Policją i Strażą Graniczną w kierunku kontroli ekosystemów wodnych, limitowania ilościowego, czasowego i przestrzennego prowadzonych połowów. Programy ochrony ichtiofauny, kontrola ekosystemów wodnych. Utrzymanie wyłączenia obszaru jezior dla wędkarstwa
4	Naruszanie granic Parku — zbieractwo, dojścia do plaż, rekreacja	Utrzymanie i egzekwowanie zakazu wstępu na obszary niedostępne dla ruchu. Utrzymanie szlaków turystycznych. Utrzymanie wyłączenia jezior z udostępnienia rekreacyjnego
5	Sporty wodne uprawiane na wodach: a) Zatoki Pomorskiej i Zalewu Szczecińskiego, b) jezior wewnętrznych	Współpraca z Urzędem Morskim, Policją i Strażą Graniczną w sprawie limitowania ilościowego, czasowego i przestrzennego dla jednostek z napędem motorowym na wodach morskich. Utrzymanie całkowitego zakazu uprawiania sportów wodnych na jeziorach
6	Bariera ekologiczna w postaci dróg: nr 3, nr 102 oraz linii kolejowej	Modernizacja z uwzględnieniem wymogów kompleksowej ochrony środowiska. Docelowe ograniczenie roli drogi 102 do roli drogi obsługującej ruch lokalny
7	Presja urbanizacji na tereny Parku, zanieczyszczenie powietrza, gleby, wód	Współpraca z samorządami w kierunku ochrony Parku. Docelowa zmiana źródeł ogrzewania na oparte o paliwa odnawialne lub ekologicznie czyste. Docelowe skanalizowanie wszystkich jednostek osadniczych na terenie wyspy Wolin
8	Loty cywilnych statków powietrznych	Ograniczenie lotów cywilnych statków powietrznych nad obszarami Parku do wysokości powyżej 1000 m nad poziomem terenu
9	Opanowywanie Parku przez gatunki obce roślin i zwierząt	Eliminacja lub ograniczanie ilości gatunków obcych, ekspertyzy naukowe dotyczące stanu poszczególnych gatunków, współdziałanie z terenowymi organami administracji rządowej i samorządami wyspy Wolin i Uznam ukierunkowane na preferowanie hodowli roślin i zwierząt rodzimych

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zanieczyszczenia wód Parku	Współdziałanie administracji Parku z terenowymi organami administracji rządowej w kierunku poprawy jakości wód Zalewu Szczecińskiego

1	2	3
2	Ruch statków w granicach Parku	Limitowanie ilościowe, czasowe i przestrzenne dla jednostek z napędem motorowym na wodach morskich — współdziałanie Parku z Urzędem Morskim, Strażą Graniczną
3	Rozwój motoryzacji	Współdziałanie w opracowywaniu strategii ciągów komunikacyjnych w skali regionu
4	Budowa elektrowni wiatrowych	Współdziałanie z organami samorządu terytorialnego i wojewodą w zakresie ochrony krajobrazu estuarium Odry
5	Budowa nowych ośrodków wczasowych przy granicach Parku.	Współdziałanie z organami samorządu terytorialnego i wojewodą w zakresie właściwego zabezpieczenia otoczenia Parku

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia drzew w drzewostanach zniekształconych (trzebież wczesna), rosnących na gruntach porolnych	14,04 ha	Oddziały: 50b, 50c, 128h
2	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia drzew w drzewostanach (trzebież późna) zniekształconych przeszłą gospodarką człowieka	155,35 ha	Oddziały: 51g, 52b, d, 69g, o, 72b, 76j, 92f, 96a, 11f, 112a, 113s, a5Ad, f, g, h, 16j, 18d, f, g, 32d, 34i, 62f, s, 46k, 89b, 106a, 107g, 117a, f, 119g, 120a, 132l, 137b, 138f, 139d
3	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia drzew w drzewostanach (cięcia przerębowe) na siedliskach zdegradowanych, występujących na gruntach porolnych	30,89 ha	Oddziały: 26j, k, 93i, k, m, 96i, 112c, 114d, 148a
4	Produkcja materiału sadzeniowego (dąb bezszypułkowy i buk) na szkółce gospodarczej	0,46 ha	Oddział 110p
5	Sadzanie sadzonek drzew pod osłoną drzewostanów	6,00 ha	Oddziały: 26j, k, 93m
6	Przygotowanie gleby pod sadzenie	5,00 ha	Oddziały: 69r, p, t
7	Regulacja składu gatunkowego i struktury drzewostanów zniekształconych (czyszczenia wczesne)	4,78 ha	Oddziały: 36lx, 62jx, 128h, 145a, 148a
8	Regulacja składu gatunkowego i struktury drzewostanów zniekształconych (czyszczenia późne)	4,83 ha	Oddziały: 15Aa, 16nx, 37d, 43l, 47k, 65h, 11k, 11n, 113o,

1	2	3	4
9	Usuwanie ekspansywnych gatunków obcych — czeremchy amerykańskiej i świerka z dolnych pięter lasu	11,03 ha	Oddziały: 1Bf, 1Cd, k, j, 6d, g, 12o, 47k
10	Kontrola stanu zagrożenia drzewostanów — poszukiwania szkodliwych owadów w ściółce oraz kontrola zapędzania szkółki	51 prób	Obszar objęty ochroną czynną
11	Kontrola występowania brudnicy mniszki — wywieszanie pułapek zapachowych (feromonowych)	14 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną
12	Ograniczenie występowania huby korzeniowej — zabezpieczanie pni po usuniętych drzewach na gruntach porolnych biopreparatem PglBL	19,30 ha	Oddziały: 26j, k, 93m, k, i, 112c, 128h, 148a
13	Naprawa istniejących ogrodzeń powierzchni intensywnie przebudowywanych drzewostanów zniekształconych i zdegradowanych	o długości 970 m	Oddziały: 26j, k, l, 50d, 16n, x, 36lx, 37d, 50d, 62jx, 43l, m, 65g, 69a, 70k, h, 92g, 93i, k, m, 96d, 97n, r, s, 113f, fx, g, 114a, b, 128h, 140a, 148a, b, d
14	Wykonanie nowych ogrodzeń wokół powierzchni intensywnie przebudowywanych drzewostanów zniekształconych i zdegradowanych	o długości 500 m	Oddziały: 12o
15	Odstrzały redukcyjne dzików występujących w nadmiernym zagęszczeniu zapobiegające szkodom wyrządzanym na terenach zurbanizowanych	30 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną
16	Ochrona przeciwpożarowa — wykonanie, utrzymywanie pasów przeciwpożarowych przez mineralizację gleby, usuwanie materiałów łatwopalnych wzdłuż dróg, szlaków na odległość do 30 m	53,49 km	Oddziały: 7r, 8b, c, d, f, 9mx, 10m, n, 11r, t, 12i, o, r, s, 13d, h, j, k, 14o, p, s, t, 15k, o, 15Af, g, h, 16f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, s, 26a, b, c, i, 27a, 28a, b, 30b, c, 31b, c, 32a, c, d, f, 33a, 34a, b, 35b, bx, 36c, 37a, b, f, 38a, b, 39b, 40a, c, 41l, 42b, c, d, 48c, g, 49c, 45—46, 47k, 62j, n, o, w, 63a, b, c, d, g, 64c, 67—68, 69a, p, 70k, l, m, 71j, k, 75cx, 82c, 83a, 88—90, 91ag, 92g, 101b, f, fx, 102a, d, 106—107, 109d, s, p 110An, w, z, 111a, b, d, f, h, g, i, k, n, o, 112c, b, g, 114i, 116—118, 128A, 128B, 129, 134—135, 141, 143, 148
17	Zabezpieczanie obszarów przed szkodami ze strony nadmiernego ruchu turystycznego — remonty, konserwacja i budowa nowych urządzeń turystycznych:		
	bariery drewniane	100 mb	Oddziały: 6b, g, i, 7i, c, 48a, 1Cd, 1Ab, 16l, d
	schody ziemne	20 m	Oddziały: 14f, 16l, d
18	Ochrona przed erozją — utrzymywanie i budowa urządzeń zabezpieczających wzdłuż szlaków turystycznych — schody ziemne	60 m	Oddziały: 128d, 128Aa

1	2	3	4
19	Zabezpieczanie obszarów przed szkodami ze strony nadmiernego ruchu turystycznego — remonty, konserwacja i ewentualna budowa nowych urządzeń turystycznych:		Oddziały: 6b,g,i, 7i,c, 48a, 1Cd, 1Ab, 16l,d, 110c, 128d, 128Aa, d
	schody ziemne	30 m	
	bariera dwużerdziowa	80 m	
20	Usuwanie niecierpka drobnokwiatowego ekspansywnego obcego gatunku dla zbiorowisk roślinnych Parku	1,60 ha	Oddziały: 14f, k, 15d, f, m, 16d
21	Zabezpieczenie stanowiska <i>Anthericum liliago</i> przez fladrowanie oraz usuwanie siewek krzewów	0,06 ha	Oddział 90d
22	Wykonanie nowego piezometru w ramach sieci monitoringu państwowego	1 szt.	Oddział 104a
23	Likwidacja wyeksploatowanego piezometru	1 szt.	Oddział 84b

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ręczne wykaszanie łąk trzęślicowych, zebranie skoszonej masy i wywiezienie poza teren Parku	2,50 ha	Oddział 202a
2	Wykaszanie zimowe roślinności w celu utrzymania, popierania i restaurowania występujących na obszarze wstecznej delty Świny cennych zbiorowisk roślinnych — haloofilnych i szuwarowych	130,00 ha	Oddziały: 201i, 202a, 206b, 207c, 208c, 211c, 213d
3	Letnie wykoszenie łądowej postaci szuwaru trzcinowego po okresie lęgowym ptaków w celu ograniczenia ekspansji trzciny w zbiorowiska haloofilne, odtworzenie użytkowania kośnego i wspomaganie ekstensywnego wypasu odtwarzającego siedliska ginących gatunków roślin i ptaków	60,00 ha	Oddziały: 201i, 204b, 206b, 208c, 211c
4	Organizacja ekstensywnego wypasu w celu utrzymania i restaurowania cennych zbiorowisk roślinnych	164,00 ha	Oddziały: 206c, 207c, 208c, 210a, 211c
5	Ograniczenie ekspansji olszy czarnej i wierzb w płatach szuwarów kłociowych i szuwarów trzcinowych z woskownicą europejską	4,00 ha	Oddziały: 202a, m
6	Wycięcie samosiewów sosny i osiki oraz odrostów tarniny na pastwiskach	2,05 ha	Oddziały: 122bx, 125s, t, w, x, 126j
7	Skoszenie łąki, zebranie i wywiezienie pokosu poza teren Parku	3,10 ha	Oddziały: 110Am, 110Ap
8	Koszenie roślinności łąkowo-murawowej oraz występujących tam agregacji trzcinika piaskowego, wywiezienie skoszonego materiału poza teren Parku	7,84 ha	Oddziały: 122y, 125s, w, x, 126f, i, j
9	Instalacja sprzętu do prowadzenia monitoringu hydrologicznego	2 szt.	Oddział: 211c
10	Ustawienie nowych tablic informacyjnych	3 szt.	Oddziały: 207c, 208c, 211c

1	2	3	4
11	Wykonanie zastawek na rowach melioracyjnych	4 szt.	Oddziały: 207c, 208c
12	Oczyszczenie rowów melioracyjnych	1500 mb	Oddziały: 207c, 208c
13	Wykonanie nowych rowów melioracyjnych	300 mb	Oddział 208c
14	Odstrzały redukcyjne dzików — ograniczenie strat w lęgach ptaków	10 sztuk	Wyspy delty Świny — oddziały: 205i, k, l, 206b, 207c, 208c, 211c
15	Utrzymanie stanowiska <i>Eryngium maritimum</i> : usuwanie wierzb, zbiór nasion i ich wysiew w rozsadach, wysadzanie w terenie	0,66 ha	Oddziały: 6a, b, s
16	Odstąpienie stanowisk <i>Cladium mariscus</i> oraz <i>Myrica gale</i>	2,00 ha	Oddziały: 202a, m
17	Naprawy i wykonanie odcinków ogrodzeń przy fragmentach klifów i wydym	500 m	Oddziały: 6r, 7s
18	Zabezpieczenie palisadą drewnianą podstawy klifu	50 m	Oddział 1Ca
19	Ochrona przed erozją — utrzymywanie i budowa urządzeń zabezpieczających wzdłuż szlaków turystycznych	130 m	Oddział 128j
20	Zabezpieczenie obszarów przed nadmierną penetracją — wyznaczenie nowej ścieżki z 2 kładkami nad rowami	350 m	Oddziały: 202a, i

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wspólne z okręgowym inspektorem rybołówstwa morskiego kontrolowanie rybołówstwa na wodach morskich	Według potrzeb	Oddziały: 203a, 205f, 206a, 207a, b, 208a, b, 209c, 211b, 212a, b, c, 213f, d, c, 214a

II. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Odtworzenie płatów zbiorowisk z udziałem jałowca — zbiór i wysiew nasion jałowca w glebę bez przygotowania	3,00 ha	Oddziały: 138c, 143f, 144a
2	Ochrona przeciwpożarowa — wykonanie, utrzymywanie pasów przeciwpożarowych poprzez mineralizację gleby, usuwanie materiałów łatwopalnych wzdłuż dróg, szlaków na odległość do 30 m	6,55 km	Oddziały: 109o, 131i, 138c, 142h, 143f, 144a, linia kolejowa PKP wzdłuż oddz. 42, 62, 63, 82, 83, 101, 102
3	Pielęgnowanie koron drzew w zadrzewieniach przy punktach widokowych — utrzymanie walorów widokowych	0,02 ha	Oddział: 16b
4	Rozebranie wybranych obiektów kubaturowych na terenie byłej jednostki wojskowej Białą Góra	2 obiekty	Oddział 15Bg

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ochrona przeciwpożarowa — wykonanie, utrzymywanie pasów przeciwpożarowych przez mineralizację gleby, usuwanie materiałów łatwopalnych wzdłuż dróg, szlaków na odległość do 30 m	0,15 km	Oddział 109o
2	Pielęgnowanie koron drzew w zadrzewieniach przy punktach widokowych — utrzymanie walorów widokowych	0,25 ha	Oddziały: 128Aa, b, h, 128d
3	Usuwanie nalotów i podrostu sosny na gruncie rolnym	2,00 ha	Oddział 48m

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą, pododdziały oznaczone literą, zgodnie z mapą przeglądową Parku, sporządzoną przez Park w skali 1 : 10 000, według stanu na 1.01.1998 r. Obszar całego Parku podzielony jest na 6 obwodów ochronnych. Mapa znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Międzyzdroje.

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Obszary ochrony czynnej

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Pajęcznica liliowata, <i>Anthericum liliago</i>	Zabezpieczenie stanowiska na powierzchni 0,06 ha	Rozstawienie fladr wokół stanowiska, usuwanie siewek i nalotu drzew i krzewów
2	Mikołajek nadmorski, <i>Eryngium maritimum</i>	Utrzymanie stanowiska na powierzchni 0,66 ha	Usuwanie odrostów wierzby kaspijskiej i wyłożenie wyciętego materiału na przedpolu wydmy
3	Kłoc wiechowata <i>Cladium marsicus</i>	Utrzymanie i odstąpienie stanowisk	Ręczne obkaszanie i usunięcie trzciny oraz olszy czarnej
4	Woskownica europejska <i>Myrica gale</i>	Utrzymanie i odstąpienie stanowisk	Ręczne obkaszanie i usunięcie trzciny oraz olszy czarnej

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kania ruda (<i>Milvus milvus</i>), kania czarna (<i>Milvus nigra</i>), rybołów (<i>Pandion haliaetus</i>) i sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>)	Ochrona miejsc rozrodu i przebywania	Utrzymanie dotychczasowych stref ochronnych miejsc lęgowych i przebywania oraz utworzenie nowych — według potrzeb

1	2	3	4
2	Puchacz (<i>Bubo bubo</i>)	Restytucja gatunku	Kontynuacja programu restytucji gatunku na wyspie Wolin
3	Wodniczka (<i>Acrocephalus paludicola</i>)	Ochrona biotopów lęgowych	Wykaszenie zimowe roślinności w celu utrzymania biotopów, wykoszenie letnie trzciny w celu ograniczenia jej ekspansji, organizacja ekstensywnego wypasu

II. Obszary ochrony krajobrazowej — ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	Hodowla zachowawcza	Prowadzenie hodowli zachowawczej w Ośrodku Hodowli Żubrów. Utrzymanie ośrodka (obsługa, remonty ogrodzeń i urządzeń hodowlanych, gospodarka paszowa, opieka weterynaryjna, inne)
2	Puchacz (<i>Bubo bubo</i>)	Restytucja gatunku — hodowla wolierowa	Kontynuacja programu restytucji gatunku na wyspie Wolin
3	Gatunki chronione	Rehabilitacja	Prowadzenie rehabilitacji zwierząt

Załącznik nr 4

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem
1	2	3	4
1	Ochrona ścisła	1. Obszar ochrony ścisłej imienia S. Jarosza oddziały: 1A1, 1Bb, d, f — część, 1Cb — część, g, i, 1Db, c, d, f, g, j, k, l, m, n, o, p, 1k, l, m, n, o, p, r, s, t, tx, 2a, b, c, d, f, h, i, j, k, l, m, 3a, b, 4a, b, bx — część, c, cx — część, 5p — część, r — część. 2. Obszar ochrony ścisłej im. Z. Czubińskiego oddziały: 10Bf, g, 11a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, 12a—h, i — część, j—n, 13a, b, c, d — część, g — część, 14a, b, c, d — część, g, h, 15a, b, c, d, f. 3. Obszar ochrony ścisłej imienia M. Raciborskiego oddział 25f, g. 4. Obszar ochrony ścisłej imienia B. Dyakowskiego oddziały: 121j, k, l, 122a, b, c, d, r, s, t, 125a, ax, b, bx, c, cx, d, dx, f, fx, gx, h, i, j, k, l, m, y, z, 131d. 5. Obszar ochrony ścisłej imienia Z. Szafera oddziały: 126l, n, o, 127a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, 128a, f, 128Az, 132a, b, c, d, f, g, h, i, 133a, b, c, d, f, g, 134b. 6. Obszar ochrony ścisłej imienia A. Wodniczki oddziały: 135hi, 140d, 141d, f, m, k, j, l, 145d, 146f, g, 215a. 7. Obszar ochrony ścisłej „Drożkowe Łąki” oddziały: 201g, h, j, k, l, 202b, d, f, g, h, i, j, k, l, 204a	510,88 ha

1	2	3	4
	Ochrona czynna	Oddziały: 1Aa—k, 1Ba, c, g, f — część 1Ca, b — część, c, d, f, h, j, k, 1Da, g — część, h, i, 1w, 2g, n, o, 3b, c—i, dx — część, 4bx — część, cx — część, d—ax, 5a—o, p — część, r — część, 6, 7a—g, h — część, i—r, 8, 9, 10, 10A, 10Ba—d, h—l, 11r—t, w, 12i — część, o—t, 13d — część, g — część, h, i, l, 14d — część, f, i—w, 15g—p, 15A, 15Ba—f, h—x, 16, 17, 18a—j, 19—23, 24a—h, l — część, 25a—d, h, i, gx, 26—38, 39a, b, c, d, f, g, h, i, j — część, k — część, l — część, o — część, 40a, b, c, d — część, f, g, h — część, 41a — część, c—l, 42a, b, c, d, f, 43—45, 46a, b, c, d — część, f—n, o — część, t — część, 47, 48a — część, b, c — część, d—i, l, 49—67, 68a—c, f—n, 69—89, 90c, d — część, e—k, 91—108, 109a—k, n, p—hx, 110, 110A, 110B, 111, 112, 113a—o, s, fx, jx, 114—120, 121a—i, 122f—n, w—nx, p, 123, 124, 125g, n, o, r, s, t, x, w, 126f, i, j, k, m, p, 128c, d, g, h, j, 128Aa, c, d, f, g, i, j, k, m—w, x, y, ax, 128B, 129—130, 131a—h, j—o, 132j—l, 133h—l, 134a, c—i, 135a—g, 136—137, 138a, b, d—h, 139, 140a, b, c, 141a, b, c, g, h, i, 142a—g, i, 143a—d, g, h, 144b—i, 145a—c, 146a—d, 147, 148, 201a, b, c, d — część, f — część, i, m—z, 202a, c, m, 203, 204b—k, m—cx, 205a—f, h—m, 206—214, 215b oraz wody Zatoki Pomorskiej	10 291,73 ha
3	Ochrona krajobrazowa	1. Grunty Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Parku — 72,25 ha, obejmujące obszary w następujących oddziałach: 1Cc, 3dx część, 7h — część, 15Bg, 18k, l, m, n, o, 24l — część, 25k, j, 39k — część, m, n, j — część, l — część, r, s, t, w, o — część, p, 40d — część, j, k, h — część, i, 41a — część, b, 42g, h, i, j, 46d — część, r, o — część, t — część, s, p, w, 48a — część, c — część, j, k, m, 68d, 90a, b, d — część, 109l, m, o, 113p, r, t, w, x, 122o, x, ax, bx, cx, dx, 125p, 126g, h, 128A, b, h, l, 128l, k, m, i, 131i, 138c, 142h, 143f, 144a, 201f — część, d — część, 204l, 205g. 2. Grunty Skarbu Państwa w innym zarządzie: 53,99 ha. 3. Grunty innej własności: 8,45 ha	134,79 ha
4			Razem: 10 937,40 ha

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą, pododdziały oznaczone literą, zgodnie z mapą przeglądową Parku, sporządzoną przez Park w skali 1 : 10 000, według stanu na 1.01.1998 r. Obszar całego Parku podzielony jest na 6 obwodów ochronnych. Mapa znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Międzyzdroje.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I AMATORSKIEGO POŁOWU RYB, Z PODANIEM SPOSOBÓW ICH UDOSTĘPNIANIA, ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępnienia	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Cały obszar Parku	Badania środowiska przyrodniczego Parku — w oparciu o opinię Rady Naukowej i uzyskane zgody dyrektora Parku	Zgodnie z indywidualną zgodą

1	2	3	4
2	Obwód ochronny Wicko, oddział 88b, 104a. Obwód ochronny Wisetka, oddziały: 55i, 10Ak. Obwód ochronny Wapnica, oddziały: 129d, 126f. Obwód ochronny Międzyzdroje, oddziały: 17d, 40c, 60a, 63b	Badania monitoringowe środowiska wodnego Parku — badania wód podziemnych	4 na punkcie
3	Obwód ochronny Warnowo, oddziały: 110 Ba, i, g, 110z, 110w, 110Aa, f. Obwód ochronny Wisetka, oddział 10Am. Obwód ochronny Wapnica, oddziały: 128 l, 128Ac, 128n, 125 f, 135, 141. Obwód ochronny Morski, oddziały: 203, 205, 211c	Badania monitoringowe środowiska wodnego Parku — badania wód powierzchniowych	4 na punkcie
4	Obwód ochronny Wisetka, oddział 7s	Badania monitoringowe poziomu wód Bałtyku — marometr	2
5	Obwód ochronny Warnowo, oddział 110p. Obwód ochronny Wicko, oddział 88b	Badania monitoringowe powietrza Parku	2
6	Obwód ochronny Warnowo, oddział 113p	Badanie klimatologiczne, Stacja meteorologiczna	4
7	Obwód ochronny Wisetka, oddział 10A	Badanie klimatologiczne, Stacja monitoringu przyrodniczego Grodno	4
8	Obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 15Bg	Stacja Monitoringu Przyrodniczego Biała Góra, Stacja klimatyczna — adaptacja za środki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	5
9	Obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 15Bg	Adaptacja budynków Archiwum Państwowego w Szczecinie za środki Archiwum	30

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępnienia	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Centrum Edukacyjno-Muzealne Parku, obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 18n	Edukacja w zakresie ochrony przyrody i parków narodowych. Muzealnictwo oraz edukacja ekologiczna	600
2	Zagroda Pokazowa Żubrów, obwód ochronny Międzyzdroje, oddziały: 39p, r, s, t, w, j, k, m, n, l, 40d, i, j, k, h, 41a, b	Edukacja w zakresie ochrony fauny, gatunków chronionych, zagrożonych, charakterystycznych dla przyrody Parku	200
3	Obiekt Edukacyjno-Turystyczny WIATRAK, obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 18k	Edukacja w zakresie ochrony przyrody i parków narodowych	100
4	Obiekt Edukacyjny — budynek nr 7, obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 15Bg	Edukacja przyrodnicza	100
5	Ścieżka edukacyjna „Las”, obwód ochronny Międzyzdroje, oddziały: 18b, 17i, 41f, c	Edukacja przyrodnicza	100

1	2	3	4
6	Ścieżka edukacyjna „Jeziora”, obwód ochronny Warnowo, oddziały: 71a, 110i, d, b, c, g, o	Edukacja przyrodnicza	50
7	Ścieżka edukacyjna „Bory Wolina”, obwód ochronny Wisetka, oddziały: 6p, 7p	Edukacja przyrodnicza	100
8	Ścieżka edukacyjna „Procesy Przyrodnicze”, obwód ochronny Wapnica, oddziały: 122ax, bx, 128Aa, b g, h, i, k, o, x, 128b, c, d, dx	Edukacja przyrodnicza	200
9	Ścieżka edukacyjna „Nad Zalewem”, obwód ochronny Wapnica, oddziały: 148m, j, 147g, h, f, c, 146a, 143g, f, 144b, 138f, h, 139b, 145a, c	Edukacja przyrodnicza	50
10	Budynek byłego hangaru, obwód ochronny Wisetka, oddział: 7h	Edukacja przyrodnicza	30
11	Ścieżka edukacyjna „Drozkowe Łąki”, obwód ochronny Morski, oddziały: 201i, 202a	Edukacja przyrodnicza	50

III. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępnienia	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Obwody ochronne: Wapnica, Wicko, Międzyzdroje, oddziały: 122, 128, 128A, 135, 138—141, 143—148	Szlak turystyczny pieszy i rowerowy — Karnocice—Międzyzdroje (niebieski)	200
2	Obwody ochronne: Międzyzdroje, Wisetka, oddziały: 2, 3, 7—16, 19—25, 39—41, 48	Szlak turystyczny pieszy i rowerowy Międzyzdroje — Wisetka — Świętousć (czerwony)	400
3	Obwód ochronny Międzyzdroje, oddziały: 16, 17, 40	Szlak turystyczny pieszy i rowerowy — łącznikowy (czarny) Kawcza Góra—Kwasowo	120
4	Obwody ochronne: Międzyzdroje, Warnowo, oddziały: 17—18, 41, 61, 70—71, 80, 97—98, 110—112, 114	Szlak pieszy Międzyzdroje—Warnowo (zielony)	500
5	Obwód ochronny Wisetka, oddziały: 24, 5; 25, 7; 21, 3, 4; 1Ag; 1Cd, 9; 10A	Szlaki piesze — dojścia do plaży (czarne)	400
6	Obwód ochronny Wapnica, oddział 128Aa	Płatne niestrzeżone miejsce postojowe — J. Turkusowe	220
7	Obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 40c	Płatne niestrzeżone miejsce postojowe — Kwasowo	200
8	Obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 13j, d	Płatne niestrzeżone miejsce postojowe — Gosań	100

1	2	3	4
9	Obwód ochronny Warnowo, oddział 111a	Miejsce postojowe przy J. Czajcze	30
10	Obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 16d	Punkt widokowy Kawcza Góra	40
11	Obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 14f	Punkt widokowy Gosań	50
12	Obwód ochronny Wapnica, oddział 128dx	Punkt widokowy Wzgórze Zielonka	80
13	Obwód ochronny Wapnica, oddział 128Ah	Punkt widokowy Piaskowa Góra	40
14	Obwód ochronny Międzyzdroje, oddziały: 39—40	Obiekt turystyczny Zagroda Pokazowa Żubrów	200
15	Obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 18k	Obiekt turystyczny Wiatrak	100
16	Obwód ochronny Wapnica, oddział 128a	Miejsce palenia ogniska	80
17	Obwód ochronny Wisetka, oddział 10An	Miejsce palenia ogniska	40
18	Obwód ochronny Wicko, oddział 90d	Stanowisko broni V3	50

IV. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępnienia	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Plaża Świątouść, obwód ochronny Wisetka, oddziały: 1Aa, 1Ba, 1Ca	Odcinki plaż nadmorskich udostępnione do plażowania	1200
2	Plaża Wisetka, obwód ochronny Wisetka, oddziały: 4bx, 5p, 6r, 7s	Odcinki plaż nadmorskich udostępnione do plażowania	1400
3	Plaża Grodno II, obwód ochronny Wisetka, oddział 9ax	Odcinek plaży nadmorskiej udostępniony do plażowania	200
4	Plaża Grodno I, obwód ochronny Wisetka, oddziały: 10Aa, 10Ba	Odcinki plaż nadmorskich udostępnione do plażowania	200
5	Plaża Międzyzdroje obwód ochronny Międzyzdroje, oddział 16z	Odcinek plaży nadmorskiej udostępniony do plażowania	400
6	Przystań żeglarska Łunowo, obwód ochronny Morski, oddział 205g	Przystań żeglarska — basen jachtowy	120
7	Ośrodek Grodno II, obwód ochronny Wisetka, oddziały: 8f, 9b, c, f, h, i	Ośrodek rekreacyjny	200
8	Ośrodek Grodno I, obwód ochronny Wisetka, oddział 10A	Ośrodek rekreacyjny	200

V. Miejsca udostępniane w celach amatorskiego połowu ryb

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępnienia	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Obszary morskie poza strefą roślinności wynurzonej i strefą ochrony ścisłej	Rybołówstwo i sportowy połów ryb regulowane oddzielnymi przepisami	—

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą, pododdziały oznaczone literą, zgodnie z mapą przeglądową Parku, sporządzoną przez Park w skali 1 : 10 000, według stanu na 1.01.1998 r. Obszar całego Parku podzielony jest na 6 obwodów ochronnych. Mapa znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Międzyzdroje.

**Załączniki do zarządzenia Nr 77
Ministra Środowiska
z dnia 7 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGİOS Nr 2, poz. 12)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH¹⁾ ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów	Regulacja składu gatunkowego i układu przestrzennego drzewostanów poprzez wycinanie zbędnych drzew Hodowla sadzonek do odnowień drzewostanów Odnowienia sztuczne powierzchni, podsadzanie w lukach i przerzedzeniach gatunkami docelowymi Cięcia przebudowy Cięcia inicjujące i odstaniające odnowienia naturalne o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem Pielęgnacja upraw i młodników
2	Podatność drzewostanów świerkowych pochodzenia sztucznego na szybkie zamieranie	Usuwanie drzew opianowanych przez owady oraz wiatrowałów stanowiących zagrożenie wzmożonym rozwojem owadów Odłowcy owadów w pułapki Zwalczanie owadów przez korowanie zasiedlonych świerków Kontrola liczebności wybranych gatunków owadów Kontrola masowego występowania grzybów pasożytniczych
3	Wykonywanie prac związanych z ograniczeniem liczebności owadów mogących doprowadzić do gwałtownego rozpadu drzewostanów	Pozostawienie do mineralizacji części wiatrowałów zlokalizowanych na obszarze ochrony czynnej
4	Uszkodzenia odnowień i młodników przez jeleniowate	Zabezpieczanie upraw leśnych środkami zapachowymi (repelentami) i mechanicznymi oraz utrzymanie ogrodzeń upraw
5	Zagrożenie wścieklizną	Współpraca przy akcjach wykładania szczepionek, ocena skuteczności szczepień poprzez badanie padłych i odstrzelonych lisów
6	Zagrożenie bytowania głuszca i cietrzewia przez nadmierną populację lisa oraz zakłócanie ciszy w ostojach	Odstrzał redukcyjny lisów, wyznaczanie stref ochronnych
7	Zmniejszająca się ilość żerowisk oraz szlaków migracji nietoperzy	Czyszczenie i utrzymanie układów linearnych
8	Brak warunków lokalowych na prowadzenie działalności edukacyjnej	Kontynuacja starań o doprowadzenie do powstania ośrodka edukacyjnego
9	Erozja nawierzchni szlaków turystycznych	Konserwacja szlaków turystycznych, czyszczenie przepustów, drobne naprawy
10	Wydeptywanie terenów sąsiadujących ze szlakami turystycznymi	Grodzenie wydeptywanych terenów Ustawianie i konserwacja tablic informacyjnych Konserwacja, naprawa i wymiana zniszczonych tyczek kierunkowych Udrażnianie szlaków w piętrze kosodrzewiny poprzez przycięcie pędów Usuwanie wiatrołomów ze szlaków turystycznych Edukacja zwiedzających

1	2	3
11	Niszczenie infrastruktury turystycznej spowodowane przez czynniki atmosferyczne i niewłaściwe postępowanie zwiedzających	Konserwacja i drobne naprawy infrastruktury turystycznej Konserwacja, naprawa i wymiana zniszczonych tyczek kierunkowych
12	Zaśmiecenie i zanieczyszczanie terenu Parku	Usuwanie odpadów z obszaru Parku Ustawienie koszy na odpady przy ważniejszych wejściach do Parku Ustawienie kabin sanitarnych przy ważniejszych wejściach do Parku Edukacja zwiedzających
13	Nadmierny ruch turystyczny na następujących szlakach: 1. czerwonym: Krowiarki—Sokolica—Diablak—Przełęcz Brona—Markowe Szczawiny; 2. żółtym: Markowe Szczawiny—Diablak; 3. zielonym: Zawoja Markowa—Markowe Szczawiny	Wprowadzenie opłat za wstęp do Parku, utrzymanie Punktów Informacji Przyrodniczej przy szlakach o nadmiernym ruchu turystycznym Propagowanie szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych w celu odciążenia najbardziej uczęszczanych szlaków
14	Nadmierna koncentracja zwiedzających na Krowiarkach, Sokolicy, Diablaku, Przełęczy Brona, Markowych Szczawinach	Patrowanie miejsc o nadmiernej koncentracji zwiedzających
15	Gospodarcze użytkowanie borów górnoreglowych przez wspólnotę gruntową i leśną oraz osoby fizyczne	Wykup gruntów leśnych od osób fizycznych i wspólnoty lub wymiana na inne grunty leśne o niższej wartości przyrodniczej
16	Wpływ gospodarki leśnej prowadzonej w lasach niepaństwowych, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów ochrony ścisłej	Wykup gruntów leśnych od osób fizycznych i wspólnoty lub wymiana na inne grunty leśne o niższej wartości przyrodniczej
17	Pobieranie drewna na opał przez osoby uprawnione do serwitutu opałowego, penetracja terenu Parku	Wykup lub wymiana serwitutu opałowego
18	Zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk przez właścicieli z powodów ekonomicznych	Wykup łąk i pastwisk od osób fizycznych i wspólnot

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Uszkodzenia drzewostanów świerkowych pochodzenia sztucznego powodowane przez silne wiatry	Wzmocnienie odporności drzewostanów na wiatr przez doprowadzenie do optymalnego składu gatunkowego i struktury lasu
2	Zanikanie zbiorowisk roślinnych typowych dla polan reglowych w następstwie zaprzestania użytkowania pasterskiego i koszenia	Wykaszenie łąk z wyniesieniem biomasy z ekosystemu lub wypas zwierząt
3	Zagrożenie niektórych gatunków ptaków w okresie mroźnych i śnieżnych zim oraz zagrożenie wynikające z ograniczonej ilości miejsc lęgowych	Dokarmianie ptaków w okresie mroźnych i śnieżnych zim, pozostawianie starych i suchych drzew dziuplastych, kontrola, czyszczenie i wywieszanie budek lęgowych
4	Zagrożenie pożarowe	Utrzymanie dróg pożarowych poprzez naprawę i odbudowę zniszczonych odcinków, zapewnienie możliwości przejazdu Utrzymanie punktów poboru wody Remont sztucznego zbiornika wodnego z przeznaczeniem na cele przeciwpożarowe

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Pojawianie się niepożądanych gatunków roślin zielnych obcego pochodzenia	Usuwanie roślin inwazyjnych

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zanik kultywowania tradycji regionalnych i tradycyjnych form gospodarowania	Promowanie dziedzictwa kulturowego, organizowanie wystaw, imprez plenerowych, konkursów, przeglądów itp. o tematyce kulturowej oraz propagującej wspieranie tradycyjnych form gospodarki (gospodarka leśna, pasterska, budownictwo regionalne itp.)

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI¹⁾ POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Kontrolne poszukiwanie zasnu w ściółce i glebie	2 partie kontrolne	26h, 28i

B. Ochrona terenów udostępnionych dla turystyki

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Usuwanie wiatrołomów ze szlaków turystycznych	Według potrzeb	7, 10, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28
2	Udrażnianie szlaków w piętrze kosodrzewiny poprzez przycięcie pędów — szlak czerwony (Sokolica—Diablak)	1000 m	19, 20, 21
3	Rozbiórka kamiennych murków wznoszonych przez turystów na kopule szczytowej Babiej Góry	Według potrzeb	28a, b

1	2	3	4
4	Naprawa kamiennego muru wiatrochronnego na Diablaku		28b
5	Wykonanie, montaż i naprawa tyczek kierunkowych na szlakach graniowych Babiej Góry: — czerwonym: Sokolica—Diablak—Przełęcz Brona; — zielonym: Diablak — górna granica lasu w kierunku Przywarówki	20 sztuk	22, 23, 25, 26, 27, 28
6	Odbudowa i odtworzenie nawierzchni szlaków turystycznych: Szlak czerwony: na odcinku Przełęcz Lodowa—Kościółki Szlak czerwony: na odcinku Markowe Szczawiny—Brona Szlak czerwony: na odcinku Przywarówka—Diablak	570 m 300 m 1500 m	22, 23 23 27, 28

II. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Kontrola spontanicznej renaturalizacji ekosystemów — rejestracja drzew opanowanych przez owady i pasożytnicze grzyby oraz wiatrowałów, ścinka i korowanie świerków zasiedlonych przez korniki w razie powstania silnego zagrożenia rozwojem owadów, pozostawienie co najmniej 50% ściętych drzew do mineralizacji (ochrona zachowawcza)	493,02 ha	2a, 6a, b, 8a, b, 9a, b, 10a, b, c, d, f, 11b, 15b, c, 17b, 30a, b, 35a, b, 36a, 46f, g, 47a, 56f, g, 57a, g, 58a, 58b, 60a, 61a, b, 62a, b, c, 63a, b, 64a, 65a, 74c, 82a, 82f
2	Usuwanie drzew opanowanych przez owady i pasożytnicze grzyby oraz wiatrowałów stanowiących zagrożenie wzmożonym rozwojem owadów, korowanie świerków zasiedlonych przez korniki, pozostawienie do mineralizacji co najmniej 30% ściętych drzew	986,89 ha	2b, 3a, b, c, 4a, b, 5a, b, c, 11a, d, 12a, c, 13a, b, 14b, 15a, 16b, 17a, 29a, 31a, b, 32a, b, 33a, b, c, 34a, 42a, 43a, d, f, 44a, d, f, 45a, b, c, 46a, b, c, d, 48a, 49a, c, 50a, b, 51a, b, c, f, h, 52a, 56a, b, c, d, 59a, b, c, 60b, c, 66a, b, c, 67a, b, c, d, f, g, 68a, b, 69a, c, 69f, 70a, b, c, d, f, 71a, 72a, b, i, l, 75a, b, c, 82b, 89b, c, 90d, f, g, 92b, 93c, 94c, 96b, d, 97a, c, d, 97f, g, 100a
3	Usuwanie drzew opanowanych przez owady i pasożytnicze grzyby oraz wiatrowałów stanowiących zagrożenie wzmożonym rozwojem owadów, korowanie świerków zasiedlonych przez korniki, pozostawienie do mineralizacji co najmniej 10% ściętych drzew	561,74 ha	14a, 37a, 38a, 39a, b, c, 40a, 41a, b, c, 42b, 49b, 50c, 51d, g, i, 53a, b, c, 54a, b, c, d, 55a, b, c, 76a, b, d, 77a, 78a, b, c, 79a, b, c, f, 80a, 81a, b, c, 89a, 90h, 91a, b, 92a, 93a, b, 94a, b, 95a, b, c, 96f, g, i, 96j, 98a, 99a, 99g, 100b, 101a
4	Cięcia przebudowy w litych drzewostanach świerkowych celem stworzenia warunków dla sztucznego odnowienia gatunkami docelowymi, na powierzchni do 1,10 ha	10,99 ha	79c

1	2	3	4
5	Odstąpienie istniejących odnowień naturalnych jodłowych, bukowych, jaworowych oraz inicjowanie nowych odnowień naturalnych przez wycięcie gniazd w drzewostanach świerkowych przeznaczonych do przebudowy (cięcia wspomagające), na powierzchni 20,48 ha	242,86 ha	4a, 4b, 5a, 5b, 44a, 44f, 45b, 50a, 50c, 55b, 67d, 70c, 71a, 75b, 75c, 78a, 91a, 95a, 95c, 96d, 96g, 96i, 96j
6	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w uprawach i młodnikach (czyszczenia wczesne i późne)	15,64 ha	69c, 76d, 14a, 78a, 56a, 56b, 51d, 97d, 95c, 98a
7	Wykaszenie niepożądanych roślin na uprawach leśnych	21,17 ha	5b, 37a, 39a, 40a, 41a, 42b, 45c, 51d, 52a, 54c, 66a,c, 67c,d, 69c,f, 70f, 71a, 76a, 77a, 78b,c, 94b, 95c, 96g, 98a, 99a, 100b
8	Odnowienia sztuczne powierzchni leśnej pożądanymi gatunkami drzew (sadzenia, podsiewy, podsadzenia i uzupełnienia upraw)	5,13 ha ²⁾	37a, 39a, 40a, 42b, 94b, 95c, 96g, 100b
9	Przygotowanie powierzchni do założenia upraw (melioracje agrotechniczne, przygotowanie gleby)	3,47 ha ²⁾	37a, 39a, 42b, 94b, 95c, 96g, 100b
10	Hodowla sadzonek drzew w szkółce leśnej	1,11 ha	57f, 69d
11	Zabezpieczanie przed zwierzyną upraw, odnowień naturalnych poprzez stosowanie środków zapachowo-smakowych (repelenty) oraz środków (osłonek mechanicznych)	23,07 ha	4a, 5b, 6a, 14a, 37a, 38a, 39a, 41a, 42b, 45c, 48a, 51d, 52a, 62a, 63a, 54c, 55b, 58a, 69c, 70f, 71a, 77a, 79c, 80a, 81a, 94b, 95c, 96g, 97d, 98a, 99a, 100b,
12	Zabezpieczanie przed zwierzyną upraw, odnowień naturalnych poprzez stosowanie ogrodzeń	13,15 ha	4a, 5b, 6a,b, 11b, 15a, 45c, 51d, 54c, 66c, 69f, 78b,c, 80a, 81b,c
13	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na kornika drukarza, rytownika pospolitego i brudnicę mniszkę	100 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną
14	Wykładanie drzew pułapkowych (pułapki klasyczne) na korniki zasiedlające świerk	63 sztuki	Obszar objęty ochroną czynną
15	Kontrolne poszukiwanie zasnui w ściółce i glebie	17 partii kontrolnych	11a, 13b, 15a, 67d, 77a, 21a, 55b, 58a, 31b, 38a, 45b, 48a, 52a, 89a; 93c, 95c, 101a
16	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia — niecierpka gruczołowatego	w miarę potrzeb	42a, 43d, 72c oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia okazów

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Ręczne lub mechaniczne koszenie łąk i pastwisk z usunięciem biomasy z ekosystemu	6,30 ha	53d, 72h, 99h, 101b

1	2	3	4
2	Prowadzenie ekstensywnej gospodarki łąkowej (wypas bądź wykaszanie z usunięciem biomasy z ekosystemu) — w przypadku zawarcia umowy z osobami fizycznymi na nieodpłatne wykonanie prac w ekosystemach nieleśnych	9,07 ha	97b, 99h, 101b
3	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia — niecierpka gruczołowatego	w miarę potrzeb	72h, i oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia okazów

C. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Dwukrotne wykaszanie roślinności na terenie stacji meteorologicznej na Markowych Szczawinach	0,01 ha	12c

D. Ochrona terenów udostępnionych dla turystyki

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Usuwanie wiatrołomów ze szlaków turystycznych	Według potrzeb	2, 3, 11, 12, 42, 49, 54, 55, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 72, 75, 76, 77, 90, 96, 99
2	Budowa schronów turystycznych Polana Śmiętowa Gubernasówka	2 sztuki	90b 101b
3	Grodzenie wydeptywanych terenów, budowa barier i drewnianych poręczów wzdłuż szlaków turystycznych, parkingów, schronów turystycznych	Według potrzeb	3,4, 6, 11, 12, 72, 75, 76, 97
4	Zainstalowanie w okresie maj—październik kabin sanitarnych (WC) z własnym pojemnikiem na nieczystości	4 sztuki	3c, 44b
5	Odbudowa i odtworzenie nawierzchni szlaków turystycznych: Szlak czarny: Ryzowana—Markowe Szczawiny Szlak żółty: Zawoja Czatoża—Fickowe Rozstaje Szlak niebieski: Policzne—Stonów—Sulowa Cyrhel	820 m 300 m 300 m	10, 11a 82,15 61, 62, 63

E. Ochrona i udostępnianie terenu Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Utrzymanie, konserwacje i remonty dróg, naprawa istniejących i budowa nowych urządzeń odwadniających drogi (sączki, rowy)	do 20 km ²)	Obszar objęty ochroną czynną
2	Naprawa i odbudowa mostków drewnianych	10 obiektów ²)	

1	2	3	4
3	Wykaszenie roślinności z poboczy i rowów głównych dróg leśnych	1,6 km	59—62
4	Wykonanie nawierzchni drogi z żerdzi (dylówki)	290 m ²)	Obszar objęty ochroną czynną
5	Remonty i budowa przepustów	30 obiektów ²⁾	

III. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Usuwanie drzew opanowanych przez owady i pasożytnicze grzyby oraz wiatrowałów stanowiących zagrożenie wzmożonym rozwojem owadów, korowanie świerków zasiedlonych przez korniki, pozostawienie części drzew do mineralizacji	22,43 ha	1c, h, i, 72d, 88
2	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (trzebieże wczesne)	11,60 ha	88b, d
3	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (trzebieże późne)	5,51 ha	88a, c
4	Nadzór nad lasami niepaństwowymi, wyznaczenie drzew do wycięcia według oceny stanu lasu	94,76 ha	8Aa, 9Aa, 11Aa, d, 21Aa, 24A a—c, f—i
5	Kontrolne poszukiwanie zasnui w ściółce i glebie	1 partia kontrolna	1i

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Ręczne lub mechaniczne koszenie łąk i pastwisk z usunięciem biomasy z ekosystemu	1,25 ha	43b, 57c, 72c
2	Prowadzenie ekstensywnej gospodarki łąkowej (wypas bądź wykaszanie z usunięciem biomasy z ekosystemu) — w przypadku zawarcia umowy z osobami fizycznymi na nieodpłatne wykonanie prac w ekosystemach nieleśnych	3,36 ha	1a, 43c, 90b
3	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia — niecierpka gruczołowatego	w miarę potrzeb	1a, h, 72d, f oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia okazów

C. Ochrona terenów udostępnionych dla turystyki

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Zainstalowanie w okresie maj—październik kabin sanitarnych (WC) z własnym pojemnikiem na nieczystości	4 obiekty	42c, 69d, 72g
2	Wykonanie, montaż i naprawa tyczek kierunkowych na szlakach granicznych Babiej Góry—szlak zielony (Brona—Cyl—Złota Przełęcz)	20 sztuk	24A
3	Odbudowa i odtworzenie nawierzchni szlaków turystycznych Szlak czerwony: Fickowe Rozstaje—Żywieckie Rozstaje	400 m	24A

D. Ochrona i udostępnianie terenu Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Remonty i konserwacje dróg oraz urządzeń odwadniających drogi (sączki, przepusty, rowy), czyszczenie rowów Wykaszanie roślinności z poboczy i rowów	1800 m ²)	95a, 96a, 99d, 101c

E. Ochrona przed pożarami i szkodnictwem

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	2	3	4
1	Remont zbiornika wodnego z przeznaczeniem do celów przeciwpożarowych	1 szt. ²⁾	99c

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i dużymi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.

²⁾ Rozmiar prac uzależniony od posiadanych środków finansowych.

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ZWIERZĄT

I. Obszary objęte ochroną czynną

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Nocek Natterera, nocek wąsatek, nocek rudy, mroczek posrebrzany, mroczek pozłocisty, mroczek późny, borowiec wielki, gacek brunatny	Ochrona siedlisk	Usuwanie krzewów i drzew z linii oddziałowych w celu utrzymania żerowisk oraz szlaków migracji

2	Sikora bogatka, sikora modra, sikora czubatka, sikora sosnówka, kowalik, muchołówka żałobna, dzięciołek	Ochrona osobników i ich lęgów	Kontrola budek lęgowych dla ptaków
3	Głuszc, cietrzew	Ochrona osobników i ich lęgów	Odstzał lisów w ilości 6 sztuk Wyznaczenie stref ochronnych dla poszczególnych ostoi kurałów leśnych według potrzeb

II. Obszary objęte ochroną krajobrazową

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Puszczyk, włochatka, sóweczka	Ochrona osobników i ich lęgów	Kontrola budek dla sów w osadach Parku
2	Sikora bogatka, sikora modra, sikora czubatka, sikora sosnówka, kowalik, dzięciołek, trznadel, dzięcioł duży, dzięcioł czarny, kos, pęzacz leśny, sójka, dzwonec, czyż, szczygieł, gil	Ochrona osobników	Wykładanie karmy dla ptaków w okresie mroźnej zimy w osadach Parku
3	Głuszc, cietrzew	Ochrona osobników i ich lęgów	Wyznaczenie stref ochronnych dla poszczególnych ostoi kurałów leśnych — w miarę potrzeb Odstzał redukcyjny lisów

Załącznik nr 4

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Ochrona ścisła	6d, 7, 9c, 10g, 11c, 12b, d, f, 14c, 16a, 18—28, 73, 74a, b	1124,51
2	Ochrona czynna	2, 3, 4, 5, 6a, b, c, 8, 9a, b, 10a, b, c, d, f, 11a, b, d, 12a, c, 13, 14a, b, 15, 16b, 17, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38a, 39a, b, c, 40, 41, 42a, b, 43a, d, f, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53a, b, c, d, 54a, b, c, d, 55a, b, c, 56, 57a, g, 58a, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69a, c, f, 70, 71, 72a, b, h, i, l, 74c, 75, 76a, b, d, 77, 78, 79a, b, c, f, 80, 81, 82a, b, f, 89, 90d, f, g, h, 91, 92, 93, 94, 95, 96b, d, f, g, i, j, 97, 98, 99a, b, g, h, 100, 101a, b	2081,67
3	Ochrona krajobrazowa	1, 38b, 39d, 42c, 43b, c, 53f, g, 54f, 55d, 57b, c, d, f, 69b, d, 72c, d, f, g, j, k, 76c, 79d, 82c, d, 88, 90a, b, c, 96a, c, h, 99c, d, f, 101c, d, 8A, 9A, 11A, 21A, 24A, 43A, 72A, 88A	184,36
4			3390,54

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i dużymi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC¹⁾ UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, KULTUROWYCH I TURYSTYCZNYCH, Z PODANIEM SPOSOBÓW ICH UDOSTĘPNIANIA, ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH²⁾

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Cały obszar Parku	Za zgodą dyrektora Parku wydawane po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej Parku. Opinia Rady nie jest konieczna przy pracach krótkoterminowych, niezwiązanych z ingerencją w środowisko przyrodnicze Parku, z wyjątkiem badań prowadzonych na terenie objętym ochroną ścisłą. Zamiar zakładania powierzchni badawczych wymaga uzgodnienia ich lokalizacji, oznakowania granic i obiektów pomiarowych	Według opinii Rady Naukowej Parku

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Wystawa Stała (1f)	Zwiedzanie; spotkania edukacyjne	20
2	Ogród Roślin Babiogórskich (1g)	Zwiedzanie, terenowe spotkania edukacyjne	50 w dwóch grupach
3	Ścieżka edukacyjna <i>Śladami Wawrzyńca Szkolnika</i> Czatoża—Markowa (72, 76, 77)	Zwiedzanie, terenowe spotkania edukacyjne	25 ³⁾
4	Ścieżka edukacyjna <i>Echa pierwotnej puszczy karpackiej</i> Czatoża—Hala Czarnego—Czatoża (15, 16, 24, 24A, 81, 82)	Zwiedzanie, terenowe spotkania edukacyjne	25 ³⁾
5	Ścieżka edukacyjna <i>Jak chronimy przyrodę babiogórską</i> Markowa—Ryzowana—Wilczna—Widółki—Markowa (66, 69, 72)	Zwiedzanie, terenowe spotkania edukacyjne	25 ³⁾
6	Ścieżka edukacyjna <i>Doliną Rybnego Potoku</i> Ryzowana—Sulowa Cyrhel—Rybna (61, 62, 63, 66, 67, 68)	Zwiedzanie, terenowe spotkania edukacyjne	25 ³⁾

1	2	3	4
7	Ścieżka edukacyjna <i>W reglu dolnym</i> Rybna—Norczak—Policzne (60, 66, 61, 67, 62, 63, 55, 54, 53)	Zwiedzanie, terenowe spotkania edukacyjne	25 ³⁾
8	Ścieżka edukacyjna <i>U źródeł Morza Czarnego</i> Krowiarki—Hala Śmietanova—Gubernasówka—Zubrzyca Skansen (89, 91, 90, 97)	Zwiedzanie, terenowe spotkania edukacyjne	25 ³⁾
9	Ścieżka edukacyjna <i>Z Zawoi przez Diablak do Lipnicy</i> Zawoja—Markowe Szczawiny—Diablak—Lipnica Wielka (72, 75, 12, 11, 76, 11A, 23, 22, 27, 28)	Zwiedzanie, terenowe spotkania edukacyjne	25 ³⁾
10	<i>Polsko-słowacka ścieżka edukacyjna</i> Markowe Szczawiny—Brona—Diablak—Slana Voda (Słowacja) (23, 22, 27, 28)	Zwiedzanie, terenowe spotkania edukacyjne	25 ³⁾
11	Punkt Informacji Turystycznej i Przyrodniczej na Przywarówce (101d)	Spotkania edukacyjne, sprzedaż pozycji wydawniczych	25 — dotyczy spotkań edukacyjnego
12	Punkt Informacji Turystycznej i Przyrodniczej na Krowiarkach (3c)	Sprzedaż biletów i pozycji wydawniczych	15
13	Punkt Informacji Turystycznej i Przyrodniczej na Markowej (72g)	Sprzedaż biletów i pozycji wydawniczych	15
14	Krąg ogniskowy w Zawoi Markowej (72b)	Spotkania edukacyjne	50
15	Krąg ogniskowy na Przywarówce (101d)	Spotkania edukacyjne	100
16	Krąg edukacyjny Markowe Rówienki (77a)	Spotkania edukacyjne	30

III. Miejsca udostępniane w celach kulturowych

Lp.	Miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Kapliczka NMP pod Diablakiem; tablica pamiątkowa (22c)	Przy szlaku turystycznym, miejsce zwiedzania, odpoczynku i modlitwy	10
2	Obelisk na Diablaku (28b)	Przy szlaku turystycznym, zwiedzanie	50
3	Krzyż Czterech Narciarzy na południowym stoku Babiej Góry (28a)	Przy szlaku turystycznym, zwiedzanie	50
4	Ślady po schronisku Beskidenverin pod Diablakiem na południowym stoku (28d)	Przy szlaku turystycznym. Tablica informacyjna na ścieżce edukacyjnej	50

1	2	3	4
5	Schronisko PTTK na Markowych Szczawinach i Muzeum Turystyki Górskiej oraz Goprówka (11Ag)	Zwiedzanie, miejsce odpoczynku i noclegu, miejsce szkoleń i spotkań edukacyjnych; miejsce dyżurowania ratowników GOPR	200
6	Krzyż przy schronisku na Markowych Szczawinach (11Ag)	Zwiedzanie, miejsce modlitwy	200
7	Symboliczna płyta nagrobna poświęcona pamięci prof. Z. Klemensiewicza; Polana Krowiarki (3c)	Zwiedzanie, miejsce pamięci	50

IV. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	1. Szlak czerwony na odcinku: granica Parku na Przefęczu Jałowieckiej—Żywieckie Rozstaje—Hala Czarnego—Górny Płaj—Markowe Szczawiny—Przefęcz Brona—Diabłak—Sokolica—Krowiarki—granica Parku pod Brożkami, przebiegający przez oddziały o numerach: 16, 15, 24, 13, 12, 23, 22, 28, 21, 27, 20, 26, 25, 19, 18, 17, 4, 3, 2; na odcinku Górny Płaj—Markowe Szczawiny szlak zamknięty do czasu zbudowania mostku nad osuwiskiem	Szlaki turystyczne piesze, wyznaczone dla ruchu pieszego	280 ⁴⁾
	2. Szlak zielony na odcinku: granica Parku na Przefęczu Jałowieckiej—Żywieckie Rozstaje—Cyl—Przefęcz Brona—Diabłak — Ruiny schroniska B.V.—Wielkie Pole—granica Parku, przebiegający przez oddziały o numerach: 16, 24A, 24, 23, 22, 28, 27		180 ⁴⁾
	3. Szlak żółty na odcinku: Zawoja Czatoża od granicy Parku—Fickowe Rozstaje—Górny Płaj—Markowe Szczawiny—Skręt Ratowników—Diabłak, przebiegający przez oddziały o numerach: 82, 15, 16, 24, 14, 13, 12, 11, 11A, 10, 23, 22; na odcinku Skręt Ratowników — Diabłak ruch jest jednostronny z dołu do góry; odcinek szlaku jest zamknięty w okresie zimowym — od 1 XI do 30 IV		110 ⁴⁾
	4. Szlak niebieski na odcinku: Zawoja Czatoża od granicy Parku—Zawoja Markowa—Ryżowana—Sulowa Cyrhel—Norczak—Policzne—droga wojewódzka nr 957—I Serpentina—Stara Droga—Krowiarki—Górny Płaj—Markowe Szczawiny, przebiegający przez oddziały o numerach: 77, 76, 72, 69, 66, 60, 67, 61, 62, 68, 63, 54, 55, 49, 42, 3, 43A		370 ⁴⁾
	5. Szlak zielony na odcinku: Zawoja Markowa—Pośredni Bór—Suchy Groń—Markowe Szczawiny, przebiegający przez oddziały o numerach: 72, 75, 12, 11, 76, 11A		70 ⁴⁾
	6. Szlak czarny na odcinku: granica Parku na Ryżowanej—Stary Groń—Markowe Szczawiny, przebiegający przez oddziały o numerach: 66, 60, 61, 62, 67, 68, 64, 65, 10, 11, 11A		71 ⁴⁾
	7. Szlak zielony: Górny Płaj—Sokolica. Przebiegający przez oddziały o numerach: 18, 19		27 ⁴⁾

1	2	3	4
	8. Szlak niebieski na odcinku: granica Parku przy Hali Śmietanowej—granica Parku przy Gubernasówce, przebiegający przez oddziały o numerach: 90, 96, 99, 101	Szlaki turystyczne piesze, wyznaczone dla ruchu pieszego	10 ⁴⁾
	9. Fragment szlaku czarnego z Czatoży na Przetęcz Jałowiecką, na odcinku przebiegającym w granicach Parku przez oddział o numerze 82		10 ⁴⁾
	10. Fragment ścieżki edukacyjnej o znakach czerwonych ścieżki spacerowej z Krowiarek do Gubernasówki przebiegające przez oddziały o numerach: 90, 96, 99, 101		30 ⁴⁾
	11. Fragment drogi leśnej od granicy Parku przy Rybnej do szlaku niebieskiego, przebiegające przez oddziały o numerach: 53, 54, 59, 60, 61, 62, 63		40 ⁴⁾
2	Szlak niebieski na odcinku: granica Parku na Hali Śmietanowej—Gubernasówka—granica Parku, przebiegający przez oddziały o numerach: 90, 96, 99, 101	Szlaki turystyczne rowerowe, wyznaczone dla ruchu rowerowego	40 ⁴⁾
3	1. Szlak zielony: Górny Płaj—Markowe Rówienki, przebiegający przez oddziały o numerach: 14, 76	Szlaki turystyczne narciarskie (zimowe), wyznaczone dla ruchu narciarskiego	40 ⁴⁾
	2. Szlak czarny: Górny Płaj—Sulowa Cyrhel—Rybna—Granica Parku, przebiegający przez oddziały o numerach: 11, 10, 65, 68, 64, 63, 62, 61, 60, 54, 59, 53		70 ⁴⁾
	3. Szlak czerwony: Sokolica—Krowiarki, przebiegający przez oddziały o numerach: 25, 89		40 ⁴⁾
4	Szlak niebieski na odcinku: granica Parku na Hali Śmietanowej—Gubernasówka—granica Parku, przebiegający przez oddziały o numerach: 90, 96, 99, 101	Szlaki turystyczne, wyznaczone do jazdy konnej wierzchem	40 ⁴⁾
5	1. Krąg ogniskowy w Zawoi Markowej (72b)	Miejsca (kręgi ogniskowe), w których wolno palić ogniska	50
	2. Krąg ogniskowy na „Polu Biwakowym” w Zawoi Policzne (44b)		50
	3. Krąg ogniskowy na Przywarówce (101d)		100
6	Na „Polu Biwakowym” (44b) w Zawoi Policzne, przy drodze wojewódzkiej nr 957	Miejsce do biwakowania	50

¹⁾ Obszar Parku jest podzielony na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i dużymi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.

²⁾ Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu nie została określona w projekcie planu ochrony.

³⁾ Szacunkowa liczba osób przebywających jednocześnie w danym miejscu — dotyczy jednego przystanku z tablicą informacyjną, obiektu kulturowego lub religijnego.

⁴⁾ Dane wyliczono przy pomocy wzorów wyszczególnionych w opracowaniu „Operat zasobów i walorów krajobrazowych, kulturowych oraz elementów zagospodarowania przestrzennego i udostępniania BgPN dla nauki, turystyki, edukacji. Dokumentacja. Kraków 1998. Dr Maria Baranowska-Janota, mgr Marek Czerwieniec”, dane określają ilość osób mogących przebywać jednorazowo (w ciągu jednej godziny) na danym szlaku, nie powodując zbyt intensywnego negatywnego oddziaływania na przyrodę Parku oraz umożliwiając pełny kontakt z naturą.

**Załączniki do zarządzenia Nr 78
Ministra Środowiska
z dnia 7 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 13)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zagrożenia drzewostanów przez masowy pojaw niektórych gatunków owadów	Prognozowanie występowania owadów: przez wykładanie pułapek, kontrolna ścinka drzew na płachtę. Ograniczenie populacji przyptaszczka granatka i kornika drukarza przez: wyszukiwanie i usuwanie części zasiedlonych drzew stojących, usuwanie części drzew przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych, korowanie surowca drzewnego, wykładanie pułapek
2	Zmniejszanie się różnorodności biologicznej w nieleśnych ekosystemach lądowych	Utrzymanie właściwych stosunków wodnych, ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk, ochrona gatunków zagrożonych. Usuwanie niepożądanych drzew i krzewów w celu zachowania nieleśnych zbiorowisk roślinnych
3	Niedostateczna ilość i struktura masy rozkładającego się drewna	Zwiększenie ilości martwego drewna w ekosystemach leśnych
4	Niekontrolowana penetracja przez turystów całego terenu Parku	Ukierunkowanie ruchu turystycznego, konserwacja infrastruktury turystycznej, jednolite i czytelne oznakowanie szlaków pieszych i rowerowych, konserwacja szlabanów drewnianych oraz montowanie nowych w celu uniemożliwienia wjazdów pojazdów na tereny nieudostępnione
5	Zagrożenie pożarowe	Wykonanie pasów przeciwpożarowych, utrzymanie w stanie przejezdności dróg pożarowych, gaszenie pożarów, oczyszczanie punktów czerpania wody, porządkowanie z materiałów łatwopalnych terenów zagrożonych, remont i wymiana tablic informacyjnych o zagrożeniach pożarowych
6	Szkody wyrządzane przez ssaki kopytne w ekosystemach leśnych	Zabezpieczanie upraw leśnych i odnowień przed zgryzaniem, poprzez wykonanie nowych ogrodzeń oraz naprawianie istniejących, inwentaryzacja liczebności i regulacja populacji
7	Eutrofizacja jezior	Wspomagające zarybienia jezior Parku, połowy regulacyjne w celu przywrócenia właściwych składów jakościowych i ilościowych populacji ryb
8	Niezgodność z żyznością i uwilgotnieniem siedliska, składu gatunkowego, struktury i wieku drzewostanów	Regulacja struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów, doleśnianie luk i przerzedzeń, porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia, pielęgnacja upraw, wykonywanie cięć pielęgnacyjno-hodowlanych, odnowienie lasu poprzez sadzenie, przebudowa drzewostanów
9	Opanowywanie przez ekspansywne gatunki obcego pochodzenia siedlisk właściwych dla rodzimych roślin i zwierząt	Eliminacja czeremchy amerykańskiej i gatunków zwierząt obcego pochodzenia (norka amerykańska, jenoty)
10	Niedostateczny zakres inwentaryzacji zasobów, tworów i składników przyrody	Prowadzenie inwentaryzacji, badań naukowych i monitoringu

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Obniżenie poziomu wód gruntowych	Odnawianie i konserwacja infrastruktury technicznej wspomagającej retencję wód, monitorowanie stanu wód
2	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków zwierząt	Zachowanie różnorodności, powierzchni i właściwego środowiska życia zwierząt, sterowanie zagęszczeniem, strukturą gatunkową, wiekową i przestrzenną grup zwierząt
3	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków grzybów, roślin i zwierząt	Ograniczanie liczebności gatunków pierwotnie niewystępujących, a stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych
4	Zanieczyszczenie powierzchni ziemi	Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów stałych
5	Zanieczyszczenie powietrza	Ocieplanie budynków, modernizacja systemów ogrzewania wykorzystujące źródła czystej i odnawialnej energii
6	Zmniejszanie populacji rodzimych gatunków zwierząt	Przywracanie gatunków zwierząt, które dawniej występowały na terenie Parku, ograniczanie liczebności gatunków stanowiących niebezpieczeństwo dla istnienia gatunków zagrożonych, dokarmianie zwierząt w okresie zalegania wysokiej pokrywy śnieżnej i katastrofalnie niskich temperatur, wywieszanie budek. Zachowanie aktualnego użytkowania gruntów
7	Zagrożenia drzewostanów przez masowe pojawienie się pasożytniczych grzybów	Monitoring stanu zdrowotnego drzewostanów. Usuwanie na wiosnę niektórych drzew porażonych przez rdzę kory sosny
8	Zużycie techniczne zabytków budownictwa i architektury	Konserwacja i rewaloryzacja
9	Zniekształcenie krajobrazu	Prace rekonstrukcyjne, hamowanie sukcesji roślin drzewiastych

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Presja urbanizacji na terenie otuliny Parku, zanieczyszczenia powietrza, gleb, wód	Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej dla obiektów negatywnie oddziałujących na zlewnię jezior Parku oraz jezior bezpośrednio graniczących z Parkiem. Preferowanie proekologicznych źródeł energii cieplnej. Utrzymanie aktualnego użytkowania na terenie enklaw wewnątrzparkowych oraz terenów leśnych na zachód od Parku w rejonie Małych Swornegaci. Zatrzymanie zainwestowania w Owinku na obecnym etapie
2	Opanowanie Parku przez gatunki obce roślin i zwierząt	W otulinie preferowanie hodowli rodzimych roślin i zwierząt, hodowla zwierząt i roślin gatunków obcych wykluczająca ich rozprzestrzenianie
3	Zwiększający się ruch turystyczny	Prowadzenie informacji turystycznej i działalności dydaktycznej

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Przerwanie powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem, co doprowadza do zubożenia gatunkowego roślin i zwierząt Parku	Ograniczenie lub wyłączenie z zabudowy istniejących korytarzy ekologicznych, łączących Park z obszarami cennymi przyrodniczo. Utworzenie gospodarstwa specjalnego na terenach leśnych Nadleśnictwa Ryteł w bezpośrednim sąsiedztwie Parku. Wykonanie pod drogami przepustów i budowa przejść nad drogami przecinającymi połączenia przyrodnicze Parku z otoczeniem (umożliwienie migracji zwierząt). Utrzymanie obecnej klasy drogi powiatowej Charzykowy—Chościński Młyn z ograniczeniem prędkości na odcinku przechodzącym przez Park do 60 km/h i docelowo eliminację ciężarowego ruchu tranzytowego oraz utrzymanie zakazu zatrzymywania się i postoju, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych. Po przejściu przez Park drogi gminnej Bachorze—Swornegacie, wyłączenie jej z ruchu pojazdów mechanicznych. Dążenie do utworzenia strefy ciszy na Jeziorze Charzykowskim na odcinkach graniczących z Parkiem w pasie 200 m od brzegu

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU
I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

I. Na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Bieżąca konserwacja oznakowań na powierzchniach monitoringu przyrodniczego	13 sztuk	Obszar objęty ochroną ścisłą
2	Utrzymanie punktów czerpania wody do celów gaśniczych. Oczyszczanie z roślinności miejsc poboru wody, naprawa pomostów i drabinek. Utrzymanie przejezdności dróg dojazdowych do punktów czerpania wody. Odnowienie oznakowań	1 sztuka	145c

B. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Przyżyciowe odłowy kontrolne	20,59 ha	Jezioro Małe Gacno Jezioro Kocioł Jezioro Kacze Oko Jezioro Rybie Oko

II. Na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Podsadzenie gatunków liściastych (Db, Bk) pod osłoną drzewostanu	2,18 ha	61d
2	Dosadzanie drzew w uprawach leśnych (poprawki)	2,25 ha	21a, 136c
3	Podsadzenie w lokalnie żyzniejszych fragmentach wydzielienia	0,83 ha	109b
4	Pielęgnowanie upraw — wykaszanie roślinności zielnej	1,14 ha	49b, 138h, i, 139b, 148b
5	Regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej w uprawach i podrostach w starszym drzewostanie (czyszczenia wczesne)	0,25 ha	29f
6	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanie (czyszczenia późne)	46,56 ha	8j, 17f, 33a, d, 37d, 45d, g, 90a, c, 127b, 128b, 129b, 142b, 152c, 160g
7	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia drzew w drzewostanie (trzebieże)	154,07 ha	17a, 29d, 35d, 39g, h, 45i, 46g, h, i, 48c, d, f, 49a, 50d, 61d, 62j, 93b, 95c, d, 103b, 114b, 116a, b, 136k, 142c, 154d, f, 158b, 159c
8	Porządkowanie powierzchni do podsadzeń	2,18 ha	61d
9	Kontrolne poszukiwanie owadów w ściółce	140 prób	1a, 3g, 4b, 5a, 6c, 7a, 8b, 9c, 10c, 11c, 12b, 13b, 14b, 15c, 16a, 17a, 18a, 19c, 20h, 21d, 22c, 23c, 24a, 25a, 26b, 27c, 28a, 29b, 30a, 31a, 32b, 33d, 34b, 35b, 36f, 37f, 38c, 39c, 40b, 41d, 42b, 43b, 44b, 45g, 46g, 47 g, i, 48d, 49h, 50d, 51b, 52a, 53a, 54a, 55a, 56a, 58a, 59a, 60b, 61a, 62d, 63c, 67a, 68d, 69b, 71c, 72a, 73d, 74h, 75a, 76b, 77b, 78c, 83c, 85b, 86b, 87h, 88h, 89i, 90g, 91a, 93d, 94b, 95a, 96b, 97a, 98b, 99a, 100g, 101d, 102a, 103a, 104a, 105c, 106a, 107g, 108a, 109g, 110a, 111a, 112a, 113a, 114a, 115b, 116b, 117d, 118g, 119a, 120b, 121f, 122b, 123a, 124f, 127a, 128a, 129a, 130b, 131a, 132c, 134c, 135d, 137b, 138g, 139h, 140h, 141f, 142f, 143b, 144b, 148a, d, 149f, 151d, 152l, 153d, 157a, 158b, 159c, 160h, 154b

1	2	3	4
10	Prognozowanie zagrożeń z drzew próbnych — kontrolna ścin-ka drzew na płachtę w celu liczenia gąsienic	50 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną
11	Wyłożenie pułapek zapachowych (feromonowych) na: — kornika drukarza — brudnicę mniszkę	10 sztuk 20 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną
12	Wyłożenie ściętych drzew pułapkowych na cetyńca	260 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną
13	Usuwanie drzew zasiedlonych przez przypłaszczka granatka i kornika drukarza oraz opanowanych przez rdzę kory sosny, z pozostawieniem części drzew niezagrażających zdrowotno-ści drzewostanów	według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną
14	Grodzenie upraw leśnych siatką w celu ich ochrony przed zwierzyną	3,01 ha	61d, 109b
15	Naprawa istniejących ogrodzeń upraw leśnych	12 375 m	21a, 29f, 44c, 88c, h, 91a, b, 104f, 109g, 115b, 124a, f, g, 132a, 136c, 138d, 141h, 150s, 151d, 158c
16	Likwidacja ogrodzenia z siatki	1390 m	19i, h, 122f
17	Inwentaryzacja sarny metodą pędzeń próbnych oraz na tran-sektach	10% po-wierzchni Parku	Obszar objęty ochroną czynną
18	Zmniejszenie liczebności jeleni	Jeleń — 14 sztuk w tym: — byki — 4 sztuki — łanie — 8 sztuk — cielęta — 2 sztuki	Obszar objęty ochroną czynną i krajobrazową
19	Oranie pasów przeciwpożarowych (mineralizacja)	6,7 km	1a, 3b, 4a, 47i, 88k, 91j, k, o, p, 92c, d, i, m, o, 108d, 109b, f, 123d, 124a, f, 136a, g, k, l, 160m
20	Usuwanie gałęzi i resztek drzew z pasa o szerokości 50 m, przylegającego do drogi publicznej i parkingów	15,00 ha	1a, 3b, 4a, 47i, 91j, k, o, p, 92c, d, i, m, o, 136a, k, l
21	Utrzymanie punktów czerpania wody do celów gaśniczych. Oczyszczanie z roślinności miejsc poboru wody, naprawa po-mostów i drabinek. Utrzymanie przejezdności dróg dojazdowych do punktów czerpania wody. Odnowienie oznakowań. Konserwacja dróg pożarowych	5 sztuk 1 km	1a, 34c, 57a, 92n, 150h Droga pożarowa nr 5
22	Wykonanie i montaż tablic wyznaczających granice Parku	5 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną
23	Bieżąca konserwacja oznakowań na powierzchniach monito-ringu przyrodniczego	187 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną

B. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Zarybianie wylęgiem sielawy ²⁾	650 000 sztuk 50 000 sztuk	Jezioro Ostrowite Jezioro Zielone
2	Zarybianie wylęgiem siei ²⁾ lub narybkiem letnim siei ²⁾	125 000 sztuk 25 000 sztuk 3 500 sztuk 500 sztuk	Jezioro Ostrowite Jezioro Zielone Jezioro Ostrowite Jezioro Zielone
3	Zarybianie węgorzem obsadowym 3—7g ²⁾ lub węgorzem obsadowym 70—100g ²⁾	2,0 kg 0,5 kg 1,0 kg 0,25 kg 0,25 kg 1,0 kg 0,5 kg 0,5 kg 20 kg 3 kg 7 kg 2 kg 3 kg 7 kg 3 kg 5 kg	Jezioro Ostrowite Jezioro Zielone Jezioro Jeleń Jezioro Bełczak Jezioro Główka Jezioro Płesno Jezioro Skrzynka Jezioro Wielkie Krzywce Jezioro Ostrowite Jezioro Zielone Jezioro Jeleń Jezioro Bełczak Jezioro Główka Jezioro Płesno Jezioro Skrzynka Jezioro Wielkie Krzywce
4	Zarybienie palczakiem szczupaka ²⁾	75 kg 5 kg 15 kg 2 kg 3 kg 5 kg 5 kg 15 kg	Jezioro Ostrowite Jezioro Zielone Jezioro Jeleń Jezioro Bełczak Jezioro Główka Jezioro Płesno Jezioro Skrzynka Jezioro Wielkie Krzywce
5	Zarybianie narybkiem letnim sandacza ²⁾	15 000 sztuk 5 000 sztuk	Jezioro Płesno Jezioro Skrzynka
6	Odłowy regulacyjne w tym: — sielawa — leszcz — płoć — karaś srebrzysty — węgorz — szczupak — okoń — lin — inne	1450 kg 100 kg 200 kg 90 kg 420 kg 280 kg 60 kg do 600 kg powyżej 700 kg powyżej 400 kg bez ograniczeń do 200 kg do 80 kg (przytów) do 90 kg (przytów) do 200 kg do 80 kg	Jezioro Ostrowite Jezioro Zielone Jezioro Jeleń Jezioro Główka Jezioro Płesno Jezioro Skrzynka Jezioro Wielkie Krzywce

1	2	3	4
7.	Przyżyciowe odłowy kontrolne	13,42 ha	Jezioro Wielkie Gacno
8.	Monitoring wód powierzchniowych	Niwelacja i konserwacja łat wodowskazowych — 16 sztuk	Jezioro Wielkie Krzywce Jezioro Ostrowite Jezioro Wielkie Gacno Jezioro Małe Gacno Struga Siedmiu Jezior

C. Ochrona czynna na terenach udostępnionych dla turystyki

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Remont oznakowań szlaków pieszych	10 km	Obszar objęty ochroną czynną
2	Konserwacja i naprawa urządzeń przy szlakach turystycznych	8 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną
3	Wykonanie i montaż tablic kierunkowych przy szlakach turystycznych	30 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną

III. Na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Koszenie mechaniczne łąk i pastwisk z usunięciem biomasy	53,07 ha	3c, f, 44d, 57b, 93a, 94h, 128g, 138f, 150b, i, j, k, l, m, n, 151a, b, c

B. Ochrona czynna na terenach udostępnionych dla turystyki i edukacji

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Budowa wieży widokowej	1 sztuka	150 m
2	Terenowa baza edukacyjna w Bachorzu	Wykonanie przyłącza wodno-kanalizacyjnego i elektrycznego	136g
3	Budowa punktu informacji turystycznej wraz z miejscami postoju pojazdów	2 obiekty	3a, 136g

1	2	3	4
4	Centrum Edukacji Przyrodniczej w Chocińskim Młynie	Adaptacja na potrzeby edukacji dodatkową funkcją bazy naukowo-badawczej obiektów w Chocińskim Młynie	161

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i pododdziały oznaczone literą podano zgodnie z mapą przeglądową Parku sporządzoną przez biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie w skali 1 : 10 000, według stanu na dzień 1.01.2001 r., nr V/2/22. Obszar Parku objęty ochroną ścisłą stanowi 324,30 ha, ochroną częściową — 4209,78 ha i ochroną krajobrazową — 78,96 ha.

Mapa znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Charzykowy.

²⁾ Zarybienie powinno być dokonane w oparciu o materiał zarybieniowy o cechach właściwych dla lokalnych populacji ryb, w celu stabilizacji składów jakościowych i ilościowych populacji ryb występujących na terenie Parku.

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN, ZWIERZĄT I GRZYBÓW

I. Czynna ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Gatunki roślin występujące w Borach Tucholskich	Zwiększenie różnorodności gatunkowej na ścieżce botanicznej przy siedzibie Parku dla celów edukacyjnych	Wykonanie nasadzeń. Dopuszczenie stosowania środków ochrony roślin i nawozów sztucznych

II. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Nietoperze nocek Natterera <i>Myotis nattereri</i> , nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i> , karlik większy <i>Pipistrellus nathusii</i> , borowiec wielki <i>Nyctalus noctula</i> , gacek brunatny <i>Plecotus auritus</i>	Utrzymanie równowagi biocenotycznej	Kontrola i czyszczenie sztucznych schronów. Wymiana uszkodzonych i wywieszanie nowych w ilości 70 sztuk
2	Ptaki pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i> , muchołówka szara <i>Muscicapa strata</i> , muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i> , sikora uboga <i>Parus palustris</i> , czarnogłówka <i>Parus montanus</i> , czubotka <i>Parus cristatus</i> , sosnowka <i>Parus ater</i> , modraszka <i>Parus caeruleus</i> , bogatka <i>Parus major</i> , kowalik <i>Sitta europaea</i> , pęczacz leśny <i>Certhia familiaris</i>	Utrzymanie równowagi biocenotycznej	Kontrola i czyszczenie sztucznych schronów. Wymiana uszkodzonych i wywieszanie nowych w ilości 130 sztuk

1	2	3	4
3	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Oznaczenie obszarów ochrony. Monitoring stanowisk bielika przez służby Parku w ramach projektu Komitetu Ochrony Orłów	Zakup i montaż tablic w ilości 5 sztuk
4	Rzadkie i zagrożone gatunki zwierząt występujące w Parku	Ograniczenie liczebności gatunków zwierząt stanowiących zagrożenie. Monitoring zasiedlenia dziupli	Odstrzał redukcyjny lisa. Eliminacja jenota i norki amerykańskiej z terenu Parku. Kontrola zasiedlenia dziupli na wyznaczonych powierzchniach

III. Czynna ochrona gatunków grzybów

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Grzyby saprotroficzne	Zwiększanie różnorodności biologicznej	Zwiększanie ilości martwego drewna

Załącznik nr 4

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Ścisła	44f, g, 54b, c, d, 64, 65, 66, 75d, 76a, f, g, 78m, l, 79, 80, 81, 82a, b, c, 88d, f, i, j, 126, 145b, c, d, 146a, b, d, 155, 156, 164, 167, 169, 170, 171, 178	324,30
2	Czynna	1, 2, 3b, d, g, h, i, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44a, b, c, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54a, f, g, 55, 56, 57a, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75a, b, c, f, g, h, i, 76b, c, d, h, 77, 78a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, n, 82d, 83, 84, 85, 86, 87, 88a, b, c, g, h, k, l, m, 89, 90, 91, 92, 93b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125a, b, c, g, h, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136a, b, c, d, h, i, j, k, l, n, 137, 138a, b, c, d, g, h, i, j, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145a, f, 146c, 147, 148, 149, 150a, c, d, g, h, o, p, r, s, t, w, x, 151d, f, g, h, i, j, k, 152, 153, 154, 157, 158, 159, 160, 161a, b, c, 163, 165, 166, 168, 172, 173, 174, 175, 176, 177	4209,78
3	Krajobrazowa	3a, c, f, 44d, 57b, 93a, 125d, f, 136f, g, m, o, p, r, 138f, 150b, f, i, j, k, l, m, n, 151a, b, c, 161d, f, g, h, i, j, 162, oraz grunty własności prywatnej i komunalnej w granicach Parku	78,96
4			Razem 4613,04

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i pododdziały oznaczone literą podano zgodnie z mapą przeglądową Parku sporządzoną przez biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie w skali 1 : 10 000, według stanu na dzień 1.01.2001 r., nr V/2/22. Obszar Parku objęty ochroną ścisłą stanowi 324,30 ha, ochroną częściową — 4209,78 ha i ochroną krajobrazową — 78,96 ha. Różnice między zapisami BULiGL a zapisami w wymienionym załączniku, wynikają z aktualizacji powierzchni Parku w Powiatowym Ośrodku Geodezji w Chojnicach. Mapa znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Charzykowy.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I AMATORSKIEGO POŁOWU RYB, Z PODANIEM SPOSOBÓW ICH UDOSTĘPNIANIA, ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾ (nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów, działek ewidencyjnych)	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Cały obszar Parku	Za zgodą dyrektora Parku na podstawie karty badań zaopiniowanej przez Radę Naukową Parku	25

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾ (nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów, działek ewidencyjnych)	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Ścieżka dydaktyczna czerwona „Łąki Józefowskie” prowadząca przez oddziały: 160, 150, 151, 152, 153	Zajęcia dydaktyczne z edukatorem z Parku	25
2	Ścieżka dydaktyczna zielona „Wokół jeziora lobeliowego Wielkie Gacno” prowadząca przez oddziały: 146, 145, 144, 143, 132, południową granicą oddziałów od 116 do 123	Zajęcia dydaktyczne z edukatorem z Parku	25
3	Ścieżka dydaktyczna niebieska „Piła Młyn” prowadząca przez oddziały: 123, 122, 106, 105, 89, 88, południowa granica oddziałów 76, 77	Zajęcia dydaktyczne z edukatorem z Parku	25
4	Ścieżka botaniczna 162a	Zajęcia dydaktyczne z edukatorem z Parku	25
5	Sala dydaktyczna 162a	Zajęcia dydaktyczne z edukatorem z Parku	25
6	Terenowa baza edukacyjna w Bachorzu — oddz. 136g	Terenowe zajęcia edukacyjne	50

III. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾ (nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów, działek ewidencyjnych)	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Szlak rowerowy niebieski prowadzący: zachodnią granicą oddziałów: 160, 152, 142, 131, przez oddziały: 115, 100, 84, 69, 54, zachodnią granicą oddziałów: 41, 28, 14, 2	Po szlakach Parku można poruszać się przez cały rok od świtu do zmierzchu. Grupy zorganizowane muszą poruszać się z przewodnikiem. Dopuszcza się również turystykę indywidualną bez przewodników	25
2	Szlak rowerowy czarny prowadzący przez oddziały: 123, 122, 106, 105, 89, 88, 75, 74, 73, 57, 56, 43, 29, zachodnią granicą oddziałów 14, 2	Po szlakach Parku można poruszać się przez cały rok od świtu do zmierzchu. Grupy zorganizowane muszą poruszać się z przewodnikiem. Dopuszcza się również turystykę indywidualną bez przewodników	25
3	Szlak pieszy zielony „Strugi Siedmiu Jezior” przechodzący przez oddziały: 154, 153, wschodnią granicą oddziałów 143, 132, południowymi granicami oddziałów od 116 do 123, przez oddziały: 123, 122, 106, 105, 89, 88, 75, 74, 73, 72, 86, 85, 84, 83, 67, 51, 50, 36, 35, 34, dalej wschodnią granicą oddziałów: 62, 78, 93, 125, przez oddziały: 137, 147, 148, 149, 157, 158, 159	Po szlakach Parku można poruszać się przez cały rok od świtu do zmierzchu. Grupy zorganizowane muszą poruszać się z przewodnikiem. Dopuszcza się również turystykę indywidualną bez przewodników oraz zimą poruszanie się na nartach biegowych	25
4	Szlak pieszy czerwony „Szlak Kaszubski im. J. Rydzkowskiego” prowadzący przez oddziały: 123, 122, 106, 105, 89, 88, 75, 74, 73, 72, 86, 85, 84, 83, 67, 51, 50, 36, 35, 34	Po szlakach Parku można poruszać się przez cały rok od świtu do zmierzchu. Grupy zorganizowane muszą poruszać się z przewodnikiem. Dopuszcza się również turystykę indywidualną bez przewodników oraz zimą poruszanie się na nartach biegowych	25
5	Szlak pieszy niebieski „Szlak Brdy” prowadzący południową granicą oddziałów 77, 76 przez oddziały: 75, 74, 58, 47, oraz zachodnią, a następnie południową granicą oddziału 2, południową granicą oddziału 1 przez oddziały: 12, 11, 10, 23, 22, 21	Po szlakach Parku można poruszać się przez cały rok od świtu do zmierzchu. Grupy zorganizowane muszą poruszać się z przewodnikiem. Dopuszcza się również turystykę indywidualną bez przewodników oraz zimą poruszanie się na nartach biegowych	25
6	Szlak pieszy czarny Drzewicz—Jezioro Płesno prowadzący przez: wschodnie granice oddziałów 3, 15, 29, 42 oraz przez oddziały 54, 69, 84	Po szlakach Parku można poruszać się przez cały rok od świtu do zmierzchu. Grupy zorganizowane muszą poruszać się z przewodnikiem. Dopuszcza się również turystykę indywidualną bez przewodników oraz zimą poruszanie się na nartach biegowych	25
7	Szlak czarny od Jeziora Dybrz do Jeziora Jeleń prowadzący przez wschodnie granice oddziałów 21, 34	Po szlakach Parku można poruszać się przez cały rok od świtu do zmierzchu. Grupy zorganizowane muszą poruszać się z przewodnikiem. Dopuszcza się również turystykę indywidualną bez przewodników oraz zimą poruszanie się na nartach biegowych	25

1	2	3	4
8	Parkingi 47i, 88b, 92i, 109b, 136o, 160m	Przez cały rok od świtu do zmierzchu	200
9	Punkt informacji turystycznej 162a	W miesiącach od maja do września włącznie w godz. od 10 ⁰⁰ do 17 ³⁰ w pozostałych miesiącach informacje można uzyskać w siedzibie Parku w godz. od 7 ³⁰ do 15 ³⁰	10

IV. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾ (nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów, działek ewidencyjnych)	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu Baborze część oddz. 136o	Obszar rekreacyjno-turystyczny	50

V. Miejsca udostępniane w celach amatorskiego połowu ryb

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾ (nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów, działek ewidencyjnych)	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Jezioro Ostrowite	Połów ryb z brzegu w wyznaczonych strefach jeziora. Wędkowanie dozwolone w porze dziennej od 1.06. do 31.10	15
2	Jezioro Ostrowite	Połów ryb z łodzi w wyznaczonych strefach toni. Obowiązuje zakaz wpływania w pas roślinności przybrzeżnej. Wędkowanie dozwolone w porze dziennej od 1.06. do 31.10	20
3	Jezioro Zielone	Połów ryb z brzegu w wyznaczonych strefach jeziora. Wędkowanie dozwolone w porze dziennej od 1.06. do 31.10	10
4	Jezioro Jeleń	Połów ryb z brzegu w wyznaczonych strefach jeziora. Wędkowanie dozwolone w porze dziennej od 1.06. do 31.10	15
5	Jezioro Płesno	Połów ryb z brzegu w wyznaczonych strefach jeziora. Wędkowanie dozwolone w porze dziennej od 1.06. do 31.10	19
6	Jezioro Skrzynka	Połów ryb z brzegu w wyznaczonych strefach jeziora. Wędkowanie dozwolone w porze dziennej od 1.06. do 31.10	14
7	Jezioro Wielkie Krzywce	Połów ryb z brzegu w wyznaczonych strefach jeziora. Wędkowanie dozwolone w porze dziennej od 1.06. do 31.10	14

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i pododdziały oznaczone literą podano zgodnie z mapą przeglądową Parku sporządzoną przez biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie w skali 1 : 10 000, według stanu na dzień 1.01.2001 r., nr V/2/22.

Mapa znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Charzykowy.

**Załączniki do zarządzenia Nr 79
Ministra Środowiska
z dnia 7 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 14)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Obecność gatunków roślin obcych, niepożądanych w ekosystemach	Na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, ręczna eliminacja gatunków obcych. Ograniczenie form antropopresji sprzyjających zawleczeniu gatunków obcych
2	Zanikanie nieleśnych terenów otwartych w drzewostanach	Na obszarze ochrony czynnej i krajobrazowej wykaszanie i odkrzaczanie wybranych terenów otwartych z usunięciem ściętej biomasy
3	Zanikanie gatunków ciepłolubnych i światłożądnych	Na obszarze ochrony czynnej i krajobrazowej utrzymywanie istniejących polan leśnych i części luk w drzewostanie
4	Pogarszanie się stosunków wodnych	Na obszarze ochrony czynnej i krajobrazowej retencjonowanie, konserwowanie, odnawianie infrastruktury technicznej wspomagającej retencje wód
5	Wypływanie i zarastanie stawów w Parku Pałacowym	Po zgromadzeniu wymaganej dokumentacji i przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, modernizacja urządzenia piętrzącego, pogłębienie i wydobywanie nagromadzonego osadu
6	Zanieczyszczenia gleby i wód odpadami stałymi i płynnymi	Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów, zapobieganie wysypywaniu odpadów, sprzątanie miejsc, w których są nielegalnie składowane, likwidacja starych wysypisk
7	Pożary	Na obszarze ochrony czynnej i krajobrazowej utrzymanie pasów przeciwpożarowych, punktów czerpania wody, dróg dojazdowych i pożarowych. Monitorowanie stopnia zagrożeń, współdziałanie z administracją Lasów Państwowych (LP) i Państwową Strażą Pożarną, doskonalenie systemów łączności i zaopatrzenia w sprzęt przeciwpożarowy, działania edukacyjne i rozwijanie komunikacji społecznej dotyczącej wyżej wymienionych zagrożeń
8	Niska odporność biologiczna młodych drzewostanów sztucznego pochodzenia o uproszczonej i schematycznej strukturze	Na obszarze ochrony czynnej i krajobrazowej: 1) dolesianie wybranych luk gatunkami o zbyt małej reprezentacji na danym siedlisku, wykonanie poprawek i uzupełnień, przygotowanie gleby do odnowienia naturalnego, odnowienie sztuczne, wykonanie pielęgnacji upraw i młodników poprzez kształtowanie struktury i składu; 2) monitorowanie rozwoju populacji kornika drukarza, wykładanie pułapek feromonowych i klasycznych (z wykorzystaniem wywrotów i złomów), w pasie przyległym do lasów administrowanych przez LP o szerokości 500 m oraz poza zagrodami Ośrodka Hodowli Żubrów (OHŻ), wyznaczanie i usuwanie drzew zasiedlonych, częściowo z okorowaniem i pozostawieniem surowca do mineralizacji, częściowo z wywożeniem surowca poza rejon zagrożenia, w tym na potrzeby własne Parku

1	2	3
9	Zanik gatunków, ostoi gatunków	Opracowanie założeń programu i wdrożenia odtwarzania populacji głuszcza. W obszarze ochrony czynnej i krajobrazowej: ograniczenie do minimum niepokożenia zwierząt, tworzenie stref ochronnych, pozostawianie martwych drzew, starych piwnic, schronów i innych obiektów stanowiących miejsce zimowania nietoperzy, nieremontowanie strychów w okresie sierpień—marzec. Monitoring zwierząt chronionych i łownych
10	Presja zwierząt łownych na uprawy i młodniki sztucznego pochodzenia	Grodzenie żerdziami wybranych upraw sztucznego pochodzenia, po wprowadzeniu gatunków pożądanych
11	Pogorszenie warunków życia populacji żubrów: 1) lokalne przegęszczenie populacji i nadmierna koncentracja żubrów w miejscach zimowego dokarmiania; 2) obniżenie poziomu rozrodu w populacji; 3) ograniczenie zasobów pokarmowych (grodzenie upraw, zarastanie polan); 4) konkurencja z innymi kopytnymi o zasoby pokarmowe; 5) okresowy brak dostępu do wody; 6) ograniczenie naturalnej selekcji; 7) ograniczenie migracji między izolowanymi populacjami; 8) odstraszanie metodami stanowiącymi; zagrożenie dla zwierząt; 9) kłusownictwo; 10) pogorszenie stanu zdrowia; 11) hodowla fermowa bizonów w rejonie bytowania wolnej populacji żubrów	Podejmowanie działań w celu poprawy (poza obszarami ochrony ścisłej) warunków życia żubrów, takich jak: 1) stały monitoring liczebności, śmiertelności i rozrodu; w przypadku stwierdzenia zbyt wysokiej liczebności w stosunku do pojemności Puszczy Białowieskiej, regulacja liczebności poprzez odłowy i odstrzały z uwzględnieniem prawidłowej struktury wiekowo-płciowej; 2) kontynuowanie zimowego dokarmiania oraz tworzenie nowych miejsc dokarmiania w celu rozgęszczenia stad w okresie zimy; 3) utrzymywanie optymalnego dla Puszczy Białowieskiej zagęszczenia pozostałych dużych ssaków kopytnych przez regulację liczebności; 4) konserwacja istniejących wodopojoów i budowa „zastawek” na ciekach; 5) kontynuowanie ochrony wilków w Puszczy Białowieskiej; 6) podejmowanie starań w celu utworzenia korytarzy migracyjnych dla dużych zwierząt pomiędzy polską i białoruską częścią Puszczy Białowieskiej; 7) współpraca z administracją LP i Policją w nadzorze obszaru bytowania żubrów w celu likwidacji działań kłusowniczych; 8) stały monitoring stanu zdrowia żubrów; eliminowanie osobników z objawami nekrotycznego zapalenia napletka i pobieranie materiału do badań nad tą chorobą; podejmowanie działań profilaktycznych w przypadku zagrożenia chorobami groźnymi dla żubrów i innych przeżuwaczy; 9) utrzymywanie i tworzenie nowych, atrakcyjnych dla żubrów miejsc żerowania; wspieranie działań samorządu terytorialnego do wpisania Puszczy Białowieskiej wraz z terenami rolniczymi na jej terenie i obrzeżu na listę obszarów wrażliwych przyrodniczo
12	Możliwość antropogenicznego zniszczenia stanowisk archeologicznych. Pogorszenie stanu zabytków kultury	Nadzór i okresowa inwentaryzacja. Współpraca ze służbami konserwatorskimi i wyspecjalizowanymi organizacjami pozarządowymi. Zachowanie tradycyjnych nazw własnych
13	Pogarszanie stanu walorów przyrodniczych i kulturowych Parku na skutek presji turystyki	Limitowanie ruchu turystycznego w najbardziej obciążonych obiektach Parku. Tworzenie alternatywnych atrakcji turystycznych poza granicami Parku we współdziałaniu z administracją LP, samorządem terytorialnym i innymi podmiotami
14	Przestępcze korzystanie z zasobów Parku	Regularna kontrola terenu i obiektów Parku, usuwanie urządzeń kłusowniczych. Współdziałanie ze Służbą Leśną, Policją, Strażą Graniczną, patrołowanie obszarów zagrożonych

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Uruchomienie osadów dennych w razie awarii jazu piętrzącego na rzece Narewka	Modernizacja urządzenia piętrzącego. Informacja o zagrożeniach dla okolicznej ludności, współpraca z otoczeniem naukowym Parku, samorządem terytorialnym i wyspecjalizowanymi organizacjami pozarządowymi

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Rozbudowa infrastruktury zagrażająca spójności krajobrazu kulturowego i przyrodniczego polan puszczańskich	Utrzymanie dotychczasowych linii zabudowy i założeń do planowania przestrzennego (na północ i zachód od Parku Pałacowego), zachowanie architektonicznych elementów krajobrazu wsi puszczańskich
2	Zmiany otoczenia Parku tradycyjnego krajobrazu polan: Białowieskiej i Masiewskiej	Współdziałanie z samorządami w zakresie utrzymania tradycyjnych form upraw rolnych (z wykorzystaniem mechanizmów rolnośrodowiskowych) celem zachowania wartości krajobrazowych istniejących polan
3	Niska liczebność światowego stada żubrów i wysoka wsobność	Dążenie do tworzenia dalszych wolnych populacji oraz nowych hodowli zamkniętych. Prowadzenie hodowli zamkniętej (OHŻ) w Białowieży w celu ochrony zasobów genowych gatunku

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zanieczyszczenie wód rzek Narewka, Hwoźna i stawów w Białowieży ze strony Białorusi	Współdziałanie z samorządem terytorialnym w zakresie realizacji programów ochrony środowiska i planów gospodarki odpadami. Wspieranie ich starań w zakresie pozyskiwania środków na przedsięwzięcia inwestycyjne w tym zakresie. Monitorowanie we współpracy ze służbami ochrony środowiska i straży pożarnej stanu środowiska oraz potencjalnych miejsc awarii w istniejącej infrastrukturze
2	Niska liczebność światowego stada żubrów i wysoka wsobność	Dążenie do tworzenia dalszych wolnych populacji oraz nowych hodowli zamkniętych. Prowadzenie hodowli zamkniętej (OHŻ) w Białowieży w celu ochrony zasobów genowych gatunku

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU
I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

I. Na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Usuwanie wiatrołomów ze szlaków turystycznych i dróg, z pozostawieniem drzew w ekosystemie	Według potrzeb	Według potrzeb
2	Utrzymanie linii podziału powierzchniowego w strefie ochrony ścisłej — odnowienie oznakowania	5,6 km	Oddziały: 160C, 191A, 192CD, 225C, 227AC, 258A, 259ABC
3	Odnowienie oznakowania drzew doborowych	6 szt.	Oddziały: 192Ba, 192Bc, 225Bd, 227Ad, 227Cf

B. Inne, według specyfiki Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wymiana tablic informacyjnych na terenie Obrębu Ochronnego Orłówka	3 szt.	Według potrzeb

II. Na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Regulacja w fazie młodocianej wczesnej składu gatunkowego i struktury przestrzennej zniekształconych drzewostanów w wieku 1—20 lat	4,98 ha ²⁾	Oddziały: 130Cc, 159Cn, 162Dd, 164Bj, 195Ad, 195Db, 253Cf, 313Bc
2	Regulacja w fazie młodocianej późnej składu gatunkowego i struktury przestrzennej zniekształconych drzewostanów w wieku 21—40 lat	13,66 ha ²⁾	Oddziały: 134Ah, 164Dd, 165Bc, 165Bk, 195Dg
3	Dosadzanie w istniejących uprawach pożądanych gatunków drzew	0,72 ha ¹⁾	Oddziały: 159Ch, 161Dh, 189Bi, 190Aab
4	Ręczna pielęgnacja gleby w uprawach leśnych sztucznego i naturalnego pochodzenia	7,59 ha ²⁾	Oddziały: 105Bb, 105Bj, 106Bg, 108Ac, 110Bi, 130An, 130Cc, 132Da, 133Bd, 134Ag, 158Bc, 159Ch, 159Ci, 160Aa, 160Ai/Bj, 160Bi, 161Dh, 162Bd, 163Bb, 189Bi, 190Aab

1	2	3	4
5	Naprawa istniejących ogrodzeń upraw i młodników leśnych z użyciem żerdzi	650 m	Lokalizacja według potrzeb
6	Likwidacja zbędnych ogrodzeń upraw leśnych	1006 m	Oddziały: 111Abckm
7	Monitorowanie rozwoju populacji kornika drukarza poprzez wykładanie pułapek feromonowych i klasycznych. Wyznaczanie i usuwanie drzew zasiedlonych, częściowo z okorowaniem i pozostawieniem drewna do mineralizacji, częściowo z wywożeniem surowca poza rejon zagrożenia	60 pułapek feromonowych 12 pułapek klasycznych	Oddziały: 05Bb, 105Da, 106Bg, 107Bi, 108AC, 111Cg, 133Bd, 133Cc, 133Ci, 136Ci, 136Dh, 158Ab, 158Ba, 161Dh, 164Ba, 189Ac, 195Dc, 228Ac, 229Df, 313Bc, 313Cf, Oddziały: 105AB, 106AB, 107AB, 108AB, 158ABC, 159AB, 189AC — w pasie 500 m przyległym do lasów w administracji LP oraz na terenie OHŻ (poza ogrodzeniami zagród)
8	Usunięcie obcych gatunków — dąb czerwony	Obszar objęty zabiegiem: 40 ha	Oddział: 111AC — według wyników inwentaryzacji
9	Mechaniczna konserwacja pasa przeciwpożarowego	Na odcinku 3,7 km	Oddziały: 368Ajk, 399D, 400CD, 401CDF
10	Konserwacja punktów czerpania wody dla celów przeciwpożarowych	3 punkty	Oddziały: 130Ch, 160Dg, 189Cc
11	Naprawy, utrzymanie sprawności dróg dojazdowych dla celów przeciwpożarowych. Wykaszenie i odkrzaczanie poboczy, porządkowanie rowów drogowych	Na odcinku 59 km	Drogi dojazdowe w Obrebie Ochronnym Hwoźna

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych z usunięciem biomasy	23,17 ha ²⁾	Oddziały: 104Bg, 106Ba, 107Af, 130Ag, 130Cd, 133Ci, 134Bg, 134Dl, 135Cdx, 135Dk, 158Ba, 159Dh, 160Af, 160Ba, 161Ag, 162Ba, 164Ba, 165Af, 165Ba, 166Bi, 189Ac, 190Ba, 221Ad, 221Af, 253Ba, 253Da, 282Ba, 282Ch, 313Cg, 339Db, 339Dd, 339Bk

C. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Usuwanie wiatrołomów ze szlaków turystycznych i dróg, odnowienie szlaków turystycznych, konserwacja, infrastruktury turystycznej	Według potrzeb	Według potrzeb
2	Remont obiektu turystycznego „Filipówka”	1 szt.	368Al
3	Odnowienie oznakowania wyłączeń drzewostanów nasien- nych	2 drzewo- stany	Oddziały: 132Bg, 193Ac
4	Odnowienie oznakowania drzew doborowych	31 szt.	Oddziały: 131Ad, 131Da, 159Cd, 161Ba, 161Cd, 161Df, 163Cb, 163Dd, 163Df, 189Cf, 189Ch, 193Aa, 194Ba, 194Cb, 282Aa
5	Naprawa ogrodzenia siatkowego	Według potrzeb	Obręb Ochronny Orłówka
6	Utrzymanie linii podziału powierzchniowego, przecinka i od- nowienie oznakowania	18 km	Oddziały: 106AC, 131AC, 134AC, 158AB, 159AB, 160AB, 161ABCD, 162ABCD, 163AB, 164ABC, 195AC, 197CD, 253ABCD, 282CD
7	Konserwacja tablic, znaków i rogatek na terenie Obrębu Ochronnego Hwoźna. Wymiana oznakowania granic Parku na nowe (zgodne z właściwym rozporządzeniem)	Według potrzeb	Według potrzeb

III. Na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Utrzymanie pasa państwowej drogi granicznej Rzeczypospo- litej Polskiej w granicach Parku poprzez podkrzesanie drzew i usuwanie nalotów, złomów i wywrotów	Na odcinku 9,5 km	Oddziały: 111Ah, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Ba, 166Da, 197Ba, 197Da, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba, 290Ba, 320Ba, 320Da, 346Ba, 346Da, 375Ba
2	Pielęgnacja kęp zadrzewień w Parku Pałacowym	2,0 ha ²⁾	Oddział: 398
3	Pielęgnacja drzew pomnikowych w Parku Pałacowym	3 drzewa	Oddział: 398
4	Wykaszanie i odkrzaczanie powierzchni na terenie OHŻ	1,18 ha	Oddział: 420Cx Os. Zwierzyniec
5	Wykaszanie łąk w Parku Pałacowym — jednorazowo, w lipcu	12,65 ha ²⁾	Oddział: 398
6	Remont mostu na grobli w Parku Pałacowym	1 szt.	Oddział: 398

1	2	3	4
7	Dokończenie ogrodzenia osady Zamosze	143 mb	110Adi
8	Modernizacja lub budowa urządzenia piętrzącego na rzece Narewka ³⁾	1 szt.	Oddział: 398
9	Wykładanie karmy dla ptaków w warunkach ostrej zimy	130 kg karmy	W sąsiedztwie osad i terenów mieszkalnych Parku
10	Usuwanie wiatrołomów ze szlaków turystycznych i dróg, odnowienie szlaków turystycznych i konserwacja obiektów infrastruktury turystycznej	Według potrzeb	Według potrzeb

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i dużą literą, pododdziały oznaczone małą literą podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1 : 10 000, według stanu na dzień 1.01.2001 r.

Podział na obwody ochronne oraz obszary ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej podano zgodnie z mapami przeglądowymi drzewostanów, sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 1.01.2001 r.

Mapy znajdują się w siedzibie Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

²⁾ Powierzchnia faktycznie wykonywanego zabiegu (powierzchnia zredukowana).

³⁾ Z uwzględnieniem art. 33 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz § 2 ust. 1 pkt 34, § 3 ust. 1 pkt 62, 72 i 72a i § 5 pkt 2 lit. a i e rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 oraz z 2005 r. Nr 92, poz. 769).

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Na obszarach objętych ochroną czynną

A. Czynna ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Lilia złotogłów (<i>Lilium martagon</i>)	Odkrzaczanie	Ręczne usunięcie krzewów pogarszających warunki świetlne stanowiska. Zabieg na pow. 0,1 ha w oddz. 159Bj

B. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	Zarządzanie (gospodarowanie) wolno żyjącą populacją żubrów na terenie Puszczy Białowieskiej. Utrzymanie i poprawa bazy żerowej, utrzymanie miejsc zimowego dokarmiania	Prowadzenie monitoringu liczebności i stanu zdrowia wolnego stada. Regulowanie liczebności populacji wg przyjętych kryteriów. Wykaszanie, odkrzaczanie, wyrównywanie łąk i innych powierzchni otwartych ¹⁾ , prowadzenie dokarmiania stada wolnego żubrów w okresie zimowym i dezynfekcja miejsc dokarmiania ²⁾ , wykładanie drzew ogryzowych ³⁾ . Kontynuacja zadań ochronnych przewidzianych w Programie Żubr po uzyskaniu środków i wymaganych uzgodnień

II. Czynna ochrona gatunków zwierząt na obszarach objętych ochroną krajobrazową

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	Prowadzenie hodowli restrykcyjnej żubrów zgodnie z rocznym planem hodowlanym opartym o wskazania genetyczne i dane rodowodowe zwierząt	Wykaszenie polan karmowych w zagrodach OHŻ, z usunięciem biomasy z powierzchni ⁴⁾ , pełna rekultywacja polan karmowych poprzez wykonanie orki głębokiej i podsiew traw ⁵⁾ . Całoroczne dokarmianie żubrów w rezerwach zamkniętych wraz z dezynfekcją miejsc dokarmiania ⁶⁾ . Usuwanie zagrażających drzew z terenu OHŻ ⁷⁾ . Poprawienie warunków bytowania oraz żywienia zwierząt ⁸⁾
2	Ptaki i ssaki drapieżne	Prowadzenie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt	Opracowanie teoretycznych podstaw funkcjonowania oraz budowa zaplecza technicznego, w miarę posiadania środków

¹⁾ Wykaszenie, odkrzaczanie, wyrównanie łąk i innych powierzchni otwartych z częściowym usunięciem pozyskanej biomasy w Obrębie Ochronnym Hwoźna, w oddziałach: 111Ai, 111Aj, 111Al, 193Bh o powierzchni 7,45 ha.

²⁾ Zimowe dokarmianie żubrów i dezynfekcja miejsc dokarmiania będzie prowadzone na terenie Obrębu Ochronnego Hwoźna w oddziałach: 130, 162, 163, 193, 194 oraz na terenie Puszczy zagospodarowanej w oddziałach: 211, 251, 334, 361, 390, 391, 416, 419, 422, 446, 448, 697.

³⁾ Wykładanie drzew ogryzowych na terenie Obrębu Ochronnego Hwoźna.

⁴⁾ Zabieg wykonywany na powierzchni 33,38 ha, w lokalizacji: 420Bc, h, k, l; 420Cf, g, k; 421Aa, f, m; 421Bf, g, i, l, p, y; 425Ci, j, k, o, s, t, z, dx; 425Dd, 450Bf. Usunięcie biomasy (siana) będzie wykonane z powierzchni 33,38 ha.

⁵⁾ Zabieg wykonywany na powierzchni 1,28 ha, w lokalizacji 421Bp, 425Cz.

⁶⁾ Dokarmianie żubrów w hodowli zamkniętej i dezynfekcja miejsc dokarmiania w oddziałach: 420Bl, k; 420Cb, g, f; 421Ai, k; 421Bp, t, w; 425Cg, h, p, r.

⁷⁾ Usuwanie drzew martwych i zamierających — ok. 150 m³, prowadzone będzie na terenie zagród hodowlanych w celu zabezpieczenia przebywających tam zwierząt przed zranieniem, zapewnienia bezpieczeństwa pracowników Ośrodka Hodowli Zwierząt oraz zabezpieczenia infrastruktury technicznej, a w szczególności płotów szczelnych.

⁸⁾ Sadzenie gatunków liściastych jako ocienienia dla zwierząt w zagrodach oraz jako źródło żeru pędowego (wierzba iwa), w lokalizacji: 425Cj, gx, 425Dd, o łącznej pow. 0,10 ha.

Załącznik nr 4

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Ścisła	Oddziały: 135AB, 135Ca—cx, 135Da—j, 136Aa—g, l, n, 160C, 191A, 191BC, 192, 193CD, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260C, 260Db—h, 261A, 261Bb—m, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290A, 290Bb—j, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320A, 320Bb—i, 320C, 320Db—j, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346A, 346Bb—h, 346C, 346Db—k, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375A, 375Bb—n, 398ABCD, 398Ga—f, j, x, y, 399AB, 399Ca—c, 400AB, 401AB, 402Af—ax	5725,75
2	Czynna	Oddziały: 104AB, 105, 106, 107, 108, 109AB, 110Ab, c, g, h, m—t, 110B, 111Aa—d, k, m, n, 111B, 111Cb—l, 130, 131, 132, 133, 134, 135Cdx, 135Dk, 136Ah—k, m, o—s, 136Bb—m, 136C, 136Db—k, 158, 159, 160ABD, 161, 162, 163, 164, 165, 166A, 166Bb—o, 166C, 166Db—g, 189, 190, 193AB, 194, 195, 196, 197A, 197Bb—h, 197C, 197Db—h, 221, 228, 229A, 229Bb—l, 229C, 229Db—n, 253, 260A, 260Bb—o, 282, 313, 339BCD, 368ABE, 398Gg—i, k—w, z, ax, 398H, 399Cd, f, 399D, 400CD, 401CDF, 402Aa—d, 403a—c oraz rzeki Braszcza, Łutownia i Narewka w granicach Parku	4438,20

1	2	3	4
3	Krajobrazowa	Oddziały: 110Aa, d, f, i—l, 111Af—j, l, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Ba, 166Da, 197Ba, 197Da, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba, 290Ba, 320Ba, 320Da, 346Ba, 346Da, 375Ba, 398, 403d, f, 420BC, 421AB, 425CD, 450B oraz działki nr 726, 732, 742 obręb ewidencyjny Budy	353,32
4			Razem: 10 517,27

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i dużą literą, pododdziały oznaczone małą literą podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1 : 10 000, według stanu na dzień 1.01.2001 r.
Podział na obwody ochronne oraz obszary ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej podano zgodnie z mapami przeglądowymi drzewostanów, sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1 : 10 000, według stanu na dzień 1.01.2001 r.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I AMATORSKIEGO POŁOWU RYB, Z PODANIEM SPOSOBÓW ICH UDOSTĘPNIANIA, ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Obszar całego Parku	Za zgodą dyrektora Parku po zaopiniowaniu przez Radę Naukową	Liczba osób wynika z przedstawionej metodyki wykonywania badań oraz kontynuacji badań wieloletnich

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Obszar całego Parku	Po uzyskaniu zgody dyrektora Parku	Do 20 osób w obszarze ochrony ścisłej, do 25 osób na pozostałym obszarze Parku, na jednego prowadzącego
2	Muzeum Przyrodniczo-Leśne	Grupowo, pod opieką przewodnika	Grupy po 20 osób, w odstępie zwiedzania, co około 15 minut
3	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej	Zajęcia edukacyjne, warsztaty, wykłady, prezentacje, wystawy	Grupy szkolne — 50 osób, grupy specjalistyczne — około 30 osób

1	2	3	4
4	Uroczysko Głuszek, oddz. 135Cdx	Zwiedzanie skansenu kolejki	Indywidualnie bez ograniczeń, grupowo po uzgodnieniu z nadleśniczym Obrębu
5	Obiekty turystyczne „Filipówka”, Zamosze	Zajęcia edukacyjne	Grupowo, po uzgodnieniu z nadleśniczym Obrębu
6	Ścieżka edukacyjna Obrębu Hwoźna, oddz. 194Cfg	Zajęcia edukacyjne	Indywidualnie bez ograniczeń, grupowo po uzgodnieniu z nadleśniczym Obrębu

III. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Rezerwat Pokazowy Żubrow, oddział: 425C	Po alejkach spacerowych, po wykupieniu biletu, zgodnie z regulaminem udostępnienia	Bez limitu
2	Park Pałacowy, oddział: 398	Po alejkach spacerowych	Bez limitu
3	Obszar ochrony ścisłej oddziały: 284D, 285A, 285C, 314, 340, 341, 369, 370, 398ABCDGHI, 399	W oddziałach: 398ABCDGHI i 399 tylko z licencjonowanym przewodnikiem turystycznym, w pozostałych oddziałach jak wyżej, ale za zgodą dyrektora Parku	Grupy do 20 osób
4	Obręb Ochronny Hwoźna, oddziały: 105B, 105D, 110A, 111B, 130B, 130D, 134B, 134D, 136A, 136C, 158B, 159, 160A, 160B, 160C, 161A, 161B, 161D, 164B, 164C, 164D, 165A, 165B, 166A, 190B, 190C, 190D, 192A, 192B, 193C, 193D, 194C, 195B, 195D, 221A, 221B, 222A, 226A, 226B, 227A, 227B	Po oznakowanych szlakach turystycznych i rowerowych oraz ścieżkach edukacyjnych Wieża widokowa	Bez limitu 5 osób jednocześnie
5	Obręb Ochronny Hwoźna, skansen kolejki, oddz. 135Cdx	Zwiedzanie skansenu kolejki	Indywidualnie bez ograniczeń, grupowo po uzgodnieniu z nadleśniczym Obrębu
6	Obiekty turystyczne „Filipówka”, Zamosze	Zajęcia edukacyjne	Grupowo, po uzgodnieniu z nadleśniczym Obrębu

IV. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Aleiki spacerowe w Parku Pałacowym w oddziale 398	Po alejkach spacerowych	Bez ograniczeń

1	2	3	4
2	Obiekty turystyczne „Filipówka”, Zamosze i skansen kolejki oddz. 135Cdx	W obrębie obiektu	Grupowo po uzgodnieniu z nadleśniczym
3	Hotel — Dom Myśliwski	Istniejące pokoje gościnne	Okolo 40 osób (jednorazowo)
4	OO Hwoźna, z wyjątkiem obszarów objętych ochroną ścisłą	Ręczny zbiór płodów runa leśnego i poroża	Bez ograniczeń

V. Miejsca udostępniane dla amatorskiego połowu ryb

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Stawy w Parku Pałacowym w oddz. 398I	Po wykupieniu zezwolenia	Regulowana w uzgodnieniu z lokalnym kołem wędkarskim

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i dużą literą, pododdziały oznaczone małą literą podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieckiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1 : 10 000, według stanu na dzień 1.01.2001 r.

Podział na obwody ochronne oraz obszary ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej podano zgodnie z mapami przeglądowymi drzewostanów, sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1 : 10 000, według stanu na dzień 1.01.2001 r.

**Załączniki do zarządzenia Nr 80
Ministra Środowiska
z dnia 7 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 15)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Uszkodzenia w ekosystemach spowodowane przez pieszych przy szlakach turystycznych	Wykonanie zabezpieczeń przed niepożądaną penetracją turystyczną
2	Niszczenie stanowisk roślin wschodniokarpaccich i wysokogórskich poprzez wydeptywanie otoczenia szlaków, niekontrolowane poszerzanie szlaków, biwakowanie w miejscach niedozwolonych	Systematyczny nadzór, zbiór nasion roślin zagrożonych i wysiewanie ich na uprawach pochodnych, zasilanie populacji lokalnych przez wprowadzanie wyhodowanych siewek
3	Presja turystyczna na stanowiskach rzadkich gatunków bezkręgowców	Nadzór patrolowy w miejscach szczególnie narażonych na presję turystyki, monitoring stanowisk
4	Spadek różnorodności gatunkowej i biocenotycznej zbiorowisk nieleśnych	Regularne koszenie łąk na powierzchniach, które są tradycyjnie od lat użytkowane
5	Zanikanie w wyniku wtórnej sukcesji mozaiki zróżnicowanych stadiów sukcesyjnych (zarośli i zbiorowisk nieleśnych)	Kształtowanie struktury mozaikowej poprzez hamowanie sukcesji (koszenie, usuwanie krzewów)
6	Zanik stanowisk rzadkich i cennych gatunków roślin na skutek sukcesji wtórnej, zmian warunków siedliskowych i czynników losowych	Eliminacja zagrożenia przez odkrzaczanie, wykaszanie bądź wypas. Renaturalizacja stosunków wodnych na stanowiskach gatunków wilgociolubnych, zbiór nasion roślin zagrożonych i wysiewanie ich na uprawach pochodnych, zasilanie populacji lokalnych przez wprowadzanie wyhodowanych siewek
7	Zanikanie korytarzy ekologicznych łączących poszczególne powierzchnie nieleśne	Regularne koszenie, usuwanie krzewów, ekstensywny, regulowany wypas
8	Przyspieszony odpływ płytkich wód gruntowych w zmeliorowanych obszarach torfowisk	Ograniczenie odpływu wód poprzez wykonanie zastawek na rowach melioracyjnych
9	Degradacja torfowisk i zbiorowisk roślinnych ziołorośli i młak	Odkrzaczanie. Podnoszenie poziomu wód gruntowych poprzez stosowanie zastawek, progów i ekranów foliowych
10	Zanieczyszczenie wód płynących Parku z powodu wadliwie funkcjonujących oczyszczalni ścieków oraz dużej liczby turystów	Realizacja programu monitoringu hydrologicznego i hydrochemicznego: poprawa sprawności oczyszczania w istniejących oczyszczalniach ścieków, budowa nowych oczyszczalni ścieków
11	Niekorzystne zmiany w poszczególnych częściach ekosystemu leśnego (degradacja zbiorowisk roślinnych, przekształcanie gleb) wynikające z niedostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedliska (sztuczne drzewostany świerkowe)	Przebudowa drzewostanów poprzez wprowadzenie gatunków zgodnych z siedliskiem, rozluźnienie górnej warstwy drzew dla poprawy warunków wzrostu i rozwoju młodych drzew

1	2	3
12	Negatywne oddziaływanie czynników atmosferycznych (wiatr, śnieg, okiść) na przegęszczone sztuczne drzewostany przeznaczone do przebudowy	Regulacja zagęszczenia drzew w drzewostanach młodszych klas wieku
13	Zamieranie drzewostanów świerkowych powodowane przez czynniki biotyczne (owady, grzyby pasożytnicze)	Usuwanie drzew zaatakowanych przez szkodliwe owady i grzyby (zagrożających trwałości drzewostanu), zakładanie pułapek na owady, korowanie ściętych drzew opianowanych przez owady
14	Uszkodzenia upraw leśnych i młodników przez jelenie i sarny. Zgryzanie pędów i pączków w uprawach leśnych, zdzieranie kory z pni drzew w młodnikach (spałowanie)	Grodzenie i naprawy ogrodzeń upraw leśnych i młodników, zabezpieczenia drzew pakułami i stosowanie środków zapachowych (repelentów)
15	Brak ciągłości połączeń pomiędzy niektórymi kompleksami leśnymi	Tworzenie leśnych korytarzy ekologicznych drogą dosadzania drzew na odcinkach, w których przewiduje się łączenie dużych kompleksów leśnych
16	Zgryzanie i zadeptywanie wrażliwych ekosystemów nieleśnych (szuwarów, ziołorośli, torfowisk) położonych w obszarach regulowanego wypasu	Grodzenie cennych zespołów roślinnych barierkami drewnianymi
17	Wypieranie półnaturalnych zbiorowisk roślinnych przez gatunki ekspansywne	Likwidacja lub ograniczanie populacji ekspansywnych gatunków
18	Wzrost śmiertelności dzikich zwierząt na ruchliwych drogach (głównie płazów i zwierzyny płowej)	Wykonywanie zabezpieczeń ograniczających wychodzenie płazów na drogi, budowa przejść pod drogami i ewentualne przenoszenie osobników, wystawienie znaków ostrzegawczych przy drogach publicznych przecinających kompleksy leśne
19	Zwiększona śmiertelność ptaków na liniach energetycznych	Likwidacja napowietrznych linii i zastąpienie ich kablem podziemnym
20	Zanik miejsc rozrodu płazów	Wykonanie oczek wodnych oraz pogłębienie i oczyszczenie niektórych istniejących oczek wodnych w celu utrzymania odpowiednich warunków dla rozrodu płazów
21	Kłusownictwo w potokach górskich	Nadzór nad ekosystemami potoków w miejscach szczególnie narażonych na kłusownictwo — tarliśka
22	Zanik siedlisk ciepłolubnej fauny bezkręgowców	Koszenie i wycinanie krzewów, zapobiegające zarastaniu i zanikowi siedlisk bezkręgowców ciepłolubnych
23	Zanikanie dawnych sadów i grup zadrzewień owocowych, zamieranie rodzimych odmian o charakterze typowo górskim, odpornych na ostre warunki klimatyczne	Nasadenia drzew owocowych w strefie dawnych chałup, sadów przeprowadzane według historycznych map katastralnych
24	Zamieranie cennych, starych okazów drzew na terenie dawnych siedlisk ludzkich	Konserwacja starych drzew poprzez formowanie koron i usuwanie z nich suchych gałęzi
25	Zacieranie się śladów dawnych terenów osadniczych	Odstanianie śladów dawnej zabudowy poprzez usuwanie niepożądanego rośliności
26	Zanikanie drzew i krzewów wzbogacających bazę pokarmową dla ptaków, ssaków i niektórych bezkręgowców	Wzbogacenie bazy pokarmowej ptaków, ssaków oraz tworzenie siedlisk dla bezkręgowców przez nasadenia drzew i krzewów owocowych oraz jarzębiny, głogu i dzikiej róży — w wybranych obszarach ochrony częściowej

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zagrożenia wynikające z istniejącej struktury własności	Wykup i zamiana obszarów Parku będących własnością komunalną i prywatną
2	Próby przerywania ciągłości ekologicznej cieków w przypadku budowy obiektów hydrotechnicznych przegradzających rzeki i potoki w Parku i jego otulinie	Ograniczenie budowy obiektów hydrotechnicznych. Zakaz budowy obiektów ograniczających migrację fauny rzecznej
3	Zanikanie regionalnej rasy konia huculskiego w Karpatach	Zachowawcza hodowla konia huculskiego. Utrzymanie stadniny w Wołosatem
4	Zagrożenie populacji żubra (w okresie wyjątkowo trudnych zim)	Dokarmianie żubrów w celu poprawy kondycji populacji

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i wód spowodowane intensywnym i długotrwałym wypalaniem węgla drzewnego	Ograniczenie skutków wypalania węgla drzewnego poprzez zmianę lokalizacji miejsc wypalania (Hylaty, między Nasicznem a Caryńskim)

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Projekt przejścia granicznego na Przełęczy Beskid, którego ewentualna realizacja stworzy barierę ekologiczną przecinającą system korytarzy ekologicznych łączących kompleksy leśne	Popieranie alternatywnego rozwiązania tj. utworzenie przejścia Żurawin—Boberka, które jest bardziej przyszłościowe dla regionu

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU
I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

I. Na obszarach ochrony ścisłej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Odnowienie oznaczeń powierzchni monitoringowych w drzewostanach	610 powierzchni	1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, 1/14, 1/15, 1/18, 1/19, 1/20, 1/21, 1/23, 1/24, 1/25, 1/26, 1/27, 1/28, 1/29, 1/30, 1/31, 1/32, 1/33, 1/34, 1/35, 1/36, 1/37, 1/38, 1/39, 1/40, 1/41, 1/42, 1/43, 1/44, 1/45, 1/46, 1/48, 1/49, 1/50, 1/51, 1/52, 1/53, 1/54, 1/55, 1/139, 1/140, 1/141, 1/142, 1/143, 1/144, 1/145, 1/146, 1/147, 1/148, 1/149, 1/151, 1/152, 1/153, 1/154, 1/155, 1/156, 1/157, 1/158, 1/159, 1/160, 1/161, 1/162, 1/163, 1/164, 1/165, 1/167, 1/168, 1/169, 1/170, 1/171, 1/172, 1/173, 1/174, 1/175, 1/177, 1/178, 1/179, 1/180, 1/181, 1/182, 1/184, 1/185, 1/186, 1/187, 1/188, 1/189, 1/190, 1/191, 1/192, 1/214, 1/215, 1/217, 1/218, 1/219, 1/220, 1/221, 1/222, 1/223, 1/224, 1/225, 1/226, 1/227, 1/228, 1/229, 1/230, 1/231, 1/232, 1/233, 1/234, 1/235, 1/236, 1/238, 1/239, 1/240, 1/241, 1/242, 2/1, 2/2, 2/3, 2/4, 2/5, 2/6, 2/7, 2/8, 2/9, 2/10, 2/11, 2/12, 2/13, 2/14, 2/15, 2/16, 2/17, 2/18, 2/19, 2/20, 2/21, 2/27, 2/28, 2/29, 2/30, 2/31, 2/32, 2/33, 2/34, 2/36, 2/38, 2/39, 2/41, 2/42, 2/43, 2/45, 2/46, 2/47, 2/48, 2/49, 2/50, 2/51, 2/52, 2/53, 2/55, 2/96, 2/97, 2/99, 2/100, 2/101, 2/102, 2/103, 2/104, 2/106, 2/107, 2/108, 2/110, 2/111, 2/112, 2/113, 2/114, 2/115, 2/116, 2/117, 2/118, 2/119, 2/120, 2/121, 2/122, 2/123, 2/167, 2/168, 2/169, 2/170, 2/171, 2/172, 2/173, 2/174, 2/176, 2/177, 2/178, 2/179, 2/180, 2/181, 2/182, 2/183, 2/184, 2/185, 2/186, 2/187, 2/188, 2/190, 2/191, 2/192, 2/212, 2/213, 2/214, 2/215, 2/216, 2/217, 2/218, 2/219, 2/220, 2/223, 2/236, 2/237, 2/238, 2/239, 2/240, 2/241, 2/242, 2/243, 2/244, 2/246, 2/247, 2/248, 2/249, 2/250, 2/251, 2/252, 2/253, 2/254, 2/255, 2/256

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Eksperymentalne, selektywne, punktowe usuwanie gatunków konkurencyjnych w celu poprawy warunków wzrostu gatunków zagrożonych (arnika górską, goryczka wczesna, widłak alpejski)	7 stanowisk na powierzchni kilku m ²	1/137a, 1/35a, 1/93g, 1/137a, 1/163a, 2/213a, 1/35a

1	2	3	4
2	Eksperymentalne, punktowe zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony ex situ (arnika górską — 3 stan., chaber Kotschyego — 4 stan., czeremcha skalna — 2 stan., driakiew lśniaca — 3 stan., goździk kartuzek skalny — 3 stan., lepnica karpacka — 2 stan., ostrożeń wschodniokarpacki — 3 stan., ostróżka wyniosła — 1 stan., pełnik alpejski — 1 stan., powojnik alpejski — 2 stan., rdest żyworo- dny — 1 stan., rózeniec górski — 2 stan., se- sleria Bielza — 1 stan., tojad bukowiński — 2 stan., zawilec narcyzowy — 3 stan., zerwa kulista — 1 stan.).	34 stanowiska na powierzchni 40 m²	1/137a, 1/35a, 1/93g, 1/150a, 1/176a, 1/35a, 1/237a, 1/239c, 1/9b, 1/16a, 1/17a, 1/9f, 1/16a, 1/17a, 1/47a, 1/47a, 1/16a, 1/22a, 1/162a, 1/137a, 1/136a, 1/16a, 1/138a, 1/17a, 1/16a, 1/17a, 1/17a, 1/137a, 2/54a, 1/17a, 1/22a, 1/136a, 1/17a

C. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wykonanie niskich barier ochronnych drewnianych w otoczeniu szlaków turystycznych	1700 m	2/65a, 2/22a, 2/44c, 2/16a, 1/237b, 1/162a, 1/12a, 1/137a, 1/138a, 1/162a, 1/150a
2	Wyłożenie siatki osłaniającej otoczenie przyrodnicze szlaków w celu jego regeneracji	1390 m	2/44c, 2/16a, 1/237b, 2/237b, 1/162a, 1/12a, 1/137a, 1/138a, 1/150a
3	Wykonanie wysokich barier ograniczających drewnianych w otoczeniu szlaków turystycznych	1360 m	2/14a, 2/91b, 2/91d, 1/174a, 1/150a, 1/167f
4	Wykonanie drewnianej nawierzchni (pomostów) na podmokłych odcinkach szlaków pieszych	240 mb	1/239f, 2/165f, g, a, 2/164d, b, 2/190f, 1/231d, 1/167f, 1/168b
5	Wykonanie odwodnień (drenów) w miejscach lokalnych podmokłości w obrębie szlaków pieszych	77 sztuk	2/14a, 2/91b, 2/91d, 1/174a, 1/123a, 1/162a, 1/124a, 1/150a, 1/137a, 1/138a, 2/164a, b, d, 2/165a, 2/168c, b, 1/167a, c, f, 1/168b, g
6	Regeneracja muraw alpejskich zniszczonych w wyniku wydeptywania — wysadzenie sadzonek kostrzewy niskiej <i>Festuca supina</i> (13 000 szt.), pięciornika złotego <i>Potentilla aurea</i> (200 szt.), prosienicznika jednogłównego <i>Hypochoeris uniflora</i> (200 szt.), macierzanki halnej <i>Thymus alpestris</i> (200 szt.).	13 600 sztuk	1/137, 1/138, 1/162, 2/189
7	Rozmieszczenie tablic informujących o wykonanych zabiegach ochronnych w otoczeniu przyrodniczym szlaków pieszych	92 sztuki	1/12a, 1/137a, 1/138a, 1/162a, 1/150a, 2/65a, 2/22a, 2/16a, 2/91b, 2/91d, 2/165f, g, a, 2/164d, b, 1/237b, 1/239f, 1/231d, 1/174a, 1/167f, 1/168b, 1/44c
8	Wykonanie drewniano-kamiennych zabezpieczeń w celu ograniczenia erozji podłoża szlaku turystycznego	265 sztuk	1/162a, 1/162c, 1/138a, 1/137a, 1/150a

1	2	3	4
9	Zabezpieczenie kopuły szczytowej Tarnicy poprzez wygrozdzenie powierzchni widokowej (280 m ²) za pomocą barier, wyłożenie ławek (siedzisk) oraz osłonięcie terenu poza barierami metalową osłoną (siatka). Utrwalenie podłoża za pomocą lokalnego materiału skalnego	100 mb — bariera 15 szt. — ławki 120 mb — siatka	1/162a
10	Systematyczne oczyszczanie drenów	300 sztuk	Piesze szlaki turystyczne
11	Konserwacja drewnianej nawierzchni (pomostów)	1200 m	Piesze szlaki turystyczne
12	Konserwacja wysokich barier zabezpieczających	3000 m	Piesze szlaki turystyczne
13	Konserwacja niskich barier zabezpieczających	2500 m	Piesze szlaki turystyczne
14	Przełożenie lub poprawa umocowania siatek ochronnych metalowych	3300 m	Piesze szlaki turystyczne
15	Systematyczne sprzątanie odpadów pozostawianych przez turystów wzdłuż pieszych szlaków turystycznych	70 km	Piesze szlaki turystyczne

II. Na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia drzew w drzewostanie (cięcia przebudowy składu gatunkowego oraz przemiany struktury drzewostanów)	551,97 ha	1/37c, 1/38a, 1/50f, 1/85a, 1/85f, 1/90a, 1/180b, 1/181c, 1/185b, 1/97c, 1/129b, 1/256a, 1/260a, 1/272a, 2/1dx, 2/2a, 2/2d, 2/55a, 2/57b, 2/18a, 2/169b, 2/174f, 2/174i, 2/181d, 2/188a, 2/188c, 2/194j, 2/198a, 2/209b, 2/210a, 2/210l, 2/102a, 2/136a
2	Usuwanie drzew opanowanych przez owady i grzyby, połamanych i przewróconych zagrażających trwałości drzewostanów (cięcia sanitarne)	578,57 ha	1/36a, 1/36c, 1/37b, 1/48a, 1/48d, 1/49a, 1/51a, 1/54b, 1/58b, 1/58g, 1/59a, 1/59c, 1/61c, 1/69g, 1/70b, 1/70f, 1/74a, 1/74d, 1/74f, 1/74g, 1/78a, 1/78c, 1/78i, 1/79f, 1/80c, 1/81b, 1/81c, 1/83b, 1/83f, 1/83g, 1/84b, 1/87f, 1/87g, 1/89a, 1/89b, 2/181a
3	Odnowienie sztuczne pożądanymi gatunkami drzew wraz z przygotowaniem powierzchni do odnowień	39,35 ha	1/48d, 1/49a, 1/54b, 1/58b, 1/58g, 1/59c, 1/78a, 1/185n, 1/186d, 1/188d, 1/129b, 1/130c, 1/131b, 1/132k, 1/134g, 1/172f, 1/256a, 1/260a, 1/262f, 1/272a, 1/281c, 2/168c, 2/169b, 2/170a, 2/172d, 2/182b, 2/188f, 2/191f, 2/194j
4	Dosadzenia poświadczonych gatunków drzew na uprawach leśnych (poprawki i uzupełnienia luk)	6,19 ha	1/36a, 1/36c, 1/49a, 1/61c, 1/62b, 1/69g, 1/70b, 1/78c, 1/78i, 1/84f, 1/85a, 1/85h, 1/248a, 1/248f, 1/249d, 1/249f, 1/250a, 1/250b, 1/251a, 1/251h, 1/254d, 1/255a, 1/255f, 1/256a, 1/258a, 1/260a, 1/263a, 1/264c, 1/265b, 1/266a, 1/266b, 1/266c, 1/267a, 1/268a, 1/268d, 1/274a, 1/274f, 1/280a

1	2	3	4
5	Usuwanie roślinności zielnej wokół sadzonek przez wykaszanie lub motyczenie (pielęgnacja odnowień)	154,74 ha	1/48d, 1/54b, 1/58b, 1/58g, 1/59c, 1/184c, 1/185n, 1/186d, 1/188d, 1/129d, 1/130c, 1/131b, 1/132d, 1/132k, 1/133f, 1/134g, 1/172f, 1/217m, 2/48a, 2/55a, 2/55c, 2/168c, 2/169b, 2/170a, 2/172d, 2/182b, 2/188f, 2/191f, 2/194j, 2/110d, 2/111b, 2/121b, 2/126c, 2/136a, 2/141a, 2/142a, 1/36c, 1/49a, 1/61c, 1/62b, 1/69g, 1/70b, 1/75b, 1/78a, 1/78c, 1/78i, 1/79b, 1/84f, 1/85a, 1/85h, 1/248a, 1/248f, 1/249f, 1/250a, 1/250b, 1/251a, 1/251h, 1/254d, 1/255a, 1/255d, 1/255f, 1/256a, 1/256d, 1/258a, 1/260a, 1/261c, 1/262a, 1/262f, 1/263a, 1/263b, 1/264a, 1/264c, 1/265b, 1/266a, 1/266b, 1/266c, 1/267a, 1/268a, 1/272a, 1/274a, 1/274f, 1/276a, 1/280a
6	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia upraw leśnych (czyszczenia wcześnie)	24,31 ha	1/36a, 1/36c, 1/37b, 1/78c, 1/78i, 2/170h, 2/180a, 2/181a, 2/182b, 2/185b, 2/136a, 2/141a, 2/142a
7	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia upraw leśnych (czyszczenia późne)	29,82 ha	1/36a, 1/36c, 1/37b, 1/78c, 1/78i, 2/173a, 2/181a, 2/188a
8	Prace w szkółkach	0,51 ha	1/36d, 1/61d
9	Założenie szkółki do produkcji sadzonek gatunków lasotwórczych i biocenotycznych.	1 szkółka	Obwód ochronny Ustrzyki Górne
10	Przygotowanie schronów do przechowywania sadzonek	2 sztuki	1/261b, 2/173j
11	Zabezpieczenie upraw leśnych przed zwierzyną za pomocą środków zapachowych (repelentów)	112,08 ha	1/24a, 1/36a, 1/36c, 1/38a, 1/58b, 1/58g, 1/61j, 1/62a, 1/62b, 1/62c, 1/69b, 1/69g, 1/70a, 1/70b, 1/70c, 1/70f, 1/75b, 1/76a, 1/76c, 1/77a, 1/79a, 1/79b, 1/80a, 1/80b, 1/81a, 1/81b, 1/83f, 1/84f, 1/85d, 1/85h, 1/90a, 1/99b, 1/249f, 1/250a, 1/250b, 1/251a, 1/254d, 1/255a, 1/255d, 1/255f, 1/256a, 1/256d, 1/258a, 1/260a, 1/261c, 1/262a, 1/263a, 1/263b, 1/264a, 1/264c, 1/265b, 1/266a, 1/267a, 1/268a, 1/272a, 1/274a, 1/274f, 1/276a, 2/169b, 2/170c, 2/171c, 2/205b, 2/206c, 2/208c, 2/208h, 2/279b
12	Zabezpieczenie upraw leśnych przed zwierzyną za pomocą grodzień — wykonanie nowych grodzień	55,20 ha	1/48d, 1/49a, 1/54b, 1/58b, 1/58g, 1/59c, 1/78a, 1/185n, 1/129b, 1/130c, 1/131b, 1/132k, 1/134g, 2/168c, 2/169b, 2/170a, 2/172d, 2/182b, 2/188f, 2/191f, 2/194j
13	Zabezpieczenie upraw leśnych przed zwierzyną za pomocą grodzień — naprawa grodzień	6,73 km	Obwód ochr. Górny San, 1/255a, 1/256a, 1/260a, 1/265b, 1/272a, 2/55a
14	Zabezpieczenie upraw leśnych przed zwierzyną za pomocą grodzień — rozbiórka grodzień	4,80 km	1/58b, 1/58c, 1/75b, 1/78c, 1/80a, 1/81b, 1/85b, 1/85d, 1/85g, 1/85h
15	Zabezpieczenie upraw leśnych przed szkodami za pomocą palikowania	8,90 tys. sztuk	1/248a, 1/248f, 1/251a, 1/251h, 1/255a, 1/256a, 1/256d, 1/263a, 1/264c, 1/266b, 1/266c, 1/267a, 1/280a
16	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych)	210 sztuk	Obwód ochronny Górny San
17	Wykładanie drzew pułapkowych oraz ich korowanie (pułapki klasyczne)	20 sztuk	Obwód ochronny Górny San

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Likwidacja gatunku ekspansywnego — barszczu Sosnowskiego	0,60 ha	1/259d
2	Eksperymentalne, selektywne, punktowe usuwanie gatunków konkurencyjnych w celu poprawy warunków wzrostu gatunków zagrożonych (arnika górską)	2 stanowiska na powierzchni kilku m ²	1/85j, 1/185s
3	Eksperymentalne, punktowe zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony ex situ (arnika górską — 1 stan., goryczka wąskolistna — 1 stan., groszek wschodniokarpacki — 2 stan., mieczyk dachówkowaty — 2 stan., ostrożeń wschodniokarpacki — 1 stan., pełnik alpejski — 1 stan., pełnik europejski — 1 stan., rosiczka okrągłolistna — 2 stan., turzyca skąpokwiatowa)	12 stanowisk na powierzchni 15 m ²	1/85j, 1/281a, 2/166a, 1/75b, 1/185s, 1/251b, 2/166a, 2/166a, 1/251b, 1/185r, 1/269c, 1/183g
4	Mechaniczne koszenie łąk z uprzątnięciem biomasy	259,49 ha	1/132c, 1/132l, 1/133a, 1/133j, 1/135c, 1/180f, 1/180h, 1/181f, 1/181h, 1/181n, 1/182c, 1/182g, 1/182h, 1/183f, 1/184f, 1/185f, 1/185l, 1/187j, 1/187m, 1/217o, 1/249f, 1/253c, 1/255c, 1/256c, 1/259b, 1/266b, 1/268d, 1/269d, 1/270b, 1/271b, 1/272b, 1/273b, 2/281b, 2/285b, 2/288c
5	Mechaniczne koszenie łąk z uprzątnięciem biomasy z późniejszym przepasaniem	477,10 ha	1/134b, 1/134h, 1/180h, 1/213a, 1/213d, 1/217f, 1/217l, 1/217p, 1/242d, 1/248b, 1/248g, 1/250d, 1/251h, 1/252d, 1/252f, 1/252g, 1/263b, 1/274b, 1/274c, 1/275b, 1/275c, 1/276b, 1/276c, 1/278b, 1/279b, 1/280a, 1/280c, 1/281c, 2/1ax, 2/1c, 2/1i, 2/1k, 2/1m, 2/1r, 2/1x, 2/1z, 2/24j, 2/24k, 2/66o, 2/67m, 2/70f, 2/70g, 2/70i, 2/86b, 2/90a, 2/90b, 2/90c, 2/90d, 2/171i, 2/172a, 2/280c, 2/280d, 2/280f, 2/280g, 2/280h, 2/280l, 2/280p, 2/280w, 2/280y, 2/281c, 2/285c, 2/285d, 2/287b, 2/288b, 2/288d, 2/290b, 2/290d, 2/290f, 2/291b, 2/291c
6	Mechaniczne koszenie łąk z pozostawieniem biomasy	14,40 ha	2/66c, 2/66m, 2/66n, 2/66p, 2/67g, 2/71h, 2/172h
7	Ręczne koszenie łąk z częściowym uprzątnięciem biomasy	35,88 ha	1/132a, 1/132f, 1/132m, 1/133c, 1/133j, 1/135i, 1/181a, 1/181i, 1/183a, 1/185f, 1/185s, 1/250c, 1/262a, 1/263a, 1/263b, 1/264c, 1/268d, 1/274a, 1/281a, 2/12f, 2/24m, 2/57g, 2/66g, 2/66r, 2/83b, 2/126c, 2/202a
8	Wypas owiec i koni huculskich (z możliwością częściowego wykoszenia) w celu zachowania roślinności o charakterze pastwiskowym	277,31	1/180f, 1/181f, 1/183h, 1/184f, 1/185l, 1/186d, 1/187j, 1/187m, 1/188i, 1/256c, 2/67p, 2/84b, 2/84j, 2/85b, 2/85h, 2/85i, 2/87a, 2/87b, 2/87g, 2/88b, 2/89a, 2/89b, 2/172f, 2/173h, 2/173h, 2/173i

1	2	3	4
9	Nawożenie łąk kośnych obornikiem końskim	46,50 ha	1/132m, 1/133a, 1/181f, 1/184f, 1/185f, 1/185n, 1/253c
10	Usuwanie drzew i krzewów z ekosystemów nieleśnych	36 ha	1/135i, 1/188d, 1/188f, 1/248d, 1/249c, 1/249f, 1/250c, 1/252b, 1/252c, 1/254c, 1/256c, 1/268a, 1/268b, 1/269c
11	Nasadzenia drzew w korytarzach leśnych	6000 sztuk 1,35 ha	1/188d Realizacja w ramach ochrony ekosystemów leśnych

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wykonanie systemu zastawek na rowach melioracyjnych — w celu powstrzymania przyspieszonego odpływu płytkich wód gruntowych ²⁾	22 sztuk	1/249a, 1/249d, 1/276a, 1/280a, 1/252b, 1/268
2	Tworzenie zalewisk na starorzeczach potoków górskich poprzez budowę grobli ziemnych i zastawek w celu poprawy retencji wodnej ²⁾	4 sztuki 2,15 ha	1/248a, 1/249a, 1/258a, 1/262a, 1/263a
3	Naprawa przerwanych zastawek ziemnych ²⁾	1 sztuka	1/254d
4	Wykonanie zastawki ziemnej (z zachowaniem drożności przepływu) przy potoku Roztoki w celu doprowadzenia wody do zalewiska ²⁾	1 sztuka	1/263a
5	Wykonanie zastawki — spiętrzenia na potoku Roztoki w celu doprowadzenia wody do oczek wodnych przy ścieżce edukacyjnej ²⁾	1 sztuka	1/262a
6	Kontrola funkcjonowania i bieżące naprawy systemu zastawek ziemnych i drewniano-ziemnych na ciągu dawnych rowów melioracyjnych w dolinie Wołosatego i w dolinie górnego Sanu ²⁾	90 sztuk	1/250, 1/266, 1/135, 1/185, 1/181

D. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wykonanie niskich barier ochronnych drewnianych w otoczeniu szlaków turystycznych	120 m	2/175a
2	Wyłożenie siatki ostaniającej otoczenie przyrodnicze szlaków w celu jego regeneracji	150 m	2/175a

1	2	3	4
3	Wykonanie wysokich barier ograniczających drewnianych w otoczeniu szlaków turystycznych	720 m	1/251d, 1/252c, 1/263a, 2/67c, 2/67c, 2/67c, 2/66k, 2/66w, 2/67a, 2/123d
4	Wykonanie drewnianej nawierzchni (pomostów) na podmokłych odcinkach szlaków pieszych	306 m	1/84a, 1/84b, 2/210l, 2/191f, 2/285c, 2/168c, 2/168b, 1/281c, 1/274c, 1/274f, 1/281a, 1/252b, 1/78c, 1/61d, 1/83a, 1/83c
5	Wykonanie odwodnień (drenów) w miejscach lokalnych podmokłości w obrębie szlaków pieszych	76 sztuk	2/67c, 2/66k, 2/66w, 2/66a, 2/123d, 2/210 a, l, m, 2/191f, 1/61i, 1/69c, 1/76f, 1/75f, 1/78j
6	Rozmieszczenie tablic informujących o wykonanych zabiegach ochronnych w otoczeniu przyrodniczym szlaków pieszych	28 sztuk	2/67c, 2/66k, 2/67a, 2/175a, 2/168c, b, 2/210l, 2/210m, 2/191f, 1/123d
7	Wykonanie mostków (kładek): — na szlaku Brzegi Górne—Połonina Caryńska (2) — nad potokiem Halicz (1)	3 sztuki	2/66w, 1/281a
8	Wykonanie stopni kamienno-ziemnych na ścieżce Roztoki—Dzwiniacz Górny	108 sztuk	1/263a, 1/264c, 1/266a, 1/281a, c
9	Systematyczne oczyszczanie drenów	150 sztuk	Piesze szlaki turystyczne
10	Konserwacja drewnianej nawierzchni (pomostów)	500 m	Piesze szlaki turystyczne
11	Konserwacja wysokich barier zabezpieczających	1000 m	Piesze szlaki turystyczne
12	Konserwacja niskich barier zabezpieczających	250 m	Piesze szlaki turystyczne
13	Przełożenie lub poprawa umocowania siatek ochronnych metalowych	300 m	Piesze szlaki turystyczne
14	Systematyczne sprzątanie odpadów pozostawianych przez turystów wzdłuż pieszych szlaków turystycznych	60 km	Piesze szlaki turystyczne
15	Wykonanie podłączenia zasilania elektrycznego stacji Systemu Monitoringu i Osłony Kraju IMiGW za pomocą kabla podziemnego przechodzącego przez ekosystemy łąkowe	2 sztuki	1/262, 1/182

E. Ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wykonanie ogrodzeń wokół obiektów kulturowych	1110 m	1/181, 1/268f, g, 1/274b, 1/281a
2	Wykonanie (zakup) i ustawienie drewnianych postumentów pod tablice informacyjne przy cmentarzach i cerkwiskach	10 sztuk	1/268g, 1/268f, 1/281a, 1/268g, 1/268f, 1/281a
3	Wykonanie drewnianego mostka oraz poręczy z żerdzi przy kapliczce	1 sztuka 3 m	1/36a

1	2	3	4
4	Nasadenia roślin zielnych (smotrawa, chaber miękkowłosy) w kompleksach kulturowych	350 sztuk	1/87, 1/181, 1/268, 1/278, 1/283, 2/67, 2/286
5	Nasadenia drzew i krzewów owocowych w kompleksach kulturowych	2000 sztuk 0,20 ha	1/185n Realizacja w ramach ochrony ekosystemów leśnych
6	Wykaszenie roślinności w obrębie dawnych zespołów osadniczych (cmentarze, chałupiska, cerkwiska)	3,55 ha	1/61a, 1/74c, 1/87b, 1/181g, 1/258b, 1/263a, 1/265a, 1/266a, 1/267a, 1/268a, 1/268d, 1/268f, 1/268g, 1/275a, 1/277b, 1/281a, 2/67f, 2/286c
7	Konserwacja ogrodzeń wokół obiektów kulturowych	660 m	1/267a, 2/67f, 2/286c
8	Prace porządkowe na cmentarzach i cerkwiskach — konserwacja nagrobków	30 sztuk	1/181, 2/67f, 2/286c, 1/268g, f, 2/274b, 1/281a
9	Wykonanie z drewna tablicy informacyjnej dot. historii Dworu Stroińskich	1 sztuka	1/83
10	Konserwacja oraz odkrzaczanie miejsc związanych z dawnymi zespołami osadniczymi (młyn i tartak wodny na Sanie, grobowiec i kaplica Stroińskich)	2 obiekty	1/61a, 1/87b

F. Turystyka

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wykonanie ławek i stołów	58 sztuk	2/189a, 1/36a, 1/61d, 1/69j, 1/78c, 1/87b, 1/86a, 1/244a, 1/239a
2	Wykonanie i ustawienie słupów pod tablice informacyjne	18 sztuk	1/249f, 1/262a, 1/265a, 1/251d, 1/252b, 1/254b, 1/254c, 1/281a, 1/268d, 1/280c
3	Wykonanie (zakup) i zawieszenie w terenie tablic informacyjnych dot. zwiedzania Parku	5 sztuk	1/182k, 1/251d, 1/262a,b, 2/211
4	Wykonanie i montaż drenów na szlaku rowerowym	6 sztuk	1/36a, 1/36b, 1/50c, 1/59a, 1/59b
5	Budowa wiaty	4 sztuki	1/251d, 1/266c, 1/280c, 2/124
6	Wykonanie ogrodzenia parkingu dla zwiedzających torfowisko	65 m	1/251d
7	Utrzymanie ścieżek dydaktycznych, szlaków turystycznych i parkingów (ręczne wykaszanie)	1,50 ha	Cały obszar Parku
8	Konserwacja urządzeń turystycznych — wiaty	8 sztuk	Piesze szlaki turystyczne
9	Konserwacja urządzeń turystycznych — znaki, słupki, tablice — systematyczne usuwanie braków	Na ciągu 140 km	Piesze szlaki turystyczne i ścieżki przyrodnicze
10	Powiększenie i utwardzenie parkingu dla samochodów osobowych i autobusów	0,25 ha	2/67h

G. Ochrona granic Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
	Odnowa granicy Parku z Nadleśnictwem Stuposiany (w obwodzie ochronnym Tarnawa)	23,5 km	3/245a, 3/246a, 3/247a, 3/248, 3/249, 3/252, 3/253d, 3/254d, 3/255, 3/256a, 3/257a, 3/259c, 3/260a, 3/263, 3/264, 3/266, 3/267a, 3/270a, 3/271, 3/272, 3/273
2	Odnowa kopców granicznych na granicy Parku z Nadleśnictwem Stuposiany	304 sztuk	3/245a, 3/246a, 3/247a, 3/248, 3/249, 3/252, 3/253d, 3/254d, 3/255, 3/256a, 3/257a, 3/259c, 3/260a, 3/263, 3/264, 3/266, 3/267a, 3/270a, 3/271, 3/272, 3/273
3	Odnowa granic oddziałowych	10 km	Oddziały leśne w obwodzie ochronnym Osada

H. Ochrona zwierząt rzadkich

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ochrona bezkręgowców — koszenia zapobiegające zarastaniu stanowisk rzadkich gatunków bezkręgowców <i>Coleoptera: Pholcodes pancaucasicus, Lixus bardanae, Larinus planus, Phyllobius scutellaris, Leiosoma bosnicum, dorytomus carpathicus, Miarus graminis, Leptura tesserula; Aranea: Agriope bruenichi</i>	0,50 ha	1/182g,h, 1/183f, 1/184f, 1/185f, 1/134b Realizacja w ramach ochrony ekosystemów nieleśnych
2	Ochrona bezkręgowców — koszenia zapobiegające zarastaniu stanowisk rzadkich i chronionych gatunków z rzędów: <i>Hymenoptera, Lepidoptera, Coleoptera</i>	0,40 ha	1/183a, 1/184a, 1/185c, 1/135d
3	Ochrona bezkręgowców — odkrzaczanie zapobiegające zarastaniu stanowisk ciepłolubnych gatunków bezkręgowców	0,10 ha	2/24m, k
4	Ochrona ryb — eliminacja nielegalnego połowu ryb poprzez nadzór w okresie niskiego stanu wód VII, VIII, IX	112 km	System rzeczny na terenie Parku — rzeki i potoki: Terebowiec, Rzeczyca, Górna Solinka, Nasiczniański, Wołosaty, Wołosatka, Halicz, San
5	Ochrona ryb — ochrona tarlisk pstrąga (nadzór nad tarliskami w okresie X, XI, XII oraz ocena stanu populacji)	112 km	System rzeczny na terenie Parku — rzeki i potoki: Terebowiec, Rzeczyca, Górna Solinka, Nasiczniański, Wołosaty, Wołosatka, Halicz, San
6	Ochrona płazów — ograniczenie śmiertelności płazów na drogach poprzez montaż barier wzdłuż dróg oraz wykonanie kilku drobnych oczek wodnych i zastawek powiązanych z systemem barier — nadzór i ocena stanu populacji	1,5 km	1/132, 1/185, 1/217, 1/226, 2/1hx
7	Ochrona płazów i bezkręgowców wodnych — oczyszczenie oczek wodnych	4 sztuki	2/171h, 2/202a, 2/70f, 1/256

1	2	3	4
8	Ochrona ptaków i bezkręgowców wodnych — wykonanie oczek wodnych	4 sztuki	2/171h, 2/202a, 1/132f, 1/213f
9	Ochrona ptaków drapieżnych — inwentaryzacja gniazd gatunków z załączników Dyrektywy Ptasiej: orzeł przedni, orlik krzykliwy, trzmieljad, gadożer w celu zabezpieczenia miejsc gniazdowania	Na całym obszarze Parku	Park
10	Ochrona ptaków — inwentaryzacja stanowisk gatunków z załączników Dyrektywy Ptasiej: puszczyk uralski, puchacz, sóweczka, włochatka, bocian czarny, derkacz, muchotłówka białoszyja, muchotłówka mała, dzięcioł białogrzbisty, dzięcioł średni, dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł zielonosiwy, dzierzba czarnoczelna, dzierzba gąsiorek, jarząbek, lelek kozodój	Na całym obszarze Parku	Park
11	Ochrona ptaków — kształtowanie siedlisk dla gniazdowania ptaków poprzez nasadzenia krzewów w formie remiz ptasich	0,30 ha	1/172f Realizacja w ramach ochrony ekosystemów leśnych
12	Ochrona ptaków — drobne ptaki śpiewające — transport i wywieszenie budek lęgowych dla ptaków — dokarmianie ptaków w okresie zimy — zakup karmy dla ptaków (ptasie pyzy)	25 sztuk 2500 sztuk	Obwód ochronny Tarnawa Park
13	Ochrona fauny puszczańskiej — nasadzenia gatunków leśnych (wiąz, jawor) oraz owocujących (trześnia, głóg) w formie korytarza ekologicznego umożliwiającego migrację zwierząt	0,30 ha	1/186d Realizacja w ramach ochrony ekosystemów leśnych
14	Utrzymanie lokalnej populacji żubra na obszarze Parku — dokarmianie w okresie zimy: zakup paszy — zakup soli lizawkowej		Park

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne, lądowe i wodne podzielone są na obręby ochronne oznaczone liczbami, oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami i zaznaczone są na mapie przeglądowej Bieszczadzkiego Parku Narodowego (nr inw. BdPN-M.Przegl.-Pl.ochr.-2007), przechowywanej w siedzibie Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Górnych.

²⁾ Z uwzględnieniem art. 33 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz § 2 ust. 1 pkt 34, § 3 ust. 1 pkt 62, 72 i 72a i § 5 pkt 2 lit. a i e rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 oraz z 2005 r. Nr 92, poz. 769).

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Czynna ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Mieczyk dachówkowaty <i>Gladiolus imbricatus</i> L.	Poprawa warunków siedliskowych gatunków zagrożonych	Selektywne, punktowe usuwanie gatunków konkurencyjnych w celu poprawy warunków wzrostu gatunków zagrożonych
2	Arnika górską — <i>Arnica montana</i> L.	Poprawa warunków siedliskowych gatunków zagrożonych	Selektywne, punktowe usuwanie gatunków konkurencyjnych w celu poprawy warunków wzrostu gatunków zagrożonych
3	Widłak alpejski — <i>Diphysastrum alpinum</i> (L.) Holub	Poprawa warunków siedliskowych gatunków zagrożonych	Selektywne, punktowe usuwanie gatunków konkurencyjnych w celu poprawy warunków wzrostu gatunków zagrożonych
4	Goryczka wczesna — <i>Gentianella lutescens</i> (VELEN.) HOLUB subsp. <i>lutescens</i>	Poprawa warunków siedliskowych gatunków zagrożonych	Selektywne, punktowe usuwanie gatunków konkurencyjnych w celu poprawy warunków wzrostu gatunków zagrożonych
5	Arnika górską — <i>Arnica montana</i> L.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
6	Chaber Kotschyego — <i>Centaurea kotschyana</i> HEUFF. ex W. D. J. KOCH	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
7	Ciemniernik purpurowy — <i>Helleborus purpurascens</i> WALDST. & KIT.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
8	Czeremcha skalna — <i>Padus petraea</i> TAUSCH	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
9	Driakiew lśniąca — <i>Scabiosa lucida</i> VILL.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych i utworzenia upraw pochodnych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>

1	2	3	4
10	Goryczka wczesna — <i>Gentianella lutescens</i> (VELEN.) HOLUB subsp. <i>lutescens</i>	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach
11	Goryczka wąskolistna — <i>Gentiana pneumonanthe</i> L.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
12	Goździk kartuzek skalny — <i>Dianthus carthusianorum</i> L. var. <i>saxigenus</i> Schur	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
13	Groszek wschodniokarpcki — <i>Lathyrus laevigatus</i> (WALDST. & KIT.) GREN.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
14	Lepnica karpcka — <i>Silene dubia</i> HERBICH	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
15	Mieczyk dachówkowaty — <i>Gladiolus imbricatus</i> L.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
16	Ostrożeń wschodniokarpcki — <i>Cirsium waldsteinii</i> ROUY	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
17	Ostróżka wyniosła — <i>Delphinium elatum</i> L.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
18	Pełnik alpejski — <i>Trollius altissimus</i> CRANTZ	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
19	Pełnik europejski — <i>Trollius europaeus</i> L.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>

1	2	3	4
20	Powojnik alpejski — <i>Clematis alpina</i> (L.) MILL.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych i utworzenia upraw pochodnych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
21	Rdest żywородny <i>Polygonum viviparum</i> L.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych i utworzenia upraw pochodnych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
22	Rosiczka okrągłolistna — <i>Drosera rotundifolia</i> L.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
23	Różeniec górski — <i>Rhodiola rosea</i> L.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
24	Sesleria Bielza — <i>Sesleria bielzii</i> SCHUR	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
25	Tojad bukowiński (tauryjski kartowaty) — <i>Aconitum bucovinense</i> ZAP.Ł.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
26	Tojad wschodniokarpacki — <i>Aconitum lasiocarpum</i> (RCHB.) GÁYER	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach
27	Turzyca skąpokwiatowa — <i>Carex pauciflora</i> LIGHTF.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>
28	Zawilec narcyzowy <i>Anemone narcissifolia</i> L.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych i utworzenia upraw pochodnych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>

1	2	3	4
29	Zerwa kulista — <i>Phyteuma orbiculare</i> L.	Wspomaganie populacji naturalnych i ochrona <i>ex situ</i> rzadkich i zagrożonych gatunków roślin	Prowadzenie uprawy pochodnej w ogródku w Suchych Rzekach. Zbiór nasion w celu wyhodowania siewek do zasilenia populacji macierzystych. Zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i>

II. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	<i>Aulacidea trapogonis celata</i> Kier., <i>Hilara carpathica</i> Nies., <i>Rhithrogena wolosatkae</i> Klon., <i>Miramella ebeneri carpathica</i> Cejch., <i>Chaetopteryx</i> sp. n. Szcz.	Ochrona bezkręgowców	Nadzór nad stanowiskami z „locus typicus”. Razem: 5 stanowisk — kontrola i utrzymanie siedlisk typowych dla gatunków
2	<i>Phyllobius scutellaris</i> , <i>Donus elegans</i> , <i>Pholicodes pancaucasicus</i> , <i>Agriope bruenichi</i>	Ochrona rzadkich gatunków bezkręgowców ciepłolubnych	Koszenia zapobiegające zarastaniu fragmentów łąk o charakterze kserotermicznym
3	Stanowiska gatunków górskich i endemitów wschodniokarpackich	Ochrona bezkręgowców	Nadzór nad skupiskami rzadkich i endemicznych gatunków bezkręgowców oraz patrolowanie w wyznaczonych miejscach wzdłuż szlaków
4	<i>Formica rufa</i> <i>Formica polyctena</i>	Ochrona grup entomofauny o kluczowym znaczeniu dla funkcjonowania ekosystemów	Zabezpieczenie poprzez grodzenie wybranych grup mrowisk lub dużych, pojedynczych mrowisk znajdujących się w strefie ochrony czynnej
5	Pstrąg potokowy <i>Salmo trutta m. fario</i>	Ochrona ryb	Likwidacja nielegalnego połowu pstrąga — oraz szczególny nadzór w okresie wiosennym, w okresie niskiego stanu wód i w okresie tarła (miesiące: X, XI)
6	Kumak górski <i>Bombina variegata</i> , traszka karpacza <i>Triturus montandoni</i> , traszka górską <i>Triturus alpestris</i> i bezkręgowce: <i>Dytiscus marginalis</i> , <i>Platetrus depressum</i> , <i>Calopteryx virgo</i> , <i>Nepa cinerea</i> , <i>Notonecta glauca</i>	Ochrona płazów i bezkręgowców wodnych	Zabezpieczenie miejsc rozrodu i bytowania płazów i bezkręgowców wodnych poprzez pogłębienie i oczyszczanie oczek wodnych
7	Kumak górski <i>Bombina variegata</i> , traszka karpacza <i>Triturus montandoni</i> , traszka górską <i>Triturus alpestris</i>	Ochrona płazów	Umożliwienie płazom bezpiecznej migracji w obrębie dróg — budowa przejść i przepustów pod drogami w miejscach dużej aktywności migracyjnej płazów
8	Muchotówka mała <i>Ficedula parva</i> , m. białoszyja <i>F. albicollis</i> , kowalik <i>Sitta europaea</i> oraz gatunki z rodz. sikora <i>Parus</i>	Ochrona ptaków	Kształtowanie siedlisk dla gniazdowania — zachowanie starych dziuplastych drzewostanów. Wywieszenie budek lęgowych w młodszych drzewostanach, gdzie brak jest naturalnych dziupli

1	2	3	4
9	Gatunki z rodzaju drozd <i>Turdus</i> , gil <i>Pyrrula pyrrhula</i> , grubodziób <i>Coccothraustes</i>	Ochrona ptaków	Nasadenia gatunków drzew i krzewów owocujących (głóg, jarzębina, dzika róża, trześnia, dziki bez czarny i koralowy) dla wzbogacenia bazy pokarmowej
10	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i> , cierniówka <i>Sylvia communis</i> , piegża <i>S. curruca</i> , pokrzewka jarzębata <i>S. nisoria</i> , dziwonka <i>Carpodacus erythrinus</i> , trznadel <i>Emberiza citrinella</i>	Ochrona ptaków	Kształtowanie siedlisk dla gniazdowania — nasadenia krzewów wśród łąk i pastwisk w formie remiz ptasich (głóg, jarzębina, dzika róża, trześnia)
11	Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i> , myszołów <i>Buteo buteo</i> , trzmielojad <i>Pernis apivorus</i> , pustułka <i>Falco tinnunculus</i>	Ochrona ptaków drapieżnych	Utrzymanie terenów otwartych poprzez wykaszanie i wypasanie. Wyznaczenie stref ochronnych wokół gniazd gatunków z rodzaju <i>Aquila</i>
12	Ptaki drapieżne	Ochrona ptaków	Likwidacja napowietrznej linii elektrycznej na odcinku Łokieć—Tarnawa usytuowaną na trasie migracji ptaków doliną Sanu
13	Jeleń <i>Cervus elaphus</i> i sarna <i>Capreolus capreolus</i>	Ochrona jelenia i sarny	Współpraca z Lasami Państwowymi w zakresie gospodarowania populacją jelenia i sarny zmierzająca do optymalizacji zagęszczenia jeleniowatych; Utrzymanie populacji jelenia na odpowiednio wysokim poziomie, co umożliwi utrzymanie i dalszy rozwój populacji wilka i rysia
14	Żubr <i>Bison bonasus</i>	Ochrona żubra	Zachowanie lokalnej populacji na terenie Parku — dokarmianie w okresie zimy
15	Wilk <i>Canis lupus</i>	Ochrona wilka	Utrzymanie odpowiedniej liczebności populacji jelenia i innych kopytnych. Wprowadzenie strefy ochrony okresowej w promieniu 500 m od nor w okresie rozrodu, tj. od 1 IV do 15 VII
16	Ryś <i>Felis lynx</i>	Ochrona rysia	Utrzymanie odpowiednio wysokiej liczebności populacji sarny
17	Niedźwiedź <i>Ursus arctos</i>	Ochrona niedźwiedzia	Prawidłowe gospodarowanie odpadami na terenie Parku i otuliny — terminowy wywóz śmieci. Wprowadzenie strefy ochrony okresowej w promieniu 500 m od gawr w okresie rozrodu, tj. od 1 XI do 31 III Zabezpieczenie bazy pokarmowej, m.in. przez utrzymanie dostatecznie wysokiego stanu ofiar (jelenie i inne potencjalne ofiary), zabezpieczanie borówczysk, lasków leszczynowych i starych zapuszczonych sadów, dostarczających latem i jesienią owoców
18	Koń huculski	Zachowawcza hodowla konia huculskiego — ochrona rzadkiej regionalnej rasy	Zakup paszy treściwej, pozyskanie siana i podściółki (słoma) oraz zakup usług w ramach opieki weterynaryjnej

Załącznik nr 4

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Ochrona ścisła	Obwód ochronny Górny San — oddziały: 26a, 26b, 26c, 26d, 26f, 26g, 27, 27a, 27b, 27c, 27d, 27f, 27g, 27h, 27i, 28a, 28b, 28c, 28d, 28f, 28g, 29, 29a, 29b, 29c, 29d, 29f, 29g, 29h, 29i, 29j, 29k, 29l, 30a, 30b, 30c, 30d, 30f, 30g, 30h, 30i, 30j, 31, 31a, 31b, 31c, 31d, 31f, 32, 32a, 32b, 33a, 34a, 35a, 39, 39a, 39b, 39c, 39d, 40, 40a, 40b, 40c, 40d, 41, 41a, 41b, 41c, 41d, 41f, 42a, 42b, 42c, 42d, 42f, 43, 43a, 43b, 43c, 43d, 43f, 43g, 44, 44a, 44b, 45, 45a, 45b, 46, 46a, 47a, 52a, 52b, 52c, 53a, 53b, 53c, 53d, 55, 55a, 55b, 55c, 55d, 57a, 57b, 57c, 57d, 57f, 60a, 60b, 60c, 60d, 60f, 60g, 63a, 63b, 63c, 63d, 64a, 64b, 64c, 64d, 64f, 64g, 65a, 65b, 65c, 66, 66a, 66b, 66c, 66d, 67, 67a, 67b, 67c, 67d, 68a, 71, 71a, 71b, 71c, 71d, 72, 72a, 72b, 82, 82a, 82b, 82c, 82d, 91, 91a, 91b, 92, 92a, 92b, 93, 93a, 93b, 93c, 93d, 93f, 93g, 94, 94a, 94b, 94c; Obwód ochronny Tarnica — oddziały: 1, 1a, 1b, 1c, 1d, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 4a, 4b, 4c, 4d, 4f, 5, 5a, 5b, 5c, 5d, 5f, 6, 6a, 6b, 6c, 7, 7a, 7b, 8a, 8b, 8c, 8d, 8f, 9a, 9b, 9c, 9d, 9f, 10a, 10b, 10c, 11a, 11b, 11c, 11d, 12a, 13, 13a, 13b, 14, 14a, 15a, 15b, 16a, 16b, 17a, 17b, 18a, 18b, 18c, 19a, 19b, 19c, 19d, 20a, 20b, 20c, 20d, 20f, 20g, 21a, 21b, 21c, 21d, 21f, 21g, 21h, 22a, 22b, 23a, 23b, 23c, 23d, 23f, 23g, 105a, 106a, 106b, 106c, 107a, 107b, 107c, 107d, 107f, 108a, 108b, 108c, 108d, 109a, 109b, 109c, 110a, 110b, 110c, 110d, 110f, 110g, 110h, 110i, 111, 111a, 111b, 111c, 111d, 111f, 111g, 111h, 112, 112a, 112b, 112c, 112d, 112f, 112g, 115, 115a, 115b, 115c, 115d, 116, 116a, 116b, 116c, 117a, 117b, 118, 118a, 119, 119a, 119b, 119c, 119d, 124a, 125a, 136a, 137a, 138, 138a, 139, 139a, 139b, 139c, 140, 140a, 140b, 140c, 140d, 140f, 140g, 140h, 140i, 140j, 140k, 140l, 140m, 141a, 141b, 141c, 141d, 141f, 141g, 142a, 142b, 142c, 142d, 142f, 143, 143a, 143b, 143c, 143d, 144, 144a, 144b, 144c, 144d, 144f, 144g, 144h, 144i, 144j, 144k, 145, 145a, 145b, 145c, 145d, 145f, 145g, 145h, 145i, 145j, 145k, 145l, 145m, 145n, 145o, 146, 146a, 146b, 146c, 146d, 146f, 146g, 146h, 146i, 146j, 146k, 146l, 146m, 147, 147a, 147b, 147c, 147d, 147f, 147g, 147h, 147i, 147j, 147k, 147l, 147m, 147n, 148, 148a, 148b, 148c, 148d, 148f, 148g, 148h, 148i, 148j, 148k, 149, 149a, 149b, 149c, 149d, 149f, 149g, 150a, 151, 151a, 151b, 151c, 151d, 152, 152a, 152b, 152c, 153, 153a, 153b, 154a, 154b, 154c, 154d, 154f, 154g, 155a, 155b, 155c, 155d, 155f, 155g, 156a, 156b, 156c, 156d, 156f, 156g, 156h, 156i, 157, 157a, 157b, 157c, 157d, 157f, 157g, 157h, 157i, 158, 158a, 158b, 158c, 158d, 158f, 158g, 159, 159a, 159b, 159c, 159d, 159f, 159g, 159h, 159i, 159j, 159k, 159l, 159m, 159n, 159o, 159p, 159r, 159s, 159t, 160, 160a, 160b, 160c, 160d, 160f, 160g, 160h, 160i, 161, 161a, 161b, 161c, 161d, 161f, 161g, 162a, 165, 165a, 165b, 165c, 165d, 165f, 165g, 165h, 165i; Obwód ochronny Wołosate — oddziały: 163a, 164a, 166a, 166b, 166c, 166d, 166f, 166g, 166h, 166i, 166j, 167a, 167b, 167c, 167d, 167f, 168, 168a, 168b, 168c, 168d, 168f, 168g, 168h, 168i, 169, 169a, 169b, 169c, 169d, 169f, 169g, 169h, 169i, 169j, 170a, 170b, 170c, 170d, 170f, 170g, 170h, 170i, 170j, 170k, 170l, 171a, 171b, 171c, 171d, 171f, 171g, 171h, 171i, 171j, 171k, 172a, 172b, 172c, 172d, 172f, 172g, 172h, 172i, 172j, 172k, 172l, 173a, 173b, 173c, 174a, 174b, 174c, 174d, 174f, 174g, 174h, 174i, 174j, 176a, 176b, 177a, 177b, 177c, 177d, 177f, 177g, 177h, 177i, 178, 178a, 178b, 178c, 178d, 178f, 179, 179a, 179b, 179c, 179d, 189, 189a, 189b, 189c, 190, 190a, 190b, 190c, 191, 191a, 192, 192a, 192b, 192c, 192d, 193, 193a, 193b, 193c, 193d, 194, 194a, 194b, 195, 195a, 195b, 195c, 196, 196a, 196b, 196c, 197, 197a, 197b, 198a, 198b, 198c, 199, 199a, 200, 200a, 200b, 200c, 201, 201a, 202, 202a, 202b, 203, 203a, 204, 204a, 204b, 204c, 204d, 204f, 204g, 204h, 204i, 205, 205a, 205b,	18 557,3800

1	2	3	4
		206, 206a, 206b, 206c, 206d, 206f, 206g, 206h, 206i, 206j, 206k, 206l, 207, 207a, 207b, 207c, 207d, 207f, 208, 208a, 208b, 208c, 209, 209a, 209b, 209c, 210, 210a, 210b, 210c, 210d, 210f, 212, 212a, 212b, 212c, 212d, 216, 216a, 216b, 216c, 216d, 216f; Obwód ochronny Ustrzyki Górne — oddziały: 100a, 100b, 100c, 101a, 101b, 101c, 102a, 102b, 102c, 102d, 103, 103a, 104, 104a, 104b, 104c, 113, 113a, 113b, 113c, 113d, 113f, 114a, 114b, 114c, 120, 120a, 120b, 120c, 120d, 120f, 121a, 121b, 121c, 121d, 122, 122a, 122b, 122c, 122d, 122f, 122g, 123, 123a, 123b, 123c, 123d, 123f, 123g, 126, 126a, 126b, 127a, 127c, 127d, 127f, 127g, 127h, 127i, 127j, 128a, 128b, 128c, 128d, 128f, 128g, 128h, 128i, 214a, 214b, 214c, 214d, 214f, 215a, 215b, 219a, 219b, 219c, 219d, 219f, 219g, 219h, 220, 220a, 220b, 220c, 221, 221a, 221b, 221c, 222, 222a, 222b, 223, 223a, 223c, 223d, 223f, 223g, 223h, 223i, 223j, 224, 224a, 224b, 224c, 225, 225a, 225b, 226, 226a, 226c, 226d, 226f, 226g, 227, 227a, 227c, 227d, 227f, 227g, 227h, 228, 228a, 229, 229b, 229d, 230a, 231, 231a, 231b, 231c, 232a, 232b, 232c, 233, 233a, 233b, 233c, 234a, 234b, 235, 235a, 236, 236a, 236b, 236c, 236d, 236f, 237a, 237b, 238a, 238b, 239a, 239b, 239c, 239d, 239f, 240, 240a, 240b, 240c, 240d, 240f, 240g, 241a, 241b, 241c, 241d, 241f, 241g, 242a, 242b, 242c, 242f, 243a, 243d, 243f, 244a; Obwód ochronny Caryńskie — oddziały: 3, 3a, 3b, 3c, 3d, 3f, 3g, 4, 4a, 4b, 4c, 4d, 4f, 27a, 28a, 28b, 28c, 28d, 29a, 29b, 30a, 30b, 30c, 30d, 31a, 31b, 31c, 31d, 32a, 32b, 33, 33a, 33b, 33c, 33d, 34, 34a, 34b, 34c, 34d, 34f, 34g, 34h, 35a, 36a, 36b, 36c, 36d, 36f, 37a, 37b, 37c, 39a, 39b, 39c, 41, 41a, 41b, 41c, 41d, 43, 43a, 43b, 43c, 43d, 44a, 44b, 44c, 44d, 46, 46a, 46b, 46c, 46d, 46f, 46g, 46h, 47a, 47b, 47c, 49, 49a, 49b, 49c, 49d, 52, 52a, 52b, 52c, 52d, 53, 53a, 53b, 53c, 53d, 53f, 54a, 58a, 58b, 58c, 58d, 58f, 59, 59a, 59b, 59c, 59d, 59f, 59g, 59h, 59i, 60a, 60b, 60c, 60d, 60f, 60g, 61, 61a, 61b, 61c, 61d, 61f, 61g, 62, 62a, 62b, 62c, 62d, 62f, 63, 63a, 63b, 63c, 63d, 63f, 63g, 63h, 63i, 63j, 63k, 74, 74a, 74b, 75, 75a, 75b, 75c, 75d, 76, 76a, 76b, 76c, 76d, 76f, 76g, 76h, 76i, 76j, 77, 77a, 77b, 77c, 77d, 77f, 78, 78a, 78b, 78c, 79, 79a, 79b, 79c, 79d, 80, 80a, 80b, 80c, 80d, 80f, 80g, 80h, 81, 81a, 81b, 81c, 81d, 81f, 81g, 81h; Obwód ochronny Brzegi Górne — oddziały: 6a, 6b, 6c, 6d, 6f, 8, 8a, 8b, 8c, 9, 9a, 9b, 11a, 11b, 11c, 11d, 11f, 11g, 11h, 14a, 14b, 15a, 15b, 15c, 15d, 16a, 21a, 21b, 21c, 22a, 23, 23b, 23c, 23d, 23f, 23h, 23i, 25a, 25b, 25c, 26a, 64a, 65a, 68, 68a, 68b, 68c, 69a, 69b, 69c, 91, 91a, 91b, 91c, 91d, 91f, 91g, 91h, 91i, 92, 92a, 92b, 92c, 92d, 92f, 92g, 92h, 93, 93a, 93b, 93c, 93d, 93f, 94, 94a, 94b, 94c, 94d, 94f, 94g, 95, 95a, 95b, 95c, 95d, 95f, 95g, 95h; Obwód ochronny Moczarnie — oddziały: 211, 211a, 211b, 211c, 211d, 211f, 211g, 211i, 212, 212a, 212b, 212c, 212d, 212f, 212g, 212h, 212i, 212j, 213a, 213b, 213c, 213d, 213f, 214, 214a, 214b, 214c, 214d, 215, 215a, 215b, 216a, 217a, 217b, 217c, 217d, 217f, 217g, 217h, 217i, 217j, 218a, 218b, 218c, 218d, 219, 219a, 219b, 220, 220a, 220b, 221, 221a, 221b, 221c, 222a, 223, 223a, 224, 224a, 225, 225a, 225b, 225c, 226, 226a, 226b, 226c, 227, 227a, 227b, 228, 228a, 228b, 228d, 229, 229a, 229b, 230, 230a, 230b, 230c, 230d, 230f, 230g, 231, 231c, 231d, 231f, 231g, 232, 232c, 232d, 232f, 232g, 232h, 233, 233c, 233d, 233f, 233g, 233h, 234, 234c, 234d, 234f, 234g, 234h, 234i, 235, 235b, 235c, 236, 236a, 236b, 236c, 237, 237a, 237b, 237c, 237d, 238, 238a, 238b, 238c, 238d, 239, 239a, 239b, 239c, 239d, 240, 240a, 240b, 240c, 240d, 241, 241a, 241b, 242, 242a, 242b, 243, 243a, 243b, 243c, 243d, 243f, 244, 244a, 244b, 245, 245a, 246, 246a, 246b, 246c, 246d, 246f, 247, 247a, 247b, 247c, 248, 248a, 248b, 248c, 249, 249a, 249b, 249c, 250, 250a, 250b, 251, 251a, 251b, 251c, 251d, 251f, 251g, 251h, 251i, 251j, 251k, 251l, 251m, 252, 252a, 252b, 252c, 252d, 253, 253a, 254, 254a, 254b, 255, 255a, 255b, 255c, 256, 256a, 256b, 256c, 257, 257a, 257b, 257c, 257d, 257f, 257g, 258, 258a, 258b, 259, 259a, 259b, 259c, 259d, 259f, 259g, 259h, 260, 260a, 260b, 260c, 260d, 261, 261a, 261b, 261c, 262, 262a, 263, 263a, 264, 264a, 264b, 264c, 265, 265a, 265b, 266a, 266b, 266c, 266d, 266f, 267,	

1	2	3	4
		267a, 267b, 267c, 267d, 267f, 267g, 267h, 267i, 268a, 268b, 268c, 268d, 268f, 269, 269a, 269b, 269c, 269d, 270, 270a, 270b, 270c, 270d, 271, 271a, 271b, 271c, 271d, 271f, 272, 272a, 273a, 274, 274a, 274b, 275, 275a, 276, 276a, 277, 277a, 277b, 278, 278a, 278b, 278c; Obwód ochronny Osada — oddziały: 160a, 160b, 160c, 160d, 160f, 160g, 161a, 161b, 162a, 163, 163a, 163b, 163c, 163d, 163f, 164a, 164b, 164c, 164d, 165, 165a, 165b, 165c, 165d, 165f, 165g, 175b, 176, 176a, 176b, 176c, 177a, 177b, 177c, 177d, 177f, 179, 179a, 179b, 179c, 179d, 179f, 179g, 183, 183a, 183b, 183c, 183d, 183f, 183g, 184, 184a, 184b, 184c, 186a, 186b, 186c, 186d, 186f, 186g, 186h, 186i, 187, 187a, 187b, 187c, 187d, 187f, 187g, 187h, 189a, 190a, 190b, 190c, 190d, 190f, 190g, 192a, 192b, 192c, 192d, 195, 195a, 195b, 195c, 195d, 195f, 195g, 197a, 197b, 197c, 197d, 203, 203a, 203b, 203c, 203d, 203f, 203g, 203h, 204, 204a, 205, 205a, 205b, 205c, 205d, 205f, 205g, 205h; Obwód ochronny Suche Rzeki — oddziały: 97, 97a, 97b, 97c, 97d, 98, 98a, 98b, 99, 99a, 100, 100a, 100b, 100c, 100d, 101a, 101b, 101c, 101d, 101f, 103, 103a, 104, 104a, 104b, 104c, 104d, 104f, 108, 108a, 108b, 108c, 113, 113a, 113b, 113c, 113d, 113f, 115, 115a, 115b, 115c, 115d, 116b, 118a, 118b, 118c, 118d, 118f, 120, 120a, 120b, 120c, 120d, 120f, 120g, 120h, 122a, 122b, 122c, 122d, 124, 124a, 124b, 124c, 124d, 131, 131a, 131b, 132a, 138a, 138b, 144, 144a, 145, 145a, 145b, 145c, 145d, 145f, 145g, 145h, 145i, 146a, 146b, 146c, 146d, 146f, 146g, 147a, 148a, 148b, 148c, 148d, 149, 149a, 149b, 149c, 150a, 150b, 150c, 150d, 150f, 151a, 151b, 152a, 153a, 153b, 154a, 154b, 155, 155a, 155b, 155c, 155d, 156, 156a, 156b, 156c, 156d, 157, 157a, 157b, 157c, 157d, 157f, 158, 158a, 158b, 158c, 158d, 159, 159a, 159b, 159c, 159d	
2	Ochrona czynna	Obwód ochronny Górny San — oddziały: 24, 24a, 24b, 24c, 25, 25a, 25b, 25c, 25d, 25f, 25g, 25h, 25i, 36, 36a, 36b, 36c, 36d, 36f, 36g, 37, 37a, 37b, 37c, 38, 38a, 48a, 48b, 48c, 48d, 48f, 48g, 48h, 49a, 49b, 50a, 50b, 50c, 50d, 50f, 50g, 50h, 51a, 51b, 51c, 54, 54a, 54b, 54c, 54d, 56, 56a, 56b, 56c, 56d, 56f, 56g, 56h, 56i, 56j, 58a, 58b, 58c, 58d, 58f, 58g, 59, 59a, 59b, 59c, 59d, 59f, 59g, 59h, 61, 61a, 61b, 61c, 61d, 61f, 61g, 61h, 61i, 61j, 61k, 61l, 61m, 62, 62a, 62b, 62c, 69, 69a, 69b, 69c, 69d, 69f, 69g, 69h, 69i, 69j, 70, 70a, 70b, 70c, 70d, 70f, 73, 73a, 73b, 74a, 74b, 74c, 74d, 74f, 74g, 75, 75a, 75b, 75c, 75d, 75f, 76, 76a, 76b, 76c, 76d, 76f, 77, 77a, 77b, 78, 78a, 78b, 78c, 78d, 78f, 78g, 78h, 78i, 78j, 79, 79a, 79b, 79c, 79d, 79f, 80a, 80b, 80c, 81a, 81b, 81c, 83, 83a, 83b, 83c, 83d, 83f, 83g, 84, 84a, 84b, 84c, 84d, 84f, 84g, 84h, 85, 85a, 85b, 85c, 85d, 85f, 85g, 85h, 85i, 85j, 85k, 85l, 86a, 87a, 87b, 87c, 87d, 87f, 87g, 88, 88a, 88b, 88c, 88d, 88f, 89, 89a, 89b, 89c, 90a, 90b, 90c; Obwód ochronny Tarnica — oddział: 150b; Obwód ochronny Wołosate — oddziały: 175a, 175b, 175c, 180, 180a, 180b, 180c, 180d, 180f, 180g, 180h, 180i, 180j, 180k, 180l, 180m, 180n, 181a, 181b, 181c, 181d, 181f, 181g, 181h, 181i, 181j, 181k, 181l, 181m, 181n, 182, 182a, 182b, 182c, 182d, 182f, 182g, 182h, 182i, 182j, 182k, 182l, 182m, 182n, 182o, 183a, 183b, 183c, 183d, 183f, 183g, 183h, 183i, 183j, 183k, 183l, 183m, 184a, 184b, 184c, 184d, 184f, 184g, 184h, 184i, 184j, 184k, 185a, 185ax, 185b, 185c, 185d, 185f, 185g, 185h, 185i, 185j, 185k, 185l, 185m, 185n, 185o, 185p, 185r, 185s, 185t, 185w, 185x, 185y, 185z, 186, 186a, 186b, 186c, 186d, 186f, 186g, 186h, 186i, 186j, 187, 187a, 187b, 187c, 187d, 187f, 187g, 187h, 187i, 187j, 187k, 187l, 187m, 187n, 187o, 188a, 188b, 188c, 188d, 188f, 188g, 188h, 188i, 188j, 188k, 188l, 211a, 211b, 211c, 211d, 211f, 211g, 211h, 211i, 211j; Obwód ochronny Ustrzyki Górne — oddziały: 95, 95a, 95b, 95c, 95d, 95f, 96, 96a, 96b, 96c, 96d, 96f, 96g, 97, 97a, 97b, 97c, 97d, 97f, 97g, 97h, 97i, 97j, 98a, 98b, 98c, 98d, 99, 99a, 99b, 99c, 99d, 126c, 127b, 129, 129a, 129b, 129c, 129d, 129f, 129g, 129h, 129i, 129j, 129k, 129l, 129m, 129n, 129o, 130, 130a, 130b, 130c, 130d, 131a, 131b, 131c, 131d, 132a, 132b, 132c, 132d, 132f, 132g, 132h, 132i, 132j, 132k, 132l, 132m, 132n, 133, 133a, 133b, 133c, 133d, 133f, 133g, 133h, 133i, 133j, 133k, 134, 134a,	10 558,1045

1	2	3	4
		134b, 134c, 134d, 134f, 134g, 134h, 134i, 134j, 135a, 135b, 135c, 135d, 135f, 135g, 135h, 135i, 135j, 135k, 135l, 213a, 213b, 213c, 213d, 213f, 217, 217a, 217b, 217c, 217d, 217f, 217g, 217h, 217i, 217j, 217k, 217l, 217m, 217n, 217o, 217p, 217r, 217s, 217t, 217w, 218, 218a, 218b, 218c, 218d, 218f, 218g, 223b, 226b, 227b, 229a, 229c, 242d, 243b, 243c; Obwód ochronny Caryńskie — oddziały: 1a, 1ax, 1b, 1bx, 1c, 1cx, 1d, 1dx, 1f, 1fx, 1g, 1gx, 1h, 1hx, 1i, 1ix, 1j, 1k, 1l, 1m, 1n, 1o, 1p, 1r, 1s, 1t, 1w, 1x, 1y, 1z, 2a, 2b, 2c, 2d, 2f, 3h, 4g, 38a, 38b, 38c, 38d, 39d, 40, 40a, 40b, 40c, 42, 42a, 42b, 42c, 42d, 45, 45a, 45b, 45c, 45d, 45f, 45g, 48, 48a, 48b, 48c, 48d, 50, 50a, 51, 51a, 51b, 55a, 55b, 55c, 55d, 55f, 55g, 55h, 56, 56a, 56b, 56c, 56d, 57, 57a, 57b, 57c, 57d, 57f, 57g, 57h, 71, 71a, 71b, 71c, 71d, 71f, 71g, 71h, 71i, 71j, 71k, 71l, 71m, 72, 72a, 72b, 72c, 72d, 72f, 73, 73a, 73b, 82a, 82b, 82c, 281, 281a, 281b, 281c, 281d, 281f, 282a, 282b, 282c, 283, 283a, 283b, 283c, 284, 284a, 285, 285a, 285b, 285c, 285d, 286, 286a, 286b, 286c, 287, 287a, 287b, 287c, 288, 288a, 288b, 288c, 288d, 288f, 289a, 290, 290a, 290b, 290c, 290d, 290f, 291a, 291b, 291c, 291d; Obwód ochronny Brzegi Górne — oddziały: 5a, 5b, 5c, 5d, 5f, 5g, 5h, 5i, 7, 7a, 7b, 7c, 7d, 10a, 10b, 10c, 10d, 10f, 10g, 12, 12a, 12b, 12c, 12d, 12f, 12g, 12h, 12i, 13, 13a, 13b, 13c, 13d, 13f, 13g, 17, 17a, 18a, 18b, 18c, 19, 19a, 19b, 19c, 19d, 19f, 20a, 20b, 20c, 23a, 23g, 24a, 24b, 24c, 24d, 24f, 24g, 24h, 24i, 24j, 24k, 24l, 24m, 66a, 66b, 66c, 66d, 66f, 66g, 66h, 66i, 66j, 66k, 66l, 66m, 66n, 66o, 66p, 66r, 66s, 66t, 66w, 66x, 66y, 67, 67a, 67b, 67c, 67d, 67f, 67g, 67h, 67i, 67j, 67k, 67l, 67m, 67n, 67o, 67p, 70a, 70b, 70c, 70d, 70f, 70g, 70h, 70i, 70j, 70k, 70l, 83a, 83b, 83c, 83d, 84, 84a, 84b, 84c, 84d, 84f, 84g, 84h, 84i, 84j, 85a, 85b, 85c, 85d, 85f, 85g, 85h, 85i, 86, 86a, 86b, 86c, 86d, 87, 87a, 87b, 87c, 87d, 87f, 87g, 87h, 87i, 87j, 88, 88a, 88b, 88c, 88d, 88f, 88g, 88h, 89, 89a, 89b, 89c, 89d, 89f, 90, 90a, 90b, 90c, 90d, 90f, 90g, 90h, 90i, 90j, 90k, 90l; Obwód ochronny Moczarne — oddziały: 211h, 211j, 228c, 231a, 231b, 232a, 232b, 233a, 233b, 234a, 234b, 235a; Obwód ochronny Osada — oddziały: 166a, 167, 167a, 167b, 167c, 167d, 167f, 167g, 167h, 168, 168a, 168b, 168c, 169, 169a, 169b, 169c, 169d, 170, 170a, 170b, 170c, 170d, 170f, 170g, 170h, 171a, 171b, 171c, 171d, 171f, 171g, 171h, 171i, 171j, 171k, 172, 172a, 172b, 172c, 172d, 172f, 172g, 172h, 172i, 172j, 172k, 172l, 172m, 172n, 173, 173a, 173b, 173c, 173d, 173f, 173g, 173h, 173i, 173j, 173k, 174, 174a, 174b, 174c, 174d, 174f, 174g, 174h, 174i, 174j, 174k, 174l, 174m, 175a, 178, 178a, 178b, 178c, 178d, 180, 180a, 180b, 180c, 181a, 181b, 181c, 181d, 182, 182a, 182b, 182c, 185, 185a, 185b, 188, 188a, 188b, 188c, 188d, 188f, 188g, 188h, 188i, 188j, 188k, 188l, 188m, 191, 191a, 191b, 191c, 191d, 191f, 191g, 191h, 191i, 191j, 191k, 193, 193a, 193b, 194a, 194b, 194c, 194d, 194f, 194g, 194h, 194i, 194j, 196, 196a, 198a, 198b, 199a, 199b, 199c, 199d, 200, 200a, 200b, 200c, 200d, 201, 201a, 201b, 201c, 201d, 201f, 201g, 201h, 201i, 202, 202a, 202b, 202c, 202d, 202f, 203i, 205i, 205j, 206, 206a, 206b, 206c, 206d, 206f, 207, 207a, 207b, 207c, 207d, 207f, 207g, 207h, 208, 208a, 208b, 208c, 208d, 208f, 208g, 208h, 208i, 209, 209a, 209b, 209c, 209d, 209f, 210, 210a, 210b, 210c, 210d, 210f, 210g, 210h, 210i, 210j, 210k, 210l, 210m, 210n, 210o, 279a, 279b, 279c, 279d, 279f, 279g, 279h, 279i, 280a, 280ax, 280b, 280c, 280d, 280f, 280g, 280h, 280i, 280j, 280k, 280l, 280m, 280n, 280o, 280p, 280r, 280s, 280t, 280w, 280x, 280y, 280z; Obwód ochronny Suche Rzeki — oddziały: 96a, 96b, 96c, 102, 102a, 102b, 102c, 102d, 105a, 105b, 106, 106a, 107a, 109a, 110a, 110b, 110c, 110d, 111, 111a, 111b, 111c, 111d, 111f, 111g, 111h, 112, 112a, 112b, 112c, 112d, 112f, 114, 114a, 114b, 114c, 116a, 117, 117a, 117b, 117c, 117d, 117f, 119, 119a, 119b, 119c, 119d, 119f, 119g, 119h, 121, 121a, 121b, 121c, 121d, 121f, 121g, 123, 123a, 123b, 123c, 123d, 125, 125a, 125b, 125c, 125d, 125f, 125g, 126, 126a, 126b, 126c, 126d, 126f, 126g, 127, 127a, 127b, 128, 128a, 129, 129a, 129b, 130, 130a, 133a, 133b, 133c, 134a, 134b, 134c, 135a, 136, 136a, 136b, 136c, 137, 137a, 137b, 139, 139a, 139b, 139c, 139d, 140, 140a, 140b, 140c, 140d, 141, 141a, 141b, 141c, 141d, 142, 142a, 142b, 142c, 142d, 142f, 142g, 143, 143a, 143b, 143c;	

1	2	3	4
		Obwód ochronny Tarnawa — oddziały: 245a, 246a, 247a, 248a, 248b, 248c, 248d, 248f, 248g, 249, 249a, 249b, 249c, 249d, 249f, 249g, 250, 250a, 250b, 250c, 250d, 251, 251a, 251b, 251c, 251d, 251f, 251g, 251h, 251i, 252, 252a, 252b, 252c, 252d, 252f, 252g, 252h, 253, 253a, 253b, 253c, 253d, 254, 254a, 254b, 254c, 254d, 254f, 255, 255a, 255b, 255c, 255d, 255f, 256, 256a, 256b, 256c, 256d, 257, 257a, 258, 258a, 258b, 258c, 258d, 259a, 259b, 259c, 260a, 261, 261a, 261b, 261c, 261d, 262, 262a, 262b, 262c, 262d, 262f, 263, 263a, 263b, 264, 264a, 264b, 264c, 264d, 264f, 264g, 264h, 265, 265a, 265b, 266, 266a, 266b, 266c, 266d, 267, 267a, 267b, 268, 268a, 268b, 268c, 268d, 268f, 268g, 269, 269a, 269b, 269c, 269d, 270, 270a, 270b, 271, 271a, 271b, 271c, 272, 272a, 272b, 273, 273a, 273b, 273c, 273d, 273f, 273g, 273h, 273i, 273j, 273k, 274, 274a, 274b, 274c, 274d, 274f, 274g, 275, 275a, 275b, 275c, 275d, 276, 276a, 276b, 276c, 276d, 277a, 277b, 278a, 278b, 278c, 279a, 279b, 279c, 279d, 280, 280a, 280b, 280c, 281, 281a, 281b, 281c, 282, 282a; Grunty obce: — obręb ewidencyjny Beniowa — działki: 2/pół, 3/pół, 5, 6, 8; — obręb ewidencyjny Bukowiec — działki: 11, 13, 15, 18, 2, 28, 8; — obręb ewidencyjny Brzegi Górne — działki: 3, 6, 7; — obręb ewidencyjny Caryńskie — działki: 2, 47, 59, 9; — obręb ewidencyjny Dźwiniacz Górny — działki: 1/pół, 11, 16, 19, 22, 23, 25, 30; — obręb ewidencyjny Łokieć — działki: 1/pół; — obręb ewidencyjny Nasiczne — działki: 1/2, 7; — obręb ewidencyjny Ustrzyki Górne — działki: 1/2, 5/15, 5/5, 5/6, 5/7; — obręb ewidencyjny Sianki — działki: 1/pół; — obręb ewidencyjny Sokoliki — działki: 1/pół; — obręb ewidencyjny Tarnawa Niżna — działki: 1/pół; — obręb ewidencyjny Tarnawa Wyżna — działki: 1/pół; — obręb ewidencyjny Wołosate — działki: 12, 24, 358/9, 3, 8	
3	Ochrona krajobrazowa	Grunty obce: — obręb ewidencyjny Brzegi Górne — działki: 12, 22/1, 22/2, 22/3, 22/5, 22/6, 23, 24, 30/2, 31, 32, 33, 4, 5; — obręb ewidencyjny Caryńskie — działki: 18, 3, 4/1, 4/2, 65; — obręb ewidencyjny Nasiczne — działki: 5, 8; — obręb ewidencyjny Sokoliki — działki: 4, 8; — obręb ewidencyjny Stuposiany — działki: 5; — obręb ewidencyjny Tarnawa Niżna — działki: 2/11, 2/12, 2/13, 2/5, 2/6, 2/7, 2/8, 2/9, 23, 27, 30, 36, 4, 5/1, 8; — obręb ewidencyjny Tarnawa Wyżna — działki: 5, 6; — obręb ewidencyjny Ustrzyki Górne — działki: 1/1, 10, 13/1, 13/3, 13/4, 13/5, 13/7, 13/8, 134/2/375/2, 14/1, 14/2, 17, 18, 19/2, 3/2, 3/3, 3/4, 3/5, 30/1, 354/2, 4, 5/1, 5/10, 5/11, 5/12, 5/13, 5/14, 5/18, 5/19, 5/20, 5/21, 5/22, 5/4, 5/8, 5/9, 56, 6, 7, 8/1, 8/2, 8/3, 9; — obręb ewidencyjny Wetlina — działki: 617/1, 621; — obręb ewidencyjny Wołosate — działki: 10, 19/1, 25/A	85,4789
4			Razem 29 200,9634

¹⁾ Obszary Bieszczadzkiego Parku Narodowego objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową podzielone są na obwody ochronne, oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami i zaznaczone są na mapie kategorii ochronnych Bieszczadzkiego Parku Narodowego (nr inw. BdPN-M.Kat. Ochr.-Pl.ochr.-2007), przechowywanej w siedzibie Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Górnych.

Załącznik nr 5

**USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH I TURYSTYCZNYCH,
Z PODANIEM SPOSOBÓW ICH UDOSTĘPNIANIA, ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH
PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH**

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Obszary ochrony ścisłej i czynnej Parku	Po każdorazowym otrzymaniu zgody dyrektora Parku lub osoby przez niego upoważnionej, z uwzględnieniem: okresu badań, obszaru, charakteru pobieranych prób i zakładanych powierzchni badawczych i monitoringowych oraz formy sprawozdawczości (publikacja, sprawozdanie pisemne itp.). Wszystkie tematy badawcze realizowane na terenie Parku podlegają rejestracji	Nie występują zagrożenia wynikające z nadmiaru osób prowadzących badania. Nie ma potrzeby wyznaczania limitu

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Oddziały o numerach: 1/217, 1/135, 1/185 (Ścieżka przyrodnicza „Ustrzyki Górne—Wołosate”) Oddziały o numerach: 1/181, 1/182, 1/168, 1/167, 1/162 (Ścieżka historyczno-przyrodnicza „Wołosate—Tarnica”) Oddziały o numerach: 1/2, 1/3, 1/9, 1/96, 1/97, 1/98, 1/100, 1/105, 1/106, 1/107, 1/12 (Ścieżka przyrodnicza „Bukowe Berdo”) Oddziały o numerach: 1/150, 1/136, 1/137, 1/138, 1/140, 1/146, 1/156 (Ścieżka przyrodnicza „Rozsypaniec—Krzemień”) Oddziały o numerach: 1/132, 1/133, 1/134, 1/130, 1/129, 1/123, 1/174, 1/176, 1/164, 1/163 (Ścieżka przyrodnicza „Ustrzyki Górne—Szeroki Wierch”)	Ścieżka udostępniona do zwiedzania wyłącznie w porze dziennej	Należy dążyć do tego, aby w ciągu dnia liczba zwiedzających w całym kompleksie grupy górskiej Tarnicy i Halicza nie przekraczała: 2100 osób (przy założeniu, że natężenie ruchu turystycznego jest rozłożone w czasie)

1	2	3	4
2	Oddziały o numerach: 2/132, 2/124, 2/121, 2/123, 2/119, 2/111 (Ścieżka przyrodnicza „Suche Rzeki—Smerek”) Oddziały o numerach: 2/191, 2/190, 2/189, 2/186, 2/116, 2/175, 2/166, 2/82, 2/83, 2/84, 2/172, 2/171, 2/170, 2/169, 2/168 (Ścieżka przyrodnicza „Połonina Wetlińska”)	Ścieżka udostępniona do zwiedzania wyłącznie w porze dziennej	Należy dążyć do tego, aby w ciągu dnia liczba zwiedzających w całym kompleksie nie przekraczała: 1100 osób w rejonie Smereka oraz 1900 osób w rejonie Połoni Wetlińskiej: (przy założeniu, że natężenie ruchu turystycznego jest rozłożone w czasie)
3	Oddziały o numerach: 1/277, 1/276, 1/275, 1/274, 1/69, 1/76, 1/75, 1/74, 1/83, 1/87, 1/86 (Ścieżka historyczno-przyrodnicza „W dolinie górnego Sanu”)	Ścieżka udostępniona do zwiedzania wyłącznie w porze dziennej	Należy dążyć do tego, aby w ciągu dnia liczba zwiedzających w całym kompleksie doliny Górnego Sanu nie przekraczała: 1350 osób (przy założeniu, że natężenie ruchu turystycznego jest rozłożone w czasie)
4	Oddziały o numerach: 2/67, 2/66, 2/65, 2/26, 2/22, 2/16, 2/14, 2/11, 2/10, 2/70, 1/24, 1/25, 1/26 (Ścieżka przyrodnicza „Połonina Caryńska”)	Ścieżka udostępniona do zwiedzania wyłącznie w porze dziennej	Należy dążyć do tego, aby w ciągu dnia liczba zwiedzających w całym kompleksie Połoni Caryńskiej nie przekraczała: 1100 osób (przy założeniu, że natężenie ruchu turystycznego jest rozłożone w czasie)
5	Oddziały o numerach: 1/237, 1/239, 1/244, 1/243, 1/237, 1/236, 1/232, 1/234, 1/229, 2/86, 2/91, 2/244 (Ścieżka przyrodnicza „Wielka Rawka”)	Ścieżka udostępniona do zwiedzania wyłącznie w porze dziennej	Należy dążyć do tego, aby w ciągu dnia liczba zwiedzających w całym kompleksie Wielkiej i Małej Rawki nie przekraczała: 1200 osób (przy założeniu, że natężenie ruchu turystycznego jest rozłożone w czasie).
6	Oddziały o numerach: 2/109, 2/110, 2/111 (Ścieżka przyrodnicza „Jaworniki”)	Ścieżka prowadzi przez ostoję fauny puszczańskiej, służy do obserwacji dużych ssaków, wymaga poruszania się w ciszy, dziennie nie może ją zwiedzać więcej niż 2 grupy (w porze dziennej) — zawsze pod opieką pracowników ds. edukacji	Maksymalnie 30 osób dziennie (2 grupy 15-osobowe)
7	Oddziały o numerach: 1/97, 1/98, 1/99 (Ścieżka przyrodnicza „W dolinie potoku Zwór” — w fazie realizacji)	Ścieżka udostępniona do zwiedzania wyłącznie w porze dziennej	Przy zwiedzaniu w grupach maksymalnie 15 osobowych w odstępie co najmniej 30 min.
8	Oddziały o numerach: 1/242, 2/24, 2/70, 2/68, 2/67, 2/89, 2/84, 2/85, 2/90 (Ścieżka historyczno-dendrologiczna w Berehach Górnych)	Ścieżka udostępniona do zwiedzania wyłącznie w porze dziennej	Przy zwiedzaniu w grupach maksymalnie 15 osobowych w odstępie co najmniej 30 min.

III. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Sieć pieszych szlaków turystycznych w kompleksie grupy górskiej Tarnicy i Halicza Szlak: Wołosate—Tarnica (oddziały: 1/182, 1/168, 1/167, 1/162) Szlak: Ustrzyki Górne—Szeroki Wierch—Siodło pod Tarnicą (oddziały: 1/123, 1/174, 1/176, 1/164, 1/163) Szlak: Pszczeliny—Bukowe Berdo—Krzemień—Siodło pod Tarnicą (oddziały: 1/96, 1/97, 1/98, 1/100, 1/105, 1/106, 1/107, 1/12) Szlak: Muczone—Bukowe Berdo: (oddziały: 1/2, 1/3, 1/9) Szlak: Wołosate—Rozsypaniec—Halicz—Siodło pod Tarnicą (oddziały: 1/150, 1/136, 1/137, 1/138, 1/140, 1/146, 1/154, 1/156, 1/157, 1/158, 1/180, 1/181)	Sieć połączonych szlaków udostępniana jest poprzez 4 wejścia tzw. punkty kontrolne, gdzie sprzedawane są bilety i wypełniane ankiety charakteryzujące ruch turystyczny (monitoring). Turyści docierają do 5 miejsc widokowych z kilku kierunków w różnym czasie	Należy dążyć do tego, aby w ciągu dnia liczba zwiedzających w całym kompleksie nie przekraczała: 2100 osób (przy założeniu, że natężenie ruchu turystycznego jest rozłożone w czasie)
2	Sieć pieszych szlaków turystycznych w kompleksie Wielkiej i Małej Rawki (wraz z Wielkim Działem i pasmem granicznym) Szlak: Ustrzyki Górne—Wielka Rawka (oddziały: 1/237, 1/236, 1/232, 1/234, 1/229, 1/227) Szlak: Przetęcz Wyżniańska—Mała Rawka—Wielka Rawka (oddziały: 2/70, 2/91, 2/86, 1/242, 1/243, 1/244, 1/239, 1/237) Szlak: Wetlina—Dział—Mała Rawka (oddziały: 2/210, 2/209, 2/208, 2/207, 2/206, 2/205, 2/204, 2/95, 2/94, 2/93, 2/92, 2/91, 1/244) Szlak: Wetlina — pasmo graniczne — Wielka Rawka (oddziały: 2/274—2/278, 2/266, 2/260, 2/252, 2/254, 2/255, 2/256, 2/250, 2/244, 2/243, 2/240, 2/239, 2/238, 2/237, 2/236, 2/212, 1/237)	Sieć połączonych szlaków udostępniana jest poprzez 4 wejścia — punkty kontrolne, gdzie sprzedawane są bilety i wypełniane ankiety charakteryzujące ruch turystyczny (monitoring). Turyści docierają do 2 miejsc widokowych z kilku kierunków w różnym czasie	Należy dążyć do tego, aby w ciągu dnia liczba zwiedzających w całym kompleksie nie przekraczała: 1200 osób (przy założeniu, że natężenie ruchu turystycznego jest rozłożone w czasie)
3	Sieć pieszych szlaków turystycznych w kompleksie Połoniny Caryńskiej Ustrzyki Górne—Połonina Caryńska (1297 m) (oddziały: 2/10, 2/11, 2/14, 2/16, 2/22, 2/26, 2/65) Berehy Górne—Połonina Caryńska (1297 m) (oddziały: 2/67, 2/66, 2/65, 2/64) Przetęcz Przystup—	Sieć połączonych szlaków udostępniana jest poprzez 4 wejścia — punkty kontrolne, gdzie sprzedawane są bilety i wypełniane ankiety charakteryzujące ruch turystyczny (monitoring). Turyści docierają do 2 miejsc widokowych z kilku kierunków w różnym czasie	Należy dążyć do tego, aby w ciągu dnia liczba zwiedzających w całym kompleksie nie przekraczała: 1100 osób (przy założeniu, że natężenie ruchu turystycznego jest rozłożone w czasie)

1	2	3	4
	Połonina Caryńska (1237 m) (oddziały: 2/44, 2/39, 2/38, 2/36) Wyżniański Wierch—Połonina Caryńska (oddziały: 2/24, 2/25, 2/26, 2/70, 2/69, 2/65)		
4	Sieć pieszych szlaków turystycznych w kompleksie Połoniny Wetlińskiej i Smereka Szlak: Przetęcz Orłowicza—Stare Sioło (oddziały: 2/191, 2/190, 2/189) Szlak: Przetęcz Orłowicza—Krysowa—Jaworzec (oddziały: 2/132, 2/147, 2/146, 2/161, 2/160, 2/154, 2/159, 2/158, 2/157, 2/156) Szlak: Camping Górna Wetlinka—Połonina Wetlińska (oddziały: 2/172, 2/171, 2/169) Szlak: Przetęcz Orłowicza—Suche Rzeki (oddziały: 2/132, 2/124, 2/121, 2/123, 2/119, 2/111, 2/125, 2/126) Szlak: Przetęcz Wyżna—Połonina Wetlińska (oddziały: 2/170, 2/169, 2/168, 2/166) Szlak: Berehy Górne—Połonina Wetlińska—Przetęcz Orłowicza (oddziały: 2/186, 2/116, 2/175, 2/166, 2/82, 2/83, 2/84) Szlak: Smerek wieś—Smerek (1222 m) — Przetęcz Orłowicza (oddziały: 2/165, 2/164, 2/162, 2/132)	Sieć połączonych szlaków udostępniana jest poprzez 7 wejść — punkty kontrolne, gdzie sprzedawane są bilety i wypełniane ankiety charakteryzujące ruch turystyczny (monitoring). Turyści docierają do 3 miejsc widokowych z kilku kierunków w różnym czasie	Należy dążyć do tego, aby w ciągu dnia liczba zwiedzających w całym kompleksie nie przekraczała: 1100 osób w rejonie Smereka oraz 1900 osób w rejonie Połoniny Wetlińskiej: (przy założeniu, że natężenie ruchu turystycznego jest rozłożone w czasie)
5	Sieć szlaków turystycznych w kompleksie doliny Górnego Sanu Szlaki: Tarnawa Niżna—Bukowiec—Przetęcz Użocka (oddziały: 1/249—1/261, 1/277, 1/276, 1/275, 1/274, 1/69, 1/76, 1/75, 1/74, 1/83, 1/87, 1/86) oraz Tarnawa Niżna—Dzwiniacz—Łokieć (oddziały: 1/262—1/273)	Sieć połączonych szlaków udostępniana jest poprzez 1 wejście — punkt kontrolny, gdzie sprzedawane są bilety i wypełniane ankiety charakteryzujące ruch turystyczny (monitoring)	Należy dążyć do tego, aby w ciągu dnia liczba zwiedzających w całym kompleksie nie przekraczała: 1350 osób (przy założeniu, że natężenie ruchu turystycznego jest rozłożone w czasie)
6	Drogi publiczne w granicach Parku	Szlaki rowerowe	Około 50 km dróg publicznych (dziennie do maksymalnie — 1000 osób)
7	Oddziały o numerach: 1/184, 1/183, 1/182, 1/181, 1/180	Odcinki szlaku konnego Wołosate—Wołosate (mała pętla)	40 osób dziennie
8	Oddziały o numerach: 1/182, 1/183, 1/184, 1/185, 1/135, 1/213, 1/217, 1/218, 1/223, 1/226, 1/27, 1/229, 2/18, 2/19, 2/23, 2/24, 2/70, 2/86, 2/87, 2/89	Odcinki szlaku konnego: Wołosate—Ustrzyki Górne—Berehy Górne	40 osób dziennie

1	2	3	4
9	Oddziały o numerach: 2/90, 2/170, 2/171, 2/172, 2/173, 2/174, 2/181, 2/182, 2/185, 2/188, 2/187, 2/189, 2/132, 2/124, 2/123, 2/121, 2/119, 2/111, 2/125, 2/126	Odcinki szlaku konnego: Berehy Górne—Wetlina	30 osób dziennie
10	Oddziały o numerach: 2/188, 2/187, 2/189, 2/132, 2/124, 2/123, 2/121, 2/119, 2/111, 2/125, 2/126	Odcinki szlaku konnego: Wetlina—Przełęcz Orłowicza—Suche Rzeki	15 osób dziennie
11	Oddziały o numerach: 1/97, 1/96, 1/95, 1/134, 1/133, 1/132, 2/5, 2/4, 2/3	Odcinki szlaku konnego: Ustrzyki Górne—Bereżki	30 osób dziennie
12	Oddziały o numerach: 1/273, 1/272, 1/271, 1/249, 1/278—1/281, 1/36, 1/277, 1/276, 1/275, 1/274	Odcinki szlaku konnego: Łokieć—Tarnawa—Beniowa, dziennie może przemieszczać się po szlaku maksymalnie 40 koni	40 osób dziennie
13	Oddziały o numerach: 2/289, 2/288, 2/287, 2/285, 2/281, 2/33, 2/1	Odcinki szlaku konnego, Nasiczne—Przełęcz Przystup—Bereżki	20 osób dziennie
14	Odcinki szlaków pieszych	Trasy narciarskie dla turystyki narciarskiej (narciarstwo biegowe — ski touring)	Wyłącznie po trasie szlaku pieszego
15	Oddziały o numerach: 1/124, 1/150	Miejsce odpoczynku: rejon „źródła pod Tarnicą” (funkcjonuje jednocześnie jako sezonowy posterunek Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego)	25 osób jednocześnie
16	Oddziały o numerach: 2/70	Miejsce odpoczynku: przy parkingu na Przełęcz Wyżniańskiej	30 osób jednocześnie
17	Oddziały o numerach: 2/66	Parking 1 szt. (w Brzegach Górnych) dla 3 autobusów i 20 samochodów osobowych	250 osób dziennie
18	Oddziały o numerach: 2/86	Parking 1 szt. (na Przełęcz Wyżniańskiej) dla 3 autobusów i 20 samochodów osobowych	250 osób dziennie
19	Oddziały o numerach: 1/217	Parking 1 szt. w Ustrzykach Górnych (przy „Kremenarosie”) dla 10 autobusów	500 osób dziennie
20	Oddziały o numerach: 2/1	Parking 1 szt. (w Bereżkach — przy polu namiotowym) dla 20 samochodów osobowych	100 osób dziennie
21	Oddziały o numerach: 1/183i	Parking 1 szt. (Wołosate) dla 5 autobusów i 60 samochodów osobowych	550 osób dziennie
22	Oddziały o numerach: 1/280	Parking 1 szt. (Bukowiec) dla 30 samochodów osobowych	150 osób dziennie
23	Oddziały o numerach: 2/172	Pole namiotowe 1 szt. (na Campingu „Górna Wetlinka”)	250 osób
24	Oddziały o numerach: 2/84	Pole namiotowe 1 szt. (w Berehach Górnych)	100 osób
25	Oddziały o numerach: 2/1	Pole namiotowe 1 szt. (w Bereżkach)	100 osób

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne, lądowe i wodne podzielone są na obręby ochronne oznaczone liczbami, oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami i zaznaczone są na mapie przeglądowej Bieszczadzkiego Parku Narodowego (nr inw. BdpN-M.Przegl.-Pl.ochr.-2005), przechowywanej w siedzibie Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Górnych.

Nazwa miejsca i jego lokalizacja według numeracji oddziałów i działek ewidencyjnych.

**Załączniki do zarządzenia Nr 81
Ministra Środowiska
z dnia 7 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 16)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zagrożenie drzewostanów na skutek żerów owadów oraz infekcji grzybami pasożytniczymi	Przebudowa drzewostanów. Usuwanie (ścianianie, wywóz) drzew zasiedlonych przez owady lub grzyby. Wykładanie pułapek na owady, korowanie zasiedlonego drewna. Prognozowanie występowania owadów
2	Uszkodzanie odnowień i młodników leśnych przez zwierzęta łowne	Przebudowa drzewostanów. Zabezpieczanie odnowień i młodników przed szkodami od zwierząt. Odstrzały redukujące liczebność populacji jelenia. Ochrona ostoi dużych drapieżników
3	Niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów oraz struktura przestrzenna drzewostanów	Przebudowa drzewostanów. Wykorzystanie odnowień naturalnych oraz odnowienia sztuczne, pielęgnacja młodników
4	Naturalne pojawianie się niepożądanych gatunków drzew, krzewów oraz roślin zielnych w cennych przyrodniczo ekosystemach nieleśnych, powodujące obniżenie ich różnorodności biologicznej	Wykaszenie roślin zielnych, usuwanie drzew i krzewów z powierzchni ekosystemów nieleśnych
5	Zanikanie niektórych gatunków roślin w następstwie zaniechania gospodarki pasterskiej	Wykaszenie roślin zielnych oraz wypas owiec w celu zatrzymania degradacji cennych zespołów roślinnych
6	Zanikanie niektórych gatunków roślin w następstwie intensywnej gospodarki pasterskiej	Czasowe grodzenie powierzchni w celu zabezpieczenia cennych gatunków roślin przed zgryzaniem. Grodzenie powierzchni porównawczych
7	Zagrożenie ekosystemów wskutek niewłaściwej gospodarki rolnej i leśnej prowadzonej przez prywatnych właścicieli gruntów na obszarze Parku lub w jego najbliższym otoczeniu	Wykupy gruntów prywatnych w obszarze Parku oraz w jego najbliższym otoczeniu
8	Zagrożenie populacji głuszca i cietrzewia	Program rozpoznania stanu populacji i zagrożeń wymienionych gatunków, ochrona rejonów występowania
9	Zanikanie miejsc rozrodu dla płazów i bezkręgowców związanych ze stojącą wodą	Zachowanie i odtwarzanie niewielkich zbiorników wodnych wykorzystywanych przez płazy oraz wodne bezkręgowce jako miejsca rozrodu
10	Duża śmiertelność płazów w okresie godowym podczas ich przechodzenia przez drogi oraz w dużych kałużach (pułapkach ekologicznych) znajdujących się na drogach wewnętrznych Parku	Wykonywanie zabezpieczeń przy drogach w miejscach wędrówek płazów oraz likwidacja pułapek ekologicznych

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
11	Zanikanie miejsc rozrodu i bytowania gadów	Wykaszenie roślin zielnych, usuwanie drzew i krzewów z powierzchni ekosystemów nieleśnych, zachowanie i odtwarzanie niewielkich zbiorników wodnych oraz śródpolnych kopców kamieni wykorzystywanych przez gady jako miejsca rozrodu i bytowania
12	Mała ilość miejsc lęgowych dla ptaków gniazdujących w dziuplach oraz zagrożenie ptaków w okresie zimowym	Wywieszanie skrzynek lęgowych dla ptaków w drzewostanach sztucznego pochodzenia. Dokarmianie ptaków w okresie mroźnej i śnieżnej zimy
13	Zanikanie kultury pasterskiej. Niszczenie szałasów związanych z dawną gospodarką pasterską	Program przywracający gospodarkę pasterską na polanach. Remont lub odbudowa zagrożonych obiektów kultury pasterskiej
14	Naturalne pojawianie się niepożądanych gatunków drzew, krzewów oraz roślin zielnych w obszarze parku dworskiego w Porębie Wielkiej oraz innych miejscach historycznych, powodujące obniżanie ich wartości estetycznej i dydaktycznej	Usuwanie nadmiernie rozwijających się drzew i krzewów, pielęgnacja pozostałych, koszenie roślinności zielnej. Prace porządkowe
15	Erozja dróg i ścieżek powodowana przez wody opadowe	Zabudowa przeciwoerozyjna spowalniająca spływ powierzchniowy wód opadowych z dróg i ścieżek
16	Erozja ziemna i niszczenie roślinności w miejscach ruchu turystycznego	Remont szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych, a także miejsc przeznaczonych do biwakowania
17	Zalegające odpady uciążliwe dla środowiska	Usunięcie odpadów

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zagrożenie pożarami	Ochrona przeciwpożarowa (patrole ochronne, utrzymanie punktów czerpania wody, dróg dojazdowych, pożarowych i łączności, dozorowanie pożarzysk)
2	Występowanie silnych wiatrów, a także okiści powodujących uszkodzenia w drzewostanach	Usuwanie wiatrowałów i wiatrołomów drzew iglastych potencjalnie zagrożonych zasiedleniem przez kambiofagi z powierzchni uszkodzonych drzewostanów. Usuwanie fragmentów powalonych i uszkodzonych drzew i ich części z szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych, spacerowych, edukacyjnych, dróg dojazdowych i stokowych
3	Zagrożenie wścieklizną	Współpraca z Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii przy wykładaniu szczepionek

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Duża śmiertelność płazów w okresie godowym podczas ich przechodzenia przez drogi w otulinie Parku	Nadzór nad wykonywaniem zabezpieczeń przy drogach w miejscach wędrówek płazów
2	Osuszanie terenu przyległego do Parku, przez budowę ujęć wody. Degradacja siedlisk przyrodniczo cennych	Możliwość poboru wody z ujęcia przy odbudowanej przegrodzie piętrzącej potoku Konina i Koninki na granicy Parku
3	Zanikanie znaków granic zewnętrznych Parku	Odtwarzanie znaków granicy zewnętrznej Parku
4	Fragmenty spornych granic zewnętrznych Parku	Rozgraniczenia

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zagrożenie pożarami	Współpraca z sąsiednimi jednostkami Straży Pożarnej w ochronie przeciwpożarowej, działania edukacyjne w szkołach w otulinie Parku
2	Zagrożenie wścieklizną	Współpraca z sąsiednimi kotłami łowieckimi oraz z Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii przy wykłanianiu szczepionek

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Na obszarach ochrony ścisłej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Monitoring stanu populacji kornika drukarza, drwalnika paskowanego i brudnicy mniszki za pomocą pułapek feromonowych	400 sztuk	Na całym obszarze
2	Monitoring stanu populacji zespołu kornika drukarza za pomocą drzew pułapkowych przygotowanych z drzew połamanych i przewróconych, w celu oceny stopnia rozwoju populacji kornika	Do 30 sztuk	Na całym obszarze

1	2	3	4
3	Prognozowanie występowania owadów z rodzaju zasnuja na powierzchniach próbnych z wykorzystaniem pułapek kołnierзовych	55 powierzchni, 25 sztuk pułapek kołnierзовych	Na całym obszarze
4	Ochrona przeciwpożarowa (patrole ochronne, utrzymanie punktów czerpania wody, dróg dojazdowych, pożarowych i łączności, dozorowanie pożarzystk)	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
5	Czyszczenie szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych, spacerowych, dróg stokowych i dojazdowych z powalonych i złamanych drzew z ich pozostawieniem w ekosystemie	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
6	Odtwarzanie znaków granicy zewnętrznej Parku	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
7	Usunięcie pozostałości (w tym uciążliwych dla środowiska) schronu — baraku	1 obiekt, ok. 3,5 ar	122a

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Odtwarzanie znaków granicy zewnętrznej Parku	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze

C. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Zabudowa przeciwoerozyjna dróg poprzez budowę stopni z drewna, wypełnianie rowów erozyjnych rumoszem skalnym. Zabezpieczenia przeciwoerozyjne przy przepustach drogowych	Do 5% ogólnej długości	Na całym obszarze, zgodnie z zaistniałymi potrzebami
2	Remont nawierzchni szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych oraz dróg, likwidacja pułapek ekologicznych (kolein wypełnionych wodą)	Do 5% ogólnej długości	Na całym obszarze, zgodnie z zaistniałymi potrzebami

II. Na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wprowadzenie sztucznych odnowień	1,5 ha	161c, 162b

1	2	3	4
2	Wprowadzenie poprawek do odnowień (uzupełnienie o gatunki domieszkowe)	0,1 ha	182f
3	Pielęgnacja młodników: w wieku od 5 do 10 lat (czyszczenia wczesne)	7,5 ha	23a, 47b, 50c, 120a
4	Pielęgnacja młodników: w wieku od 11 do 20 lat (czyszczenia późne)	21,0 ha	23a, 47a, 50b, 120a, 175f, 182h, i, 190b, 192b, d, f
5	Usuwanie zasiedlonych przez kambiofagi drzew (posusz czynny) oraz korowanie ściętych świerków. Usuwanie wiatrołomów i wiatrowałów iglastych potencjalnie zagrożonych zasiedleniem	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
6	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na kornika drukarza, drwalnika paskownego i brudnicę mniszkę	270 sztuk	Na całym obszarze
7	Wyłożenie drzew pułapkowych przygotowanych z wiatrołomów i wiatrowałów iglastych w celu oceny stopnia rozwoju populacji kornika	Do 50 sztuk	Na całym obszarze
8	Prognozowanie występowania owadów z rodzaju zasnuja	40 powierzchni próbnych	Na całym obszarze
9	Mechaniczne zabezpieczenie pojedynczych drzewek gatunków liściastych głównie jawora (tubami i palikami) przed zgryzaniem przez zwierzęta łowne	200 sztuk	11d, 43b, c, 45f, 46c, 47c, d, 116a, 119a, 182b, c, h, f, 183i, 191a, 192b, 198f, 208a, d, f
10	Mechaniczne zabezpieczanie upraw i młodników jodłowych (spiralami) przed zgryzaniem przez zwierzęta łowne	190,00 ha	1a,b, 2a, b, c, 3b, c, 9a, 10a, b, 11d, g, h, 18c, 22a, b, g, 23a, b, c, 31a, 32d,f, g, 36a, b, d, 37b, 38a, b, 39a, 42a, b, d, 43a, b, c, d, 45g, 47a, b, 48b, c, 49a, 50b, c, 51b,c, 52c, 56c, d, 58a, 59a, 79c, d, 80a, 85a, 108b, c, d, f, 109a, 110a, c, 111f, 114b, 116a, b, 119a, b, 121a, 122b, 123c, d, 128a, 129b, 131c, d, 145h, f, 146f, 147b, 148a, 161ab, 173a, b, 175f, 176a, b, 181h, 182f, h, i, 183i, 190b, 191a, 192a, b, 194a, 195a, 197a, b, c, g, 199i, j, 201b, 203a, b, 206a, 207a, 208a, d, f, h, 209a, b
11	Zabezpieczanie upraw i młodników jodłowych zapachowymi środkami odstraszającymi przed zwierzętami łownymi (repelentami)	82,00 ha	1b, 2a, b, g, 3a, b, c, 7a, b, 9a, 11d, h, , 18a, b, c, 19b, 22a, b, g, 23a, b, c, 29a, 37b, 38c, 39b, 42a, 43a, 43b, c, 44f, 45f, 46c, 47a, c, d, 48a, 49f, 50c, 51a, b, 62a, 78a, 79c, 116a, 119a, 183i, j, 191a, 192b, 196c, 196f, 198a, b, d, f, 199b, c, h, j, 201b, 207a, 208a, d, f, 209a, b
12	Odstrzały redukujące nadmierną populację jelenia podyktowane względami ochronnymi ekosystemów leśnych. Łącznie z obszarem ochrony krajobrazowej	Do 28 sztuk	Obwody Ochronne: Turbacz, Kudłoń, Suhora

1	2	3	4
13	Ochrona przeciwpożarowa (patrole ochronne, utrzymanie punktów czerpania wody, dróg dojazdowych, pożarowych i łączności, dozorowanie pożarzystk)	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
14	Czyszczenie szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych, spacerowych, dróg stokowych i dojazdowych z powalonych i złamanych drzew wraz z ich usunięciem	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
15	Odtwarzanie znaków granicy zewnętrznej Parku	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wycinanie niepożądanych drzew i krzewów na polanach, kształtowanie biogrup	2,55 ha	3f, 37g, 141d, 145d, 147c, 156c
2	Koszenie mechaniczne i ręczne roślin zielnych na polanach z pozostawieniem biomasy w ekosystemie	46,35 ha	22c, 25g, h, 48f, 56i, 62c, 77f, 88c, 107a, d, h, j, 113d, 148d, 156c, 161f, 162c, 181g, 182g, 183c, 206d, 207f, 210f, h, i, j, k, l, p, r, 210d, f, g, h, i, j, k, l, p, r, s
3	Wypas owiec i bydła na polanach. Jeżeli wypas nie dojdzie do skutku to powierzchnie te lub ich części zostaną wykoszone mechanicznie albo ręcznie. Przywracanie elementów kulturowych	9,64 ha	22c, 29b, 30h, 37g, 46f, 68d, 96b,d, 145d,i, 186a
4	Usunięcie pojedynczych krzewów i podrostów przy alejkach w Parku i sadzie, wykoszenie roślinności zielnej w kompleksie zabytkowego parku dworskiego w Porębie Wielkiej, bieżące remonty, konserwacja drzew	2,45 ha	210f, g, h, m, n
5	Odstanianie i przebudowa istniejących oraz wykonywanie nowych kopców z kamieni na polanach reglowych celem zabezpieczenia miejsc rozrodu i bytowania gadów	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
6	Czasowe grodzenie części powierzchni ze stanowiskami niektórych cennych gatunków roślin (gatunków szczególnej troski) oraz powierzchni porównawczych	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
7	Odtwarzanie znaków granicy zewnętrznej Parku	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wykonanie nowych zbiorników wodnych służących jako miejsca rozrodu i bytowania płazów oraz niektórych gadów. Zabezpieczenie w nich odpowiedniego poziomu wody i dostępu światła	12 sztuk	10c, 22c, 46f, 77f, 80b, 88a, 108d, 110a, 180b, 204a, 205a
2	Konserwacja istniejących miejsc rozrodu w zbiornikach wodnych przez ich pogłębienie, poszerzenie, zabezpieczenie brzegów oraz dopływu wody i światła	16 sztuk	10c, 32h, 37g, 38d, 48f, 56a, 77f, 108d, 110c, 110d, 110f, 180b, 196b, 195b,

D. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Zabudowa przeciwoerozyjna dróg poprzez budowę stopni z drewna, wypełnianie rowów erozyjnych rumoszem skalnym Zabezpieczenia przeciwoerozyjne przy przepustach drogowych	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
2	Remont nawierzchni szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych oraz dróg, likwidacja pułapek ekologicznych	Do 5% ogólnej długości	Na całym obszarze

III. Na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Usuwanie zasiedlonych przez owady drzew (posusz czynny) oraz korowanie ściętych świerków. Usuwanie wiatrołomów i wiatrowałów iglastych potencjalnie zagrożonych zasiedleniem	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
2	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na kornika drukarza, drwalnika paskowego i brudnicę mniszkę	460 sztuk	Na całym obszarze
3	Prognozowanie występowania owadów z rodzaju zasnuja	5 powierzchni próbnych	Na całym obszarze
4	Odstrzały redukujące nadmierną populację jelenia podyktowane względami ochronnymi ekosystemów leśnych. Łącznie z obszarem ochrony częściowej	Do 28 sztuk	Na całym obszarze w Obwodach Ochronnych: Turbacz, Kuźdół, Suhora

1	2	3	4
5	Ochrona przeciwpożarowa (patrole ochronne, utrzymanie punktów czerpania wody, dróg dojazdowych, pożarowych i łączności, dozorowanie pożarzystk)	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
6	Odtwarzanie znaków granicy zewnętrznej Parku	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wycinanie niepożądanych drzew i krzewów na polanach, kształtowanie biogrup	1,30 ha	Polany: Biedowa, Borysówka Dolna a, b, c, Franciszyna a, b, Ludwikowa, Łonna a, Przysłop Górny b, c
2	Koszenie mechaniczne i ręczne roślin zielnych na polanach z pozostawieniem biomasy w ekosystemie	82,54 ha	Polany: Adamówka a, Biedowa a, Bieniowe b, d, e, Borysówka Dolna a, b, d, Figurki Górne a, Franciszyna b, Górc Porębski a, b, Jaworzyna Kamienicka a, b, c, Jonkówki a, b, c, d, Józefowa a, Kopa a, b, Kudłom a, b, Kułachowa a, Łąki b, Łonna a, Młynarska a, Mostownica a, b, Podmostownica a, b, Podskaty a, b, Podwyszańska a, Przysłopek a, b, Pustak a, Starmaszka a, Stawieniec a, b, c, Suhora a, c, d, Szafasisko Porębskie a, Śmierdząca a, Średnie a, b, Turbaczyk a, b, d, e, f, Ustępne a, Wierchy Zarębskie c, Zielenica i Rąbaniśka a, b, e
3	Wypas owiec i bydła na polanach. Jeżeli wypas nie dojdzie do skutku to powierzchnie te lub ich części zostaną wykoszone mechanicznie albo ręcznie. Przywracanie elementów kulturowych	81,06 ha	Polany: Gąsiorowska a, Gabrowska Duża a, d, Wierchy Zarębskie a, b, d, Wolnica a, Wzoro-wa a, b, d, Jaworzynka a, Starmaszka a, Suhora a, c, d, e, Tobołów a, Mostownica a, b, Jonkówki a, b, c, d, e, Zielenica a, b, c, d, e, f, g, h, i
4	Odstanianie i przebudowa istniejących oraz wykonywanie nowych kopców z kamieni na polanach reglowych celem zabezpieczenia miejsc rozrodu i bytowania gadów	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
5	Remont szafasów na polanach	2 obiekty	Polany: Stawieniec, Borysówka
6	Czasowe groduzenie części powierzchni ze stanowiskami niektórych cennych gatunków roślin (szczególnej troski) oraz powierzchni porównawczych	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze

1	2	3	4
7	Odtwarzanie znaków granicy zewnętrznej Parku	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
8	Wykupy gruntów	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami i możliwościami finansowymi	Na całym obszarze

C. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Zabudowa przeciwerozryjna dróg poprzez budowę stopni z drewna, wypełnianie rowów erozyjnych rumoszem skalnym. Zabezpieczenia przeciwerozryjne przy przepustach drogowych	Zgodnie z zaistniałymi potrzebami	Na całym obszarze
2	Remont nawierzchni szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych oraz dróg, likwidacja pułapek ekologicznych	Do 5% ogólnej długości	Na całym obszarze

D. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wykonanie nowych, niewielkich zbiorników wodnych służących jako miejsca rozrodu i bytowania płazów oraz niektórych gadów. Zabezpieczenie w nich odpowiedniego poziomu wody i dostępu światła	8 sztuk	Polany: Turbaczyk, Podkowie, Szeroka, Stawieniec, Jaworzyna Kamienicka, Podmostownica, Ludwikowa
2	Konserwacja istniejących miejsc rozrodu w zbiornikach wodnych przez ich pogłębienie, poszerzenie, zabezpieczenie brzegów oraz dopływu wody i światła	5 sztuk	Polany: Łonna, Borysówka Dolna, Biedowa

¹⁾ Ekosystemy leśne i nieleśne lądowe podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami. Podział jest zgodny z mapą przeglądową Gorczańskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez ProGea Consulting w Krakowie w skali 1 : 20 000, według stanu na 1.01.1998 r. Mapy znajdują się w siedzibie Gorczańskiego Parku Narodowego w miejscowości Poręba Wielka.

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Czynna ochrona gatunków roślin na obszarach ochrony czynnej i krajobrazowej

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Pełnik europejski, podejrzony księżycowy	Zabezpieczenie przed zgryzieniem przez owce i bydło	Czasowe gradzenie części powierzchni

II. Czynna ochrona gatunków zwierząt

A. Obszary ochrony ścisłej

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Żaba trawna, traszka karpacza, traszka górską, traszka zwyczajna, kumak górski	Likwidacja pułapek ekologicznych na drogach stokowych	Zasypywanie kolein, wyrównywanie i odwadnianie powierzchni dróg stokowych
2	Lis	Szczepienie przeciwko wściekliznie	Współpraca z Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii przy wykładaniu szczepionek
3	Głuszc	Ochrona rejonu występowania	Korygowanie przebiegu szlaków turystycznych i dróg dojazdowych przechodzących przez rejon występowania głuszc oraz zachowanie ich drożności (usuwanie wiatrowałów i wiatrołomów drzew), wykładanie tablic ostrzegawczych, oznakowanie stref ochronnych, montaż ramp na drogach wjazdowych, patrole ochronne

B. Obszary ochrony czynnej

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Żaba trawna, traszka karpacza, traszka górską, traszka zwyczajna, kumak górski	Odtworzenie miejsc rozrodu	Odkopanie dawnych zbiorników wodnych oraz zabezpieczenie w nich odpowiedniego poziomu wody i dostępu światła
2	Żaba trawna, traszka karpacza, traszka górską, traszka zwyczajna, kumak górski	Konserwacja istniejących miejsc rozrodu	Pogłębienie, poszerzenie, zabezpieczenie brzegów oraz dopływu wody i światła w istniejących zbiornikach wodnych

1	2	3	4
3	Żaba trawna	Zabezpieczanie szlaków migracji	Wystawianie płotków zabezpieczających przy drogach
4	Żaba trawna, traszka karpacka, traszka górską, traszka zwyczajna, kumak górski	Likwidacja pułapek ekologicznych na drogach stokowych	Zasypywanie kolein, wyrównywanie i odwadnianie powierzchni dróg stokowych
5	Gniewosz plamisty, żmija zygzakowata, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna	Zabezpieczenie miejsc rozrodu i bytowania	Odstanianie istniejących i wykonywanie nowych kopców z kamieni na polanach reglowych
6	Gniewosz plamisty, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny	Konserwacja istniejących miejsc rozrodu i bytowania	Wykaszanie roślin zielnych, usuwanie drzew i krzewów z powierzchni ekosystemów nieleśnych. Pogłębienie, poszerzenie, zabezpieczenie brzegów oraz dopływu wody i światła w istniejących zbiornikach wodnych
7	Dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł zielony, dzięcioł duży, dzięcioł biało-grzbiety, dzięciołek, dzięcioł trójpalczasty, rudzik, kos, paszot, mysikrólik, zniczek, sikora uboga, sikora czarnogłowa, sikora czubata, sikora sosnowka, sikora bogatka, sikora modra, kowalik, pęczacz ogrodowy, płochacz pokrzywnica, sójka, sroka, orzechówka, wrona, gawron, wróbel, mazurek, zięba, dzwonec, szczygieł, czyż, gil, grubodziób, trznadel, jer, czeczotka	Ograniczone dokarmianie ptaków w okresie zimowym	Wykładanie karmy przy budynkach wolno stojących (osady leśne) oraz wzdłuż dolnych części głównych dolin
8	Sikora sosnowka, sikora bogatka, sikora modra, sikora uboga, sikora czarnogłowa, sikora czubata, pleszka, mazurek, szpak, krętogłów, kowalik	Poprawa bazy lęgowej dla ptaków	Wymiana zniszczonych skrzynek lęgowych dla ptaków
9	Głuszczyk	Ochrona rejonu występowania	Korygowanie przebiegu szlaków turystycznych i dróg dojazdowych przechodzących przez rejon występowania głuszczyka oraz zachowanie ich drożności (usuwanie wiatrowałów i wiatrolomów drzew), wykładanie tablic ostrzegawczych, oznakowanie stref ochronnych, montaż ramp na drogach wjazdowych, patrole ochronne
10	Lis	Szczepienie przeciwko wściekliznie	Współpraca z Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii przy wykładaniu szczepionek

C. Obszary ochrony krajobrazowej

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Żaba trawna, traszka karpacka, traszka górską, traszka zwyczajna, kumak górski	Odtworzenie miejsc rozrodu	Odkopanie dawnych zbiorników wodnych oraz zabezpieczenie w nich odpowiedniego poziomu wody i dostępu światła
2	Żaba trawna, traszka karpacka, traszka górską, traszka zwyczajna, kumak górski	Konserwacja istniejących miejsc rozrodu	Pogłębienie, poszerzenie, zabezpieczenie brzegów oraz dopływu wody i światła w istniejących zbiornikach wodnych
3	Żaba trawna	Zabezpieczanie szlaków migracji	Wystawianie płotków zabezpieczających przy drogach
4	Żaba trawna, traszka karpacka, traszka górską, traszka zwyczajna, kumak górski	Likwidacja pułapek ekologicznych na drogach stokowych	Zasypywanie kolein, wyrównywanie i odwadnianie powierzchni dróg stokowych
5	Gniewosz plamisty, żmija zygzakowata, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna	Zabezpieczanie miejsc rozrodu i bytowania	Odstanianie istniejących i wykonywanie nowych kopców z kamieni na polanach reglaowych
6	Gniewosz plamisty, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny	Konserwacja istniejących miejsc rozrodu i bytowania	Wykaszenie roślin zielnych, usuwanie drzew i krzewów z powierzchni ekosystemów nieleśnych. Pogłębienie, poszerzenie, zabezpieczenie brzegów oraz dopływu wody i światła w istniejących zbiornikach wodnych
7	Dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł zielony, dzięcioł duży, dzięcioł biało-grzbiety, dzięciołek, dzięcioł trójpalczasty, rudzik, kos, paszkoć, mysikrólik, zniczek, sikora uboga, sikora czarnogłowa, sikora czubata, sikora sosnowka, sikora bogatka, sikora modra, kowalik, pęczacz ogrodowy, płochacz pokrzywnica, sówka, sroka, orzechówka, wrona, gawron, wróbel, mazurek, zięba, dzwonec, szczygieć, czyż, gil, grubodziób, trznadel, jer, czeczotka	Ograniczone dokarmianie ptaków w okresie zimowym	Wykładanie karmy przy budynkach wolno stojących (osady leśne) oraz wzdłuż dolnych części głównych dolin
8	Sikora sosnowka, sikora bogatka, sikora modra, sikora uboga, sikora czarnogłowa, sikora czubata, pleszka, mazurek, szpak, krętogłów, kowalik	Poprawa bazy lęgowej dla ptaków	Wymiana zniszczonych skrzynek lęgowych dla ptaków
9	Głuszc	Ochrona rejonu występowania	Korygowanie przebiegu szlaków turystycznych i dróg dojazdowych przechodzących przez rejon występowania głuszc oraz zachowanie ich drożności (usuwanie wiatrołomów i wiatrołomów drzew), wykładanie tablic ostrzegawczych, oznakowanie stref ochronnych, montaż ramp na drogach wjazdowych, patroli ochronne

1	2	3	4
10	Lis	Szczepienie przeciwko wściekliznie	Współpraca z Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii przy wykładowaniu szczepionek

Załącznik nr 4

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Ochrona ścisła	4a, b, c, d, f, 5a, b, c, 6a, b, c, d, 7f, 8a, b, c, 9b, c, 12a, b, c, d, 13a, b, c, 14a, b, c, 15a, b, 16a, b, c, d, 17a, b, c, 20a, b, c, 21a, b, 24a, b, c, d, 25a, b, c, d, f, 26a, b, c, d, f, g, 27a, b, c, 28a, b, c, d, 30a, b, c, d, f, g, 33a, b, c, d, 34a, b, c, d, f, 35a, b, c, d, f, 39c, 40a, b, c, 41a, b, 53a, b, c, d, f, 54a, 55a, b, c, d, f, g, 57b, 58b, 59b, c, d, f, g, h, 60a, 61a, b, c, 63a, b, c, 64a, b, c, d, g, 65b, 66b, c, d, 67a, b, 68a, b, c, 69a, b, 70a, b, c, d, 71a, b, 72a, b, 73a, b, 74a, b, c, 75a, b, 81a, b, c, d, 82a, b, c, d, f, g, 83a, b, 84a, 85b, 86a, b, c, d, f, 87a, b, c, d, 89a, 90a, b, c, d, 91a, b, c, d, f, 92a, b, c, d, 93b, c, d, 94a, 95a, b, c, 96a, c, f, g, h, 97a, b, c, d, f, 98a, b, 99a, b, 100a, 101a, 102a, b, c, d, 103a, 104a, b, 105a, b, d, f, g, 106a, b, c, d, g, h, 113a, b, c, f, g, h, i, j, k, 115a, b, c, d, 117a, b, 118a, b, 122a, 123a, b, 124a, b, 125a, 126a, b, 127a, b, 133a, b, 134a, 135a, 136a, b, c, d, 137a, b, c, d, f, 138a, b, c, 139a, b, 140a, b, c, d, 141a, b, 142a, b, c, 143a, b, 144a, b, c, 151a, b, c, 152a, 153a, b, c, 154a, b, c, d, 155a, b, c, 156a, b, d, 157a, b, d, 158a, b, c, 159a, b, c, d, 160a, b, 164a, 165a, 166a, b, 167a, 168a, b, 169a, b, 170a, 171a, 172a, b, c, 177a, b, c, 178a, b, c, 179a, b, c, 180a, b, c, 184a, b, c, d, f, g, h, 185a, b, d, f, 186b, c, 187a, b, c, 188a, b, c, d, 189a, b, c, 190a, 193a	3611,07
2	Ochrona czynna	1a, b, c, 2a, b, c, d, f, g, h, 3a, b, c, d, f, 7a, b, c, d, 9a, 10a, b, c, 11a, b, c, d, f, g, h, 18a, b, c, 19a, b, 22a, b, c, d, f, g, h, 23a, b, c, 25g, h, 29a, b, 30h, 31a, 32a, b, c, d, f, g, h, 36a, b, c, d, f, g, 37a, b, c, d, f, g, h, 38a, b, c, d, 39a, b, 42a, b, c, d, 43a, b, c, d, f, 44a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, 45a, b, c, d, f, g, 46a, b, c, d, f, 47a, b, c, d, 48a, b, c, d, f, 49a, b, c, d, f, 50a, b, c, d, f, 51a, b, c, d, f, 52a, b, c, 56a, b, c, d, f, g, h, i, 57a, 58a, 59a, 60b, 62a, b, c, d, f, 64f, 65a, 66a, f, 68d, f, 71c, d, 72c, d, 73c, d, 74d, 75c, 76a, b, c, 77a, b, c, d, f, g, 78a, b, 79a, b, c, d, f, 80a, b, c, 85a, 88a, b, c, d, f, g, 93a, f, 96b, d, 101b, 105c, 106f, i, 107a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, 108a, b, c, d, f, 109a, b, 110a, b, c, d, f, 111a, b, c, d, f, 112a, b, 113d, 114a, b, c, 116a, b, c, 119a, b, 120a, 121a, 122b, 123c, d, 128a, b, 129a, b, c, 130a, b, c, d, 131a, b, c, d, 132a, b, c, d, f, 133c, 135b, 136f, 145a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, 146a, b, c, d, f, 147a, b, c, 148a, b, c, d, 149a, b, c, d, 150a, b, 156c, 157c, 161a, b, c, d, f, g, 162a, b, c, 163a, 164b, 173a, b, 174a, b, c, d, 175a, b, c, d, f, 176a, b, 181a, b, c, d, f, g, h, 182a, b, c, d, f, g, h, i, 183a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, 185c, 186a, 189d, 190b, 191a, b, 192a, b, c, d, f, g, 194a, b, c, 195a, b, c, d, f, 196a, b, c, d, f, 197a, b, c, d, f, g, h, i, 198a, b, c, d, f, 199a, b, c, d, f, g, h, i, j, 200a, b, 201a, b, c, d, 202a, 203a, b, c, 204a, b, 205a, b, c, d, 206a, b, c, d, f, g, 207a, b, c, d, f, g, 208a, b, c, d, f, g, h, 209a, b, c, 210a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s	2882,51
3	Ochrona krajobrazowa	Obwód ewidencyjny Konina: 2557, 2583, 2584, 5353, 5354, 5355, 5356, 5357, 5358, 5359, 5360, 5361, 5362, 5363, 5364, 5365, 5366, 5367, 5368, 5369, 5370, 5371, 5372, 5373, 5374, 5375, 5376, 5377, 5378, 5379, 5380, 5381, 5382, 5383, 5384, 5385, 5386, 5387, 5388, 5389, 5392, 5393, 5394, 5395, 5396, 5397, 5398, 5400, 5402, 5403, 5404, 5405, 5406, 5407, 5408,	536,27

1	2	3	4
		5409, 5410, 5412, 5413, 5414, 5415, 5416, 5417, 5418, 2556/1, 2556/2, 5391/1, 5391/2, 5411/1, 5411/2, 5411/3. Obręb ewidencyjny Lubomierz: 4821, 4822, 4927, 4928, 4929, 4930, 4931, 4932, 4933, 4934, 4935, 4936, 4937, 4938, 4939, 4940, 4941, 4942, 4943, 4944, 4946, 4961, 4962, 4963, 4964, 4971, 4973, 4974, 4975, 4976, 4977, 4979, 4981, 4982, 4983, 4984, 4985, 4986, 4987, 4988, 4989, 4990, 4991, 4992, 4993, 4994, 4995, 4996, 4997, 4998, 4999, 5000, 5001, 5002, 5003, 5004, 5005, 5006, 5007, 5008, 5009, 5010, 5011, 5012, 5013, 5014, 5015, 5016, 5020, 5022, 5023, 5024, 5025, 5026, 5027, 5028, 5029, 5031, 5032, 5033, 5034, 5035, 5036, 5037, 5038, 5039, 5040, 5042, 5043, 5044, 4978/1, 4978/2, 4980/1, 4980/2, 5017/1, 5017/2, 5017/3, 5018/1, 5018/2, 5018/3, 5018/4, 5018/5, 5019/1, 5019/2, 5021/1. Obręb ewidencyjny Łopuszna: 224, 225, 226, 227, 230, 231, 233, 238, 239, 243, 246, 303, 307, 310, 312, 319, 325, 330, 331, 332, 333, 348, 2372, 2373, 2374, 2375, 2379, 2380, 2382, 2383, 2721, 2792, 2795, 2796, 2797, 2816, 2819, 2821, 2822, 2823, 2827, 2828, 2840, 2841, 2842, 2843, 4154, 4163, 4164, 4165, 4166, 2381/1, 2381/2, 2381/3, 2384/1, 2384/2, 2384/3, 2720/1, 2720/2, 2793/3, 2793/4, 2799/1, 2799/2, 2799/3, 2800/1, 2800/2, 2800/3, 2801/1, 2802/1, 2802/2, 2802/3, 2802/4, 2804/1, 2804/2, 2804/3, 2804/4, 2804/5, 2807/1, 2807/2, 2808/1, 2809/1, 2809/2, 2810/1, 2810/2, 2811/3, 2811/4, 2814/1, 2814/2, 2814/3, 2814/4, 2815/1, 2815/4, 2815/5, 2815/6, 2815/7, 2815/8, 2818/1, 2818/2, 2818/3, 2818/4, 2820/1, 2820/2, 2820/3, 2820/4, 2824/9, 2824/10, 2824/11, 2824/12, 2830/1, 2839/1, 2839/2, 2839/3, 2839/4, 2844/1, 2844/2, 4152/2, 4153/1, 4153/2, 4153/3, 4155/1, 4155/2, 4157/1, 4162/1, 4167/1, 4167/2, 4206/1, 2824/13, 2824/15, 2824/16, 2824/17, 2824/18, 2824/19, 2824/20, 2824/21, 2824/22, 2824/23, 2829/31, 2829/32, 2829/33, 2829/34, 2829/35, 2829/36, 4188/218. Obręb ewidencyjny Ochotnica Górna: 1127, 1130, 1175, 1176, 1178, 1179, 1910, 1939, 1940, 14398, 14399, 14401, 14402, 14405, 14408, 14647, 14387/7, 14387/9, 14388/1, 14388/2, 14388/3, 14388/5, 14388/6, 14388/7, 14397/139, 14397/140, 14397/69, 14397/70, 14397/71, 14397/72, 14397/73, 14397/74, 14397/75, 14400/1, 14400/2, 14400/3, 14404/3, 14404/4, 14404/5, 14404/6, 14406/1, 14406/2, 14411/1, 14411/12, 14411/13, 14411/14, 14411/15, 14411/16, 14411/17, 14411/19, 14411/2, 14411/21, 14411/22, 14411/23, 14411/24, 14411/25, 14411/26, 14411/27, 14411/28, 14411/29, 14411/3, 14411/30, 14411/31, 14411/32, 14411/33, 14411/34, 14411/35, 14411/36, 14411/37, 14411/38, 14411/39, 14411/4, 14411/40, 14411/41, 14411/42, 14411/43, 14411/44, 14411/45, 14411/46, 14411/47, 14411/48, 14411/49, 14411/5, 14411/50, 14411/51, 14411/52, 14411/53, 14411/54, 14411/55, 14411/7, 14411/9, 14413/1, 14413/10, 14413/11, 14413/12, 14413/13, 14413/14, 14413/15, 14413/16, 14413/17, 14413/2, 14413/20, 14413/21, 14413/22, 14413/23, 14413/25, 14413/26, 14413/27, 14413/28, 14413/29, 14413/3, 14413/30, 14413/31, 14413/32, 14413/33, 14413/34, 14413/35, 14413/36, 14413/37, 14413/38, 14413/39, 14413/4, 14413/40, 14413/41, 14413/44, 14413/45, 14413/46, 14413/47, 14413/48, 14413/49, 14413/5, 14413/50, 14413/6, 14413/7, 14413/8, 14413/9, 14484/1129, 14484/1137, 14484/1138, 14484/1216, 14484/1217, 14484/1247, 14484/1248, 14484/1249, 14484/1250, 14484/1251, 14484/539, 14484/723, 14484/724, 14484/856, 14484/857, 14484/858, 14484/859, 14484/860, 14484/861, 14484/864, 14484/865, 14484/869, 14484/870, 14493/1, 14493/2, 14627/120, 14627/121, 14627/122, 14627/123, 14627/124, 14627/53, 14630/2, 14630/3, 14643/10, 14643/11, 14643/14, 14643/15, 14643/19, 14643/20, 14643/21, 14643/22, 14643/23, 14643/24, 14643/25, 14643/26, 14643/4, 14643/6, 14643/7, 14643/8, 14643/9, 14645/10, 14645/11, 14645/12, 14645/13, 14645/14, 14645/15, 14645/16, 14645/17, 14645/18, 14645/19, 14645/20, 14645/21, 14645/3, 14645/5, 14645/6, 14645/7, 14645/8, 14646/10, 14646/11, 14646/17, 14646/18, 14646/19, 14646/20, 14646/22, 14646/23, 14646/24, 14646/26, 14646/27, 14646/28, 14646/29, 14646/3, 14646/30, 14646/31, 14646/32, 14646/33, 14646/34, 14646/35, 14646/36, 14646/4, 14646/6, 14646/7, 14646/8, 14646/9, 14648/1, 14648/10, 14648/2, 14648/3, 14648/4, 14648/5, 14648/6, 14648/7, 14648/8, 14648/9.	

1	2	3	4
		Obręb ewidencyjny Olszówka: 4691, 4692, 4693, 4694, 4695, 4696, 4697, 4698, 4690/1, 4690/2. Obręb ewidencyjny Poręba Wielka: 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2482, 4183, 4184, 4185, 4186, 4187, 4189, 4190, 4191, 4192, 4193, 4194, 4195, 4196, 4199, 4200, 4202, 4205, 4207, 4208, 4209, 4211, 4212, 4213, 4214, 4215, 4216, 4217, 4218, 4219, 4220, 4221, 4222, 4223, 4224, 4225, 4226, 4227, 4228, 4229, 4231, 4232, 4233, 4234, 4235, 4236, 4237, 4238, 4241, 4242, 4243, 4244, 4245, 4246, 4247, 4248, 4249, 4250, 4251, 4252, 4253, 4254, 4255, 4256, 4258, 4259, 4260, 4261, 4262, 4263, 4264, 4265, 4266, 4267, 4268, 4269, 4270, 4271, 4272, 4273, 4274, 4276, 4277, 4278, 4279, 4280, 4281, 4283, 4284, 4285, 4286, 4287, 4288, 4290, 4291, 3702/1, 3702/2, 3764/1, 3765/1, 3765/2, 3765/3, 3766/1, 3766/2, 3766/3, 3767/1, 3767/2, 3767/3, 4188/1, 4188/2, 4188/3, 4188/4, 4197/1, 4197/2, 4198/1, 4198/2, 4201/1, 4201/2, 4203/1, 4203/2, 4204/1, 4204/2, 4206/1, 4206/2, 4210/1, 4210/2, 4210/3, 4230/1, 4230/2, 4282/1, 4282/2, 4334/131/, 4334/131/4, 4335/132/2, 4335/132/5, 4335/132/6, 4339/136/2, 4352/131/6, 4354/137/4. Obręb ewidencyjny Zasadne: 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1477, 1479, 1480, 1482, 1483, 1484, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491, 1493, 1494, 1496, 1497, 1481/1, 1598/144	
4			Razem 7029,85

¹⁾ Ekosystemy leśne i nieleśne lądowe podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami. Podział ten jest zgodny z mapą przeglądową Gorczańskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez ProGea Consulting w Krakowie w skali 1 : 20 000, według stanu na 1.01.1998 r. Mapy znajdują się w siedzibie Gorczańskiego Parku Narodowego w miejscowości Poręba Wielka. W przypadku gruntów stanowiących własność prywatną, które znalazły się w obszarze ochrony krajobrazowej, numery działek ewidencyjnych oznaczono liczbami. Podział ten jest zgodny z mapą ewidencyjną dla obrębów: Konina, Lubomierz, Olszówka, Poręba Wielka i Zasadne w skali 1 : 2000 oraz dla obrębów: Łopuszna i Ochotnica w skali 1 : 2880.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, KULTUROWYCH, TURYSTYCZNYCH I REKREACYJNYCH, Z PODANIEM SPOSOBÓW ICH UDOSTĘPNIANIA, ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

A. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Cały obszar	Ustalane z dyrektorem Parku, po uwzględnieniu tematu badań, zakresu, metodyki i obszaru	Ustalana z dyrektorem Parku

B. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	194b, c, 198b, 199a, 203a, 206d, f, 207f, g	Ścieżka edukacyjna „Wokół doliny Poręby”	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
2	76a, b, 77c, f, g, 78a, b, 79a, b, c, f, 80a, b	Ścieżka edukacyjna „Dolina Gorcowego Potoku”	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
3	108b, c, f, 109a, b, 110a, c, d, f 116b, c	Ścieżka edukacyjna „Dolina Kamienicy”	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
4	176b, 182c, f, g, h	Ścieżka edukacyjna „Z Łopusznej na Jankówki”	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
5	43f, 44j, l, m, n, 45f, g, 46a, b, d, 47a, b, c, d, 48a, b, 49a, 50a, b, 51a, b	Ścieżka edukacyjna „Na Turbaczyk”	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
6	210a, b, c, d, f, g, h, j, l, n, o,	Ścieżka edukacyjna „Park podworski Wodzickich—Góra Chabówka”	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
7	47d, 48c, d, f, 49f, 50d, f, 51d, f, 52c, 53a, c, 56a, b, c, d, f, 57b, 58b, 59b, c, 62f, 63b	Ścieżka edukacyjna „Dolina potoku Turbaczy”	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
8	152c, 155a, b, 156b, c, 150b, 166a, b	Ścieżka edukacyjna „Dolina potoku Jaszczce”	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
9	184b, c, d, 185a, b, 186a, 137f, 138b, c, 159a, 178a	Ścieżka edukacyjna „Z Turbacza na Jaworzynę Kamienicką”	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień

W miejscach udostępnionych do celów edukacyjnych dopuszcza się wprowadzanie psów na smyczy i w kagańcu.

C. Miejsca udostępniane w celach kulturowych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	22c, 29b, 30h, 37g, 46f, 68d, 96b, d, 145d, i, 186a, polany: Gąsiorowska a, Gabrowska Duża a, d, Wierchy Zarębskie a, b, d, Wolnica a, Wzorowa a, b, d, Jaworzynka a, Starmaszk a, Suhora a, c, d, e, Tobołów a, Mostownica a, b, Jonkówki a, b, c, d, e, Zielenica a, b, c, d, e, f, g, h, i	Wypas kulturowy owiec i bydła, prezentacja wypasu oraz sposobów otrzymywania produktów z mleka owczego	Do 100 osób/1 dzień

D. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	104b, 105a, c, d, g, 106a, b, c, d, g, i, 13a, c, 14b, c, 189a, 20a, 24a, c, d, 27c, 28a, b, 4a, d, f, 5c, 6d, 76a, 79a, 80a, b, 99b, 8c, 91a, f, 92a, 93a, b, c, d, f	Szlak <i>Żółty</i> : Lubomierz—Kudłoń—Turbacz	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
2	138c, 144b, 175a, 178a, 184b, c, d, 185a, b, 186a, 203c, 205d, 206a, d, f, g, 208b, g, h, 209b, 69b, 70d, 71c, d, 72c, d	Szlak <i>Czerwony</i> : Rabka—Turbacz—Zielenica—granica Parku	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
3	176a, b, 177b, c, 181a, 182c, f	Szlak <i>Czarny</i> : Łopuszna—Zielenica	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
4	11c, 12b, c, 13c, 14b, c, 15b, 16d, 17c, 19a, b, 20a, 21a, 22a, 23a, 8b, c, 9a, b, c, 92a, d	Szlak <i>Czarny</i> : Lubomierz—Kudłoń—Konina	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
5	100a, 101a, 102c, 103a, 104a, b, 105a, d, f, g, 108f, 109b, 110c, d, f, 114c, 116b, c, 89a, 90a, b, c, d, 94a, 95b	Szlak <i>Niebieski</i> : Trusiówka—Przetęcz Borek	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
6	46d, f, 47d, 56b, d, f, 48c, d, 49f, 57b, 60b, 61b, c, 62a, b, c, d, f, 63b, 64a, b, 65a, b, 66a, b, c, f, 67a, b	Szlak <i>Niebieski</i> : Koninki—Hucisko—Turbacz	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
7	194b, c, 197a, 198a, 199a, 203a, b, c, 75c	Szlak <i>Zielony</i> : Koninki—Tobołów—Obidowiec	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
8	189a, 38c, 39b, c, 40a, b, c, 41a, 44j, l, m, n, o, 45c, f, g, 47a, b, 50a, 51a, 52a, b, 53b, 54a, 55a, c, f, g, 68d, f	Szlak <i>Zielony</i> : Niedźwiedź—Turbaczyk—Turbacz	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
9	100a, 101a, b, 96g, h, 97a, c, 91a, 8c, 6d, 5c	Szlak <i>Zielony</i> : Dolina Kamienicy—Stawieniec—Kudłoń	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
10	117a, 118b, 128b, 129c, 130c, 131d, 134a, 137f, 138b, c, 147a, 149d, 152a, 153a, 154d, 156a, 158a, b, 159a, 178a, 135a	Szlak <i>Zielony</i> : węzeł szlaków Hale Górcowskie—Polana Gabrowska	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
11	145n, m, l, k, j, 146c, b	Szlak <i>Żółty</i> : Ochotnica Górna Jamne—Przystop Dolny	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
12	207g, f, 206d, f	Szlak <i>Żółty</i> : Poręba Górna—Stare Wierchy	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
13	111a, 113a, d, f, 117a	Szlak <i>Niebieski</i> : Rzeki—Gorc Kamienicki — węzeł szlaków na Halach Górcowskich	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
14	209a	Szlak <i>Zielony</i> : Poręba Górna—Jasionów—Rdzawka	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
15	210a, b, c, d	Szlak <i>Zielony</i> : Poręba Wielka—Olszówka	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień

1	2	3	4
16	32d, h, 36b, d, 37b, g, 38a, b, d, 39a, b, 40a, 42a, c, d, 43a, b, c, 44a, b, d, f, g, h, i, 45a, b, c, f, g, 46a, b, d, 47d	<i>Szlak spacerowy:</i> Konina—Potasznia—Pasieka—Koninki Hucisko	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
17	193a, 194a, b, 195a, b, d, f, c 196a, b, f, 197a, f, g, i, 198a, b, c, d, f, 199f, i, j, 200a, 201b, c, d, 202a, 204a, 205a, 62a, c, 64a, b, c, d, f, g, 73a, 74a, 75a	<i>Szlak spacerowy:</i> Koninki—Hucisko—dolina Olszowego potoku—Tobołów—Poręba Górna	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
18	47d, 48c, d, f, 49f, 50d, f, 51d, f, 52c, 53a, c, 56a, b, f, 59b, c, 58b, 57a, b, 62f, 63b, 64b, c, d	<i>Szlak spacerowy:</i> Hucisko—dolina potoku Turbacz—Czarne Błota	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
19	116b, 119b, 120a, 121a, 122b, 123c, d, 124a, b, 125a, 126a, 127b, 129a, 130a, 131a, 132a, b, c, d, 133a, b, 134a, 135a, 136c, d, f, 137a	<i>Szlak spacerowy:</i> Papieżówka—Jaworzyna Kamienicka	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
20	108a, b, c, d, 109a, 110a, c, d, f	<i>Szlak spacerowy:</i> Rzeki—Czarne Młaki—potok Spaleniec Limierzyska	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
21	106a, 20c, 21b, 22b, 23c, 25a, b, d, f, 26a, b, f, g, 27a, b, c, 28a, b, 31a, 32c, 37g	<i>Szlak spacerowy:</i> Potasznia—Brukowana Droga—Przełęcz Borek	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
22	19b, 20c, 21b, 22a, 22b	<i>Szlak spacerowy:</i> Brukowana Droga—Kopa	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
23	183d, i, j, 191a, b, 192b, c	<i>Szlak spacerowy:</i> Dolina Łopusznej	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
24	170a, 171a	<i>Szlak spacerowy:</i> Polana Sucha—Cio-ski	20 osób/1 km długości ścieżki/1 dzień
25	32d, h, 36b, d, 37b, g, 38a, b, d, 39a, b, 40a, 42a, c, d, 43a, b, c, 44a, b, d, f, g, h, i, 45a, b, c, f, g, 46a, b, d, 47d	<i>Szlak rowerowy:</i> Potasznia—Pasieka—Hucisko—Koninki	1 rower/1 km długości szlaku/1 dzień
26	47d, 48c, d, f, 49f, 50d, f, 51d, f, 52c, 53a, c, 56a, b, f, 59b, c, 58b, 57a, b, 62a, f, 63b, 64b, c, d	<i>Szlak rowerowy:</i> Koninki—Hucisko—dolina potoku Turbacz—Czarne Błota	1 rower/1 km długości szlaku/1 dzień
27	138c, 144b, 175a, 178a, 184b, c, d, 185a, b, 186a, 203c, 205d, 206a, d, f, g, 208b, g, h, 209b, 69b, 70d, 71c, d, 72c, d	<i>Szlak rowerowy:</i> Stare Wierchy—Turbacz—Zielenica—granica Parku	1 rower/1 km długości szlaku/1 dzień
28	108f, 109b, 110c, d, f, 116c, b, 119b, 120a, 121a, 122b, 123c, d, 124a, b, 125a, 122a, 123c, d, 124a, b, 125a, 126a, 127b, 129a, 130a, 131a, 132a, b, c, d, 133a, b, 134a, 135a, 136c, d, f, 137a, f, 138f, c, 178a, 184a, 140d, 159a	<i>Szlak rowerowy:</i> Rzeki—Trusiówka—Jaworzyna Kamienicka—Polana Gabrowska	1 rower/1 km długości szlaku/1 dzień
29	194b, c, 199a, 200a, 203a, b	<i>Szlak rowerowy:</i> Tobołów—Kopana Droga—Polana Młynarska	1 rower/1 km długości szlaku/1 dzień
30	193a, 194a, b, 195a, b, d, f, c 196a, b, f, 197a, f, g, i, 198a, b, c, d, f, 199f, i, j, 200a, 201b, c, d, 202a, 204a, 205a, 62a, c, 64a, b, c, d, f, g, 73a, 74a, 75a	<i>Szlak rowerowy:</i> Koninki—Hucisko—dolina Olszowego potoku—Tobołów—Poręba Wielka	1 rower/1 km długości szlaku/1 dzień.
31	90a, b, c, d, 89a, 94b, 95b, 100a, 101a, 102c, d, 103a, 104a, b, 105d, f, g, 106a	<i>Szlak rowerowy:</i> Rzeki—Papieżówka—przełęcz Borek—Brukowana Droga—Potasznia	1 rower/1 km długości szlaku/1 dzień

1	2	3	4
32	138c, 144b, 175a, 178a, 184b, c, d, 185a, b, 186a, 203c, 205d, 206a, d, f, g, 208b, g, h, 209b, 69b, 70d, 71c, d, 72c, d	<i>Szlak konny:</i> Stare Wierchy—Obidowiec—Hala Turbacz—Kiczora—Zielienica — granica Parku	1 koń/2 km długości szlaku/1 dzień
33	108f, 109b, 110c, d, f, 116b, c, 119b, 120a, 121a, 122a, b, 123c, d, 124a, b, 125a, 126a, 127b, 129a, 130a, 131a, 132a, b, c, d, 133a, b, 134a, 135a, 136c, d, f	<i>Szlak konny:</i> Rzeki—Trusiówka—polana Jaworzyna Kamienicka	1 koń/2 km długości szlaku/1 dzień
34	140d, 184a, 178a, 138f, c, 137f, 135a, 159a, 134a, 156a, 155d, 153a, 152a, 131d, 130c, 129c, 128b, 117b, a	<i>Szlak konny:</i> Polana Gabrowska—Mrażnica pod Gorcem	1 koń/2 km długości szlaku/1 dzień
35	32d, h, 36b, d, 37b, g, 38a, b, d, 39a, b, 40a, 42a, c, d, 43a, b, c, 44a, b, d, f, g, h, i, 45a, b, c, f, g, 46a, b, d, 47d	<i>Szlak konny:</i> Potasznia—Pasieka—Koninki Hucisko	1 koń/2 km długości szlaku/1 dzień
36	47d, 48c, d, f, 49f, 50d, f, 51d, f, 52c, 53a, c, 56a, b, f, 59b, c, 58b, 57a, b, 62f, 63b, 64b, c, d	<i>Szlak konny:</i> Koninki Hucisko—dolina potoku Turbacz—Czarne Błota	1 koń/2 km długości szlaku/1 dzień
37	193a, 194a, b, c, 195a, b, c, d, f, 196a, b, f, 197a, f, g, i, 198a, b, c, d, f, 199f, i, j, 200a, 201b, c, d, 202a, 204a, 73a, 74a, 75a	<i>Szlak konny:</i> Koninki Hucisko—dolina Olszowego potoku—Tobołów—Poręba Górna	1 koń/2 km długości szlaku/1 dzień
38	194b, c, 199a, 200a, 203a, b	<i>Szlak konny:</i> Tobołów—Kopana Droga—Polana Młynarska	1 koń/2 km długości szlaku/1 dzień
39	90a, b, c, d, 89a, 94b, 95b, 100a, 101a, 102c, d, 103a, 104a, b, 105d, f, g, 106a	<i>Szlak konny:</i> Rzeki—Papieżówka—przełęcz Borek—Brukowana Droga—Potasznia. Zamknięty do odwołania	1 koń/2 km długości szlaku/1 dzień

W miejscach udostępnionych do celów turystycznych dopuszcza się wprowadzanie psów na smyczy i w kagańcu.

E. Miejsce udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Teren pod linę wyciągu w oddz. 197, teren pod nartostradę pomiędzy oddz. 197 i 196, polany: Tobołów, Wolnica, Starmaszka	Trasy zjazdowe do uprawiania narciarstwa i wyciągi narciarskie	Teren w oddz. 197 pomiędzy oddz. 197 i 196 oraz polana Tobołów: 900 osób/1 godzinę Polana Wolnica: 100 osób/1 godzinę

¹⁾ Ekosystemy leśne i nieleśne lądowe podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami. Podział ten jest zgodny z mapą przeglądową Gorczańskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez ProGea Consulting w Krakowie w skali 1 : 20 000, według stanu na 1.01.1998 r. Mapy znajdują się w siedzibie Gorczańskiego Parku Narodowego w miejscowości Poręba Wielka.

**Załączniki do zarządzenia Nr 83
Ministra Środowiska
z dnia 19 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚGIOŚ Nr 2, poz. 18)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Nieruchomości niebędące w trwałym zarządzie Parku występujące w szachownicy gruntów będących w trwałym zarządzie Parku	Wykupy gruntów prywatnych z Parku na podstawie decyzji Rady Ministrów z 3.01.1996 r. (Protokół Ustaleń Nr 1/96). Ustanowienie rezerwy terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkalną jednorodziną, dla właścicieli nieruchomości nabywanych w celu oddania w trwały zarząd Parku: Obręb Ochronny Łaski w oddziałach: 185, 215, 216, 217, 218 oraz Obręb Ochronny Kromnów w oddziale 269
2	Obniżenie poziomu wód gruntowych	Budowa i konserwacja zastawek na ciekach wodnych Parku, likwidacja kanałów odwadniających, renaturyzacja głównych cieków Parku
3	Presja urbanizacji na terenie Parku	Na terenach wsi nieprzeznaczonych do wykupu (ochrona krajobrazowa) dopuszcza się zabudowę zagrodową pod warunkiem posiadania gospodarstwa rolnego w danej wsi
4	Niekontrolowana penetracja ludzka całego terenu Parku	Ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez budowę i konserwację infrastruktury turystycznej, jednolite i czytelne oznakowanie granicy zewnętrznej Parku, konserwacja szlaków pieszych (odnawianie co 3—4 lata), zgodnie z potrzebą ewentualne korekty przebiegu, wymiana słupów i drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, konserwacja szlaków rowerowych, wyznaczenie sieci szlaków we wschodniej części Parku, oznakowanie w terenie szlaków turystyki konnej, konserwacja ścieżek dydaktycznych oraz wykonanie kolejnych, konserwacja szlabanów metalowych, instalowanie nowych w celu uniemożliwienia wjazdów pojazdów na tereny chronione, budowa zapór (z żerdzi, kłód, gałęzi) u podnóża wydmy i miejsc nielegalnej penetracji (ścieżki, wjazdy itp.), ustawianie tablic informacyjnych, map, tablic z regulaminem Parku i piktogramów
5	Występowanie pożarów	Wykonanie pasów przeciwpożarowych, utrzymanie dróg pożarowych w stanie przejezdności, usuwanie krzewów, drzew pod liniami energetycznymi i wokół transformatorów, gaszenie pożarów, budowa nowych i remont istniejących dostrzegalni przeciwpożarowych oraz systemu łączności, oczyszczanie punktów czerpania wody, porządkowanie terenów zagrożonych z materiałów łatwopalnych, remont i wymiana tablic informacyjnych o zagrożeniach pożarowych
6	Opanowywanie przez ekspansywne gatunki obcego pochodzenia siedlisk właściwych dla rodzimych roślin i zwierząt	Usuwanie mechaniczne drzew i krzewów obcego pochodzenia; w stosunku do najbardziej ekspansywnych (cieremcha amerykańska, klon jesionolistny, dąb czerwony, robinia akacjowa) wspomaganie preparatami chemicznymi i biologicznymi, podobnie w stosunku do roślin zielnych zagrażających rodzimym gatunkom specjalnej troski
7	Niezgodność z siedliskiem składu gatunkowego, struktury przestrzennej i wiekowej drzewostanów	Regulacja struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów, dolesianie luk i przerzedzeń, produkcja we własnej szkółce sadzonek drzew i krzewów do odnowień i zalesień, wykonywanie poprawek i uzupełnień, porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia, pielęgnacja upraw, wprowadzanie podszytów zgodnych z siedliskiem, utrzymywanie odpowiedniej struktury zbiorowiska leśnego, wykonywanie cięć pielęgnacyjno-hodowlanych i ochronnych, odnowienie lasu w drodze siewu (naturalnego, sztucznego) lub sadzenia, przebudowa drzewostanów

1	2	3
8	Zanieczyszczenie wód	Rozbudowa systemu oczyszczania ścieków, kanalizowania wsi i zaopatrzenia w wodę, wprowadzenie systemu oczyszczania ścieków burzowych, zabudowa biologiczna rzek, strumieni oraz terenów wokół zbiorników wodnych, przeciwdziałanie przekształcaniu łąk na grunty orne, ograniczenie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin w miejscach położonych w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych, niewprowadzanie do układu hydrograficznego Parku wód poniżej II klasy czystości, możliwość budowy przydomowych oczyszczalni ścieków tylko w zabudowie rozproszonej
9	Zanieczyszczenie powietrza	Ocieplanie budynków, modernizacja systemów ogrzewania na wykorzystujące bardziej przyjazne dla środowiska nośniki energii, w szczególności odnawialne źródła energii
10	Zanieczyszczenie powierzchni ziemi	Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów stałych, likwidacja starych składowisk odpadów i rekultywacja terenu
11	Zagrożenia drzewostanów przez owady	Prognozowanie występowania owadów przez wykładanie pułapek, wyszukiwanie i usuwanie zasiedlonych drzew stojących, usuwanie części drzew przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych, zagrażających trwałości drzewostanów, mechaniczne rozdrabnianie gałęzi i resztek po wyróbce drewna, z pozostawieniem ich na powierzchni, ograniczanie ilości owadów poprzez korowanie surowca drzewnego, chwytanie owadów w pułapki, zwalczanie biologiczne i chemiczne
12	Szkody wyrządzane przez zwierzęta łowne w ekosystemach leśnych i nieleśnych	Zabezpieczanie upraw leśnych i odnowień przed zgryzaniem, poprzez wykonanie nowych ogrodzeń oraz naprawianie już istniejących, zabezpieczanie upraw rolnych przez grodzenie i stosowanie repelentów, regulacja liczebności populacji
13	Zarastanie drzewami i krzewami zbiorowisk nieleśnych	Koszenie łąk i usuwanie niepożądanych drzew i krzewów, w celu zachowania nieleśnych zbiorowisk roślinnych, utrzymanie gruntów uprawnych — zespołów tradycyjnych upraw i związanych z nimi zbiorowisk segetalnych
14	Zmniejszanie się liczebności gatunków roślin	Eliminacja nadmiernej konkurencji osobników ekspansywnych, utrzymanie właściwych stosunków wodnych i zachowanie gospodarki ekstensywnej i pierwotnych sposobów użytkowania rolniczego, ochrona gatunków zagrożonych
15	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków zwierząt	Zachowanie różnorodności, powierzchni i właściwego środowiska życia zwierząt, sterowanie zagęszczeniem, strukturą gatunkową, wiekową i przestrzenną grup zwierząt
6	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków zwierząt	Ograniczanie liczebności gatunków pierwotnie niewystępujących, a stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych
17	Ginięcie rodzimych gatunków zwierząt	Przywracanie gatunków zwierząt, które dawniej występowały na terenie Parku, zasilanie grup zwierząt nowymi osobnikami, prowadzenie zamkniętej hodowli zachowawczej żubrów, ograniczanie liczebności gatunków stanowiących niebezpieczeństwo dla istnienia gatunków zagrożonych, dokarmianie zwierząt w okresie zalegania wysokiej pokrywy śnieżnej i katastrofalnie niskich temperatur, pogłębianie i odładzanie wodopojoy
18	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	Okresowe przetrzymywanie i leczenie zwierząt wymagających opieki, odpowiednie oznakowanie dróg przecinających korytarze ekologiczne, budowa przejść dla zwierząt nad lub pod drogami
19	Zagrożenie wścieklizną	Redukcja lisów i jenotów, wykładanie szczepionek przeciw wściekliznie
20	Zużycie techniczne zabytków budownictwa i architektury	Konserwacja i rewaloryzacja

1	2	3
21	Zniekształcenie krajobrazu	Prace rekonstrukcyjne, w tym przycinanie gałęzi wierzb przydrożnych (ogławianie)
22	Zagrożenia drzewostanów przez pasożytnicze grzyby	Zwalczanie huby korzeniowej poprzez usuwanie niektórych drzew porażonych
23	Antropogenna erozja gleb na wydmach	Odgrodzenie wydm narażonych na penetrację ludzką, erozja wodna

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Przystosowanie się zespołów roślinnych do obniżonego melioracyjnie poziomu wód gruntowych. Ewolucja siedlisk w kierunku trudnym do zdefiniowania. Coraz trudniejsze do przewidzenia kierunki renaturyzacji gleb i siedlisk oraz reakcji roślin na wymuszone zmiany	Kontynuacja wykupów gruntów prywatnych. Renaturyzacja całych obszarów minizlewni hydrologicznych. Przyspieszenie tempa wymienionych działań

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
	Presja urbanizacji na terenie otuliny Parku, zanieczyszczenie powietrza, gleby, wód	Wprowadzanie nowej zabudowy w odległości nie mniejszej niż 100 m od granicy Parku, poza strefami zurbanizowanymi. Budowa oczyszczalni ścieków, kanalizacji, wodociągów. Niewprowadzanie nowej zabudowy w odległości mniejszej niż 20 m od cieków i zbiorników wodnych, realizacja zabezpieczeń wzdłuż ważniejszych dróg (tworzenie zadrzewień). Niewprowadzanie do układu hydrograficznego Parku wód poniżej II klasy czystości
2	Przerwanie powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem, w szczególności z doliną Wisły, a w wyniku tego doprowadzenie do zubożenia gatunkowego roślin i zwierząt Parku	Wyłączenie ze zwartej zabudowy i z wprowadzania ograniczeń przestrzeni przez bariery techniczne istniejących korytarzy ekologicznych, łączących Park z obszarami cennymi przyrodniczo; lokalizacja jak niżej: a) Park — Las Bemowski w rejonie Klaudyna, Lipkowa, Bemowa, b) Park — tereny leśne w rejonie Zaborowa, Wólki, Stanisławowa, c) Park — Zaborówek — dolina Utraty, d) Park — Łazy Leśne, Łazy — dolina Utraty, e) Park — Przęstawice — dolina Bzury, f) Park — Tułowice — dolina Bzury, g) Park — rejon Wólki Smolanej — dolina Bzury, h) Park — Kromnów, Piaski — dolina Wisły, i) Park — Bór Kazuński — dolina Wisły, j) Park — łąki kazuńskie, łąki czosnowskie — dolina Wisły, k) Park — Górka Dziekanowska — dolina Wisły, l) Park — Las Młociński — dolina Wisły. Wykonywanie pod drogami przepustów i budowy przejść nad drogami przecinającymi połączenia przyrodnicze Parku z otoczeniem (umożliwienie migracji zwierząt). Utrzymanie obecnej klasy drogi wojewódzkiej Błonie—Kazuń, z ograniczeniem prędkości na całym odcinku przechodzącym przez Park do 70 km/h i docelowo eliminacja ruchu ciężarowego. Utrzymanie obecnej klasy drogi gminnej Mariew—Palmiry. Rezygnacja, w miarę możliwości, z prowadzenia trasy szybkiego ruchu przy wschodniej granicy Parku (Łomianki—Wólka Węglowa—Bemowo). Przesunięcie projektowanego przebiegu Centralnej Magistrali Kolejowej poza teren otuliny Parku

1	2	3
3	Opanowywanie Parku przez gatunki obce roślin i zwierząt	W otulinie preferowanie hodowli rodzimych roślin i zwierząt, hodowla zwierząt i roślin gatunków obcych wykluczająca ich rozprzestrzenianie. Eliminowanie gatunków obcych zastępujących gatunki rodzime
4	Obniżanie poziomu wód gruntowych oraz ich zanieczyszczanie	Ograniczenie ilości ujęć wody, nieprowadzenie prac powodujących obniżanie poziomu wód w Parku oraz badanie czystości wód

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Utrzymywanie się wysokiego zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych w Parku i otulinie	Opiniowanie inwestycji mających wpływ na stan wód: gminnych wodociągów, sieci kanalizacyjnych itp. Monitorowanie pracy oczyszczalni (w pozwoleniach wodnoprawnych zagwarantowanie Parkowi otrzymywania wyników okresowych kontroli czystości wód). Zgoda na odprowadzanie do układu hydrograficznego Parku wód II klasy czystości
2	Antropogeniczne przekształcenia gleb	Wspieranie tradycyjnego rolnictwa (ekologicznego) i agroturystyki

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony ścisłej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ograniczanie penetracji terenu przez ludzi — bariery na drogach dojazdowych do obszarów ochrony ścisłej	Doraźnie — zależnie od zagrożenia	Obszar całego Parku
2	Naprawa i wymiana tablic informujących o nazwie i celach utworzenia obszarów ochrony ścisłej, słupków granicznych obszarów ochrony ścisłej, poprawienie oznakowania szlaków turystycznych, bieżące naprawy infrastruktury turystycznej	Doraźnie — zależnie od potrzeb	Obszar całego Parku
3	Ścięcie drzew zagrażających turystom (z pozostawieniem na gruncie) — na fragmentach szlaków turystycznych przebiegających przez obszary ochrony ścisłej	Doraźnie — zależnie od zagrożenia	Obszar całego Parku
4	Ochrona przeciwpożarowa: Utrzymanie przejezdności 24 dojazdów pożarowych, łącznie z ich oznakowaniem. Naprawa i wymiana tablic informujących o zagrożeniach pożarowych. Prowadzenie letnich akcji obserwacji przeciwpożarowych w obrębach i obwodach ochronnych	długość 2,48 km	Obszar całego Parku

1	2	3	4
5	Kontrolne poszukiwania owadów w ściółce na stałych powierzchniach w celu oceny liczebności owadów	7 prób	Obręb Ochronny Lasowski: oddz. 171d. Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 93g, 94b, 137b, 145b, 162d, 172a
6	Konserwacja słupków granicznych	Doraźnie — zależnie od potrzeb	Obszar całego Parku

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ograniczanie penetracji terenu przez ludzi — bariery na drogach dojazdowych do obszarów ochrony ścisłej	Doraźnie — zależnie od zagrożenia	Obszar całego Parku
2	Naprawa i wymiana tablic informujących o nazwie i celach utworzenia obszarów ochrony ścisłej, słupków granicznych obszarów ochrony ścisłej, poprawienie oznakowania szlaków turystycznych	Doraźnie — zależnie od potrzeb	Obszar całego Parku
3	Ścięcie drzew zagrażających turystom (i pozostawienie na gruncie) — na fragmentach szlaków turystycznych przebiegających przez obszary ochrony ścisłej	Doraźnie — zależnie od zagrożenia	Obszar całego Parku
4	Ochrona przeciwpożarowa: Naprawa i wymiana tablic informujących o zagrożeniach pożarowych. Prowadzenie letnich akcji obserwacji przeciwpożarowych w obrębach i obwodach ochronnych	Zależnie od zagrożenia i potrzeb	Obszar całego Parku

C. Inne, według specyfiki Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Opieka nad Mogiłą Powstańców 1863 r.	1 obiekt	Obręb Ochronny Lasowski: oddz. 234 c
2	Kapliczki, krzyże przydrożne, tablice pamiątkowe i pomniki. Konserwacja i ochrona	Według potrzeb	Teren całego Parku
3	Naprawa, konserwacja i budowa infrastruktury turystycznej, w tym oznakowań, drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, tablic edukacyjno-informacyjnych, szlaków turystycznych	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i obiekty przy szlakach turystycznych

II. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (trzebież), zwiększająca odporność drzewostanów na czynniki biotyczne i abiotyczne, w tym: — trzebież wczesna — trzebież późna	783,45 ha 116,84 ha 666,61 ha	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 170c, 220c, 275f, g, k, l, r, t, x, 316m, 339k, 345a, 355dx, j, k, 360d, k, 361b, r, 362hx, ix, 363m, t, 374c, 376c, 387w, 416m. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 128g, 135i, 194g, 321h, 341j, m, n, o, r, s, 344j, 348r, 349o, 350a, o, 351b, 352i, j, 355t, 356a, c, d, 357p, 361dx, x, 368h, 377h, 388l. Obręb Ochronny Laski: oddz. 141c, 159a, i, 161c, 162c, 164f, i, 191f, m, 194b, d, 199b, 280k, r, 282g, h, 283a, d, i, 290d, 323d, 333hx, 369a. Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 61h, i, 70s, 85d, 90a, b, 95b, 123a, 125a, 136b, g, 163b, c, 170f, 197c, 202b, 220d, f, g, i, 241c, d, 259a, 360kx, 361w, 381c, 384k, l, 385 dz. nr 61, 71, 387rx, 427a. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 17l, 18k, l, m, 19r, 25b, g, 32g, 33b, c, d, g, h, 34a, 55k, 58b, 61f, g, 72b, 77h, j, k, 78h, k, 81a, 82h, 82m, 87d, 91g, 102b, 108a, b, 111i, 112a, c, g, 113d, 116d, 120c, 131g, d, 132d, 164c, 197a, b, c, 209a, 218i, 226b, c, 281c, 348s, t, 352k, 355o, r, y, 357h, m, s, 361w, 363c, 377k, s, 411b. Obręb Ochronny Laski: oddz. 11c, d, o, 16a, 25d, j, 26g, 38c, 39a, 40a, 60a, 46a, b, c, 65h, 66c, 112d, 141d, 142c, 145a, 149a, c, f, 167a, f, 181a, 191d, i, j, k, 194a, c, 196b, 197a, 199a, 203h, 204a, b, 205c, 219a, 224a, c, 226c, 229p, 240b, c, d, 256a, b, 261a, d, f, 263g, 280x, 290c, 291o, 330d, 331ax, bx, cx, y
2	Utrzymywanie odpowiedniego stanu sanitarnego lasu (cięcia sanitarne)	153,48 ha	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 83d, 101a, b, c, d, f. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 17j, 19d, 33a, i, 77l, 80a, d, 194h. Obręb Ochronny Laski: oddz. 16b, c, 63p, s, t, 163a, 191l, 195i, 199c, i, l, 203k, p, 204c, 205b, d, g, 215a
3	Poprawa warunków wzrostu młodego pokolenia występującego pod okapem drzewostanu (cięcia odśłaniające)	50,15 ha	Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 53c, 99b, 139c
4	Usunięcie gatunków obcych (sosna banksa)	3,30 ha	Obręb Ochronny Laski: oddz. 140f. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 221b, 400b

1	2	3	4
5	Usuwanie drzew opianowanych przez grzyby i owady oraz drzew wyrwconych i złamanych, zagrażających trwałości drzewostanów	doraźnie	Obszar całego Parku
6	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (czyszczenia), w tym: — czyszczenia wczesne — czyszczenia późne	181,06 ha 31,72 ha 149,34 ha	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 128b, 190b, 192i, 197g, 198a, b, 199g, 204c, g, h, 255b, 297o. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 274h, 276k, 280o, 348d, 353i, 354b, n, 355bx, gx, hx, 362b, 367fx. Obręb Ochronny Laski: oddz. 276c, 310dx, xx. Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 187l, 198b, 199b, 204b, 255c, 266t, 271a, c, 277f, g, 278c, 281f, g, 288g, 289c, f, 295b, 296c, o, w, 297g, 303n, s, 307b, p, 315w, fx, kx, 316g, h, i, j, x, 335j, 338b, k, 339b, d, i, g, 345c, h, i, 363d, 368t, 375f, m, 383r, 387kx, 400b, c, 411b, h, 412d, 416ax, 438b. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 77b, wieś Rybitew dz. 166, 227g, h, k, l, m, n, o, r, s, cx, fx, jx, mx, nx, 270f, o, 271c, bx, 272nx, tx, 277g, 343j, 344k, 348w, 353n, 355g, 362i, 365g, o, 366i, 367l, 368b, kx, nx, 370dx, 371b, 376k, 389j, 407s. Obręb Ochronny Laski: oddz. 3k, 197d, 242s, 245i, 252b, l, n, 275f, 301a, 304m, t, 310ax, cx, ix, ox, rx, tx, wx, yx, 311a, j, k, l, o, 324bx, 329ax, 330r, 331y, bx, cx
7	Zalesienia wykupionych gruntów rolnych (zalesienia na gruntach porolnych)	10,41 ha	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. wieś Kiścinne dz. 33, 34, wieś Lasocin dz. 53, 54. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 279a, 374l, wieś Stara Dąbrowa dz. 20, wieś Górki dz. 302, wieś Miszory dz. 141, wieś Kromnów dz. 250, 281
8	Podsadzenia hodowlane luk w drzewostanach po wiatrołomach i pożarze	3,51 ha	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 204g, 253j, 254k, 369p, 388c, 411g
9	Dosadzanie pożądaných dla danego siedliska gatunków drzew (dolesienia luk)	0,19 ha	Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 351b
10	Dosadzanie pożądaných gatunków drzew w uprawach leśnych i młodnikach (poprawki i uzupełnienia)	28,32 ha	Obręb Ochronny Kampinos: wieś Lasocin dz. 274, wieś Famułki Brochowskie dz. 365 Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 270y, 276p, 277h, 301i, 302a, b, 303s, 331f, k, 336l, 339m, 355dx, 374 l, wieś Rybitew dz. 32, 173, 179, 209, 210, 212, 225, 226, 227, wieś Górki dz. 79, 128, 129, 134, 158, 178, 180/1, 310, wieś Cisowe dz. 25, 72, 73, 75, 76, wieś Zamość dz. 76, 77, 93, wieś Famułki Król. dz. 6, 11, 12, 14, 73, 77, 78, 80, 92, 96, 97, 153, 199, wieś Władysławów dz. 30, wieś Gorzewnica dz. 22 wieś Miszory dz. 8, 32, 83, 85, 93, 139, 326, wieś Kromnów

1	2	3	4
			dz. 241, 271, wieś Nowa Wieś Ślad. dz. 81, wieś Stara Dąbrowa dz. 33, 165, 224, wieś Nowa Dąbrowa 2/2, 15, 22/1, 23, 34/2, wieś Sowia Wola Folwarczna 43/2, Obręb Ochronny Laski: oddz. 104a, 123a, 137c, 149f, 160a, 161b, 268m, n, p, r, 273i, l, 275h, 287m, n, 288g, i, 289a, b, g, j, k, l, m, o, p, 339h, j, 350f, l, 374b, h, l, wieś Adamówek 249
11	Palikowanie i grodzenie modrzewia i cisa w celu ograniczenia szkód powodowanych przez zwierzęta łowne	3568 szt.	Obszar całego Parku w nowych zalesieniach
12	Grodzenie odnowień założonych na pożarzystku i powierzchniach pohuraganowych	2,10 ha	Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 173c. Obręb Ochronny Laski: oddz. 140f
13	Konserwacja istniejących ogrodzeń	według potrzeb	Obszar całego Parku
14	Dosadzanie krzewów głogu, tarniny i dzikiej róży na granicy Parku oraz wzbogacanie składu gatunkowego granicy polno-leśnej	około 3,4 tys. szt.	Obszar całego Parku
15	Wykaszenie roślin zielnych na powierzchni upraw leśnych	56,50 ha	Obszar całego Parku
16	Kontrolne poszukiwania owadów w ściółce na stałych powierzchniach w celu oceny liźzebności owadów	501 prób	Drzewostany sosnowe w wieku powyżej 20 lat
17	Prognozowanie występowania owadów: wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) oraz drzew pułapkowych i opasek lepowych	51 szt.	Drzewostany sosnowe w wieku powyżej 20 lat
18	Ochrona przed ekspansją obcych gatunków roślin: wycinanie i wyrywanie pojedynczych egzemplarzy czeremchy amerykańskiej, robinii akacjowej i dęba czerwonego	88,07 ha	Obszar całego Parku
19	Odstrzały redukcyjne saren	100 szt. — łącznie ochrona czynna i krajobrazowa	Obszar całego Parku
20	Przygotowanie gleby pod obsiew naturalny	2,61 ha	Obręb Ochronny Laski: oddz. 140f, Obręb Ochronny Kampinos: wieś Wiersze dz. 26, 83
21	Plantacja choinkowa	0,08 ha	Obręb Ochronny Laski: oddz. 26j
22	Przygotowanie pow. do odnowienia w ramach przebudowy (melioracje agrotechniczne)	2,19 ha	Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 221b, 400b

1	2	3	4
23	Konserwacja pasów przeciwpożarowych (mineralizacja). Konserwacja punktów czerpania wody. Utrzymanie przejezdności 88 dojazdów pożarowych — konserwacja. Budowa nowych i remont istniejących dróg z drewnianych wałków. Porządkowanie terenów przyległych do dróg publicznych i szlaków turystycznych z materiałów łatwopalnych i pozostałości po wyróbce drewna. Usuwanie nalotu drzew i krzewów pod liniami energetycznymi i wokół transformatorów. Naprawa i wymiana tablic informujących o zagrożeniach pożarowych oraz oznakowanie dróg pożarowych. Ustawienie tablic o zakazie wstępu do lasu — według potrzeb wynikających ze stanu zagrożenia pożarowego. Prowadzenie letnich akcji obserwacji przeciwpożarowych na wieżach, w obrębach i obwodach ochronnych oraz w punkcie alarmowo-dyspozycyjnym Parku	18,08 km 4 szt. 49,67 km 1,36 km 101,29 ha 100 szt. 117 szt. 7 wież	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 207b, d, 220d, f, 308d, 316x. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 229z, 269a, f, 282f, 287a, 318c, 321a, f, g, 403b. Obręb Ochronny Laski: oddz. 84b, c, 110a, b, 111Am, 134Aa, c, s, 186a, 212l, 217g, m, l, 218a, b, c, d, 225a, b, 226c, f, g, h, k, 228a, 262h, 263a, b, c, f, g, 264d, 306a, y, fx, lx, mx, ox, sx, tx, wx, 307f, cx, gx, fx, hx, ix, jx, 308k, bx, kx, ox, sx, tx, wx, 309f, i, j, m, n, o, x, y, z, ax, cx, dx, fx, lx, jx, kx, mnx, ox, px, sx, tx, wx, xx, yx, zx, 310i, n, y, z, ax, bx, cx, dx, wx, 311a, j, k, m, o, p, 312b, d, f, g, h, k, l, m, n, o, p, 313a, b, c, d, f, g, 314a, d, g, h, j, k, m, 333i, o, p, w, x, dx, fx, gx, hx, ix, jx, 334i, 339a, b, m, 341d, i, m, l
24	Konserwacja słupków granicznych	Doraźnie — zależnie od potrzeb	Obszar całego Parku

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Koszenie łąk i usuwanie pokosu	82,60 ha	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 392a, 393a, b, g, h, i, j, 365p, 364c, 170h, 390a, b, c, 391a, 389dx, 322h, 331b. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 287i, m, n, 420z, 420ax, dy, 393a, b, c, f, g, i, j, m, l, o, p. Obręb Ochronny Laski: oddz. 227f, 115d, k, 322c, 323bx
2	Zapobieganie naturalnemu pojawianiu się niepożądanych gatunków roślin (sukcesji) przez wykaszanie krzewów i odrośli	2,00 ha	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 391, 392, 393 — Uroczysko Granica
3	Tereny łąkowe przeznaczone pod wieloletnią dzierżawę (5 lat) w celu utrzymania na nich ekosystemów otwartych przez koszenie i usuwanie pokosu przez dzierżawców w ramach programów rolnośrodowiskowych	całkowita powierzchnia 770 ha, powierzchnia zredukowana (po wyłączeniu płatów turzyc wysokich i trzin, drobnych zabagnień,	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 43a, 310a, b, 311a, b, c, d, f, g, h, i, j, 312b, c, d, f, g, 314 a, b, c (Bieliny), 59b, 317a, 320a, b, 322b, h, 325b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, w, x, y, z, ax, bx, 326a, b, c, d, f, g, h, 334a, b, c, d, f, h, i, k, o, p, w, y, 335a, b, c, d, f, h, k, l, m, 336, a, b, c, f, 329a, b, i, 330a, 331b (Karolinów), 212b, c, 399i, 402d, 404d, 406g, cx, dx, fx, gx, hx, 407f, 452a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, 400a, d, f, i, k, n, o, t, 401c, g, j, k, l, 403a, c, 405a, b, g, h, j, k, l, m, n, p, s, 408b, d, i, p, 409b, c, d, i, k, l, m,

1	2	3	4
		pasów roślin wzdłuż cieków) około 550 ha	n (Olszowieckie Błota), 366m, r, 367m (20, 23), 368c, w, 379a, 394d, f, g, h, i, j, k, l, m, 395a, g, j, k, l, 396a, d, g, i, k, l, 397a, 398p (Granica), 245f, 342a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, o, p, 343a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m 184a, b, d, n, t, w, 253a (Debły)
4	Odstrzały redukcyjne dzików. Zabezpieczanie pól środkami zapachowymi oraz przezgrodzenie	400 szt. — łącznie ochrona czynna i krajobra- zowa	Obszar całego Parku

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Uzupełnienie wypłukanej przez wodę ziemi, remont drewnianych przegród w celu zatrzymywania wody w kanałach i rozlewiskach, naprawa innych uszkodzeń ²⁾	Doraźnie 30 miejsc — zależnie od stopnia zniszczeń	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 81a, 354p1, 362k, 364i, 366l, 380a, 395b1, 399a, 401f, 402d, 403g. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 39axz, 272k, 273n, 381t, 381y, 382k, o, m, i, 386ts, 394m, 396a, 397a, 398h. Obręb Ochronny Laski: oddz. 42d, 44p, 45l, 184k, 187d, 283
2	Spowalnianie odpływu wód powierzchniowych, zwiększanie małej retencji, zasypywanie zbędnych odcinków rowów melioracyjnych	Według potrzeb	Obszar całego Parku
3	Monitoring wód podziemnych i powierzchniowych	39 pkt po- miaru (pie- zometrów)	Obszar całego Parku
4	Budowa ziemnego zbiornika retencyjno-infiltrującego, pełniącego również funkcję gromadzenia części oczyszczonych wód pościekowych z oczyszczalni ścieków „Mokre Łąki” ²⁾	1,71 ha	Obręb Ochronny Laski: oddz. 222a

D. Ochrona przyrody nieożywionej, gleb, walorów widokowych oraz obszarów Parku przed penetracją ludzką

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Przeciwdziałanie osuwaniu się wydym	Naprawa 30 drewnianych płatków przeciwozyjnych	Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 178—183, 184—187

1	2	3	4
2	Ochrona i kształtowanie walorów widokowych	Uzupełnianie istniejących zadrzewień przydrożnych, poprzez sadzenie wierzb w ilości 300 sztuk	Obręby Ochronne: Kampinos, Kromnów
3	Ochrona obszarów Parku przed nadmierną penetracją ludzką	Konserwacja istniejących szlabanów	Obszar całego Parku
4	Ochrona obszarów Parku przed nadmiernym ruchem turystycznym	Bieżąca naprawa i odbudowa infrastruktury turystycznej — według potrzeb	Obszar całego Parku
5	Konserwacja leśnych mogił z okresu II Wojny Światowej	Według potrzeb	Obszar całego Parku
6	Konserwacja i ochrona kapliczek, krzyży przydrożnych, tablic pamiątkowych i pomników na wykupionych nieruchomościach we wsiach	Według potrzeb	Obszar całego Parku
7	Opieka nad cmentarzami kolonistów „olenderskich”. Budowa ogrodzeń, usunięcie krzewów; tablice informacyjne	Według potrzeb	Obręb Ochronny Kromnów
8	Opieka nad Sosną Powstańców 1863 r.	Według potrzeb	Obręb Ochronny Kampinos

III. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Kontynuacja programu wykupu gruntów prywatnych i ich zagospodarowania	Według możliwości	Obszar całego Parku
2	Produkcja materiału sadzeniowego	7,48 ha	Szkółka Julinek
3	Propagowanie sadzenia przy gospodarstwach prywatnych (i szerzej — w otulinie Parku) gatunków rodzimych drzew i krzewów	według potrzeb	Szkółka Julinek
4	Zwalczanie chorób grzybowych materiału sadzeniowego (mechaniczne, chemiczne, biologiczne)	5,09 ha	Szkółka Julinek
5	Kontrolne poszukiwania owadów w glebie	274 prób	Grunt rolny i szkółka
6	Dosadzanie krzewów głogu, tarniny, dzikiej róży na granicy Parku oraz wzbogacanie składu gatunkowego	około 1 ha	Obszar całego Parku
7	Odstrzały redukcyjne sarny	100 szt. — w ochronie czynnej i krajobrazowej	Obszar całego Parku

1	2	3	4
8	Konserwacja pasów przeciwpożarowych (mineralizacja) Utrzymanie przejezdności 25 dojazdów pożarowych — konserwacja. Usuwanie nalotu drzew i krzewów pod liniami energetycznymi i wokół transformatorów. Naprawa i wymiana tablic informujących o zagrożeniach pożarowych oraz oznakowanie dróg pożarowych. Ustawienie tablic o zakazie wstępu do lasu – według potrzeb wynikających ze stanu zagrożenia pożarowego	4,84 km 0,76 km	Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 152a, 253p, 157h, 172Ar, 366f, 368h. Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 84k, 180f. Obręb Ochronny Laski: oddz. 3d, 134A, p, r, 188i, 194f, g, i, j, 208h, 226n, 307hx, ix, 309ix, nx, 311p, 333h, 334f, 360b
9	Organizacja kwatery edukacyjnej	0,63 ha	Szkółka Julinek

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Kontynuacja programu wykupu gruntów prywatnych i ich zagospodarowania	Według możliwości	Obszar całego Parku
2	Odstrzały redukcyjne dzików. Zabezpieczanie pól środkami zapachowymi oraz przez grodzenie	400 szt. — łącznie ochrona czynna i krajobrazowa	Obszar całego Parku

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Monitoring wód podziemnych i powierzchniowych	1 pkt pomiarowy (piezometr)	Obszar całego Parku

D. Inne, według specyfiki Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Ochrona i kształtowanie walorów widokowych	Uzupełnianie istniejących zadrzewień przydrożnych, poprzez sadzenie wierzb w ilości 300 szt.	Obręby Ochronne: Kampinos, Kromnów

1	2	3	4
2	Konserwacja cmentarzy z okresu II Wojny Światowej. Zadanie realizowane przez Wojewodę Mazowieckiego, gminy, parafie i Park	5 cmentarzy	Cmentarz — Mauzoleum i Muzeum Walki i Męczeństwa w Palmirach, cmentarze wojenne w: Wierszach, Laskach, Granicy, Wiktorowie
3	Konserwacja i ochrona kapliczek, krzyży przydrożnych, tablic pamiątkowych i pomników w wykupionych nieruchomościach we wsiach	Według potrzeb	Obszar całego Parku
4	Monitoring zmian klimatu	3 stacje meteorologiczne, 5 posterunków opadowych	Obszar całego Parku
5	Ochrona obszarów Parku przed nadmierną penetracją ludzką	Bieżąca naprawa i odbudowa infrastruktury turystycznej, odnowienie oznakowania szlaków turystycznych — według potrzeb. Utwardzenie parkingu. Zagospodarowanie wydmy edukacyjnej — 1 obiekt	Obszar całego Parku Obręb Ochronny Las: oddz. 135s Obręb Ochronny Las: oddz. 209f, d
6	Aleja III Tysiąclecia — konserwacja i utrzymanie estetyki obiektu, sadzenie kolejnych dębów	1 obiekt	Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny w Granicy
7	Ochrona, konserwacja i modernizacja Skansenu na potrzeby Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego w Granicy	1 obiekt	Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny w Granicy
8	Ochrona elementów dawnych fortyfikacji. Zabezpieczenie przed niekontrolowaną penetracją	3 obiekty	Grochalskie Piachy, Czeczotki, Dębina
9	Prowadzenie Muzeum Puszczy Kampinoskiej. Uzupełnienie i konserwacja zbiorów	1 obiekt	Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny w Granicy
10	Prowadzenie Centrum Edukacji w Izabelinie. Uzupełnienie i konserwacja zbiorów ekspozycji stałej „Przyroda i historia Puszczy Kampinoskiej”	1 obiekt	Centrum Edukacji w Izabelinie
11	Modernizacja i adaptacja zabytkowego budynku w Granicy (obecna siedziba Obrębu Ochronnego Kampinos), na potrzeby Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego w Granicy	1 obiekt	Granica
12	Rozbudowa infrastruktury terenowej poprzez zagospodarowanie modelu wydmy i urządzenie ogródka roślinności puszczańskiej	1 obiekt	Centrum Edukacji w Izabelinie
13	Wykonanie ścieżki dydaktycznej „Tropem łosia”	1 obiekt	Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny w Granicy

1	2	3	4
14	Modernizacja obiektów infrastruktury technicznej, łącznie z rozbudową bazy edukacyjnej i budową nowych magazynów paszowych	1 obiekt	Ośrodek Hodowli Żubrów w Smardzewicach
15	Usuwanie wyrobów zawierających azbest, w tym wymiana pokryć dachowych w obiektach stanowiących własność Skarbu Państwa	Według potrzeb	Obszar całego Parku
16	Przyłączanie obiektów będących w trwałym zarządzie Parku do gminnych sieci kanalizacyjnych i wodociągowych	10 obiektów	Obszar Parku w gminie Izabelin i Czosnów
17	Termomodernizacja obiektów będących w trwałym zarządzie Parku, poprzez ocieplenie, wymianę stolarki okiennej oraz modernizację instalacji grzewczych wraz kotłowniami	8 obiektów	Obszar całego Parku
18	Modernizacja systemu ochrony przeciwpożarowej poprzez budowę sieci hydrantowej	1 obiekt	Granica

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami.

Podział na oddziały oznaczone liczbą, pododdziały oznaczone (literą, literą z apostrofem oraz literą z cyfrą), obwody ochronne oraz obszary objęte ochroną czynną podano zgodnie z mapą przeglądową dla:

- Obrębu Ochronnego Laski,
- Obrębu Ochronnego Kampinos,
- Obrębu Ochronnego Kromnów,

sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie w skali 1 : 25 000, według stanu na 1.01.2002 r. Tereny wykupione przez Park od prywatnych właścicieli w ostatnich latach oznaczone są tymczasowo z mapy ewidencyjnej gruntów wymienionych w aktach notarialnych.

Mapy oraz akty notarialne zakupu gruntów znajdują się w siedzibie Kampinoskiego Parku Narodowego w miejscowości Izabelin.

²⁾ Z uwzględnieniem zapisów art. 33 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.) oraz § 2 ust. 1 pkt 34, § 3 ust. 1 pkt 62, 72 i 72a i § 5 pkt 2 lit. a i e rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573, z późn. zm.).

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Obszary ochrony czynnej

A. Czynna ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Sasanka łąkowa	Monitoring restytuowanych w latach ubiegłych roślin	Hodowla w szkółce leśnej sadzonek roślin zielnych, na potrzeby kolekcji pokazowej
2	Zawilec wielkokwiatowy		
3	Orlik pospolity		
4	Szałwia łąkowa		
5	Naparstnica zwyczajna		

B. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Wybrane gatunki	Monitoring populacji	Inwentaryzacja według możliwości
2	Zwierzęta łowne	Łagodzenie wpływu ekstremalnie trudnych warunków klimatycznych	Wyłożenie lizawek dla zwierząt łownych w ilości 34 sztuk. Pogłębianie i odładzanie wodopojów na ciekach i zbiornikach wodnych
3	Zwierzęta łowne	Ochrona upraw rolnych przed szkodami wyrządzanymi przez zwierzęta łowne	Zabezpieczanie upraw rolnych za pomocą grodzenia i zapachowych środków odstraszających (repelentów) na powierzchni około 100 ha
4	Sarna, dzik	Regulacja liczebności	Odstrzały redukcyjne
5	Żubr	Hodowla zamknięta w Ośrodku Hodowli Żubrów	Zapewnienie właściwych warunków bytowych hodowanych zwierząt, opieka weterynaryjna, sterowanie rozmnażaniem (księgi rodowodowe), wymiana zwierząt z innymi ośrodkami
6	Ryś	Program reintrodukcji rysia rozpoczęty w 1992 r.	Śledzenie zachowań rysia w naturze, odtów i leczenie osobników chorych lub osłabionych i ponowne ich uwalnianie
7	Bóbr	Ochrona gatunku reintrodukowanego w 1980 r. Zmniejszanie szkód na gruntach stanowiących własność prywatną	Ochrona tam i żeremi. Ograniczenie zabiegów udrażniania cieków wodnych. Budowa urządzeń i wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom w uprawach rolnych na gruntach niebędących w trwałym zarządzie Parku
8	Jenot, norka amerykańska, lis	Regulacja liczebności populacji lisa, redukcja liczebności gatunków obcych	Odstrzały redukcyjne — bez ograniczeń
9	Lis	Ochrona populacji przed wścieklizną	Wykładanie szczepionek przeciw wściekliznie
10	Nietoperze i inne drobne ssaki, owady	Ochrona nisz bytowania cennych gatunków	Pozostawianie odpowiednio urządzonych piwnic oraz budynków drewnianych lub rekonstrukcje ich części
11	Bocian czarny, bielik, orlik krzykliwy	Ochrona gatunków strefowych	Wyznaczanie i przestrzeganie zaleceń ochronnych w strefach ochronnych wokół gniazd
12	Bielik	Wzbogacenie bazy pokarmowej w okresie zimowym	Wykładanie padliny w okresach utrzymywania się pokrywy śnieżnej
13	Nietoperze, ptaki (głównie dzięcioły), bezkręgowce	Zachowanie miejsc lęgowych i bazy pokarmowej	Pozostawianie drzew dziuplastych i martwych

II. Obszary ochrony krajobrazowej. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Wybrane gatunki	Monitoring populacji	Inwentaryzacja według możliwości
2	Zwierzęta łowne	Łagodzenie wpływu ekstremalnie trudnych warunków klimatycznych	Wyłożenie lizawek dla zwierząt łownych w ilości 34 sztuk. Pogłębianie i odładzanie wodopojów na ciekach i zbiornikach wodnych

1	2	3	4
3	Zwierzęta łowne	Ochrona upraw rolnych przed szkodami wyrządzanymi przez zwierzęta łowne	Zabezpieczanie upraw rolnych za pomocą grodzenia i zapachowych środków odstraszających (repelentów) na powierzchni około 100 ha
4	Sarna, dzik	Regulacja liczebności	Odstrzały redukcyjne
5	Ryś	Program reintrodukcji rysia rozpoczęty w 1992 r.	Śledzenie zachowań rysia w naturze, odtów i leczenie osobników chorych lub osłabionych i ponowne ich uwalnianie
6	Bóbr	Ochrona gatunku reintrodukowanego w 1980 r. Zmniejszanie szkód na gruntach stanowiących własność prywatną	Ochrona tam i żeremi. Ograniczenie zabiegów udrażniania cieków wodnych. Budowa urządzeń i wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom w uprawach rolnych na gruntach niebędących w trwałym zarządzie Parku
7	Jenot, norka amerykańska, lis	Regulacja liczebności populacji lisa, redukcja liczebności gatunków obcych	Odstrzały redukcyjne — bez ograniczeń
8	Lis	Ochrona populacji przed wścieklizną	Wykładanie szczepionek przeciw wściekliznie
9	Nietoperze i inne drobne ssaki, owady	Ochrona nisz bytowania cennych gatunków	Pozostawianie odpowiednio urządzonych piwnic oraz budynków drewnianych lub rekonstrukcje ich części
10	Bocian czarny, bielik, orlik krzykliwy	Ochrona gatunków strefowych	Wyznaczanie i przestrzeganie zaleceń ochronnych w strefach ochronnych wokół gniazd
11	Ptaki	Wzbogacenie bazy pokarmowej w okresie zimowym	Wyłożenie karmy dla ptaków w okresie mroźnej zimy w ilości do 150 kg
12	Bielik	Wzbogacenie bazy pokarmowej w okresie zimowym	Wykładanie padliny w okresach utrzymywania się pokrywy śnieżnej
13	Nietoperze, ptaki (głównie dzięcioły), bezkręgowce	Zachowanie miejsc lęgowych i bazy pokarmowej	Pozostawianie drzew dziuplastych i martwych

Załącznik nr 4

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Obszary ochrony ścisłej	1) w Obrębie Ochronnym Kampinos oddziały o numerach : 4—9, 13—17, 18a, b, 70a—n, 71a—j, 72a—m, o, p, 73a—g, 74a—h, 92m, 93f, g, 94b—j, 137b, c, 138c, 142c, f, 143b—d, 144, 145, 151f—h, j, 161c, f, 162, 165d—g, 166, 167a—n, , 168, 169, 170a, b, 171, 172a, b, 181k, m, 210, 211, 215a—c, 216a—j, m—o, s, 217, 238—240, 242, 243a, c, d, 244, 245a—c, 246—248, 249a—c, f, g, 250a—c, 251a, c; 2) w Obrębie Ochronnym Kromnów oddziały o numerach: 3A, 4, 4A, 5l, m, n, 6n, o, 9—12, 14c, d, f, 15a—i, k, 16a—g, 17a—h, 18a—j, 19a, 25a, 26a—c, 27a—c, f, 47c, d, 48a—f, 95, 96, 97a—d, 140j, k, 141d—j, 142d, —j, 143g—k, 144c—i, 145f—j, 146b, d, g, i, 196c—k, 197d—j, 198—202, 203a, h, i, 204f, 206b, 208d, 214c, 215a—c, 232—260;	4636,01

1	2	3	4
		3) w Obrębie Ochronnym Laski oddziały o numerach: 10lm—t, 11h, k, m, n, p—s, 17f—i, 24b—d, 25a, b, f—p, 27a—j, 28a—i, 29—31, 32a, b, d—g, 33f, h—j, 34c—f, 35, 36, 37a, i—n, 38i—k, 48a—j, 49, 50, 51—57, 58d—l, 59c—j, 67—74, 75g, h, 77b—f, j, k, 92—101, 102a, d, i—n, 114a, d, f, 116a—g, 117—121, 132b, 133a—c, 134a—c, 135a—h, k, m, 136a—i, l, p, 147c—f, i—l, 148a—g, i—k, 160d—g, 161f, g, 171a—d, g, 172a—h, j—l, 173a—c, j, 232—234, 269, 270l, p—t, 271	
2	Obszary ochrony czynnej	1) w Obrębie Ochronnym Kampinos oddziały o numerach: 1—3, 10—12, 18c—k, 19—69, 70o—s, 72k—m, 72n, r—w, 73h—j, 74i—o, 75—82, 83a—d, g—i, 84—91, 92a—l, 93a—d, 94a, 95—111, 112a—j, l—m, 113—131, 132a—h, j, 133—136, 137 a, 138a, b, 139—141, 142a, b, d, 143a, 146—150, 151a—d, i, 152b—f, 153—156, 157a—g, i, j, 158—160, 161a, b, 163, 164, 165a—c, 166, 170c—j, 172c—f, 172Aa, b, d, f, h—p, s, t, 173a—d, g—i, l, 174—178, 178Aa—m, 179, 180, 181a—j, l, 182, 183, 184a—t, 185—198, 199b—i, 200, 201a—i, k—p, 202, 203, 204a—o, w—ax, 205a—d, g—j, 207a—d, 212, 214, 215d, 216k, l, p, r, t, w, 218, 219a—d, h—j, 220, 221a—d, g—k, 225—237, 241, 243b, f, 245d, f, 249d, h, 250d—j, 251b, d, 252, 253a—o, 254a—d, g—m, 255, 256a, b, d—i, 257—269, 270a—kx, 271a—i, k—s, 272a—p, 273a—j, l—n, 275a—o, r—hx, 276—279, 280a, b, d—zx, 281—290, 291a—g, i—l, 292a—g, i—ox, 293a—c, f—x, 294a—m, o, p—dx, 295, 296, 297a—ax, cx—wx, 298a—xx, zx—fy, 299a—o, r—t, 300, 301a—g, i—fx, 302a—f, h—dy, 303, 304a—j, l—fx, hx—px, 305, 306, 307a—c, f—h, j—cx, 308, 309a—c, f, h, i, k—y, 310—314, 315a—gx, ix—px, 316a—z, bx, dx—gx, ix, jx, 317—323, 324a—d, g—j, 325a—i, k—s, w—ax, 326, 327, 328a—c, j, 329—332, 333a—h, k, l, 334a—t, z, 335a—k, 336, 337, 338a—l, m—s, 339a, b, d—n, 340a, b, f, h—ix, 341—343, 347—353, 354a—dx, gx, ix—wx, yx—ay, 355a, b, d—p, s—fx, hx, ix, 356—359, 360a—m, o—ax, cx, fx—mx, 361a—f, h—n, r—cx, 362a—j, l—w, y—bx, dx, fx, 363a—bx, 364, 365, 366b, d, h—n, p, r, 367a, c—z, 368a—g, i—p, s—y, 369a, c—nx, 370, 371, 372a—s, w, x, 373a—p, s—x, z—fx, 374a—j, l—o, r, s, 375—381, 382a—f, h—j, l, m, o—x, 383—389, 390—393, 394a—d, 395a—d, 396a—f, 397a, 398a—ay, 399, 400a—d, g—t, 401—404, 405a—l, o—x, 406a—r, w—bx, 407—410, 411a—o, s, t, 412—414, 415a—y, ax—jx, 416a—r, t—gx, 17, 418a—l, n—p, s, 419a—i, k, l, 420—424, 446; 2) w Obrębie Ochronnym Kromnów oddziały o numerach: 1—3, 5a—k, o, 6a—m, r, 7—8, 13, 14a—c, g—m, 15j, l—o, 16h—j, 17i—l, 18k—m, 19b—f, h, j—r, 20a, f—y, 21—24, 25b—g, 26d—h, 27d, g—i, 28—46, 47a, b, f, g, 48g, 49—66, 67a, c, f—j, 68—76, 77a—h, j—n, p, r, t—dx, gx—rx, 78—94, 97f, 98—133, 134a—c, g—i, 135—139, 140a—i, l—p, 141a—c, 142a—c, 143a—f, 144a, b, 145a—d, h, 146a, c, f, 148—160, 161a—d, 162a—c, 163a—d, 164a—i, k, 165—179, 180a—d, g, h, 181, 182a, b, d—g, 187—192, 193a—f, 194a—l, 195a—f, h, 196a, b, 197a—c, 203b—g, 204a—d, g, h, k, m—t, 205, 206a, c—k, 207, 208a—c, f, g, 209—213, 214a, b, d, 215d, f, 216a—c, f—o, 216A, 217, 218, 219a—d, 219A—223, 224a—h, j—r, 225, 226, 227a—c, 229, 261—265, 266a—d, h—k, 267, 268, 269a, b, d—bx, gx—ix, 270a—j, l—w, y—fx, hx—jx, 271, 272a—dx, gx—ay, dy, 273a—n, r, t, y, z, 274a—n, p—bx, dx—mx, 275, 276c—s, 277a, c—n, 279—283, 284a—f, h—m, 285—290, 291a—p, s—y, ax—hx, 292a, b, d—w, 293a, c—h, 294, 295, 296b, d—h, j—s, 297, 298, 299a, d, f, h—n, p—dx, gx, hx, 300, 301a, c—g, i, j, 302a—g, i—j, l, 303, 304a—i, k—n, 305, 306a, b, d—t, 307, 308a—g, i—p, 309a—k, m—ix, 310—314, 315a—c, f—z, 316a, c—z, 317—320, 321a—i, 322—324, 325a—l, n—dx, gx, 326a—o, r—bx, 327—330, 331a—l, 332a—c, f—n, 333—335, 336a—n, p, 337, 338a—h, j—n, 339a—r, t—x, z—hx, 340a—t, x—z, 341—347, 348a—ax, bx, 349, 350a—gx, 351—355, 356a—l, n—kx, 357—363, 364c—l, 365, 366a—dx, gx, 367a—ix, kx, lx, 368a—hx, jx—px, 369a—f, h—n, p—w, y—bx, 370a—ax, cx—hx, 371, 372a—c, f—l, 373a—c, f—r, 374a—h, l—p, s—w,	27 126,15

1	2	3	4
		375, 376, 377a—f, h—dx, 378a—g, i—fx, 379, 380, 381a—c, f—z, 382—384, 385a—g, i—m, o—ix, 386, 387a, c—n, 388—400, 402, 403, 415b, 419a, c, f—j; 3) w Obrębie Ochronnym Laski oddziały o numerach: 1, 2b—d, g—j, l, 3a—c, f—i, 4—8, 9a—d, g—i, k—o, 10a—d, g—k, 11a—g, i, j, l, o, t, 12, 13a, c—h, 14a, b, d—g, 15, 16, 17a—d, 18—23, 24a, 25c, d, 26a, b, d—g, i—s, 27k, 28j, k, 32c, 33a—d, g, 34a, b, 37b—f, o, 38a—h, 39—47, 48k, l, 58a—c, 59a, b, 60—66, 75a—f, 76, 77a, g—i, l—o, 78—80, 81a, c—l, 82—91, 102b, c, f—h, 103—113, 115a—k, 116h, 122, 123a, c, d, 124—130, 131a—f, 132a, c—g, 133d—g, 134d, f, 134Aa—l, o, s—w, 135i, j, n—r, 136j, k, m—o, 137—146, 147a, b, g, h, 148b, c, h, 149—159, 160a—c, 161a—d, 162—170, 171f, h, i, 172i, m, 173d—i, 174—187, 188a—h, j—p, 189—193, 194a—d, h, k, l, o, 195, 196a—c, f—k, 197, 198, 199a—l, 200—204, 205a—d, g, 206a—s, 207, 208a—f, i, j, 209a—c, h—k, 210a, b, d, g—o, r—x, 211a, b, d—i, 212a—d, i, k, l, n, 213—218, 219g—fx, 220, 221a—m, 222—226, 227a, c—n, 228—231, 235—247, 248b—r, 249—253, 254a, b, f—l, 255—267, 268a—k, m—w, y, z, 270a—k, m—o, 272, 273, 274a, c, d, i—ax, 275a—n, p, r, t—bx, 276—281, 282a—j, l—n, 283a—r, 284—289, 290a—l, n—y, 291, 292a—f, h—xx, 293b—h, j—bx, 294—297, 298a—f, 298Aa—k, 299a—j, 300—302, 303a—t, x—fx, 304—306, 307a—gx, jx, 308a—px, sx—wx, 309a, c—hx, jx—mx, ox, 310a—dx, hx—kx, mx—zx, by, 311a—m, o, 312—314, 315a—f, 16a—x, z, ax, 317—322, 323a—w, y, ax, bx, 324a—hx, jx, lx—nx, 325a—dx, gx—jx, lx, mx, px, rx, tx, xx—ay, cy, 326b—i, k—m, o—x, 327a—c, f, h—t, 328a, b, d—h, j—m, 329—331, 332a—bx, 333a—g, i—lx, 334a—d, g—s, 335a—s, w—bx, 336a—px, 337—338, 339a—f, h—m, 345a, c—f, 346a—g, i—z, 347, 348a, b, d—o, 349, 350, 351a—j, l—n, 352a—i, 353, 354, 355a—g, 357, 361b—f, 363, 364, 367; 4) w Ośrodku Hodowli Żubrów oddziały o numerach: 2a—d, f—l, m—s, w—z, 3a	
3	Obszary ochrony krajobrazowej	1) w Obrębie Ochronnym Kampinos oddziały o numerach: 83f, 132i, 152a, 157h, 172g, 172Ac, g, r, wx, 173f, j, k, 178An, o, 184w, 199a, 201j, 204p—t, bx, 205f, 207f, g, 219f, g, 221f, 222—224, 253p, 254f, 256c, 270lx, mx, nx, ox, 271j, 272r, 273k, 275p, 280a, c, 291h, 292h, 293d, f, 294n, p, fx, 297bx, wx, 298yx, 299p, 301h, 302g, 304k, gx, 307d, i, 309d, g, j, 315hx, 316ax, cx, hx, 324f, 325j, t, bx, 328d—i, k—o, 333i, j, m, n, 334wx, y, 335l, m, 338m, 339c, 340c, d, g, 344—346, 354fx, hx, xx, 355cr, gx, 360n, bx, dx, 361g, o, p, 362kx, cx, gx, hx, ix, jx, 363cx, 366a, c, f, g, o, 367b, 368hr, 369b, ox, 372t, 373ry, 374k, p, 381, 382g, k, n, y, 389Aa, 394f—l, m, 395f—l, 396g—l, 397b, 398by, 400f, 405mn, 406s, cx—ix, 411p, r, 416s, 418m, r, 419j, 425—434, 436—440, 442, 444, 448—452; 2) w Obrębie Ochronnym Kromnów oddziały o numerach: 6p, 19g, i, 20b—d, 67b, d, 77i, o, s, fx, 134f, 180f, 204i, j, l, 216d, p, r, 219f, 224i, 227d, f—k, m—z, ax—tx, wx, 266f, g, 269b, c, cx—fx, 272fx, by, cy, 273o, p, s, t, w, x, 274o, cx, nx, 276a, b, 277b, 284g, n, 291r, z, 292c, 293b, 296a, c, i, k, 299b, c, g, o, fx, 301b, h, 302h, k, 304j, 306c, 309l, 315d, 316b, 321j, 325m, fx, hx, 326p, 331m, 332d, 336o, 338i, 339s, y, 340w, 348bx, 350hx—kx, 356m, 364a, b, 366fx, 367jx, lx, 368ix, rx, 369g, ox, 370bx, fx, ix, jx, 372d, 373d, 374i, j, kr, 377fx, 378h, 381d, 387b, 401, 404—412, 414, 415a, c—f, 416—418, 419b, d, k, l, 420; 3) w Obrębie Ochronnym Laski oddziały o numerach: 2a, f, k, 3d, 9f, j, 10f, 13b, 14c, 26c, h, 37g, h, 81b, 114b, c, 115l, 123b, f, 131g, 134Am, n, p, r, 135l, s, t, 188i, r, 194f, g, i, j, m, n, 196d, 199m, 205f, 206t, w, z, x, y, 208g, h, 209c—g, k—n, 210c, f, p, 211c, 212f—h, j, m, 219a—f, 227b, 254c, d, 268lx, 274b, f, g, h, 275o, s, 282k, 283s, t, 290m, 292g,	6786,17 w tym grunty Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Parku, grunty do wykupów oraz grunty prywatne nieprzeznaczone do wykupu

1	2	3	4
		293a, i, 298g, 298Al, 299k, 303w, 307hx, ix, 308rx, 309b, ix, nx, 310fx, gx, lx, ay, cy, 311n, p, 315g, 316y, 323xz, 324ix, kx, ox, 325fx, kx, nx, ox, sx, wx, by, dy, fy, 326a, j, n, 327d, g, 328c, i, 332cx, 333h, 334f, 335t, cx, 339g, 345b, c, 346h, 348c, 351k, 352j, 355h, 359, 360, 361a, 362, 365, 366, 368—376; 4) w Ośrodku Hodowli Żubrów oddziały o numerach: 1, 2t, 3b, c, d, f, g, h, i, j	
4			Razem: 38 548,33

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami.

Podział na oddziały oznaczone liczbą, pododdziały oznaczone (literą, literą z apostrofem oraz literą z cyfrą), obwody ochronne oraz obszary objęte ochroną czynną podano zgodnie z mapą przeglądową dla:

- Obrębu Ochronnego Laski,
- Obrębu Ochronnego Kampinos,
- Obrębu Ochronnego Kromnów,

sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie w skali 1: 25 000, według stanu na 1.01.2002 r. Tereny wykupione przez Park od prywatnych właścicieli w ostatnich latach oznaczone są tymczasowo z mapy ewidencyjnej gruntów wymienionych w aktach notarialnych.

Mapy oraz akty notarialne zakupu gruntów znajdują się w siedzibie Kampinoskiego Parku Narodowego w miejscowości Izabelin.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, KULTUROWYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I SPORTOWYCH, Z PODANIEM SPOSOBÓW ICH UDOSTĘPNIANIA, ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Cały obszar Parku	Za zgodą dyrektora Parku na wniosek, który zawiera: temat, cel, zakres, czas i miejsce prowadzenia badań, wraz z uzasadnieniem podjęcia tematu badawczego	Zależnie od siedliska i częstotliwości pobytu — od 1 do 15 osób
2	Stacja Naukowa w Famułkach Królewskich, Obręb Ochronny Kromnów, oddz. 370 dx	Po zgłoszeniu kierownikowi Działu Nauki i Monitoringu Przyrody, przeznaczona dla pracowników naukowych i studentów wykonujących na terenie Parku badania naukowe za zgodą dyrektora Parku	20

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Centrum Edukacji w Izabelinie	Prowadzenie różnorodnej działalności edukacyjnej, również na terenie Parku i poza jego obszarem	200
2	Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny im. Jądwigi i Romana Kobendzów w Granicy	Ośrodek — obiekt ogólnodostępny. Muzeum — wstęp płatny	Ośrodek — 1000 Muzeum — 50
3	Ośrodek Hodowli Żubrów w Smardzewicach	Zwiedzanie (obserwacja) wydzielonej części Ośrodka	60
4	Gospodarstwo Szkółkarskie w Julinku	Po zgłoszeniu kierownikowi gospodarstwa	50
5	Ośrodek Turystyki i Edukacji Parku w Miszorach	Po zgłoszeniu Towarzystwu Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” (dzierżawcy ośrodka)	50
6	Leśny Ogródek Botaniczny w Obrębie Ochronnym Laski: oddz. 205d	Obiekt ogólnodostępny	50
7	Ścieżki dydaktyczne: — ścieżka do Leśnego Ogródka Botanicznego w Obrębie Ochronnym Laski: oddz. 205, 208, 209, — ścieżka „Dolinką Roztoki” w Obrębie Ochronnym Kampinos: oddz. 152c, d, f, — ścieżka „Wokół Opalenia” w Obrębie Ochronnym Laski: oddz. 193, 194, 195, 197, 197, 198 — ścieżka „Do Karczmyska” w Obrębie Ochronnym Laski: oddz. 150, 160, 227, 334 — ścieżka „Sieraków” w Obrębie Ochronnym Laski: oddz. 15, 17, 31, 50, 67, 92, 93, 318	Obiekty ogólnodostępne	50

III. Miejsca udostępniane w celach kulturowych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Grodzisko wczesnośredniowieczne w Zamczysku — Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 165g	Obiekt ogólnodostępny	50
2	Mogiła Powstańców 1863 r. — Obręb Ochronny Laski: oddz. 234 c	Obiekt ogólnodostępny	100

1	2	3	4
2	Mogiła Powstańców 1863 r. — Obręb Ochronny Laski: oddz. 234 c	Obiekt ogólnodostępny	100
3	Skansen wsi mazowieckiej — teren Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego w Granicy	Obiekt ogólnodostępny. Zwiedzanie wnętrz budynków z pracownikami Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego. Imprezy kulturalne i wesela łowickie — po ustaleniu z dyrektorem Parku	100
4	Kapliczki, krzyże przydrożne, tablice pamiątkowe, pomniki i tym podobne obiekty na wykupionych nieruchomościach we wsiach	Obiekty ogólnodostępne	50
5	Pozostałości cmentarzy kolonistów „olenderskich” — Obręb Ochronny Kromnów	Obiekty położone przy szlakach turystycznych i drogach publicznych — ogólnodostępne. Pozostałe — nieudostępniane	do 20
6	Cmentarz — Mauzoleum i Muzeum Walki i Męczeństwa w Palmirach	Obiekt ogólnodostępny. Organizacja imprez patriotycznych i religijnych	5000
7	Cmentarze wojenne z okresu II Wojny Światowej w Wierszach, Laskach, Granicy, Wiktorowie.	Obiekty ogólnodostępne	300
8	Pojedyncze groby na terenie całego Parku	Obiekty ogólnodostępne	20
9	Aleja III Tysiąclecia	Obiekt ogólnodostępny	200
10	Współczesne miejsca kultu religijnego	Obiekt ogólnodostępny — kościół w Górkach	600

IV. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Szlaki turystyczne dla turystyki pieszej	Obszar Parku, przez który przebiegają szlaki (ze szczególnym natężeniem w okolicach Warszawy). Szlaki długości 360 km	10 000
2	Szlaki rowerowe dla turystyki rowerowej	Obszar Parku, przez który przebiegają szlaki. Szlaki długości 220 km	2 000
3	Szlaki konne dla turystyki konnej	Obszar Parku, przez który przebiegają szlaki. Szlaki długości 50 km	50
4	Trasy narciarskie dla turystyki narciarskiej	Obszar Parku, przez który przebiegają szlaki. Szlaki długości 360 km (po szlakach turystyki pieszej)	2000
5	Drogi do przewozu turystycznego sprzężajem konnym — wyznaczone przez dyrektora Parku	Cały obszar Parku. Szlaki długości 30 km	100

1	2	3	4
6	Parkingi z polem wypoczynkowym: — Obręb Ochronny Laski: oddz. 188i, 209c, 227b, 360 a, b, — Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 152a, 172Aw, x	Obiekty ogólnodostępne	3400
7	Parkingi: — Obręb Ochronny Laski: oddz. 2l, 3d, 9f, 10f, 123a, 135t, 208h, 326n, — Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 67 b, 84k, 180f	Obiekty ogólnodostępne	1000
8	Pola wypoczynkowe: — Obręb Ochronny Laski: oddz. 114b, 134Am, n, 194f, g, i, j, m, 268x, 334f, — Obręb Ochronny Kampinos: oddz. 157h, 253p, 366i, — Obręb Ochronny Kromnów: oddz. 204j, 266g	Obiekty ogólnodostępne	1 000
9	Skansen w Obrębie Ochronnym Kampinos: oddz. 172Ar	Obiekt ogólnodostępny. Zwiedzanie wewnątrz budynków tylko z pracownikami Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego	100
10	Zagroda pokazowa żubrów w Ośrodku Hodowli Żubrów w Smardzewicach: oddz. 2z	Po ustaleniu z dyrektorem Parku	60
11	Stacja końcowa turystycznej kolejki wąskotorowej linii Sochaczew — Wilcze Tułowskie	Obiekt ogólnodostępny	300

V. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych i sportowych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Boisko w Obrębie Ochronnym Laski: oddz. 345b	Obiekt ogólnodostępny	500
2	Wszystkie szlaki piesze i rowerowe przystosowane są do organizowania rajdów, biegów przełajowych i na orientację	Szlaki ogólnodostępne	11 000

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami.

Podział na oddziały oznaczone liczbą, pododdziały oznaczone (literą, literą z apostrofem oraz literą z cyfrą), obwody ochronne oraz obszary objęte ochroną czynną podano zgodnie z mapą przeglądową dla:

— Obrębu Ochronnego Laski,

— Obrębu Ochronnego Kampinos,

— Obrębu Ochronnego Kromnów,

sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie w skali 1: 25 000, według stanu na 1.01.2002 r. Tereny wykupione przez Park od prywatnych właścicieli w ostatnich latach oznaczone są tymczasowo z mapy ewidencyjnej gruntów wymienionych w aktach notarialnych.

Mapy oraz akty notarialne zakupu gruntów znajdują się w siedzibie Kampinoskiego Parku Narodowego w miejscowości Izabelin.

**Załączniki do zarządzenia Nr 84
Ministra Środowiska
z dnia 20 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 19)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ELIMINACJI ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Erozja gleb	Zabudowa nawierzchni i poboczy szlaków turystycznych oraz dróg wewnętrznych, zabudowa czynnych rynien erozyjnych w obszarze objętym ochroną częściową, zabudowa nartostad i tras wyciągów
2	Presja zwierzyny płowej na ekosystemy leśne	Realizacja z sąsiadującymi nadleśnictwami oraz Krkonoškim Narodnim Parkiem wspólnego programu regulacji liczebności jeleniowatych na całym obszarze Karkonoszy i Gór Iżerskich, wykonywanie ogrodzeń, zakładanie na drzewka osłon indywidualnych lub zabezpieczanie repelentami, odstrzał redukcyjny
3	Podatność drzewostanów Parku na uszkodzenia od czynników abiotycznych i biotycznych na skutek zniekształcenia struktury gatunkowej i przestrzennej drzewostanów	Przebudowa gatunkowa i strukturalna drzewostanów, renaturalizacja ekosystemów leśnych, restytucja rzadkich i zagrożonych ekotypów drzew i krzewów, kontrola stanu sanitarnego sztucznych monokultur świerkowych
4	Zachwianie równowagi stanu populacji i zanik rzadkich oraz zagrożonych gatunków zwierząt, ubytek naturalnych ostoi gatunków	Restytucja i reintrodukcja gatunków, kontrola liczebności i struktury populacji, odłowy lub redukcja przegęszczonych populacji, czasowe wyłączanie obszarów Parku z udostępnienia turystycznego
5	Wymieranie gatunków i zmniejszanie liczebności rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zaniechanie zbiorowisk	Zachowanie zasobów genowych rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, restytucja i reintrodukcja gatunków
6	Patogeniczne grzyby	Dostosowywanie składów gatunkowych drzewostanów do potencjalnych zbiorowisk leśnych

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb	Ograniczanie niskiej emisji ze źródeł lokalnych, poprawa gospodarki wodno-ściekowej, docelowo odprowadzanie ścieków poza obszar Parku z miejsc szczególnie cennych przyrodniczo

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Nadmierny ruch turystyczny	Czasowe zamykanie szlaków turystycznych, czasowe wyłączenie zagrożonych obszarów z udostępnienia, regulacja natężenia ruchu turystycznego, poprawa stanu nawierzchni szlaków turystycznych
2	Powstawanie barier w migracji zwierząt pomiędzy parkiem i otoczeniem	Wyznaczenie korytarzy ekologicznych
3	Uszkodzenie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i zwierząt poprzez penetrację osób przebywających lub mieszkających w bezpośrednim sąsiedztwie Parku	Zgłaszanie propozycji do Ministra Środowiska w sprawie zmiany granic otuliny Parku, wnioskowanie o umieszczenie stosownych zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących ograniczenia zabudowy na gruntach znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie Parku, wykup gruntów
4	Zaśmiecanie, hałas, płoszenie zwierząt, niszczenie roślin i grzybów, nielegalna penetracja	Ustawianie tablic informacyjnych, kontrola i nadzór obszaru Parku przed nielegalnym wstępem i penetracją przez turystów
5	Uszkodzenia drzewostanów przez zjawiska atmosferyczne (wiatry, opady)	Usuwanie części drzew powalonych, zwiększanie odporności drzewostanów w ramach zabiegów pielęgnacyjnych
6	Synantropizacja roślinności	Eliminowanie roślinności synantropijnej, zakaz używania kruszyw obcego pochodzenia lub o właściwościach odbiegających od właściwości skał rodzimych do remontów szlaków i dróg

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Przenikanie gatunków obcych i niepożądanych	Regulacja liczebności tych gatunków
2	Utrata walorów krajobrazowych	Ograniczanie budowy nowych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej na terenie Parku,
2	Zanieczyszczenia powietrza, wód, gleb	Monitorowanie źródeł i poziomu zanieczyszczeń, podjęcie ewentualnych działań w celu eliminacji lub ograniczenia zanieczyszczeń

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU,
ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

I. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony ścistej

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Usuwanie roślin synantropijnych przy szlaku turystycznym	200 mb	Oddział: 25
2	Porządkowanie terenu wzdłuż Drogi Przyjaźni Polsko-Czeskiej i granicy państwowej (usunięcie niepotrzebnych słupów, tablic, kabli)	30 km	4, 5, 12, 13, 15, 17—19, 24, 25, 81—86, 90—103, 169—173, 200—211

B. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Remont szlaków turystycznych	7770 mb	Oddziały: 69, 87, 88, 90, 91, 95, 96, 101, 102, 173

I. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Zbiór szyszek, nasion i pędów do szczepień z lokalnych ekotypów drzew i krzewów	W miarę potrzeb	Wydzielone drzewostany, drzewa i krzewy rodzimego pochodzenia
2	Hodowla sadzonek	Okolo 105 tys. sztuk	Szkółki leśne: 104h, 104f, 108h, 113g, 118d, 213p
3	Zbiór ściółki dla zaszczepienia grzybów korzeniowych (mikoryz) na produkowanych sadzonkach	do 150 metrów przestrzennych	Obwody ochronne: Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
4	Uzupełnienie odnowień w reglu górnym	do 30 tys. sztuk	
5	Przebudowa drzewostanów w reglu dolnym	do 250 tys. sztuk sadzonek i 9286 placówek	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica

1	2	3	4
6	Kontrolne poszukiwania owadów (zasnuł świerkowej)	do 60 prób	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
7	Wykładanie oraz korowanie drzew pułapkowych na kornika drukarza	do 270 sztuk pułapek	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
8	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na kornika drukarza, drwalnika paskowanego, rytownika pospolitego, brudnicę mniszkę oraz wskaźnicę modrzewianeczkę	do 1030 sztuk pułapek	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
9	Usuwanie powalonych, złamanych oraz zasiedlonych przez owady drzew (cięcia sanitarne), z pozostawieniem części drzew niezagrażających zdrowotności drzewostanów	1300 ha	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
10	Korowanie drewna zasiedlonego przez owady w drzewostanach zagrożonych masowym występowaniem kornika drukarza i gatunków jemu towarzyszących.	1300 ha	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
11	Naprawy istniejących ogrodzeń upraw leśnych dla zabezpieczenia przed uszkodzeniami przez jelenie i sarny	do 6500 mb	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
12	Zabezpieczanie upraw leśnych przed uszkodzeniami przez jelenie i sarny przez indywidualne grodzenie sadzonek	do 2300 sztuk	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
13	Zabezpieczanie upraw leśnych przed uszkodzeniami przez jelenie i sarny przez zakładanie na pędy szczytowe osłonek winidurowych	do 305 tys. sztuk	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
14	Zabezpieczanie upraw leśnych przed uszkodzeniami przez jelenie i sarny przez stosowanie na pędy szczytowe środków zapachowych (repelentów)	do 262 tys. sztuk	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
15	Zabezpieczanie szczepów na archiwum genetycznym	do 6800 sztuk	Obwody ochronne: Śnieżka, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
16	Wykaszenie traw wokół sadzonek drzew na uprawach leśnych	do 68 tys sztuk	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przetęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica
17	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (czyszczenia wczesne)	do 14 ha	Oddziały: 7b, 33d, g, i, 49k, 50g, 57c, d, 109f, 110f, 118k, 126f, 127c, 140b, 214i, 215g
18	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (czyszczenia późne)	do 23 ha	Oddziały: 7a, 33c, 45f, 47a, c, 50b, 52j, 54p, o, 57g, 63c, 108m, 142a, 114d, 121f, 162c, 181d

1	2	3	4
19	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (cięcia rozluźniające)	do 49 ha	Oddziały: 29f, 32a, b, 33l, 34a, 35a, 37i, 38a, 40c, 42d, 46a, 47m, 48b, 104b, 108f, 122h, 126g, 127f, 134d, f, 183a, b, 185a, b, c, 214g
20	Usunięcie części drzew w celu poprawy warunków wzrostu dla młodego pokolenia (cięcia na rzecz odnowienia)	do 16 ha	Oddziały: 30h, 41a, 42b, d, 47a, b, n, k 128g, 112c, 118f, h, 184a
21	Odstrzał redukcyjny jeleni i saren	Jeleń europejski — do 30 sztuk Sarna europejska — do 8 sztuk	Obwody ochronne: Śnieżka, Stanica, Wang, Przełęcz, Śnieżne Kotły, Szrenica

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Wykaszanie łąk wraz z usunięciem biomasy, wycinanie nalotów drzew i krzewów, nawożenie organiczne	12 ha	Oddziały: 31l, m, 65, 89a, 108m, n, o, p, 113k, 114i, j, k, 118y, 120j, 175d, 201g, 212w, x, z, dx, ix, hx, cx, gx, z, 213w, t, ax, cx, jx, fx

C. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Remont szlaków turystycznych	4137 mb	Oddziały: 47, 54, 56, 60, 64, 65, 66, 69, 72

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą oraz pododdziały oznaczone literą podano zgodnie z mapą przeglądową drzewostanów Karkonoskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu w skali 1 : 25 000, według stanu na dzień 1.01.2002 r.
Mapa znajduje się w siedzibie Karkonoskiego Parku Narodowego w miejscowości Jelenia Góra.

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Ochrona czynna gatunków roślin

	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Skalnica śnieżna	Zachowanie in situ i ex situ	Zbiór nasion lub części roślin, hodowla sadzonek w warunkach laboratoryjnych metodą in vitro, gromadzenie wyhodowanych roślin w ogrodach botanicznych ex situ i na terenie Parku in situ
2	Rzeżucha rezedolistna	Zachowanie in situ i ex situ	Zbiór nasion lub części roślin, hodowla sadzonek w warunkach laboratoryjnych metodą in vitro, gromadzenie wyhodowanych roślin w ogrodach botanicznych ex situ i na terenie Parku in situ
3	Rozrzutka alpejska	Zachowanie in situ i ex situ	Zbiór nasion lub części roślin, hodowla sadzonek w warunkach laboratoryjnych metodą in vitro, gromadzenie wyhodowanych roślin w ogrodach botanicznych ex situ i na terenie Parku in situ

II. Ochrona czynna gatunków zwierząt

	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Pilchowate	Poprawa miejsc bytowania	Wykonanie i rozmieszczenie schronień dla pilchowatych w miejscach wyznaczonych w terenie, obserwacja zasiedlenia, 120 sztuk
2	Nietoperze Pilchowate Ptaki	Inwentaryzacja budek drewnianych	Kontrola miejsc zasiedlenia, czyszczenie budek drewnianych, oznakowanie numeryczne
3	Kozioróg bukowiec	Tworzenie miejsc rozwoju	Wycięcie i złożenie w terenie wyznaczonych drzew liściastych
4	Ważki, Motyle	Badanie populacji wybranych rodzin z rzędu <i>Odonata</i> , <i>Lepidoptera</i>	Oznaczanie gatunków poprzez chwyatanie osobników, następnie wypuszczanie
5	Niepylak apollo	Poprawa bytowania, tworzenie miejsc rozwoju	Wyznaczenie miejsc w terenie i hodowla rośliny żywicielskiej <i>Sedum maximum</i> w szkółkach. Reintrodukcja gatunku wyhodowanego w warunkach laboratoryjnych
6	Kuraki leśne	Ochrona kuraków leśnych poprzez redukcję liczebności lisa i jenota	Odstrzał redukcyjny lisa i jenota po rozpoznaniu potrzeb pod tym względem przez służby terenowe

Załącznik nr 4

OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Ochrona ścisła	Oddziały: 5, 8d, f, 9f, g, 10d, f, 19b, 20b, 22c, 24, 25, 67j, k, l, m, 67p, 69n, o, 71l, o, 74j, k, 84f, g, h, j, k, l, 85f, h, i, k, l, 87—97, 98b, d, f, g, h, 99, 100—103, 160i, 164f, g, 165i, 166j, l, 169—173, 175f, 196c, 197c, 208, 209b, d, g, h, i, k, l, m, 210, 211	1726,09
2	Ochrona czynna	Oddziały: 1—4, 6, 7, 8a, b, c, 9a, b, c, d, 10a, b, c, 11—18, 19a, 20a, 21, 22a, b, 23, 26—29, 30a, b, c, d, f, g, h, 31a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, 32, 33, 34a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, 35a, b, c, d, f, g, h, i, j, 36—66, 67a, b, c, d, f, g, h, i, n, o, 68, 69a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, 70, 71a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, m, n, 72, 73, 74a, b, c, d, f, g, h, i, l, m, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, 83, 84a, b, c, d, i, 85a, b, c, d, g, j, 86, 98a, c, 104, 105a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, 106—113, 114a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, 115, 116, 117, 118a, b, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, r, s, t, y, 119, 120a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, 121—159, 160a, b, c, d, f, g, h, 161, 162, 163, 164a, b, c, d, 165a, b, c, d, f, g, h, 166a, b, c, d, f, g, h, i, k, 167, 168, 174, 175a, b, c, d, 176—195, 196a, b, 197a, b, 198—207, 209a, c, j, f, n, 212a, b, c, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, w, x, y, z, ax, bx, cx, dx, fx, gx, hx, ix, 213a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, r, s, t, w, x, ax, bx, fx, gx, hx, ix, jx, kx, lx, 214a, b, c, d, f, g, h, i, 215a, b, c, d, f, g	3829,64
3	Ochrona krajobrazowa	Oddziały: 30i, j, k, 31n, o, p, 34m, n, o, p, 35k, 43i, j, 105m, n, o, 114l, m, n, 118c, d, p, w, x, 120l, 212d, 213y, z, cx, dx, mx, nx, 214j, k, 215h, i, j, k, l, m, n, o. Działki o numerach: 72, 457, 354, 469, 470, 473, 474, 472, 456, 399, 240, 324, 332, 357, 342, 355, 369, 352, 356, 471, 128, 35/3/341	24,74
4			Razem 5580,47

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą oraz pododdziały oznaczone literą podano zgodnie z mapą przeglądową drzewostanów Karkonoskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu w skali 1 : 25 000, według stanu na dzień 1.01.2002 r.

Mapa znajduje się w siedzibie Karkonoskiego Parku Narodowego w miejscowości Jelenia Góra.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, KULTUROWYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I SPORTOWYCH, SPOSOBY ICH UDOSTĘPNIANIA ORAZ MAKSYMALNA LICZBA OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

A. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Cały teren Parku	Na podstawie pisemnej zgody dyrektora Parku	50

B. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Ścieżka dydaktyczna „We wschodnich Karkonoszach”. Oddziały: 16, 17, 18, 19, 24, 25, 90, 87, 66, 38	Zajęcia terenowe prowadzone przez pracowników Parku lub osoby upoważnione przez dyrektora Parku	Indywidualnie lub 2 grupy po 40 osób
2	Ścieżka dydaktyczna „Śląską drogą na Śnieżkę”. Oddziały: 52, 59, 60, 69, 88, 91, 90, 25	Zajęcia terenowe prowadzone przez pracowników Parku lub osoby upoważnione przez dyrektora Parku	Indywidualnie lub 2 grupy po 40 osób
3	Ścieżka dydaktyczna „Wokół Wielkiego i Małego Stawu”. Oddziały: 33, 34, 36, 56, 64, 72, 95, 94, 93, 71, 89, 101, 102, 97, 73, 65, 54, 47	Zajęcia terenowe prowadzone przez pracowników Parku lub osoby upoważnione przez dyrektora Parku	Indywidualnie lub 2 grupy po 40 osób
4	Ścieżka dydaktyczna „Po ekosystemach leśnych Karkonoskiego Parku Narodowego”. Oddziały: 118, 108, 105, 107, 106, 109, 126, 125, 124, 123, 138, 153, 86, 169, 170, 160, 150, 151, 146, 143, 144, 133, 117	Zajęcia terenowe prowadzone przez pracowników Parku lub osoby upoważnione przez dyrektora Parku	Indywidualnie lub 2 grupy po 40 osób
5	Ścieżka dydaktyczna „Chojnik” Oddziały: 212, 213	Zajęcia terenowe prowadzone przez pracowników Parku lub osoby upoważnione przez dyrektora Parku	1 grupa 40-osobowa
6	Ścieżka dydaktyczna „Na Górę Chojnik”. Oddziały: 212, 213	Zajęcia terenowe prowadzone przez pracowników Parku lub osoby upoważnione przez dyrektora Parku	Indywidualnie lub 2 grupy po 40 osób
7	Ścieżka dydaktyczna dostosowana dla osób niepełnosprawnych „Do Wodospadu Szklarki”. Oddziały: 214, 215	Zajęcia terenowe prowadzone przez pracowników Parku lub osoby upoważnione przez dyrektora Parku	Indywidualnie lub 1 grupa 40-osobowa
8	Transgraniczna ścieżka dydaktyczna „Polodowcowe dziedzictwo Karkonoszy”. Oddziały: 90, 91, 88, 69, 89, 93, 101	Zajęcia terenowe prowadzone przez pracowników Parku lub osoby upoważnione przez dyrektora Parku	Indywidualnie lub 2 grupy po 40 osób
9	Ścieżka dydaktyczna „Szrenica”. Oddziały: 199, 192, 188, 193, 190, 194, 195	Zajęcia terenowe prowadzone przez pracowników Parku lub osoby upoważnione przez dyrektora Parku	Indywidualnie lub 2 grupy po 40 osób

C. Miejsca udostępniane w celach kulturowych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Kaplica Św. Wawrzyńca Gmina Karpacz Obręb Karpacz 3, działka nr 128	Miejsce kultu religijnego	100

D. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Szlak turystyczny czarny: Końskie Łby—Szrenica, oddział 210, długość 985 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	100
2	Szlak turystyczny czarny: Wodospad Szklarki, oddział 215, długość 1009 m	Turystyka piesza. Dostępny dla osób niepełnosprawnych. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	80
3	Szlak turystyczny czarny: Jagniątków—Trzy Jawory—Schronisko pod Łabskim Szczytem, oddziały: 114, 115, 122, 167, 174, długość 1758 m	Turystyka piesza i narciarska	150
4	Szlak turystyczny czarny: III droga — Czarny Kociół, oddziały: 146, 150, 151, długość 1560 m	Turystyka piesza	60
5	Szlak turystyczny czarny: Chojnik, oddział 213, długość 1773 m	Turystyka piesza	150
6	Szlak turystyczny czarny: Petrówka, oddziały: 86, 105, 106, 107, 109, 123, 124, 125, 126, 138, 153, 169, długość 4669 m	Turystyka piesza i narciarska. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	200
7	Szlak turystyczny czarny: Śląska Droga, oddziały: 52, 59, 60, 69, 88, 90, 91, długość 4566 m	Turystyka piesza i narciarska na niektórych odcinkach. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	400
8	Szlak turystyczny czarny: Wilcza Poręba—Sowia Przełęcz, oddziały: 16, 17, 18, długość 1226 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	80
9	Szlak turystyczny niebieski: Wodospad Szklarki (dolny fragment Czeskiej Ścieżki), oddziały: 214, 215, długość 1453 m	Turystyka piesza. Dostępny dla osób niepełnosprawnych. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	100
10	Szlak turystyczny niebieski: Czeska Ścieżka (górna część), oddziały: 168, 175, długość 596 m	Turystyka piesza	30
11	Szlak turystyczny niebieski: Michałowice—Przełęcz Pod Śmielcem, oddziały: 162, 171, długość 1510 m	Turystyka piesza	70
12	Szlak turystyczny niebieski: Koralewa Ścieżka, oddziały: 117, 118, 133, 143, 144, 146, 147, 152, 160, 170, długość 4753 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu na odcinku Jagniątków—III Droga	150
13	Szlak turystyczny niebieski: Przesieka—Przełęcz Karkonoska, oddział 82, długość 708 m	Turystyka piesza i narciarska. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	70

1	2	3	4
14	Szlak turystyczny niebieski: Wang—Okraj (fragment — Droga Jubileuszowa), oddziały: 4, 5, 8, 9, 10, 15, 18, 19, 24, 25, 33, 34, 36, 56, 64, 71, 72, 89, 90, 93, 94, 95, 100, 101, długość 15 958 m	Turystyka piesza i narciarska na niektórych odcinkach. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu na odcinku Wang—Dom Śląski	1000
15	Szlak turystyczny czerwony: Rozdroże Pod Wielkim Szyszakiem—Schronisko pod Łabskim Szczytem, oddziały: 162, 163, 164, 165, 166, 167, 174, długość 3995 m	Turystyka piesza	40
16	Szlak turystyczny czerwony: Chojnik, oddział 213, długość 1658 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	120
17	Szlak turystyczny czerwony: Wodospad Kamieńczyka—Śląski Dom—Orlinek (Główny Szlak Sudecki im. M. Orłowicza) od Granicznej Łąki do Śląskiego Domu — szlak przyjaźni polsko-czeskiej, oddziały: 38, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 66, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 90, 99, 100, 101, 102, 103, 169, 170, 171, 172, 173, 184, 186, 190, 194, 201, 208, 211, długość 27 333 m	Turystyka piesza i narciarska na niektórych odcinkach. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu na odcinkach: Wodospad Kamieńczyka—Szrenica oraz Orlinek—Schronisko Nad Łomniczką	1500
18	Szlak turystyczny czerwony: Śląski Dom—Śnieżka—Sowia Przełęcz (fragment szlaku przyjaźni polsko-czeskiej), oddziały: 15, 18, 19, 24, 25, 90, długość 5243 m	Turystyka piesza	200
19	Szlak turystyczny zielony: Wodospad Szklarki, oddział 215, długość 1473 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	60
20	Szlak turystyczny zielony: Wąwóz Kamieńczyka — szlak żółty (granica Parku), oddziały: 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, długość 3243 m	Turystyka piesza i narciarska. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	120
21	Szlak turystyczny zielony: Chojnik, oddział 213, długość 674 m	Turystyka piesza	70
22	Szlak turystyczny zielony: Hala Szrenicka — Pielgrzymy (Mokra Ścieżka/Ścieżka nad Reglami), oddziały: 73, 74, 75, 76, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 97, 98, 99, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 170, 171, 172, 173, 194, 195, 201, 208, 210, 211, długość 21 903 m	Turystyka piesza i narciarska na niektórych odcinkach	400
23	Szlak turystyczny zielony: Karpacz—Polana—Kocioł Wielkiego Stawu, oddziały: 47, 54, 56, 64, 72, 95, 96, długość 3768 m	Turystyka piesza	100
24	Szlak turystyczny zielony: Okraj—Karpacz (Tabaczana Ścieżka i Wilcza Poręba), oddziały: 3, 4, 6, 7, 11, 31, 32, długość 2935 m	Turystyka piesza i narciarska. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	100
25	Szlak turystyczny żółty: Chojnik, oddział 212, długość 464 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	50

1	2	3	4
26	Szlak turystyczny żółty: Chojnik, oddział 213, długość 252 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	20
27	Szlak turystyczny żółty: granica Karkonoskiego Parku Narodowego—Śnieżne Kottły, oddziały: 172, 173, 175, 176, 177, 178, długość 3941 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu na odcinku od granicy Parku do Schroniska pod Łabskim Szczytem	200
28	Szlak turystyczny żółty: Jagniątków, oddział 104, 105, długość 349 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	40
29	Szlak turystyczny żółty: (Rówienka) Polana—Pielgrzymy—Stonecznik, oddziały: 65, 73, 97, długość 3690 m	Turystyka piesza	200
30	Szlak turystyczny żółty: Karpacz—Strzecha Akademicka—Biały Jar, oddziały: 52, 55, 62, 63, 71, 89, długość 3740 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu na odcinku od granicy Parku do schroniska Strzecha Akademicka	200
31	Szlak turystyczny żółty: Wilcza Poręba—Schronisko Nad Łomniczką, oddziały: 29, 30, 37, długość 2439 m	Turystyka piesza	80
32	Szlak turystyczny żółty: Budniki—Skalny Stół, oddział 12, długość 869 m	Turystyka piesza	40
33	Szlak turystyczny żółty: Okraj—Kowary, oddział 2, długość 221 m	Turystyka piesza. Możliwość wprowadzania psów na smyczy i w kagańcu	20
34	Trasa rowerowa: Wodospad Kamieńczyka—Szrenica, oddziały: 186, 190, 194, 201, 211, długość 3207 m	Turystyka rowerowa (szlak turystyczny)	15
35	Trasa rowerowa: Wąwóz Kamieńczyka (granica Parku)—Schronisko Pod Łabskim Szczytem, oddziały: 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, długość 4150 m	Turystyka rowerowa (szlak turystyczny)	10
36	Trasa rowerowa: I droga (od potoku Sopot do potoku Brocz), oddziały: 104, 105, 108, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, długość 3556 m	Turystyka rowerowa (droga wewnętrzna), dopuszcza się pieszy ruch turystyczny	20
37	Trasa rowerowa: Borowice—schronisko Odrodzenie, oddziały: 82, 99, długość 1156 m	Turystyka rowerowa (szlak turystyczny)	10
38	Trasa rowerowa: Wang—Śląski Dom, oddziały: 33, 34, 36, 64, 71, 89, 90, 93, 100, 101, długość 7176 m	Turystyka rowerowa (szlak turystyczny)	30
39	Trasa rowerowa: Orlinek—Schronisko Nad Łomniczką, oddziały: 38, 45, 48, 49, 50, 51, długość 3277 m	Turystyka rowerowa (szlak turystyczny)	15
40	Trasa rowerowa: Droga Urszuli—most na Łomniczce, oddziały: 29, 30, 31, 32, 40, 41, długość 1699 m	Turystyka rowerowa (droga wewnętrzna), dopuszcza się pieszy ruch turystyczny	10

1	2	3	4
41	Trasa turystyki konnej: I droga (od potoku Sopot do potoku Brocz), oddziały: 104, 105, 108, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, długość 3556 m	Turystyka konna (droga wewnętrzna)	15
42	Trasa turystyki konnej: Orlinek—Schronisko Nad Łomniczką, oddziały: 38, 45, 48, 49, 50, 51, długość 3277 m	Turystyka konna (szlak turystyczny)	15
43	Trasa turystyki konnej: Droga Urszuli—most na Łomniczce, oddziały: 29, 30, 31, 32, 40, 41, długość 1699 m	Turystyka konna (droga wewnętrzna)	15
44	Miejsce odpoczynku: Tabaczana Ścieżka (szlak zielony), oddział 6b	Odpoczynek	30
45	Miejsce odpoczynku: Sowia Przełęcz, oddział 18d	Odpoczynek	40
46	Miejsce odpoczynku: Droga Urszuli (szlak żółty), oddział 29a, 29b (2 miejsca odpoczynku)	Odpoczynek	40
47	Miejsce odpoczynku: szlak czerwony do Schroniska Nad Łomniczką, oddział 48b	Odpoczynek	30
48	Miejsce odpoczynku: Śląska Droga (szlak czarny), oddział 52k	Odpoczynek	30
49	Miejsce odpoczynku: szlak żółty, oddziały: 52g, 63b, (2 miejsca odpoczynku)	Odpoczynek	40
50	Miejsce odpoczynku: Spalona Strażnica (szlak niebieski), oddział 92f	Odpoczynek	40
51	Miejsce odpoczynku: Nad Wielkim Stawem, oddział 102	Odpoczynek	25
52	Miejsce odpoczynku: szlak czerwony k. Orlinka, oddział 45a	Odpoczynek	40
53	Miejsce odpoczynku: Strażnica Parku „Domek Myśliwski” (szlak niebieski), oddział 71m	Odpoczynek	40
54	Miejsce odpoczynku: Polana (szlak niebieski), oddział 56a, 56b, 56d (3 miejsca odpoczynku)	Odpoczynek	60
55	Miejsce odpoczynku: szlak zielony (Droga B. Czecha), oddział 35d	Odpoczynek	25
56	Miejsce odpoczynku: Ścieżka nad Regłami (szlak zielony), oddział 82d	Odpoczynek	25
57	Miejsce odpoczynku: enklawa Chojnik (szlak czerwony), oddział 213i, 213s	Odpoczynek	30
58	Miejsce odpoczynku: Petrówka (szlak czarny), oddziały: 104d, 123h, (2 miejsca odpoczynku)	Odpoczynek	25
59	Miejsce odpoczynku: Korolowa Ścieżka (szlak niebieski), oddział 119a	Odpoczynek	30
60	Miejsce odpoczynku: Korolowa Ścieżka (szlak niebieski) przy III Drodze, oddział 146a	Odpoczynek	40

1	2	3	4
61	Miejsce odpoczynku: Śnieżne Kotły (szlak czerwony), oddział 171r	Odpoczynek	50
62	Miejsce odpoczynku: Wodospad Kamieńczyka (szlak czerwony), oddział 184j	Odpoczynek	50
63	Miejsce odpoczynku: szlak czerwony na Halę Szrenicką, oddział 190g	Odpoczynek	40
64	Miejsce odpoczynku: szlak zielony na granicy Parku, oddziały: 180b, 181a, (2 miejsca odpoczynku)	Odpoczynek	25
65	Miejsce odpoczynku: Kukułcze Skąły (szlak żółty), oddział 168g	Odpoczynek	40
66	Miejsce odpoczynku: Wodospad Szklarki (szlak czarny), oddział 215a	Odpoczynek	50
67	Schronisko Nad Łomniczką Gmina Karpacz Obręb Karpacz 4, działka nr 473	Odpoczynek, konsumpcja	Miejsca noclegowe — brak, miejsca do konsumpcji — 30
68	Schronisko Górskie Dom Śląski Gmina Karpacz Obręb Karpacz 4, działka nr 128	Odpoczynek, konsumpcja, noclegi	Miejsca noclegowe — 72, miejsca do konsumpcji — 80
69	Restauracja na Śnieżce Gmina Karpacz Obręb Karpacz 3, działka nr 471	Odpoczynek, konsumpcja	Miejsca do konsumpcji — 120
70	Strzecha Akademicka Gmina Karpacz Obręb Karpacz 4, działka nr 470	Odpoczynek, konsumpcja, noclegi	Miejsca noclegowe — 130, miejsca do konsumpcji — 180
71	Samotnia Gmina Karpacz Obręb Karpacz 4, działka nr 469	Odpoczynek, konsumpcja, noclegi	Miejsca noclegowe — 49, miejsca do konsumpcji — 100
72	Odrodzenie Gmina Podgórzyn Obręb Przesieka, działka nr 456	Odpoczynek, konsumpcja, noclegi	Miejsca noclegowe — 127, miejsca do konsumpcji — 127
73	Schronisko pod Łabskim Szczytem (2 budynki) Gmina Szklarska Poręba-Obręb Szklarska P. 8, działka nr 369	Odpoczynek, konsumpcja, noclegi	Miejsca noclegowe — 52, miejsca do konsumpcji — 80
74	Szrenica Gmina Szklarska Poręba Obręb Szklarska P. 8, działka nr 356	Odpoczynek, konsumpcja, noclegi	Miejsca noclegowe — 96, miejsca do konsumpcji — 100
75	Na Hali Szrenickiej Gmina Szklarska Poręba Obręb Szklarska P. 8, działka nr 352	Odpoczynek, konsumpcja, noclegi	Miejsca noclegowe — 110, miejsca do konsumpcji — 200
76	Kochanówka Gmina Piechowice Obręb Michałowice, działka nr 240	Odpoczynek, konsumpcja, noclegi	Miejsca noclegowe — 14, miejsca do konsumpcji — 30
77	Na Zamku Chojnik Gmina Jelenia Góra Obręb Sobieszów 1, działka nr 399	Odpoczynek, konsumpcja, noclegi	Miejsca noclegowe — 30, miejsca do konsumpcji — 56
78	Wojskowy Ośrodek Szkoleniowo-Sportowy „Kamieńczyk” na Hali Szrenickiej Gmina Szklarska Poręba Obręb Szklarska P. 8, działka nr 332	Odpoczynek, konsumpcja, noclegi	Miejsca noclegowe — 56, miejsca do konsumpcji — 56

E. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Strefa wypoczynkowa, Chojnik — oddział 213w	Odpoczynek	30

F. Miejsca udostępniane w celach sportowych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Nartostrada: Lolobrygida, oddziały: 183c, 184i, 185d, 188g, 189h, 198i, 189j, 193h, 193i, 193j, 200i, 200j, 200k, 200l, 209c, 209i, 209j, 209o, 210d, 210f, 210g	Narciarstwo zjazdowe	4200 osób/godzinę
2	Nartostrada: Śnieżynka, oddziały: 180n, 180o, 181f, 187h, 192g, 192h, 192j, 192k, 192l, 200h, 200i.	Narciarstwo zjazdowe	1400 osób/godzinę
3	Nartostrada: Trasa Zjazdowa FIS, oddziały: 179j, 198d, 208d, 208c, 208j, 210k	Narciarstwo zjazdowe	2800 osób/godzinę
4	Nartostrada: Złotówka, oddziały: 59w, 60l, 61m, 70m	Narciarstwo zjazdowe	1400 osób/godzinę
5	Nartostrada: Liczyrzepa, oddziały: 52n, 52o, 59r, 59s, 68g, 67n, 67p, 87c	Narciarstwo zjazdowe	1350 osób/godzinę
6	Nartostrada: Jan, oddziały: 58p, 58s, 67n	Narciarstwo zjazdowe	500 osób/godzinę
7	Nartostrada: Poma I, oddział 59t	Narciarstwo zjazdowe	700 osób/godzinę
8	Dojazd Złotówka, oddziały: 60m, 59y	Narciarstwo zjazdowe	100 osób/godzinę
9	Hala Złotówka, oddziały: 89	Narciarstwo zjazdowe	1400 osób/godzinę
10	Hala Szrenicka, oddziały: 200, 201, 209, 211	Narciarstwo zjazdowe	2800 osób/godzinę
11	Hala pod Łabskim Szczytem, oddziały: 173, 174, 175	Narciarstwo zjazdowe	100 osób/godzinę
12	Kolej linowa na Kopę Gmina Karpacz Obręb Karpacz 4, działka nr 472—474	Przewóz osób w okresie całego roku	Długość — 2250 m. Przepustowość — 650 osób/godzinę
13	Kolej linowa narciarska na zboczu Kopy Gmina Karpacz Obręb Karpacz 4,	Przewóz narciarzy w okresie zimowym	Długość — 960 m. Przepustowość — 1100 osób/godzinę
14	Górny odcinek kolei linowej na Szrenicę Gmina Szklarska Poręba Obręb Szklarska P. 8, działka nr 355	Przewóz osób w okresie całego roku	Długość — 1300 m. Przepustowość — 1400 osób/godzinę

1	2	3	4
15	Podwójny wyciąg orczykowy na Hali Szrenickiej Hala Szrenicka, oddziały: 201, 211	Przewóz narciarzy w okresie zimowym	Długość — 680 m. Przepustowość — 2800 osób/godzinę
16	Wyciąg orczykowy na Hali Szrenickiej Hala Szrenicka, oddziały: 201, 211	Przewóz narciarzy w okresie zimowym	Długość — 620 m Przepustowość — 600 osób/godzinę
17	Wyciąg orczykowy nr 6 — Świąteczny Kamień, oddziały: 200, 209, 210	Przewóz narciarzy w okresie zimowym	Długość — 830 m. Przepustowość — 1400 osób/godzinę
18	Wyciąg orczykowy na zboczu Szrenicy Szrenica, oddziały: 180, 199, 209	Przewóz narciarzy w okresie zimowym	Długość — 1090 m. Przepustowość — 1400 osób/godzinę
19	Wyciąg orczykowy na Halę Złotówka (I) Hala Złotówka, oddziały: 61, 70, 89	Przewóz narciarzy w okresie zimowym	Długość — 740 m. Przepustowość — 1400 osób/godzinę
20	Wyciąg orczykowy na Hali Złotówka (II) Hala Złotówka, oddział 89	Przewóz narciarzy w okresie zimowym	Długość — 650 m. Przepustowość — 1400 osób/godzinę
21	Wyciąg orczykowy Poma I, oddział 59	Przewóz narciarzy w okresie zimowym	Długość — 650 m. Przepustowość — 700 osób/godzinę
22	Wyciąg orczykowy Poma II, oddziały: 67, 87	Przewóz narciarzy w okresie zimowym	Długość — 850 m. Przepustowość — 700 osób/godzinę
23	Wyciąg orczykowy Jan, oddziały: 51, 58	Przewóz narciarzy w okresie zimowym	Długość — 400 m. Przepustowość — 500 osób/godzinę

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą oraz pododdziały oznaczone literą podano zgodnie z mapą przeglądową drzewostanów Karkonoskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu w skali 1 : 25 000, według stanu na dzień 1.01.2002 r.
Mapa znajduje się w siedzibie Karkonoskiego Parku Narodowego w miejscowości Jelenia Góra.

**Załączniki do zarządzenia Nr 85
Ministra Środowiska
z dnia 20 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGİOŚ Nr 2, poz. 20)**

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ
I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenie wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Pogorszenie się bilansu wodnego	Zwiększenie retencji na obszarze parku
2	Zanikanie siedlisk ptaków wodno-błotnych wywołane ekspansją trzciny	Koszenie roślinności z usuwaniem biomasy
3	Zanikanie roślinności zielnej w następstwie zanikania gospodarki tłąkowej	Koszenie tłąk, wypas
4	Zarastanie trzcina i krzewami ekosystemów nieleśnych	Koszenie, wypas, wycinanie krzewów
5	Nieprawidłowa struktura przestrzenna, wiekowa i gatunkowa w drzewostanach sztucznego pochodzenia	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach, wycinanie zbędnych i preferowanie pożądanych gatunków drzew
6	Spadek różnorodności gatunkowej ryb	Regulacja składu gatunkowego i struktury wiekowej populacji ryb przez zarybianie
7	Grunty nie będące własnością Skarbu Państwa położone w granicach Parku	Wykup gruntów

II. Zagrożenie wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Występowanie pożarów	Współpraca z strażą pożarną, patrolowanie terenu
2	Zagrożenia ze strony owadów	Wykładanie pułapek feromonowych

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Niekorzystne oddziaływanie zbiornika Siemianówka na ilość i jakość wód w rzece Narew	Współpraca z zarządem zbiornika w zakresie zmniejszania wpływu zbiornika Siemianówka na parametry wody w rzece Narew
2	Zmiana istniejącego reżimu rzeczno-	Współpraca z organami administracji terenowej w sprawie funkcjonowania zbiornika Siemianówka i jazu w Rzędzianach w zakresie gospodarki wodnej

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	2	3
1	Niski poziom wód powierzchniowych i gruntowych spowodowany niskimi opadami	Współpraca z organami administracji w celu dostosowania urządzeń wodnych do potrzeb wodnych Parku
2	Występowanie pożarów	Współpraca ze strażą pożarną
3	Nielegalne wysypiska odpadów	Współpraca z lokalnymi samorządami w zakresie edukacji i przestrzegania obowiązujących przepisów

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

Załącznik nr 2

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	2	3	4
1	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (trzebież późna)	0,91 ha	Miasto Suraż, na działkach o numerach: 2, 3, 4, 5, 7/1
2	Wystawienie pułapek feromonowych ²⁾	2 sztuki	Miasto Suraż na działce numer 11 i wieś Uhowo na działce numer 343/1

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ³⁾
1	2	3	4
1	Koszenie trawy z wywozem biomasy ²⁾	94,99 ha	Miasto Suraż na działkach o numerach: 68/2, 85/3, 665/1, 667/1, 669/1, 671/1, 578, 682/1, 750, 751, 792/1, 758, 716, 696/4, 484/1, 880, 474/5, 474/6, 431/1, 369/1, 274/1, 276/1, 278/1, 279/1, 288/4, 288/3, 577, 576, 580/1, 581/4, 696/4, 369/1, 369/1, 369/1, 369/1, 288/4, 288/3, 288/4, 288/3, 288/4, 288/3; Wieś Kruszewo na działkach o numerach: 404, 403/10, 403/11, 403/5, 403/4, 403/3, 403/2, 403/1; Wieś Pańki na działkach o numerach: 1/4, 2/11, 4/3, 5/13, 8/37, 8/40, 8/43, 1/2, 2/10, 3/4, 3/5, 4/2, 5/12, 6/8, 7/2, 8/27, 8/39, 9/2, 9/20, 9/21, 9/22, 9/1, 331, 332, 334, 8/30, 8/38, 7/8, 8/6, 8/7, 8/10, 8/46, 10/3, 7/9, 8/33, 8/42, 4/1, 3/2, 2/9, 1/7, 336, 362, 10/1, 8/16, 8/17, 8/44, 8/20, 7/10, 8/15, 8/11, 11/1, 5/14, 5/9, 2/12, 3/8, 3/9, 4/4, 5/15, 12/5, 22/10, 24/17, 24/18, 25/1, 26/1; Wieś Kurowo na działkach o numerach: 3/1, 4/3, 6/28, 6/2

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ³⁾
1	2	3	4
1	Wykonanie progu stałego na rzece Narew ⁴⁾	1 próg	Wieś Radule na działce numer 272 i wieś Pańki na działce numer 328; kilometraż rzeki Narew 260+960
2	Zarybianie jesiennym narybkiem bolenia i szczupaka ⁵⁾	5900 sztuk bolenia 156 kilogramów szczupaka	Rzeka Narew w granicach Parku ⁶⁾ : miasto Suraż na działce numer 856; miasto Łapy na działkach numer 1002, 486, 484; wieś Turośń Dolna na działce numer 483; wieś Borowskie Żaki na działkach numer 1082, 1084, 26; wieś Uhowo na działce numer 942; wieś Bokiny na działce numer 53; wieś Wólka Waniewska na działce numer 531; wieś Izbiszczce na działce numer 177/1; wieś Kurowo na działkach numer 15, 132, 251; wieś Radule na działce numer 260/2; wieś Kruszewo na działkach numer 876/2, 876/3; wieś Pańki na działce numer 328

II. Na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ⁷⁾
1	2	3	4
1	Nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych w granicach Parku finansowany przez Starostwo Białostockie	158,00 ha	Miasto Suraz, na działkach o numerach: 39—65/2, 71/1 74/6, 80/2, 102/1, 108/1, 112/4, 117/1, 120/1, 157, 158/1, 168/1, 168/2, 169, 170, 171/2, 172/2, 51, 72/3, 174/1—171/4, 176, 190/1, 193/1, 197/1, 201/1, 208, 207, 205/1, 203/1; wieś Bokiny na działkach o numerach 351/1—323, 288/1—255; wieś Płonka Strumianka na działkach o numerach 60/4—130/5, 131—136/2, 138, 141/1—145/2, 150122/10, 157/1, 157/2; wieś Uhowo na działkach numer 342/5—340/1, 371/5, 371/4, 371/7 370/3; wieś Wólka Waniewska na działkach numer 289/1, 291/2, 292/1, 291/2, 293/4, 293/2, 294, 297, 95/2, 96/1, 96/2, 97, 98, 99/1, 99/2, 100, 103, 105, 150, 159, 160/1, 162, 163/1, 163/7, 164, 165, 227, 228/1, 228/2, 229/1, 229/2, 229/3, 230, 231/4; wieś Pańki na działkach numer 35/1, 35/6, 38/5, 35/14, 3/8, 3/9, 4/4, 5/15, 7/10, 8/1, 8/2, 8/5, 8/11, 8/12, 8/15, 8/45; wieś Kruszewo na działkach numer 286, 287/2, 287/3, 288, 289/3, 152/1, 152/2, 157/8, 159/6, 160/1, 161/3; wieś Topilec na działkach numer 111, 105, 495, 256, 254, 253, 252, 251, 248, 247, 245, 244, 233/9, 233/11, 233/6, 229, 124, 112/2, 112/1, 120, 115; wieś Borowskie Żaki na działkach numer 147—149, 124/2, 124/1, 123, 122, 121, 120, 187, 186; wieś Bojary na działkach numer 247, 249, 251, 252, 253, 254, 255, 6—9, 261—266, 233—238

B. Inne według specyfiki parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ⁸⁾
1	2	3	4
1	Wykup gruntów w celu ochrony cennych siedlisk ptaków wodno-błotnych w tym wodniczki ⁹⁾	113 ha	Wieś Uhowo działki o numerach: 381/2, 381/1, 382, 383/1, 383/2, 384/2, 385/1, 385/2, 385/3, 385/4, 385/5, 385/7, 385/8, 386/1, 386/2, 386/3, 386/4, 387/1, 387/2, 387/3, 388/1, 388/6, 390/1, 390/2, 391/1, 391/2, 392, 393, 394, 395, 396, 397/1, 397/2, 398/1, 398/2, 399/3, 400/2, 401, 402/1, 402/2, 404/1, 404/2, 404/3, 405/1, 406,

1	2	3	4
			407/3, 407/5, 409/1, 410/1, 410/3, 412/1, 412/2, 412/3, 412/4, 413/1, 413/2, 413/3, 413/4, 413/6, 414/1, 414/2, 414/3, 415/1, 415/2, 415/3, 416, 418/9, 418/11, 418/12, 419/1, 419/2, 419/3, 419/4, 420/2, 421a/1, 421a/5, 421/2, 421/3, 422/1, 422/2, 422/3, 422/4, 423/3, 423/4, 423/5, 423/6, 425/2, 426/3, 426/4, 426/9, 426/10, 427/1, 427/2, 427/4, 428/1, 428/3, 429/1, 429/3, 430/1, 430/2, 431/1, 431/2, 431/3, 431/4, 432, 433, 434/1, 435/2, 435/3, 436, 437/1, 437/2, 438/1, 438/2, 438/3, 439/1, 439/2, 440/1, 440/2, 441, 442, 443/1, 443/2, 443/3, 443/4, 444/2, 445/1, 445/3, 446/1, 447/1, 447/2, 448/1, 448/2, 449/2, 450/1, 450/2, 451/1, 451/2, 451/3, 453/2, 453/4, 453/5, 454/5, 455/1, 455/2, 455/3, 457/1, 458, 460/1, 461/1, 461/3, 461/4, 461/5, 463/1, 463/2, 464/1, 464/2, 466, 467/1, 467/2, 467/4, 467/5, 468/1, 468/3, 468/6, 468/9, 468/11, 469/1, 469/3, 469a, 470/3, 471/1, 471/2, 471/3, 471/4, 471/5, 472/1, 472/2, 472/3, 473, 474/1, 474/4, 475/1, 475/2, 476a/1, 476a/2, 476a/3, 476a/4, 476/1, 476/2, 478a, 478/1, 478/3, 479/3, 480/1, 480/3, 480/4, 480/5, 480/6 Wieś Pańki działki o numerach: 1/5, 1/6, 3/1, 3/3, 3/6, 3/7, 5/1, 5/2, 7/1, 7/3, 7/6, 9/17, 333, 335 Wieś Kruszewo działka numer: 405

- ¹⁾ Numery działek ewidencyjnych zgodnie z mapami ewidencyjnymi: miasta Suraz z 1984 r.; wsi Uhowo, gmina Łapy, z 8 sierpnia 1982 r.
- ²⁾ Zadania kontynuowane z 2006 r.
- ³⁾ Numery działek ewidencyjnych zgodnie z mapami ewidencyjnymi: miasta Suraz z 1984r.; wsi Kruszewo, gmina Choroszcz, z dnia 26 marca 1981 r.; wsi Pańki, gmina Choroszcz, z 15 czerwca 1982 r.; wsi Kurowo, gmina Kobylin Borzymy, wsi Radule, gmina Tykocin, z dnia 30 listopada 1989 r.
- ⁴⁾ Zadanie będzie w całości finansowane przez Fundację Ekofundusz. Zadanie przeniesione z roku 2006 na etapie uzyskiwania końcowych pozwoleń. Z uwzględnieniem zapisów art. 33, ust. 1, 2 i 3, ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.) oraz § 2 ust. 1, pkt. 3, 4; § 3, ust. 1, pkt 62 i § 5 ust. 2 ppkt. a, e rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573, z późn. zm.).
- ⁵⁾ Zarybianie powinno być dokonane w oparciu o materiał zarybienowy o cechach właściwych dla lokalnych populacji w celu stabilizacji rybostanu na terenie Parku.
- ⁶⁾ Numery działek ewidencyjnych zgodnie z mapami ewidencyjnymi: wsi Rzędziany, gmina Tykocin, z 1958 r.; miasta Suraz z 1984 r.; miasta Łapy „Łąki nad Narwią”, z 1980 r.; wsi Turośń Dolna, gmina Turośń Kościelna, z dnia 24 marca 1986 r.; wsi Borowskie Żaki, gmina Turośń Kościelna, z dnia 30 czerwca 1978 r.; wsi Uhowo, gmina Łapy, z 8 sierpnia 1982 r.; wsi Wólka Waniewska, gmina Łapy, z 1980 r.; wsi Bokiny, gmina Łapy, z dnia 13 grudnia 1980 r.; wsi Izbiszczce, gmina Choroszcz, z 16 lipca 1986 r.; wsi Kurowo, gmina Kobylin Borzymy, z dnia 7 kwietnia 1993 r.; wsi Radule, gmina Tykocin, z dnia 30 listopada 1989 r.; wsi Kruszewo, gmina Choroszcz z dnia 26 marca 1981 i wsi Pańki, gmina Choroszcz, z dnia 15 czerwca 1982 r.
- ⁷⁾ Numery działek ewidencyjnych zgodnie z mapami ewidencyjnymi: miasta Suraz z 1984 r.; wsi Bokiny, gmina Łapy, z dnia 13 grudnia 1980 r.; wsi Płonka-Strumianka, gmina Łapy z 8 maja 1980 r.; wsi Uhowo, gmina Łapy, z 8 sierpnia 1982 r.; wsi Wólka Waniewska, gmina Łapy, z 1980 r.; wsi Pańki, gmina Choroszcz, z 15 czerwca 1982 r.; wsi Kruszewo, gmina Choroszcz, z dnia 26 marca 1981 r.; wsi Topilec, gmina Turośń Kościelna, z dnia 30 grudnia 1987 r.; wsi Borowskie Żaki, gmina Turośń Kościelna, z dnia 30 czerwca 1978 r.; wsi Bojary, gmina Turośń Kościelna, z 1979 r.
- ⁸⁾ Numery działek ewidencyjnych zgodnie z mapami ewidencyjnymi: wsi Uhowo, gmina Łapy, z 8 sierpnia 1982 r.; wsi Pańki, gmina Choroszcz, z 15 czerwca 1982 r.; wsi Kruszewo, gmina Choroszcz, z dnia 26 marca 1981 r.
- ⁹⁾ Planowane finansowanie z Fundacji Ekofundusz i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ZWIERZĄT

Ochrona czynna gatunków zwierząt

	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	2	3	4
1	Wodniczka	Ochrona i odtwarzanie siedlisk gatunku ¹⁾	Koszenie w sezonie wegetacyjnym połączone z usuwaniem biomasy, w miarę potrzeb koszenie krzewinek i krzewów, wykup gruntów

¹⁾ Zadanie finansowanie trzeci rok przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Załącznik nr 4

OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ CZYNNĄ¹⁾ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ²⁾

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	2	3	4
1	Ochrona czynna	Działki zgodnie z mapami ewidencyjnymi: wsi Pańki, gmina Choroszcz, z dnia 15 czerwca 1982 r.; wsi Kruszewo, gmina Choroszcz, z dnia 26 marca 1981 r.; wsi Topilec, gmina Turośń Kościelna, z dnia 30 grudnia 1987 r.; miasta Suraz z 1984 r.; wsi Bokiny, gmina Łapy, z dnia 13 grudnia 1980 r.; wsi Płonka-Strumianka, gmina Łapy z 8 maja 1980 r.; wsi Uhowo, gmina Łapy, z 8 sierpnia 1982 r.; wsi Kurowo, gmina Kobylin Borzomy, z dnia 7 kwietnia 1993 r.; wsi Wólka Waniewska, gmina Łapy, z 1980 r.; wsi Borowskie Żaki, gmina Turośń Kościelna, z dnia 30 czerwca 1978 r.; wsi Bojary, gmina Turośń Kościelna, z 1979 r.; wsi Radule, gmina Tykocin, z dnia 30 listopada 1989 r.; wsi Izbiszcze, gmina Choroszcz z dnia 16 lipca 1986r.; wsi Zawady, gmina Turośń Kościelna z dnia 2 maja 1979 r.; wsi Baciuty, gmina Turośń Kościelna z dnia 10 października z 1978 r.; wsi Łapy-Dębowina, gmina Łapy, z 1962 r.; wsi Łapy-Szołajdy, gmina Łapy, z dnia 19 lipca 1986r.; miasta Łapy „Łąki nad Narwią”, z 1980 r.; wsi Łupianka Stara, gmina Łapy z dnia 25 czerwca 1979 r.; wsi Łupianka Stara „Łąki nad Narwią”, gmina Łapy, z 1962 r.; wsi Jeńki, gmina Sokoły, z 1958 r.; wsi Waniewo, gmina Sokoły, z 1959 r.; wsi Kowalewsczyzna-Folwark, gmina Sokoły, z 1933 r.; Majątku Borzyska, gmina Sokoły, z 1958 r.; wsi Pszczółczyn, gmina Kobylin Borzomy, z 1952 r.; wsi Rzędziany, gmina Tykocin z 1958 r.	1636,21 ha (grunty Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Parku)

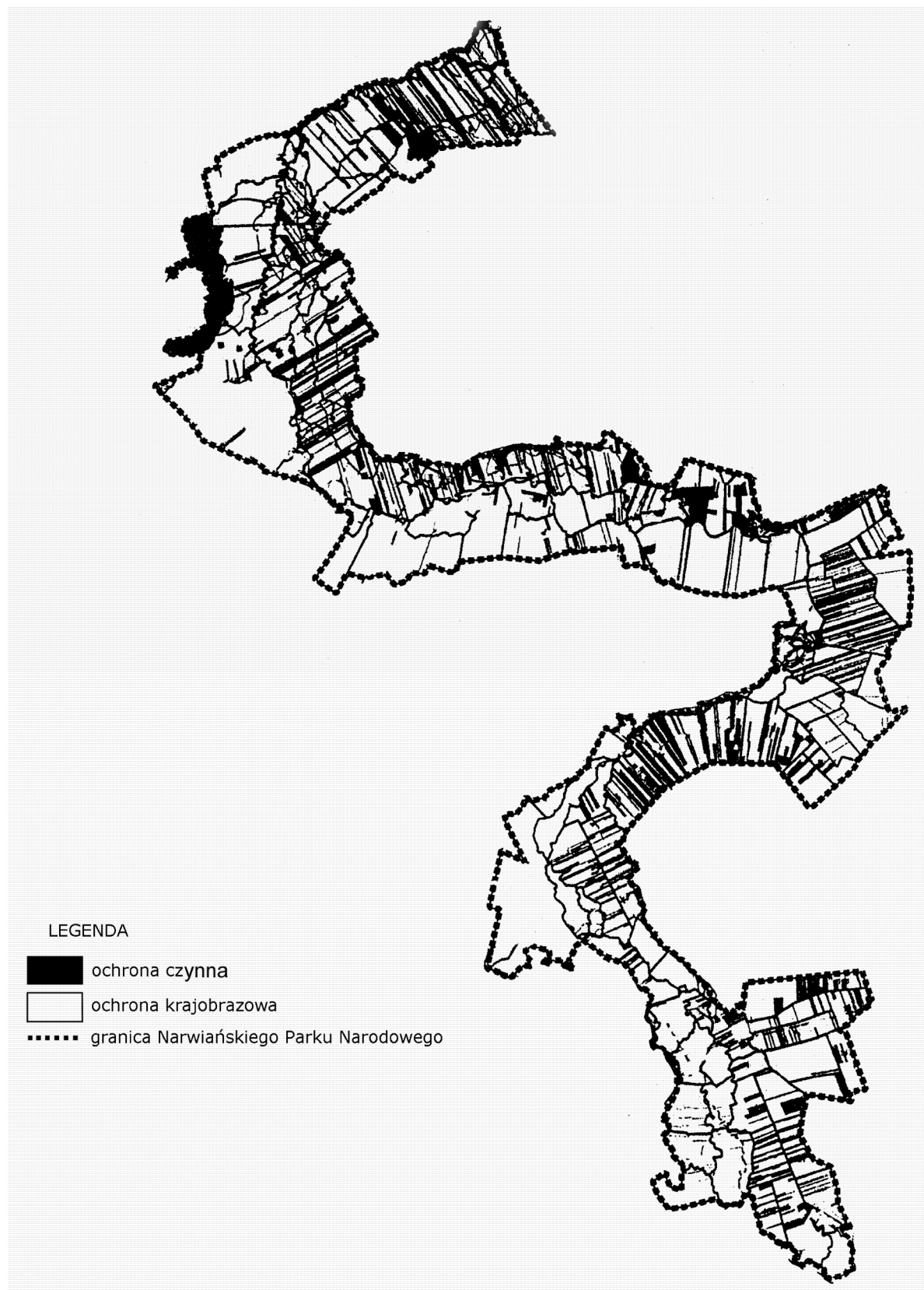
1	2	3	4
2	Ochrona krajobrazowa	Działki zgodnie z mapami ewidencyjnymi: wsi Pańki, gmina Choroszcz, z dnia 15 czerwca 1982 r.; wsi Kruszewo, gmina Choroszcz, z dnia 26 marca 1981 r.; wsi Topilec, gmina Turośń Kościelna, z dnia 30 grudnia 1987 r.; miasta Suraz z 1984 r.; wsi Bokiny, gmina Łapy, z dnia 13 grudnia 1980 r.; wsi Płonka-Strumianka, gmina Łapy z 8 maja 1980 r.; wsi Uhowo, gmina Łapy, z 8 sierpnia 1982 r.; wsi Kurowo, gmina Kobylin Borzomy, z dnia 7 kwietnia 1993 r.; wsi Wólka Waniewska, gmina Łapy, z 1980 r.; wsi Borowskie Żaki, gmina Turośń Kościelna, z dnia 30 czerwca 1978 r.; wsi Bojary, gmina Turośń Kościelna, z 1979 r.; wsi Radule, gmina Tykocin, z dnia 30 listopada 1989 r.; wsi Izbiszcze, gmina Choroszcz z dnia 16 lipca 1986 r.; wsi Zawady, gmina Turośń Kościelna z dnia 2 maja 1979 r.; wsi Baciuty, gmina Turośń Kościelna z dnia 10 października z 1978 r.; wsi Łapy-Dębowina, gmina Łapy, z 1962 r.; wsi Łapy-Szołajdy, gmina Łapy, z dnia 19 lipca 1986 r.; miasta Łapy „Łąki nad Narwią”, z 1980 r.; wsi Łupianka Stara, gmina Łapy z dnia 25 czerwca 1979 r.; wsi Łupianka Stara „Łąki nad Narwią”, gmina Łapy, z 1962 r.; wsi Jeńki, gmina Sokoły, z 1958 r.; wsi Waniewo, gmina Sokoły, z 1959 r.; wsi Kowalewsczyzna-Folwark, gmina Sokoły, z 1933 r.; Majątku Borzyska, gmina Sokoły, z 1958 r.; wsi Pszczółczyn, gmina Kobylin Borzomy, z 1952 r.; wsi Rzędziany, gmina Tykocin z 1958 r.	5174,02 ha (grunty prywatne)
3			Razem: 6810,23 ha

¹⁾ Obszary zaznaczone na mapie kolorem czarnym.

²⁾ Obszary zaznaczone na mapie kolorem białym.

Mapa do Załącznika Nr 4

Obszary ochrony częściowej i krajobrazowej w Narwiańskim Parku Narodowym

Załącznik nr 5

**MIEJSCA UDOSTĘPNIANE W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH
I REKREACYJNYCH, SPOSOBY ICH UDOSTĘPNIANIA ORAZ MAKSYMALNA LICZBA OSÓB
MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ W TYCH MIEJSCACH**

A. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Na obszarze całego Parku	Na każdorazowo złożony wniosek, za pisemną zgodą dyrektora Parku, po ewentualnych konsultacjach z Radą Naukową Parku. Zgodnie z wytycznymi „Zasad eksploracji naukowej i koordynacji badań w Parku (Zarządzenie 5/2000 z dnia 15.03.2000 r.)	Najniższa możliwa liczba osób potrzebna do pomyslnego przeprowadzenia badań

B. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Ścieżka przyrodnicza „Kładka wśród bagien” we wsi Kurowo, na działkach o numerach 12, 4/2, 4/3	Na mocy zarządzenia dyrektora Parku	100 osób
2	Siedziba parku wraz z terenem przyległym we wsi Kurowo, na działkach 6/2, 5, 12, 4/2, 4/3	Za zgodą dyrektora Parku	1500 osób
3	Rzeka Narew w granicach Parku: miasto Suraz na działce numer 856; miasto Łapy na działkach numer 1002, 486, 484; wieś Turośń Dolna na działce numer 483; wieś Borowskie Żaki na działkach numer 1082, 1084, 26; wieś Uhowo na działce numer 942; wieś Bokiny na działce numer 53; wieś Wólka Waniewska na działce numer 531; wieś Izbiszczce na działce numer 177/1; wieś Kurowo na działkach numer 15, 132, 251; wieś Radule na działce numer 260/2; wieś Krużewo na działkach numer 876/2, 876/3; wieś Pańki na działce numer 328	Płatne udostępnianie kajaków w celach edukacyjnych	32 osoby

C. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Pole namiotowe we wsi Kurowo (Działka numer 4/3)	Biwakowanie	30 osób
2	Pole namiotowe we wsi Topilec (Działka numer 439/1)	Biwakowanie	25 osób

D. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Sposób udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	2	3	4
1	Rzeka Narew w granicach Parku: miasto Suraz na działce numer 856; miasto Łapy na działkach numer 1002, 486, 484; wieś Turośń Dolna na działce numer 483; wieś Borowskie Żaki na działkach numer 1082, 1084, 26; wieś Uhowo na działce numer 942; wieś Bokiny na działce numer 53; wieś Wólka Waniewska na działce numer 531; wieś Izbiście na działce numer 177/1; wieś Kurowo na działkach numer 15, 132, 251; wieś Radule na działce numer 260/2; wieś Kruszewo na działkach numer 876/2, 876/3; wieś Pańki na działce numer 328	Udzielanie przez dyrektora Parku pozwolenia na amatorski połów ryb	150 wędkarzy

¹⁾ Numery działek ewidencyjnych zgodnie z mapami ewidencyjnymi: wsi Kurowo, gmina Kobylin Borzymy, z dnia 7 kwietnia 1993 r.; miasta Suraz z 1984 r.; miasta Łapy „Łąki nad Narwią”, z 1980 r.; wsi Turośń Dolna, gmina Turośń Kościelna, z dnia 24 marca 1986 r.; wsi Kruszewo, gmina Choroszcz, z dnia 26 marca 1981 r.; wsi Bokiny, gmina Łapy, z dnia 13 grudnia 1980 r.; wsi Uhowo, gmina Łapy, z 8 sierpnia 1982 r.; wsi Wólka Waniewska, gmina Łapy, z 1980 r.; wsi Pańki, gmina Choroszcz, z 15 czerwca 1982 r.; wsi Borowskie Żaki, gmina Turośń Kościelna, z dnia 30 czerwca 1978 r.; wsi Izbiście, gmina Choroszcz, z dnia 16 lipca 1986 r.; wsi Radule, gmina Tykocin, z dnia 30 listopada 1989 r.

²⁾ Numery działek ewidencyjnych zgodnie z mapami: wsi Kurowo, gmina Kobylin Borzymy, z dnia 7 kwietnia 1993 r. i wsi Topilec, gmina Turośń Kościelna, z dnia 30 grudnia 1987 r.

³⁾ Numery działek ewidencyjnych zgodnie z mapami ewidencyjnymi: miasta Suraz z 1984 r.; miasta Łapy „Łąki nad Narwią”, z 1980 r.; wsi Turośń Dolna, gmina Turośń Kościelna, z dnia 24 marca 1986 r.; wsi Bokiny, gmina Łapy, z dnia 13 grudnia 1980 r.; wsi Uhowo, gmina Łapy, z 8 sierpnia 1982 r.; wsi Wólka Waniewska, gmina Łapy, z 1980 r.; wsi Borowskie Żaki, gmina Turośń Kościelna, z dnia 30 czerwca 1978 r.; wsi Izbiście, gmina Choroszcz, z dnia 16 lipca 1986 r.; wsi Radule, gmina Tykocin, z dnia 30 listopada 1989 r.; wsi Kruszewo, gmina Choroszcz, z dnia 26 marca 1981 r.; wsi Pańki, gmina Choroszcz, z 15 czerwca 1982 r.

**Załącznik do zarządzenia Nr 86
Ministra Środowiska
z dnia 22 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 21)**

**STATUT
REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ
W GDAŃSKU**

§ 1

1. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, zwany dalej „Regionalnym Zarządem” działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 175, poz. 1462), zwanej dalej „ustawą”, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878), zwanego dalej „rozporządzeniem” oraz niniejszego statutu.
2. Regionalny Zarząd zapewnia obsługę dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku, zwanego dalej „Dyrektorem Regionalnego Zarządu”, będącego organem administracji rządowej niezespółonej, właściwym w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym, w zakresie określonym w ustawie.
3. Regionalny Zarząd jest państwową jednostką budżetową, utworzoną dla realizacji zadań z zakresu gospodarowania wodami, podległą Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

§ 2

1. Obszar działania Regionalnego Zarządu obejmuje region wodny Dolnej Wisły, określony rozporządzeniem.
2. Siedzibą Regionalnego Zarządu jest Gdańsk.

§ 3

1. Regionalnym Zarządem kieruje Dyrektor Regionalnego Zarządu.
2. Dyrektor Regionalnego Zarządu kieruje Regionalnym Zarządem przy pomocy zastępców dyrektora oraz głównego księgowego.
3. Dyrektor Regionalnego Zarządu wykonuje zadania określone w ustawie, uwzględniając charakter obszaru regionu wodnego Dolnej Wisły.

4. Dla realizacji zadań Regionalnego Zarządu mogą być tworzone wewnętrzne komórki organizacyjne (wydziały, działy, zespoły, stanowiska pracy), jednostki terenowe (inspektoraty, nadzory), a także inne jednostki organizacyjne — na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 4

1. W skład Regionalnego Zarządu wchodzi następujące pion i jednostki terenowe:
 - 1) pion Zasobów Wodnych;
 - 2) pion Ochrony Przeciwpowodziowej;
 - 3) pion Utrzymania Wód i Urządzeń Wodnych.
 - 4) pion Gospodarowania Majątkiem Skarbu Państwa;
 - 5) pion Inwestycji i Funduszy Europejskich;
 - 6) pion Administracyjno-Prawny;
 - 7) pion Ekonomiczny;
 - 8) Zarząd Zlewni Żuław i Rzek Przymorza Wschodniego z siedzibą w Tczewie;
 - 9) Zarząd Zlewni Brdy Drwęckiej i Wdy Kujawskiej z siedzibą w Toruniu.

2. W strukturze organizacyjnej Regionalnego Zarządu, w ramach pionu Ochrony Przeciwpowodziowej działa Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej (OKI).

3. Przy Regionalnym Zarządzie działa Gospodarstwo Pomocnicze jako jednostka wyodrębniona pod względem organizacyjnym i finansowym.

§ 5

Szczegółową wewnętrzną strukturę organizacyjną Regionalnego Zarządu, zakresy działania poszczególnych jednostek organizacyjnych, podział czynności i odpowiedzialności, określa Regulamin Organizacyjny Regionalnego Zarządu, nadany przez Dyrektora Regionalnego Zarządu.

**Załącznik do zarządzenia Nr 87
Ministra Środowiska
z dnia 22 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 22)**

**STATUT
REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ
W GLIWICACH**

§ 1

1. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach, zwany dalej „Regionalnym Zarządem” działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 175, poz. 1462), zwanej dalej „ustawą”, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878), zwanego dalej „rozporządzeniem” oraz niniejszego statutu.
2. Regionalny Zarząd zapewnia obsługę dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach, zwanego dalej „Dyrektorem Regionalnego Zarządu”, będącego organem administracji rządowej niezespolonej, właściwym w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym, w zakresie określonym w ustawie.
3. Regionalny Zarząd jest państwową jednostką budżetową, utworzoną dla realizacji zadań z zakresu gospodarowania wodami, podległą Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

§ 2

1. Obszar działania Regionalnego Zarządu obejmuje region wodny Małej Wisty, region wodny Górnej Odry oraz region wodny Czadeczki, określone rozporządzeniem.
2. Siedzibą Regionalnego Zarządu są Gliwice.

§ 3

1. Regionalnym Zarządem kieruje Dyrektor Regionalnego Zarządu.
2. Dyrektor Regionalnego Zarządu kieruje Regionalnym Zarządem przy pomocy zastępców dyrektora oraz głównego księgowego.
3. Dyrektor Regionalnego Zarządu wykonuje zadania określone w ustawie, uwzględniając charakter obszaru regionu wodnego Małej Wisty, regionu wodnego Górnej Odry oraz regionu wodnego Czadeczki.

4. Dla realizacji zadań Regionalnego Zarządu mogą być tworzone wewnętrzne komórki organizacyjne (wydziały, działy, zespoły, stanowiska pracy), jednostki terenowe (inspektoraty, nadzory), a także inne jednostki organizacyjne — na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 4

1. W skład Regionalnego Zarządu wchodzi następujące piony i jednostki terenowe:
 - 1) pion Zasobów Wodnych;
 - 2) pion Ochrony Przeciwpowodziowej;
 - 3) pion Utrzymania Wód i Urządzeń Wodnych;
 - 4) pion Gospodarowania Majątkiem Skarbu Państwa;
 - 5) pion Inwestycji i Funduszy Europejskich;
 - 6) pion Administracyjno-Prawny;
 - 7) pion Ekonomiczny;
 - 8) Zarząd Zlewni Małej Wisty z siedzibą w Pszczynie;
 - 9) Zarząd Zlewni Przemsza z siedzibą w Przemyśle;
 - 10) Zarząd Zlewni Górna Odra z siedzibą w Raciborzu;
 - 11) Zarząd Zlewni Kłodnicy i Kanału Gliwickiego z siedzibą w Kędzierzynie-Koźlu.
2. W strukturze organizacyjnej Regionalnego Zarządu w ramach pionu Ochrony Przeciwpowodziowej działa Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej (OKI).

§ 5

Szczegółową wewnętrzną strukturę organizacyjną Regionalnego Zarządu, zakresy działania poszczególnych jednostek organizacyjnych, podział czynności i odpowiedzialności, określa Regulamin Organizacyjny Regionalnego Zarządu, nadany przez Dyrektora Regionalnego Zarządu.

**Załącznik do zarządzenia Nr 88
Ministra Środowiska
z dnia 22 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 23)**

**STATUT
REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ
W KRAKOWIE**

§ 1

1. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, zwany dalej „Regionalnym Zarządem” działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 175, poz. 1462), zwanej dalej „ustawą”, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878), zwanego dalej „rozporządzeniem” oraz niniejszego statutu.
2. Regionalny Zarząd zapewnia obsługę dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, zwanego dalej „Dyrektorem Regionalnego Zarządu”, będącego organem administracji rządowej niezespolonej, właściwym w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym, w zakresie określonym w ustawie.
3. Regionalny Zarząd jest państwową jednostką budżetową, utworzoną dla realizacji zadań z zakresu gospodarowania wodami, podległą Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

§ 2

1. Obszar działania Regionalnego Zarządu obejmuje region wodny Górnej Wisły, region wodny Czarnej Orawy oraz region wodny Dniestru, określone rozporządzeniem.
2. Siedzibą Regionalnego Zarządu jest Kraków.

§ 3

1. Regionalnym Zarządem kieruje Dyrektor Regionalnego Zarządu.
2. Dyrektor Regionalnego Zarządu kieruje Regionalnym Zarządem przy pomocy zastępców dyrektora oraz głównego księgowego.
3. Dyrektor Regionalnego Zarządu wykonuje zadania określone w ustawie, uwzględniając charakter obszaru regionu wodnego Górnej Wisły, regionu wodnego Czarnej Orawy oraz regionu wodnego Dniestru.
4. Dla realizacji zadań Regionalnego Zarządu mogą być tworzone wewnętrzne komórki organizacyjne (wydziały, działy, zespoły, stanowiska pracy), jednostki terenowe (inspektoraty, nadzory), a także inne jednostki organizacyjne — na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 4

1. W skład Regionalnego Zarządu wchodzi następujące piony i jednostki terenowe:
 - 1) pion Zasobów Wodnych;
 - 2) pion Ochrony Przeciwpowodziowej;
 - 3) pion Utrzymania Wód i Urządzeń Wodnych;
 - 4) pion Gospodarowania Majątkiem Skarbu Państwa;
 - 5) pion Inwestycji i Funduszy Europejskich;
 - 6) pion Administracyjno-Prawny;
 - 7) pion Ekonomiczny;
 - 8) Zarząd Zlewni Soły i Skawy z siedzibą w Żywcu;
 - 9) Zarząd Zlewni Raby z siedzibą w Dobczycach;
 - 10) Zarząd Zlewni Górnego Dunajca z siedzibą w Nowym Targu;
 - 11) Zarząd Zlewni Dolnego Dunajca z siedzibą w Nowym Sączu;
 - 12) Zarząd Zlewni Wisłoki i Wistoka z siedzibą w Rzeszowie;
 - 13) Zarząd Zlewni Sanu z siedzibą w Przemyśle;
 - 14) Zarząd Zlewni Wisły krakowskiej z siedzibą w Krakowie;
 - 15) Zarząd Zlewni Wisły sandomierskiej z siedzibą w Sandomierzu;
 - 16) Inspektorat Budowy Zbiornika Wodnego Świnna Poręba w Mucharzu.
2. W strukturze organizacyjnej Regionalnego Zarządu, w ramach pionu Ochrony Przeciwpowodziowej działa Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej (OKI).
3. Przy Regionalnym Zarządzie działa Gospodarstwo Pomocnicze jako jednostka wyodrębniona pod względem organizacyjnym i finansowym.

§ 5

Szczegółową wewnętrzną strukturę organizacyjną Regionalnego Zarządu, zakresy działania poszczególnych jednostek organizacyjnych, podział czynności i odpowiedzialności, określa Regulamin Organizacyjny Regionalnego Zarządu, nadany przez Dyrektora Regionalnego Zarządu.

**Załącznik do zarządzenia Nr 89
Ministra Środowiska
z dnia 22 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 24)**

**STATUT
REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ
W POZNANIU**

§ 1

1. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, zwany dalej „Regionalnym Zarządem” działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 175, poz. 1462), zwanej dalej „ustawą”, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878), zwanego dalej „rozporządzeniem” oraz niniejszego statutu.
2. Regionalny Zarząd zapewnia obsługę dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, zwanego dalej „Dyrektorem Regionalnego Zarządu”, będącego organem administracji rządowej niezespolonej, właściwym w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym, w zakresie określonym w ustawie.
3. Regionalny Zarząd jest państwową jednostką budżetową, utworzoną dla realizacji zadań z zakresu gospodarowania wodami, podległą Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

§ 2

1. Obszar działania Regionalnego Zarządu obejmuje region wodny Warty, określony rozporządzeniem.
2. Siedzibą Regionalnego Zarządu jest Poznań.

§ 3

1. Regionalnym Zarządem kieruje Dyrektor Regionalnego Zarządu.
2. Dyrektor Regionalnego Zarządu kieruje Regionalnym Zarządem przy pomocy zastępców dyrektora oraz głównego księgowego.
3. Dyrektor Regionalnego Zarządu wykonuje zadania określone w ustawie, uwzględniając charakter obszaru regionu wodnego Warty.
4. Dla realizacji zadań Regionalnego Zarządu mogą być tworzone wewnętrzne komórki organizacyjne

(wydziały, działy, zespoły, stanowiska pracy), jednostki terenowe (inspektoraty, nadzory), a także inne jednostki organizacyjne — na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 4

1. W skład Regionalnego Zarządu wchodzi następujące pionu i jednostki terenowe:
 - 1) pion Zasobów Wodnych;
 - 2) pion Ochrony Przeciwpowodziowej;
 - 3) pion Utrzymania Wód i Urządzeń Wodnych;
 - 4) pion Gospodarowania Majątkiem Skarbu Państwa;
 - 5) pion Inwestycji i Funduszy Europejskich;
 - 6) pion Administracyjno-Prawny;
 - 7) pion Ekonomiczny;
 - 8) Zarząd Zlewni Górnej Warty z siedzibą w Skępczynie;
 - 9) Zarząd Zlewni Środkowej i Dolnej Warty z siedzibą w Poznaniu;
 - 10) Zarząd Zlewni Noteci z siedzibą w Bydgoszczy.
2. W strukturze organizacyjnej Regionalnego Zarządu, w ramach pionu Ochrony Przeciwpowodziowej działa Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej (OKI).
3. Przy Regionalnym Zarządzie działa Gospodarstwo Pomocnicze jako jednostka wyodrębniona pod względem organizacyjnym i finansowym.

§ 5

Szczegółową wewnętrzną strukturę organizacyjną Regionalnego Zarządu, zakresy działania poszczególnych jednostek organizacyjnych, podział czynności i odpowiedzialności, określa Regulamin Organizacyjny Regionalnego Zarządu, nadany przez Dyrektora Regionalnego Zarządu.

**Załącznik do zarządzenia Nr 90
Ministra Środowiska
z dnia 22 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 25)**

**STATUT
REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE**

§ 1

1. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie, zwany dalej „Regionalnym Zarządem” działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 175, poz. 1462), zwanej dalej „ustawą”, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878), zwanego dalej „rozporządzeniem” oraz niniejszego statutu.
2. Regionalny Zarząd zapewnia obsługę Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie, zwanego dalej „Dyrektorem Regionalnego Zarządu”, będącego organem administracji rządowej niezespólonej, właściwym w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym, w zakresie określonym w ustawie.
3. Regionalny Zarząd jest państwową jednostką budżetową, utworzoną dla realizacji zadań z zakresu gospodarowania wodami, podległą Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

§ 2

1. Obszar działania Regionalnego Zarządu obejmuje region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz region wodny Ucker, określone rozporządzeniem.
2. Siedzibą Regionalnego Zarządu jest Szczecin.

§ 3

1. Regionalnym Zarządem kieruje Dyrektor Regionalnego Zarządu.
2. Dyrektor Regionalnego Zarządu kieruje Regionalnym Zarządem przy pomocy zastępców dyrektora oraz głównego księgowego.
3. Dyrektor Regionalnego Zarządu wykonuje zadania określone w ustawie, uwzględniając charakter ob-

szaru regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz regionu wodnego Ucker.

4. Dla realizacji zadań Regionalnego Zarządu mogą być tworzone wewnętrzne komórki organizacyjne (wydziały, działy, zespoły, stanowiska pracy), jednostki terenowe (inspektoraty, nadzory), a także inne jednostki organizacyjne — na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 4

1. W skład Regionalnego Zarządu wchodzi następujące pion i jednostki terenowe:
 - 1) pion Zasobów Wodnych;
 - 2) pion Ochrony Przeciwpowodziowej
 - 3) pion Utrzymania Wód i Urządzeń Wodnych;
 - 4) pion Gospodarowania Majątkiem Skarbu Państwa;
 - 5) pion Inwestycji i Funduszy Europejskich;
 - 6) pion Administracyjno-Prawny;
 - 7) pion Ekonomiczny;
 - 8) Zarząd Zlewni Dolnej Odry z siedzibą w Szczecinie;
 - 9) Zarząd Zlewni Rzek Przymorza Zachodniego w Koszalinie z siedzibą w Szczecinie.
2. W strukturze organizacyjnej Regionalnego Zarządu, w ramach pionu Ochrony Przeciwpowodziowej działa Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej (OKI).

§ 5

Szczegółową wewnętrzną strukturę organizacyjną Regionalnego Zarządu, zakresy działania poszczególnych komórek organizacyjnych, podział czynności i odpowiedzialności, określa Regulamin Organizacyjny Regionalnego Zarządu, nadany przez Dyrektora Regionalnego Zarządu.

**Załącznik do zarządzenia Nr 91
Ministra Środowiska
z dnia 22 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 26)**

**STATUT
REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ
W WARSZAWIE**

§ 1

1. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, zwany dalej „Regionalnym Zarządem” działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 175, poz. 1462), zwanej dalej „ustawą”, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878), zwanego dalej „rozporządzeniem” oraz niniejszego statutu.
2. Regionalny Zarząd zapewnia obsługę Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, zwanego dalej „Dyrektorem Regionalnego Zarządu”, będącego organem administracji rządowej niezespolonej, właściwym w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym, w zakresie określonym w ustawie.
3. Regionalny Zarząd jest państwową jednostką budżetową, utworzoną dla realizacji zadań z zakresu gospodarowania wodami, podległą Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

§ 2

1. Obszar działania Regionalnego Zarządu obejmuje region wodny Środkowej Wisły, region wodny Jarft, region wodny Niemna, region wodny Łyny i Węgorapy oraz region wodny Świeżej, określone rozporządzeniem.
2. Siedzibą Regionalnego Zarządu jest Warszawa.

§ 3

1. Regionalnym Zarządem kieruje Dyrektor Regionalnego Zarządu.
2. Dyrektor Regionalnego Zarządu kieruje Regionalnym Zarządem przy pomocy zastępców dyrektora oraz głównego księgowego.
3. Dyrektor Regionalnego Zarządu wykonuje zadania określone w ustawie, uwzględniając charakter obszaru regionów wodnych wymienionych w § 2.1.
4. Dla realizacji zadań Regionalnego Zarządu mogą być tworzone wewnętrzne komórki organizacyjne

(wydziały, działy, zespoły, stanowiska pracy), jednostki terenowe (inspektoraty, nadzory), a także inne jednostki organizacyjne — na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 4

1. W skład Regionalnego Zarządu wchodzi następujące piony i jednostki terenowe:
 - 1) pion Zasobów Wodnych;
 - 2) pion Ochrony Przeciwpowodziowej;
 - 3) pion Utrzymania Wód i Urządzeń Wodnych;
 - 4) pion Gospodarowania Majątkiem Skarbu Państwa;
 - 5) pion Inwestycji i Funduszy Europejskich;
 - 6) pion Administracyjno-Prawny;
 - 7) pion Ekonomiczny;
 - 8) Zarząd Zlewni Pojezierza Mazurskiego, Biebrzy i Czarnej Hańczy z siedzibą w Giżycku;
 - 9) Zarząd Zlewni Narwi z siedzibą w Dębem;
 - 10) Zarząd Zlewni Bugu granicznego i Wieprza z siedzibą w Lublinie;
 - 11) Zarząd Zlewni Kamiennej, Radomki, Pilicy i Bzury z siedzibą w Warszawie.

2. W strukturze organizacyjnej Regionalnego Zarządu, w ramach pionu Ochrony Przeciwpowodziowej działa Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej (OKI).

3. Przy Regionalnym Zarządzie działa Gospodarstwo Pomocnicze jako jednostka wyodrębniona pod względem organizacyjnym i finansowym.

§ 5

Szczegółową wewnętrzną strukturę organizacyjną Regionalnego Zarządu, zakresy działania poszczególnych jednostek organizacyjnych, podział czynności i odpowiedzialności, określa Regulamin Organizacyjny Regionalnego Zarządu, nadany przez Dyrektora Regionalnego Zarządu.

**Załącznik do zarządzenia Nr 92
Ministra Środowiska
z dnia 22 grudnia 2006 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 27)**

**STATUT
REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ
WE WROCŁAWIU**

§ 1

1. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, zwany dalej „Regionalnym Zarządem” działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 175, poz. 1462), zwanej dalej „ustawą”, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878), zwanego dalej „rozporządzeniem” oraz niniejszego statutu.
2. Regionalny Zarząd zapewnia obsługę dyrektora Regionalnego Zarządu we Wrocławiu, zwanego dalej „Dyrektorem Regionalnego Zarządu”, będącego organem administracji rządowej niezespolonej, właściwym w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym, w zakresie określonym w ustawie.
3. Regionalny Zarząd jest państwową jednostką budżetową, utworzoną dla realizacji zadań z zakresu gospodarowania wodami, podległą Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

§ 2

1. Obszar działania Regionalnego Zarządu obejmuje dorzecze Odry — region wodny Środkowej Odry, region wodny Morawy, region wodny Izery, region wodny Łaby i Ostrożnicy (Upa), region wodny Metuje oraz region wodny Orlicy, określone rozporządzeniem.
2. Siedzibą Regionalnego Zarządu jest Wrocław.

§ 3

1. Regionalnym Zarządem kieruje Dyrektor Regionalnego Zarządu.
2. Dyrektor Regionalnego Zarządu kieruje Regionalnym Zarządem przy pomocy zastępców dyrektora.
3. Dyrektor Regionalnego Zarządu wykonuje zadania określone w ustawie, uwzględniając charakter obszaru regionu wodnego Środkowej Odry, regionu wodnego Morawy, regionu wodnego Izery, regionu wodnego Łaby i Ostrożnicy (Upa), regionu wodnego Metuje oraz regionu wodnego Orlicy.
4. Dla realizacji zadań Regionalnego Zarządu mogą być tworzone wewnętrzne komórki organizacyjne (wydziały, działy, zespoły, stanowiska pracy), jednostki terenowe (inspektoraty, nadzory), a także in-

ne jednostki organizacyjne — na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 4

1. W skład Regionalnego Zarządu wchodzi następujące piony i jednostki terenowe:
 - 1) pion Zasobów Wodnych;
 - 2) pion Ochrony Przeciwpowodziowej;
 - 3) pion Utrzymania Wód i Urzędzeń Wodnych;
 - 4) pion Gospodarowania Majątkiem Skarbu Państwa;
 - 5) pion Inwestycji i Funduszy Europejskich;
 - 6) pion Administracyjno-Prawny;
 - 7) pion Ekonomiczny;
 - 8) Zarząd Zlewni Odry i Przyodrze w km 98,6—212,7, Małej Panwi, Osobłogi i Straduni z siedzibą w Opolu;
 - 9) Zarząd Zlewni Nysy Kłodzkiej z siedzibą w Otmuchowie;
 - 10) Zarząd Zlewni Odry i Przyodrze w km 212,7—317,0, Oławy, Ślęzy i Widawy z siedzibą we Wrocławiu;
 - 11) Zarząd Zlewni Bystrzycy i Kaczawy z siedzibą w Legnicy;
 - 12) Zarząd Zlewni Odry i Przyodrze w km 317,0—542,4, Baryczy, Krzyckiego Rowu i Obrzycy z siedzibą w Bytomiu Odrzańskim;
 - 13) Zarząd Zlewni Bobru i Łaby z siedzibą w Jeleniej Górze;
 - 14) Zarząd Zlewni Nysy Łużyckiej z siedzibą w Zgorzelcu.
2. W strukturze organizacyjnej Regionalnego Zarządu, w ramach pionu Ochrony Przeciwpowodziowej działa Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej (OKI).
3. Przy Regionalnym Zarządzie działa Gospodarstwo Pomocnicze jako jednostka wyodrębniona pod względem organizacyjnym i finansowym.

§ 5

Szczegółową wewnętrzną strukturę organizacyjną Regionalnego Zarządu, zakresy działania poszczególnych jednostek organizacyjnych, podział czynności i odpowiedzialności, określa Regulamin Organizacyjny Regionalnego Zarządu, nadany przez Dyrektora Regionalnego Zarządu.

**Załącznik do zarządzenia Nr 1
Ministra Środowiska
z dnia 15 stycznia 2007 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 29)**

**STATUT
REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ W GDAŃSKU**

§ 1

1. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, zwany dalej „Regionalnym Zarządem” działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 175, poz. 1462), zwanej dalej „ustawą”, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878), zwanego dalej „rozporządzeniem” oraz niniejszego statutu.
2. Regionalny Zarząd zapewnia obsługę dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku, zwanego dalej „Dyrektorem Regionalnego Zarządu”, będącego organem administracji rządowej niezespolonej, właściwym w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym, w zakresie określonym w ustawie.
3. Regionalny Zarząd jest państwową jednostką budżetową, utworzoną dla realizacji zadań z zakresu gospodarowania wodami, podległą Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

§ 2

1. Obszar działania Regionalnego Zarządu obejmuje region wodny Dolnej Wisły, określony rozporządzeniem.
2. Siedzibą Regionalnego Zarządu jest Gdańsk.

§ 3

1. Regionalnym Zarządem kieruje Dyrektor Regionalnego Zarządu.
2. Dyrektor Regionalnego Zarządu kieruje Regionalnym Zarządem przy pomocy zastępców dyrektora oraz głównego księgowego.
3. Dyrektor Regionalnego Zarządu wykonuje zadania określone w ustawie, uwzględniając charakter obszaru regionu wodnego Dolnej Wisły.

4. Dla realizacji zadań Regionalnego Zarządu mogą być tworzone wewnętrzne komórki organizacyjne (wydziały, działy, zespoły, stanowiska pracy), jednostki terenowe (inspektoraty, nadzory), a także inne jednostki organizacyjne — na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 4

1. W skład Regionalnego Zarządu wchodzi następujące pionory i jednostki terenowe:
 - 1) pion Zasobów Wodnych;
 - 2) pion Ochrony Przeciwpowodziowej;
 - 3) pion Utrzymania Wód i Urządzeń Wodnych;
 - 4) pion Gospodarowania Majątkiem Skarbu Państwa;
 - 5) pion Inwestycji i Funduszy Europejskich;
 - 6) pion Administracyjno-Prawny;
 - 7) pion Ekonomiczny;
 - 8) Zarząd Zlewni Żuław i Rzek Przymorza Wschodniego z siedzibą w Tczewie;
 - 9) Zarząd Zlewni Wisły Kujawskiej z siedzibą w Toruniu.
2. W strukturze organizacyjnej Regionalnego Zarządu, w ramach pionu Ochrony Przeciwpowodziowej działa Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej (OKI).
3. Przy Regionalnym Zarządzie działa Gospodarstwo Pomocnicze jako jednostka wyodrębniona pod względem organizacyjnym i finansowym.

§ 5

- Szczegółową wewnętrzną strukturę organizacyjną Regionalnego Zarządu, zakresy działania poszczególnych jednostek organizacyjnych, podział czynności i odpowiedzialności, określa Regulamin Organizacyjny Regionalnego Zarządu, nadany przez Dyrektora Regionalnego Zarządu.

**Załącznik do zarządzenia Nr 2
Ministra Środowiska
z dnia 18 stycznia 2007 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 30)**

REGULAMIN ORGANIZACYJNY MINISTERSTWA ŚRODOWISKA

§ 1

Regulamin organizacyjny Ministerstwa Środowiska, zwany dalej „regulaminem”, określa zakres zadań i tryb pracy komórek organizacyjnych Ministerstwa Środowiska, zwanego dalej „Ministerstwem”, oraz jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez Ministra Środowiska, zwanego dalej „Ministrem”.

§ 2

1. Komórkami organizacyjnymi Ministerstwa, zwanymi dalej „komórkami”, kierują dyrektorzy przy pomocy zastępców dyrektorów (w departamentach i biurach) oraz naczelnicy (w samodzielnych wydziałach), o ile regulamin i przepisy szczególne nie stanowią inaczej.
2. Dla prowadzenia wyodrębnionej tematycznie grupy spraw w komórkach mogą być tworzone:
 - 1) wydziały — w których zatrudnionych jest co najmniej 5 pracowników;
 - 2) zespoły — w których zatrudnionych jest co najmniej 2 pracowników;
 - 3) samodzielne stanowiska pracy — na których zatrudniony jest 1 pracownik.
3. W każdej z komórek może zostać utworzony sekretariat, którego zadaniem jest prowadzenie bieżącej obsługi komórki.

§ 3

1. Do właściwości każdej z komórek należy realizacja zadań Ministra należących do zakresu działania danej komórki, w szczególności:
 - 1) przygotowanie projektów stanowisk Rządu oraz udział w grupach roboczych i radach eksperckich Komisji Europejskiej i Rady Unii Europejskiej;
 - 2) przygotowywanie projektów dokumentów pozostających w zakresie działania Ministra: aktów normatywnych, oświadczeń woli, programów, sprawozdań, stanowisk, prognoz, informacji, ocen i analiz;
 - 3) podejmowanie inicjatyw, prowadzenie negocjacji i realizacja postanowień umów dwustronnych oraz zobowiązań wynikających z konwencji, protokołów, traktatów i porozumień wielostronnych w zakresie działania komórki;
 - 4) prowadzenie spraw z zakresu współpracy z samorządami;

- 5) przedkładanie Ministrowi, Sekretarzowi i Podsekretarzom Stanu oraz Dyrektorowi Generalnemu Ministerstwa informacji lub opinii na temat prowadzonych spraw;
- 6) przygotowywanie projektów umów cywilnoprawnych;
- 7) współpraca z innymi komórkami, urzędami administracji publicznej, pozostałymi organami administracji oraz innymi organizacjami krajowymi i międzynarodowymi;
- 8) wykonywanie obowiązków związanych z notyfikacją aktów normatywnych transponujących dyrektywy prawa wspólnotowego w ramach Systemu Notyfikacji Krajowych Środków Wykonawczych, w szczególności realizacja zadań, o których mowa w załączniku nr 2 do regulaminu;
- 9) wykonywanie obowiązków związanych z notyfikacją projektów aktów prawnych zawierających przepisy techniczne, w szczególności realizacja zadań, o których mowa w załączniku nr 3 do regulaminu;
- 10) przygotowywanie projektów regulacji prawnych oraz opracowywanie wyjaśnień do przepisów w zakresie działalności komórki;
- 11) prowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego;
- 12) realizacja zadań wynikających ze zobowiązań międzynarodowych;
- 13) realizacja planu finansowego komórki;
- 14) przygotowywanie założeń do planu finansowego Ministerstwa;
- 15) udzielanie zainteresowanym podmiotom informacji oraz opinii w zakresie spraw prowadzonych przez komórkę;
- 16) przekazywanie do Departamentu Prawnego informacji i danych niezbędnych do realizacji zadań dotyczących uczestnictwa Polski w postępowaniach toczących się przed ETS, SPI, SSP i sądem EFTA, w tym merytorycznych analiz toczących się postępowań oraz opartych na przedmiotowych analizach, stanowisk odnośnie udziału Polski w omawianych postępowaniach;
- 17) wykonywanie obowiązków wynikających z ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414);
- 18) przygotowywanie i przekazywanie do Biura Spraw Obronnych i Ochrony Informacji Niejawnych stanowisk w sprawach związanych z opi-

- niowaniem wniosków o wydanie zezwolenia na nabycie nieruchomości przez cudzoziemca;
- 19) realizacja obowiązków wynikających z zamieszkania, aktualizowania i usuwania informacji ze strony utworzonej przez Ministra, jako organu władzy publicznej, w ramach Biuletynu Informacji Publicznej;
 - 20) przekazywanie do Centrum Informacji o Środowisku wypełnionych kart informacyjnych o dokumentach i innych nośnikach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie, podlegających udostępnieniu;
 - 21) przekazywanie do Biura Budżetu Resortu informacji o przepływach krajowych środków pozabudżetowych;
 - 22) uzgadnianie z Departamentem Funduszy Ekologicznych projektów pism i innych dokumentów, w zakresie dotyczącym funduszu PHARE i Transition Facility oraz funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności;
 - 23) przekazywanie do Departamentu Edukacji i Promocji Zrównoważonego Rozwoju materiałów przeznaczonych do zamieszczenia w serwisie internetowym Ministerstwa, odpowiedzialność za ich zawartość i treść ponoszą kierujący komórką przekazującą materiały;
 - 24) zapewnienie aktualizacji informacji związanych z zakresem działania komórki, zamieszczonych w serwisie intranetowym i internetowym Ministerstwa;
 - 25) współudział w realizacji zadań wynikających z powszechnego obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 26) realizacja zadań w zakresie sprawowania nadzoru nad Prezesem Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej we współpracy z Departamentem Globalnych Problemów Środowiska i zmian Klimatu;
 - 27) terminowe przekazywanie drogą elektroniczną do Biura Ministra i Departamentu Prawnego informacji oraz dokumentów dotyczących projektowanych ustaw, rozporządzeń Rady Ministrów, programów, strategii i stanowisk Rządu do porządowego projektu ustawy, będących w kompetencji Ministra, przeznaczonych do zamieszczenia w bazie danych Systemu E-legislacji (Karta Dokumentu Rządowego);
 - 28) realizacja innych zadań nałożonych przez Ministra, Sekretarza i Podsekretarzy Stanu oraz Dyrektora Generalnego Ministerstwa.
2. Procedura przygotowywania i uzgadniania projektów aktów normatywnych stanowi załącznik nr 1 do regulaminu.
 3. Procedura postępowania z aktami normatywnymi transponującymi dyrektywy prawa wspólnotowego stanowi załącznik nr 2 do regulaminu.
 4. Procedura postępowania z projektami aktów prawnych zawierających przepisy techniczne stanowi załącznik nr 3 do regulaminu.
5. Zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 3, nie dotyczą Gabinetu Politycznego Ministra, Departamentu Prawnego, Biura Administracyjno-Finansowego, Biura Budżetu Resortu, Biura Kadr, Szkolenia i Organizacji, Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego oraz Biura Spraw Obronnych i Ochrony Informacji Niejawnych.
- #### § 4
1. Dokumenty sporządzane w komórkach, przedkładane do podpisu Ministrowi, Sekretarzowi i Podsekretarzom Stanu oraz Dyrektorowi Generalnemu Ministerstwa, parafują dyrektorzy tych komórek lub ich zastępcy.
 2. Dyrektorzy komórek lub ich zastępcy, w zakresie udzielonych im upoważnień, podpisują w imieniu Ministra decyzje administracyjne przez niego wydawane.
 3. Dokumenty inne, niż wymienione w ust. 1 i 2, podpisują dyrektorzy komórek lub, w zakresie przez nich określonym, ich zastępcy.
 4. Pracownicy Ministerstwa w trakcie wykonywania zadań przestrzegają drogi służbowej, zgodnie z którą:
 - 1) pracownik podlega bezpośredniemu przełożonemu, od którego otrzymuje polecenia służbowe i wobec którego odpowiada za całokształt powierzonych mu spraw;
 - 2) pracownik, który otrzymał polecenie służbowe od przełożonego wyższego szczebla ma obowiązek powiadomić o tym bezpośredniego przełożonego.
- #### § 5
1. Realizacji zadań należących do właściwości kilku komórek dokonują wszystkie zainteresowane komórki, każda w zakresie swojej właściwości.
 2. Realizację zadań, o których mowa w ust. 1, koordynuje komórka, do której właściwości należy problematyka o wiodącym znaczeniu dla danego zadania.
 3. Spory kompetencyjne pomiędzy komórkami rozstrzyga Dyrektor Generalny Ministerstwa.
 4. Spory kompetencyjne pomiędzy komórkami, jednostkami organizacyjnymi podległymi lub nadzorowanymi przez Ministra oraz organami centralnymi nadzorowanymi przez Ministra rozstrzyga Minister.
- #### § 6
- Do zakresu działania Gabinetu Politycznego Ministra (GPM) należy zapewnienie politycznego i merytorycznego doradztwa związanego z obsługą Ministra, Sekretarza i Podsekretarzy Stanu, stosownie do przydzielonych im zadań oraz bezpośrednich poleceń Ministra, w szczególności:
- 1) inicjowanie działań politycznych i merytorycznych Ministra;

- 2) przygotowywanie zgodnej z programem Rządu strategii politycznej i programowej oraz wytycznych dla działań Ministra, a także weryfikacja działań poszczególnych komórek organizacyjnych Ministerstwa, w tym zakresie;
- 3) analizowanie wydarzeń i procesów politycznych, gospodarczych i społecznych w aspekcie polityki Rządu, ze szczególnym uwzględnieniem zakresu działania Ministra;
- 4) współpraca z partiami politycznymi, klubami parlamentarnymi, administracją rządową i samorządową, organizacjami pozarządowymi oraz gabinetami politycznymi innych ministrów;
- 5) planowanie i organizowanie konsultacji, doradztwo oraz sporządzanie opinii w zakresie realizacji zadań Ministra;
- 6) analizowanie i opiniowanie dokumentów przedkładanych do podpisu Ministra;
- 7) kreowanie i koordynowanie polityki informacyjnej i medialnej Ministra;
- 8) prowadzenie planu pracy Ministra;
- 9) nadzór nad korespondencją kierowaną do Ministra;
- 10) opiniowanie zasadności proponowanych wizyt i spotkań Ministra oraz zgodności treści projektów wystąpień Ministra przygotowywanych przez komórki, z celami politycznymi Rządu.
- w związku z ich wizytami zagranicznymi oraz wizytami gości zagranicznych w Ministerstwie;
- 8) zapewnienie prawidłowości i terminowości korespondencji zagranicznej Ministra, Sekretarza i Podsekretarza Stanu oraz tłumaczeń podczas spotkań międzynarodowych;
- 9) koordynacja zadań realizowanych przez inne komórki w zakresie współpracy międzynarodowej;
- 10) ewidencjonowanie i prowadzenie postępowań w sprawach interpelacji, zapytań i wystąpień poselskich, oświadczeń senackich oraz innych petycji;
- 11) koordynacja w zakresie kontaktów z podmiotami wykonującymi zawodową działalność lobbingsową;
- 12) koordynowanie i przygotowanie we współpracy z Departamentem Prawnym projektów rozwiązań w zakresie struktury organizacyjnej Ministerstwa;
- 13) koordynacja obiegu dokumentów w Ministerstwie i aktualizacja instrukcji kancelaryjnej;
- 14) prowadzenie Kancelarii Ogólnej Ministerstwa;
- 15) koordynacja udziału w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej poprzez monitorowanie przygotowań instrukcji dla polskiego przedstawiciela oraz przygotowywanie udziału Ministra w posiedzeniach Rady Unii Europejskiej ds. Środowiska;
- 16) koordynacja realizacji zadań związanych z uczestnictwem Ministra w posiedzeniach Komitetu Europejskiego Rady Ministrów oraz koordynacja realizacji zobowiązań nałożonych na Ministra przez Komitet Europejski Rady Ministrów;
- 17) koordynacja obowiązku raportowania do Komisji Europejskiej na temat stanu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska oraz realizacji postanowień zawartych w Traktacie Akcesyjnym;
- 18) koordynacja materiałów i pism dotyczących członkostwa Polski w Unii Europejskiej opracowanych przez inne komórki, w tym dokumentów przekazywanych pod obrady Komitet Europejski Rady Ministrów, instrukcji na posiedzenia poszczególnych formacji Rady Unii Europejskiej oraz stanowisk przekazywanych Komisji Europejskiej, Sekretariatowi Rady Unii Europejskiej oraz Parlamentowi Europejskiemu;
- 19) koordynacja spraw dotyczących naruszeń przepisów prawa wspólnotowego wszczętych przez Komisję Europejską we współpracy z właściwymi komórkami i Departamentem Prawnym (do etapu postępowania przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości);
- 20) przechowywanie i ewidencjonowanie niepublikowanych dokumentów wydawanych przez Komitet Europejski Rady Ministrów oraz sporządzanie i przekazywanie innym komórkom informacji z posiedzeń Komitetu Europejskiego Rady Ministrów;

§ 7

Do zakresu działania Biura Ministra (BM) należy organizowanie prac związanych z działalnością Ministra, jako naczelnego organu administracji rządowej, w szczególności:

- 1) obsługa parlamentarna i rządowa Ministra, Sekretarza Stanu i Podsekretarza Stanu;
- 2) przekazywanie komórkom dyspozycji wynikających z niepublikowanych aktów prawnych wydawanych przez Radę Ministrów i Komitet Rady Ministrów oraz ich przechowywanie i ewidencjonowanie;
- 3) przekazywanie kierownictwu resortu oraz komórkom informacji z posiedzeń Rady Ministrów i Komitetu Rady Ministrów;
- 4) obsługa sekretariatów Ministra, Sekretarza i Podsekretarza Stanu, Dyrektora Generalnego Ministerstwa oraz Gabinetu Politycznego Ministra;
- 5) zapewnienie obsługi posiedzeń Kierownictwa Resortu, oraz monitorowanie realizacji ustaleń przyjętych na tych posiedzeniach;
- 6) obsługa udziału przedstawiciela Ministra w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;
- 7) obsługa protokolarna Ministra, Sekretarza i Podsekretarza Stanu oraz Dyrektora Generalnego Ministerstwa, a także pracowników Ministerstwa

- 21) nadzór merytoryczny nad funkcjonowaniem systemu Elektronicznej Wymiany Dokumentów (EWD-P) w Ministerstwie, jako narzędziem aktywnego i efektywnego udziału w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej;
- 22) obsługa logistyczna wyjazdów zagranicznych Ministra, Sekretarza i Podsekretarza Stanu, Dyrektora Generalnego Ministerstwa oraz pracowników Ministerstwa;
- 23) współpraca ze związkami zawodowymi;
- 24) przechowywanie i udostępnianie okrągłej pieczęci Ministra;
- 25) koordynacja zadań dotyczących rozwoju współpracy międzynarodowej w zakresie działania Ministra oraz realizacji zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną lub sygnatariuszem, a także wynikających z członkostwa w organizacjach międzynarodowych;
- 26) zapewnienie obsługi techniczno-organizacyjnej oraz kancelaryjno-biurowej Państwowej Rady Ochrony Środowiska;
- 27) zamieszczanie informacji dotyczących rozporządzeń Rady Ministrów, programów, strategii i stanowisk Rządu do pozarządowego projektu ustawy, będących w kompetencji Ministra, w bazie danych Systemu E-legislacji (Karta Dokumentu Rządowego).

§ 8

Do zakresu działania Departamentu Edukacji i Promocji Zrównoważonego Rozwoju (DEiPZR) należy podejmowanie działań mających na celu podnoszenie stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz prezentowanie zasad polityki ekologicznej państwa oraz dokonań w dziedzinie ochrony środowiska wobec mediów, instytucji i organizacji pozarządowych mających wpływ na kształtowanie postaw proekologicznych, w szczególności:

- 1) koordynacja realizacji Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej;
- 2) podejmowanie i koordynowanie działań edukacyjno-promocyjnych Ministerstwa oraz informacyjnych w zakresie wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju, w tym działań wynikających z postanowień VI Programu działań na rzecz środowiska UE;
- 3) prowadzenie spraw związanych z konkursami za szczególne osiągnięcia naukowo-badawcze w zakresie ochrony, kształtowania i użytkowania środowiska oraz jego zasobów;
- 4) prowadzenie spraw związanych z dostępem do informacji o środowisku w kontekście przygotowania i wdrażania polskich uregulowań prawnych oraz polityki europejskiej;
- 5) prowadzenie, w uzgodnieniu z Departamentem Globalnych Problemów Środowiska i Zmian Klimatu, spraw związanych z realizacją umów międzynarodowych w zakresie właściwości DEiPZR,

w tym wynikających z Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska;

- 6) koordynacja współpracy z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi;
- 7) realizacja zadań wynikających z założeń polityki medialnej i informacyjnej określonej przez Kierownictwo Ministerstwa, w tym obsługa Rzecznika Prasowego Ministerstwa;
- 8) prowadzenie prac związanych ze szkolnictwem zawodowym w zakresie środowiska i gospodarki wodnej;
- 9) koordynowanie prac związanych z Biuletynem Informacji Publicznej;
- 10) zapewnienie prawidłowego wydatkowania środków finansowych przewidzianych w budżecie na działalność o charakterze edukacyjno-promocyjnym, zgodnie z wymogami ustawy o finansach publicznych oraz ustawy — Prawo zamówień publicznych;
- 11) nadzór merytoryczny nad działalnością Centrum Informacji o Środowisku, w tym współkoordynowanie prac związanych z realizacją krajowych i międzynarodowych aktów prawnych, dotyczących dostępu do informacji o środowisku;
- 12) prowadzenie biblioteki Ministerstwa;
- 13) redakcja, organizowanie druku, rozpowszechnianie i prowadzenie zbioru Dziennika Urzędowego Ministra Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz jego skorowidza za rok poprzedni;
- 14) zapewnienie obsługi prawnej Resortowej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Ministrze Środowiska oraz obsługi prawnej i administracyjno-technicznej Rzecznika dyscypliny finansów publicznych właściwego w sprawach rozpoznawanych przez Resortową Komisję Orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

§ 9

Do zakresu działania Departamentu Funduszy Ekologicznych (DFE) należy organizowanie i koordynowanie działań Ministra w zakresie wykorzystania środków finansowych z budżetu Unii Europejskiej, w tym z Funduszu Spójności oraz środków pomocowych z innych źródeł z zagranicy, a także realizacja zadań Ministra w zakresie nadzoru nad Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w szczególności:

- 1) realizacja zadań Ministra jako instytucji pośredniczącej dla Funduszu Spójności;
- 2) realizacja zadań Ministra jako instytucji pośredniczącej w zarządzaniu dla Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”;

- 3) realizacja zadań Ministra jako instytucji pośredniczącej w zarządzaniu dla Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”;
 - 4) koordynacja prac związanych z wdrażaniem programów operacyjnych innych resortów w zakresie zagadnień dotyczących ochrony środowiska, w tym koordynacja uczestnictwa przedstawicieli Ministra w komitetach sterujących i monitorujących;
 - 5) obsługa merytoryczna Systemu Informatycznego Monitoringu i Kontroli Finansowej Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności (SIMIK);
 - 6) działania promocyjne i informacyjne w zakresie instrumentów strukturalnych UE na inwestycje w ochronie środowiska;
 - 7) koordynacja zadań Ministra w zakresie wykorzystania środków UE dostępnych w ramach Ekologicznego Funduszu Partnerskiego Phare;
 - 8) opiniowanie materiałów i pism dotyczących wykorzystania środków pochodzących z UE;
 - 9) realizacja zadań Ministra w zakresie wykorzystania pozostałych środków z budżetu UE oraz w zakresie wykorzystania środków pomocowych z innych źródeł z zagranicy;
 - 10) prowadzenie, we współpracy z Departamentem Globalnych Problemów Środowiska i Zmian Klimatu oraz Biurem Budżetu Resortu, spraw związanych z bieżącym budżetem Unii Europejskiej oraz nową perspektywą finansową na lata 2007—2013 w zakresie ochrony środowiska;
 - 11) prowadzenie spraw z zakresu nadzoru Ministra nad Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z wyłączeniem badania zgodności z prawem uchwał Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
 - 12) prowadzenie spraw związanych z wyrażaniem przez Ministra zgody na objęcie, nabycie lub zbycie udziałów lub akcji w spółkach oraz objęcie, nabycie lub zbycie obligacji, których emitentem jest podmiot inny niż Skarb Państwa, przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
- 2) ustalanie głównych kierunków polityki koncesyjnej, analizowanie wniosków koncesyjnych i przygotowywanie decyzji koncesyjnych oraz umów o ustanowienie użytkowania górniczego;
 - 3) zapewnienie prowadzenia oraz finansowania ze środków budżetowych i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w tym: prac poszukiwawczo-złożowych, kartograficznych, hydrogeologicznych oraz prac dla ochrony środowiska i geologii inżynierskiej;
 - 4) ustalanie opłat, w tym eksploatacyjnych, za działalność regulowaną ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze, wraz z kontrolą prawidłowości ich uiszczania, a także prowadzenie spraw związanych z restrukturyzacją opłat eksploatacyjnych;
 - 5) prowadzenie, w uzgodnieniu z Departamentem Globalnych Problemów Środowiska i Zmian Klimatu, spraw związanych z realizacją umów międzynarodowych w zakresie właściwości DGiKG, w tym wynikających z:
 - a) Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego,
 - b) Organizacji Inter-Ocean-Metal;
 - 6) prowadzenie spraw związanych z rozporządzaniem informacją geologiczną;
 - 7) prowadzenie działalności informacyjno-promocyjnej w zakresie polskiej geologii oraz możliwości poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalin;
 - 8) prowadzenie spraw z zakresu nadzoru merytorycznego Ministra nad Państwowym Instytutem Geologicznym;
 - 9) nadzór nad realizacją zadań państwowej służby geologicznej i hydrogeologicznej;
 - 10) nadzór nad gromadzeniem i przetwarzaniem danych geologicznych dotyczących występowania złóż kopalin i wód podziemnych;
 - 11) prowadzenie postępowań administracyjnych oraz udział w postępowaniach przed Naczelnym Sądem Administracyjnym oraz wojewódzkimi sądami administracyjnymi, w sprawach dotyczących geologii i górnictwa;
 - 12) zapewnienie techniczno-organizacyjnej oraz kancelaryjno-biurowej obsługi Rady Geologicznej, Komisji Zasobów Kopalin, Komisji Dokumentacji Hydrogeologicznych, Komisji Dokumentacji Geologiczno-Inżynierskich, Komisji Opracowań Kartograficznych oraz Głównej Geologicznej Komisji Egzaminacyjnej.

§ 10

Do zakresu działania Departamentu Geologii i Koncesji Geologicznych (DGiKG) należy realizacja zadań Ministra w dziedzinie geologii oraz wynikających z ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.¹⁾), w szczególności:

- 1) ustalanie priorytetowych kierunków działań Ministra w poszczególnych dziedzinach geologii;

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398 i Nr 175, poz. 1462 oraz z 2006 r. Nr 133, poz. 934, Nr 170, poz. 1217 i Nr 190, poz. 1399.

§ 11

Do zakresu działania Departamentu Globalnych Problemów Środowiska i Zmian Klimatu (DGPSiZK) należy opracowywanie założeń i kierunków polityki ekologicznej państwa, w oparciu o zasady zrównoważone-

go rozwoju, ocena realizacji tej polityki, współudział w realizacji zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną lub sygnatariuszem, a także wynikających z członkostwa w organizacjach międzynarodowych oraz realizacja polityki Ministra w zakresie gospodarowania wodami, w szczególności:

- 1) projektowanie instrumentów prawnych, ekonomicznych i organizacyjnych umożliwiających realizację polityki ekologicznej państwa, a także analiza skuteczności ich funkcjonowania;
- 2) opiniowanie i uzgadnianie, pod względem zgodności z polityką ekologiczną państwa, projektów, strategii i programów ekologicznych, założeń, opracowań studialnych, planów społeczno-gospodarczych i innych dokumentów przygotowanych w Ministerstwie, jak również przekazanych przez Radę Ministrów oraz jej członków, Komitet Rady Ministrów, Sejm i Senat;
- 3) reprezentowanie Ministra oraz udział w pracach zespołów międzyresortowych do spraw opracowywania ogólnopolskich programów i strategii, w tym Narodowego Planu Rozwoju oraz Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego;
- 4) opracowywanie zasad i koordynacja współpracy administracji publicznej i przedsiębiorców w zakresie rozdziału sektorowych limitów emisji wynikających z globalnych zobowiązań Polski;
- 5) kształtowanie polityki ekologicznej państwa z uwzględnieniem wymagań nakładanych na Polskę w porozumieniach międzynarodowych;
- 6) opracowywanie, monitorowanie i doskonalenie zasad funkcjonowania mechanizmów wspomagających realizację zadań ekologicznych (handel emisjami, wspólne przedsięwzięcia, mechanizm czystego rozwoju, świadectwa pochodzenia, zielone certyfikaty);
- 7) realizacja zadań w zakresie zapobiegania i naprawie szkód w środowisku wynikających z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/35/WE z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu;
- 8) realizacja zadań Ministra w zakresie ochrony powietrza;
- 9) prowadzenie spraw z zakresu nadzoru Ministra nad Krajowym Administratorem Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji;
- 10) prowadzenie spraw z zakresu postępowania administracyjnego w trybie odwoławczym dotyczących zezwoleń na uczestnictwo w systemie handlu uprawnieniami do emisji (przygotowywanie projektów rozstrzygnięć pod względem merytorycznym);
- 11) kreowanie polityki badawczej w resorcie, nadzór i koordynacja realizacji zadań z niej wynikających, w tym ekspertyz i prac badawczych finansowanych z różnych źródeł krajowych;
- 12) ustalenie we współpracy z Departamentem Ocen Oddziaływania na Środowisko standardów emisyjnych i standardów jakości środowiska oraz zasad ich monitorowania w zakresie zadań, o których mowa w pkt 8;
- 13) prowadzenie spraw związanych z przygotowaniem opinii w sprawie wprowadzenia opłat miejscowych;
- 14) prowadzenie rejestru tematów wszystkich ekspertyz oraz prac o charakterze badawczo-rozwojowym wykonanych na zlecenie Ministra, Dyrektora Generalnego Ministerstwa lub upoważnionych przez nich osób;
- 15) prowadzenie spraw z zakresu normalizacji i statystyki;
- 16) koordynacja działań dotyczących przekazywania przez komórki jednolitych danych statystycznych urzędom administracji publicznej, pozostałym organom administracji oraz innym organizacjom krajowym i międzynarodowym;
- 17) realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) (Dz. U. Nr 70, poz. 631 oraz z 2005 r. Nr 175, poz. 1462), w tym prowadzenie rejestru krajowego organizacji zarejestrowanych w systemie EMAS;
- 18) koordynacja spraw związanych z pomocą publiczną na ochronę środowiska, w tym opiniowanie pod względem zgodności z polityką ekologiczną państwa dokumentów dotyczących pomocy publicznej;
- 19) koordynacja realizacji zadań dotyczących zintegrowanej polityki produktowej, technologii środowiskowych (ETAP), a także strategii tematycznych dotyczących środowiska miejskiego i zrównoważonego korzystania z zasobów naturalnych oraz zmian wzorów produkcji i konsumpcji;
- 20) prowadzenie spraw z zakresu zrównoważonego rozwoju, w tym realizacji postanowień Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, Komisji Trwałego Rozwoju Narodów Zjednoczonych, Szczytów Ziemi w Rio de Janeiro i Johannesburgu;
- 21) prowadzenie, we współpracy z innymi komórkami, spraw z zakresu nadzoru Ministra nad nadzorowanymi jednostkami badawczo-rozwojowymi, a w szczególności prowadzenie spraw z zakresu nadzoru Ministra nad Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Instytutem Ochrony Środowiska, Instytutem Ekologii Terenów Uprzemysłowionych oraz spraw związanych z ogłoszeniem i przebiegiem konkursu na stanowisko dyrektora resortowej jednostki badawczo-rozwojowej;
- 22) kształtowanie i ocena polityki regionalnej z uwzględnieniem zasad polityki ekologicznej państwa;

- 23) udział w kształtowaniu priorytetów współpracy z zagranicą w porozumieniu z Gabinetem Politycznym Ministra;
- 24) prowadzenie spraw związanych z realizacją umów międzynarodowych w zakresie właściwości DGPSiZK, w tym wynikających z:
 - a) Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości wraz z protokołami,
 - b) Konwencji Wiedeńskiej w sprawie ochrony warstwy ozonowej wraz z Protokołem Montrealskim w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową,
 - c) Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu wraz z Protokołem z Kioto;
- 25) opiniowanie materiałów i pism wynikających z członkostwa Polski w UE opracowanych przez inne komórki, w tym dokumentów przekazywanych pod obrady Komitetu Europejskiego Rady Ministrów, instrukcji na posiedzenia poszczególnych formacji Rady UE oraz stanowisk przekazywanych Komisji Europejskiej, Sekretariatowi Rady oraz Parlamentowi Europejskiemu pod względem ich zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- 26) inicjowanie, wspomaganie i koordynacja działań związanych z racjonalizacją zużycia energii oraz rozwojem energetyki opartej na źródłach odnawialnych;
- 27) realizacja zadań Ministra wynikających z ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.²⁾);
- 28) prowadzenie, we współpracy z innymi komórkami, spraw wynikających z nadzoru Ministra nad Prezesem Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- 29) zapewnienie obsługi administracyjno-technicznej resortowej komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Ministrze Środowiska;
- 30) koordynowanie zadań Ministra związanych z działalnością Międzyresortowego Zespołu ds. Nowoczesnych Regulacji Gospodarczych;
- 31) obsługa Pełnomocnika Rządu do Spraw Promocji Alternatywnych Źródeł Energii;
- 32) prowadzenie sekretariatu Rady do spraw Zrównoważonego Rozwoju.

§ 12

Do zakresu działania Departamentu Gospodarki Odpadami (DGO) należy inicjowanie, opracowywanie

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 227, poz. 1658.

i wdrażanie kierunków polityki Ministra w zakresie gospodarki odpadami, w szczególności:

- 1) kreowanie polityki w zakresie gospodarki odpadami;
- 2) ocena realizacji i aktualizacja krajowego planu gospodarki odpadami;
- 3) realizacja zadań Ministra wynikających z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.³⁾);
- 4) realizacja zadań Ministra wynikających z ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. Nr 63, poz. 638, z późn. zm.⁴⁾);
- 5) realizacja zadań Ministra wynikających z ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej (Dz. U. Nr 63, poz. 639, z późn. zm.⁵⁾);
- 6) realizacja zadań Ministra wynikających z ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202 i Nr 175, poz. 1458);
- 7) realizacja zadań Ministra wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495);
- 8) prowadzenie spraw związanych z realizacją umów międzynarodowych w zakresie właściwości DGO, w tym wynikających z Konwencji w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych.

§ 13

Do zakresu działania Departamentu Leśnictwa, Ochrony Przyrody i Krajobrazu (DLOPiK) należy inicjowanie, opracowywanie i wdrażanie kierunków polityki Ministra w zakresie leśnictwa, łowiectwa i zrównoważonej gospodarki leśnej, projektowanie i realizacja działań w zakresie ochrony przyrody oraz organizmów genetycznie zmodyfikowanych, w szczególności:

- 1) opracowywanie, wdrażanie i ocena skuteczności funkcjonowania rozwiązań w zakresie leśnictwa, łowiectwa oraz ochrony gruntów leśnych;
- 2) podejmowanie działań w kierunku ochrony i gospodarczego wykorzystania lasów, zachowania różnorodności biologicznej i gospodarowania po-

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 41, poz. 365, Nr 113, poz. 984 i Nr 199, poz. 1671, z 2003 r. Nr 7, poz. 78, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1208 i Nr 191, poz. 1956, z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 90, poz. 758, Nr 130, poz. 1087, Nr 175, poz. 1458 i 1462 i Nr 180, poz. 1495 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360.

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 7, poz. 78, z 2004 r. Nr 11, poz. 97 i Nr 96, poz. 956 oraz z 2005 r. Nr 175, poz. 1458.

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 7, poz. 78, z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 121, poz. 1263 oraz z 2005 r. Nr 33, poz. 291 i Nr 175, poz. 1458.

- pulacjami zwierząt łownych oraz rozwijania poza-produkcyjnych funkcji lasów;
- 3) realizacja zadań związanych z ochroną gatunkową;
 - 4) prowadzenie spraw w zakresie oceny i wyceny zasobów przyrodniczych;
 - 5) prowadzenie spraw z zakresu przeznaczenia gruntów rolnych do zalesienia;
 - 6) monitorowanie stanu zasobów leśnych oraz populacji zwierząt łownych;
 - 7) nadzór merytoryczny nad działalnością Jednostki Łącznikowej Ministerialnej Konferencji w sprawie Ochrony Lasów w Europie;
 - 8) prowadzenie postępowań administracyjnych oraz udział w postępowaniach przed Naczelnym Sądem Administracyjnym oraz wojewódzkimi sądami administracyjnymi w sprawach z zakresu leśnictwa, łowiectwa, ochrony gruntów leśnych oraz w sprawach regulowanych przepisami o ochronie przyrody i o organizmach genetycznie zmodyfikowanych;
 - 9) prowadzenie spraw z zakresu nadzoru merytorycznego Ministra nad Państwowym Gospodarstwem Leśnym „Lasy Państwowe”, Polskim Związkiem Łowieckim, Instytutem Badawczym Leśnictwa oraz Biurem Nasiennictwa Leśnego;
 - 10) gromadzenie oraz przetwarzanie danych dotyczących stanu oraz zmian w ekosystemach;
 - 11) prowadzenie rejestrów zgód i zezwoleń zgodnie z przepisami o organizmach genetycznie zmodyfikowanych;
 - 12) wdrażanie polityki ekologicznej państwa w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu, krajowej strategii ochrony przyrody oraz programu ochrony różnorodności biologicznej;
 - 13) prowadzenie, w uzgodnieniu z Departamentem Globalnych Problemów Środowiska i Zmian Klimatu, spraw związanych z realizacją umów międzynarodowych w zakresie właściwości DLOPiK, w tym wynikających z:
 - a) Konwencji o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego,
 - b) Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem,
 - c) Konwencji o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych,
 - d) Konwencji o różnorodności biologicznej wraz z protokołami,
 - e) Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt,
 - f) Porozumienia o ochronie małych waleń Bałtyku i Morza Północnego,
 - g) Porozumienia o ochronie nietoperzy w Europie,
 - h) Europejskiej Konwencji o Ochronie Krajobrazu,
 - i) Ramowej Konwencji o Ochronie i Zrównoważonym Rozwoju Karpat,
 - j) prac prowadzonych na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- 14) zapewnienie obsługi techniczno-organizacyjnej oraz kancelaryjno-biurowej Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz Komisji do Spraw Organizmów Genetycznie Zmodyfikowanych.

§ 14

Do zakresu działania Departamentu Ocen Oddziaływania na Środowisko (DOOŚ) należy inicjowanie, opracowywanie i monitorowanie rozwiązań planistycznych i techniczno-technologicznych, kształtujących i wspomagających ochronę środowiska w Polsce obejmujące instrumenty prawno-reglamentacyjne, kontrolno-interwencyjne oraz prawno-ekonomiczne, w szczególności:

- 1) opracowanie zasad lokalizacji inwestycji zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, w kontekście planów zagospodarowania przestrzennego, w tym także uzgadnianie warunków środowiskowych realizacji dróg oraz linii kolejowych będących przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, Nr 169, poz. 1199 i Nr 170, poz. 1217) oraz działalności inwestycyjnej na obszarze polskiego morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, a także prowadzenia badań naukowych w wyłącznej strefie ekonomicznej;
- 2) koordynacja spraw w zakresie funkcjonowania systemu ocen oddziaływania na środowisko, a także obsługa Krajowej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko;
- 3) realizacja zadań dotyczących ochrony środowiska przed hałasem i polami elektromagnetycznymi;
- 4) prowadzenie postępowań administracyjnych oraz uczestnictwo w postępowaniach przed Naczelnym Sądem Administracyjnym oraz wojewódzkimi sądami administracyjnymi w sprawach niezastrzeżonych do właściwości innych komórek, w tym w sprawach dotyczących:
 - a) ochrony powietrza,
 - b) ochrony środowiska przed odpadami,
 - c) ochrony środowiska przed hałasem i polami elektromagnetycznymi,
 - d) pozwoleń zintegrowanych,

- e) ochrony środowiska w procesie planistycznym i inwestycyjnym,
 - f) dostępu do informacji o środowisku;
 - 5) prowadzenie spraw związanych z wdrażaniem systemu pozwoleń zintegrowanych oraz koordynacja działań na rzecz wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT), w tym rozwoju technik i technologii w zakresie ochrony środowiska;
 - 6) ustalanie standardów emisyjnych i standardów jakości środowiska oraz zasad ich monitorowania w zakresie zadań, o których mowa w pkt 3;
 - 7) analizowanie i opiniowanie propozycji dotyczących wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy w ramach prac Międzyresortowej Komisji do Spraw Najwyższych Dopuszczalnych Stężeń i Natężeń Czynników Szkodliwych dla Zdrowia w Środowisku Pracy;
 - 8) prowadzenie spraw związanych z realizacją zadań wynikających z Protokołu w sprawie rejestrów uwalniania i transferu zanieczyszczeń;
 - 9) współpraca z Departamentem Globalnych Problemów Środowiska i Zmian Klimatu w prowadzeniu spraw z zakresu postępowania administracyjnego w trybie odwoławczym dotyczących zezwoleń na uczestnictwo w systemie handlu uprawnieniami do emisji;
 - 10) prowadzenie spraw związanych z realizacją Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym;
 - 11) obsługa Międzyresortowego Zespołu do Spraw Koordynacji Zadań dotyczących Wprowadzenia Zmian w Systemie Planowania Przestrzennego;
 - 12) prowadzenie, we współpracy z innymi komórkami, spraw wynikających z nadzoru Ministra nad Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska i zadań Inspekcji Ochrony Środowiska oraz nadzoru nad Prezesem Państwowej Agencji Atomistyki.
- § 15
- Do zakresu działania Departamentu Prawnego (DP) należy opiniowanie projektów aktów normatywnych oraz umów cywilnoprawnych, a także sporządzanie opinii prawnych w zakresie działania Ministra, w szczególności:
- 1) opiniowanie projektów aktów normatywnych pod względem zgodności z prawem oraz poprawności redakcji i techniki legislacyjnej (kontrola formalnoprawna);
 - 2) udział w uzgadnianiu projektów aktów normatywnych przygotowywanych w Ministerstwie;
 - 3) udział w uzgadnianiu projektów umów międzynarodowych przygotowywanych w Ministerstwie;
 - 4) koordynowanie opiniowania przez inne komórki projektów aktów normatywnych przekazanych w ramach uzgodnień międzyresortowych;
 - 5) realizowanie zadań związanych z członkostwem Polski w Unii Europejskiej w zakresie:
 - a) koordynowania spraw związanych z notyfikacją aktów prawnych w ramach Systemu Notyfikacji Krajowych Środków Wykonawczych,
 - b) koordynowania, w imieniu Ministra, wykonywania przez komórki zadań w zakresie notyfikowania projektów aktów prawnych zawierających przepisy techniczne,
 - c) koordynowania i prowadzenia spraw związanych z przygotowywaniem stanowisk Ministra dotyczących postępowań toczących się przed ETS, SPI, SSP i sądem EFTA,
 - d) koordynowania i prowadzenia spraw związanych z uczestnictwem Polski w postępowaniach toczących się przed ETS, SPI, SSP i sądem EFTA,
 - e) prowadzenia bazy zawierającej informacje dotyczące stanu transpozycji dyrektyw Rynku Wewnętrznego (Internal Market Scoreboard) w Ministerstwie;
 - 6) kontrola formalnoprawna projektów umów cywilnoprawnych przygotowywanych w Ministerstwie, z wyjątkiem umów o korzystanie z informacji geologicznej przygotowywanych w Departamencie Geologii i Koncesji Geologicznych;
 - 7) kontrola zgodności z prawem uchwał Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz aktów prawa miejscowego wydawanych przez wojewodów;
 - 8) kontrola formalnoprawna projektów statutów wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych organów i jednostek organizacyjnych nadzorowanych przez Ministra;
 - 9) prowadzenie spraw z zakresu repriwatyzacji tartaków;
 - 10) interpretacja przepisów i wydawanie opinii prawnych;
 - 11) zapewnienie zastępstwa procesowego Ministra w postępowaniach przed sądami i innymi organami, w sprawach niezastrzeżonych do właściwości innych komórek;
 - 12) zamieszczanie informacji dotyczących projektów ustaw, będących w kompetencji Ministra, w bazie danych Systemu E-legislacji (Karta Dokumentu Rządowego);
 - 13) ewidencjonowanie:
 - a) aktów normatywnych wydawanych przez Ministra,
 - b) aktów kierownictwa wewnętrznego, wydawanych przez Dyrektora Generalnego Ministerstwa,
 - c) pełnomocnictw i upoważnień udzielanych przez Ministra i Dyrektora Generalnego Ministerstwa.

§ 16

Do zakresu działania Biura Administracyjno-Finansowego (BAF) należy zapewnienie prawidłowych warunków funkcjonowania Ministerstwa, w szczególności:

- 1) opracowywanie projektu i układu wykonawczego planu finansowego Ministerstwa w oparciu o jednostkowe plany rzeczowo-finansowe;
- 2) obsługa finansowo-księgowa poszczególnych komórek oraz Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych;
- 3) realizowanie dochodów i wydatków budżetowych w oparciu o przyjęty roczny plan finansowy oraz sporządzanie analiz i obowiązkowej sprawozdawczości w tym zakresie;
- 4) prowadzenie i koordynowanie spraw związanych z udzielaniem zamówień publicznych;
- 5) prowadzenie spraw związanych z wyposażeniem Ministerstwa w sprzęt biurowy, środki czystości i inne materiały eksploatacyjne, urządzenia techniczne i środki łączności;
- 6) realizacja zadań w zakresie zakupów, serwisu i napraw sprzętu teleinformatycznego Ministerstwa oraz rozdysponowania tego sprzętu wraz z dostawą na stanowiska pracy pracowników;
- 7) gospodarowanie składnikami majątkowymi Ministerstwa oraz prowadzenie ich ewidencji;
- 8) administrowanie pomieszczeniami biurowymi i gospodarczymi Ministerstwa;
- 9) prowadzenie całokształtu spraw związanych z gospodarką środkami transportu będącymi w dyspozycji Ministerstwa;
- 10) koordynacja działań w zakresie obsługi narad i konferencji, gospodarowania salami, zabezpieczenie spotkań i sekretariatów w artykuły spożywcze;
- 11) prowadzenie archiwum Ministerstwa;
- 12) administrowanie systemami teleinformatycznymi Ministerstwa;
- 13) realizacja zadań w zakresie organizacji i rozwoju teleinformatycznego Ministerstwa;
- 14) podejmowanie działań, z zakresu projektowania struktury stron internetowej i intranetowej Ministerstwa oraz aktualizacja struktury tych stron.

§ 17

Do zakresu działania Biura Budżetu Resortu (BBR) należy:

- 1) Realizacja zadań Ministra jako dysponenta głównej części budżetu państwa, w szczególności:
 - a) opracowywanie projektów planu dochodów i wydatków, układu wykonawczego części budżetu państwa pozostających w dyspozycji Mi-

nistra oraz wykonywanie planu finansowego dysponenta głównego,

- b) sprawowanie nadzoru nad gospodarką finansową dysponentów budżetu państwa drugiego i trzeciego stopnia podległych Ministrowi oraz sporządzanie łącznych sprawozdań budżetowych resortu i jednostkowych sprawozdań budżetowych dysponenta głównego,
 - c) sporządzanie łącznych bilansów resortu oraz jednostkowych bilansów dysponenta głównego,
 - d) prowadzenie spraw związanych z ustalaniem zasad wynagradzania w jednostkach budżetowych podległych Ministrowi,
 - e) transfer zagranicznych środków kredytowych do budżetu państwa oraz przeprowadzanie procedury zmian w budżecie państwa na rzecz dysponenta budżetu resortu, w celu realizacji programów określonych w kolejnych ustawach budżetowych,
 - f) prowadzenie obsługi zadłużenia zagranicznego,
 - g) nadzór nad gospodarczym wykorzystaniem majątku Skarbu Państwa,
 - h) przygotowywanie projektów decyzji majątkowych Ministra,
 - i) realizacja spraw związanych z nadzorem statutowym nad fundacjami działającymi w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
 - j) prowadzenie spraw związanych z likwidacją jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra,
 - k) prowadzenie obsługi finansowo-księgowej dysponenta głównego;
- 2) Rejestracja przepływów pozabudżetowych krajowych środków finansowych, poza środkami krajowymi stanowiącymi współfinansowanie zadań finansowanych ze środków zagranicznych, będących w zarządzie lub w dyspozycji Ministra;
 - 3) Prowadzenie w systemie informatycznym, administrowanie i koordynowanie systemu TREZOR.

§ 18

Do zakresu działania Biura Kadr, Szkolenia i Organizacji (BKSiO) należy prowadzenie spraw związanych z zarządzaniem zasobami ludzkimi w odniesieniu do członków korpusu służby cywilnej zatrudnionych w Ministerstwie oraz innych pracowników Ministerstwa, a także dyrektorów jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra, w szczególności:

- 1) opracowywanie założeń polityki personalnej;
- 2) prowadzenie bieżącej obsługi kadrowej członków korpusu służby cywilnej oraz innych pracowników

- Ministerstwa, w tym żołnierzy oddelegowanych do pracy w Ministerstwie;
- 3) projektowanie i realizacja działań w celu rozwoju zawodowego członków korpusu służby cywilnej;
 - 4) prowadzenie spraw związanych z naborem do służby cywilnej w Ministerstwie Środowiska;
 - 5) nadzór i kontrola nad przestrzeganiem przepisów dotyczących ochrony pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy;
 - 6) prowadzenie spraw związanych ze stosunkiem pracy dyrektorów jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra;
 - 7) organizowanie szkoleń w służbie cywilnej;
 - 8) obsługa techniczna i kancelaryjno-biurowa Komisji do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy oraz Komisji dyscyplinarnej;
 - 9) prowadzenie spraw związanych z przyznawaniem odznaczeń i nagród;
 - 10) bieżące monitorowanie wykorzystania Funduszu Płac Ministerstwa;
 - 11) naliczanie, gromadzenie i administrowanie środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych;
 - 12) prowadzenie spraw związanych z powoływaniem oraz odwoływaniem dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej;
 - 13) prowadzenie, we współpracy z innymi komórkami, spraw związanych z nadzorem Ministra nad Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Kadr Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Dębem.

§ 19

Do zakresu działania Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego (BK i AW) należy przeprowadzanie kontroli w komórkach oraz jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra, prowadzenie zadań w zakresie skarg i wniosków, a także prowadzenie audytu wewnętrznego, w szczególności:

- 1) opracowywanie i przedkładanie do akceptacji Ministra projektów rocznych planów kontroli;
- 2) organizowanie i przeprowadzanie kontroli, w tym kontroli doraźnych;
- 3) organizowanie i przeprowadzanie audytu i kontroli zadań finansowanych ze środków Unii Europejskiej, w szczególności ze środków Funduszu Spójności;
- 4) opracowywanie projektów wystąpień pokontrolnych Ministra bądź Dyrektora Generalnego Ministerstwa oraz wniosków i zaleceń zmierzających do usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku kontroli;
- 5) opracowywanie rocznych sprawozdań z kontroli wraz z wnioskami z nich wynikającymi;

- 6) prowadzenie i koordynacja zadań w zakresie skarg i wniosków;
- 7) opracowywanie i przedkładanie do akceptacji Dyrektora Generalnego Ministerstwa rocznych planów audytu wewnętrznego;
- 8) prowadzenie audytu wewnętrznego;
- 9) opracowywanie rocznych sprawozdań z audytu wewnętrznego wraz z wnioskami z nich wynikającymi;
- 10) zapewnienie współpracy Ministerstwa z organami kontroli zewnętrznej;
- 11) ewidencjonowanie wystąpień i zaleceń pokontrolnych organów kontroli zewnętrznej.

§ 20

Do zakresu działania Biura Spraw Obronnych i Ochrony Informacji Niejawnych (BSOIN) należy wykonywanie zadań Ministra wynikających z powszechnego obowiązku obrony oraz zapewnienie przestrzegania w Ministerstwie przepisów dotyczących ochrony informacji niejawnych i ochrony danych osobowych, w tym wynikających z ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631, z późn. zm.⁶⁾), w szczególności:

- 1) wykonywanie, uzgadnianie i aktualizowanie planów operacyjnych, programów obronnych i dokumentów sporządzanych w ramach przeglądów obronnych;
- 2) przygotowanie Ministra, obsługującego go urzędu oraz jednostek podległych lub nadzorowanych przez Ministra do funkcjonowania w systemie kierowania bezpieczeństwem narodowym;
- 3) przygotowanie jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra do objęcia ich militaryzacją;
- 4) prowadzenie spraw związanych z ochroną obiektów o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa i obronności państwa;
- 5) prowadzenie spraw związanych z tworzeniem i utrzymywaniem rezerw państwowych mobilizacyjnych oraz rezerwacją surowca drzewnego na pniu;
- 6) prowadzenie spraw związanych z utrzymaniem dla celów obronności śródlądowych dróg wodnych wraz z infrastrukturą techniczną obejmującą budowle oraz urządzenia wodne;
- 7) organizacja i prowadzenie szkolenia obronnego;
- 8) planowanie i prowadzenie kontroli wykonywania zadań obronnych;

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 149, poz. 1078 i Nr 220, poz. 1600.

- 9) realizacja zadań Ministra wynikających z obowiązków państwa gospodarza (HNS) i realizacji Celów Sił Zbrojnych;
 - 10) współudział w realizacji zadań związanych z zarządzaniem w sytuacjach kryzysowych;
 - 11) prowadzenie współpracy z resortem obrony narodowej i właściwymi organami NATO, dotyczącej ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
 - 12) realizacja zadań Ministra związanych z obowiązkową ochroną obszarów, obiektów i urządzeń ważnych dla obronności, interesu gospodarczego państwa lub bezpieczeństwa publicznego;
 - 13) koordynowanie spraw związanych z opiniowaniem wniosków o wydanie zezwolenia na nabycie nieruchomości przez cudzoziemca, prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz. U. z 2004 r. Nr 167, poz. 1758 oraz z 2005 r. Nr 94, poz. 788 i Nr 183, poz. 1538);
 - 14) koordynowanie spraw związanych z przekazywaniem przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych terenów leśnych na cele związane z uzasadnionymi potrzebami obronności państwa;
 - 15) zapewnienie ochrony informacji niejawnych wytwarzanych, przetwarzanych, przekazywanych lub przechowywanych w Ministerstwie, w tym ich ochrony fizycznej;
 - 16) zapewnienie ochrony systemów i sieci teleinformatycznych, w których są wytwarzane, przetwarzane, przechowywane lub przekazywane informacje niejawne;
 - 17) kontrola ochrony informacji niejawnych;
 - 18) prowadzenie ewidencji pracowników Ministerstwa dopuszczonych do informacji niejawnych;
 - 19) przeprowadzanie postępowań sprawdzających;
 - 20) szkolenie pracowników Ministerstwa w zakresie ochrony informacji niejawnych oraz w zakresie ochrony danych osobowych;
 - 21) okresowa kontrola ewidencji, materiałów i obiegu dokumentów niejawnych;
 - 22) opracowywanie planu ochrony informacji niejawnych i nadzorowanie jego realizacji;
 - 23) prowadzenie Kancelarii Tajnej Ministerstwa;
 - 24) współpraca przy zapewnieniu ochrony fizycznej Ministerstwa;
 - 25) zapewnienie przestrzegania obowiązku składania oświadczeń majątkowych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 216, poz. 1584), prowadzenie wykazu osób zobowiązanych do składania oświadczeń, a także przechowywanie, aktualizacja oraz archiwizacja składanych oświadczeń;
 - 26) współpraca z odpowiednimi służbami ochrony państwa;
 - 27) koordynacja spraw związanych z obroną cywilną w Ministerstwie;
 - 28) opracowywanie planu ochrony Ministerstwa i nadzorowanie jego realizacji.
- § 21
- Do zakresu działania Samodzielnego Wydziału do Spraw Obszarów Natura 2000 i Parków Narodowych (SWNiPN) należy prowadzenie spraw z zakresu organizowania i funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000 oraz prowadzenie spraw wynikających z nadzoru Ministra nad parkami narodowymi, w szczególności:
- 1) koordynacja i prowadzenie spraw dotyczących tworzenia obszarów Natura 2000;
 - 2) koordynacja prac w zakresie tworzenia systemu zarządzania obszarami Natura 2000;
 - 3) prowadzenie spraw wynikających z:
 - a) Dyrektywy Nr 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dziko żyjących ptaków,
 - b) Dyrektywy Nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory;
 - 4) prowadzenie sprawozdawczości w zakresie obszarów Natura 2000;
 - 5) prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach dotyczących sieci Natura 2000;
 - 6) opiniowanie planów ochrony dla obszarów Natura 2000;
 - 7) przygotowywanie wytycznych, poradników, stanowisk i interpretacji przepisów prawa w zakresie tworzenia i funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000;
 - 8) administrowanie stroną internetową „Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000” i elektroniczną bazą danych Natura 2000 (Geomedia);
 - 9) opracowywanie zasad ochrony przyrody w parkach narodowych;
 - 10) przygotowywanie planów ochrony i zadań ochronnych parków narodowych;
 - 11) ocena merytoryczna planów finansowych parków narodowych i ich realizacji oraz wniosków o dofinansowanie ze źródeł pozabudżetowych;
 - 12) prowadzenie postępowań administracyjnych dotyczących parków narodowych, regulowanych przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 oraz z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087);
 - 13) prowadzenie spraw dotyczących funkcjonowania Służby Parków Narodowych;

- 14) koordynowanie działalności naukowej i edukacyjnej parków narodowych;
- 15) współdziałanie z Biurem Kadr, Szkolenia i Organizacji w sprawach związanych z przeprowadzaniem konkursów na stanowiska dyrektorów parków narodowych.

§ 22

1. Przy Ministerstwie działa gospodarstwo pomocnicze Ministerstwa — Zakład Obsługi Ministerstwa Środowiska (ZO).
2. Bezpośredni nadzór nad Zakładem Obsługi Ministerstwa Środowiska sprawuje Dyrektor Generalny Ministerstwa.
3. Zakres zadań i tryb działania Zakładu Obsługi Ministerstwa Środowiska określa zarządzenie Nr 23 Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 30 czerwca 1986 r. w sprawie utworzenia biura gospodarczego przy Ministrze Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych.

§ 23

Zakres zadań i tryb działania Głównego Inspektora Ochrony Środowiska określa ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 982, z późn. zm.⁷⁾).

§ 24

Zakres zadań i tryb działania Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki określa ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. — Prawo atomowe (Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1689, z późn. zm.⁸⁾).

§ 25

Zakres zadań i tryb działania Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej określa ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne.

§ 26

Zakres zadań i tryb działania Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Dębem, określa zarządzenie Nr 1 Ministra

Środowiska z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Dębem, zmienione zarządzeniem Nr 4 Ministra Środowiska z dnia 12 lutego 2003 r.

§ 27

Zakres zadań i tryb działania Centrum Informacji o Środowisku w Warszawie określa zarządzenie Nr 9 Ministra Środowiska z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie utworzenia Centrum Informacji o Środowisku.

§ 28

Zakres zadań i tryb działania parków narodowych określa ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz statuty.

§ 29

Zakres zadań i tryb działania jednostek badawczo-rozwojowych, nadzorowanych przez Ministra Środowiska, określa ustawa z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 33, poz. 388, z późn. zm.⁹⁾) oraz nadane na jej podstawie statuty.

§ 30

Zakres zadań i tryb działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, Nr 169, poz. 1199 i nr 170, poz. 1217).

§ 31

Zakres zadań i tryb działania Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe” w Warszawie określa ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435, z późn. zm.¹⁰⁾).

§ 32

Zakres i tryb działania Biura Nasiennictwa Leśnego w Warszawie określa ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o leśnym materiale rozmnożeniowym (Dz. U. Nr 73, poz. 761, z 2004 r. Nr 96, poz. 959 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565).

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1683 i Nr 240, poz. 2052, z 2004 r. Nr 238, poz. 2390, z 2005 r. Nr 164, poz. 1365 i Nr 179, poz. 1484 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711.

¹⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 157, poz. 1315, Nr 167, poz. 1399, Nr 175, poz. 1460 i 1462 oraz z 2006 r. Nr 227, poz. 1658.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 170, poz. 1652, Nr 190, poz. 1865, Nr 217, poz. 2124, z 2004 r. Nr 121, poz. 1263, Nr 191, poz. 1956, Nr 273, poz. 2703, Nr 281, poz. 2784, z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 113, poz. 954, Nr 163, poz. 1362 i Nr 180, poz. 1495 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360, Nr 169, poz. 1200 i Nr 170, poz. 1216.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 70, poz. 632, Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362 oraz z 2006 r. Nr 52, poz. 378, Nr 104, poz. 708, Nr 133, poz. 935 i Nr 170, poz. 1217.

Załączniki do regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Środowiska
z dnia 18 stycznia 2007 r.

Załącznik nr 1

PROCEDURA PRZYGOTOWYWANIA I UZGADNIANIA AKTÓW NORMATYWNYCH

§ 1

1. Załącznik nr 1 do regulaminu określa zasady przygotowywania i uzgadniania projektów aktów normatywnych przewidzianych do rozpatrzenia przez Radę Ministrów oraz projektów aktów normatywnych wydawanych przez Ministra i ogłaszanych, na podstawie odrębnych przepisów, w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej albo Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.
2. Jeżeli w przepisach niniejszego załącznika jest mowa o „projekcie” bez bliższego określenia, należy przez to rozumieć projekt, o którym mowa w ust. 1, którego przygotowanie należy do kompetencji Ministra, a także inny dokument sporządzany, opiniowany oraz uzgadniany wraz z tym projektem, zgodnie z przepisami Regulaminu pracy Rady Ministrów.

§ 2

1. Projekt sporządza komórka, do której zakresu działania należy materia regulowana tym aktem, zwana dalej „właściwą komórką”.
2. Wraz z projektem właściwa komórka sporządza następujące dokumenty:
 - 1) uzasadnienie do projektu;
 - 2) opinię wstępną o zgodności projektowanego aktu z prawem Unii Europejskiej;
 - 3) jeżeli projekt przewiduje wydanie aktów wykonawczych — projekty tych aktów;
 - 4) jeżeli przedmiot projektu objęty jest zakresem prawa Unii Europejskiej — przetłumaczone teksty aktów normatywnych Unii Europejskiej regulujących ten przedmiot;
 - 5) informację, czy projekt zawiera przepisy techniczne powodujące konieczność rozpoczęcia procedury notyfikacyjnej, o której mowa w załączniku nr 2 do regulaminu;
 - 6) listę uczestników konsultacji społecznych.
3. Przed sporządzeniem projektu właściwa komórka przeprowadza ocenę skutków regulacji (OSR), której wyniki zamieszcza się w odrębnej części uzasadnienia, o którym mowa w ust. 2 pkt 1.

§ 3

1. Właściwa komórka uzgadnia projekt oraz dokumenty, o których mowa w § 2 ust. 2, z wybranymi przez siebie:
 - 1) innymi komórkami,
 - 2) jednostkami organizacyjnymi podległymi lub nadzorowanymi przez Ministra,— z wyłączeniem Departamentu Prawnego.

2. Komórki oraz jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez Ministra zgłaszają opinie do projektu aktu normatywnego oraz do dokumentów, o których mowa w § 2 ust. 2, w terminie wyznaczonym przez właściwą komórkę, jednak nie krótszym niż 3 dni i nie dłuższym niż 10 dni. Nie przedstawienie opinii w terminie uważa się za brak zastrzeżeń do projektu.

§ 4

1. Po przeprowadzeniu uzgodnień, o których mowa w § 3, właściwa komórka przekazuje projekt wraz z dokumentami, o których mowa w § 2 ust. 2, do Departamentu Prawnego, celem zaopiniowania pod względem poprawności redakcji oraz zgodności z prawem i zasadami techniki prawodawczej.
2. Do projektu, o którym mowa w ust. 1, załącza się informację o wynikach uzgodnień, o których mowa w § 3.
3. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 oraz ust. 2, właściwa komórka przekazuje do Departamentu Prawnego również w wersji elektronicznej.

§ 5

1. W przypadku braku uwag do projektu oraz dokumentów, o których mowa w § 2 ust. 2:
 - 1) Departament Prawny kieruje projekt do opinii:
 - a) uczestników konsultacji społecznych,
 - b) Kancelarii Prezesa Rady Ministrów — pod względem zakresu oceny skutków regulacji (OSR) oraz zakresu konsultacji społecznych;
 - 2) uzgodniony projekt właściwa komórka merytoryczna zamieszcza na stronie internetowej Ministerstwa oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.
2. Wyniki konsultacji społecznych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, właściwa komórka omawia w uzasadnieniu do projektu.
3. Jeżeli w opinii, o której mowa w ust. 1, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów zgłosi zastrzeżenia do projektu, właściwa komórka sporządza projekt stanowiska Ministra do zgłoszonych zastrzeżeń.

§ 6

1. Po wyrażeniu opinii, o której mowa w § 4 ust. 1, Departament Prawny kieruje projekt do uzgodnień międzyresortowych.
2. Do projektu aktu normatywnego, właściwa komórka dołącza zgłoszenia podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem ustawy lub rozporządzenia w trybie przepisów o działalności lobbینگowej w procesie stanowienia prawa, a także

informacji o kolejności wniesienia tych zgłoszeń lub informacji o ich braku.

3. Jeżeli w toku uzgodnień, o których mowa w ust. 1, zostaną zgłoszone uwagi do projektu, właściwa komórka:
 - 1) przygotowuje zestawienie uwag;
 - 2) przygotowuje projekt stanowiska Ministra do zgłoszonych uwag, z zastrzeżeniem ust. 3;
 - 3) w razie potrzeby — organizuje konferencję uzgadniającą projekt.
4. Jeżeli uwagi, o których mowa w ust. 2, dotyczą wyłącznie poprawności redakcji bądź zgodności z prawem lub zasadami techniki prawodawczej, projekt stanowiska, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, przygotowuje Departament Prawny.

§ 7

1. Po zakończeniu uzgodnień międzyresortowych właściwa komórka opracowuje nowy tekst projektu, uwzględniający zgłoszone uwagi lub sporządza protokół rozbieżności, w którym omawia zgłoszone uwagi oraz przyczyny ich nieuwzględnienia; przepis § 5 ust. 3 stosuje się odpowiednio.
2. W razie nie uwzględnienia uwag zgłoszonych w toku uzgodnień międzyresortowych, Departament Prawny kieruje projekt do rozpatrzenia przez właściwy stały komitet Rady Ministrów celem usunięcia rozbieżności, z zastrzeżeniem § 8 ust. 2.

§ 8

1. Projekt uwzględniający uwagi zgłoszone w toku uzgodnień międzyresortowych lub którego brzmie-

nie zostało ustalone zgodnie z § 7 ust. 2, Departament Prawny kieruje do Rządowego Centrum Legislacji z wnioskiem o zwolnienie z obowiązku rozpatrzenia przez Komisję Prawniczą.

2. W razie nie uwzględnienia uwag Rządowego Centrum Legislacji zgłoszonych w toku uzgodnień międzyresortowych Departament Prawny kieruje projekt do rozpatrzenia przez Komisję Prawniczą.

§ 9

1. Projekt w brzmieniu zwolnionym z obowiązku rozpatrzenia przez Komisję Prawniczą lub uzgodnionym na posiedzeniu Komisji Prawniczej parafowany jest przez dyrektora właściwej komórki i dyrektora Departamentu Prawnego lub przez ich zastępców, a następnie przez Sekretarza lub Podsekretarza Stanu w Ministerstwie.
2. Po dokonaniu czynności, o których mowa w § 9 ust. 1, Departament Prawny kieruje projekt:
 - 1) do podpisu Ministra, za pośrednictwem Gabinetu Politycznego Ministra — w przypadku projektu aktu wydawanego przez Ministra,
 - 2) pod obrady właściwego stałego komitetu Rady Ministrów a następnie Rady Ministrów — jeżeli projekt, na podstawie odrębnych przepisów, podlega obowiązkowi rozpatrzenia przez Radę Ministrów.
3. Akt normatywny, podpisany przez Ministra zgodnie z ust. 1 pkt 1, Departament Prawny kieruje do Rządowego Centrum Legislacji z wnioskiem o publikację w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej albo Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Załącznik nr 2

PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z AKTAMI NORMATYWNYMI TRANSPONUJĄCYMI DYREKTYWY PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

§ 1

Załącznik nr 2 do regulaminu określa zasady funkcjonowania Systemu Notyfikacji Krajowych Środków Wykonawczych w Ministerstwie.

§ 2

W przypadku gdy akt normatywny transponuje dyrektywę prawa wspólnotowego, właściwa komórka sporządza szczegółowy wykaz dyrektyw prawa wspólnotowego transponowanych przez ten akt.

§ 3

Jeżeli akt normatywny dokonuje samodzielnie całkowitej transpozycji danej dyrektywy prawa wspólno-

towego, lub dokonuje całkowitej transpozycji jako ostatni z kilku aktów normatywnych częściowo transponujących przepisy danej dyrektywy, właściwa komórka sporządza tabelę zgodności dla danej dyrektywy.

§ 4

Tabela zgodności, o której mowa w § 3, powinna zawierać:

- 1) tytuł i numer dyrektywy;
- 2) listę wszystkich aktów normatywnych transponujących dyrektywę;

3) szczegółowy wykaz przepisów dyrektywy wraz z transponującymi je przepisami właściwych aktów normatywnych.

§ 5

Wykaz, o którym mowa w § 2, oraz tabelę zgodności, o której mowa w § 3, właściwa komórka przekazuje do Departamentu Prawnego w celu dokonania notyfikacji

aktu normatywnego Komisji Europejskiej w ramach Systemu Notyfikacji Krajowych Środków Wykonawczych.

§ 6

Czynności, o których mowa w § 2—5, właściwa komórka dokonuje w terminie siedmiu dni od dnia opublikowania aktu normatywnego w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Załącznik nr 3

PROCEDURA NOTYFIKOWANIA PROJEKTÓW AKTÓW PRAWNYCH ZAWIERAJĄCYCH PRZEPISY TECHNICZNE

§ 1

1. Załącznik nr 3 do regulaminu określa zasady funkcjonowania systemu notyfikacji projektów aktów prawnych zawierających przepisy techniczne, w szczególności zasady postępowania z projektami aktów prawnych które, na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, podlegają procedurze notyfikacyjnej (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).
2. Jeżeli w przepisach załącznika jest mowa o „projekcie”, należy przez to rozumieć projekt aktu normatywnego przygotowywany w Ministerstwie, zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia.

§ 2

1. Po przeprowadzeniu uzgodnień wewnątrzresortowych komórka, do zakresu działania której należy materia regulowana projektem, zwana dalej „właściwą komórką”, przekazuje projekt do Departamentu Prawnego wraz z precyzyjną informacją, czy zawiera on przepisy techniczne, powodujące konieczność rozpoczęcia procedury notyfikacyjnej lub czy wyłącza on zasadę swobodnego przepływu towarów.
2. Informację, o której mowa w ust. 1, podpisuje dyrektor właściwej komórki lub upoważniony przez niego zastępca dyrektora.

§ 3

1. O ile projekt zawiera przepisy techniczne, powodujące konieczność rozpoczęcia procedury notyfikacyjnej, Departament Prawny przekazuje projekt właściwej komórce, w celu przygotowania dokumentów, o których mowa w ust. 3.
2. Przekazanie, o którym mowa w ust. 1, następuje po przeprowadzeniu przez Departament Prawny konsultacji społecznych i uzgodnień międzyresortowych projektu.

3. W terminie 7 dni od daty otrzymania projektu, właściwa komórka przekazuje do Departamentu Prawnego:

- 1) wypełniony formularz notyfikacyjny;
- 2) szczegółowe uzasadnienie potrzeby wydania danego przepisu technicznego;
- 3) akt prawny, zawierający przepis upoważniający do wydania notyfikowanego aktu lub inny akt prawny, jeżeli jest to niezbędne do prawidłowej oceny skutków przepisu technicznego, a nie zostały one uprzednio przekazane Komisji Europejskiej;
- 4) w przypadku aktu prawnego zawierającego przepisy wprowadzające ograniczenia dotyczące substancji lub preparatów chemicznych ze względu na ochronę zdrowia, ochronę konsumentów albo ochronę środowiska — informacje dotyczące tych substancji lub preparatów, możliwych do zastosowania ich odpowiedników oraz analizę przewidywanego wpływu tych substancji i preparatów na zdrowie, ochronę konsumentów lub środowisko, wraz z oceną ryzyka.

§ 4

1. Departament Prawny, po przeprowadzeniu analizy dokumentów, o których mowa w § 3 ust. 3, przekazuje projekt, wraz z dokumentami otrzymanymi z właściwej komórki, do krajowego koordynatora systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, w terminie 7 dni od dnia otrzymania dokumentów z właściwej komórki.
2. Do czasu otrzymania informacji od krajowego koordynatora systemu notyfikacji norm i aktów prawnych o uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Europejskiej o notyfikowanym projekcie, dalszych prac legislacyjnych nad projektem nie prowadzi się.

§ 5

1. W przypadku gdy akt prawny zawiera powołanie się na normę, notyfikacji można dokonać przez poinformowanie o zamiarze przyjęcia aktu prawnego ze wskazaniem tej normy.

2. W przypadku gdy akt prawny podlega jednocześnie innej procedurze informowania Komisji Europejskiej, na podstawie przepisów odrębnych, notyfikacji można dokonać przez dołączenie do informacji przesłanej w ramach tej procedury oświadczenia, że stanowi ona również notyfikację norm i przepisów technicznych.
3. Informacje, o których mowa w ust. 1 i 2, Departament Prawny przekazuje krajowemu koordynatorowi systemu notyfikacji norm i aktów prawnych w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisemnego potwierdzenia przez właściwą komórkę spełnienia przez projekt warunków, o których mowa w ust. 1 lub ust. 2.

§ 6

1. W przypadku przekazania przez krajowego koordynatora systemu notyfikacji norm i aktów prawnych stanowiska Komisji Europejskiej zawierającego komentarze bądź uwagi do projektu, Departament Prawny niezwłocznie przekazuje to stanowisko właściwej komórce, celem ustosunkowania się i przygotowania poprawionej wersji projektu.
2. Właściwa komórka rozpatruje stanowisko, o którym mowa w ust. 1 oraz, w przypadku gdy w stanowisku tym zawarte są:
 - 1) komentarze — bierze je pod uwagę w dalszych pracach nad projektem aktu prawnego;
 - 2) szczegółowe uwagi — przygotowuje, w razie potrzeby w uzgodnieniu z innymi zainteresowanymi resortami, informacje o działaniach, jakie będą podjęte w związku z tymi uwagami.
3. Poprawiony projekt wraz z informacjami, o których mowa w ust. 2 pkt 2, właściwa komórka przekazuje do Departamentu Prawnego, w terminie 10 dni od dnia otrzymania stanowiska Komisji Europejskiej.
4. Po przeprowadzeniu analizy materiałów, o których mowa w ust. 3, Departament Prawny przekazuje je do krajowego koordynatora systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, w terminie 10 dni od dnia ich otrzymania z właściwej komórki.
5. Po otrzymaniu informacji od krajowego koordynatora systemu notyfikacji norm i aktów prawnych o uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Europejskiej o poprawionym tekście projektu aktu prawnego, Departament Prawny podejmuje wstrzymane czynności legislacyjne.

§ 7

W przypadku otrzymania uwag do notyfikowanego projektu bezpośrednio z państwa członkowskiego Unii Europejskiej, procedurę określoną w § 6 stosuje się odpowiednio.

§ 8

1. W przypadku otrzymania od krajowego koordynatora systemu notyfikacji norm i aktów prawnych pro-

jektu aktu normatywnego przygotowanego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, Departament Prawny przekazuje ten projekt, w trybie legislacji obiegowej, do właściwych komórek, celem sporządzenia wspólnego stanowiska oraz ewentualnego zgłoszenia uwag do projektu.

2. Właściwa komórka przygotowuje, w razie potrzeby w uzgodnieniu z innymi zainteresowanymi resortami, stanowisko, o którym mowa w ust. 1 i przekazuje je do Departamentu Prawnego w terminie 14 dni od dnia otrzymania projektu.
3. Departament Prawny, po przeprowadzeniu analizy stanowiska, o którym mowa w ust. 1, przekazuje je, w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania z właściwej komórki, do krajowego koordynatora systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

§ 9

Jeżeli po dokonaniu notyfikacji do projektu aktu prawnego zawierającego przepisy techniczne wprowadzone zostały istotne zmiany, w szczególności dodano lub zaostrzono specyfikacje techniczne lub inne wymagania albo przyspieszono termin ich wprowadzenia, projekt ten podlega ponownej procedurze notyfikacyjnej.

§ 10

1. O ile wydany (opublikowany) akt prawny wyłącza zasadę swobodnego przepływu towarów, właściwa komórka niezwłocznie przygotowuje i przekazuje do Departamentu Prawnego następujące dokumenty:
 - 1) tekst wydanego (opublikowanego) aktu prawnego wraz z wypełnionym formularzem, którego wzór stanowi załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych;
 - 2) pełny tekst załączników do aktu prawnego, o ile krajowy koordynator systemu notyfikacji norm i aktów prawnych zgłosił takie żądanie;
 - 3) wnioski o przekazanie załączników i dodatkowych informacji do aktów prawnych wyłączających stosowanie zasady swobodnego przepływu towarów, wydanych i notyfikowanych przez państwa członkowskie Unii Europejskiej.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, Departament Prawny przekazuje do krajowego koordynatora systemu notyfikacji norm i aktów prawnych niezwłocznie po ich otrzymaniu z właściwej komórki.

§ 11

Departament Prawny przekazuje właściwej komórce dokumenty, o których mowa w § 18 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, niezwłocznie po ich otrzymaniu od krajowego koordynatora systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

**Załącznik do zarządzenia Nr 15
Ministra Środowiska
z dnia 26 kwietnia 2007 r.
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 43)**

REGULAMIN RADY

§ 1

Rada działa na podstawie niniejszego regulaminu.
W skład Prezydium Rady wchodzi:

- 1) Przewodniczący Rady;
- 2) Zastępcy Przewodniczącego Rady;
- 3) Sekretarz Rady;
- 4) dwaj członkowie Rady wybierani przez Radę.

§ 3

Prezydium Rady reprezentuje Radę na zewnątrz i organizuje jej pracę, w szczególności:

- 1) ustala plan prac Rady;
- 2) przygotowuje posiedzenia Rady zgodnie z planem pracy Rady;
- 3) wstępnie rozpatruje poszczególne sprawy opiniowane przez Radę w celu ustalenia trybu załatwiania;
- 4) merytorycznie rozpatruje poszczególne sprawy w ramach upoważnień udzielonych przez Radę i wyraża w takich sprawach opinie w imieniu Rady;
- 5) sprawuje kontrolę nad wykonaniem uchwał Rady;
- 6) powołuje zespoły robocze oraz koordynuje ich pracę;
- 7) powołuje w razie potrzeby biegłych (ekspertów);
- 8) przedstawia Radzie materiały dotyczące działalności geologicznej.

§ 4

1. Posiedzenie Prezydium zwołuje Przewodniczący Rady lub z jego upoważnienia Zastępca Przewodniczącego.
2. W posiedzeniach Prezydium mogą brać udział z głosem doradczym zaproszeni biegli (eksperti).
3. Prezydium w sprawach należących do zakresu jego działania podejmuje uchwały zwykłą większością głosów, przy obecności przynajmniej 3 członków Prezydium, w tym Przewodniczącego lub Zastępcy Przewodniczącego. W razie równej liczby głosów decyduje głos Przewodniczącego Rady lub zastępującego go Zastępcy Przewodniczącego.
4. Z posiedzeń Prezydium Rady są sporządzane protokoły.
5. Zespołowi robocznemu przewodniczy Przewodniczący Rady, Zastępca Przewodniczącego lub członek Rady.

§ 5

1. Rada odbywa posiedzenia na sesjach.
2. Sesje są zwoływane przez Ministra Środowiska.
3. Materiały i zaproszenia na posiedzenia Rady są przesyłane drogą internetową.

§ 6

1. Rada przedstawia swoje stanowisko w postaci uchwał i opinii.
2. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów i są ważne bez względu na liczbę obecnych na sesji członków Rady. Sprzeciwy winne być zgłaszane bezzwłocznie do protokołu wraz z uzasadnieniem. Sprzeciw może być po zapowiedzi umieszczony w protokole — jeśli będzie złożony na piśmie w terminie 7 dni od dnia posiedzenia Rady.
3. Uchwały Rady są publikowane na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska.
4. W przypadku uzasadnionym pilnością sprawy, w imieniu Rady opinię przedstawia jej Prezydium, na podstawie stanowiska wyrażonego na piśmie przez członków Rady.

§ 7

Z posiedzeń sesji Rady są sporządzane protokoły, które podpisuje Przewodniczący i Sekretarz Rady. Protokół winien być dostarczony członkom Rady w terminie 30 dni od sesji Rady.

§ 8

W razie nieobecności Przewodniczącego Rady, zastępuje go i przewodniczący obradom upoważniony przez niego Zastępca Przewodniczącego.

§ 9

Przewodniczący Rady lub upoważniony przez niego Zastępca Przewodniczącego Rady;

- 1) zwołuje posiedzenia Prezydium i sesje Rady;
- 2) przewodniczy na posiedzeniach Prezydium i sesjach Rady;
- 3) zleca opracowanie tematów członkom Rady lub zespołom roboczym;
- 4) zaprasza do udziału w pracach Rady biegłych (ekspertów);
- 5) przedstawia Ministrowi Środowiska wnioski o zlecenie niezbędnych opracowań lub ekspertyz związanych z działalnością Rady;

§ 10

1. Prezydium Rady może powołać zespoły robocze działające stale lub czasowo.
2. W skład zespołu wchodzi członkowie Rady oraz mogą wchodzić biegli zaproszeni przez Przewodniczącego Rady lub Zastępcę Przewodniczącego Rady.
3. Zespołowi roboczemu przewodniczy Przewodniczący Rady, Zastępca Przewodniczącego lub członek Rady.

§ 11

Do zadań Sekretarza Rady należy:

- 1) nadzór nad wykonywaniem czynności biurowych, zbieraniem i opracowywaniem materiałów na obra-

dy Rady oraz sporządzaniem i uzgadnianiem protokołów z posiedzeń, rozsyłaniem zaproszeń na posiedzenia wraz z porządkiem dziennym i materiałami co najmniej 10 dni przed posiedzeniem, prowadzenie korespondencji Rady;

- 2) przygotowywanie projektów opinii i wniosków Rady, udział w redagowaniu uchwał Rady;
- 3) wnioskowanie w sprawie przyznania środków finansowych na pokrycie wydatków Rady oraz kontrola ich wykorzystania;
- 4) podpisywanie korespondencji nie zastrzeżonej dla Przewodniczącego Rady;
- 5) inne czynności zlecone przez Przewodniczącego lub Zastępców Przewodniczącego Rady.

**Załączniki do ogłoszenia Ministra Środowiska
z dnia 24 maja 2007 r.
w sprawie raportu inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych i ich prekursorów do powietrza
(Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 2, poz. 45)**

Załącznik nr 1

Spis treści

Streszczenie	234
Całkowita krajowa emisja gazów cieplarnianych	234
Emisja dwutlenku węgla	234
Emisja metanu	235
Emisja podtlenku azotu	235
Emisja gazów przemysłowych	235
1. Wprowadzenie	235
1.1 Podstawowe informacje o inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych	235
1.2 Opis rozwiązań instytucjonalnych na potrzeby krajowej inwentaryzacji GC	235
1.3 Ogólny opis procesu przygotowania inwentaryzacji	235
1.4 Ogólny opis stosowanej metodyki i wykorzystywanych źródeł informacji	236
1.5 Główne źródła emisji	237
1.6 Informacja o procedurach kontroli i oceny jakości inwentaryzacji (QA/QC)	237
1.7 Ocena niepewności	237
1.8 Ogólna ocena kompletności	238
2. Analiza wyników inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych	238
2.1 Wyniki inwentaryzacji za rok 2004	238
2.2 Charakterystyka emisji gazów cieplarnianych w 2004 roku według gazów	242
2.3 Charakterystyka emisji gazów cieplarnianych według sektorów	244
2.4 Porównanie wielkości emisji do roku bazowego (1988/1995)	247
2.5 Porównanie emisji gazów cieplarnianych w 2004 i 2003 roku	248
2.6 Trendy emisji prekursorów gazów cieplarnianych (CO, NO _x i NMLZO) oraz SO ₂	252
3. Energia (Sektor 1. CRF)	254
3.1 Główne źródła emisji	254
3.2 Metodyka inwentaryzacji	254
4. Procesy Przemysłowe (Sektor 2. CRF)	265
4.1 Główne źródła emisji	265
4.2 Metodyka inwentaryzacji	265
5. Użytkowanie rozpuszczalników i innych produktów (Sektor 3. CRF)	267
5.1 Główne źródła emisji	267
5.2 Metodyka inwentaryzacji	267
6. Rolnictwo (Sektor 4. CRF)	267
6.1 Główne źródła emisji	267
6.2 Metodyka inwentaryzacji	267
7. Zmiany użytkowania gruntów i leśnictwo (Sektor 5. CRF)	274
7.1 Główne źródła emisji	274
7.2 Metodyka inwentaryzacji	274
8. Odpady (Sektor 6. CRF)	282
8.1 Główne źródła emisji	282
8.2 Metodyka inwentaryzacji	282
Bibliografia	287
Załączniki	290
1. Główne źródła emisji	290
2. Bilanse energii dla głównych paliw	292
3. Krajowy bilans energii za rok 2004	296
4. Krajowy bilans energii za rok 2004 — OECD	302
5. Ocena niepewności dla inwentaryzacji za rok 2004	307
6. Tabele Common Reporting Format za rok 2004	324

Streszczenie

Niniejszy raport — odpowiednik anglojęzycznego National Inventory Report (NIR) — przedstawia wyniki krajowej inwentaryzacji emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych (GC) w Polsce w roku 2004. Inwentaryzacja objęła następujące gazy cieplarniane dla roku 2004: dwutlenek węgla — CO₂, metan — CH₄, podtlenek azotu — N₂O, sześćfluorek siarki — SF₆, grupy gazów HFC (fluorowęglowodory) i grupy gazów PFC (perfluorowęglowodory) oraz następujące prekursorzy gazów cieplarnianych: tlenek węgla — CO, tlenki azotu (NO + NO₂) — NO_x, niemetanowe lotne związki organiczne — NMLZO jak również tlenki siarki — SO_x. Krajowa inwentaryzacja i towarzyszące jej tablice w układzie Common Reporting Format (CRF) zostały przygotowane zgodnie z uaktualnionymi wskazówkami UNFCCC *Reporting Guidelines on Annual Inventories*, zawartymi w dokumencie FCCC/SBSTA/2006/9. Wytyczne stosowane do obliczania emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych są zgodne z metodami zalecanymi w podstawowych publikacjach Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (Intergovernmental Panel on Climate Change — IPCC), a mianowicie *Revised 1996 Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories* oraz *Good Practice Guidance and Uncertainty Management in National Greenhouse Gas Inventories*. Zgodnie z obowiązującymi wytycznymi IPCC, w celu uzyskania dokładniejszych danych

o emisji zastosowano, tam gdzie to było możliwe, krajowe metody szacowania emisji. Niniejszy raport obejmuje zrekalkulowane wyniki krajowej inwentaryzacji emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych dla roku 2004.

Niniejszy raport przygotowano na podstawie uaktualnionych wytycznych do raportowania corocznych inwentaryzacji zawartych w dokumencie FCCC/SBSTA/2006/9 z dnia 18.08.2006 r.

Poniżej przedstawiono i omówiono wyniki krajowej inwentaryzacji gazów cieplarnianych za rok 2004. Sumy poszczególnych pozycji w poniższych tabelach mogą nieznacznie różnić się od wielkości ogółem ze względu na zaokrąglenia. Do raportu dołączono płytę CD-ROM zawierającą treść raportu oraz tabele w układzie CRF przedstawione w załączniku 4.

Całkowita krajowa emisja gazów cieplarnianych

W tabeli S.1 przedstawiono emisje gazów cieplarnianych wyrażone w ekwiwalencie CO₂ dla roku 1988 i 2004. W roku 2004 całkowita krajowa emisja GC wyniosła ok. 396,65 milionów ton ekw. CO₂, wyłączając emisję i pochłanianie CO₂ z sektora 5 (*Zmiany użytkowania gruntów i leśnictwo* — LULUCF). W porównaniu do roku 1988¹⁾, wielkość emisji za rok 2004 zmniejszyła się o 32,4%.

Tabela S. 1 Krajowa emisja gazów cieplarnianych w latach 1988 i 2004 [Gg ekw. CO₂]

Zanieczyszczenie	Rok bazowy	2004	(2004-bazowy)/bazowy
	Emisja w ekw. CO ₂ [Gg]	Emisja w ekw. CO ₂ [Gg]	
CO ₂ — netto z kategorią 5	461 951,16	298 654,40	-0,35
CO ₂ — bez kategorii 5.	494 885,88	325 381,80	-0,34
CH ₄	49 256,41	38 113,85	-0,23
N ₂ O	42 478,82	30 415,11	-0,28
HFC _s	26,44	2 436,34	91,14
PFC _s	250,18	285,05	0,14
SF ₆	13,15	22,56	0,72
Suma (bez CO ₂ z 5)	586 910,88	396 654,72	-0,32
SUMA (z CO ₂ z 5)	553 976,16	369 927,32	-0,33

Emisja dwutlenku węgla

Emisję CO₂ (bez sektora 5) w roku 2004 oszacowano na ok. 325,38 milionów ton. Jest to o 34,3% mniej w porównaniu do emisji w roku bazowym (1988). Emisja CO₂ stanowiła 82,0% całkowitej emisji GC w Polsce w roku 2004. Głównym źródłem emisji CO₂ jest podkategoria Spalanie Paliw (1.A). Udział tego sektora stanowił 94,93% w całkowitej emisji CO₂ w roku 2004. Udziały głównych podkategorii sektora 1.A były

następujące: *Przemysły energetyczne* — 56,5%, *Przemysł wytwórczy i budownictwo* — 12,0%, *Transport* — 10,4% oraz *Inne Sektory* — 14,4%. Dla *Procesów przemysłowych* udział w całkowitej emisji CO₂ w roku 2004 wyniósł 4,7%. W tym sektorze głównym źródłem emisji są *Produkty mineralne* (szczególnie Produkcja cementu). Pochłanianie CO₂ w sektorze 5 w roku 2004 oszacowano na ok. 26,7 milionów ton. Oznacza to, że ok. 7,2% całkowitej emisji CO₂ jest pochłanianie przez lasy.

¹⁾ Rekalkulacja emisji gazów cieplarnianych za rok bazowy 1988/1995, Instytut Ochrony Środowiska, 2006.

Emisja metanu

Emisja metanu w roku 2004 wyniosła 1 814,95 Gg tj. 38,11 milionów ton ekwiwalentu CO₂. Emisja w roku 2004 w porównaniu do roku 1988 była mniejsza o 22,6%. Udział metanu w całkowitej krajowej emisji GC w roku 2004 wyniósł 9,6%. Trzy z głównych źródeł emisji metanu występują w kategoriach: *Emisja lotna z paliw, Rolnictwo i Odpady*. Ich udziały w krajowej emisji metanu w roku 2004 wynoszą odpowiednio 39,3%, 32,0% i 27,0%. Na emisję z pierwszej z wymienionych kategorii składa się emisja z kopalń podziemnych (ok. 26,1% całkowitej emisji CH₄) oraz emisja z systemu ropy naftowej i gazowniczego (łącznie ok. 13,3% emisji). Emisja z kategorii *Fermentacja jelitowa* (4.A) była dominującym źródłem emisji w sektorze *Rolnictwa* z udziałem ok. 23,0% w emisji metanu w roku 2004. Emisja z *Gospodarki ściekami* wyniosła 9,29% emisji krajowej, natomiast emisja ze *Składowisk odpadów* stanowiła ok. 17,7% krajowej emisji metanu.

Emisja podtlenku azotu

Emisja podtlenku azotu w roku 2004 wyniosła 98,11 Gg tj. ok. 30,42 milionów ton ekwiwalentu CO₂. Emisja N₂O była o 28,4% mniejsza niż w roku 1988. Udział emisji N₂O stanowił 7,7% całkowitej emisji GC w roku 2004. Główne źródła emisji podtlenku azotu i ich udziały w całkowitej emisji N₂O w roku 2004 są następujące: *Gleby rolne* — 53,8%, *Odchody zwierzęce* — 18,7%, *Przemysł chemiczny* — 14,5% oraz *Spalanie paliw* — 8,2%.

Emisja gazów przemysłowych

Emisja gazów przemysłowych (HFCs, PFCs i SF₆) w roku 2004 wyniosła łącznie 2 743,95 Gg ekwiwalentu CO₂, co stanowi ok. 0,7% całkowitej emisji GC w roku 2004. Emisja gazów przemysłowych była o 846,9% wyższa w stosunku do roku bazowego (1995). Udziały emisji HFCs, PFCs i SF₆ w całkowitej emisji w roku 2004 wynoszą odpowiednio: 0,61%, 0,07% i 0,006%.

1. Wprowadzenie

1.1 Podstawowe informacje o inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych

Niniejszy raport stanowi odpowiednik anglojęzycznego raportu *National Inventory Report* (NIR), który jest sporządzany na potrzeby wypełniania zobowiązań Polski wynikających z Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych ds. zmian klimatu (UNFCCC) odnośnie raportowania wielkości emisji gazów cieplarnianych (GC) i ich prekursorów.

Krajowa inwentaryzacja i towarzyszące jej tablice w układzie Common Reporting Format (CRF) zostały przygotowane zgodnie z uaktualnionymi wskazówkami UNFCCC *Reporting Guidelines on Annual Inventories*, zawartymi w dokumencie FCCC/SBSTA/2006/9.

Podstawowym celem Konwencji UNFCCC jest „...ustabilizowanie koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiegałby niebezpiecznej ingerencji człowieka w system klimatyczny...”. Podstawowym dowodem na wypełnianie zobowiązań konwencji jest coroczne opracowywanie inwentaryzacji emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych przez kraje — sygnatariuszy konwencji.

W niniejszym raporcie przedstawiono wyniki inwentaryzacji w 2004 roku następujących gazów cieplarnianych: dwutlenku węgla — CO₂, metanu — CH₄, podtlenku azotu — N₂O, fluorowanych gazów przemysłowych (HFCs, PFCs i sześćfluorku siarki — SF₆) oraz następujących prekursorów gazów cieplarnianych: tlenku węgla — CO, tlenków azotu (NO + NO₂) — NO_x, niemetanowych lotnych związków organicznych — NMLZO jak również tlenków siarki — SO_x. Polska wybrała rok 1988 jako rok bazowy dla trzech głównych gazów cieplarnianych (CO₂, CH₄, N₂O) a rok 1995 dla gazów przemysłowych (HFCs, PFCs, SF₆). Szczegółowe tabele zawierające dane inwentaryzacyjne znajdują się w załączniku 6.

1.2 Opis rozwiązań instytucjonalnych na potrzeby krajowej inwentaryzacji GC

Opracowywanie inwentaryzacji krajowej emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych oraz innych zanieczyszczeń powietrza na potrzeby Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (UNFCCC) oraz Konwencji w sprawie Transgranicznego Zanieczyszczania Powietrza na Długo Odległości (CLRTAP) jest zadaniem Krajowego Centrum Inwentaryzacji Emisji (KCIE) utworzonego w roku 2000 Instytucji Ochrony Środowiska w Warszawie. Od roku 2006 KCIE wykonuje swoje zadania w ramach Krajowego Administratora Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji utworzonego również w Instytucji Ochrony Środowiska.

Inwentaryzacja emisji gazów cieplarnianych oraz ich prekursorów opracowywana jest we współpracy z indywidualnymi ekspertami, a także instytucjami, do których należą m. in.: Główny Urząd Statystyczny (GUS), Agencja Rynku Energii (ARE SA), Instytut Ekologii i Terenów Uprzemysłowionych (IETU), Instytut Transportu Samochodowego (ITS), Biuro Urządzania Lasu i Gospodarki Leśnej (BULiGL).

1.3 Ogólny opis procesu przygotowania inwentaryzacji

Inwentaryzacja emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych wykonywana jest na podstawie obecnie obowiązujących wytycznych IPCC, a w przypadku prekursorów GC zgodnie z metodyką opracowaną przez UN ECE/EMEP [IPCC 1997, IPCC 2000, IPCC 2003, EEA 2004]. Tam, gdzie było to możliwe, wypracowane zostały krajowe wskaźniki i metodyka inwentaryzacji. Najważniejsze cechy charakterystyczne dla procesu przygotowywania inwentaryzacji można przedstawić następująco:

- dane o aktywnościach źródeł emisji pochodzą głównie z oficjalnych publikacji statystycznych GUS, a w przypadku ich braku wykorzystywane są wyniki opracowań specjalistycznych lub ocen eksperckich zamawianych przez Ministerstwo Środowiska;
- wskaźniki emisji dla głównych źródeł emisji są w większości przyjmowane na podstawie badań krajowych; domyślne wskaźniki IPCC są wykorzystywane w przypadkach dużej niepewności co do własnego wskaźnika emisji lub gdy udział danego źródła w emisji krajowej jest niewielki;
- wszystkie dane o aktywnościach, wskaźniki emisji i wyniki emisji są przechowywane w bazie danych KCIE, która jest sukcesywnie rozbudowywana dla spełniania stale rosnących wymagań odnośnie raportowania danych o emisji zarówno na potrzeby obydwu konwencji UN FCCC i LRTAP oraz ich protokołów.

1.4 Ogólny opis stosowanej metodyki i wykorzystywanych źródeł informacji

Stosowana metodyka szacowania emisji GC jest zgodna z obowiązującymi wytycznymi opracowanymi przez Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu [IPCC 1997, IPCC 2000]. Wykorzystano tu także krajowe metody szacowania emisji zgodne z wytycznymi [IPCC 2000] dla odzwierciedlenia specyfiki warunków polskich. Dla kategorii, gdzie emisja nie występowała, bądź nie była wyliczana użyto w tabelkach skrótu NE (Not Estimated). Metodyka, wskaźniki emisji, dane o aktywnościach i pomiary wykorzystane w polskiej inwentaryzacji zostały opisane poniżej.

Warto w tym miejscu nadmienić, że nazwa „sektor” i „kategoria” (jak również podsektor i podkategoria) w niniejszym raporcie używane są wymiennie i odno-

sząc się do kategorii (sektorów gospodarczych) ujętych w wytycznych IPCC.

Emisje wynikające ze spalania paliw są obliczane w oparciu o zużycie paliw (w rozbiciu na poszczególne rodzaje paliw, rodzaje źródeł i podsektory) oraz odpowiadające im wskaźniki emisji. Natomiast emisje z procesów innych niż spalanie szacowane są na podstawie aktywności źródła emisji oraz odpowiedniego wskaźnika emisji. Wskaźniki emisji opracowano na podstawie pomiarów lub przeprowadzonych badań. W przypadku braku krajowych wskaźników emisji przyjmuje się wartości wskaźników domyślnych IPCC lub z publikacji międzynarodowych. Emisje gazów innych niż CO₂ są wyrażane w jednostkach ekwiwalentu CO₂ obliczonego w oparciu o wartości Globalnego Potencjału Ocieplenia (Global Warming Potentials — GWP) dla horyzontu 100 lat dla poszczególnych gazów cieplarnianych [IPCC 1995].

Jednym z podstawowych etapów tworzenia inwentaryzacji emisji z sektora 1.A *Energia* jest przygotowanie zestawień pełnego bilansu dla wszystkich paliw objętych inwentaryzacją. Bilanse przygotowywane są na podstawie krajowych bilansów paliw publikowanych przez główny Urząd Statystyczny oraz Agencję Rynku Energii. Zestawienia takie zawierają informacje o wielkości przychodu i rozchodu danego paliwa z poszczególnych źródeł (pozyskania, importu, eksportu, zwiększenia zapasów, przetwarzania na inny nośnik energii oraz zużycia bezpośredniego). Zestawiane są również dane na temat bunkra międzynarodowego.

Przykład bilansu paliw przedstawiono w tabeli 1.1 dla węgla kamiennego oraz w załączniku 2 dla węgla brunatnego i koksującego, oleju opałowego oraz gazu ziemnego wysokometanowego i azotanowanego. Dla każdego z paliw podano składowe bilansu zarówno w jednostkach naturalnych jak i w jednostkach energii.

Tabela 1.1 Zużycie węgla kamiennego energetycznego

Wyznaczanie zużycia paliw w krajowych procesach spalania	Węgiel kamienny	
	10 ³ Mg	TJ
1	2	3
Przychód	102 864	2 428 065
Ze źródeł krajowych	100 535	2 365 534
1) Pozyskanie	100 087	2 355 333
2) Uzysk z przemian lub odzysk	0	0
3) Zmniejszenie zapasów	448	10 200
Import	2 329	62 531
Rozchód	102 864	2 428 065
Zużycie krajowe	82 303	1 932 230
1) Przetwarzanie na nośnik	65 526	1 520 590
a) Wsad substancjalny paliwa	13 585	401 497
b) Spalanie paliw	51 941	1 119 094

1	2	3
2) Zużycie bezpośrednie	16 777	411 640
w tym zużycie nieenergetyczne	1	30
spalono bezpośrednio	16 776	411 610
Spalono w kraju	68 716	1 530 704
Zwiększenie zapasów	407	11 963
Eksport	19 684	532 681
Straty i różnice bilansowe	471	-48 809
Wartość opałowa	MJ/kg	22,28
Współczynnik emisji	kg/GJ	96,60

Dane o ilości paliwa spalonego w kraju w danym roku wykorzystywane są do obliczania średniej wartości opałowej (netto) dla poszczególnych paliw. Tak obliczona wartość opałowa stanowi podstawę do wyliczenia krajowego wskaźnika emisji CO₂ dla głównych paliw, który powstaje na podstawie wzorów empirycznych wiążących wartość opałową netto z zawartością węgla pierwiastkowego. Maksymalna (potencjalna) emisja CO₂ z danego paliwa jest z kolei wyliczana na podstawie oszacowanego wskaźnika emisji. Jest to jeden ze sposobów weryfikacji wielkości emisji CO₂, oszacowanej w oparciu o podejście sektorowe (*sectoral approach*).

Dane o aktywnościach źródeł emisji pochodzą głównie z oficjalnych publikacji statystycznych GUS; w przypadku ich braku wykorzystywane są wyniki opracowań specjalistycznych lub ocen eksperckich zamawianych przez Ministerstwo Środowiska.

Głównym źródłem informacji o aktywnościach dla sektora *Energia* jest „Gospodarka paliwo-energetyczna”, publikowana przez GUS. Dane o zużyciu paliw w podkategorii *Transport*, w tym rozbieżności zużycia paliw na poszczególne rodzaje pojazdów są opracowywane corocznie przez ekspertów z Instytutu Transportu Samochodowego (ITS), podobnie jak wskaźniki emisji dla podkategorii transport drogowy.

1.5 Główne źródła emisji

Źródła emisji we wszystkich sektorach są identyfikowane jako główne źródła emisji na podstawie ich udziału w emisji krajowej i/lub ocenę trendu emisji zgodnie z metodyką [IPCC 2000]. Pełne tabele 7.A1—7.A3 wg IPCC Good Practice Guidance, zawierające ocenę poziomu emisji i ocenę trendu są umieszczone w załączniku 1.

1.6 Informacja o procedurach kontroli i oceny jakości inwentaryzacji (QA/QC)

Pełna procedura kontroli (QC) i oceny jakości (QA) inwentaryzacji oraz jej weryfikacji nie jest jeszcze w pełni wypracowana w krajowym systemie inwentaryzacji. Generalnie działania podlegające procedurom kontroli jakości inwentaryzacji obejmują rutynową

i jednolitą kontrolę zapewniającą spójność danych dla całych serii, ich poprawność i kompletność. Potencjalne błędy i pominięcia są sprawdzane także w ramach rutynowych kontroli. Rozszerzona procedura kontroli jakości prowadzona jest dla bardziej szczegółowych metod obliczeniowych poprzez szczegółowy przegląd danych wejściowych, wskaźników emisji oraz samych metod. Ocena jakości obejmuje przegląd zewnętrzny dokonywany okresowo pod auspicjami Ministerstwa Środowiska.

Pierwsza wersja inwentaryzacji powstaje 12—14 miesięcy po zakończeniu roku sprawozdawczego, głównie w zależności od dostępności wymaganych danych o aktywnościach źródeł emisji. Większość danych wejściowych wykorzystywanych w inwentaryzacji pochodzi z oficjalnej krajowej statystyki, gdzie również przechodzi procedury kontroli jakości, przy czym podczas wykonywania inwentaryzacji nadal dokonywane są szczegółowe kontrole danych wejściowych, w tym konsultacje z instytucjami będącymi źródłami danych. Konsultacje te obejmują zarówno korektę danych jak również właściwą ich interpretację. Tam, gdzie jest to możliwe, wykorzystywane są dla celów porównawczych zestawy danych z różnych źródeł informacji. Najważniejsze instytucjonalne źródła informacji to Główny Urząd Statystyczny oraz Agencja Rynku Energii, a także szereg współpracujących ekspertów i instytucji. Wyliczone dla danego roku wielkości emisji są porównywane z odpowiednimi wielkościami dla lat poprzednich (trend emisji), a w razie wystąpienia załamania trendu są one sprawdzane bardziej szczegółowo. Po zakończeniu kontroli przygotowywana jest finalna wersja tablic CRF wraz z towarzyszącym raportem. Program CRF Reporter wykorzystywany jest również jako narzędzie służące do wykrywania potencjalnych błędów i pominięć w krajowej inwentaryzacji.

1.7 Ocena niepewności

Ocena niepewności inwentaryzacji emisji GC za rok 2004 dokonana obecnie opiera się na obliczeniach i opiniach ekspertów z roku 2006 (w odniesieniu do inwentaryzacji za rok 2002) i zaleceniach ekspertów wyrażonych w trakcie przeglądu inwentaryzacji przepro-

wadzonego przez Sekretariat UNFCCC w 2005 r. Obliczenia uwzględniają metodykę uproszczoną dla sektora 5 i dla fluorowanych gazów przemysłowych. Wielkości niepewności dla poszczególnych źródeł znacznie się różnią; więcej szczegółów przedstawiono w załączniku 5.

1.8 Ogólna ocena kompletności

Inwentaryzacja emisji GC dla Polski zawiera oszacowanie emisji praktycznie ze wszystkich źródeł znanych autorom. Nie uwzględniono natomiast następujących źródeł emisji mających znikomy udział w emisji krajowej:

w sektorze *Energia* — *Emisja lotna z paliw*:

- emisja CO₂ i CH₄ z *Przetwórstwa paliw stałych* (1.B.1.b)
- emisja CO₂ z *Kopalnictwa węgla* (1.B.1.a)
- części procesów z podkategorii *Ropa naftowa i gaz ziemny* (1.B.2 a i b)

w sektorze *Procesy przemysłowe*:

- emisja CO₂ z *Pokrycia asfaltem dachów* (2.A.5)
- emisja CO₂ z *Pokryć asfaltowych dróg* (2.A.6)
- emisja CH₄ z *Produkcji żelazostopów* (2.C.2)
- emisja CH₄ z *Produkcji aluminium* (2.C.3)
- emisja CO₂ z *Produkcji żywności i napojów* (2.D.2)
- emisja CH₄ z *Produkcji spieków* (2.C.1.a)

w sektorze *Rolnictwo*

- emisja CH₄ z *Gleb rolnych* (4.D)

w sektorze *Zmiany użytkowania gruntów i leśnictwo* (w układzie kategorii IPCC 1997)

- emisja N₂O z *Przekształcania lasów, łąk i pastwisk* (5.B)
- emisja CO₂ z *Procesów rozkładu biomasy*

w sektorze *Odpady*

- emisja N₂O ze *Ścieków przemysłowych* (6.B.1)
- emisja N₂O ze *Ścieków komunalnych* (6.B.2)
- emisja CH₄ ze *Spalania odpadów* (6.C).

2. Analiza wyników inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych

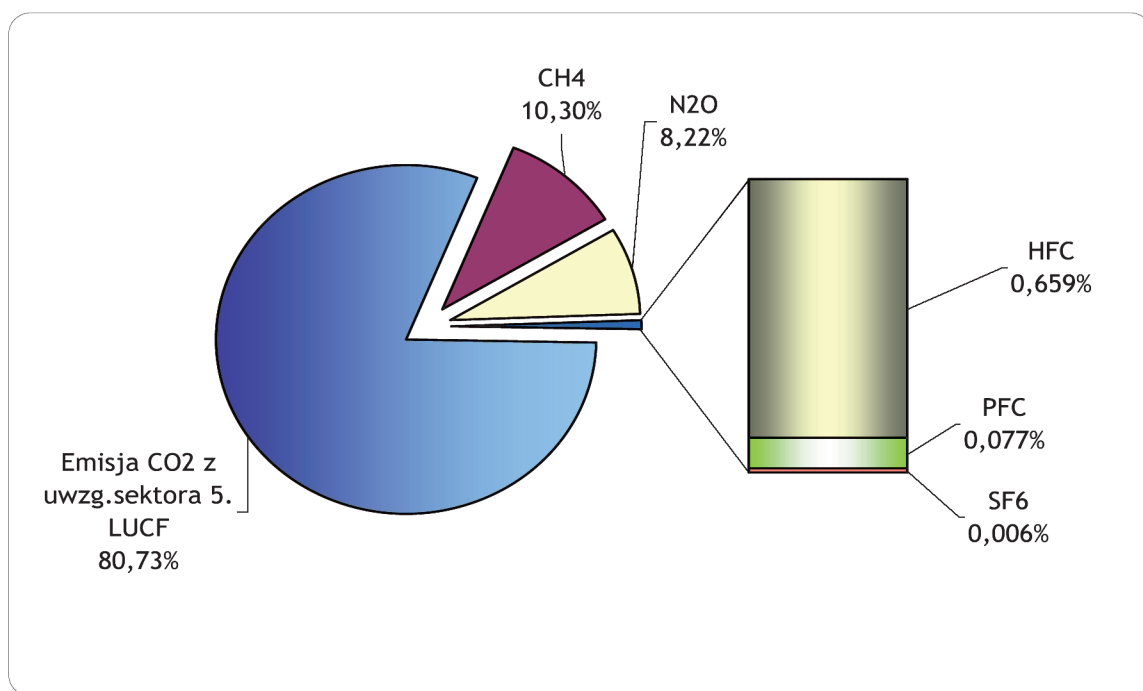
2.1 Wyniki inwentaryzacji za rok 2004

Emisja netto dwutlenku węgla obliczana jest przez odjęcie bilansu emisji i pochłaniania tego gazu dla sektora 5 *Zmiany użytkowania gruntów i leśnictwo* od sumarycznej emisji ze wszystkich sektorów poza 5. Zgodnie z zaleceniami konwencji UNFCCC, emisję CO₂ przedstawiono zarówno z uwzględnieniem jak i bez uwzględnienia wartości dla sektora 5. Ponadto, zgodnie z metodyką IPCC, w inwentaryzacji za 2004 r. nie wliczono do bilansu krajowego emisji CO₂ z biomasy.

Dla gazów innych niż CO₂ wyniki inwentaryzacji można przedstawić — dla porównania jednostkach ekwiwalentu CO₂ przy wykorzystaniu odpowiednich wartości Globalnego Potencjału Ocieplenia GWP, które dla metanu wynosi 21, zaś dla podtlenku azotu 310. Jak widać w tabeli 2.1 dominującą pozycję w emisji krajowej posiada dwutlenek węgla (82,0%), udział metanu i podtlenku azotu jest znacznie mniejszy, odpowiednio 9,6% i 7,7%. Udziały wszystkich gazów przemysłowych mają niewielki udział w krajowej emisji GC (łącznie ok. 0,7%). Udziały poszczególnych gazów, z uwzględnieniem emisji i pochłaniania z sektora 5, zilustrowano na rysunku 2.1.

Tabela 2.1 Emisja gazów cieplarnianych w roku 2004, wyrażona w ekwiwalencie CO₂

Zanieczyszczenie	2004	
	Emisja w ekw. CO ₂ [Gg]	Udział [%]
CO ₂ — netto z kategorią 5	298 654,40	
CO ₂ — bez kategorii 5	325 381,80	82,0
CH ₄	38 113,85	9,6
N ₂ O	30 415,11	7,7
HFCs	2 436,34	0,61
PFCs	285,05	0,07
SF ₆	22,56	0,006
Suma (bez CO ₂ z kategorii 5)	396 654,72	100,0
SUMA (z CO ₂ z kategorii 5)	369 927,32	

Rysunek 2.1. Udziały poszczególnych gazów w emisji krajowej GC z uwzględnieniem emisji i pochłaniania CO₂ z sektora 5 w roku 2004

Emisję gazów cieplarnianych w roku 2004 w rozbiu na główne podsektory przedstawiono w tabelach 2.2 i 2.3. Szczegółowe omówienie wyników znajduje się w dalszej części raportu.

Tabela 2.2 Emisja głównych gazów cieplarnianych w roku 2004 [Gg]

	CO ₂ (bez sektora 5)	CH ₄	N ₂ O
1	2	3	4
RAZEM	325 381,80	1 814,95	98,11
1. ENERGIA	309 119,45	728,96	8,02
A. Spalanie paliw	308 873,24	14,80	8,02
1. Przemysły energetyczne	183 793,97	2,33	2,60
2. Przemysł wytwórczy i budownictwo	38 950,23	2,06	0,66
3. Transport	33 840,99	5,46	3,43
4. Inne sektory	46 783,62	4,85	1,31
5. Inne	5 504,42	0,11	0,02
B. Emisja lotna z paliw	246,21	714,16	NE
1. Paliwa stałe	0,74	473,29	NE
2. Ropa naftowa i gaz ziemny	245,47	240,87	NE
2. PROCESY PRZEMYSŁOWE	15 389,48	14,72	14,20
A. Produkty mineralne	7 176,43	NE	NE

1	2	3	4
B. Przemysł chemiczny	3 642,59	12,15	14,20
C. Produkcja metali	4 570,46	2,57	NE
D. Inne wyroby	NE	NE	NE
G. Inne	NE	NE	NE
3. UŻYTKOWANIE ROZPUSZCZALNIKÓW I INNYCH PRODUKTÓW	580,67	NE	0,40
4. ROLNICTWO	NE	581,18	71,15
A. Fermentacja jelitowa	NE	417,08	NE
B. Odchody zwierzęce	NE	162,77	18,34
D. Gleby rolne	NE	NE	52,76
F. Spalanie odpadów roślinnych	NE	1,34	0,06
5. ZMIANY UŻYTKOWANIA GRUNTÓW I LEŚNICTWO	-26 727,40	0,18	0,0012
A. Grunty leśne	-36 398,99	NE	NE
B. Użytki rolne	13 044,68	NE	NE
C. Łąki i pastwiska	7 238,15	NE	NE
D. Grunty podmokłe	NE	NE	NE
E. Grunty zamieszkałe	-10 611,24	0,18	0,0012
F. Pozostałe grunty	NE	NE	NE
6. ODPADY	292,20	489,90	4,35
A. Składowanie odpadów stałych	NE	321,32	NE
B. Gospodarka ściekami	NE	168,59	4,24
C. Spalanie odpadów	292,20	NE	0,10

Tabela 2.3 Emisja gazów przemysłowych: HFCs, PFCs i SF₆ w roku 2004 [Gg]

2004	HFCs	PFCs	SF ₆	Suma w ekw. CO ₂
1	2	3	4	5
Suma gazów przemysłowych [Gg ekw. CO ₂]	2 436,34	285,05	22,56	2 743,95
C. Produkcja metali	NE	266,70	NE	266,70
3. Produkcja aluminium	NE	266,70	NE	266,70
F. Stosowanie HFC, PFC i SF ₆	2 436,34	18,35	22,56	2 477,25
1. Urządzenia chłodnicze i klimatyzacyjne	2 060,06	NE	NE	2 060,06
2. Pianki	20,34	NE	NE	20,34

1	2	3	4	5
3. Gaśnice	7,17	18,35	NE	25,51
4. Aerozole	348,78	NE	NE	348,78
8. Urządzenia elektryczne	NE	NE	22,56	22,56

W tabeli 2.4 jako uzupełnienie do tabel 2.2 i 2.3 przedstawiono szczegółowo udziały poszczególnych sektorów w krajowej emisji CO₂, CH₄ i N₂O w roku 2004.

Tabela 2.4. Udział poszczególnych sektorów w emisji w roku 2004

Udział poszczególnych sektorów w emisji w roku bieżącym	Udział [%]		
	CO ₂ (bez sektora 5)	CH ₄	N ₂ O
1	2	3	4
RAZEM	100,00	100,00	100,00
1. ENERGIA	95,00	40,16	8,17
A. Spalanie paliw	94,93	0,82	8,17
1. Przemysły energetyczne	56,49	0,13	2,64
2. Przemysł wytwórczy i budownictwo	11,97	0,11	0,68
3. Transport	10,40	0,30	3,50
4. Inne sektory	14,38	0,27	1,33
5. Inne	1,69	0,01	0,02
B. Emisja lotna z paliw	0,08	39,35	NE
1. Paliwa stałe	0,0002	26,08	NE
2. Ropa naftowa i gaz ziemny	0,08	13,27	NE
2. PROCESY PRZEMYSŁOWE	4,73	0,81	14,47
A. Produkty mineralne	2,21	NE	NE
B. Przemysł chemiczny	1,12	0,67	14,47
C. Produkcja metali	1,40	0,14	NE
D. Inne wyroby	NE	NE	NE
G. Inne	NE	NE	NE
3. UŻYTKOWANIE ROZPUSTCZALNIKÓW I INNYCH PRODUKTÓW	0,18	NE	0,41
4. ROLNICTWO	NE	32,02	72,52
A. Fermentacja jelitowa	NE	22,98	NE
B. Odchody zwierzęce	NE	8,97	18,69
D. Gleby rolne	NE	NE	53,77
F. Spalanie odpadów roślinnych	NE	0,07	0,06

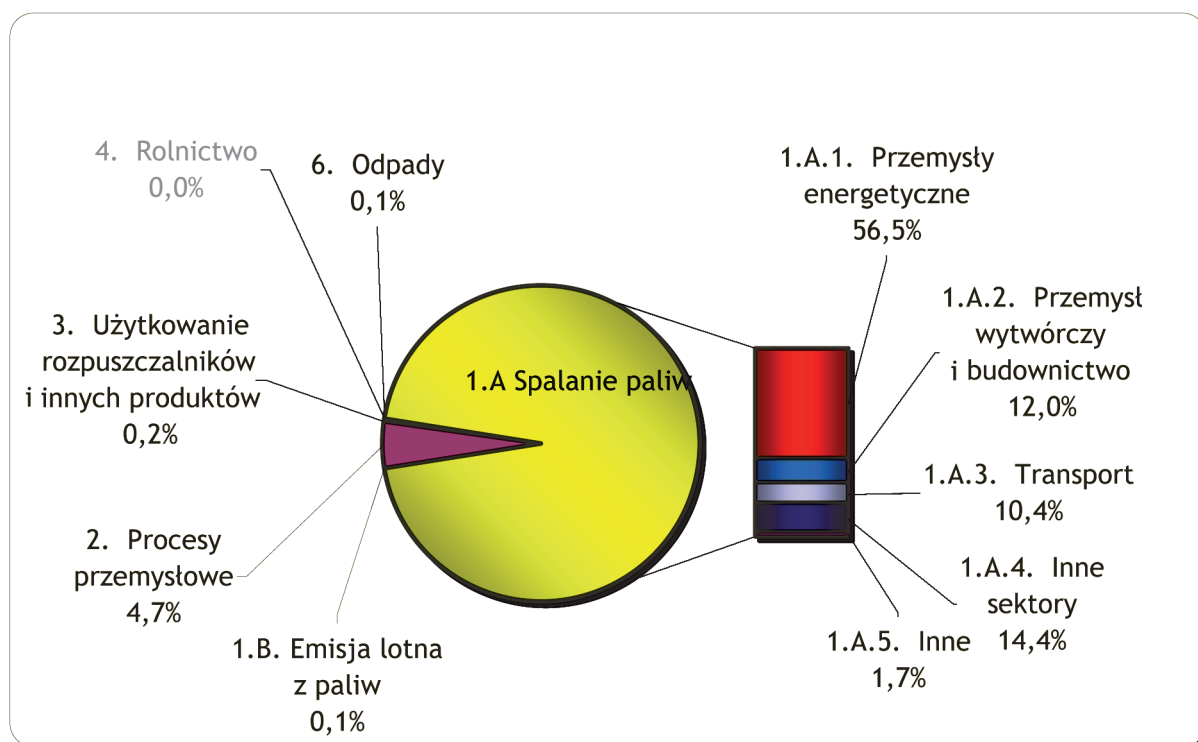
1	2	3	4
5. ZMIANY UŻYTKOWANIA GRUNTÓW I LEŚNICTWO	NE	0,01	0,0012
A. Grunty leśne	NE	NE	NE
B. Użytki rolne	NE	NE	NE
C. Łąki i pastwiska	NE	NE	NE
D. Grunty podmokłe	NE	NE	NE
E. Grunty zamieszkałe	NE	0,01	0,0012
F. Pozostałe grunty	NE	NE	NE
6. ODPADY	0,09	26,99	4,43
A. Składowanie odpadów stałych	NE	17,70	NE
B. Gospodarka ściekami	NE	9,29	4,32
C. Spalanie odpadów	0,09	NE	0,11

2.2 Charakterystyka emisji gazów cieplarnianych w 2004 roku według gazów

Dwutlenek węgla (CO₂)

Emisję CO₂ (bez sektora 5) w roku 2004 oszacowano na 325 381,80 tysięcy ton. Jest to wartość o 34,3% mniejsza od emisji w roku bazowym (1988). Emisja CO₂ stanowiła 82,0% całkowitej emisji GC w Polsce w roku 2004. Głównym źródłem emisji CO₂ jest podkategoria Spalanie Paliw (1.A). Udział tego sektora stanowił 94,9% w całkowitej emisji CO₂ w roku 2004.

Udziały głównych podkategorii sektora 1.A były następujące: *Przemysły energetyczne* — 56,5%, *Przemysł wytwórczy i budownictwo* — 12,0%, *Transport* — 10,4% oraz *Inne Sektory* — 14,4%. Dla *Procesów przemysłowych* udział w całkowitej emisji CO₂ w roku 2004 wyniósł 4,7% (rys. 2.2). W tym sektorze głównym źródłem emisji są *Produkty mineralne* (szczególnie *produkcja cementu*). Emisję i pochłanianie CO₂ w sektorze 5 w roku 2004 oszacowano na ok. 26,7 milionów ton. Oznacza to, że ok. 7,2% całkowitej emisji CO₂ jest pochłaniane przez lasy (patrz rozdział 3).

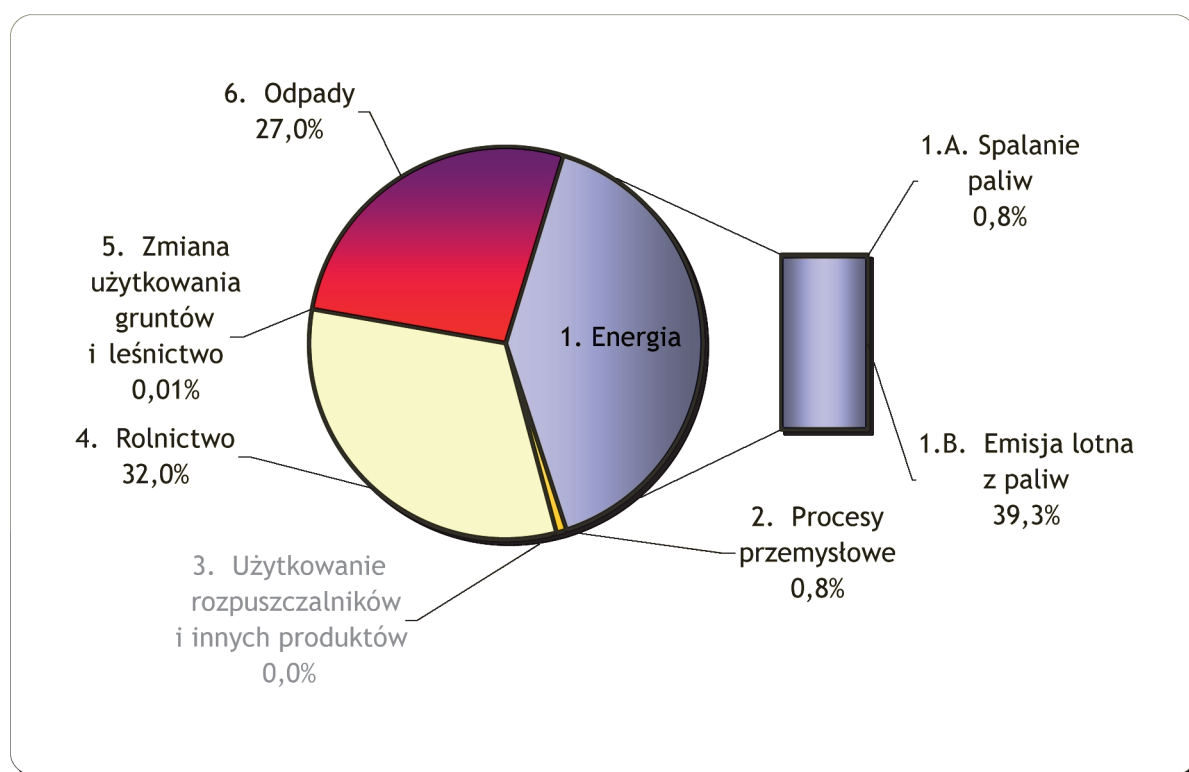

Rys. 2.2. Emisja dwutlenku węgla w 2004 roku według sektorów

Metan (CH_4)

Emisja metanu w roku 2004 wyniosła 1 814,95 Gg tj. 38,11 milionów ton ekwiwalentu CO_2 . Emisja w roku 2004 w porównaniu do roku 1988 była mniejsza o 22,6%. Udział metanu w całkowitej krajowej emisji GC w roku 2004 wyniósł 9,6%. Główne źródła emisji metanu stanowią trzy kategorie: *Emisja lotna z paliw, Rolnictwo i Odpady*. Ich udziały w krajowej emisji metanu w roku 2004 wynoszą odpowiednio 39,3%, 32,0%

i 27,0% (rys. 2.3). Na emisję z pierwszej z wymienionych kategorii składa się emisja z kopalń podziemnych (ok. 26,1% całkowitej emisji CH_4) oraz emisja z systemu ropy naftowej i gazowniczego (łącznie ok. 13,3% emisji). Emisja z kategorii *Fermentacja jelitowa* (4.A) była dominującym źródłem emisji w sektorze Rolnictwa z udziałem ok. 23,0% w emisji metanu w roku 2004. Emisja z *Gospodarki ściekami* wyniosła 9,29% emisji krajowej, natomiast emisja ze *Składowisk odpadów* stanowiła ok. 17,7% krajowej emisji metanu.

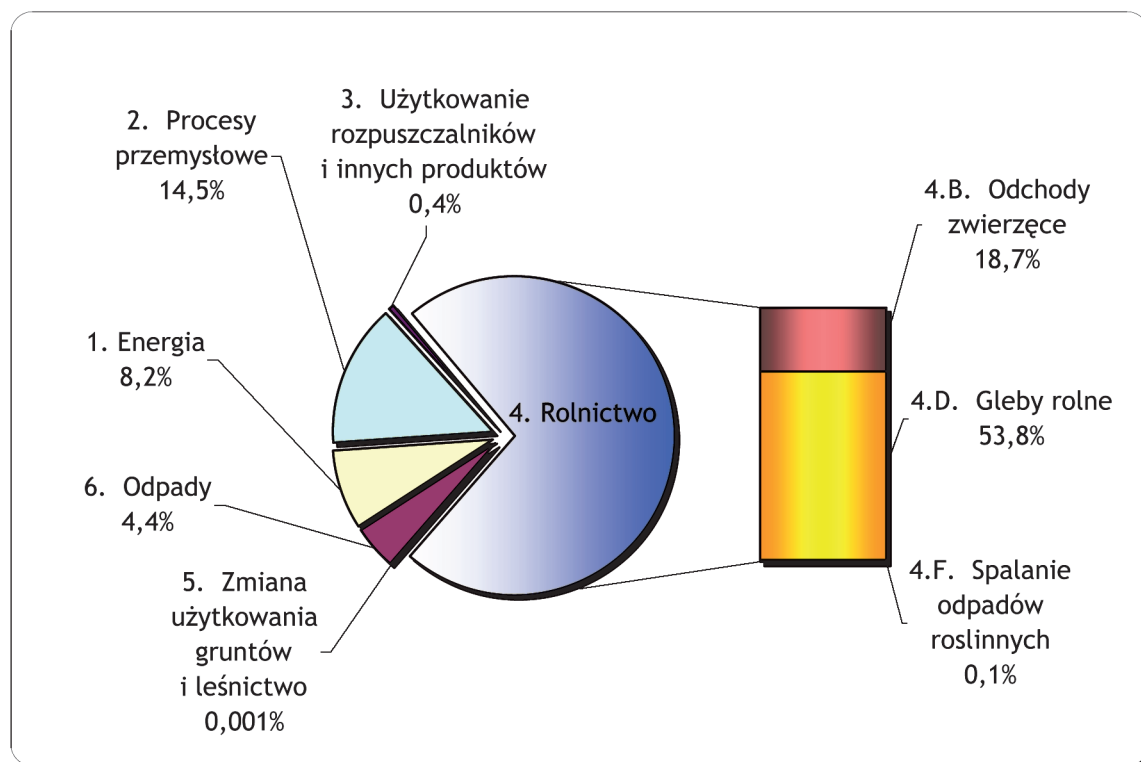

Rys. 2.3. Emisja metanu w 2004 roku według sektorów

Podtlenek azotu (N_2O)

Emisja podtlenku azotu w roku 2004 wyniosła 98,11 Gg tj. ok. 30,42 milionów ton ekwiwalentu CO_2 . Emisja N_2O była o 28,4% mniejsza niż w roku 1988. Udział emisji N_2O stanowił 7,7% całko-

witej emisji GC w roku 2004. Główne źródła emisji podtlenku azotu i ich udziały w całkowitej emisji N_2O w roku 2004 są następujące: *Gleby rolne* — 53,8%, *Odchody zwierzęce* — 18,7%, *Przemysł chemiczny* — 14,5% oraz *Spalanie paliw* — 8,2% (rys. 2.4).

Rys. 2.4 Emisja podtlenku azotu w 2004 roku według sektorów

Emisja gazów przemysłowych

Emisja gazów przemysłowych (HFCs, PFCs i SF_6) w roku 2004 wyniosła łącznie 2 743,95 Gg ekwiwalentu CO_2 , co stanowi ok. 0,7% całkowitej emisji GC w roku 2004. Emisja HFCs w roku 2004 była o 2 409,90 Gg ekwiwalentu CO_2 wyższa niż w roku 1995. Emisja PFCs w roku 2004 była o 13,9% wyższa niż w roku 1995. Zmiana emisji zależy od poziomu produkcji aluminium (głównego źródła PFC) i wykorzystania C_4F_{10} w gaśnicach.

Emisja SF_6 w roku 2004 była o 71,6% wyższa niż w roku 1995. Głównym źródłem emisji SF_6 są wycieki ze sprzętu elektrycznego podczas jego użytkowania i produkcji.

2.3 Charakterystyka emisji gazów cieplarnianych według sektorów

W tabeli 2.5 przedstawiono emisje gazów cieplarnianych wyrażone w ekwiwalencie CO_2 dla roku 1988 i 2004 w podziale na główne sektory.

Tabela 2.5. Krajowa emisja gazów cieplarnianych według sektorów w roku bazowym (1988/1995) i 2004

	suma [Gg ekw. CO_2]		(2004—bazowy) /bazowy
	Rok bazowy	2004	
Suma (z sektorem 5)	553 976,16	369 927,32	−0,33
Suma (bez sektora 5)	586 902,6	396 650,64	−0,32
1. Energia	497 964,7	326 913,31	−0,34
2. Procesy przemysłowe	27 356,2	22 843,21	−0,16
3. Użytkowanie rozpuszczalników i innych produktów	1 006,5	704,67	−0,30
4. Rolnictwo	52 378,1	34 261,71	−0,35
5. Zmiany użytkowania gruntów i leśnictwo	−32 926,5	−26 723,32	−0,19
6. Odpady	8 197,2	11 927,75	0,46

Energia

Emisja gazów cieplarnianych z sektora Energia w 2004 roku była niższa o 34,4% niż w roku 1988. Udział tego sektora w całkowitej emisji GC w 2004 ro-

ku wyniósł blisko 82,4%. Emisja CO₂ stanowi ok. 94,6% całkowitej emisji z sektora *Energia* w 2004 roku. Największy udział w emisji GC z tego sektora miała emisja spowodowana przez spalanie węgla (tab. 2.6).

Tabela 2.6. Emisja GC z podsektorów w kategorii Energia w 2004 roku

Sektory	Emisja [Gg ekw. CO ₂]	% udział w całk. emisji z kat. Energia	% udział podsektorów w całk. emisji		
			CO ₂	CH ₄	N ₂ O
1. ENERGIA	326 913,31	100,0	94,6	4,7	0,8
A. Spalanie paliw	311 669,78	95,3	94,5	0,1	0,8
1. Przemysł energetyczny	184 647,35	56,5	56,2	0,0	0,2
2. Przemysł wytwórczy i budowlany	39 199,45	12,0	11,9	0,0	0,1
3. Transport	35 020,32	10,7	10,4	0,0	0,3
4. Inne sektory	47 290,72	14,5	14,3	0,0	0,1
5. Inne	5 511,94	1,7	1,7	0,0	0,0
B. Emisja lotna z paliw	15 243,53	4,7	0,1	4,6	0,0
1. Paliwa stałe	9 939,89	3,0	0,0	3,0	0,0
2. Ropa naftowa i gaz ziemny	5 303,64	1,6	0,1	1,5	0,0

Procesy przemysłowe i Użytkowanie rozpuszczalników i innych produktów

Tabela 2.7 zawiera szczegółowe informacje o emisji CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC i SF₆ z sektora *Procesy przemysłowe* w 2004 roku. Emisja GC z tego sektora była o 16,5% niż roku 1988. Udział tego sektora w całkowitej emisji GC w 2004 roku oszacowano na

ok. 5,8%. Głównym źródłem emisji GC w tym sektorze były: produkcja cementu, kwasu azotowego i amoniaku.

Udział emisji z sektora *Użytkowanie rozpuszczalników i innych produktów* w całkowitej emisji GC w 2004 roku oszacowano na ok. 2% (tab. 2.7), przy czym emisja gazów cieplarnianych z tego sektora była niższa o 30,0% w porównaniu do roku 1988.

Tabela 2.7. Emisja CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC i SF₆ z sektorów *Procesy przemysłowe i Użytkowanie rozpuszczalników i innych produktów* w 2004 roku

Sektory	Emisja [Gg ekw. CO ₂]	% udział w całk. emisji z kat. Procesy przem. i Użytk. rozpusz.	% udział podsektorów w całk. emisji			
			CO ₂	CH ₄	N ₂ O	HFC, PFC i SF ₆
1	2	3	4	5	6	7
2. PROCESY PRZEMYSŁOWE	22 843,21	100,0	67,4	1,4	19,3	12,0
A. Produkty mineralne	7 176,43	31,4	31,4	0,0	0,0	
B. Przemysł chemiczny	8 298,50	36,3	15,9	1,1	19,3	
C. Produkcja metali	4 891,03	21,4	20,0	0,2	0,0	1,2
D. Inne wyroby	NE	NE				

1	2	3	4	5	6	7
F. Stosowanie HFC, PFC i SF ₆	2 477,25	10,8				
G. Inne	NE	NE				
3. UŻYTKOWANIE ROZPUST- CZALNIKÓW I INNYCH PRO- DUKTÓW	704,67	100	82,4	0,0	17,6	

Rolnictwo

Udział tego sektora w całkowitej emisji GC w 2004 roku oszacowano na ok. 8,6%, przy czym największy udział w całkowitej emisji GC z tego sektora

w 2004 roku miała emisja N₂O. W porównaniu z emisją w roku 1988 nastąpił jej spadek o 34,6%. Główne źródła emisji GC w tej kategorii to: Gleby rolne, Fermentacja jelitowa i Odchody zwierzęce (tab. 2.8).

Tabela 2.8. Emisje GC z sektora *Rolnictwo* w 2004 roku

Sektory	Emisja [Gg ekw. CO ₂]	% udział w całk. emisji z kat. Rolnictwo	% udział podsektorów w całk. emisji	
			CH ₄	N ₂ O
4. ROLNICTWO	34 261,71	100,0	35,6	64,4
A. Fermentacja jelitowa	8 758,69	25,6	25,6	0,0
B. Odchody zwierzęce	9 103,79	26,6	10,0	16,6
D. Gleby rolne	16 354,08	47,7	0,0	47,7
F. Spalanie odpadów roślinnych	45,15	0,1	0,1	0,0

Odpady

Emisja GC z sektora *Odpady* w 2004 roku była wyższa o 45,5% niż w roku 1988. Udział tego sektora w całkowitej

tej emisji GC w 2004 roku wyniósł 3,0%. Tak jak przedstawiono w tabeli 2.9, dominująca w tym sektorze jest emisja CH₄. Największa część emisji GC pochodzi z *Gospodarki ściekami* oraz ze *Składowania odpadów stałych*.

Tabela 2.9. Emisja GC dla kategorii *Odpady* w 2004 roku

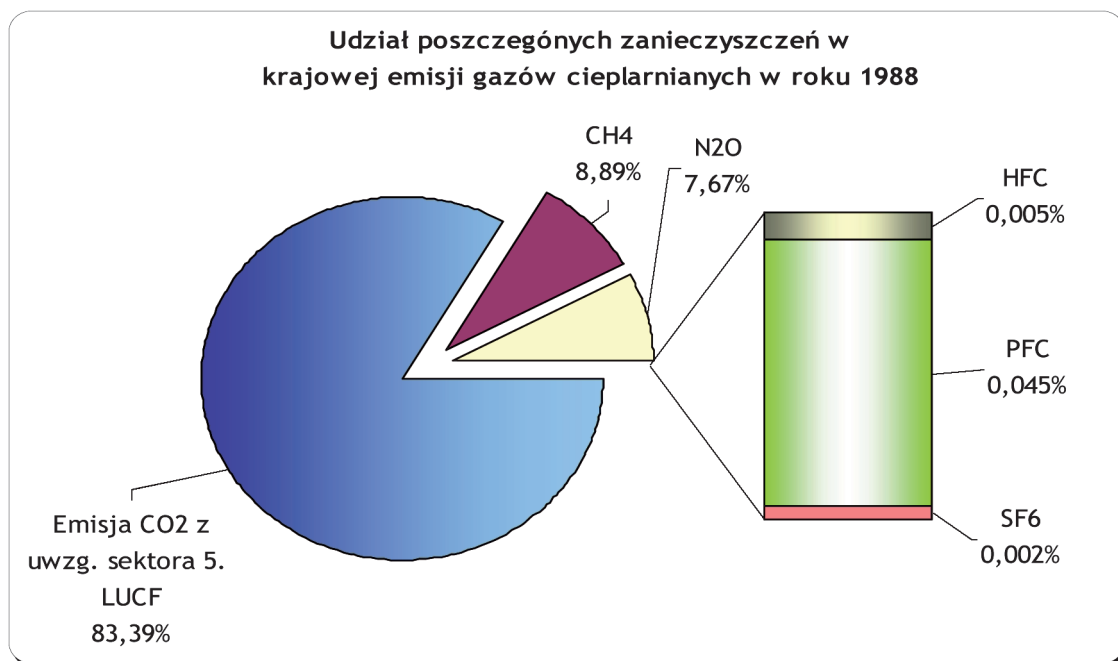
Sektory	Emisja [Gg ekw. CO ₂]	% udział w całk. emisji z kat. Energia	% udział podsektorów w całk. emisji		
			CO ₂	CH ₄	N ₂ O
6. ODPADY	11 927,75	100	2,4	86,3	11,3
A. Składowanie odpadów stałych	6 747,62	56,6	0,0	56,6	0,0
B. Gospodarka ściekami	4 855,53	40,7	0,0	29,7	11,0
C. Spalanie odpadów	324,60	2,7	2,4	0,0	0,3

2.4 Porównanie wielkości emisji do roku bazowego (1988/1995)

Strukturę udziału głównych gazów cieplarnianych w krajowej emisji w roku bazowym (1988/1995) przedstawiono w tabeli 2.10 i na rysunku 2.5.

Tabela 2.10. Struktura emisji GC w roku 1988/1995, wyrażona w ekwiwalencji CO₂

Zanieczyszczenie	Rok bazowy 1988 (1995)	
	Emisja w ekw. CO ₂ [Gg]	Udział [%]
CO ₂ — netto z kategorią 5	461 951,16	
CO ₂ — bez kategorii 5	494 885,88	84,3
CH ₄	49 256,41	8,4
N ₂ O	42 478,82	7,2
HFCs	26,44	0,0045
PFCs	250,18	0,0426
SF ₆	13,15	0,0022
Suma (bez CO ₂ z 5)	586 910,88	100,0
SUMA (z CO ₂ z 5)	553 976,16	

Rysunek 2.5. Udziały poszczególnych GC w krajowej emisji GC z uwzględnieniem sektora 5 w roku bazowym (1988/1995)

W porównaniu do roku 1988 udział emisji CO₂ w roku 2004 zmniejszył się z 84,3% do 82,0%. Wartości oszacowanych emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych dla roku 2004 wyrażone w ekwiwalencji CO₂ w porównaniu z wynikami roku bazowego 1988 zaprezentowano w tabeli 2.11.

Tabela 2.11. Zmiana emisji gazów cieplarnianych w roku 2004 w stosunku do roku bazowego

Zanieczyszczenie	Rok bazowy	2004	2004/rok bazowy [%]
	Emisja w ekw. CO ₂ [Gg]	Emisja w ekw. CO ₂ [Gg]	
CO ₂ — netto z kategorią 5	461 951,16	298 654,40	64,65
CO ₂ — bez kategorii 5	494 885,88	325 381,80	65,75
CH ₄	49 256,41	38 113,85	77,38
N ₂ O	42 478,82	30 415,11	71,60
HFCs	26,44	2 436,34	9 214,15
PFCs	250,18	285,05	113,94
SF ₆	13,15	22,56	171,64
Suma (bez CO ₂ z 5)	586 910,88	396 654,72	67,58
SUMA (z CO ₂ z 5)	553 976,16	369 927,32	66,78

2.5 Porównanie emisji gazów cieplarnianych w 2004 i 2003 roku

Zmiany w krajowej emisji i pochłanianiu GC w 2004 roku w porównaniu do 2003 roku były następujące:

CO ₂ (bez sekt. 5)	— emisja spadła do	98,33%
CH ₄	— emisja spadła do	99,33%
N ₂ O	— emisja wzrosła do	100,79%
HFCs	— emisja wzrosła do	133,52%
PFCs	— emisja wzrosła do	102,41%
SF ₆	— emisja wzrosła do	114,42%

Poniżej, oddzielnie dla każdego gazu cieplarnianego, przedstawiono wyniki w podziale na sektory i podsektory w odniesieniu do emisji w latach 2003 i 2004 oraz różnice między tymi latami.

Dwutlenek węgla (CO₂)

W okresie od 2003 do 2004 roku emisja CO₂ (bez sektora 5) spadła o 1,7% (Tabela 2.12). Emisja w podsektorze *Spalanie paliw* spadła o 2,0%. W sektorze *Procesy Przemysłowe* w porównaniu do roku 2003 emisja wzrosła o 6,1%, w sektorze *Odpady* emisja spadła o 35,8%.

Tabela 2.12. Porównanie emisji dwutlenku węgla w 2003 i 2004 roku

Rok	CO ₂ [Gg]		2004/2003 [%]
	2003	2004	
1	2	3	4
RAZEM (bez sektora 5)	330 899,9	325 381,8	98,3
1. ENERGIA	315 421,2	309 119,4	98,0
A. Spalanie paliw	315 208,5	308 873,2	98,0
1. Przemysły energetyczne	185 088,3	183 794,0	99,3
2. Przemysł wytwórczy i budownictwo	42 374,4	38 950,2	91,9
3. Transport	32 315,6	33 841,0	104,7
4. Inne sektory	50 495,8	46 783,6	92,6
5. Inne	4 934,5	5 504,4	111,5
B. Emisja lotna z paliw	212,7	246,2	115,8
1. Paliwa stałe	0,8	0,7	98,4
2. Ropa naftowa i gaz ziemny	211,9	245,5	115,8

1	2	3	4
2. PROCESY PRZEMYSŁOWE	14 500,4	15 389,5	106,1
A. Produkty mineralne	6 558,3	7 176,4	109,4
B. Przemysł chemiczny	3 402,5	3 642,6	107,1
C. Produkcja metali	4 539,6	4 570,5	100,7
D. Inne wyroby	NE	NE	NE
G. Inne	NE	NE	NE
3. UŻYTKOWANIE ROZPUSTCZALNIKÓW I INNYCH PRODUKTÓW	523,4	580,7	110,9
4. ROLNICTWO	NE	NE	NE
A. Fermentacja jelitowa	NE	NE	NE
B. Odchody zwierzęce	NE	NE	NE
D. Gleby rolne	NE	NE	NE
F. Spalanie odpadów roślinnych	NE	NE	NE
5. ZMIANY UŻYTKOWANIA GRUNTÓW I LEŚNICTWO	-25 651,7	-26 727,4	104,2
A. Grunty leśne	-35 921,6	-36 399,0	101,3
B. Użytki rolne	14 152,8	13 044,7	92,2
C. Łąki i pastwiska	7 853,0	7 238,2	92,2
D. Grunty podmokłe	NE	NE	NE
E. Grunty zamieszkałe	-11 735,9	-10 611,2	90,4
F. Pozostałe grunty	NE	NE	NE
6. ODPADY	454,9	292,2	64,2
A. Składowanie odpadów stałych	NE	NE	NE
B. Gospodarka ściekami	NE	NE	NE
C. Spalanie odpadów	454,9	292,2	64,2

Metan (CH₄)

Emisja metanu w 2004 roku spadła o 0,7%. Emisja lotna z sektora *Energia* wzrosła o 1,2% w porównaniu do roku 2003, wzrosła emisja CH₄ z sektora *Procesy Przemysłowe* o 7,6%. W sektorze *Odpady* emisja wzrosła o 0,8% (Tabela 2.13).

Tabela 2.13. Porównanie emisji metanu w 2003 i 2004 roku

Rok	CH ₄ [Gg]		2004/2003 [%]
	2003	2004	
1	2	3	4
RAZEM	1 827,24	1 814,95	99,3
1. ENERGIA	720,96	728,96	101,1
A. Spalanie paliw	15,02	14,80	98,6
1. Przemysły energetyczne	2,24	2,33	104,0

1	2	3	4
2. Przemysł wytwórczy i budownictwo	2,43	2,06	84,8
3. Transport	5,38	5,46	101,4
4. Inne sektory	4,86	4,85	99,7
5. Inne	0,11	0,11	101,5
B. Emisja lotna z paliw	705,94	714,16	101,2
1. Paliwa stałe	478,66	473,29	98,9
2. Ropa naftowa i gaz ziemny	227,28	240,87	106,0
2. PROCESY PRZEMYSŁOWE	13,69	14,72	107,6
A. Produkty mineralne	NE	NE	NE
B. Przemysł chemiczny	11,18	12,15	108,7
C. Produkcja metali	2,50	2,57	102,6
D. Inne wyroby	NE	NE	NE
G. Inne	NE	NE	NE
3. UŻYTKOWANIE ROZPUSZCZALNIKÓW I INNYCH PRODUKTÓW	NE	NE	NE
4. ROLNICTWO	606,34	581,18	95,9
A. Fermentacja jelitowa	429,48	417,08	97,1
B. Odchody zwierzęce	175,79	162,77	92,6
D. Gleby rolne	NE	NE	NE
F. Spalanie odpadów roślinnych	1,06	1,34	125,5
5. ZMIANY UŻYTKOWANIA GRUNTÓW I LEŚNICTWO	0,19	0,18	94,6
A. Grunty leśne	NE	NE	NE
B. Użytki rolne	NE	NE	NE
C. Łąki i pastwiska	NE	NE	NE
D. Grunty podmokłe	NE	NE	NE
E. Grunty zamieszkałe	0,19	0,18	94,6
F. Pozostałe grunty	NE	NE	NE
6. ODPADY	486,08	489,90	100,8
A. Składowanie odpadów stałych	319,30	321,32	100,6
B. Gospodarka ściekami	166,78	168,59	101,1
C. Spalanie odpadów	NE	NE	NE

Podtlenek azotu (N₂O)

Emisja N₂O była wyższa o 0,8% w roku 2004 w porównaniu do roku 2003. Głównymi źródłami emisji są podsektory *Gleby rolne* oraz *Odchody zwierzęce*. Emisja z pierwszego źródła wzrosła o 1,7%, a z drugiego spadła o 6,0% (Tabela 2.14).

Tabela 2.14. Porównanie emisji podtlenku azotu w 2003 i 2004 roku

Rok	N ₂ O [Gg]		2004/2003 [%]
	2003	2004	
1	2	3	4
RAZEM	97,35	98,11	100,8
1. ENERGIA	8,03	8,02	99,8
A. Spalanie paliw	8,03	8,02	99,8
1. Przemysły energetyczne	2,61	2,60	99,3
2. Przemysł wytwórczy i budownictwo	0,70	0,66	95,1
3. Transport	3,37	3,43	101,9
4. Inne sektory	1,33	1,31	98,4
5. Inne	0,02	0,02	91,0
B. Emisja lotna z paliw	NE	NE	NE
1. Paliwa stałe	NE	NE	N
2. Ropa naftowa i gaz ziemny	NE	NE	NE
2. PROCESY PRZEMYSŁOWE	13,86	14,20	102,4
A. Produkty mineralne	NE	NE	NE
B. Przemysł chemiczny	13,86	14,20	102,4
C. Produkcja metali	NE	NE	NE
D. Inne wyroby	NE	NE	NE
G. Inne	NE	NE	NE
3. UŻYTKOWANIE ROZPUSSZCZALNIKÓW I INNYCH PRODUKTÓW	0,40	0,40	100,0
4. ROLNICTWO	71,44	71,15	99,6
A. Fermentacja jelitowa	NE	NE	NE
B. Odchody zwierzęce	19,51	18,34	94,0
D. Gleby rolne	51,88	52,76	101,7
F. Spalanie odpadów roślinnych	0,05	0,06	113,5
5. ZMIANY UŻYTKOWANIA GRUNTÓW I LEŚNICTWO	0,0013	0,0012	94,6
A. Grunty leśne	NE	NE	NE
B. Użytki rolne	NE	NE	NE
C. Łąki i pastwiska	NE	NE	NE

1	2	3	4
D. Grunty podmokłe	NE	NE	NE
E. Grunty zamieszkałe	0,0013	0,0012	94,6
F. Pozostałe grunty	NE	NE	NE
6. ODPADY	3,62	4,35	120,0
A. Składowanie odpadów stałych	NE	NE	NE
B. Gospodarka ściekami	3,50	4,24	121,2
C. Spalanie odpadów	0,12	0,10	85,6

Gazy przemysłowe

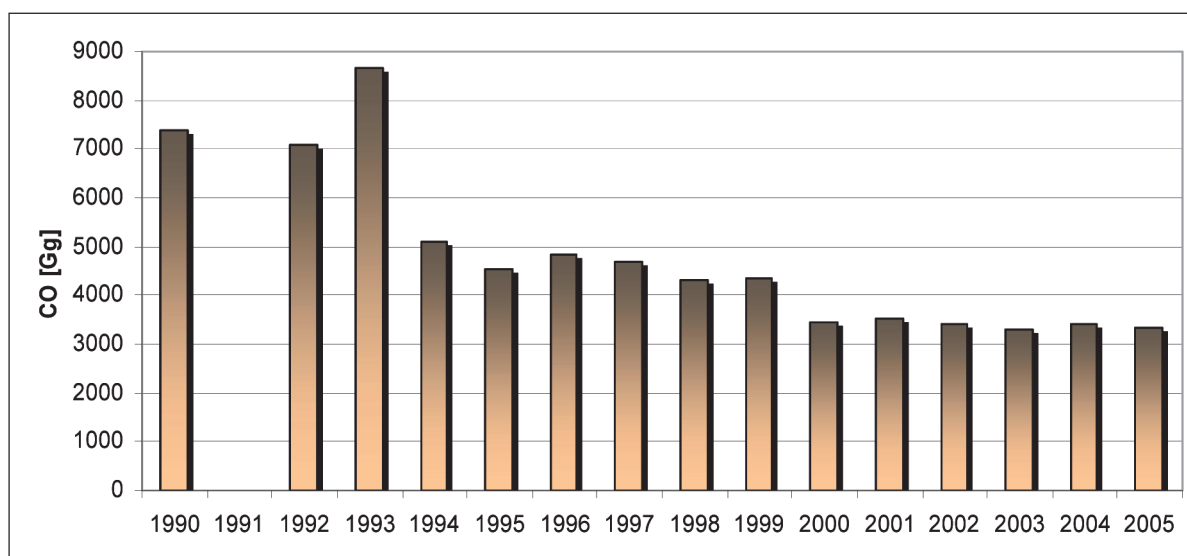
Emisja gazów przemysłowych (HFCs, PFCs i SF₆) łącznie była wyższa o 29,3% w roku 2004 w porównaniu do roku 2003.

2.6. Trendy emisji prekursorów gazów cieplarnianych (CO, NO_x i NMLZO) oraz SO₂

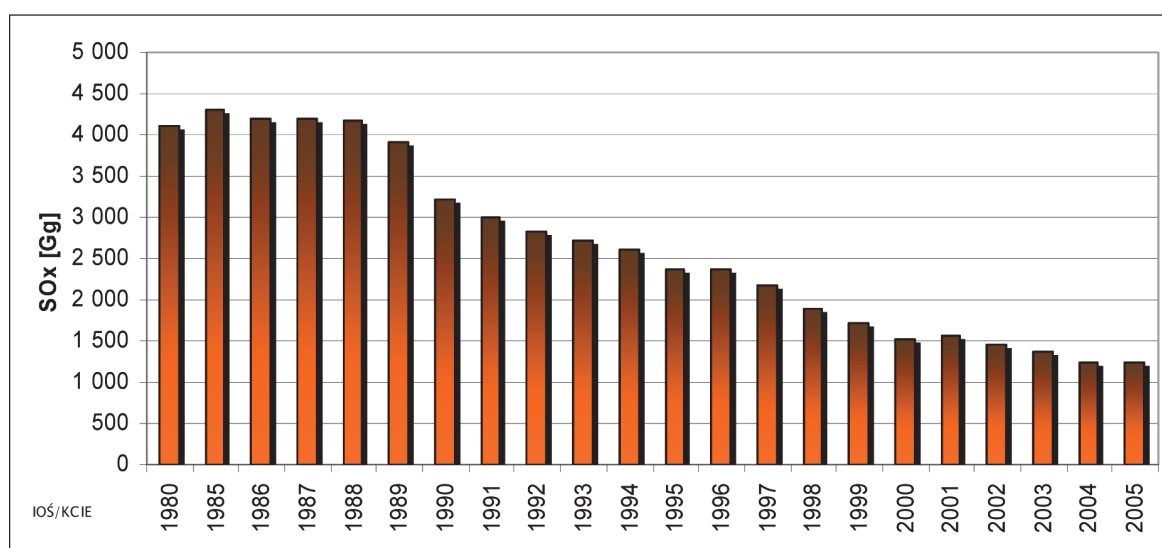
Poniżej przedstawiono zmiany emisji gazów mających pośredni wpływ na klimat. Należą do nich zarówno prekursorzy gazów cieplarnianych: tlenki azotu — NO_x, tlenek węgla — CO i niemetanowe lotne związki organiczne — NMLZO, jak i prekursorzy aerozoli, takie jak dwutlenek siarki — SO₂. Trendy emisji dla SO₂, NO_x i NMLZO w latach 1980—2005 oraz CO w latach 1990—2005 przedstawiono na rysunkach 2.6—2.9. I tak emisja SO₂ zmniejszyła się o 70% w okresie od 1980 do 2005 oraz o 62% w latach 1990—2005, co było spowodowane przede wszystkim załamaniem się przemysłu ciężkiego w końcu lat 1980. i na początku

lat 1990. W końcu lat 1990. do zmniejszenia emisji tego gazu przyczynił się spadek udziału węgla (kamienno i brunatnego) w paliwach stosowanych do produkcji ciepła i energii elektrycznej.

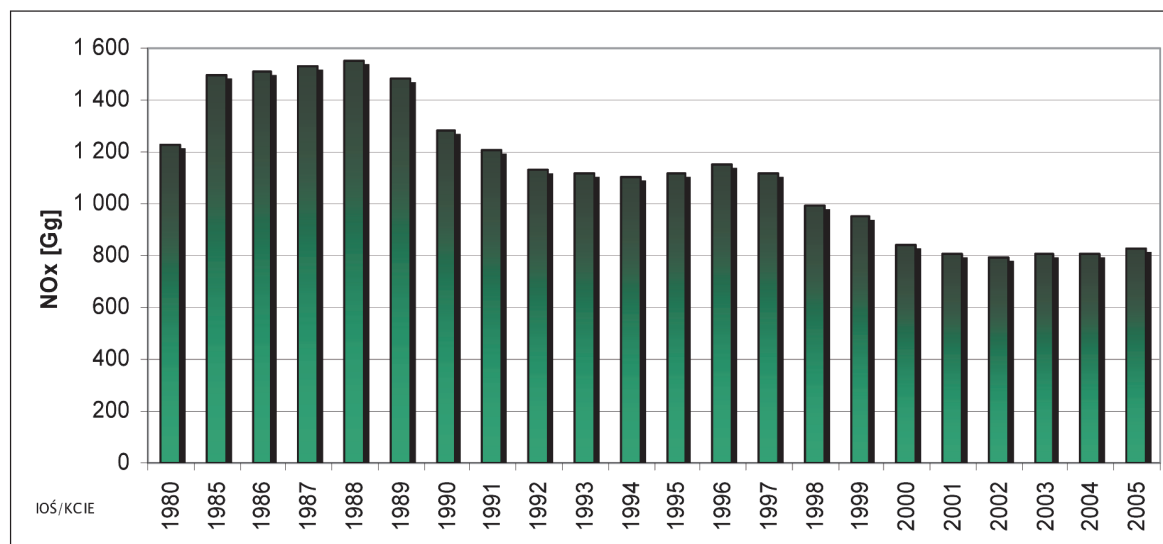
Emisja NO_x zmniejszyła się o 33% w okresie 1980—2005 i o 36% w latach 1990—2005. Przyczyny redukcji emisji NO_x są podobne jak w przypadku SO₂ — załamanie się przemysłu ciężkiego oraz zmniejszenie udziału węgla w spalanych paliwach w końcu lat 1980. i na początku lat 1990. Rosnąca emisja tego gazu z transportu powoduje, że redukcja emisji jest mniejsza niż w przypadku SO₂. Podobnie emisja NMLZO spadła w okresie 1980—2002 o 44% oraz o 30% w latach 1990—2005. W roku 1981 nastąpił spadek emisji NMLZO w porównaniu do 1980 r., lecz już w 1983 r. emisja zaczęła rosnąć i osiągnęła maksimum w latach 1988—1989. Po pewnym spadku w 1990 r., emisja NMLZO ustabilizowała się do 1997 r., a następnie znowu zaczęła się zmniejszać do 2001 r. Emisja CO w latach 1990—2005 spadła o 55% z tych samych przyczyn jakie opisano wcześniej dla SO₂ i NO_x.

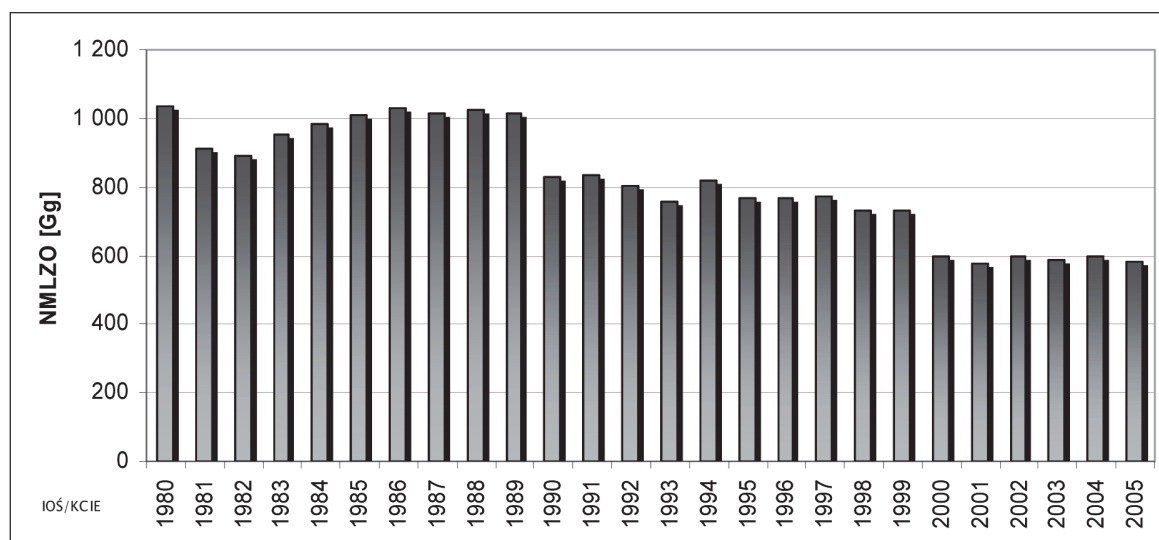
Rysunek 2.6 Emisja CO w latach 1990—2005.

Rysunek 2.7 Emisja SO_x w latach 1980—2005.

Rysunek 2.8 Emisja NO_x w latach 1980—2005.

Rysunek 2.9 Emisja NMLZO w latach 1980—2005.

3. Energia (Sektor 1. CRF)

3.1. Główne źródła emisji

Z sektora 1 do głównych źródeł emisji należą następujące źródła:

- 1.A.1, 1.A.2, 1.A.4, 1.A.5.a Spalanie paliw stałych, ciekłych i gazowych (emisja CO₂), udział w całkowitej emisji 69,3%
- 1.A.3.b Transport drogowy (emisja CO₂), udział w całkowitej emisji 8,2%
- 1.B.1 a. Kopalnictwo węgla (emisja CH₄), udział w całkowitej emisji 2,5%
- 1.B.2.b. Gaz ziemny (emisja CH₄), udział w całkowitej emisji 1,3%

Sumaryczny udział tych źródeł w całkowitej emisji krajowej wynosi 81,3%.

3.2 Metodyka inwentaryzacji

3.2.1. Spalanie paliw (CRF 1.A)

3.2.1.1. Spalanie paliw — podejście sektorowe (CRF 1.A.a)

Spalanie jako źródło emisji GC występuje w następujących kategoriach:

- 1.A.1. Przemysły energetyczne 1.A.2. Przemysł wytwórczy i budownictwo
- 1.A.3. Transport 1.A.4. Inne sektory:
 - a. instytucje handlowe i publiczne
 - b. gospodarstwa domowe i mieszkalnictwo
 - c. rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo
- 1.A.5. Inne (gdzie indziej nie ujęte):
 - a. źródła stacjonarne
 - b. źródła mobilne.

Metodyka inwentaryzacji dla wszystkich stacjonarnych źródeł zakłada obliczanie emisji ze spalania paliw na poziomie dokładności określanym przez IPCC jako Tier 2 i jest oparta na równaniu:

$$E = \sum (EF_{abc} * A_{abc})$$

gdzie: E — emisja
EF — wskaźnik emisji
A — ilość spalonego paliwa
a — rodzaj paliwa, b — sektor, c — technologia spalania.

Pierwszym krokiem krajowej inwentaryzacji jest przygotowanie bilansu dla każdego z paliw, który pozwala na obliczenie średniej krajowej wartości opałowej netto (NCV) dla danego paliwa i maksymalnego wskaźnika emisji CO₂. Opis i przykłady tabel bilansowych zamieszczone zostały w rozdziale 1.4. i w załączniku 2.

Współczynniki utlenienia węgla w paliwach przyjęto następująco:

- paliwa gazowe — 0,995
- paliwa ciekłe — 0,99
- węgiel — w zależności od technologii spalania: palniki pyłowe — 0,984

- ruszt wędrowny taśmowy — 0,946—0,973
- ruszt mechaniczny podsuwowy — 0,934—0,960
- domowe palenisko otwarte — 0,988—0,994
- płytkie złożo fluidalne — 0,960
- cyrkulacyjne złożo fluidalne — 0,970
- ciśnieniowe złożo fluidalne — 0,970.

Średnie współczynniki utlenienia dla węgla kamiennego w poszczególnych podsektorach przyjęto na podstawie stosowanej technologii spalania odpowiednio na poziomie:

- 0,984 dla *Elektrociepłowni zawodowych i Ciepłowni zawodowych*
- 0,973 dla *Elektrociepłowni przemysłowych, Ciepłowni niezawodowych, Kotłów ciepłowniczych energetyki zawodowej i dla spalania paliw w sektorze przemysłowym*
- 0,988 dla sektorów *Handel/Instytucje, Gospodarstwa domowe, Rolnictwo/Leśnictwo*.

Współczynniki utlenienia dla węgla brunatnego i koksu przyjęto identycznie jak dla węgla kamiennego.

- *Wskaźniki emisji ze spalania paliw dla źródeł stacjonarnych*

Maksymalne wskaźniki emisji węgla pierwiastkowego zostały określone dla głównych paliw na podstawie wzorów opisujących zależność wskaźnika emisji od wartości opałowej netto (NCV), opracowanych metodą regresji w oparciu o wartości pomiarowe. Opracowane zostały następujące formuły:

wskaźnik emisji dla węgla pierwiastkowego z węgla kamiennego:

$$C_{wk} = 10 (2,4858 * WO + 3,3132) / WO$$

gdzie: C_{wk} — wskaźnik emisji dla węgla kamiennego [kg C/GJ],

WO — wartość opałowa [MJ/kg] węgla kamiennego

wskaźnik emisji dla węgla pierwiastkowego z węgla brunatnego:

$$C_{wb} = 10 (1,9328 * WO + 10,067) / WO$$

gdzie: C_{wb} — wskaźnik emisji dla węgla brunatnego [kg C/GJ],

WO — wartość opałowa [MJ/kg] węgla brunatnego

wskaźnik emisji dla węgla pierwiastkowego z koksu i półkoksu:

$$C_k [kg C/GJ] = 53,139 - 0,811 * WO$$

gdzie: C_k — wskaźnik emisji dla koksu [kg C/GJ]

WO — wartość opałowa koksu [MJ/kg]

wskaźnik emisji dla węgla pierwiastkowego z benzyn silnikowych i olejów napędowych (wzór ten nie jest wykorzystywany do obliczeń wskaźników emisji ze źródeł mobilnych):

$$C_{\text{bon}} [\text{kg C/GJ}] = 28.03333 - 0.192 * \text{NCV}$$

gdzie: C_{bon} — wskaźnik emisji dla benzyny silnikowej lub oleju napędowego [kg C/GJ] WO — wartość opałowa dla benzyny silnikowej lub oleju napędowego [MJ/kg],

wskaźnik emisji dla węgla pierwiastkowego z oleju opałowego:

$$C_{\text{op}} [\text{kg C/GJ}] = 39,7549 - 0,450 * \text{WO}$$

gdzie: C_{op} — wskaźnik emisji dla oleju opałowego [kg C/GJ] WO — wartość opałowa oleju opałowego [MJ/kg]

wskaźnik emisji dla gazu ziemnego wysokometanowego:

$$C_{\text{gzm}} [\text{kg C/GJ}] = 24,9018 - 0,2843 * \text{WO}$$

gdzie: C_{gzm} — wskaźnik emisji dla gazu ziemnego wysokometanowego [kg C/GJ]
WO — wartość opałowa gazu ziemnego wysokometanowego [MJ/m³]

wskaźnik emisji dla gazu ziemnego zaazotowanego:

$$C_{\text{gza}} = 15,0 [\text{kg C/GJ}]$$

wskaźnik emisji węgla pierwiastkowego z gazu wielkopieczowego:

$$C_{\text{gwp}} [\text{kg C/GJ}] = 115,5 - 13,43 * \text{WO}$$

gdzie: C_{gwp} — wskaźnik emisji dla gazu wielkopieczowego [kg C/GJ]
WO — wartość opałowa gazu wielkopieczowego [MJ/m³].

Wskaźnik emisji CO₂, kiedy znane jest C_{max} [kg C/GJ], wyznacza się ze wzoru:

$$EF_{\text{abc}} = C_{\text{max}} * 44/12 * WU_{\text{abc}} [\text{kg CO}_2/\text{GJ}]$$

gdzie: C_{max} — maksymalna zawartość węgla pierwiastkowego w paliwie [kg C/GJ]
 WU_{abc} — współczynnik utlenienia węgla w procesie spalania zależny od rodzaju paliwa i technologii spalania.

Wskaźniki emisji CO₂ dla głównych paliw obliczane są dla poszczególnych podkategorii w oparciu o wzory empiryczne podane powyżej. Do obliczeń przyjmowana jest wartość opałowa danego paliwa określona dla tej podkategorii na podstawie danych statystycznych o wielkości zużycia danego paliwa w jednostkach naturalnych i w jednostkach energetycznych oraz odpow-

wiedni dla danej podkategorii współczynnik utlenienia. Wartość współczynnika utlenienia jest dobierana zgodnie z informacjami podanymi powyżej. W pewnych podkategoriach CRF wymagana jest agregacja danych z podkategorii szczegółowych w jakich przygotowywana jest krajowa inwentaryzacja — dotyczy to głównie podkategorii 1.A.1.a, gdzie zakwalifikowane są wszystkie rodzaje ciepłowni i elektrociepłowni. W takich przypadkach podawana w CRF emisja jest sumą emisji z podkategorii szczegółowych dla których wykonywane są obliczenia zgodnie z powyższym opisem.

Zastosowane wskaźniki emisji dla CH₄ i N₂O są wskaźnikami domyślnymi [IPCC 1997, 2006], natomiast wskaźniki emisji dla innych zanieczyszczeń (m.in. NO_x i NMLZO) zostały wybrane z istniejących zbiorów poprzez ocenę technologii przemysłowych i warunków spalania.

Oszacowanie emisji w kategorii 1.A.1 Przemysły energetyczne jest przeprowadzane dla każdego z paliw (wg zużycia podanego dla danego roku w publikacji GUS *Gospodarka Paliwowo-Energetyczna*) w następujących podkategoriach szczegółowych:

- a) 1.A.1.a *Produkcja energii elektrycznej i ciepła*
 - elektrownie i elektrociepłownie zawodowe — produkcja energii elektrycznej (PKD²⁾ 40.1)
 - elektrownie i elektrociepłownie zawodowe — produkcja ciepła (PKD 40.1)
 - elektrociepłownie przemysłowe — produkcja energii elektrycznej (PKD 40.1)
 - elektrociepłownie przemysłowe — produkcja ciepła (PKD 40.1)
 - ciepłownie zawodowe (PKD 40.3)
 - ciepłownie niezawodowe (PKD 40.3)
 - kotły ciepłownicze energetyki zawodowej (PKD 40.3)
- b) 1.A.1.b *Rafinerie* (PKD 23.2)
 - rafinerie (PKD 40.3)
- c) 1.A.1.c *Produkcja paliw stałych i inne przemysły energetyczne*
 - koksownie (PKD 23.1)
 - inne przemysły energetyczne (PKD 10.1 — górnictwo i wzbogacanie węgla kamiennego; 10.2 górnictwo i wzbogacanie węgla brunatnego; 11.1 wydobycie ropy i gazu, 40.1 wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej — wliczane jest tu tylko zużycie bezpośrednie; 40.3 produkcja i dystrybucja ciepła — wliczane jest tu tylko zużycie bezpośrednie)

W kategorii 1.A.2 Przemysł wytwórczy i budownictwo oszacowanie emisji jest przeprowadzane dla każdego z paliw w następujących podkategoriach szczegółowych:

- a) *Produkcja żelaza i stali* — 1.A.2.a (PKD 27 poza zakwalifikowanymi do *Przemysłu metali nieżelaznych*)
- b) *Przemysł metali nieżelaznych* — 1.A.2.b (PKD 27.4, 27.53, 27.54)
- c) *Przemysł chemiczny* — 1.A.2.c (PKD 24 i 25)
- d) *Przemysł papierniczy i poligraficzny* — 1.A.2.d (PKD 21 i 22)

²⁾ PKD — Polska Klasyfikacja Działalności

- e) *Przemysł spożywczy* — 1.A.2.e (PKD 15 i 16)
f) *Inne przemysły* — 1.A.2.f
- budownictwo (PKD — sekcja F) oraz pozostałe działy przemysłu nie uwzględnione w innych podkategoriach: (PKD 13—14, 17—20, 26, 28—37, 40.2, 41)
 - maszyny w przemyśle i w budownictwie

W kategorii 1.A.3 *Transport* oszacowywana jest emisja dla każdego z paliw w następujących podkategoriach:

- a) *Transport lotniczy* (1.A.3.a)
b) *Transport drogowy* (1.A.3.b)
c) *Koleje* (1.A.3.c)
d) *Żegluga* (1.A.3.d)
e) *Inne rodzaje transportu* (1.A.3.e)

W kategorii 1.A.4 *Inne sektory* oszacowanie emisji jest przeprowadzane dla każdego z paliw w następujących podkategoriach szczegółowych:

- a) *Instytucje handlowe i publiczne* (1.A.4.a) (PKD — sekcje poza ujętymi w innych podkategoriach, czyli poza sekcjami A—F i I)
b) *Gospodarstwa domowe i mieszkalnictwo* (1.A.4.b)
c) *Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo* (1.A.4.c) (PKD — sekcje A i B)
- rolnictwo — źródła stacjonarne,
 - rolnictwo — źródła mobilne: pojazdy pozadrogowe i inne maszyny
 - rybołówstwo

W kategorii 1.A.5 — *Inne* oszacowanie emisji jest przeprowadzane dla każdego z paliw w następujących podkategoriach szczegółowych:

- a) *stacjonarne* (1.A.5.a) — (PKD — sekcja I — tylko źródła stacjonarne z tej sekcji)
b) *mobilne* (1.A.4.b)
- pozostałe lotnictwo krajowe (nie ujęte w 1.A.3.a)
 - emisja ze zużycia paliw pędnych (benzyn silnikowych, oleju napędowego i gazu ciekłego), wynikającego z różnicy bilansowej między krajowym zużyciem bezpośrednim podawanym w statystyce a sumą zużycia tych paliw w kategoriach 1.A.1, 1.A.2, 1.A.3 i 1.A.4.

Lista paliw, ze spalania których szacowana jest emisja gazów cieplarnianych dla źródeł stacjonarnych, w oparciu o odpowiednio dobrane lub obliczone wskaźniki emisji, obejmuje:

- paliwa ciekłe: oleje opałowe, gaz ciekły, ropa naftowa, gaz rafineryjny, produkty nieenergetyczne, półprodukty z przerobu ropy naftowej, inne surowce energetyczne, paliwa odpadowe gazowe
- paliwa gazowe: gaz ziemny wysokometanowy, gaz z odmetanowania kopalń, gaz ziemny zaazotowany
- paliwa stałe: węgiel kamienny, węgiel brunatny, koks i półkoks, gaz koksowniczy, gaz wielkopiecowy, odpady przemysłowe, odpady komunalne — niebiogeniczne
- biomasę: drewno opałowe, paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce, biogaz, odpady komunalne — biogeniczne

• Źródła danych

Inwentaryzacja emisji GC ze źródeł stacjonarnych opiera się na:

- dokładnym określeniu aktywności dla kategorii: 1.A.1, 1.A.2, 1.A.4 i 1.A.5 oraz
- właściwym obliczeniu lub wybraniu wskaźników emisji dla CO₂, CH₄ i N₂O. Dane pochodzą głównie z następujących okresowych publikacji:
- „Gospodarka paliwowo — energetyczna” [GUS 2006a]
- „Bilans paliw w układzie OECD” [ARE 2005]

W tabelach 3.1—3.4 podano wskaźniki emisji CO₂, CH₄ i N₂O przyjęte dla podsektorów kategorii 1.A *Spalanie paliw*: 1.A.1, 1.A.2, 1.A.4 i 1.A.5 (spalanie stacjonarne). Kursywą zaznaczono wskaźniki krajowe oszacowane na podstawie pomiarów lub opinii eksperckich i literatury. Puste pola oznaczają, że wskaźniki liczone są w oparciu o funkcje empiryczne i wyliczone dla tego działu wartości opałowe. Pozostałe wskaźniki to wartości domyślne [IPCC 2006].

Tabela 3.1. Wskaźniki emisji [kg/GJ] przyjęte dla podsektora 1.A.1. *Przemysły energetyczne*

Paliwo	Wskaźnik emisji CO ₂	Wskaźnik emisji CH ₄	Wskaźnik emisji N ₂ O
1	2	3	4
PALIWA CIEKŁE			
Oleje Opałowe		0,0030	0,0006
Gaz Ciekły	63,10	0,0010	0,0001
Gaz Rafineryjny	51,30	0,0010	0,0001
Ropa Naftowa	73,30	0,0030	0,0006
Produkty Nieenergetyczne	76,50	0,0030	0,0006
Półprodukty z Ropy Naftowej	73,30	0,0030	0,0006
Paliwa Odpadowe Gazowe	57,27	0,0015	0,0006

1	2	3	4
PALIWA GAZOWE			
Gaz Ziemny Wysokometanowy		0,0010	0,0001
Gaz z Odmetanowania Kopalń		0,0010	0,0001
Gaz Ziemny Zaazotowany	54,73	0,0010	0,0001
PALIWA STAŁE			
Węgiel Kamienny		0,0010	0,0015
Węgiel Brunatny		0,0010	0,0015
Koks i Półkoks		0,0010	0,0015
Gaz Koksowniczy	48,57	0,0010	0,0001
Gaz Wielkopiecowy		0,0010	0,0001
Odpady Przemysłowe	143,00	0,0300	0,0040
Odpady Komunalne — niebiogeniczne	91,70	0,0300	0,0040
BIOMASA			
Drewno Opałowe	112,00	0,0300	0,0040
Gaz Gnilny (Biogaz)	54,60	0,0010	0,0001
Paliwa Odpadowe Stałe: Roślinne i Zwierzęce	100,00	0,0300	0,0040
Odpady Komunalne — biogeniczne	100,00	0,0300	0,0040

Tabela 3.2. Wskaźniki emisji [kg/GJ] przyjęte dla podsektora 1.A.2. *Przemysł wytwórczy i budownictwo* (źródła stacjonarne)

Paliwo	Wskaźnik emisji CO ₂	Wskaźnik emisji CH ₄	Wskaźnik emisji N ₂ O
1	2	3	4
PALIWA CIEKŁE			
Oleje Opałowe		0,0030	0,0006
Gaz Ciekły	63,10	0,0010	0,0001
Produkty Nieenergetyczne	76,50	0,0030	0,0006
Inne Surowce Energetyczne	77,22	0,0029	0,0006
Paliwa Odpadowe Gazowe	57,27	0,0015	0,0006
PALIWA GAZOWE			
Gaz Ziemny Wysokometanowy		0,0010	0,0001
Gaz z Odmetanowania Kopalń		0,0001	0,0001
Gaz Ziemny Zaazotowany	54,73	0,0010	0,0001

1	2	3	4
PALIWA STAŁE			
Węgiel Kamienny		0,0010	0,0015
Węgiel Brunatny		0,0010	0,0015
Koks i Półkoks		0,0100	0,0015
Gaz Koksowniczy	48,57	0,0010	0,0001
Gaz Wielkopiecowy		0,0010	0,0001
Odpady Przemysłowe	143,00	0,0300	0,0040
Odpady Komunalne — niebiogeniczne	91,70	0,0300	0,0040
BIOMASA			
Drewno Opałowe	112,00	0,0300	0,0040
Gaz Gnilny (Biogaz)	54,60	0,0010	0,0001
Paliwa Odpadowe Stałe: Roślinne i Zwierzęce	100,00	0,0300	0,0040
Odpady Komunalne — biogeniczne	100,00	0,0300	0,0040

Tabela 3.3. Wskaźniki emisji [kg/GJ] przyjęte dla podsektorów 1.A.4. — *Inne sektory* (źródła stacjonarne)

Paliwo	Wskaźnik emisji CO ₂	Wskaźnik emisji CH ₄	Wskaźnik emisji N ₂ O
1	2	3	4
PALIWA CIEKŁE			
Oleje Opałowe		0,0030	0,0006
Gaz Ciekły	63,10	0,0010	0,0001
Produkty Nieenergetyczne	76,50	0,0030	0,0006
Półprodukty z Ropy Naftowej	73,30	0,0030	0,0006
PALIWA GAZOWE			
Gaz Ziemny Wysokometanowy		0,0010	0,0001
Gaz Ziemny Zaazotowany	54,73	0,0010	0,0001
PALIWA STAŁE			
Węgiel Kamienny		0,0010	0,0015
Węgiel Brunatny		0,0010	0,0015
Koks i Półkoks		0,0010	0,0015
Gaz Koksowniczy	48,57	0,0010	0,0001
BIOMASA			
Drewno Opałowe	112,00	0,0300	0,0040
Paliwa Odpadowe Stałe: Roślinne i Zwierzęce	100,00	0,0300	0,0040

Tabela 3.4. Wskaźniki emisji [kg/GJ] przyjęte dla podsektora 1.A.5. — *Inne (nie ujęte w innych sektorach)* (źródła stacjonarne)

Paliwo	Wskaźnik emisji CO ₂	Wskaźnik emisji CH ₄	Wskaźnik emisji N ₂ O
1	2	3	4
PALIWA CIEKŁE			
Oleje Opałowe		0,0030	0,0006
Gaz Ciekły	63,10	0,0010	0,0001
Produkty Nieenergetyczne	76,50	0,0030	0,0006
Półprodukty z Ropy Naftowej	73,30	0,0030	0,0006
Inne Surowce Energetyczne	77,22	0,0029	0,0006
Paliwa Odpadowe Gazowe	57,27	0,0015	0,0006
PALIWA GAZOWE			
Gaz Ziemny Wysokometanowy		0,0010	0,0001
Gaz Ziemny Zaazotowany	54,73	0,0010	0,0001
PALIWA STAŁE			
Węgiel Kamienny		0,0010	0,0015
Węgiel Brunatny		0,0010	0,0015
Koks i Półkoks		0,0010	0,0015
Odpady Przemysłowe	143,00	0,0300	0,0040
BIOMASA			
Drewno Opałowe	112,00	0,0300	0,0040
Paliwa Odpadowe Stałe: Roślinne i Zwierzęce	100,00	0,0300	0,0040

Dane o aktywnościach w sektorze transportu (1.A.3) dla transportu drogowego zostały przyjęte na podstawie raportu [ITS 2005]. Wskaźniki emisji CO₂ dla transportu drogowego również pochodzą z tego opracowania. Dla pozostałych środków transportu (w tym dla transportu pozadrogowego spoza kategorii 1.A.3) przyjęto domyślne wartości wskaźników emisji CO₂ [IPCC 1997, 2006]. Wartości domyślne wskaźników emisji wykorzystano również dla wszystkich środków transportu przy oszacowaniu emisji CH₄ i N₂O [IPCC 1997, 2006]. Zastosowane

w inwentaryzacji wskaźniki emisji prezentuje tabela 3.5.

Pozostałe dane n/t zużycia paliw w kategorii 1.A.3 oraz dla środków transportu, maszyn i urządzeń zaklasyfikowanych do kategorii innych niż 1.A.3 pochodzą z:

- Bilansu paliw w układzie OECD [ARE 2005],
- Sprawozdania G-03, wybrane dane zbiorcze z systemu statystyki energetycznej [GUS 2005e],
- Rocznika statystyczny RP [GUS 2006],
- Niepublikowanych danych z Agencji Rynku Energii

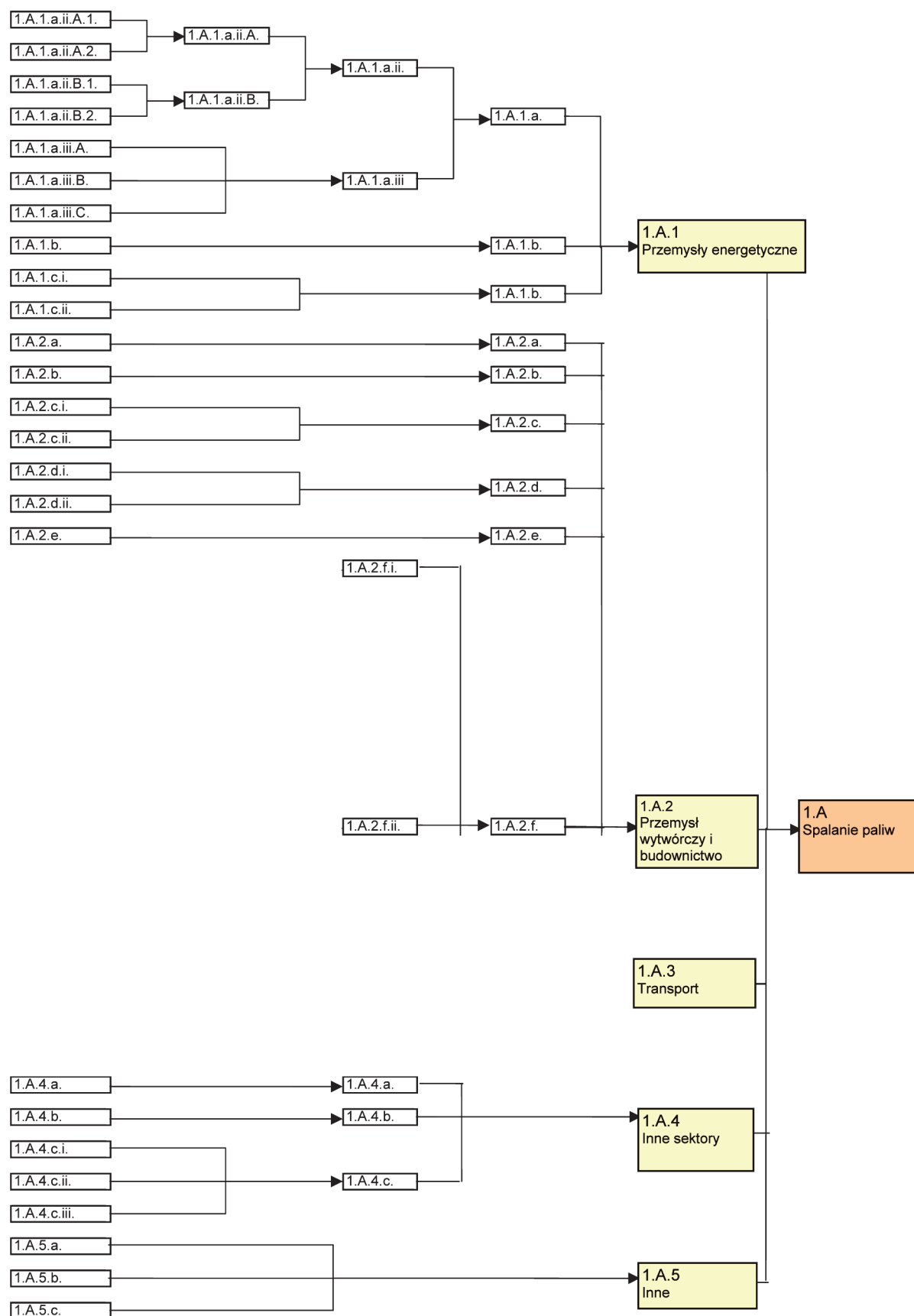
Tabela 3.5. Wskaźniki emisji [kg/GJ] dla środków transportu w 2004 roku

Typ środka transportu	Stosowane oznaczenie	Wskaźnik emisji CO ₂	Wskaźnik emisji CH ₄	Wskaźnik emisji N ₂ O
1	2	3	4	5
1.A.3.a.ii Lotnictwo cywilne, krajowe	1.i.PL.	70,66	0,0005	0,0022
1.A.3.a.i Lotnictwo międzynarodowe — bunkier	1.i.PL.	70,66	0,0005	0,0022
1.A.5.b. Pozostałe lotnictwo	1.ii.BL.	72,10	0,060	0,0009
	1.ii.PL.	72,80	0,002	0,0002

1	2	3	4	5
1.A.3.b.i Samochody osobowe bez katalizatora	2.i.a.BS	70,75	0,030	0,002
	2.i.a.LG	63,11	0,020	0,0002
	2.i.a.ON	73,16	0,002	0,004
	2.i.b.BS	70,75	0,020	0,001
1.A.3.b.i Samochody osobowe z katalizatorem	2.i.g.BS	70,31	0,007	0,0200
	2.i.g.LG	63,11	0,020	0,0002
	2.i.g.ON	73,16	0,002	0,004
1.A.3.b.ii Samochody o masie do 3.5 t bez katalizatora	2.ii.a.BS	70,75	0,020	0,001
	2.ii.a.LG	63,11	0,030	0,0002
	2.ii.a.ON	73,16	0,001	0,0040
	2.ii.b.BS	70,75	0,020	0,001
1.A.3.b.ii Samochody o masie do 3.5 t z katalizatorem	2.ii.g.BS	70,31	0,020	0,001
	2.ii.g.LG	63,11	0,010	0,0002
	2.ii.g.ON	73,16	0,001	0,004
1.A.3.b.iii Samochody o masie powyżej 3.5 t — ciężarowe bez katalizatora	2.iii.a.BS	70,75	0,020	0,001
	2.iii.a.ON	73,16	0,006	0,003
1.A.3.b.iii Samochody o masie powyżej 3.5 t — ciężarowe z katalizatorem	2.iii.g.ON	73,16	0,006	0,003
1.A.3.b.iii Autobusy	2.iii.a.ON	73,16	0,0039	0,0013
	2.iii.g.ON	73,16	0,0039	0,0013
1.A.3.b.iv Motocykle	2.iv.BS	70,75	0,100	0,001
1.A.3.b.iv Motorowery	2.iv.BS	70,75	0,100	0,001
1.A.3.b.vi Ciągniki rolnicze — drogowe	2.vi.ON	73,16	0,004	0,0039
1.A.3.c. Transport kolejowy	3.ON	73,00	0,004	0,030
	3.WK	75,00	0,006	0,002
1.A.3.d.ii Żegluga krajowa śródlądowa	4.ON	73,00	0,004	0,030
1.A.3.d.ii Żegluga krajowa morska	5.i.ON	74,10	0,007	0,002
	5.i.OP	77,60	0,007	0,002
1.A.3.d.i Żegluga morska — bunkier	5.i.ON	74,10	0,007	0,002
	5.i.OP	77,60	0,007	0,002
1.A.4.c.iii Rybołówstwo	5.ii.ON	74,10	0,007	0,002
	5.ii.OP	77,60	0,007	0,002
1.A.4.c.ii Rolnictwo — pojazdy pozadrogowe	6.i.ON	73,00	0,004	0,0039
1.A.4.c.ii Rolnictwo — maszyny rolnicze	6.ii.ON	73,00	0,004	0,030
1.A.2.g Pojazdy pozadrogowe w przemyśle i inne	7.i.ON	73,00	0,004	0,030
1.A.3.e.ii Pozostały transport poza drogowy	7.ii.BS	71,00	0,120	0,002
	7.ii.LG	63,10	0,062	0,0002
	7.ii.ON	73,00	0,004	0,0300

Skróty zastosowane w tabeli 3.5:

BS — benzyny silnikowe, ON — olej napędowy, LG — gaz ciekły, OP — olej opałowy, PL — paliwo lotnicze, BL — benzyny lotnicze.

Rysunek 3.1. Diagram agregacji podsektorów w ramach sektora 1.A — Spalanie paliw

3.2.2 Lotna emisja z paliw (CRF 1.B)

3.2.2.1 Wydobycie i przeróbka węgla (CRF 1.B.1.a)

Wydobycie i przeróbka węgla — kopalnie głębinowe (CRF 1.B.1.a.i)

Korzystając z wyników dwóch prac metodycznych [(Gawlik i inni, 1994, oraz Gawlik i Grzybek, 2001)] wyznaczono krajowe wskaźniki emisji dla następujących źródeł emisji w kopalniach:

- z układów wentylacyjnych
- z układów odmetanowania

- z wydobytego węgla z procesów poeksploatacyjnych (powydobywczych)
- z odpadów produkcyjnych.

W poniższej tabeli 3.6 ujęto dotychczas używane w krajowych inwentaryzacjach emisji wskaźniki emisji dla poszczególnych typów emisji. W tabeli tej ujęto również wyniki z pracy [Kwarciański 2005 i inni], w której oszacowano wskaźniki emisji na podstawie bardzo szczegółowych danych i pomiarów dla roku 2003 oraz dokonano gruntownej analizy wskaźników emisji porównując je z wynikami z poprzednich prac. Na potrzeby krajowej inwentaryzacji obliczono wskaźniki emisji na tonę węgla eksploatowanego — które to wartości są ogólnie dostępne.

Tabela 3.6. Analiza wskaźników emisji metanu

Emisja	Gawlik 1994		Gawlik 2001		Kwarciański 2005	
	Nm ³ CH ₄ /Mg węgla	Nm ³ CH ₄ /Mg węgla	Nm ³ CH ₄ /Mg węgla	Nm ³ CH ₄ /Mg węgla	Nm ³ CH ₄ /Mg węgla	Nm ³ CH ₄ /Mg węgla
wentylacyjna	6,0050	4,0234	6,4430	4,3168	5,8011	3,8868
z odmetanowania			0,5962	0,3994	0,9927	0,6651
z procesów poeksploatacyjnych	1,4810	0,9923	1,0200	0,6834	0,4288	0,2873
z odpadów produkcyjnych	0,0649	0,0435	0,0630	0,0422	0,0289	0,0194
z kopalń zlikwidowanych			0,0489	0,0328		0,0000

Po analizie dokonano wyboru wskaźników emisji w następujący sposób:

- z układów wentylacyjnych — [Kwarciański, 2005]
- z układów odmetanowania — dane bezpośrednie
- z procesów poprodukcyjnych i z odpadów produkcyjnych — [Kwarciański, 2005]
- z kopalń zlikwidowanych — [Gawlik i Grzybek, 2001].

Wydobycie i przeróbka węgla — kopalnie odkrywkowe (CRF 1.B.1.a.ii)

Emisja lotna CH₄ związana z eksploatacją węgla brunatnego została oszacowana na podstawie danych o wydobyciu węgla brunatnego pochodzących z publikacji Państwowego Instytutu Geologicznego [PIG, 2005] oraz krajowych wskaźników emisji zamieszczonych w opracowaniu [Radwański 1995]. Wskaźniki te mają następujące wartości:

- dla emisji wentylacyjnej ze złoża — 0,007 m³ CH₄/t wydobytego węgla
- dla emisji wentylacyjnej ze skał otaczających złoża — 0,012 m³ CH₄/t wydobytego węgla.

Do przeliczenia objętości wyemitowanego metanu z jednostek objętościowych na jednostki masowe stosuje się współczynnik konwersji równy 0,67 kg/m³.

3.2.2.2 Emisja lotna z paliw — gaz koksowniczy (CRF 1.B.1.c)

W obliczeniu emisji lotnej gazów cieplarnianych z systemu gazu koksowniczego wykorzystano metodę *Tier 1* z wytycznych [GPG 2000], natomiast wskaźniki emisji przyjęto zgodnie z opracowaniem krajowym [Steczko 1994] przedstawionymi w tabeli 3.7. Aktywności zaczerpnięto z rocznika statystycznego [GUS 2006a].

Tabela 3.7. Wskaźniki emisji CO₂ i CH₄ z systemu gazu koksowniczego

Wskaźnik emisji CO ₂	[Gg/PJ]
1	2
Przeróbka gazu	0,000194
Przesył gazu	0,020629

1	2
Dystrybucja gazu	0,038056
Wskaźnik emisji CH ₄	
Przeróbka gazu	0,000546
Przesył gazu	0,057977
Dystrybucja gazu	0,106954

3.2.2.3 Emisja lotna z paliw — ropa naftowa (CRF 1.B.2.a)

W obliczeniu emisji lotnej metanu z systemu ropy naftowej wykorzystano metodę *Tier 1* z wytycznych [GPG 2000]. Aktywności przyjęto zgodnie z rocznikiem statystycznym [GUS 2006a]:

Wydobycie	PJ	37,291
Przesył	Gg	18202,3

Wskaźniki CO₂ i CH₄ wykorzystane do obliczenia emisji z wydobycia ropy naftowej przyjęto zgodnie z opracowaniem krajowym [Zebrowski 1994]. Natomiast do obliczenia emisji z przesyłu ropy naftowej przyjęto wskaźniki domyślne z wytycznych [GPG 2000] (tab. 3.8).

Tabela 3.8. Wskaźniki emisji CO₂ i CH₄ wykorzystane do obliczenia emisji z wydobycia i przesyłu ropy naftowej

Wskaźnik emisji CO ₂		
Wydobycie	EF CO ₂ [Gg/PJ]	6,3150
Przesył	EF CO ₂ [Gg/m ³]	0,0054
Wskaźnik emisji CH ₄		
Wydobycie	EF CH ₄ [Gg/PJ]	0,0618
Przesył	EF CH ₄ [Gg/m ³]	0,00049

3.2.2.4 Emisja lotna z paliw – gaz ziemny (CRF 1.B.2.b)

Do obliczenia emisji lotnej CO₂ i CH₄ z systemów gazu ziemnego wysokometanowego i zaazotowanego wykorzystano metodę *Tier 1* przedstawioną w wytycznych [GPG 2000]. Aktywności przyjęto zgodnie z rocznikiem statystycznym [GUS 2006a] (tab. 3.9).

Tabela 3.9. Aktywności dla systemów gazu ziemnego wysokometanowego i zaazotowanego

System gazu wysokometanowego:		
Wydobycie gazu	gaz wydobyty [PJ]	76,098
Przeróbka gazu	gaz zużyty [PJ]	443,838
Przesył gazu	gaz zużyty [PJ]	443,838
Podziemne magazynowanie gazu	gaz zużyty [PJ]	443,838
Dystrybucja gazu	gaz zużyty [PJ]	443,838

System gazu zaazotowanego:		
Wydobycie gazu	gaz wydobyty [PJ]	88,258
Przeróbka gazu	gaz zużyty [PJ]	50,803
Przesył gazu	gaz zużyty [PJ]	50,803
Dystrybucja gazu	gaz zużyty [PJ]	50,803

Wskaźniki emisji z obydwu systemów gazu przyjęto zgodnie z opracowaniem [Steczko K. 1994] i zaprezentowano w tabelach 3.10 i 3.11.

Tabela 3.10. Wskaźniki emisji CO₂ i CH₄ dla systemu gazu ziemnego wysokometanowego

Wskaźnik emisji CO ₂	[Gg/PJ]
Wydobycie gazu	0,000402
Przeróbka gazu	0,014368
Przesył gazu	0,000558
Podziemne magazynowanie gazu	0,000011
Dystrybucja gazu	0,001234
Wskaźnik emisji CH ₄	
Wydobycie gazu	0,100848
Przeróbka gazu	0,000004
Przesył gazu	0,140189
Podziemne magazynowanie gazu	0,002742
Dystrybucja gazu	0,309945

Tabela 3.11. Wskaźniki emisji CO₂ i CH₄ dla systemu gazu ziemnego zaazotowanego

Wskaźnik emisji CO ₂	[Gg/PJ]
Wydobycie gazu	0,000060
Przeróbka gazu	0,051321
Przesył gazu	0,000192
Dystrybucja gazu	0,000558
Wskaźnik emisji CH ₄	
Wydobycie gazu	0,034307
Przeróbka gazu	0,101227
Przesył gazu	0,109475
Dystrybucja gazu	0,317671

4. Procesy Przemysłowe (Sektor 2. CRF)

4.1 Główne źródła emisji

Z sektora 2 do głównych źródeł emisji należą następujące źródła:

- 2.A.1. Produkcja cementu (emisja CO₂),
udział w całkowitej emisji 1,3%
- 2.B.1. Produkcja amoniaku (emisja CO₂),
udział w całkowitej emisji 0,9%
- 2.B.2. Produkcja kwasu azotowego
(emisja N₂O), udział w całkowitej emisji 1,1%
- 2.C.1. Produkcja żelaza i stali (emisja CO₂),
udział w całkowitej emisji 1,0%

Sumaryczny udział tych źródeł w całkowitej emisji krajowej wynosi 4,3%.

4.2 Metodyka inwentaryzacji

4.2.1.1. Produkcja Cementu (CRF 2.A.1)

Emisja CO₂ z produkcji cementu została oszacowana na podstawie danych o produkcji klinkieru [GUS 2006b]. Zastosowany wskaźnik emisji wynosi 527 kg CO₂/Mg klinkieru. Jest to wartość EF z [IMMB 2006].

4.2.1.2. Produkcja wapna (CRF 2.A.2)

Emisja CO₂ z produkcji wapna została obliczona na podstawie danych o produkcji wapna z [GUS 2006b]. Zastosowany wskaźnik emisji wynosi 785 kg CO₂/Mg wapna. Jest to wartość domyślna podana dla podkategorii [IPCC 1997].

4.2.1.3. Soda Kalcynowana — produkcja i użytkowanie (CRF 2.A.4)

W Polsce soda kalcynowana produkowana jest metodą Solvaya. Procesu tego nie uznaje się za istotne źródło emisji CO₂. Natomiast emisja CO₂ z użytkowania sody kalcynowanej została oszacowana na podstawie założenia, że ilość użytej sody kalcynowanej jest równa jej produkcji. Dane o produkcji sody kalcynowanej pochodzą z [GUS 2005e]. Wartość wskaźnika emisji użyta w inwentaryzacji wynosi 415 kg CO₂/Mg sody kalcynowanej. Taki wskaźnik emisji jest rekomendowany przez [IPCC 1997].

4.2.2. Przemysł Chemiczny (CRF 2.B)

4.2.2.1. Produkcja Amoniak (CRF 2.B.1)

Emisja CO₂ i CH₄ dla produkcji amoniaku została oszacowana na podstawie danych o produkcji amoniaku z [GUS 2006b]. Wskaźnik emisji CO₂ pochodzi z [IPCC 1997], a dla CH₄ z [CITEPA 1992]. Wartości wspomnianych wskaźników wynoszą odpowiednio: 1,5 Mg CO₂/Mg NH₃ i 4,9 kg CH₄/Mg NH₃. Proces produkcji amoniaku w Polsce nie jest źródłem emisji N₂O [Kozłowski 2001].

4.2.2.2. Produkcja Kwasu Azotowego (CRF 2.B.2)

Oszacowanie emisji N₂O z produkcji kwasu azotowego jest oparte na danych o produkcji HNO₃ z [GUS 2006b]. Zastosowany krajowy wskaźnik emisji, który

wynosi 6,47 kg N₂O/Mg kwasu azotowego, pochodzi z [Kozłowski 2001].

4.2.2.3. Produkcja Karbidu (CRF 2.B.4)

Dane o produkcji karbidu zostały opublikowane w [GUS 2006b]. Wskaźnik emisji CO₂ dla tej kategorii wynosi 1100 kg CO₂/Mg karbidu i pochodzi z [IPCC 1997].

4.2.2.4. Inne (CRF 2.B.5)

— Produkcja Sadzy

Emisja CH₄ z produkcji sadzy została oszacowana na podstawie danych o rocznej produkcji sadzy z [GUS 2005e]. Wskaźnik emisji, równy 10 kg CH₄/Mg sadzy, pochodzi z [CITEPA 1992].

— Produkcja Etylenu

Emisja CO₂ z produkcji etylenu została obliczona na podstawie danych o rocznej produkcji etylenu z [GUS 2006b]. Wskaźnik emisji pochodzi z [CITEPA 1992]. Jego wartość wynosi 0,3 kg CO₂/Mg etylenu.

— Produkcja Kaprolaktamu

Dane o rocznej produkcji kaprolaktamu użyte w inwentaryzacji pochodzą z [GUS 2006b]. Zastosowany krajowy wskaźnik emisji N₂O, który jest równy 4,74 kg N₂O/Mg kaprolaktamu, został obliczony na podstawie krajowych badań [Kozłowski 2001].

4.2.3. Produkcja Metali (CRF 2.C)

4.2.3.1. Produkcja Żelaza i Stali (CRF 2.C.1)

4.2.3.1.1. Spiek (CRF 2.C.1.a)

Wartość rocznej produkcji spieku pochodzi z [KASHUE 2006]. Krajowy wskaźnik emisji CO₂, który wynosi 75,14 kg CO₂/Mg spieku, stanowi wartość średnią obliczoną na podstawie danych z zakładów produkujących spieki żelaza [KASHUE 2006].

4.2.3.1.2. Odlewy Staliwne (CRF 2.C.1.c)

Dane o produkcji odlewów staliwnych do obliczenia emisji CO₂ pochodzą z [GUS 2005e]. Krajowy wskaźnik emisji użyty do oszacowania emisji CO₂ pochodzi z [FEWE 1994]. Jego wartość wynosi 62 kg CO₂/Mg produkowanych odlewów.

4.2.3.1.3. Odlewy Żeliwne (2.C.1.d)

Dane o produkcji odlewów żeliwnych do obliczenia emisji CO₂ pochodzą z [GUS 2005e]. Krajowy wskaźnik emisji użyty do oszacowania emisji CO₂ pochodzi z [FEWE 1994]. Jego wartość wynosi 61 kg CO₂/Mg produkowanych odlewów. Zastosowany wskaźnik emisji CH₄ wynosi 0,20 kg CH₄/Mg produkowanych odlewów i pochodzi z [Radwański 1995].

4.2.3.1.4. *Produkcja surówki w wielkich piecach* (CRF 2.C.1.e)

Procesowa emisja CO₂ z wielkich pieców została szacowana na podstawie bilansu węgla pierwiastkowego w procesie wielkopieczowym.

4.2.3.1.5. *Produkcja stali w piecach konwertorowych* (CRF 2.C.1.f)

Dane o produkcji stali wytapianej w piecach konwertorowych pochodzą z [GUS 2006b]. Krajowy wskaźnik emisji CO₂ użyty w raporcie inwentaryzacyjnym, który wynosi 11,26 kg CO₂/Mg wyprodukowanej stali, pochodzi z [FEWE 1994] i został opracowany na podstawie składu gazów z pieców konwertorowo-tlenowych w polskich zakładach.

4.2.3.1.6. *Produkcja stali w piecach elektrycznych* (2.C.1.g)

Roczna produkcja stali wytapianej w piecach elektrycznych pochodzi z [GUS 2006b]. Zastosowany krajowy wskaźnik emisji CO₂ równy 4,30 kg CO₂/Mg wyprodukowanej stali pochodzi z [FEWE 1994] i został obliczony na podstawie składu gazów pochodzących z pieców elektrycznych do produkcji stali w polskich zakładach. Wskaźnik emisji CH₄, o wartości 0,12 kg CH₄/Mg wyprodukowanej stali pochodzi również z [FEWE 1994]. Wyniki pomiarów prowadzonych w krajowych hutach również są wykorzystywane w ustalaniu wskaźników emisji w tym sektorze [Olczak 1994].

4.2.3.1.7. *Produkcja Koksu* (CRF 2.C.1.j)

Procesowa emisja CO₂ z koksowni została oszacowana na podstawie bilansu węgla pierwiastkowego

w procesie koksowniczym. Emisja CH₄ została oszacowana na podstawie danych o produkcji koksu z [GUS 2006b], a zastosowany wskaźnik emisji 0,2 kg CH₄/Mg wyprodukowanego koksu pochodzi z [EEA 1996].

4.2.3.2. *Produkcja żelazostopów* (CRF 2.C.2)

Emisja CO₂ z produkcji żelazostopów została oszacowana na podstawie rocznej produkcji żelazostopów z [GUS 2006b]. Zastosowany wskaźnik emisji, równy 3900 kg CO₂/Mg żelazostopu, pochodzi z [IPCC 1997] dla żelazostopów zawierających 75% krzemu.

4.2.3.3. *Produkcja aluminium* (CRF 2.C.3)

Obliczenia emisji CO₂ z produkcji pierwotnej aluminium oparte zostały na danych o produkcji aluminium opublikowanych w [GUS 2006b]. Wskaźnik emisji 1,8 Mg CO₂/Mg aluminium, pochodzi z [IPCC 1997] jako wartość rekomendowana dla procesów Soderberga.

4.2.4. *Stosowanie HFCs, PFCs i SF₆* (CRF 2.F)

Emisje HFCs, PFCs i SF₆ zostały oszacowane w oparciu o dane statystyczne i dane zebrane w ankietach przeprowadzonych wśród importerów i eksporterów CFC i F-gazów. W przypadku urządzeń chłodzących i klimatyzacyjnych zawierających HFCs, część informacji zawierających np. ilość użytego gazu, jest zbierana przez ekspertów wśród głównych krajowych producentów i importerów/eksporterów. Wielkości wskaźników emisji dla HFC-134a [IPCC 2000] podano w tabelach 4.1.

Tabela 4.1. Wskaźniki emisji HFC-134a

Źródła emisji	Wskaźnik emisji
chłodziarki i zamrażarki domowe — użytkowanie	0,5%
Urządzenia komercyjne (zamrażarki skrzyniowe, lody chłodnicze i witryny) — produkcja urządzeń	3%
Urządzenia komercyjne (zamrażarki skrzyniowe, lody chłodnicze i witryny) — użytkowanie	20%

Aktywności zastosowane do szacowania emisji gazów z grupy PFC i SF₆ w 2004 roku przedstawiono w tabeli 4.2. Dominującym źródłem emisji gazów z grupy PFC w Polsce jest produkcja aluminium (tab. 4.2, czcionka pogrubiona). Dane o produkcji aluminium pochodzą z [GUS 2005b]. Do szacowania emisji z procesu produkcji aluminium przyjęto metodę *Tier 1* oraz wskaźniki emisji zgodnie z [IPCC 2000]:

dla CF₄ EF = 0,61 kg/Mg wyprodukowanego aluminium
dla C₂F₆ EF = 0,061 kg/Mg wyprodukowanego aluminium.

W przypadku SF₆ jedyne oszacowanymi źródłami emisji tego gazu są urządzenia elektryczne i szyby. Dane o imporcie tego gazu dla 2004 roku wzięto z 2003 roku (czcionka pogrubiona i pochyła), natomiast dane o zastosowaniu tego gazu oszacowano na bazie analizy masowej (wartości podkreślone w tabeli 4.2). Dane o zastosowaniu i imporcie SF₆ dla lat wcześniejszych zaznaczone czcionką ukośną oszacowano w drodze interpolacji (lub ekstrapolacji). Zastosowano tu następujące wskaźniki emisji SF₆ [IPCC 2000]:
przy montażu urządzeń — EF = 0,06 Mg/Mg
przy użytkowaniu urządzeń — EF = 0,02 Mg/Mg.

Tabela 4.2 Aktywności wykorzystane do oszacowania emisji PFC i SF₆

Aktywność charakterystyczna dla sektora	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
2.C. Produkcja Metali										
3. Produkcja Aluminium [Gg]	55,278	51,924	53,614	54,168	50,981	46,941	54,606	58,777	57,237	58,931
2.F. Stosowanie HFC, PFC i SF ₆										
7. Urządzenia elektryczne i szyby — ilość SF ₆ w użyciu [Mg]	10,000	<i>25,000</i>	<i>40,000</i>	<i>55,000</i>	70,000	<u>71,120</u>	<u>72,841</u>	<u>75,346</u>	<u>76,090</u>	<u>76,918</u>
7. Urządzenia elektryczne i szyby — ilość zaimportowanego SF ₆ [Mg]	<i>0,000</i>	<i>0,600</i>	0,600	2,000	<i>2,330</i>	2,660	3,303	4,160	2,500	2,500

5. Użytkowanie rozpuszczalników i innych produktów (Sektor 3. CRF)

5.1 Główne źródła emisji

Z sektora 3 do głównych źródeł emisji nie należą żadne źródła.

5.2 Metodyka inwentaryzacji

W tabelach CRF 2 (I) A—G przedstawiono emisję N₂O wynikającą z zastosowania tego gazu w anestezjologii. Emisję tą przyjęto na podstawie opracowania [IOS 2001]. Ponadto oszacowano emisję CO₂ z trzech innych podkategorii:

3.A. *Zastosowanie farb*

3.B. *Odtłuszczenie i czyszczenie chemiczne*

3.D. *Inne.*

Obliczeń emisji CO₂ dokonano na podstawie wyników inwentaryzacji emisji niemetanowych lotnych związków organicznych NMLZO [IETU 2006]. Wskaźnik emisji CO₂ określono przy założeniu zawartości węgla 85% w NMLZO. Następnie zawartość węgla przeliczono metodą stechiometryczną na dwutlenek węgla. Obliczeń dokonano zgodnie z formułą:

$$\text{CO}_2 = 0,85 * 44/12 * \text{NMLZO}$$

gdzie:

CO₂ — emisja dwutlenku węgla z poszczególnych podsektorów,

NMLZO — emisja niemetanowych lotnych związków organicznych z poszczególnych podsektorów.

6. Rolnictwo (Sektor 4. CRF)

6.1 Główne źródła emisji

Z sektora 4 do głównych źródeł emisji należą następujące źródła:

- 4.A. Fermentacja jelitowa (emisja CH₄), udział w całkowitej emisji 2,2%
 - 4.B. Odchody zwierzęce (emisja N₂O), udział w całkowitej emisji 1,4%
 - 4.D.1. Emisja bezpośrednia z gleb (emisja N₂O), udział w całkowitej emisji 3,1%
 - 4.D.3. Emisja pośrednia z gleb (emisja N₂O), udział w całkowitej emisji 1,0%
- Sumaryczny udział tych źródeł w całkowitej emisji krajowej wynosi 7,7%.

6.2 Metodyka inwentaryzacji

6.2.1 Fermentacja jelitowa (CRF 4.A)

W celu opracowania krajowych współczynników emisji CH₄ z fermentacji jelitowej zwierząt i ich odchodów dokonano najpierw obliczenia dziennego zapotrzebowania na energię ogólną pobraną w paszy GE [IPCC 2000] dla bydła z podziałem na podkategorie wiekowe: krowy, cielęta poniżej jednego roku, młode bydło w wieku 1—2 lata oraz pozostałe dorosłe bydło. Dla owiec wskaźnik GE obliczono jako średnią ważoną dla dwóch podkategorii wiekowych: do 1 roku oraz powyżej 1 roku.

Emisję metanu z fermentacji jelitowej zwierząt dla bydła i owiec obliczono przy pomocy metody *Tier 2* przy wykorzystaniu krajowych wskaźników emisji CH₄, natomiast w przypadku kóz, koni i świń zastosowano metodę *Tier 1* oraz domyślne wskaźni-

ki emisji CH₄ [IPCC 1997]. Aktywności pochodzące z oficjalnej statystyki krajowej [GUS 2005], współczynniki GE oraz wskaźniki emisji CH₄ z fermentacji jelitowej zwierząt podano w tabeli 6.1 [IPCC 1997].

Tabela 6.1. Pogłowie zwierząt, dzienne zapotrzebowanie na energię GE oraz współczynniki emisji CH₄ z fermentacji jelitowej zwierząt gospodarskich w 2004 r.

Zwierzęta	Liczba zwierząt [mln]	GE dzienne zapotrzebowanie na energię [MJ/szt.]	EF współczynnik emisji [kg CH ₄ / szt./rok]
4. A Fermentacja jelitowa	23,155	—	—
1. Bydło	5,353	—	—
a. Krowy mleczne	2,796	236,940	93,243
b. Pozostałe bydło	2,557	120,8779	47,569
3. Owce	0,318	18,458	8,174
4. Kozy	0,176	—	5,000
6. Konie	0,321	—	18,000
8. Świnie	16,988	—	1,500

6.2.2 Odchody zwierzęce — CH₄ (CRF 4.B)

Dla krów, pozostałego bydła oraz owiec zastosowano metodę *Tier 2* i obliczono krajowy współczynnik emisji CH₄ na podstawie własnych obliczeń wskaźnika Vs (ilości wydanych lotnych substancji [IPCC 2000] przy użyciu krajowego współczynnika GE dla poszczególnych kategorii zwierząt, oszacowanego udziału poszczególnych systemów utrzymania zwierząt AWMS [Walczak 2003, 2006] oraz domyślnych wskaźników Bo

(maksymalna emisja CH₄ z odchodów produkowanych przez zwierzę w m³ CH₄) [IPCC 1997]. Również dla świń obliczono własny współczynnik emisji CH₄ na podstawie krajowego wskaźnika AWMS (systemów utrzymania zwierząt) oraz domyślnych wartości wskaźników Vs i Bo [IPCC 1997]. Do oszacowania emisji CH₄ z odchodów innych zwierząt, a mianowicie koni, kóz i drobiu zastosowano domyślne wskaźniki emisji CH₄ [IPCC 1997] i zastosowano metodę *Tier 1* (tabela 6.2).

Tabela 6.2. Pogłowie zwierząt, ilość lotnych substancji wydanych przez zwierzęta oraz współczynniki emisji CH₄ z odchodów zwierząt gospodarskich w 2004 r.

Zwierzęta	Liczba zwierząt [mln]	Vs ilość wydanych lotnych substancji [kg sm / szt. / dzień]	EF współczynnik emisji [kg CH ₄ / szt./rok]
4.B Odchody zwierząt gosp.	153,444	—	—
1 Bydło	5,353	—	—
a. Krowy mleczne	2,796	4,400	9,255
b. Pozostałe bydło	2,557	2,082	5,930
3 Owce	0,318	0,368	0,171
4 Kozy	0,176	0,280	0,120
6 Konie	0,321	1,720	1,390
8 Świnie	16,988	0,500	6,536
9 Drób	130,289	0,100	0,078

6.2.3 *Odchody zwierzęce* — N₂O (CRF 4.B)

Oceny emisji N₂O z odchodów zwierząt hodowlanych za rok 1999 dokonano za pomocą metody zalecanej

przez [IPCC 1997] oraz krajowego wskaźnika systemu utrzymania AWMS dla poszczególnych kategorii zwierząt, który przedstawiono w tabeli 6.3 [Walczak 2003, 2006].

Tabela 6.3. Udział systemów utrzymania zwierząt gospodarskich AWMS

Zwierzęta	Rodzaj systemu utrzymania zwierząt AWMS		
	gnojowicowy	obornikowy	pastwiskowy
1.a. Krowy mleczne	0,0680	0,8220	0,1100
1.b. Pozostałe bydło	0,1540	0,7560	0,0900
3 Owce	—	0,5000	0,50
4 Kozy	—	0,9000	0,10
6 Konie	—	0,9000	0,10
8 Świnie	0,2863	0,7137	—
9 Drób	0,2000	0,8000	—

Przy zastosowaniu wartości domyślnych wskaźnika określającego ilość azotu wydalanego w odchodach Nex dla poszczególnych gatunków zwierząt (tabela 6.4 a i b) [IPCC 1997] oraz udziału w systemach utrzymania tych zwierząt AWMS pozyskanych z badań kra-

jowych obliczono ilość azotu wydalanego w systemach gnojowicowym (tabela 6.4.a) oraz obornikowym (tabela 6.4.b). W tabeli 6.5 przedstawiono współczynniki emisji N₂O dla obydwu stosowanych w Polsce systemów utrzymania zwierząt gospodarskich.

Tabela 6.4.a. Emisja azotu wydalonego z odchodów zwierzęcych w systemach:
a) gnojowicowym

Zwierzęta	Azot wydalany w odchodach Nex [kg/szt/rok]	Udział systemu (AWMS) w azocie wydzielanym [% / 100]	Wydalony azot w systemie (AWMS) [kg N/rok/1000]
1.a. Krowy mleczne	70,0	0,0680	13 308,960
1.b. Pozostałe bydło	50,0	0,1540	19 688,900
3 Owce	16,0	—	0,000
4 Kozy	25,0	—	0,000
6 Konie	25,0	—	0,000
8 Świnie	20,0	0,2863	97 273,288
9 Drób	0,6	0,2000	15 634,680

b) obornikowym

Zwierzęta	Azot wydalany w odchodach Nex [kg/szt/rok]	Udział systemu (AWMS) w azocie wydzielanym [% / 100]	Wydalony azot w systemie (AWMS) [kg N/rok/1000]
1.a. Krowy mleczne	70,0	0,8220	160 881,840
1.b. Pozostałe bydło	50,0	0,7560	96 654,600
3 Owce	16,0	0,5000	2 540,800
4 Kozy	25,0	0,9000	3 954,578
6 Konie	25,0	0,9000	7 222,500
8 Świnie	20,0	0,7137	242 486,712
9 Drób	0,6	0,8000	62 538,720

Tabela 6.5. Współczynniki emisji N₂O–N dla różnych systemów utrzymania zwierząt gospodarskich

System Gospodarowania Odpadami Zwierzęcymi (AWMS)	EF Współczynnik emisji dla systemu [kg N ₂ O–N/ kg N]
10. Zbiorniki beztlenowe	0,001
11. Gnojownicowe	0,001
12. Pryzmy obornika	0,020
13. Inne	0,005

6.2.4 Gleby rolne (CRF 4.D)

6.2.4.1 Emisja bezpośrednia z gleb (CRF 4.D.1)

6.2.4.1.1 Stosowanie nawozów mineralnych (CRF 4.D.1.1)

Emisję podtlenku azotu związaną z wykorzystaniem nawozów mineralnych oszacowano w oparciu o ilość azotu w nawozach zastosowanych do użyzniania gleb rolnych (tabela 3.12). Udział azotu przekształconego do N₂O przyjęto jako 0,9 i jest to wartość domyślna obliczona jako: 1–0,1 (Frac_{gasf} — patrz kategoria 4.D.3) [IPCC 1997]. Współczynnik ten pozwolił obliczyć ilość azotu zaabsorbowanego przez glebę z nawozów azotowych. Do oszacowania emisji N₂O–N wykorzystano współczynnik krajowy [Mercik 2001] zweryfikowany z 0,008 na 0,009 kg N₂O–N na 1 kg zastosowanego azotu. Poprawka tegoż współczynnika spowodowana była faktem, iż wartość wcześniejsza uwzględniała już udział azotu przekształconego do N₂O, co nie jest w pełni zgodne z metodyką IPCC zalecającą wydzielanie wartości ułamka azotu przekształconego do N₂O.

6.2.4.1.2 Stosowanie nawozów organicznych (CRF 4.D.1.2.)

Emisję podtlenku azotu z nawozów organicznych oszacowano na podstawie ilości azotu pochodzącego z odchodów zwierząt gospodarskich na podstawie ich pogłowia oraz domyślnych współczynników określających ilość azotu wydalanego w odchodach poszczególnych gatunków zwierząt dla regionu Europy Wschodniej [IPCC 1997]. Udział poszczególnych systemów utrzymania zwierząt AWMS pochodzi z krajowych badań [Mercik 2001, Walczak 2003, 2006] i został przedstawiony w tabeli 6.3.

Współczynniki emisji dla poszczególnych systemów utrzymania zwierząt zaczerpnięto z wytycznych IPCC [IPCC 1997]. Udział azotu w wydanych odchodach na pastwiskach i wygonach oszacowano w podkategorii 4.D.2. Wielkość udziału azotu, wydalanego w odchodach, emitowanego w postaci NH₃ i NO_x wynosi 0,2 kg NH₃–N + NO_x–N na kg azotu wydalonego przez zwierzę i jest to wartość domyślna [IPCC 1997]. Ponadto założono, że w Polsce nie spala się odchodów zwierząt, a zatem udział azotu w odchodach spalanych wynosi 0.

6.2.4.1.3 Uprawa roślin motylkowych (CRF 4.D.1.3)

Emisja podtlenku azotu z uprawy roślin motylkowych została obliczona na podstawie areалу zasiewów tych roślin [GUS 2005]. Przyjęto, że 1% azotu związanego przez rośliny motylkowe ulega denitryfikacji do N_2O , a zatem współczynnik emisji podtlenku azotu dla roślin motylkowych wynosi 0,010 $N_2O-N/kg\ N$ [Mercik 2001]. Większość nadziemnych części roślin jest w Polsce usuwana z pól, dlatego w emisji N_2O uwzględniono tylko emisję z resztek poźniwnych tej grupy roślin. Zakłada się, że w resztkach poźniwnych roślin motylkowych znajduje się przeciętnie 90 kgN/ha [Mercik 2001]. Podobnie jak w przypadku obornika przejęto tu ten sam współczynnik emisji: 0,010 $N_2O-N/kg\ N$.

6.2.4.1.4 Uprawa roślin niemotylkowych (CRF 4.D.1.4)

Emisję podtlenku azotu dla roślin niemotylkowych szacuje się, podobnie jak dla roślin motylkowych, tylko z masy resztek poźniwnych. Zakłada się, że masa resztek poźniwnych na powierzchni 1 ha wynosi przeciętnie 2 t suchej masy, a zawartość azotu w tych resztkach wynosi 0,76%. Azot w tych resztkach występuje również głównie w związkach organicznych, toteż zastosowano tu ten sam współczynnik emisji N_2O-N (0,010), jak dla obornika i roślin motylkowych [Mercik 2001]. Podstawę do oszacowania emisji N_2O stanowi powierzchnia upraw roślin niemotylkowych [GUS 2005].

6.2.4.1.5 Gleby organiczne (CRF 4.D.1.5)

Powierzchnia gleb organicznych w Polsce wynosi 1 269 tys. ha [Mercik 2001] i wartość ta stosowana jest w inwentaryzacji emisji N_2O z tych gleb w Polsce za cały okres od 1988 roku. Do oszacowania emisji podtlenku azotu z gleb organicznych przyjęto wartość domyślną współczynnika emisji dla klimatu chłodnego: 8 $kg\ N_2O-N/rok$ [IPCC 2000].

6.2.4.2 Odchody zwierzęce na pastwiskach i wygonach (CRF 4.D.2)

Emisja podtlenku azotu pochodząca z odchodów pozostawianych przez zwierzęta gospodarskie na pastwiskach i wygonach obliczana jest na podstawie pogłowia zwierząt, współczynnika określającego ilość azotu wydalanego w odchodach N_{ex} oraz udziału systemu pastwiskowego w wydzielanym azocie AWMS (tabela 6.6). Wykorzystano tu wartości domyślne współczynnika N_{ex} dla poszczególnych gatunków zwierząt dla regionu Europy Wschodniej [IPCC 1997] oraz krajowe dane dotyczące udziału systemu pastwiskowego w hodowli zwierząt gospodarskich [Myczko 2001, Walczak 2006]. Wskaźnik emisji N_2O EF3 dla pastwiskowego systemu chowu zwierząt zaczerpnięto z wytycznych IPCC [IPCC 1997].

Tabela 6.6. Emisja azotu wydalonego z odchodów zwierzęcych na pastwiskach i wygonach oraz współczynnik emisji N_2O-N

Zwierzęta	Azot wydalany w odchodach N_{ex} [kg/szt/rok]	Udział systemu (AWMS) w azocie wydzielanym [%/100]	Wydalony azot w systemie (AWMS) [kg N/rok/1000]	EF Współczynnik dla AWMS [kg $N_2O-N/kg\ N$]
1.a. Krowy mleczne	70,0	0,11	21 529,200	
1.b. Pozostałe bydło	50,0	0,09	11 506,500	
3 Owce	16,0	0,50	2 540,800	
4 Kozy	25,0	0,10	439,398	
6 Konie	25,0	0,10	802,500	
8 Świnie	—	—	—	
9 Drób	—	—	—	
		RAZEM	36 818,398	0,020

6.2.4.3 Emisja pośrednia z gleb (CRF 4.D.3)

W celu oszacowania całkowitej emisji pośredniej N_2O ze stosowania azotu w rolnictwie wykorzystano metodę *Tier 1a* [IPCC 2000], która pozwoliła oszacować emisję towarzyszącą dwóm procesom:

- depozycji związków azotu z atmosfery do gruntu, pochodzącej z nawozów mineralnych i odchodów zwierzęcych,
- wymywaniu azotu z gruntu.

A zatem pośrednia emisja N_2O z ww. źródeł została obliczona wg wzoru:

WZÓR

gdzie:

- $N_2O_{pośrednie} \rightarrow N$ — emisja N_2O określona w jednostce azotu,
 $N_2O_{(G)} \rightarrow N$ — emisja N_2O w postaci N, która powstaje w wyniku uwalniania azotu

$N_2O_{(L)} \rightarrow N$ — z nawozów mineralnych i odchodów zwierzęcych oraz późniejsza depozycja do gleb z tych źródeł w postaci NO_x i NH_4 (kg N/rok),
emisja N_2O w postaci N, która powstaje z wyłukiwania azotu, pochodzącego z nawozów mineralnych i odchodów zwierzęcych (kg N/rok).

6.2.4.3.1 Obliczenie emisji z depozycji związków azotu z atmosfery do gruntu (CRF 4.D.3.1)

Depozycja związków azotu z atmosfery do gruntu powoduje nawożenie gleb oraz wód powierzchniowych, co powoduje powstawanie podtlenku azotu. Zgodnie z metodyką ilość azotu uwalniania do gruntów jest równa całkowitej ilości azotu z nawozów azotowych stosowanych na glebę plus całkowita ilość azotu wydalonego w postaci odchodów przez zwierzęta. Obie te wartości mnoży się przez czynnik uwalniania azotu. Aby otrzymać emisję z depozycji należy pomnożyć

wszystko przez odpowiedni wskaźnik emisji EF (tabela 6.7). Obliczenia te wykonano według następującego wzoru:

$$N_2O_{(G)} \rightarrow N = [(N_{FERT} * Frac_{GASF}) + (N_{ex}/1000 * Frac_{GASM})] * EF,$$

gdzie:

$N_2O_{(G)} \rightarrow N$ — emisja N_2O w postaci N, która powstaje w wyniku depozycji związków azotu z atmosfery do gruntu,

N_{FERT} — zużycie nawozów azotowych w przeliczeniu na czysty azot [GUS 2005],

N_{ex} — całkowita ilość azotu wydalonego w systemie gospodarki odchodami zwierzęcymi AWMS,

$Frac_{GASF}$ — udział azotu z nawozów, przekształconego do N_2O , wartość domyślna,

$Frac_{GASM}$ — udział azotu wydalonego, przekształconego do N_2O , wartość domyślna,

EF_4 — wskaźnik emisji, wartość domyślna.

Tabela 6.7. Obliczenie emisji pośredniej z depozycji związków azotu do gruntu

N_{fert} [g/rok]	$Frac_{GASF}$ [kg N/kg N]	N_{ex} [kg N/rok/1000]	$Frac_{GASM}$ [kg N/kg N]	EF [kg N_2O-N /kg N]	$N_2O_{(G)} \rightarrow N$ [Gg N_2O-N]
895	0,1	36 818,40	0,2	0,01	0,97

6.2.4.3.2 Obliczenie emisji, pochodzącej z wymywania azotu z gruntu (CRF 4.D.3.2)

Duża część azotu jest wymywana z gruntów i trafia do wód gruntowych, rzek, terenów podmokłych oraz ostatecznie do morza. Powoduje to powstawanie w tych miejscach podtlenku azotu. W celu obliczenia ilości azotu, który jest wymywany, należy zsumować ilość nawozów azotowych stosowanych na glebę oraz ilość azotu wydalonego w postaci odchodów przez zwierzęta, a następnie pomnożyć tę sumę przez czynnik uwalniania azotu w trakcie wymywania. Aby obliczyć emisję należy wartość tę następnie pomnożyć przez odpowiedni wskaźnik emisji EF (tabela 6.8), co zaprezentowano w poniższym wzorze:

$$N_2O_{(L)} \rightarrow N = (N_{FERT} + N_{ex}/1000) * Frac_{LEACH} * EF,$$

gdzie:

$N_2O_{(L)} \rightarrow N$ — emisja N_2O w postaci N, która powstaje w wyniku depozycji związków azotu z atmosfery do gruntu,

N_{FERT} — zużycie nawozów azotowych w przeliczeniu na czysty azot [GUS 2005],

N_{ex} — całkowita ilość azotu wydalonego w systemie gospodarki odchodami zwierzęcymi AWMS,

$Frac_{LEACH}$ — udział azotu wymywanego, przekształconego do N_2O , wartość domyślna,

EF — wskaźnik emisji, wartość domyślna.

Tabela 6.8 Obliczenie emisji pośredniej z wymywania azoty z gruntu

N_{fert} [Gg/rrok]	N_{ex} [kg N/rok/1000]	$Frac_{LEACH}$ [kg N/kg N]	EF [kg N_2O-N /kg N]	$N_2O_{(L)} \rightarrow N$ (Gg N_2O-N)
895	36 818,40	0,3	0,025	6,992

Poniższy wzór umożliwia obliczenie emisji pośredniej wyrażonej w N_2O :

$$N_2O = N_2O \rightarrow N * 44/28.$$

6.2.5 Spalanie odpadów roślinnych (CRF 4.F)

Przy szacowaniu emisji gazów cieplarnianych w tej podkategorii uwzględniono takie gazy jak: metan

i podtlenek azotu. Dwutlenek węgla został tu pominięty, ponieważ zakłada się, że węgiel wyemitowany podczas spalania jest pochłaniany przez rośliny uprawne w kolejnym okresie wegetacyjnym.

Do obliczenia emisji CH_4 i N_2O ze spalania odpadów roślinnych w Polsce za rok 1999 wykorzystano metodę zalecaną przez IPCC i opisaną w wytycznych [IPCC 1997]. Dla potrzeb krajowych sporządzono zestawienie 43 upraw, z których odpady mogą być poddawane spalaniu [Łoboda i in., 1994]. Z tego zbioru wyodrębniono te rośliny uprawne, których odpady poddawane są kompostowaniu lub wykorzystywane są jako pasza

dla zwierząt. W rezultacie w obliczeniach emisji wykorzystano dane dla 38 upraw, które zagregowano w 32 grupy roślin obejmujące zboża, rośliny strączkowe, okopowe, oleiste, przemysłowe, warzywa i owoce. Dane o produkcji roślin pochodzą z [GUS 2005], natomiast współczynniki zastosowane w obliczeniach pochodzą z opracowania krajowego [Łoboda i in., 1994], w którym wykorzystano własne dane eksperymentalne, informacje literaturowe oraz domyślne współczynniki IPCC (tabela 6.9). Metodę szacowania emisji CH_4 i N_2O ze spalania resztek poźniwnych zaczerpnięto z wytycznych [IPCC 1997].

Tabela 6.9 Współczynniki wykorzystane do obliczeń emisji CH_4 i N_2O ze spalania resztek poźniwnych

Rośliny	Resztki /plon	Zawart. such. masy w resztk.	Spalana frakcja	Efektyw. spalania	Zawart. C w bio- mas.	N [/ [C	Zagregowane współcz. emisji	
							CH_4 [Gg/Gg]	N_2O [Gg/Gg]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Pszenica	1,45	0,86	0,005	0,90	0,4853	0,014	0,0032	0,0001
Żyto	1,60	0,87	0,005	0,90	0,4800	0,011	0,0032	0,0001
Jęczmień	1,25	0,86	0,005	0,90	0,4567	0,015	0,0030	0,0001
Owies	1,50	0,89	0,004	0,90	0,4700	0,016	0,0031	0,0001
Pszennyto	1,50	0,86	0,005	0,90	0,4853	0,013	0,0032	0,0001
Mieszanaka zbożowa	1,40	0,87	0,004	0,90	0,4730	0,015	0,0032	0,0001
Proso, gryka	1,70	0,86	0,002	0,90	0,4500	0,020	0,0030	0,0001
Kukurydza	1,30	0,50	0,002	0,90	0,4709	0,020	0,0031	0,0001
Strączkowe jadalne	1,50	0,88	0,001	0,90	0,4500	0,040	0,0030	0,0002
Strączkowe pastewne	2,00	0,85	0,001	0,90	0,4500	0,045	0,0030	0,0002
Ziemniaki	0,30	0,25	0,100	0,85	0,4226	0,048	0,0028	0,0002
Rzepak	2,35	0,87	0,030	0,90	0,4500	0,015	0,0030	0,0001
Inne oleiste	3,50	0,87	0,030	0,90	0,4500	0,015	0,0030	0,0001
Słoma lniana	0,25	0,86	0,001	0,90	0,4500	0,016	0,0030	0,0001
Tytoń	1,28	0,50	0,002	0,85	0,4500	0,040	0,0030	0,0002

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Chmiel	4,00	0,25	0,020	0,90	0,4500	0,035	0,0030	0,0002
Siano pastw. i łąkowe	0,05	0,23	0,001	0,90	0,4500	0,044	0,0030	0,0002
Siano strączkowych	0,05	0,23	0,001	0,90	0,4500	0,045	0,0030	0,0002
Siano motylkowych	0,05	0,23	0,001	0,90	0,4500	0,061	0,0030	0,0003
Pomidory	0,60	0,15	0,050	0,85	0,4500	0,050	0,0030	0,0002
Inne gruntowe	0,35	0,15	0,010	0,90	0,4500	0,055	0,0030	0,0003
Warzywa szklarniowe	0,40	0,35	0,010	0,90	0,4500	0,060	0,0030	0,0003
Jabłka	1,50	0,35	0,050	0,90	0,4500	0,033	0,0030	0,0002
Gruszki i inne	1,50	0,35	0,070	0,90	0,4500	0,033	0,0030	0,0002
Śliwki	1,50	0,35	0,100	0,90	0,4500	0,033	0,0030	0,0002
Wiśnie	1,50	0,35	0,100	0,90	0,4500	0,033	0,0030	0,0002
Czereśnie	1,50	0,35	0,100	0,90	0,4500	0,033	0,0030	0,0002
Truskawki	0,50	0,18	0,010	0,90	0,4500	0,033	0,0030	0,0002
Maliny	1,20	0,30	0,250	0,90	0,4500	0,033	0,0030	0,0002
Porzeczki	1,20	0,30	0,250	0,90	0,4500	0,033	0,0030	0,0002
Agrest i inne jagodowe	1,20	0,30	0,250	0,90	0,4500	0,033	0,0030	0,0002

7. Zmiany użytkowania gruntów i leśnictwo (Sektor 5. CRF)

7.1 Główne źródła emisji

Dla sektora 5 nie jest przeprowadzana analiza odnośnie głównych źródeł emisji.

7.2 Metodyka inwentaryzacji

Inwentaryzacja emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych (CO₂, CH₄, i N₂O) za rok 2004 została wykonana w oparciu o strukturę emisji i pochłaniania zawartą w wytycznych [IPCC 1997].

Ze względu na wprowadzenie nowych wytycznych [IPCC 2003] dla szacowania emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych dla sektora 5 oraz wymogi nowego arkusza CRF Reporter, w którym raportowana jest

krajowa inwentaryzacja emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych, wyniki wstępnej inwentaryzacji za rok 2004 zostały przeliczone i przypisane do nowego układu sektora 5. W tabeli 7.2 przedstawiono układ przejścia z inwentaryzacji opracowanej wg IPCC 1997 na nowy układ IPCC 2003.

Szacunki wykonuje się w oparciu o zmiany netto w użytkowaniu gruntów (z wyjątkiem działań mających na celu zalesienia i wylesienia, dla których większość danych jest dostępna), co może powodować niedoszacowanie rzeczywistej emisji i pochłaniania w tej kategorii.

W poniższych tabelach zaprezentowano zbiorcze wyniki inwentaryzacji dla 2003 i 2004 r. wg nowej [IPCC 2003] i starej [IPCC 1997] metodyki IPCC.

Tabela 7.1. Zbiornicze wyniki emisji i wiązania CO₂ przez sektor 5. Zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa dla 2003 i 2004r. [IPCC 2003]

Kategorie źródeł i wychwyty gazów cieplarnianych	2003			2004		
	Emisja/poc hłanianie netto CO ₂	CH ₄	N ₂ O	Emisja/poc hłanianie netto CO ₂	CH ₄	N ₂ O
	(Gg)			(Gg)		
5. Zmiany użytkowania grun- tów leśnictwo	-25 651,67	0,186	0,001	-26 727,40	0,176	0,001
5A. grunty leśne	-35 921,57			-36 398,99		
1. grunty leśne pozostające gruntami leśnymi	IE			IE		
2. grunty przekształcone na grunty leśne	E		IE	IE		
5B. użytki rolne	E		IE	IE		
1. użytki rolne pozostające użytkami rolnymi	E		IE	IE		
2. grunty przekształcone na użytki rolne	IE			IE		
5C. łąki i pastwiska	7 853,01		7.238,15			
1. łąki i pastwiska pozostające łąkami i pastwiskami	IE			IE		
2. grunty przekształcone łąki i pastwiska		IE			IE	
5D. grunty podmokłe		IE			IE	
1. grunty podmokłe pozostają- ce gruntami podmokłymi		IE			IE	
2. grunty przekształcone na grunty podmokłe		IE			IE	
5E. grunty zamieszkałe	-11 735,90	10,186	0,001	-10 611,24	0,176	0,001
1. grunty zamieszkałe pozosta- jące gruntami zamieszkały- mi		IE			IE	
2. grunty przekształcone na grunty zamieszkałe		IE			IE	
5F. pozostałe grunty		IE			IE	
1. grunty pozostałe pozostają- ce gruntami pozostałymi	-11 735,90	IE	0,001	-10 611,24	IE	0,001
2. grunty przekształcone na grunty pozostałe		IE			IE	
5G. inne	NE	NE	NE	NE	NE	NE
produkty drzewne	NE	NE	NE	NE	NE	NE

* IE raportowane gdzie indziej; * NE — nie raportowane

[illegible]

[illegible]

Uzyskane wyniki pokazują, iż w 2004 r. w sektorze 5. Zmiany użytkowania gruntów i leśnictwo przeważało pochłanianie netto dwutlenku węgla. Pochłanianie wzrosło z ponad 25 650 Gg CO₂ w roku 2003 do prawie 26 730 Gg CO₂ w roku 2004. Na wynik netto składają się procesy w następujących grupach:

7.2.1 Zmiany w lasach i zasobach biomasy drzewnej poza lasami (poprzednio CRF 5.A)

Bilans GHG w tej grupie jest pochłanianiem netto. Wielkość tego pochłaniania w roku 2004 wzrosła do ponad 19 770 Gg CO₂ z ok. 19 414 Gg CO₂ w roku 2003. Zmiana ta spowodowana jest głównie wzrostem przyrostu o 0,2 t sm/ha drewna.

Obliczanie przyrostu w lasach

Bieżący roczny przyrost biomasy drzewnej w lasach wszystkich form własności oszacowano na podstawie danych publikowanych w rocznikach statystycznych „Leśnictwo”. Danymi źródłowymi są również powierzchniowo-mięszościowe tabele klas wieku opracowywane przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, publikowane w corocznym sprawozdaniu „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych”.

Dane publikowane w rocznikach statystycznych mają charakter syntetyczny (dotyczą wszystkich gatunków łącznie lub podzielone są jedynie na dane dla gatunków iglastych i liściastych).

Korzystając z danych dotyczących przyrostu na pniu oraz pozyskania dokonano oszacowania przyrostu bieżącego brutto (m³/ha/rok) dla lasów wszystkich

form własności. Przyrost ten składa się z przyrostu na pniu i pozyskania. Obie te wielkości zostały wyrażone jako mięszość grubizny w korze. Dane dotyczące pozyskania podawane są w postaci mięszości grubizny netto (bez kory), aby obliczyć pozyskanie brutto należy do pozyskania netto dodać szacunkową mięszość kory (przyjęto, iż mięszość kory wynosi ok. 25% mięszości drewna bez kory [Czuraj 1991]). Wartość przyrostu brutto jest zależna w decydującym stopniu od składu gatunkowego, struktury wiekowej drzewostanów i jakości siedlisk leśnych.

Ekspansji pozyskania i przyrostu zasobów drzewnych na pniu do suchej masy biomasy dokonano osobno, korzystając ze współczynników ekspansji dla pozyskania i współczynnika ekspansji dla zasobów drzewnych na pniu.

Należy jednak zauważyć, że metodyka wyznaczania rocznego przyrostu biomasy wymaga dalszych badań m.in. w kierunku lepszego ujęcia długookresowych trendów i krótkookresowej dynamiki. Do obliczeń przyjęto wskaźnik domyślny — frakcji węgla pierwiastkowego w suchej masie, który wynosi 0,5. [IPCC 1997]

7.2.2 Przekształcanie lasów i ekosystemów trawiastych (poprzednio CRF 5.B)

Bilansem GHG w tej grupie jest emisja netto. Wielkość tej emisji w 2004 r. wyniosła niespełna 45 Gg CO₂. Wielkość tej emisji w 2004 roku nieznacznie zmalała w stosunku do roku 2003, co wynika ze zmieniającej się powierzchni lasów przekazywanych na cele nieleśne. Przyjęte wskaźniki do obliczeń emisji CH₄, N₂O, CO oraz NO_x powstających podczas spalania biomasy przedstawia poniższa tabela:

Tabela 7.4. Wskaźniki przyjęte do obliczenia emisji CH₄, N₂O, CO i NO_x ze spalania biomasy

Gaz	Wskaźnik		
CH ₄	0,012	domyślny	[IPCC 1997]
CO	0,060	domyślny	[IPCC 1997]
N ₂ O	0,007	domyślny	[IPCC 1997]
NO _x	0,121	domyślny	[IPCC 1997]

Przyjęto, iż stosunek węgla do azotu w spalanej biomase wynosi 0,001, a wskaźnik domyślny frakcji węgla w biomase naziemnej jest równy 0,5 [IPCC 1997]. Ponadto zastosowano wskaźnik domyślny — frakcji węgla utlenianej na miejscu, który wynosi 0,9 oraz wskaźnik domyślny — frakcji węgla utlenianej poza miejscem, który wynosi 0,9. [IPCC 1997].

W podkategorii tej raportowana jest emisja gazów cieplarnianych innych niż CO₂ z pożarów leśnych. Założono, że drzewostan podczas pożarów nie spala się całkowicie (uszkodzone/spalone zostają tylko korony drzew lub podszyt leśny), a jeżeli zachodzi konieczność usunięcia drzewostanu uszkodzonego lub za-

marłego to pozyskane drewno jest ujęte w danych dotyczących pozyskania ogółem. W Polsce nie prowadzi się kontrolowanego wypalania lasów.

7.2.3 Porzucanie terenów użytkowanych (poprzednio CRF 5.C)

W sensie definicji IPCC nie dopuszczającej do prowadzenia jakichkolwiek działań antropogenicznych na obszarach porzucanych, kategoria ta nie występuje w Polsce. W Polsce tereny wychodzące z rolnictwa przechodzą do gospodarki leśnej lub komunalnej.

7.2.4 Emisja i pochłanianie z gleb (poprzednio CRF 5.D)

Bilansem GHG w tej grupie jest pochłanianie netto. Pochłanianie netto w tej grupie w 2004 roku wzrosło 714 Gg CO₂ w stosunku do roku 2003 i wyniosło ok. 7 002 Gg CO₂.

Na wynik ten składa się emisja z użytkowania terenów rolniczych będący głównie następstwem przesunięcia znacznych obszarów z kategorii gruntów rolnych do kategorii gruntów pozostałych, oraz wzrost wiązania w kategorii gruntów pozostałych spowodowanego właśnie tym przesunięciem.

Wpływ na bilans w tej podkategorii ma również metodologia szacowania emisji i pochłaniania CO₂ w glebach przyjęta przez IPCC oraz zastosowanie metodyki Tier 1 w obliczeniach.

Należy zauważyć, że dla celów wyznaczenia emisji i wiązania węgla w glebach, obszar kraju został podzielony na obszary leśne, obszary rolnicze i obszary pozostałe. Obszary pozostałe pełnią rolę wielkości zamykającej bilans powierzchni kraju.

Poniżej zaprezentowano schemat podziału gleb występujących w Polsce:

Gleby leśne

Na podstawie dostępnych danych dotyczących powierzchni danego typu siedliskowego lasu (Tabela 7.5) wyznaczono powierzchnie jaką zajmują różne typy gleb (aktywne, nisko aktywne, piaszczyste i podmokłe). Na tej podstawie obliczono procentowy udział poszczególnych typów gleb pod gospodarką leśną (Tabela 7.7).

Tabela 7.5. Schemat podziału gleb leśnych występujących w Polsce

Typ gleby	Typ siedliskowy lasu
Aktywne	Las mieszany świeży, Las mieszany wilgotny, Las mieszany wyżynny, Las mieszany górski, Las świeży, Las wilgotny, Las wyżynny, Las górski
Nisko aktywne	Bór wilgotny, Bór górski, Bór wysokogórski, 0,5*Bór mieszany świeży, Bór mieszany wilgotny, Bór mieszany wyżynny, Bór mieszany górski
Piaszczyste	Bór suchy, Bór świeży, 0,5*Bór mieszany świeży
Podmokłe	Bór bagienny, Bór bagienny górski, Bór mieszany bagienny, Las mieszany bagienny, Ols, Ols jesionowy, Ols górski, Las łęgowy, Las łęgowy górski

Gleby rolnicze

Na podstawie dostępnych danych dotyczących powierzchni poszczególnych klas bonitacji gleb (tab. 7.6) wyznaczono powierzchnie jaką zajmują różne typy

gleb (aktywne, nisko aktywne, piaszczyste i podmokłe). Na tej podstawie obliczono procentowy udział poszczególnych typów gleb pod uprawami rolniczymi, łąkami i pastwiskami oraz gruntami pozostałymi (Tabela 7.7).

Tabela 7.6. Schemat podziału gleb użytkowanych rolniczo występujących w Polsce

Typ gleby	Bonitacja
Aktywne	I, II, III
Nisko aktywne	IV
Piaszczyste	V
Podmokłe	pozostałe

Tabela nr 7.7. Procentowy udział typów gleb w zależności od rodzaju użytkowania gruntu (dla czasu t i t-20)

klimat	użytkowanie gruntów	typ gleby (t)			
	Rodzaj użytkowania gruntów	aktywne	nisko aktywne	piaszczyste	podmokłe
		udział (%)			
umiarkowany	Gospodarka leśna	39,6	19,0	37,2	4,2
	Łąki/pastwiska	14,6	43,1	31,5	10,7
	Uprawy rolnicze	29,1	39,0	20,1	11,7
	Pozostałe grunty	21,9	41,1	25,8	11,2
klimat	użytkowanie gruntów	typ gleby (t-20)			
	Rodzaj użytkowania gruntów	aktywne	nisko aktywne	piaszczyste	podmokłe
		udział (%)			
umiarkowany	Gospodarka leśna	31,4	19,8	45,1	3,7
	Łąki/pastwiska	14,7	41,0	32,1	12,2
	Uprawy rolnicze	27,8	39,3	20,6	12,3
	Pozostałe grunty	21,3	40,1	26,3	12,3

Tabela 7.8. Podział użytkowania gruntów wg rodzaju stosowanej gospodarki w 2004 r.

Rodzaj użytkowania gruntów	Typ gleby	Węgiel w glebie (Mg C/ha)	Powierzchnia (Mha)
1	2	3	4
Gospodarka leśna	Aktywne	110,0	3,632
	Nisko aktywne	70,0	1,742
	Piaszczyste	30,0	3,412
	Podmokłe	230,0	0,385
Suma			9,171
Łąki/pastwiska	Aktywne	90,0	0,492
	Nisko aktywne	60,0	1,452
	Piaszczyste	25,0	1,062
	Podmokłe	120,0	0,360
Suma			3,365
Uprawy rolnicze	Aktywne	70,0	3,775
	Nisko aktywne	60,0	5,059
	Piaszczyste	25,0	2,609
	Podmokłe	120,0	1,519
Suma			12,962

1	2	3	4
Pozostałe obszary	Aktywne	56,0	1,264
	Nisko aktywne	48,0	2,371
	Piaszczyste	20,0	1,491
	Podmokłe	96,0	0,647
Suma			5,771
Suma ogólna			31,2685

Wskaźniki zawartości węgla w glebach przyjęto w oparciu o domyślne wskaźniki IPCC 1997 oraz skorygowano je na podstawie opinii ekspertów do warunków krajowych.

Niniejsze oszacowania wielkości emisji i wiązania CO₂ przez gleby mają charakter przybliżony i zostaną poddane dalszym korektom w wyniku zastosowania metodyki szacowania zgodnej z [IPCC 2003]. Dla kategorii 5D (Emisja i wiązanie węgla przez gleby) wykonano obliczenia oddzielnie dla emisji i dla wiązania a następnie wyznaczono emisję/wiązanie netto.

7.2.5 Emisja węgla z wapnowania gleb rolniczych leśnych (poprzednio CRF 5.D)

Ilość emitowanego rocznie pierwiastka węgla pochodzącego z wapnowania gleb rolniczych i leśnych określono przy użyciu wzoru:

$$C = M_{\text{wapienia}} \times EF_{\text{wapienia}} + M_{\text{dolomitu}} \times EF_{\text{dolomitu}}$$

gdzie:

M_{wapienia} — roczna ilość zużytego nawozu wapniowego węglanowego CaCO₃ [Mg/rok],

M_{dolomitu} — roczna ilość zużytego nawozu wapniowo-magnezowego węglanowego CaMg (CO₃)₂ [Mg/rok],

EF_{wapienia} — wskaźnik emisji nawozu wapniowego węglanowego (0,120) [MgC/Mg wapienia],

EF_{dolomitu} — wskaźnik emisji nawozu wapniowo-magnezowego węglanowego (0,122) [MgC/Mg dolomitu].

Krajowe publikacje statystyczne podają zużycie nawozów tylko w przeliczeniu na czysty składnik jakim jest tlenek wapnia (CaO), dlatego konieczne było przeliczenie tych wartości na rzeczywiste zużycie nawozów [Radwański 2006b]. W tym celu przyjęto następujący skład procentowy węglanowych nawozów wapniowo-magnezowych (CaMg (CO₃)₂): CaCO₃ — 89,1% i MgCO₃ — 10,9%. Obliczoną emisję pierwiastka węgla C przekształcono następnie na dwutlenek węgla CO₂ przy użyciu współczynnika konwersji 44/12.

8. Odpady (Sektor 6. CRF)

8.1 Główne źródła emisji

Z sektora 6 do głównych źródeł emisji należy tylko jedno źródło:

— 6.A. Składowanie odpadów stałych (emisja CH₄), udział w całkowitej emisji 1,7%.

Sumaryczny udział tych źródeł w całkowitej emisji krajowej wynosi 1,7%.

8.2 Metodyka inwentaryzacji

8.2.1 Składowanie odpadów stałych (CRF 6.A)

Emisję z tego sektora oszacowano za pomocą modelu IPCC Waste Model [IPCC 2006]. W modelu przyjmuje się wieloletnią serię czasową, podczas której metan powstaje w wyniku rozkładu substancji organicznych w warunkach beztlenowych. Stąd wiele współczynników i aktywności pochodzi z lat wcześniejszych niż rok inwentaryzowany. Część metanu z wysypisk utleniania

się do powietrza lub może być odzyskiwana, bądź spalana w pochodniach. Ilość metanu wyemitowanego w danym roku będzie mniejsza od ilości wytworzonego metanu o odzysk metanu.

W celu obliczenia emisji metanu z wysypisk wykorzystano następujące wskaźniki:

♦ DOC — zawartość węgla organicznego w odpadach w roku depozycji (tab. 8.1, wskaźnik domyślny [IPCC 2006]),

♦ DOC_f — część węgla organicznego, która ulega degradacji (tab. 8.1, wskaźnik domyślny [IPCC 2006]),

♦ MCF — wskaźnik korekcyjny, dotyczący rozkładu tlenowego w roku depozycji (tab. 8.2, wskaźnik domyślny [IPCC 2006]),

♦ OX — wskaźnik utleniania (tab. 8.3, [IPCC 2006]),

♦ k — stała szybkości rozkładu (tab. 8.3, [Steczko 2001]),

♦ F — część metanu w jednostce gazu wysypiskowego (tab. 8.3, [Steczko 2001]),

♦ R — odzysk metanu przyjęto jako 0.

Tabela 8.1. Zakres wartości wskaźnika DOC i DOC_f

Odpady (DOC)	Zakres	Wartość domyślna	Wartość przyjęta
Spożywcze	0,08—0,20	0,15	0,15
Ogrodnicze	0,16—0,19	0,2	0,2
Papier	0,36—0,45	0,4	0,4
Drewno i słoma	0,39—0,46	0,43	0,43
Tekstylne	0,20—0,40	0,24	0,24
Pieluszki degradowalne	0,18—0,32	0,24	0,24
Osady ściekowe	0,04—0,05	0,05	0,05
Przemysłowe	0—0,54	0,15	0,15
DOC_f		0,5	0,5

Tabela 8.2. Wskaźniki MCF węgla organicznego w odpadach deponowanych

Wysypiska niezorganizowane płytke	Wysypiska niezorganizowane głębokie	Wysypiska zorganizowane	Wysypiska zorganizowane częściowo przykryte	Wysypiska nieskategoryzowane
0,4	0,8	1	0,5	0,6

Tabela 8.3. Zakres wartości stałej szybkości dla procesu rozkładu k

Odpady	Zakres	Wartość domyślna	Wartość przyjęta
Spożywcze	0,1—0,2	0,185	0,086
Ogrodnicze	0,06—0,1	0,1	0,069
Papier	0,05—0,07	0,06	0,039
Drewno i słoma	0,02—0,04	0,03	0,023
Tekstylne	0,05—0,07	0,06	0,039
Pieluszki degradowalne	0,06—0,1	0,1	0,1
Osady ściekowe	0,1—0,2	0,185	0,185
Przemysłowe	0,08—0,1	0,09	0,09
Czas opóźnienia (miesiące)		6	6
Zawartość metanu w gazie wysypiskowym F		0,5	0,618
Wskaźnik utlenienia (OX)		0	0

Dane o aktywnościach wykorzystane do oszacowania emisji metanu z wysypisk obejmują:

- ◆ Liczba ludności — przyjęto za [GUS 2006]
- ◆ Odpady komunalne zebrane (MSW) — w rocznikach dane przedstawiono w dm^3 . Dane przedstawione w tabeli 8.4 przeliczono na Gg. Do przeliczenia przyjęto gęstość odpadów według GUS: $0,25 \text{ t/m}^3$.

Tabela 8.4. Źródła danych o wielkości odpadów komunalnych

1970	4 113,98	[GUS 1987]
1971	4 624,65	interpolacja
1972	5 135,31	interpolacja
1973	5 645,98	interpolacja
1974	6 156,64	[GUS 1974d]
1975	6 788,96	[GUS 1986d]
1976	7 397,99	interpolacja
1977	8 007,03	[GUS 1981d]
1978	8 702,83	[GUS 1981d]
1979	9 052,63	[GUS 1981d]
1980	9 868,72	[GUS 1986d]
1981	10 014,42	[GUS 1986d]
1982	10 329,07	[GUS 1986d]
1983	10 541,91	[GUS 1986d]
1984	10 864,54	[GUS 1986d]
1985	11 086,95	[GUS 1986d]
1986	11 546,86	[GUS 1987]
1987	11 877,45	[GUS 1989d]
1988	12 084,18	[GUS 1989d]
1989	12 000,95	[GUS 1990d]
1990	11 098,28	[GUS 1996]
1991	10 637,98	[GUS 1996]
1992	10 621,00	[GUS 1996]
1993	10 644,66	[GUS 1996]
1994	11 014,64	[GUS 1996]
1995	10 985,00	[GUS 2005d]
1996	11 621,22	[GUS 1997d]

1997	12 183,44	[GUS 1998d]
1998	12 275,77	[GUS 1999d]
1999	12 316,90	[GUS 2000d]
2000	12 226,00	[GUS 2005d]
2001	11 109,00	[GUS 2005d]
2002	10 508,70	[GUS 2005d]
2003	9 925,00	[GUS 2005d]
2004	9 759,00	[GUS 2005d]

Procent odpadów gromadzonych na wysypiskach odpadów — w Roczniku Statystycznym Ochrony Środowiska GUS 1990 podano, że w latach 1982—1990 nie było spalania odpadów, a kompostowanie było na poziomie 0,1% (tyle samo w roku 1981 — [GUS 1987]). Udział odpadów unieszkodliwianych inaczej niż poprzez składowanie w okresie 1970—2005 przyjęto zgodnie z odpowiednimi rocznikami Ochrony Środowiska GUS.

Dla lat, dla których takie dane nie są dostępne, przyjęto wartości 0,1%. Podziału składowanych odpadów na wysypiska zorganizowane i niezorganizowane dokonano zgodnie z pracą [Gworek 2003].

Podział morfologiczny odpadów według IPCC przyjęto zgodnie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami (Tabela 8.5).

Tabela 8.5. Podział morfologiczny odpadów

Spożywcze	Ogrodnicze	Papier	Drewno i słoma	Tekstylne	Plastik oraz inne nie ulegające rozkładowi
18%	2%	16%	3%	3%	57%

8.2.2 Gospodarka ściekami (CRF 6.B)

8.2.2.1 Ścieki przemysłowe (CRF 6.B.1)

Emisję metanu ze ścieków przemysłowych oszacowano na podstawie danych z poszczególnych sektorów

przemysłu [GUS 2005d] oraz udziału oczyszczanych ścieków przy wykorzystaniu domyślnych wskaźników BZT. Także współczynnik przetworzenia na metan stanowi wartość domyślna [IPCC 2006]. Natomiast udział beztlenowego oczyszczania ścieków pochodzi z opracowania [Radwański 1995] (tab. 8.6).

Tabela 8.6. Dane do obliczenia emisji metanu z oczyszczania ścieków przemysłowych

Branża przemysłu	Biochemiczny wskaźnik zapotrzebowania tlenu dla rozkładu substancji org. BZT5 (BOD5)	Udział beztlenowego oczyszczania ścieków	Współcz. przetworzenia na metan [GgCH ₄ /GgBZT5]
1	2	3	4
Górnictwo i kopalnictwo	0,001	0,15	0,6
Żelazo i stal	0,001	0,15	0,6
Metale nieżelazne	0,001	0,15	0,6
Nawozy sztuczne	0,004	0,15	0,6

1		2	3	4
Artykuły spożywcze	przetwory mięsa	0,003	0,15	0,6
	przetwory ryb	0,0015	0,15	0,6
	przetw. warzyw i owoców	0,002	0,15	0,6
	prod. olejów i tłuszczów	0,0008	0,15	0,6
	artykuły mleczarskie	0,003	0,15	0,6
	cukier	0,008	0,15	0,6
	napoje	0,001	0,15	0,6
	piwo	0,004	0,15	0,6
	pozostałe art. spożywcze	0,004	0,15	0,6
Przemysł tekstylny		0,0008	0,15	0,6
Przemysł skórzaný		0,001	0,15	0,6
Przemysł drzewny i papierniczy		0,004	0,15	0,6
Przemysł wytwarzania paliw		0,004	0,15	0,6
Przemysł chemiczny		0,15	0,15	0,6
Przemysł tworzyw sztucznych i gumowych		0,001	0,15	0,6
Produkcja wyrobów z poz. surowców niemetalicznych		0,001	0,15	0,6
Produkcja maszyn, urządzeń, pojazdów		0,001	0,15	0,6
Pozostałe gałęzie przemysłu		0,15	0,15	0,6

8.2.2.2 Ścieki komunalne (CRF 6.B.2)

W szacowaniu emisji metanu ze ścieków komunalnych wykorzystano metodykę zgodną z zaleceniami zawartymi w [IPCC, 1997]. Ilości substancji organicznych w ściekach i osadach określano na podstawie liczby mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków i udziału poszczególnych typów oczyszczalni [GUS 2005d]. Do obliczeń wykorzystano wartość domyślną BZT 60 g BZT/osobę/dzień [IPCC 2000]. Frakcja substancji organicznych usuwana w postaci osadów ściekowych została obliczona w oparciu o pracę [Bernacka 2005] i wyniosła ona 0,952. Zastosowane do obliczeń stężenie BZT w ściekach oczyszczanych, równe 369 g O₂/m³ przyjęto zgodnie z opracowaniem [Bernacka 2005]. Wykorzystane w raporcie wskaźniki emisji metanu obliczone w oparciu o wspomnianą pracę wyniosły odpowiednio:

- ♦ 0,030 kg CH₄ / kg BZT5 dla ścieków,
- ♦ 0,488 kg CH₄ / kg BZT5 dla osadów ściekowych.

Do obliczenia tych wskaźników zastosowano domyślną wartość maksymalnej zdolności produkcji metanu (0,6 kg CH₄/kg BZT). Dane dotyczące udziału ścieków i osadów ściekowych poddawanych fermentacji meta-

nowej, przebiegającej z odzyskiem i bez odzysku biogazu, pochodzą z krajowego opracowania [Bernacka, 2005]. Wartości te to odpowiednio: 5% — frakcja ścieków poddawanych fermentacji metanowej, 81,3% — udział osadów poddawanych fermentacji z czego 83,5% osadów poddawanych jest fermentacji z odzyskiem biogazu.

Emisję N₂O ze ścieków komunalnych obliczono przy pomocy metodyki zalecanej przez [IPCC 1997]. Dane o liczbie ludności zaczerpnięto z [GUS 2006] a o spożyciu białka z [FAOSTAT 2006]. Domyślne wartości udziału azotu w białku, jak również wskaźniki emisji wykorzystano w szacowaniu emisji N₂O [IPCC 2000].

8.2.2.3 Spalanie odpadów (CRF 6.C)

Spalanie odpadów wyliczono na podstawie metodyki [IPCC 2000] oraz [Wielgoński G. 2003]. Wskaźniki emisji przyjęto domyślne, zgodnie z [IPCC 2000]. Aktywności, dotyczące ilości spalanych odpadów komunalnych, przemysłowych, medycznych oraz osadów ściekowych przyjęto na podstawie opracowania [Wielgoński G. 2005].

Bibliografia

ARE (2005), Bilans paliw w układzie OECD, Agencja Rynku Energii 2005.

Bernacka (2005), Bernacka J., Pawłowska L. (2005), Opracowanie i analiza danych dotyczących emisji gazów cieplarnianych z gospodarki ściekami komunalnymi, Warszawa 2005.

BULiGL (2004), Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2004, Biuro Urządzania Lasu i Gospodarki Leśnej, Warszawa 2004.

CITEPA 1992. Default Emission Factors Handbook, CORINAIR INVENTORY, CITEPA, Paris 1992.

Czuraj (1991). Czuraj M., Tablice miąższości kłód odziomkowych i drzew stojących, PWRiL, Warszawa 1991.

EEA (1996), EMEP/CORINAIR Emission Inventory Guidebook — 1996, European Environment Agency, Copenhagen 1996.

EEA (2002). EMEP/CORINAIR (2002): EMEP/CORINAIR Emission Inventory Guidebook — 3rd edition, European Environment Agency, Copenhagen 2002.

EEA (2004). EMEP/CORINAIR Emission Inventory Guidebook — 2004, European Environment Agency (Publish date: 2004/01/19).

FAOSTAT (2006), Baza danych FAOSTAT, 2006,
<http://faostat.fao.org/site/502/DesktopDefault.asp?PageID=502>.

FEWE (1994), — Wyznaczanie współczynników emisji gazów cieplarnianych ze spalania paliw w przemysłowych procesach technologicznych, FEWE, Katowice 1994.

Fudała J., (1994), — Fudała J., Hławiczka S., Cenowski M., Butniewicz K., Ustalenie zbioru powierzchniowych źródeł emisji gazów cieplarnianych (w operacjach przemysłowych, powierzchniowych), wyznaczenie współczynników emisji z tych źródeł, obliczenie emisji z tych źródeł, obliczanie emisji dla ostatniego roku oraz podanie metodyki aktualizacji informacji, Katowice 1994.

Gawlik (1994), Gawlik L. i inni, Ustalenie źródeł emisji gazów cieplarnianych związanych z eksploatacją systemu węglowego (kamiennego i brunatnego) wraz z wyznaczeniem współczynników emisji w źródłach emisji systemu, obliczenie emisji dla ostatniego roku stosując wskazania metodyki OECD/IPCC oraz podanie metodyki bieżącej aktualizacji informacji, Kraków 1994.

Gawlik (2001), Gawlik L., Grzybek I. (2001), Szczegółowe badania źródeł emisji i wychwyty dla inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych za rok 1999 w zakresie emisji lotnej z systemu węglowego, Kraków.

Górka (1991), Górka W., Zajączkowski K., Zajączkowska B. (1991), Określenie wielkości zasobów drewna w zadrzewieniach w Polsce. Maszynopis. IBL.

GUS (1974), Rocznik Statystyczny 1974, GUS, Warszawa 1974.

GUS (1981d), Ochrona Środowiska, GUS, Warszawa 1981.

GUS (1985), Rocznik Statystyczny 1985, GUS, Warszawa 1985.

GUS (1986d), Ochrona Środowiska, GUS, Warszawa 1986.

GUS (1987), Rocznik Statystyczny 1987, GUS, Warszawa 1987.

GUS (1989d), Ochrona Środowiska, GUS, Warszawa 1989.

GUS (1990d), Ochrona Środowiska, GUS, Warszawa 1990.

GUS (1996), Rocznik Statystyczny 1996, GUS, Warszawa 1996.

GUS (1997d), Ochrona Środowiska, GUS, Warszawa 1997.

GUS (1998d), Ochrona Środowiska, GUS, Warszawa 1998.

GUS (1999d), Ochrona Środowiska, GUS, Warszawa 1999.

GUS (2000d), Ochrona Środowiska, GUS, Warszawa 2000.

- GUS (2004z), Środki Produkcji w rolnictwie w 2003, Warszawa 2004.
- GUS (2005), Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2005, GUS, Warszawa 2005.
- GUS (2005a), Gospodarka paliwowo-energetyczna w latach 2003—2004, GUS, Warszawa 2005.
- GUS (2005c), Leśnictwo GUS, Warszawa, 2005.
- GUS (2005d), Ochrona Środowiska 2005, GUS, Warszawa 2005.
- GUS (2005e), Sprawozdania G-03. Wybrane dane zbiorcze z systemu statystyki energetycznej, GUS 2005.
- GUS (2006), Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2006, GUS, Warszawa 2006.
- GUS (2006a), Gospodarka paliwowo-energetyczna w latach 2005—2006, GUS, Warszawa 2006.
- GUS (2006b), Produkcja wyrobów przemysłowych, GUS, Warszawa 2006.
- Gworek (2003), Gworek B., Barański A., Czarnomski K., Bojanowicz A. (2003), Emisja gazów cieplarnianych ze składowisk odpadów, Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa 2003.
- IETU (2006), Inwentaryzacja emisji niemietanowych lotnych związków organicznych i metali ciężkich za rok 2004, Instytut Ekologii i Terenów Uprzemysłowionych, Katowice 2006.
- IMMB (2006), Sektor cementowy w Polsce. Projekt alokacji uprawnień do emisji CO₂ w ramach opracowania Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień na lata 2008—12, Instytut Mineralnych Materiałów Budowlanych, Opole 2006.
- IOŚ (2001), Strategie redukcji emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w rozbiciu na poszczególne gazy (N₂O, HFCs, PFCs i SF₆) i sektory do 2020 roku”, Instytut Ochrony Środowiska, Zakład Ochrony Klimatu, praca zbiorowa, 2001.
- IPCC (1995), Third Assessment Report, (IPCC 1995).
- IPCC (1997), Revised 1996 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories, IPCC 1997.
- IPCC (2000), Good Practice Guidance and Uncertainty Management in National GHG Inventories, IPCC 2000.
- IPCC (2006), Draft, Draft IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories.
- ITS (2005), Inwentaryzacja emisji z sektora transportu w 2003 r., Instytut Transportu Samochodowego, Warszawa 2005.
- KASHUE (2006), Baza danych Krajowego Administratora Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji, zawierająca informacje o instalacjach objętych systemem niezbędne do opracowania krajowego planu rozdziału uprawnień do emisji.
- Kozakiewicz (2005). Kozakiewicz J., Mąkosa J. (2005), Opracowanie danych o aktywnościach na potrzeby szacowania emisji substancji HFC, PFC i SF₆ w Polsce w 2003 r., Warszawa 2005.
- Kozłowski (2001), Kozłowski K., Strategia redukcji emisji N₂O w procesach przemysłowych. (Część raportu: Radwański E. i in., Strategia redukcji emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w podziale na poszczególne gazy (N₂O, HFCs, PFCs i SF₆) i sektory do roku 2020, Warszawa 2001.
- Krzysik (1975), Krzysik S., Nauka o drewnie, PWN, Warszawa 1975.
- Kwarciński (2005), Kwarciński, „Ocena rzeczywistej emisji metanu do atmosfery spowodowanej eksploatacją węgla kamiennego”, Państwowy Instytut Geologiczny, Sosnowiec 2005.
- Łoboda (1994), Łoboda T., Pietkiewicz S., Oszacowanie ilości metanu, tlenku węgla, podtlenku azotu i tlenków azotu uwolnionych do atmosfery w 1992 w wyniku spalania resztek poźniwnych, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa 1994.
- Mercik (2001), Mercik S., Moskal S. (2001), Szczegółowe badania źródeł emisji i wychwyty dla inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych za rok 1999 w zakresie emisji gleb użytków rolnych (kategoria 4.D.), Warszawa 2001.
- Myczko (2001), Myczko A., Karłowski J., Szulc R (2001), Szczegółowe badania źródeł emisji i wychwyty dla inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych za rok 1999 w zakresie fermentacji jelitowej i odchodów zwierzęcych (Kategorie 4.A i 4.B IPCC), Warszawa 2001.

Olczak (1993), Olczak Cz. i inni, 1993, Opracowanie pomiarowych ilościowo-jakościowych profili Lotnych Związków Organicznych emitowanych z procesów hutnictwa żelaza w Polsce, Opole 1993.

PIG (2005), Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2005.

Radwański E. (1995), Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska 1995, Krajowe Studium Źródeł i Wychwytu Gazów Ciepłarnianych. Raport Końcowy dla 1992 r., Warszawa 1995.

Radwański E. (2005), Propozycja wartości wielkości produkcji amoniaku dla dokonania korekty emisji CO₂ w dziale 2. *Procesy Przemysłowe* w inwentaryzacji emisji gazów ciepłarnianych w latach 1988—2003, Warszawa 2005 (praca niepublikowana).

Radwański E. (2006a), Obliczanie emisji C—CO₂ wg podejścia referencyjnego dla 2004 roku., Warszawa 2006. (praca niepublikowana).

Radwański E. (2006b), Obliczanie emisji pierwiastka węgla z wapnowania gleb rolniczych i lesnych na podstawie rocznego zużycia wapienia i dolomitu, Warszawa 2006 (praca niepublikowana).

Steczko (1994), Steczko K. i in. 1994, Ustalenie źródeł emisji gazów ciepłarnianych towarzyszących eksploatacji systemu gazu ziemnego (wysokometanowego i zaazotowanego) i innych gazów sieciowych wraz z wyznaczeniem współczynników emisji w źródłach emisji systemu, obliczenie emisji dla ostatniego roku stosując wskazania metodyki OECD/IPCC oraz podanie metodyki bieżącej aktualizacji informacji, Kraków, kwiecień 1994.

Steczko (2001), Steczko K., Szczegółowe badania źródeł emisji i wychwyty dla inwentaryzacji emisji gazów ciepłarnianych za rok 1999 w zakresie wysypisk odpadów stałych, IGNiG, Kraków, luty 2001.

Uchwała Nr 219 Rady Ministrów z dnia 29 października 2002 w sprawie krajowego planu gospodarki odpadami, Dz. U. Nr 11, poz. 159, 28 lutego 2003.

Walczak (2006), Opracowanie aktywności i wskaźników do oszacowania emisji gazów ciepłarnianych w sektorze rolnictwa (praca niepublikowana), Instytut Zootechniki, Kraków 2006.

Walczak J. (2003), Skorygowanie emisji podtlenku azotu z sektora rolnictwa. W: Realizacja zadań Krajowego Centrum Inwentaryzacji Emisji w zakresie inwentaryzacji emisji do powietrza, Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa 2003.

Wielgościński G. (2003), Opracowanie danych i aktualizacja metodyki inwentaryzacji emisji zanieczyszczeń ze spalania odpadów, Łódź 2003.

Wielgościński G. (2005), Opracowanie danych i aktualizacja metodyki inwentaryzacji emisji zanieczyszczeń ze spalania odpadów, Łódź 2005.

Żebrowski M. (1994), Inwentaryzacja emisji gazów ciepłarnianych z systemu ropy naftowej, Kraków, czerwiec 1994.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Główne źródła emisji

Źródła emisji ze wszystkich sektorów są identyfikowane jako główne źródła emisji na podstawie ich udziału w emisji krajowej i/lub ocenę trendu emisji zgodnie z metodologią IPCC (IPCC Good Practice Guidance 2000).

Spośród źródeł emisji zaklasyfikowanych w ocenie poziomu emisji, jako główne źródła najważniejszymi są:

— Spalanie paliw stałych — źródła stacjonarne,

— 1.A.3.b Transport drogowy,

— Spalanie paliw ciekłych — źródła stacjonarne.

Emisja gazów cieplarnianych z tych źródeł wyniosła 72,4% całkowitej emisji w kraju, wyrażonej w ekwiwalencie CO₂. Emisja CO₂ ze stacjonarnego spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych wyniosła w sumie 69,33% całkowitej emisji krajowej. Samo spalanie paliw stałych wyniosło ok. 56,0% całkowitej emisji krajowej.

Najważniejszymi źródłami emisji w ocenie trendu są:

— Spalanie paliw stałych — źródła stacjonarne,

— 1.A.3.b Transport drogowy,

— Spalanie paliw ciekłych — źródła stacjonarne.

Ich udział w całkowitej krajowej emisji ekwiwalentu CO₂ wyniósł 72,38%.

Pełne tabele 7.A1—7.A3 wg IPCC Good Practice Guidance, zawierające ocenę poziomu emisji i ocenę trendu są umieszczone poniżej.

Ocena poziomu emisji gazów cieplarnianych

		Kategorie źródeł wg IPCC	Gaz cieplarniany	Emisja w roku 2004	Udział w całkowitej emisji	Skumulowany udział w całkowitej emisji
1	1.A.1, 2, 4, 5.a	Spalanie paliw stałych — źródła stacjonarne	CO ₂	222 314,83	0,5605	0,56
2	1.A.3.b	1.A.3.b Transport drogowy	CO ₂	32 443,93	0,0818	0,64
3	1.A.1, 2, 4, 5.a	Spalanie paliw ciekłych — źródła stacjonarne	CO ₂	32 339,62	0,0815	0,72
4	1.A.1, 2, 4, 5.a	Spalanie paliw gazowych — źródła stacjonarne	CO ₂	20 355,28	0,0513	0,78
5	4.D.1	4.D.1. Emisja bezpośrednia z gleb	N ₂ O	12 119,03	0,0306	0,81
6	1. B. 1. a.	1.B.1 a. Kopalnictwo węgla	CH ₄	9 895,27	0,0249	0,83
7	4.A	4.A. Fermentacja jelitowa	CH ₄	8 758,69	0,0221	0,85
8	6.A	6.A. Składowanie odpadów stałych	CH ₄	6 747,62	0,0170	0,87
9	4.B	4.B. Odchody zwierzęce	N ₂ O	5 685,69	0,0143	0,88
10	2.A.1	2.A.1. Produkcja cementu	CO ₂	5 070,06	0,0128	0,90
11	1.B.2.b.	1.B.2.b. Gaz ziemny	CH ₄	5 009,56	0,0126	0,91
12	2.B.2	2.B.2. Produkcja kwasu azotowego	N ₂ O	4 181,00	0,0105	0,92
13	2.C1	2.C.1. Produkcja żelaza i stali	CO ₂	4 138,53	0,0104	0,93
14	4.D.3	4.D.3. Emisja pośrednia z gleb	N ₂ O	3 876,33	0,0098	0,94
15	2.B.1.	2.B.1. Produkcja amoniaku	CO ₂	3 613,69	0,0091	0,95

Ocena trendu dla źródeł emisji gazów cieplarnianych

		Kategorie źródeł wg IPCC	Gaz cieplarniany	Emisja w roku bazowym	Emisja w roku bieżącym	Udział w całkowitej emisji	Ocena trendu	Udział w trendzie	Skumulowany udział w trendzie
1	1.A.1, 2, 4, 5.a	Spalanie paliw stałych — źródła stacjonarne	CO ₂	400 745,92	222 314,83	0,5605	0,1810	37,7381	0,38
2	1.A.3.b	1.A.3.b Transport drogowy	CO ₂	16 068,28	32 443,93	0,0818	0,0805	16,7865	0,55
3	1.A.1, 2, 4, 5.a	Spalanie paliw ciekłych — źródła stacjonarne	CO ₂	26 824,08	32 339,62	0,0815	0,0530	11,0521	0,66
4	1.A.1, 2, 4, 5.a	Spalanie paliw gazowych — źródła stacjonarne	CO ₂	15 562,17	20 355,28	0,0513	0,0367	7,6510	0,73
5	6.A	6.A. Składowanie odpadów stałych	CH ₄	4 284,31	6 747,62	0,0170	0,0144	2,9959	0,76
6	1.A.5.b	1.A.5.b Pozostałe pojazdy	CO ₂	5 049,93	22,53	0,0001	0,0126	2,6368	0,79
7	1.B.1.a.	1.B.1 a. Kopalnictwo węgla	CH ₄	18 455,82	9 895,27	0,0249	0,0096	2,0048	0,81
8	1.B.2.b.	1.B.2.b. Gaz ziemny	CH ₄	4 111,13	5 009,56	0,0126	0,0083	1,7352	0,83
9	6.B	6.B. Gospodarka ściekami	CH ₄	2 170,23	3 540,37	0,0089	0,0077	1,6127	0,84
10	2.F.1	2.F.1. Chłodnictwo i klimatyzacja	HFC	10,52	2 060,06	0,0052	0,0077	1,5966	0,86
11	4.A	4.A. Fermentacja jelitowa	CH ₄	15 954,36	8 758,69	0,0221	0,0075	1,5740	0,87
12	1.A.3.c	1.A.3.c Koleje	CO ₂	3 355,49	508,37	0,0013	0,0066	1,3683	0,89
13	4.D.1	4.D.1. Emisja bezpośrednia z gleb	N ₂ O	15 747,10	12 119,03	0,0306	0,0055	1,1483	0,90
14	1.A.3.d	1.A.3.d Żegluga krajowa śródlądowa i morska	CO ₂	2 334,06	194,58	0,0005	0,0052	1,0755	0,91
15	2.B.1.	2.B.1. Produkcja amoniaku	CO ₂	3 516,60	3 613,69	0,0091	0,0046	0,9621	0,92
16	2.B.2	2.B.2. Produkcja kwasu azotowego	N ₂ O	4 386,47	4 181,00	0,0105	0,00454	0,9461	0,93
17	4.B	4.B. Odchody zwierzęce	CH ₄	3 435,39	3 418,10	0,0086	0,00409	0,8526	0,94
18	1.A.3.b	1.A.3.b Transport drogowy	N ₂ O	153,15	956,85	0,0024	0,00318	0,6637	0,94
19	4.D.2	4.D.2. Nazwozy organiczne na pastwiskach i wygonach	N ₂ O	1 575,89	358,72	0,0009	0,00263	0,5493	0,95
20	2.A.2	2.A.2. Produkcja wapna	CO ₂	3 477,55	1 701,57	0,0043	0,00242	0,5045	0,95

Załącznik 2. Bilanse energii za rok 2004 dla głównych paliw

Poniżej przedstawiono bilanse energii za rok 2004 dla głównych paliw, takich jak: węgiel brunatny, olej napędowy, olej opałowy, gaz ziemny wysokometanowy, gaz ziemny zaazotowany oraz koks. Podobny bilans dla węgla kamiennego przedstawiono w podrozdziale 1.4.

Bilans węgla brunatnego

Wyznaczanie zużycia paliw w krajowych procesach spalania	Węgiel brunatny	
	10 ³ Mg	TJ
Przychód	61 202	541 128
Ze źródeł krajowych	61 202	541 128
1) Pozyskanie	61 197	541 093
2) Uzysk z przemian lub odzysk	0	0
3) Zmniejszenie zapasów	4	35
Import	0	0
Rozchód	61 202	541 128
Zużycie krajowe	60 929	518 890
1) Przetwarzanie na nośnik	60 375	514 249
a) Wsad substancjalny paliwa	0	0
b) Spalanie paliw	60 375	514 249
2) Zużycie bezpośrednie	555	4 641
w tym zużycie nieenergetyczne	0	0
spalono bezpośrednio	555	4 641
Spalono w kraju	60 929	518 890
Zwiększenie zapasów	0	0
Eksport	27	228
Straty i różnice bilansowe	246	22 011
Wartość opałowa	MJ/kg	8,52
Współczynnik emisji	kg/GJ	114,21

Bilans oleju napędowego

Wyznaczanie zużycia paliw w krajowych procesach spalania	Olej napędowy	
	10 ³ Mg	TJ
1	2	3
Przychód	7 218	312 743
Ze źródeł krajowych	5 171	224 061
1) Pozyskanie	0	0
2) Uzysk z przemian lub odzysk	5 171	224 061
3) Zmniejszenie zapasów	0	0
Import	2 047	88 682
Rozchód	7 218	312 743

1	2	3
Zużycie krajowe	6 831	295 967
1) Przetwarzanie na nośnik	294	12 749
a) Wsad substancjalny paliwa	294	12 735
b) Spalanie paliw	0	15
2) Zużycie bezpośrednie	6 537	283 218
w tym zużycie nieenergetyczne	0	0
spalono bezpośrednio	6 537	283 218
Spalono w kraju	6 537	283 218
Zwiększenie zapasów	126	5 460
Eksport	261	11 317
Straty i różnice bilansowe	0	0
Wartość opałowa	MJ/kg	43,33
Współczynnik emisji	kg/GJ	72,29

Bilans oleju opałowego

Wyznaczanie zużycia paliw w krajowych procesach spalania	Olej opałowy	
	10 ³ Mg	TJ
Przychód	5 723	241 959
Ze źródeł krajowych	5 309	224 466
1) Pozyskanie	0	0
2) Uzysk z przemian lub odzysk	5 309	224 466
3) Zmniejszenie zapasów	0	0
Import	415	17 493
Rozchód	5 723	241 959
Zużycie krajowe	4 608	195 585
1) Przetwarzanie na nośnik	726	29 927
a) Wsad substancjalny paliwa	61	2 442
b) Spalanie paliw	665	27 485
2) Zużycie bezpośrednie	3 882	165 657
w tym zużycie nieenergetyczne	0	0
spalono bezpośrednio	3 882	165 657
Spalono w kraju	4 547	193 143
Zwiększenie zapasów	31	1 338
Eksport	702	28 396
Straty i różnice bilansowe	383	16 640
Wartość opałowa	MJ/kg	42,48
Współczynnik emisji	kg/GJ	75,68

Bilans gazu ziemnego wysokometanowego

Wyznaczanie zużycia paliw w krajowych procesach spalania	Gaz ziemny wysokometanowy	
	10 ⁶ m ³	TJ
Przychód	12 573	447 269
Ze źródeł krajowych	3 128	105 748
1) Pozyskanie	2 297	76 170
2) Uzysk z przemian lub odzysk	831	29 578
3) Zmniejszenie zapasów	0	0
Import	9 445	341 520
Rozchód	12 573	447 269
Zużycie krajowe	11 982	430 731
1) Przetwarzanie na nośnik	1 722	62 210
a) Wsad substancjalny paliwa	664	23 893
b) Spalanie paliw	1 058	38 317
2) Zużycie bezpośrednie	10 259	368 521
w tym zużycie nieenergetyczne	2 241	80 100
spalono bezpośrednio	8 019	288 421
Spalono w kraju	9 077	326 738
Zwiększenie zapasów	196	6 956
Eksport	44	1 578
Straty i różnice bilansowe	352	8 004
Wartość opałowa	MJ/m ³	36,00
Współczynnik emisji	kg/GJ	53,78

Bilans gazu ziemnego zaazotowanego

Wyznaczanie zużycia paliw w krajowych procesach spalania	Gaz ziemny zaazotowany	
	10 ³ Mg	TJ
1	2	3
Przychód	3 390	90 286
Ze źródeł krajowych	3 390	90 286
1) Pozyskanie	3 333	88 258
2) Uzysk z przemian lub odzysk	57	2 028
3) Zmniejszenie zapasów	0	0
Import	0	0
Rozchód	3 390	90 286
Zużycie krajowe	3 359	85 679

1	2	3
1) Przetwarzanie na nośnik	2 016	50 011
a) Wsad substancjalny paliwa	1 573	39 483
b) Spalanie paliw	443	10 528
2) Zużycie bezpośrednie	1 343	35 667
w tym zużycie nieenergetyczne	0	0
spalono bezpośrednio	1 343	35 667
Spalono w kraju	1 786	46 196
Zwiększenie zapasów	0	0
Eksport	0	0
Straty i różnice bilansowe	31	4 607
Wartość opałowa	MJ/m ³	25,86
Współczynnik emisji	kg/GJ	55

Bilans koksu

Wyznaczanie zużycia paliw w krajowych procesach spalania	Koks	
	10 ⁶ m ³	TJ
Przychód	10 248	290 142
Ze źródeł krajowych	10 097	285 915
1) Pozyskanie	0	0
2) Uzysk z przemian lub odzysk	10 097	285 915
3) Zmniejszenie zapasów	0	0
Import	151	4 227
Rozchód	10 248	290 142
Zużycie krajowe	4 990	139 729
1) Przetwarzanie na nośnik	3 070	86 640
a) Wsad substancjalny paliwa	3 050	86 087
b) Spalanie paliw	20	552
2) Zużycie bezpośrednie	1 919	53 089
w tym zużycie nieenergetyczne	66	1 819
spalono bezpośrednio	1 853	51 270
Spalono w kraju	1 874	51 822
Zwiększenie zapasów	0	0
Eksport	5 258	147 214
Straty i różnice bilansowe	0	3 199
Wartość opałowa	MJ/kg	27,66
Współczynnik emisji	kg/GJ	112,60

Załącznik 3. Krajowy bilans energii za rok 2004 (Gospodarka paliwowo-energetyczna 2004—2005, GUS 2006)

Część II. Zbiorczy bilans przychodu i rozdysponowania energii

Tabl. 1 (4). Syntetyczny bilans energii

Part II. Basic energy supply and use balance

Table 1 (4). Basic (synthetic) energy balance

Lp. #	Nazwa nośnika energii <i>Specification</i>	Rok <i>Year</i>	Jednostka miary <i>Unit of measure</i>	Pozyska- nie <i>Indigenous production</i>	Import <i>Import</i>	— W tym bunkier <i>Among which bunker</i>	Eksport <i>Export</i>
1	2	3	4	5	6	7	8
1	<i>Energia ogółem</i> <i>Total energy</i>	2004 2005	TJ	3 293 104 3 284 318	1 418 970 1 540 926	2 430 5 282	855 128 846 820
2	<i>Energia pierwotna</i> <i>Primary energy</i>	2004 2005	TJ	3 293 104 3 284 318	1 140 333 1 210 187	0 0	540 365 504 013
3	Węgiel kamienny energetyczny <i>Steam coal</i>	2004 2005 2004 2005	tys.ton 10 ³ ton TJ	83 562 83 833 1 868 000 1 933 156	1 726 2 762 44 709 67 671	0 0 0 0	166 48 16 218 442 331 398 477
4	Węgiel kamienny kokсовy <i>Coking coal</i>	2004 2005 2004 2005	tys.ton 10 ³ ton TJ	16 525 14 071 487 333 416 512	602 610 17 822 18 033	0 0 0 0	3 036 3 151 90 350 93 419
5	Węgiel brunatny <i>Lignite</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	61 197 61 636 541 093 533 234	0 0 0 0	0 0 0 0	27 8 228 72
6	Ropa naftowa <i>Crude oil</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	886 848 37 291 35 407	17 316 17 912 736 282 761 092	0 0 0 0	138 216 5 879 8 678
7	Gaz ziemny wysokometanowy <i>High — methane natural gas</i>	2004 2005 2004 2005	mln m ³ 10 ⁶ m ³ TJ	2 297 2 232 76 170 741 23	9 445 9 919 341 520 358 692	0 0 0 0	44 42 1 578 1 501
8	Gaz ziemny zaazotowany <i>Nitrified natural gas</i>	2004 2005 2004 2005	mln m ³ 10 ⁶ m ³ TJ	3 333 3 510 88 258 88 507	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
9	Torf i drewno <i>Peat and wood</i>	2004 2005 2004 2005	tys. m ³ 10 ³ m ³ TJ	13 839 13 839 131470 131474	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
10	Energia wody i wiatru <i>Hydro and wood energy</i>	2004 2005	TJ	8 007 8 412	0 0	0 0	0 0
11	Energia geotermalna <i>Geothermal energy</i>	2004 2005	TJ	318 381	0 0	0 0	0 0
12	Biogaz <i>Biogas</i>	2004 2005	TJ	1 975 2 247	0 0	0 0	0 0

Zmiana zapasów <i>Stock Change</i>	Zużycie globalne lub saldo wym. Global consump- tion or ex- change ba- lances	Uzysk z przemian lub odzysk Transforma- tions output or returns	Zużycie ogółem Total con- sumption	Zużycie na wsad przemian Transforma- tions input	Zużycie bezpośred- nie Direct con- sump- tion	— W tym zużycie nieenerge- tyczne Among which non-energy use	Straty i różnice bilansowe Losses and Statistical Difference
9	10	11	12	13	14	15	16
163 80 84 198	3 840 567 3 894 227	2 180 505 2 110 035	x x	3 136 012 3 045 258	2 846 976 2 874 463	131 830 143 033	38 085 84 541
8 516 58 920	3 884 556 3 931 573	36 781 38 773	x x	2 946 561 2 896 601	991 191 1 030 473	83 594 91 599	-16 415 43 272
-448 1 096 -102 00 25 112	69 089 69 281 1 480 579 157 7239	0 0 0 0	69 089 69 281 1 480 579 1 577 239	51 863 50 821 1 116 922 1 096 897	16 607 16 413 406 716 429 355	1 86 30 2 566	619 2 047 -43 059 50 987
407 373 11 963 11 002	13 685 11 157 402 842 330 124	0 0 0 0	13 685 11 157 402 842 330 124	13 663 11 319 403 668 333 859	170 169 4924 4 875	0 0 0 0	-149 -331 -5 750 -8 610
-4 39 -35 342	61 175 61 589 540 901 532 820	0 0 0 0	61 175 61 589 540 901 532 820	60 375 61 075 514 249 533 988	555 514 4 641 4 465	0 0 0 0	246 1 22 011 -5 634
-4 353 -166 14 989	18 068 18 191 767 861 772 833	0 0 0 0	18 068 18 191 767 861 772 833	18 119 18 165 769 982 771 809	3 0 106 6	0 0 0 0	-53 26 -2 227 1 017
196 214 6 956 7 588	11 503 11 895 409 157 423 727	1 033 1 031 34 753 36 544	12 536 12 927 44 3910 46 0271	1 910 1 865 67 032 65 484	10 273 10 913 368 874 390 382	2 241 2 401 80 100 85 493	352 149 8 004 4 406
0 0 0 0	3 333 3 510 8 258 88 507	57 61 2 028 2 229	3 390 3 570 90 286 90 736	2 016 2 237 50 011 55 513	1 343 1 289 35 667 34 117	0 0 0 0	31 43 4 607 1 106
0 0 0 0	138 39 138 39 131 470 131 474	0 0 0 0	13 839 13 839 131 470 131 474	38 375 360 3 561	13 801 13 465 131 110 127 914	0 0 0 0	0 0 0 0
0 0	8 007 8 412	0 0	8 007 8 412	8 007 8 412	0 0	0 0	0 0
0 0	318 381	0 0	318 381	0 0	318 381	0 0	0 0
0 0	1 975 2 247	0 0	1 975 2 247	1 315 1 819	660 428	0 0	0 0

1	2	3	4	5	6	7	8
13	Paliwa odpadowe stałe Roślinne i zwierzęce <i>Solid biomass and animal products</i>	2004 2005	TJ	38 586 31 741	0 0	0 0	0 0
14	Odpady przemysłowe stałe i ciekłe <i>Industrial wastes</i>	2004 2005	TJ	10 733 22 282	0 0	0 0	0 0
15	Odpady komunalne <i>Municipal wastes</i>	2004 2005	TJ	27 675	0 0	0 0	0 0
16	Paliwa ciekłe biomasy <i>Liquid fuels from biomass</i>	2004 2005	TJ	561 4 137	0 0	0 0	0 1 866
17	Inne surowce energetyczne <i>Other energy sources</i>	2004 2005	TJ	3 281 2 030	0 4 698	0 0	0 0
18	Energia pochodna Derived energy	2004 2005	TJ	0 0	278 637 330 739	2 430 5 282	314 763 342 807
19	Brykiety z węgla kamiennego <i>Hard coal briquettes</i>	2004 2005 2004 2005	tys.ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	0 0 0 4	0 0 0 0	0 2 0 49
20	Brykiety z węgla brunatnego <i>Lignite briquettes (bkb)</i>	2004 2005 2004 2005	tys.ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	0 2 0 34	0 0 0 0	0 0 0 0
21	Koks i półkoks <i>Coke and semi-coke</i>	2004 2005 2004 2005	tys.ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	151 363 4 227 10 907	0 0 0 0	5258 4 624 147 214 129 466
22	Gaz ciekły <i>Liquefied petroleum gas (LPG)</i>	2004 2005 2004 2005	tys.ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	1 989 2 140 94 083 101 206	0 0 0 0	14 25 662 1 167
23	Benzyny silnikowe <i>Motor gasoline</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	601 606 26 905 27 141	0 0 0 0	444 696 19 907 31 178
24	Benzyny lotnicze <i>Aviation gasoline</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	1 1 37 29	0 0 0 0	1 2 53 107
25	Paliwa odrzutowe <i>Jet fuel</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	14 119 610 5 286	14 118 610 5 282	418 427 18 633 19 015
26	Olej napędowy I <i>Automotive diesel oil</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	1 964 2 427 85 105 105 179	0 0 0 0	261 321 11 317 13 928
27	Oleje napędowe pozostałe <i>Other diesel oil</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	83 93 3 577 3 989	42 0 1 820 0	0 143 0 6 163

9	10	11	12	13	14	15	16
0 -72	38 586 318 13	0 0	38 586 31 813	8 545 10 476	30 041 21 337	0 0	0 0
0 -17	10 733 22 299	0 0	10 733 22 299	2 651 5 770	8 083 16 529	3 464 3 539	0 0
0 0	27 675	0 0	27 675	0 0	27 675	0 0	0 0
0 -24	561 2 295	0 0	561 2 295	561 2 285	0 10	0 0	0 0
0 0	3 281 6 728	0 0	3 281 6 728	3 257 6 728	24 0	0 0	0 0
7 864 25 278	-43 990 -37 346	2 143 724 2 071 262	x x	185 816 143 921	1 859 419 1 848 726	46 573 50 045	54 499 41 269
-1 0 -20 -12	1 -1 20 -33	0 0 0 0	1 -1 20 -33	0 0 3 0	1 0 18 8	0 0 0 0	0 -2 0 -41
0 0 0 -3	0 2 0 36	0 0 0 0	0 2 0 36	0 0 0 0	2 2 32 36	0 0 0 0	-2 0 -32 0
0 498 0 13 944	-5 107 -4 758 -142 987 -132 503	10 097 8 404 285 915 237 159	4 990 3 646 142 928 104 656	3 070 2 143 86 640 60 859	1 919 1 324 53 089 36 142	66 58 1 819 1 585	0 179 3 199 7 655
2 10 95 477	1 973 2 105 93 326 99 563	259 284 12 266 13 410	2 232 2 388 105 592 112 973	4 9 206 406	2 228 2 380 105 387 112 566	0 0 0 0	0 0 0 0
40 47 1 792 2 121	116 -137 5 206 -6 158	4 081 4 203 182 807 188 239	4 198 4 065 188 013 182 081	82 58 3681 2 581	4 115 4 008 184 332 179 500	0 0 0 0	0 0 0 0
0 0 1 7	0 -2 -17 -86	15 4 666 193	14 2 648 107	0 0 0 0	14 2 648 107	0 0 0 0	0 0 0 0
-12 -7 -535 -305	-392 -301 -17 488 -13 423	679 644 30 255 28 710	286 343 12 767 15 287	0 0 0 0	286 343 12 767 15 287	0 0 0 0	0 0 0 0
126 97 5 460 4 194	1 577 2 009 68 329 87 058	5 171 5 395 224 060 233 782	6 748 7 405 292 388 320 840	294 243 12 749 10 534	6 454 7 246 279 639 313 965	0 0 0 0	0 -84 0 -3 658
0 35 0 1 500	83 -85 3 577 -3 674	0 164 1 7 088	83 79 3 578 3 415	0 0 0 0	83 79 3 578 3 415	0 0 0 0	0 0 0 0

1	2	3	4	5	6	7	8
28	Lekki olej opałowy <i>Light fuel oil</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	233 322 10 212 14 171	0 0 0 0	52 169 2 278 7 399
29	Ciężki olej opałowy <i>Heavy fuel oil</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	181 13 7 281 515	0 0 0 0	650 611 26 118 24 633
30	Półprodukty z przerobu ropy naftowej <i>Feedstocks</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	312 254 12 553 10 205	0 0 0 0	144 139 5 781 5 567
31	Produkty nieenergetyczne <i>Non-energy products</i>	2004 2005	TJ	0 0	14 923 34 066	0 0	30 223 45 859
32	Gaz rafineryjny <i>Refinery gas</i>	2004 2005 2004 2005	tys. ton 10 ³ ton TJ	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
33	Gaz koksowniczy <i>Coke oven gas</i>	2004 2005 2004 2005	mln m ³ 106 m ³ TJ	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
34	Gaz wielkopiecowy <i>Gas manufactured from coal</i>	2004 2005 2004 2005	mln m ³ 106 m ³ TJ	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
35	Gaz miejski <i>Town gas</i>	2004 2005 2004 2005	mln m ³ 106 m ³ TJ	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
36	Gaz czadnicowy i wylewny <i>Blast furnace gas</i>	2004 2005 2004 2005	mln m ³ 106 m ³ TJ	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
37	Energia elektryczna <i>Electricity</i>	2004 2005 2004 2005	GWh TJ	0 0 0 0	5 312 5 002 19 124 18 007	0 0 0 0	14 605 16 188 52 577 58 277
38	Ciepło ^{*)} <i>Heat^{*)}</i>	2004 2005	TJ	0 0	0 0	0 0	0 0
39	Energia z odzysku Energy from returns	2004 2005	TJ	0 0	0 0	0 0	0 0
40	Paliwa odpad. gazowe <i>Gaseous waste fuels</i>	2004 2005	TJ	0 0	0 0	0 0	0 0
41	Ciepło z odzysku <i>Heat from returns</i>	2004 2005	TJ	0 0	0 0	0 0	0 0

^{*)} Patrz „Uwagi metodyczne”

^{*)} See the “Methodology remarks”

9	10	11	12	13	14	15	16
26 17 1 137 758	155 136 6 797 6 014	2 494 2 161 109 071 94 526	2 649 2 297 11 5867 100 540	35 33 1 528 1 451	2 415 2 177 105 643 95 239	0 0 0 0	199 87 8 696 3 849
5 0 201 2	-474 -599 -19 038 -24 119	2 815 2 574 115 395 105 153	2 342 1 975 96 357 81 034	691 597 28 399 24 446	1 467 1 391 60 014 56 580	0 0 0 0	184 -13 7 943 8
0 56 0 2 239	169 60 6 772 2 399	367 429 14 733 17 226	535 488 21 505 19 625	314 254 12 602 10 205	222 234 8 903 9 420	223 233 8 952 9 367	0 0 0 0
-267 358	-15 033 -12 151	125 476 122 710	110 443 110 560	1 979 1 700	93 217 96 358	35 802 39 094	15 247 12 501
0 0 0 0	0 0 0 0	736 664 35 434 31 987	736 664 35 434 31 987	0 7 0 356	736 657 35 434 31 631	0 0 0 0	0 0 0 0
0 0 0 0	0 0 0 0	4216 3545 72947 61947	4216 3545 72947 61947	934 797 16955 14373	3283 2757 55992 47527	0 0 0 0	0 -9 0 48
0 0 0 0	0 0 0 0	10177 6948 33836 23446	10177 6948 33836 23446	2010 1248 6695 4188	8167 5699 27141 19258	0 0 0 0	0 0 0 0
0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
0 0 0 0	-9 293 -11 186 -33 453 -40 269	154 160 156 936 554 974 564 968	144 867 145 750 521 521 524 699	2 267 2 207 8 163 7 946	128 168 128 979 461 406 464 325	0 0 0 0	14 431 14 563 51 953 52 427
0 0	0 0	345 888 340 716	345 888 340 716	6 216 4 876	372 179 367 361	0 0	-32 507 -31 520
0 0	0 0	61 691 57 091	x x	3 635 4 736	58 057 52 355	1 664 1 389	0 0
0 0	0 0	15 591 13 478	15 591 13 478	3 635 4 736	11 956 8 742	1 664 1 389	0 0
0 0	0 0	46 101 43 613	46 101 43 613	0 0	46 101 43 613	0 0	0 0

Załącznik 4. Krajowy bilans energii za rok 2004 w układzie OECD

Poland: 2004

SUPPLY AND CONSUMPTION	Coal (TJ)						Oil (TJ)	
	Coking Coal	Other Bit. Coal	Lignite	Peat Oven and Gas Coke	Patent Fuel	BKB	Crude Oil	Feed-stocks
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Production	487 333,0	1 850 872,3	541 092,9	285 914,5	0,0	0,0	37 291,2	0,0
From Other Sources	0,0	17 128,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6 641,6
Import	17 821,8	44 709,3	0,0	4 227,2	0,0	0,0	736 282,1	13 273,7
Ex port	-90 350,1	-442 331,0	-227,5	-147 214,1	0,0	0,0	-5 878,5	0,0
International Marine Bunkers	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stock Changes	-11 962,9	10 200,2	35,5	0,0	20,4	-0,4	166,4	0,0
DOMESTIC SUPPLY	402 841,8	1 480 578,8	540 900,8	142 927,7	20,4	-0,4	767 861,1	19 915,3
Transfers	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2337,3
Statistical Differences	5 202,0	40 919,3	-22 010,8	-3 198,8	0,0	32,1	2 227,4	0,0
TRANSFORMATION	403 668,2	1 116 922,3	514 249,0	86 639,5	2,8	0,1	769 982,3	22 252,6
Electricity Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CHP Plants	0,0	980 958,9	513 850,3	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Heat Plants	2171,6	135 963,3	398,8	551,8	2,8	0,1	0,0	0,0
Blast Furnaces	0,0	0,0	0,0	84 590,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Gas Works	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Coke Ovens	401 496,6	0,0	0,0	1 497,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Patent Fuel Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BKB Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Petroleum Refineries	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Petrochemical Industry	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	769 982,3	22 252,6
Other Transform. Sector	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENERGY SECTOR	4 350,2	22 614,2	557,1	64,9	0,0	0,0	106,2	0,0
Coal Mines	57,6	12 684,5	215,9	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Oil and Gas Extraction	0,0	2,0	0,0	0,4	0,0	0,0	106,2	0,0
Petroleum Refineries	0,0	7,1	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Electr., CHP + Heat Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patent Fuel Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Coke Ovens	4 291,8	71,8	0,0	58,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Gas Works	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BKB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pumped Storage (Elec.)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Other Energy Sector	0,7	9 848,8	341,2	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Distribution Losses	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FINAL CONSUMPTION	25,5	381 961,6	4 083,9	53 024,5	17,6	31,6		0,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9			
INDUSTRY SECTOR Iron and Steel Chemical and Petrochemical of which: Feedstocks Non-Ferrous Metals Non-Metallic Minerals Transport Equipment Machinery Mining and Quarrying Food and Tobacco Paper, Pulp and Print Wood and Wood Products Construction Textile and Leather Non-specified (Industry)	25,5 0,0 0,0 0,0 8,7 0,0 0,0 2,3 0,0 0,0 0,0 12,4 2,0 0,0	146 551,2 11 328,6 27 342,8 0,0 1047,4 34 275,9 1 842,7 4755,1 476,3 37 427,2 13 427,6 6 170,1 522,8 3 356,8 4 578,1	144,3 0,0 0,0 0,0 0,0 1,2 0,0 1,4 2,5 127,2 0,0 0,0 0,7 7,3 4,0	36 456,4 22 182,4 1 818,4 0,0 5 688,4 4 520,0 149,2 355,0 114,1 1 183,6 37,4 0,5 39,0 49,0 319,5	8,2 7,7 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,5 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	30,9 0,0 0,0 0,0 0,0 30,9 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0		0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0			
	TRANSPORT SECTOR Air Transport Road Rail Pipeline Transport Internal Navigation Non-specified (Transport)	0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0		0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0		
		OTHER SECTORS Agriculture Commerce and Public Services Residential Non-specified (Other)	0,0 0,0 0,0 0,0	235 380,8 32 500,0 22 880,8 180 000,0	3 939,6 2 050,0 3,6 1 886,0	14 748,8 1 960,0 5 788,8 7 000,0	9,4 9,4 0,0 0,0	0,7 0,7 0,0 0,0		0,0 0,0 0,0 0,0	
			NON-ENERGY USE in Industry/Transf/Energy in Transport in Other Sectors	0,0 0,0 0,0 0,0	29,6 29,6 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	1 819,4 1 819,4 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0		0,0 0,0 0,0 0,0

Poland: 2004

SUPPLY AND CONSUMPTION	Oil (TJ)											
	Additives	Refinery Gas	LPG + Ethane	Motor Gasoline	Aviation Gasoline	Jet Fuel	Kero-sene	Gas/Diese	Light Fuel Oil	Heavy Fuel Oil	Naphtha	Other Prod.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Production From Other Sources Import	1 237,2	35 440,2	12 265,8	179 161,0	146,9	30 261,5	1 589,1	211 343,0	108 056,5	110 687,9	40 023,9	74 739,4
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2 044,5	0,0	94 104,1	26 909,7	36,7	99,9	0,0	86 878,7	1 501,5	11 316,4	0,0	15 302,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ex port International Marine Bunkers Stock Changes	0,0	0,0	-661,9	-19 911,3	-52,9	-18 637,0	-1 618,8	-10 191,1	-24,1	-23 980,8	-2 067,8	-16 647,7
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1 693,5	0,0	-8 842,1	0,0	0,0
	0,0	0,0	-94,6	-1 792,0	-1,3	535,1	87,5	-5 286,7	-1 126,7	-201,0	1,8	321,5
DOMESTIC SUPPLY	3 281,7	35 440,2	10 5613,4	184 367,5	129,5	12 259,4	57,8	281 050,3	108 407,3	88 980,4	37 957,9	73 715,3
Transfers	0,0	0,0	-179,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-15,3
Statistical Differences	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	-9 216,3	-4 969,2	291,4
TRANSFORMATION	3 281,7	0,0	166,6	0,0	0,0	0,0	0,0	14,7	1 513,5	25 312,9	0,0	49,0
Electricity Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CHP Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,1	194,6	23 583,8	0,0	0,0
Heat Plants	0,0	0,0	166,6	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7	1 319,0	1 729,1	0,0	49,0
Blast Furnaces	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gas Works	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Coke Ovens	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patent Fuel Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BKB Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Petroleum Refineries	3 281,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Petrochemical Industry	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Other Transform. Sector	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FINAL CONSUMPTION	0,0	24 104,5	105 102,4	184 337,5	129,5	12 259,4	57,8	279 977,8	105 793,8	26 366,8	32 988,7	73 562,6
INDUSTRY SECTOR	0,0	24 104,5	8 757,7	208,8	17,5	44,1	57,8	4 765,4	19 043,8	20 217,2	32 988,7	13 342,6
Iron and Steel	0,0	0,0	156,6	1,3	0,0	0,0	0,0	25,1	81,9	15,3	0,0	0,8
Chemical and Petrochemical	0,0	24 104,5	3 823,2	3,1	0,9	0,0	33,7	61,5	4 254,9	7 365,8	32 988,7	8 909,9
of which: Feedstocks	0,0	241 04,5	3 670,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 489,6	0,0	32 988,7	8 878,5
Non-Ferrous Metals	0,0	0,0	62,0	0,9	0,0	0,0	0,0	116,1	47,2	397,9	0,0	30,9
Non-Metallic Minerals	0,0	0,0	1 713,1	3,1	0,0	0,0	0,0	530,0	2 288,9	4 503,3	0,0	4 299,2
Transport Equipment	0,0	0,0	172,7	34,9	9,0	40,6	8,8	188,9	220,6	121,4	0,0	5,6
Machinery	0,0	0,0	450,4	25,5	0,4	0,0	9,6	94,0	1 047,4	59,1	0,0	32,6
Mining and Quarrying	0,0	0,0	46,4	2,2	0,0	0,0	0,0	1 973,8	301,6	276,9	0,0	1,2
Food and Tobacco	0,0	0,0	1 602,4	17,5	0,0	0,0	0,0	256,1	5 998,2	3 327,2	0,0	4,4
Paper, Pulp and Print	0,0	0,0	81,4	6,7	0,0	0,0	0,0	3,5	477,1	1 686,9	0,0	1,6
Wood and Wood Products	0,0	0,0	40,2	9,0	0,0	0,4	0,0	286,9	240,5	2 217,1	0,0	0,4
Construction	0,0	0,0	39,7	45,2	0,0	0,0	5,7	922,1	2 461,3	138,7	0,0	32,2
Textile and Leather	0,0	0,0	110,2	2,7	0,0	0,0	0,0	16,0	679,0	22,5	0,0	0,8
Non-specified (Industry)	0,0	0,0	459,4	56,4	7,2	3,1	0,0	291,2	945,2	85,2	0,0	22,9
TRANSPORT SECTOR	0,0	0,0	61 883,1	183 904,7	112,0	12 215,3	0,0	210 212,4	6,1	0,0	0,0	0,0
Air Transport	0,0	0,0	0,0	0,0	112,0	12 215,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Road	0,0	0,0	61 882,6	183 874,3	0,0	0,0	0,0	203 165,1	0,4	0,0	0,0	0,0
Rail	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6 963,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Pipeline Transport	0,0	0,0	0,5	30,5	0,0	0,0	0,0	38,6	5,2	0,0	0,0	0,0
Internal Navigation	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	45,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Non-specified (Transport)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0
OTHER SECTORS	0,0	0,0	34 461,6	224,0	0,0	0,0	0,0	65 000,1	86 743,9	6 149,6	0,0	2007,7
Agriculture	0,0	0,0	3 311,8	224,0	0,0	0,0	0,0	65 000,1	43 333,4	5 144,7	0,0	0,0
Commerce and Public												

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Services Residential Non-specified (Other)	0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0	5 128,9 26 021,0 0,0	0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0	19 559,8 23 850,7 0,0	1 004,8 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0	2 007,6 0,0 0,0
NON-ENERGY USE in Industry/Transf/Energy in Transport in Other Sectors	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	58 212,4 44 820,9 8 099,7 0,0

Poland: 2004

SUPPLY AND CONSUMPTION	Gas (TJ)				Comb. Renew. & Waste (TJ)				(TJ)	
	Natural Gas	Gas Works	Coke Ovens	Blast Furnaces	Solid Biomass	Gas/Liquid Biomass	Municipal Waste	Industrial Waste	Electricity	Heat
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Production From Other Sources Import Export International Marine Bunkers Stock Changes	182 617,8 0,0 379 467,0 -1 753,2 0,0 -7 728,4	0,0 136,3 0,0 0,0 0,0 0,0	81 052,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	33 836,1 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	170 055,9 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	2 534,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	26,7 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	8 564,4 15 590,6 0,0 0,0 0,0 0,0	554 973,7 0,0 19 123,9 -52 577,2 0,0 0,0	341 688,3 4 199,9 0,0 0,0 0,0 0,0
	552 603,1 0,0 -4 510,7	136,3 0,0 0,0	81 052,0 0,0 0,0	33 836,1 0,0 0,0	170 055,9 0,0 0,0	2 534,0 0,0 0,0	26,7 0,0 0,0	24 155,0 0,0 0,0	521 520,4 0,0 0,0	345 888,2 0,0 8 037,0
	83 924,8 0,0 45 111,6 14 519,0 0,0 0,0 0,0 304,1 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	18 838,7 0,0 17 647,3 1 191,4 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	6 695,0 0,0 6 648,1 17,1 0,0 0,0 29,8 0,0 0,0 0,0	8 904,5 0,0 7 434,9 1 469,7 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	1 293,4 0,0 1 293,3 0,2 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	4 116,4 0,0 3 966,8 144,1 0,0 0,0 0,0 5,6 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0	6 216,2 0,0 6 216,2 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Petroleum Refineries	23 990,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Petrochemical Industry	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Other Transform. Sector	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENERGY SECTOR	12 791,3	4,1	40 900,6	6 134,2	4,2	0,0	0,0	353,4	109 142,7	47 681,1
Coal Mines	370,0	0,0	251,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	22 024,9	5 939,6
Oil and Gas Extraction	8 958,9	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	223,1	2,5
Petroleum Refineries	1 675,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	221,3	2 141,9	8 860,3
Electr., CHP + Heat Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50 757,6	8 060,3
Patent Fuel Plants	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Coke Ovens	0,1	0,0	40 173,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 599,6	10 562,8
Gas Works	1 242,0	4,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	153,4	9,3
BKB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pumped Storage (Elec.)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8 162,7	0,0
Other Energy Sector	544,8	0,0	476,3	6 134,2	3,8	0,0	0,0	132,1	23 079,4	14 246,5
Distribution Losses	9 421,7	3,2	1 852,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	51 675,6	0,0
FINAL CONSUMPTION	441 954,6	129,0	19 460,0	21 006,9	161 147,2	1 240,6	26,7	19 685,1	360 702,2	300 028,0
INDUSTRY SECTOR	214 449,6	0,0	19 460,0	21 006,9	31 880,5	73,3	26,7	14 555,2	152 728,9	79 775,7
Iron and Steel	21 883,7	0,0	16 630,7	20 974,3	3,9	0,0	0,0	1 521,7	25 957,1	9 233,0
Chemical and Petrochemical	97 222,7	0,0	673,0	19,8	101,7	0,0	0,0	7592,0	31 226,2	44 687,3
of which: Feedstocks	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 157,1	4 747,9	9 767,4
Non-Ferrous Metals	7 116,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 799,9	12 826,0	1 807,9
Non-Metallic Minerals	42 480,8	0,0	1 672,0	0,0	261,0	0,0	26,1	1 818,0	12 420,3	1 554,2
Transport Equipment	3 793,6	0,0	0,0	0,0	6,3	0,0	0,0	0,2	6 283,5	4 096,6
Machinery	9 455,2	0,0	484,4	12,8	51,7	0,0	0,4	12,3	12 131,1	4 649,2
Mining and Quarrying	1 124,2	0,0	0,0	0,0	9,5	0,0	0,0	103,5	4 785,4	3 365,7
Food and Tobacco	17 960,4	0,0	0,0	0,0	372,9	73,3	0,0	0,1	1 5547,8	2 559,0
Paper, Pulp and Print	2 951,9	0,0	0,0	0,0	18 957,2	0,0	0,1	149,7	10 621,5	2 591,8
Wood and Wood Products	3467,4	0,0	0,0	0,0	9 327,1	0,0	0,0	1 507,9	5 789,3	690,3
Construction	865,4	0,0	0,0	0,0	17,4	0,0	0,0	0,0	1 834,0	656,1
Textile and Leather	2 526,2	0,0	0,0	0,0	4,1	0,0	0,0	0,1	4 239,1	1 905,3
Non-specified (Industry)	3 601,5	0,0	0,0	0,0	2 767,7	0,0	0,1	49,8	9 067,6	1 979,3
TRANSPORT SECTOR	8 201,2	0,0	0,0	0,0	0,0	561,0	0,0	0,0	16 690,4	0,0
Air Transport	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Road	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	561,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rail	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15 285,6	0,0
Pipeline Transport	8 201,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 404,8	0,0
Internal Navigation	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Non-specified (Transport)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
OTHER SECTORS	219 303,8	129,0	0,0	0,0	129 266,7	606,3	0,0	2,7	191 282,9	220 252,3
Agriculture	1 313,3	0,0	0,0	0,0	19 877,8	0,0	0,0	0,0	14 879,4	1 000,0
Commerce anda Public Services	77 572,1	3,2	0,0	0,0	103 360,0	606,3	0,0	2,7	94 309,1	27 252,3
Residential	140 418,4	125,9	0,0	0,0	6 028,9	0,0	0,0	0,0	8 2094,4	192 000,0
Non-specified (Other)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
NON-ENERGY USE	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5 127,2	0,0	0,0
in Industry/Transf/Energy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5 127,2	0,0	0,0
in Transport	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
in Other Sectors	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Załącznik 5. Ocena niepewności inwentaryzacji za rok 2004

Procedura analizy niepewności oszacowań emisji GHG do powietrza przeprowadzona została zgodnie z międzynarodowymi wytycznymi określonymi jako Tier 1. Metodyka ta znana jest jako metodyka uproszczona i zakłada między innymi, że niepewność poszczególnych danych jest symetryczna, tzn. takie same jest prawdopodobieństwo niedoszacowania jak i przeszacowania wartości. Ponadto metodyka ta nie uwzględnia faktu korelacji danych między różnymi sektorami i efekcie wszystkie dane traktowane są jako niezależne. Przed przystąpieniem do analizy niepewności poczyniono pewne założenia, mianowicie:

- z sposób uproszczony przeprowadzono analizy sektor 5 *Zmiany użytkowania gruntów i leśnictwo*
- ze względu na brak stosownych informacji w sposób uproszczony przeprowadzono także analizy dla gazów przemysłowych HFC, PFC i SF₆.

Zgodnie z metodyką szacowania niepewności Tier 1 pierwszym krokiem jest przypisanie aktywnościom oraz wskaźnikom emisji w określonych kategoriach niepewności (błędu) w procentach. Następnie z wykorzystaniem wzorów na propagację (5.1) błędu liczony jest wpływ błędu aktywności i wskaźnika na błąd wielkości emisji w danej kategorii.

$$U_{\text{emisji}} = \text{pierwiastek } (U_{\text{aktywności}}^2 + U_{\text{wskaźnika}}^2) \quad (5.1)$$

Gdzie: U_{emisji} — niepewność oszacowania emisji
 $U_{\text{aktywności}}$ — niepewność oszacowania aktywności
 $U_{\text{wskaźnika}}$ — niepewność oszacowania wskaźnika emisji

Kolejnym krokiem jest oszacowanie wpływu błędów emisji w poszczególnych podsektorach na wielkość krajową emisji. Można to oszacować za pomocą wzoru 5.2.

$$U_{\text{emisji}} = \text{pierwiastek } (\sum (\text{Emisja} * U_{\text{emisji}})^2) / \sum \text{Emisji} \quad (5.2)$$

Gdzie: U_{emisji} — niepewność oszacowania emisji w danym sektorze
 Emisja — wielkość emisji dla danego sektora

Rozbicie sektorów poddanych analizie nie jest jednakowo „głębokie” — dokładniej przedstawione zostały sektory o dużym udziale w emisjach poszczególnych zanieczyszczeń — przede wszystkim energia, procesy przemysłowe i rolnictwo. Jako poziomy wyjściowe od których rozpoczęto szacowania propagacji błędów wybrano:

- dla sektora 1: poziomy 1.A.1, 1.A.2, 1.A.3., 1.A.4, 1.A.5 z uwzględnieniem podziału na rodzaje spalanych paliw — stałe, ciekłe, gazowe i biomasa
- dla sektora 2: poziomy 2.A.1, 2.A.2....2.C.3. (z 2.D i 2.E emisje nie są szacowane)
- dla sektora 4: poziomy 4.A.1, 4.A.2...4.F.5
- dla sektora 6: poziomy 6.A.1, 6.A.2 oraz 6.B z rozbiciem na rodzaj ścieków i 6.C z rozbiciem na typy odpadów.

Do szacowania niepewności danych wejściowych oprócz wielkości domyślnych z IPCC Good Practice Guidance wykorzystano wyniki badań przeprowadzonych w roku 2000 w odniesieniu do danych z polskiej inwentaryzacji GHG za rok 1998. Wykorzystano między innymi niepewności wskaźników emisji CH₄ i N₂O dla sektora 1. *Energia*, 4. *Rolnictwa* i częściowo dla sektora 6. *Odpadów*.

Innym źródłem danych o niepewnościach były zasoby wskaźników literaturowych poprzedzone analizą warunków gospodarczych, społecznych i ekonomicznych takich krajów jak Szwecja, Finlandia, Holandia. W oparciu o te dane oszacowano między innymi niepewności aktywności w sektorze 1. *Energia*, oraz aktywności i wskaźniki emisji dla sektora 2. *Produkcja przemysłowa*. Pozostałe brakujące dane określono na podstawie opinii eksperckiej m.in. dla wskaźników emisji w sektorze 1. *Energia* czy dla aktywności i wskaźników emisji w sektorze 6.C *Odpady/Spalanie odpadów*.

Podczas analiz uwzględniono także uwagi ekspertów Sekretariatu Konwencji Klimatycznej wykonujących w 2005 roku pogłębiony przegląd polskich inwentaryzacji gazów cieplarnianych.

Dla roku 2004 uwzględniono dane o emisji i jej niepewność w sektorze 3. *Użytkowanie rozpuszczalników i innych produktów* (emisja 580,67 Gg, niepewność 28,3%).

Po przeprowadzeniu analizy i symulacji propagacji błędu dla roku 2004 otrzymano następujące niepewności emisji całkowitych:

CO ₂ — 7,2%	CH ₄ — 22,2%	N ₂ O — 47,6%
HFC — 43,4%	PFC — 20,0%	SF ₆ — 100,0%

Analizując otrzymane wyniki można stwierdzić, że pokrywają się one z wynikami otrzymywanymi w innych państwach, gdzie niepewności emisji CO₂ wahają się w zakresie 0,2—10%, CH₄ 5—50%, N₂O od 5 do 300%.

Niepewności aktywności

Największe niepewności danych o aktywnościach gospodarczych przypisano dla wielkości spalania resztek rolniczych w kategorii 4.F *Rolnictwo/Spalanie odpadów rolnych* oraz dla danych o ściekach bytowo-komunalnych w kategorii 6.B (niepewność 30%). Za jedne z najpewniejszych danych (niepewności 2—5%) uznano dane o aktywnościach z sektora energetycznego — w szczególności w sektorze 1.A.1 (3%). Ze względu na udział tego sektora w emisji całkowitej dokładność tych danych ma bardzo duży wpływ na szacowaną dokładność całej inwentaryzacji krajowej. Za dokładne uznano także dane o aktywnościach odnoszące się do emisji lotnej z systemów ropy naftowej i gazu ziemnego (0,5%) oraz emisji lotnej z eksploatacji kopalni węgla (2%).

Niepewności wskaźników emisji CO₂

W przypadku wskaźników emisji CO₂ największa jest dokładność danych w sektorze 1.A *Spalanie paliw* (1—2%), najmniejsza w sektorach 2.A *Produkcja cementu* (15%), 2.C *Produkcja metali* (10%) i 6.C *Spalanie odpadów* (50%).

Niepewności wskaźników emisji CH₄

Ze wskaźników emisji CH₄ największą dokładność mają dane w 1.B.2 *Emisja lotna z paliw/ropa naftowa i gaz* (8,1%), a najmniejszą dla innych paliw w sektorze 1.A.5 *Pozostałe* (80—100%), dla paliw ciekłych w sektorze 1.A *Spalanie paliw* (41,8%), w sektorze 4 *Rolnictwo* (4A i 4B — 50%) oraz w sektorze 6. *Odpady* (6.A i 6.B — 100%).

Niepewności wskaźników emisji N₂O

Dla N₂O największą precyzją charakteryzują się wskaźniki dotyczące emisji ze spalania gazu ziemnego w dziale 1.A.3 *Transport* (2,3%) i dla paliw ciekłych w sektorze 1.A *Spalanie paliw* (3,8%). Najmniej precyzyjne są wskaźniki w sektorach 4.B.11 i 4.B.12 *Gospodarka odchodami* (150%), 4.D *Gleby rolne* (150%) oraz w 4.F *Spalanie odpadów rolnych* (150%).

Emisje

Podobnie jak w przypadku analizy dla pozostałych lat niska wielkość niepewności emisji całkowitej CO₂ (7,2%) spowodowana jest tym, że znaczna część emisji CO₂ pochodzi z sektora 1.A charakteryzującego się stosunkowo wysoką dokładnością danych o aktywnościach (2—5%) i wskaźnikach emisji CO₂ (1—5%).

Wyższa niepewności emisji całkowitej CH₄ (22,2%) zdeterminowana jest tym, że znaczna część emisji tego zanieczyszczenia pochodzi z sektora rolnictwa 4.A i 4B charakteryzującego się stosunkowo wysoką niepewnością wskaźników emisji (ok. 50%).

Największa niepewność danych o emisjach całkowitych w Polsce podobnie jak i w innych państwach wystąpiła w przypadku N₂O (47,6%). Spowodowane jest to dużą niepewnością wskaźnika w dominujących kategoriach — m.in. gospodarki odchodami w rolnictwie — 4.B.11 i 4.B.12 (150%).

Wysokie wielkości niepewności wskaźników emisji są spowodowane m.in. niepewnościami pomiarów i analiz na podstawie których zostały one wyznaczone lub słabą znajomością procesów w wyniku których powstaje emisja.

Niepewność aktywności często ma swoje źródło w braku odpowiednich analiz oraz wybranej metodzie obróbki statystycznej ze strony statystyki publicznej. Poprawę wielkości niepewności danych inwentaryzacyjnych można uzyskać zlecając szczegółowe badania wskaźników emisji — w pierwszej kolejności wybierając wskaźniki o największych niepewnościach przypisane do źródeł kluczowych.

Dla roku bazowego wykonano uproszczoną analizę niepewności emisji gazów przemysłowych HFC, PFC i SF₆. Niestety bardzo mało jest informacji pozwalających na szacowanie niepewności aktywności i wskaźników emisji co wiąże się z potrzebą stosowania generalnych założeń i uproszczeń. Analizy dla tego działu inwentaryzacji wymagają dalszego rozwoju metodyki oraz pozyskania bardziej szczegółowych danych.

Tabele z danymi oraz wynikami analizy niepewności dla gazów przemysłowych zamieszczono poniżej.

	Emisje HFC [Gg of CO ₂ eq.]	Emisje PFC [Gg of CO ₂ eq.]	Emisje SF ₆ [Gg of CO ₂ eq.]	Nie- pew- ność emisji HFC [%]	Nie- pew- ność emisji PFC [%]	Nie- pew- ność emisji SF ₆ [%]	Niepew- ność bez- względ- na emisji HFC [Gg of CO ₂ eq.]	Nie- pew- ność bez- względ- na emisji PFC [Gg of CO ₂ eq.]	Nie- pew- ność bez- względ- na emisji SF ₆ [Gg of CO ₂ eq.]
SUMA	2 436,34	285,05	22,56	43,4%	20,0%	100,0%	1 056,62	57,01	22,56
2. Procesy przemysłowe	2 436,34	285,05	22,56	43,4%	20,0%	100,0%	1 056,62	53,34	22,56
C. Produkcja metali		266,70			20,0%			53,34	
3. Produkcja alumi- nium		266,70			20,0%			53,34	
F. Stosowanie HFC, PFC i SF ₆	2 436,34	18,35	22,56	43,4%		100,0%	1 056,62	0,00	22,56
1. Urządzenia chłodni- cze i klimatyzacyjne	2 060,06			50,0%			1 030,03		
2. Pianki	20,34			50,0%				0,00	
3. Gaśnice	7,17	18,35		50,0%	20,0%				
4. Aerosole	348,78			50,0%			174,39		
8. Urządzenia elek- tryczne			22,56			100,0%			22,56

Tabele z danymi oraz wynikami analizy niepewności dla CO₂, CH₄ i N₂O dla roku 2004 zamieszczono na następ-
nych stronach.

Inwentaryzacja gazów cieplarnianych za rok 2004 – analiza niepewności, część 1, sektory 1—2

2004	Aktywność [TJ]	Niepe- wność aktyw- ności [%]	WE CO ₂ [t/TJ] ²	WE CH ₄ [kg/TJ]	WE N ₂ O [kg/TJ]	Niepe- wność WE CO ₂ [%]	Nie- pe- wność WE CH ₄ [%]
1	2	3	4	5	6	7	8
SUMA							
1. Energia							
A. Spalanie paliw							
1. Przemysł energetyczny							
Paliwa ciekłe	110 836	3,0%	66,91	2,20	0,42	1,0%	41,8%
Paliwa stałe	1 731 436	3,0%	100,01	1,01	1,45	2,0%	13,5%
Paliwa gazowe	59 269	3,0%	54,34	1,00	0,10	2,0%	17,0%
Biomasa	11 149	3,0%				0,0%	24,0%
2. Przemysł wytwórczy i budownictwo							
Paliwa ciekłe	102 489,47	5,0%	73,84	2,84	2,20	1,0%	41,8%
Paliwa stałe	228 825,11	5,0%	108,76	3,03	1,31	2,0%	13,5%
Paliwa gazowe	121 313,77	5,0%	53,55	1,00	0,10	2,0%	17,0%
Biomasa	32 575,32	5,0%	99,77	29,41	3,92	0,0%	24,0%
3. Transport							
Paliwa ciekłe	478 369,39	5,0%	70,74	11,40	7,18	5,0%	10,2%
Paliwa stałe	NE, NO	5,0%	NE	NE	NE	5,0%	13,5%
Paliwa gazowe	NE	5,0%	0,00	0,00	0,00	0,0%	24,0%
Biomasa	NE	5,0%	0,00	0,00	0,00	0,0%	50,0%
4. Inne sektory							
Paliwa ciekłe	178 754,84	5,0%	72,21	3,00	2,22	1,0%	41,8%
Paliwa stałe	250 086,84	5,0%	95,86	1,00	1,50	2,0%	13,5%
Paliwa gazowe	184 645,02	5,0%	53,64	1,00	0,10	2,0%	17,0%
Biomasa	129 226,27	5,0%	112,00	30,00	4,00		24,0%
5. Inne							
Paliwa ciekłe	69 431,09	5,0%	64,39	1,32	0,16	1,0%	100,0%
Paliwa stałe	2 979,09	5,0%	100,45	1,00	1,50	2,0%	80,0%
Paliwa gazowe	13 234,21	5,0%	55,49	1,00	0,10	2,0%	90,0%
Biomasa	21,60	5,0%	111,99	30,00	4,00	0,0%	95,0%
B. Emisja lotna z paliw							
1. Paliwa stałe							
1. B. 1. a. Eksploatacja węgla							
i. Górnictwo pod- ziemne [Aktywność w Mt, WE w kg/t]	95,62	2,0%		4,91958			20,0%

Niepew- ność WE N ₂ O [%]	CO ₂ [Gg]	CH ₄ [Gg]	N ₂ O [Gg]	Niepew- ność emisji CO ₂ [%]	Niepew- ność emisji CH ₄ [%]	Niepew- ność emi- sji N ₂ O [%]	Niepew- ność bez- względna emisji CO ₂ [Gg]	Niepew- ność bez- względna emisji CH ₄ [Gg]	Niepew- ność bez- względna emisji N ₂ O [Gg]
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	298 654,40	1 814,95	98,11	7,2%	22,2%	47,6%	21 568,08	402,75	46,66
	309 119,45	728,96	8,02	2,3%	13,1%	3,7%	7019,86	95,56	0,30
	308 873,24	14,80	8,02	2,3%	8,3%	3,7%	7019,84	1,23	0,30
	183 793,97	2,33	2,60	3,4%	11,6%	3,5%	6248,74	0,27	0,09
3,8%	7 416,53	0,24	0,05	3,2%	41,9%	3,2%	234,53	0,10	0,00
11,7%	173 156,80	1,75	2,50	3,6%	13,8%	3,6%	6243,26	0,24	0,09
20,0%	3 220,64	0,06	0,01	3,6%	17,3%	3,6%	116,12	0,01	0,00
37,0%	1 035,07	0,28	0,04	3,0%	24,2%	3,0%		0,07	0,00
	38 950,23	2,06	0,66	3,7%	13,8%	9,4%	1437,84	0,28	0,06
3,8%	7 567,58	0,29	0,23	5,1%	42,1%	6,3%	385,87	0,12	0,01
11,7%	24 886,62	0,69	0,30	5,4%	14,4%	12,7%	1340,19	0,10	0,04
20,0%	6 496,04	0,12	0,01	5,4%	17,7%	20,6%	349,82	0,02	0,00
37,0%	3 250,17	0,96	0,13	5,0%	24,5%	37,3%		0,23	0,05
	33 840,99	5,46	3,43	7,1%	11,4%	5,5%	2392,92	0,62	0,19
2,3%	33 840,99	5,46	3,43	7,1%	11,4%	5,5%	2392,92	0,62	0,19
11,7%				7,1%	14,4%	12,7%	0,00	0,00	0,00
37,0%	0,00	0,00	0,00	5,0%	24,5%	37,3%	0,00	0,00	0,00
50,0%	0,00	0,00	0,00	5,0%	50,2%	50,2%	0,00	0,00	0,00
	46 783,62	4,85	1,31	3,3%	20,2%	15,3%	1544,07	0,98	0,20
3,8%	12 907,28	0,54	0,40	5,1%	42,1%	6,3%	658,14	0,23	0,02
11,7%	23 972,18	0,25	0,38	5,4%	14,4%	12,7%	1290,94	0,04	0,05
20,0%	9 904,16	0,18	0,02	5,4%	17,7%	20,6%	533,36	0,03	0,00
37,0%	14 473,07	3,88	0,52	5,0%	24,5%	37,3%		0,95	0,19
	5 504,42	0,11	0,02	4,2%	85,3%	5,5%	231,93	0,09	0,00
3,8%	4 470,76	0,09	0,01	5,1%	100,1%	6,3%	227,96	0,09	0,00
11,7%	299,24	0,00	0,00	5,4%	80,2%	12,7%	16,11	0,00	0,00
20,0%	734,43	0,01	0,00	5,4%	90,1%	20,6%	39,55	0,01	0,00
37,0%	2,42	0,00	0,00	5,0%	95,1%	37,3%		0,00	0,00
	246,21	714,16	0,00	6,3%	13,4%		15,61	95,55	0,00
	0,74	473,29	0,00	6,6%	20,0%		0,05	94,55	0,00
							0,00	0,00	0,00
		470,42			20,1%		0,00	94,55	0,00

1	2	3	4	5	6	7	8
ii. Górnictwo odkrywkowe [Aktywność w Mt, WE w kg/t]	61,19	2,0%		0,01273			20,0%
1. B. 1. c. Inne [Emisja CO ₂ z podsystemu gazu koksowniczego]	0,36	2,0%	2 060 765	5 791 695,00			
2. Ropa naftowa i gaz ziemny							
1. B. 2. a. Ropy naftowa							
ii. Produkcja Aktywność w PJ, WE w kg/PJ]	37,29	0,5%	6 315 000	61 800,00		6,6%	8,1%
iii. Transport Aktywność w Gg	18 202,30	0,5%	NE	NE		6,6%	8,1%
1. B. 2. b. Gaz ziemny							
i. Produkcja [Aktywności w PJ, WE w kg/PJ]	164,36	0,5%	54 882,16	96 416,37		6,6%	8,1%
ii. Przesył [Aktywności w PJ, WE w kg/PJ]	494,64	0,5%	520,41	137 034,46		6,6%	8,1%
ii. Dystrybucja [Aktywności w PJ, WE w kg/PJ]	494,64	0,5%	1 174,44	313 198,89		6,6%	8,1%
2. Procesy przemysłowe							
A. Produkty mineralne							
1. Produkcja cementu [Aktywność w kt, WE w t/t]	9 620,60	5,0%	0,527			15,0%	
2. Produkcja wapna [Aktywność w kt, WE w t/t]	2 167,60	10,0%	0,785			10,0%	
4. Soda kaustyczna (użytkowanie) [Aktywność w kt, WE w t/t]	975,44	10,0%	0,415			0,0%	
7. Inne [Aktywność w kt, WE w t/t]	0,00	5,0%	0			5,0%	
B. Przemysł chemiczny							
1. Produkcja amoniaku [Aktywność w kt, WE w t/t]	2 409,13	5,0%	1,5	0,0049		5,0%	20,0%
2. Produkcja kwasu azotowego. [Activity in kt, EF in t/t]	2 084,56	2,0%			0,01		
3. Produkcja kw. adypinowego [Aktywność w kt, WE w t/t]	NO	5,0%			0,00		
4. Produkcja karbidu [Aktywność w kt, WE w t/t]	26,18	5,0%	1,1			5,0%	
5. Inne (Produkcja sadzy) [Aktywność w kt, WE w t/t]	34,96	5,0%		0,01			20,0%

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
		0,78			20,1%		0,00	0,16	0,00
20,0%		0,74	2,09		6,6%	15,0%		0,05	0,31
	245,47	240,87	0,00	6,4%	5,7%		15,61	13,79	0,00
							0,00	0,00	0,00
	235,49	2,30		6,6%	8,1%		15,59	0,19	0,00
	0,11	0,01		6,6%	8,1%		0,01	0,00	0,00
							0,00	0,00	0,00
	9,02	15,85		6,6%	8,1%		0,60	1,29	0,00
	0,26	67,78		6,6%	8,1%		0,02	5,50	0,00
	0,58	154,92		6,6%	8,1%		0,04	12,57	0,00
	15389,48	14,72	14,20	6,0%	16,8%	28,6%	919,11	2,47	4,06
	7176,43		0	11,7%			837,96	0,00	0,00
	5070,06			15,8%			801,65	0,00	0,00
	1701,57			14,1%			240,64	0,00	0,00
	404,81			10,0%			40,48	0,00	0,00
	0,00			7,1%			0,00	0,00	0,00
	3642,59	12,15	14,20	7,0%	20,0%	28,6%	255,53	2,43	4,06
	3613,69	11,80		7,1%	20,6%		255,53	2,43	0,00
30,0%			13,49			30,1%	0,00	0,00	4,06
10,0%	NO					11,2%			
	28,80			7,1%			2,04	0,00	0,00
		0,35			20,6%		0,00	0,07	0,00

1	2	3	4	5	6	7	8
5. Inne (Produkcja etylenu) [Aktywność w kt, WE w t/t]	348,38	5,0%	0,0003			5,0%	
5. Inne (Zast. med. podtlenku azotu) [Aktywność w kt, WE w t/t]	IE	5,0%			IE		
5. Inne (Produkcja mocznika) [Aktywność w kt, WE w t/t]	618,41	5,0%	0			5,0%	
5. Inne (Kapolaktam) [Aktywność w kt, WE w t/t]	149,49	5,0%			0,0047		
C. Produkcja metali							
1. Produkcja żelaza i stali							
Siek [Aktywność w kt, WE w t/t]	8 590,56	5,0%	0,08			10,0%	
Koks [Aktywność w kt, WE w t/t]	10 213,92	5,0%	0,16	0,000200		10,0%	20,0%
Stal martenowska [Aktywność w kt, WE w t/t]	NE	5,0%	#ARG!			10,0%	
Stal elektryczna [Aktywność w kt, WE w t/t]	3 720,89	5,0%	0,00430	0,000120		10,0%	20,0%
Produkcja surówki [Aktywność w kt, WE w t/t]	6 426,92	5,0%	0,27821			10,0%	
Odlewy żeliwne [Aktywność w kt, WE w t/t]	379,72	5,0%	0,061	0,000200		10,0%	20,0%
Odlewy staliwne [Aktywność w kt, WE w t/t]	43,41	5,0%	0,062			10,0%	
Stal konwertorowa [Aktywność w kt, WE w t/t]	6 857,58	5,0%	0,01126			10,0%	
2. Produkcja żelazostopów [Aktywność w kt, WE w t/t]	83,55	5,0%	3,9			5,0%	
3. Produkcja aluminium [Aktywność w kt, WE w t/t]	58,93	5,0%	1,8			5,0%	
D. Inna produkcja							
G. Inne							

Inwentaryzacja gazów cieplarnianych za rok 2004 — analiza niepewności, część 2, sektory 3—6

2004	Aktywność [TJ]	Niepewność aktywności [%]	WE CO ₂ [t/TJ]	WE CH ₄ [kg/TJ]	WE N ₂ O [kg/TJ]	Niepewność WE CO ₂ [%]	Niepewność WE CH ₄ [%]
1	2	3	4	5	6	7	8
3. Użytkowanie rozpuszczalników i innych produktów	168,31		NA				
4. Rolnictwo							
A. Fermentacja jelitowa							

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	0,10			7,1%			0,01	0,00	0,00
20,0%			IE				0,00	0,00	IE
				7,1%			0,00	0,00	0,00
20,0%			0,71			20,6%	0,00	0,00	0,15
	4570,46	2,57	0	6,1%	16,8%		278,00	0,43	0,00
							0,00	0,00	0,00
	645,49			11,2%			72,17	0,00	0,00
	1585,91	2,04		11,2%	20,6%		177,31	0,42	0,00
	0,00			11,2%			NE		
	16,00	0,45		11,2%	20,6%		1,79	0,09	0,00
	1788,05			11,2%			199,91	0,00	0,00
	23,16	0,08		11,2%	20,6%		2,59	0,02	0,00
	2,69			11,2%			0,30	0,00	0,00
	77,22			11,2%			8,63	0,00	0,00
	325,85			7,1%			23,04	0,00	0,00
	106,08			7,1%			7,50	0,00	0,00
							0,00	0,00	0,00
							0,00	0,00	0,00

Niepew- ność WE N ₂ O [%]	CO ₂ [Gg]	CH ₄ [Gg]	N ₂ O [Gg]	Niepew- ność emisji CO ₂ [%]	Niepew- ność emisji CH ₄ [%]	Niepew- ność emi- sji N ₂ O [%]	Niepew- ność bez- względna emisji CO ₂ [Gg]	Niepew- ność bez- względna emisji CH ₄ [Gg]	Niepew- ność bez- względna emisji N ₂ O [Gg]
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	580,67		0,40	28,3%		50,0%	164,33	0,00	0,20
		581,18	71,15		27,7%	65,3%	0,00	160,72	46,43
		417,08			34,8%		0,00	145,16	0,00

1	2	3	4	5	6	7	8
1. Bydło							
Krowy mleczne [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	2 796,0	5,0%		93,24			50,0%
Pozostałe bydło [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	2 557,0	5,0%		47,57			50,0%
3. Owce [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	318,0	5,0%		8,17			50,0%
4. Kozy [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	175,8	5,0%		5,00			50,0%
6. Konie [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	321,0	5,0%		18,00			50,0%
8. Świnie [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	16 988,0	5,0%		1,50			50,0%
9. Drób [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	130 289,0	5,0%		0,00			50,0%
B. Odchody zwierzęce							
1. Bydło							
Krowy mleczne [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	2 796	5,0%		9,26			50,0%
Pozostałe bydło [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	2 557	5,0%		5,93			50,0%
3. Owce [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	318	5,0%		0,17			50,0%
4. Kozy [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	176	5,0%		0,12			50,0%
6. Konie [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	321	5,0%		1,39			50,0%
8. Świnie [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	16 988	5,0%		6,54			50,0%
9. Drób [Aktywność w 1000 głów, WE w kg na głowę]	130 289	5,0%		0,08			50,0%
11. Systemy gnojowicowe [Aktywność w 1000 głów, WE w kg N ₂ O-N/kg N]	0	5,0%			0,001000		

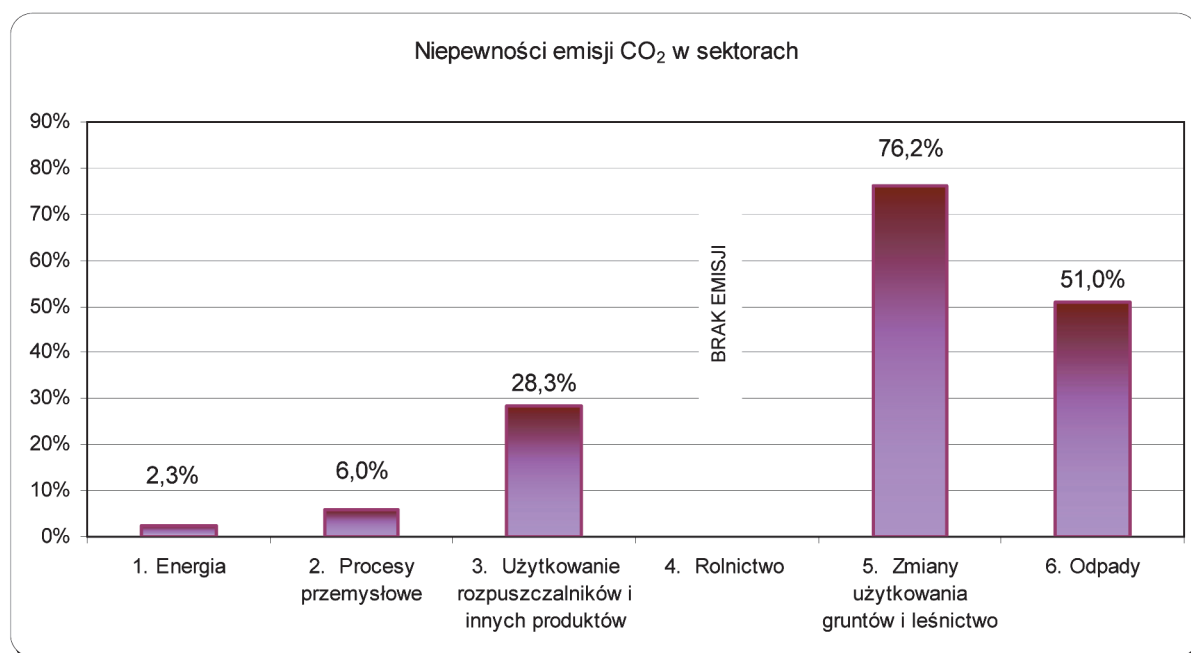
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
							0,00	0,00	0,00
		260,71			50,2%		0,00	131,00	0,00
		121,63			50,2%		0,00	61,12	0,00
		2,60			50,2%		0,00	1,31	0,00
		0,88			50,2%		0,00	0,44	0,00
		5,78			50,2%		0,00	2,90	0,00
		25,48			50,2%		0,00	12,80	0,00
		0,00			50,2%		0,00	0,00	0,00
		162,77	18,34		42,4%	148,2%	0,00	68,99	27,18
							0,00	0,00	0,00
		25,88			50,2%		0,00	13,00	0,00
		15,16			50,2%		0,00	7,62	0,00
		0,05			50,2%		0,00	0,03	0,00
		0,02			50,2%		0,00	0,01	0,00
		0,45			50,2%		0,00	0,22	0,00
		111,04			50,2%		0,00	55,80	0,00
		10,16			50,2%		0,00	5,11	0,00
			0,23			150,1%	0,00	0,00	0,00

1	2	3	4	5	6	7	8
12. Pryzmy obornika [Aktywność w 1000 głów, WE w kg N ₂ O-N/kg N]	0	5,0%			0,020000		
D. Gleby rolne							
1. Emisja bezpośrednia							
Nawozy mineralne [Aktywność w kg N, WE w kg N ₂ O-N/kg N]	805 500 000	5,0%			0,01		
Nawozy organiczne [Aktywność w kg N, WE w kg N ₂ O-N/kg N]	570 384 783	5,0%			0,01		
Resztki roślin motylkow. [Aktywność w kg suchej biomasy, WE w kg N ₂ O-N]	17 640 000	5,0%				0,01	
Resztki roślin niemotyl. [Aktywność w kg suchej biomasy, WE w kg N ₂ O-N]	168 552 800	5,0%			0,01		
Gleby organiczne [Aktywność w ha, WE w kg N ₂ O-N/ha]	1 269 000	5,0%			8,00		
2. Pastwiska i wygony [Aktywność w kg N, WE w kg N ₂ O-N/kg N]	36 818 398	5,0%			0,02		
3. Emisja pośrednia z gleb [Aktywność w kg N/yr, WE w kg N ₂ O/kg N]	96 863 680	20,0%			1,29091616		
F. Spalanie odpadów rolnych							
1. Zboża							
Pszemica [Aktywność w t produkcji plonów, WE w kg/t dm]	9 892 000	30,0%		0,1816	0,0004		20,0%
Jęczmień [Aktywność w t produkcji plonów, WE w kg/t dm]	3 571 000	30,0%		0,1473	0,0004		20,0%
Kukurydza [Aktywność w t produkcji plonów, WE w kg/t dm]	1 592 400	30,0%		0,0367	0,0001		20,0%
Owies [Aktywność w t produkcji plonów, WE w kg/t dm]	1 430 000	30,0%		0,1506	0,0004		20,0%
Żyto [Aktywność w t produkcji plonów, WE w kg/t dm]	4 281 000	30,0%		0,2004	0,0004		
Inne zboża [Aktywność w t produkcji plonów, WE w kg/t dm]		30,0%		0,1605	0,0004		20,0%
2. Rosliny strączkowe		30,0%		0,0430	0,0003		20,0%
3. Rosliny okopowe							

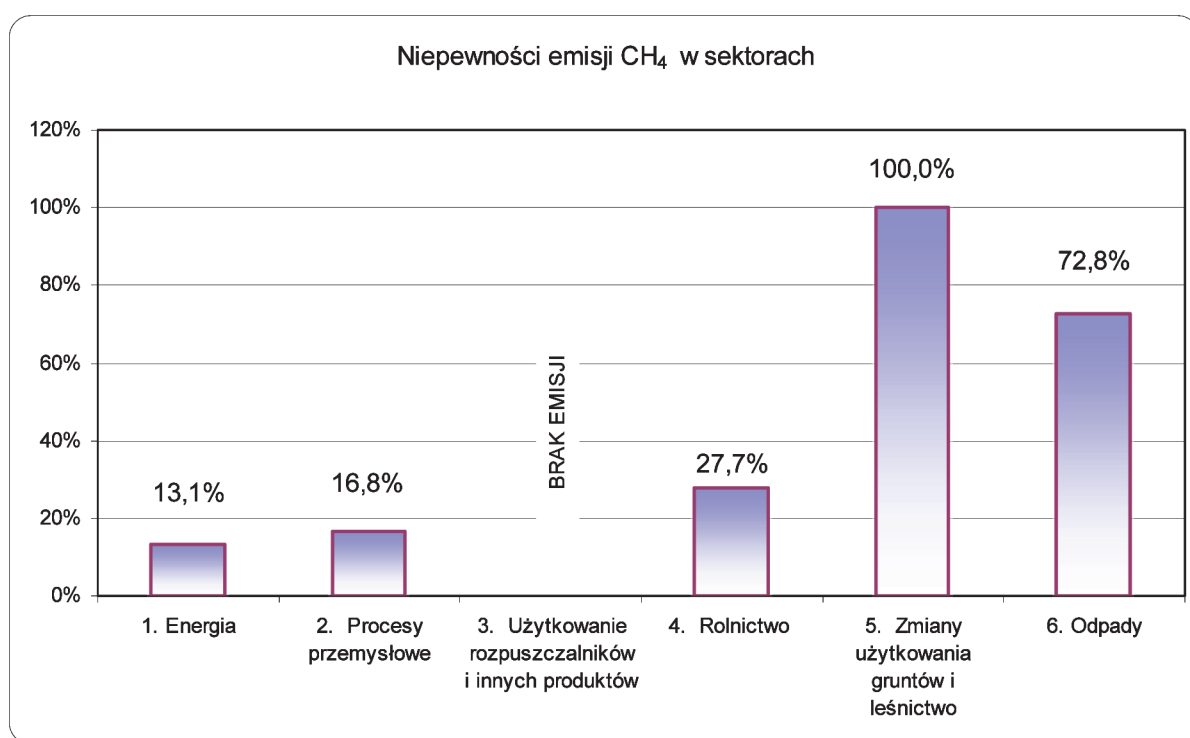
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
0,34									
	150,0%			18,11			150,1%	0,00	0,00
27,18									
			52,76			71,3%	0,00	0,00	37,64
							0,00	0,00	0,00
150,0%			11,25			150,1%	0,00	0,00	16,89
150,0%			8,96			150,1%	0,00	0,00	13,45
		150,0%			0,28			150,1%	0,00
0,00	0,42								
		150,0%			2,65			150,1%	0,00
0,00	3,98								
150,0%			15,95			150,1%	0,00	0,00	23,94
150,0%			1,16			150,1%	0,00	0,00	1,74
150,0%		0,02	0,00		36,1%	153,0%	0,00	0,01	0,00
20,0%	150,0%		0,09	0,00		36,1%	153,0%	0,00	0,03
0,00									
150,0%		0,13	0,00		36,1%	153,0%	0,00	0,05	0,00
150,0%		0,00	0,00		36,1%	153,0%	0,00	0,00	0,00

1	2	3	4	5	6	7	8
Ziemniaki [Aktywność w t produkcji plonów, WE w kg/t dm]	13 999 000	30,0%		0,1796	0,0014		20,0%
Inne [Aktywność w t produkcji plonów, WE w kg/t dm]	0	30,0%		0,0000	0,0000		20,0%
5. Inne							
Owoce, warzywa, rzepak, tytoń, chmiel [Aktywność w t prod. plonów, WE]	23 378 900	30,0%		0,0260	0,0010		
5. Zmiany użytkowania gruntów i leśnictwo							
A. Grunty leśne							
B. Użytki rolne							
C. Łąki i pastwiska							
D. Grunty podmokłe							
E. Grunty zamieszkałe							
F. Pozostałe grunty							
6. Odpady							
A. Składowanie odpadów stałych							
1. Wysypiska zorganizowane [Aktywność w Gg, WE w t/t MSW]							100,0%
2. Wysypiska niezorganizowane - głębokie (>5 m) [Aktywność w Gg, WE w t/t MSW]							
3. Inne — suma składowania odpadów stałych (Draft Guidelines 2006) [Aktywn]	9 193,60	23,0%					
B. Ścieki							
Ścieki przemysłowe [Aktywność w Gg DC (1), WE w kg/kg DC]	1 445,14			0,09			100,0%
Ścieki komunalne [Aktywność w Gg DC (1), WE w kg/kg DC]	493,60	30,0%		0,078052525			100,0%
N ₂ O ze ścieków [Aktywność — populacja [tyś.], WE w kg]	38 173,80	15,0%			0,0001111		
C. Spalanie odpadów							
odpady pochodzenia biogenicznego [Aktywność w Gg, WE w kg/t odpadów]		10,0%				50,0%	
plastiki i inne odpady niebiogeniczne [Aktywność w Gg, WE w kg/t odpadów]		10,0%				50,0%	

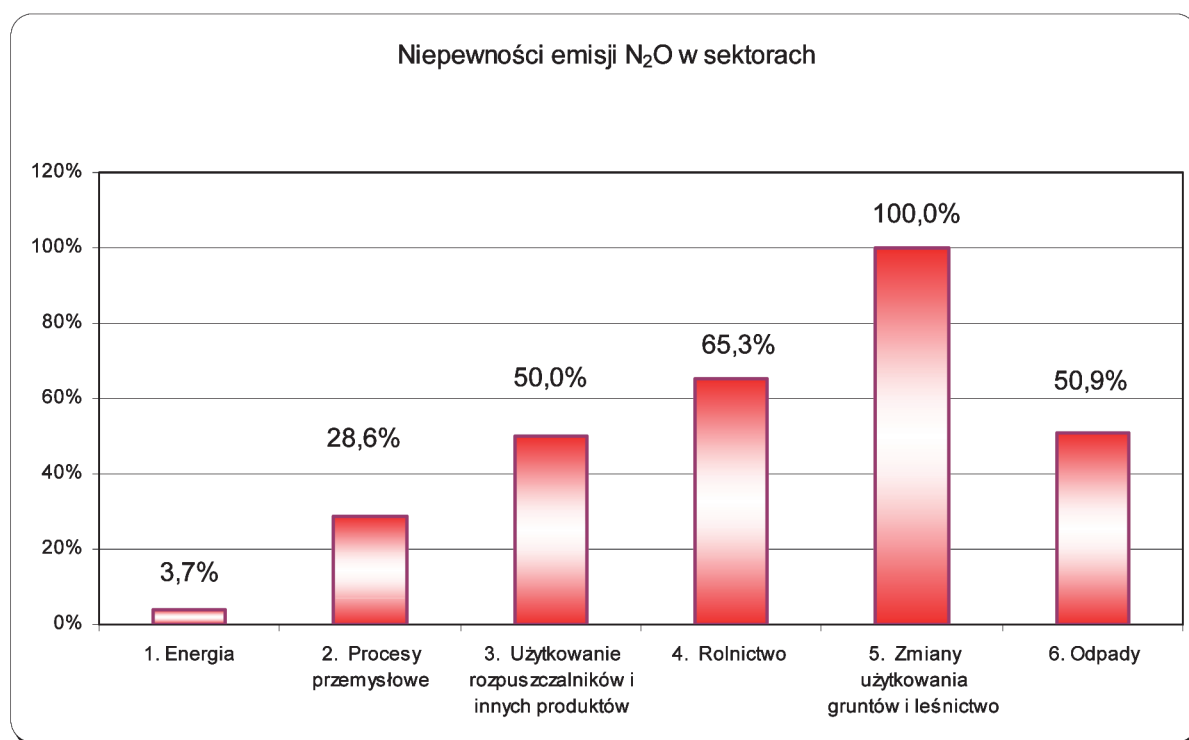
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
150,0%		0,25	0,02		36,1%	153,0%	0,00	0,09	0,03
150,0%		0,00	0,00		36,1%	153,0%	0,00	0,00	0,00
	20,0%	150,0%		0,61	0,02		0,00	0,00	0,00
150,0%	0,04	0,61	0,02		36,1%	153,0%	0,00	0,22	0,04
	-26727,40	0,18	0,00	76,2%	100,0%	100,0%	-20371,79	0,18	0,001
	-36398,99			50,0%			-18199,50	0,00	0,000
	13044,68			50,0%			6522,34	0,00	0,000
	7238,15			50,0%			3619,08	0,00	0,000
	0,00			50,0%			0,00	0,00	0,000
	-10611,24	0,18	0,0012	50,0%	100,0%	100,0%	-5305,62	0,18	0,001
	0,00	0,00	0,0000				0,00	0,00	0,000
	292,20	489,90	4,35	51,0%	72,8%	50,9%	148,99	356,71	2,21
		321,32			102,6%		0,00	329,70	0,00
					100,0%		0,00	0,00	0,00
							0,00	0,00	0,00
0,00		321,32			102,6%		0,00	329,70	0,00
100,0%		168,59	4,24		80,8%	52,2%	0,00	136,14	2,21
0,00		130,06			100,0%		0,00	130,06	0,00
		38,53	4,24		104,4%	52,2%	0,00	40,22	0,00
50,0%		130,06	4,24		100,0%	52,2%	0,00	0,00	2,21
	292,20		0,10	51,0%		23,4%	148,99	0,00	0,02
	169,18		0,08	51,0%		30,0%	86,26	0,00	0,02
	292,20		0,03	51,0%		30,0%	148,99	0,00	0,01

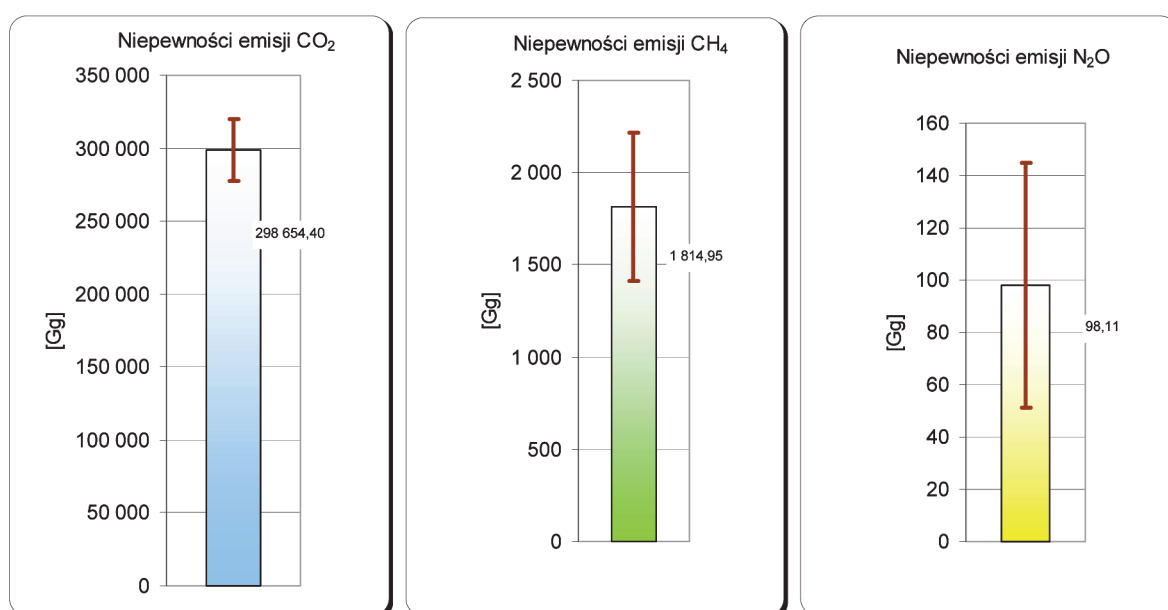
Wykres procentowej niepewności danych o emisjach CO₂ z poszczególnych sektorów IPCC

Wykres procentowej niepewności danych o emisjach CH₄ z poszczególnych sektorów IPCC

Wykres procentowej niepewności danych o emisjach N₂O z poszczególnych sektorów IPCC

Wykres bezwzględnej niepewności danych o emisjach całkowitych dla poszczególnych gazów cieplarnianych

Załącznik nr 2

Zamieszczone tabele sektorowe zawierają dane dla podstawowych paliw wykorzystywanych w danym rodzaju działalności w tabelach 1—15 oraz dodatkową tabelę 16 zawierającą średnie krajowe wartości opałowe i wskaźniki emisji dla poszczególnych paliw, odnoszącą się tylko do przypadków, kiedy dane paliwo jest stosowane, a nie zostało uwzględnione w odpowiedniej tabeli sektorowej.

Wskaźniki emisji zestawione w tabelach 1—16 odpowiadają wyłącznie podanej **wartości opałowej** paliwa, z wyjątkiem paliw dla których wartość opałowa jest zaznaczona pogrubioną kursywą lub dla których wartość opałowa nie jest określana (ze względu na to, że ich zużycie jest podawane w statystyce wyłącznie w jednostkach energetycznych).

Emisji CO₂ ze spalania biomasy (drewna opałowego, paliw odpadowych roślinnych i zwierzęcych, odpadów komunalnych biogenicznych i biogazu) nie wlicza się do sumy emisji ze spalania paliw, zgodnie z zasadami Wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji oraz IPCC. Podejście to jest równoważne stosowaniu zerowego wskaźnika emisji dla biomasy.

Współczynnik utlenienia jest już uwzględniony w wartości wskaźnika emisji. Ze względu na różne wartości współczynników utlenienia dla różnych rodzajów działalności, może wystąpić sytuacja, że tej samej wartości opałowej w różnych tabelach będą odpowiadać inne wartości wskaźnika emisji.

W porównaniu do podobnego zestawienia danych za rok 2003 wprowadzone zostały następujące zmiany, które mają na celu ułatwienie korzystania z podanych informacji:

- 1) zrezygnowano z podziału zużycia paliw na *produkcję energii elektrycznej i produkcję ciepła*;
- 2) z tabelach sektorowych uwzględniono wszystkie paliwa (z wyjątkiem paliw pędnych), jakie dla danego działu są wykazywane w *Gospodarce paliwowo-energetycznej* GUS;
- 3) zmniejszono ogólną liczbę tabel/działów poprzez agregację części z nich, i tak:
 - połączono dział 24 (Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych oraz dział 25 (Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych),
 - połączono dział 21 (Produkcja celulozowo-papiernicza) oraz dział 22 (działalność wydawnicza i poligraficzna),
 - utworzono zagregowany dział *Budownictwo oraz inne działy przemysłu nie ujęte powyżej* obejmujący między innymi następujące działy przemysłu nie wymienione w tabelach szczegółowych: kopalnictwo surowców nieenergetycznych (dział 13 i 14), włókiennictwo (dział 17), produkcja odzieży oraz futrzarstwo (dział 18), obróbka skóry i produkcja wyrobów ze skóry (dział 19), produkcja drewna i wyrobów z drewna (dział 20), produkcja mebli — i pozostała działalność produkcyjna (dział 36), produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych, która obejmuje m.in. produkcję cementu, wapna, szkła i ceramiki (dział 26), produkcja wyrobów z metali, bez maszyn i urządzeń (dział 28), produkcja maszyn i urządzeń (dział 29 oraz 30), produkcja maszyn i aparatury elektrycznej, radiowej, telewizyjnej i komunikacyjnej (dział 31 oraz 32), produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych (dział 33), produkcja pojazdów mechanicznych i innego sprzętu transportowego (dział 34 oraz 35), zagospodarowanie odpadów (dział 37), zaopatrywanie w gaz (grupa 40.2) zaopatrywanie w wodę (dział 41);
- 4) zrezygnowano z prezentowania danych dla kategorii *Inne przemysły energetyczne* oraz *Gospodarstwa domowe*, ponieważ dane te nie dotyczą jednostek uczestniczących w systemie handlu uprawnieniami do emisji.

Należy stosować tabelę wskaźników emisji i wartości opałowych oznaczoną **stosownie do podstawowego rodzaju działalności** (PKD) wpisywanego na sprawozdaniach G-02 i G-03. Dla poszczególnych rodzajów działalności w niniejszym opracowaniu dane dla podstawowych paliw są umieszczone następująco:

1. W Tabeli 1: elektrownie i elektrociepłownie zawodowe
2. W Tabeli 2: elektrociepłownie przemysłowe
3. W Tabeli 3: ciepłownie zawodowe („c. komunalne”)
4. W Tabeli 4: ciepłownie niezawodowe („c. przemysłowe”)
5. W Tabeli 5: kotły ciepłownicze energetyki zawodowej („c. zawodowe”)
6. W Tabeli 6: rafinerie
7. W Tabeli 7: koksownie
8. W Tabeli 8: produkcja metali — stopy żelaza (PKD dział 27)
9. W Tabeli 9: produkcja metali — metale nieżelazne (dział 27)
10. W Tabeli 10: produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (dział 24) oraz produkcja wyrobów gumy i tworzyw sztucznych (dział 25)
11. W Tabeli 11: produkcja celulozowo-papiernicza (dział 21) oraz działalność wydawnicza i poligraficzna (dział 22)
12. W Tabeli 12: produkcja artykułów spożywczych napojów i tytoniu (dział 15 oraz 16)
13. W Tabeli 13: kopalnictwo surowców nieenergetycznych (dział 13 i 14), włókiennictwo (dział 17), produkcja odzieży oraz futrzarstwo (dział 18), obróbka skóry i produkcja wyrobów ze skóry (dział 19), produkcja drewna

na i wyrobów z drewna (dział 20), produkcja mebli — i pozostała działalność produkcyjna (dział 36), produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych, która obejmuje m.in. produkcję cementu, wapna, szkła i ceramiki (dział 26), produkcja wyrobów z metali, bez maszyn i urządzeń (dział 28), produkcja maszyn i urządzeń (dział 29 oraz 30), produkcja maszyn i aparatury elektrycznej, radiowej, telewizyjnej i komunikacyjnej (dział 31 oraz 32), produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych (dział 33), produkcja pojazdów mechanicznych i innego sprzętu transportowego (dział 34 oraz 35), zagospodarowanie odpadów (dział 37), zaopatrywanie w gaz (grupa 40.2) zaopatrywanie w wodę (dział 41)

14. W Tabeli 14: handel/usługi/instytucje

15. W Tabeli 15: rolnictwo/leśnictwo/rybołówstwo

16. W Tabeli 16: średnie krajowe wartości opałowe i wskaźniki emisji dla paliw stosowanych nie ujętych w tabeli sektorowej

TABELA 1. ELEKTROWNIE I ELEKTROCIĘPŁOWNIE ZAWODOWE

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	21,35	MJ/kg	95,29
Węgiel brunatny	8,52	MJ/kg	112,39
Gaz ziemny wysokometanowy	36,37	MJ/m ³	53,13
Gaz z odmetanowania kopalń	35,81	MJ/m ³	53,71
Gaz ziemny zaazotowany	23,34	MJ/m ³	54,73
Biogaz			54,60
Paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce			100,00
Oleje opałowe	41,30	MJ/kg	76,85
Gaz koksowniczy	18,07	MJ/m ³	48,57
Paliwa odpadowe gazowe			57,27

TABELA 2. ELEKTROCIĘPŁOWNIE PRZEMYSŁOWE

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	22,20	MJ/kg	94,01
Gaz ziemny wysokometanowy	35,82	MJ/m ³	53,70
Gaz z odmetanowania kopalń	16,17	MJ/m ³	73,79
Gaz ziemny zaazotowany	28,92	MJ/m ³	54,73
Drewno opałowe	9500	MJ/m ³	112,00
Paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce			100,00
Odpady przemysłowe stałe i ciekłe			143,00
Koks i półkoks	27,62	MJ/kg	109,68
Oleje opałowe	41,21	MJ/kg	76,99
Gaz koksowniczy	18,45	MJ/m ³	48,57
Gaz wielkopiecowy	3,33	MJ/m ³	258,28
Paliwa odpadowe gazowe			57,27

TABELA 3. CIEPŁOWNIE ZAWODOWE

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	22,59	MJ/kg	94,98
Węgiel brunatny	8,52	MJ/kg	112,37
Gaz ziemny wysokometanowy	35,96	MJ/m ³	53,56
Gaz z odmetanowania kopalń	21,40	MJ/m ³	68,66
Gaz ziemny zaazotowany	26,25	MJ/m ³	54,73
Drewno opałowe	9500	MJ/m ³	112,00
Paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce			100,00
Odpady przemysłowe stałe i ciekłe			143,00
Koks i półkoks	27,13	MJ/kg	112,35
Gaz ciekły	47,27	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	42,79	MJ/kg	74,41

TABELA 4. CIEPŁOWNIE NIEZAWODOWE

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	23,88	MJ/kg	93,63
Węgiel brunatny	9,45	MJ/kg	106,95
Gaz ziemny wysokometanowy	35,99	MJ/m ³	53,52
Gaz z odmetanowania kopalń	16,67	MJ/m ³	73,56
Gaz ziemny zaazotowany	27,98	MJ/m ³	54,73
Drewno opałowe	9500	MJ/m ³	112,00
Paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce			100,00
Odpady przemysłowe stałe i ciekłe			143,00
Koks i półkoks	27,14	MJ/kg	111,07
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	42,25	MJ/kg	75,30
Półprodukty z przerobu ropy naftowej	40,19	MJ/kg	73,30
Gaz koksowniczy	17,06	MJ/m ³	48,57
Gaz wielkopiecowy	3,32	MJ/m ³	258,71
Paliwa odpadowe gazowe			57,27

TABELA 5. KOTŁY CIEPŁOWNICZE ENERGETYKI ZAWODOWEJ

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	22,50	MJ/kg	93,94
Gaz ziemny wysokometanowy	36,93	MJ/m ³	52,55
Gaz z odmetanowania kopalń	30,61	MJ/m ³	59,10
Gaz ziemny zaazotowany	26,00	MJ/m ³	54,73
Drewno opałowe	9500	MJ/m ³	112,00
Koks i półkoks	27,52	MJ/kg	109,95
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	41,28	MJ/kg	76,88

TABELA 6. RAFINERIE

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	26,45	MJ/kg	93,15
Gaz ziemny wysokometanowy	34,23	MJ/m ³	55,34
Gaz ziemny zaazotowany	21,02	MJ/m ³	54,73
Koks i półkoks	27,00	MJ/kg	111,46
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	41,37	MJ/kg	76,72
Półprodukty z przerobu ropy naftowej	40,19	MJ/kg	73,30
Produkty nieenergetyczne			76,50
Gaz rafineryjny	48,14	MJ/kg	51,30
Paliwa odpadowe gazowe			57,27

TABELA 7. KOKSOWNIE

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	29,50	MJ/kg	92,69
Koks i półkoks	27,53	MJ/kg	109,93
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Produkty nieenergetyczne			76,50
Gaz koksowniczy	17,03	MJ/m ³	48,57

TABELA 8. PRODUKCJA METALI — STOPY ŻELAZA (DZIAŁ 27)

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	25,02	MJ/kg	93,41
Gaz ziemny wysokometanowy	35,67	MJ/m ³	53,85
Gaz z odmetanowania kopalń	16,67	MJ/m ³	73,56
Gaz ziemny zaazotowany	26,44	MJ/m ³	54,73
Drewno opałowe	9500	MJ/m ³	112,00
Inne surowce energetyczne			77,22
Koks i półkoks	27,71	MJ/kg	109,42
Gaz ciekły	47,31	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	39,83	MJ/kg	79,25
Produkty nieenergetyczne			76,50
Gaz koksowniczy	16,93	MJ/m ³	48,57
Gaz wielkopiecowy	3,30	MJ/m ³	259,60
Paliwa odpadowe gazowe			57,27

TABELA 9. PRODUKCJA METALI — METALE NIEŻELAZNE (DZIAŁ 27)

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	22,19	MJ/kg	94,01
Gaz ziemny wysokometanowy	36,11	MJ/m ³	53,39
Gaz ziemny zaazotowany	28,94	MJ/m ³	54,73
Inne surowce energetyczne			77,22
Koks i półkoks	27,28	MJ/kg	110,66
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	42,48	MJ/kg	74,92
Produkty nieenergetyczne			76,50
Paliwa odpadowe gazowe			57,27

TABELA 10. PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH (DZIAŁ 24) ORAZ WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH (DZIAŁ 25)

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	22,24	MJ/kg	94,00
Gaz ziemny wysokometanowy	35,79	MJ/m ³	53,72
Gaz z odmetanowania kopaliń	14,92	MJ/m ³	75,37
Gaz ziemny zaazotowany	28,19	MJ/m ³	54,73
Drewno opałowe	9500	MJ/m ³	112,00
Biogaz			54,60
Paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce			100,00
Odpady przemysłowe stałe i ciekłe			143,00
Odpady komunalne — niebiogeniczne			91,70
Odpady komunalne — biogeniczne			100,00
Koks i półkoks	27,52	MJ/kg	109,96
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	41,65	MJ/kg	76,27
Produkty nieenergetyczne			76,50
Gaz koksowniczy	18,44	MJ/m ³	48,57
Gaz wielkopiecowy	3,98	MJ/m ³	226,52
Paliwa odpadowe gazowe			57,27

TABELA 11. PRODUKCJA CELULOZOWO-PAPIERNICZA (DZIAŁ 21) ORAZ DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA I POLIGRAFICZNA (DZIAŁ 22)

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	22,62	MJ/kg	93,91
Gaz ziemny wysokometanowy	36,79	MJ/m ³	52,69
Gaz ziemny zaazotowany	27,71	MJ/m ³	54,73
Paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce			100,00
Odpady przemysłowe stałe i ciekłe			143,00
Odpady komunalne i niebiogeniczne			91,70
Koks i półkoks	27,43	MJ/kg	110,22
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	41,49	MJ/kg	76,54
Produkty nieenergetyczne			76,50
Produkty odpadowe gazowe			57,27

TABELA 12. PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH NAPOJÓW I TYTONIU (DZIAŁ 15 ORAZ 16)

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	24,08	MJ/kg	93,59
Węgiel brunatny	9,21	MJ/kg	107,96
Gaz ziemny wysokometanowy	36,06	MJ/m ³	53,45
Gaz ziemny zaazotowany	26,60	MJ/m ³	54,73
Drewno opałowe	9500	MJ/m ³	112,00
Biogaz			54,60
Paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce			100,00
Odpady przemysłowe stałe i ciekłe			143,00
Koks i półkoks	27,71	MJ/kg	109,40
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	42,61	MJ/kg	74,71
Produkty nieenergetyczne			76,50

TABELA 13. INNE DZIAŁY PRZEMYSŁU I BUDOWNICTWO

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	24,00	MJ/kg	93,61
Węgiel brunatny	9,07	MJ/kg	108,57
Gaz ziemny wysokometanowy	36,30	MJ/m ³	53,19
Gaz ziemny zaazotowany	28,15	MJ/m ³	54,73
Drewno opałowe	9500	MJ/m ³	112,00
Biogaz			54,60
Paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce			100,00
Odpady przemysłowe stałe i ciekłe			143,00
Odpady komunalne — niebiogeniczne			91,70
Odpady komunalne — biogeniczne			100,00
Inne surowce energetyczne			77,22
Koks i półkoks	27,44	MJ/kg	110,20
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	42,45	MJ/kg	74,97
Produkty nieenergetyczne			76,50
Gaz koksowniczy	18,19	MJ/m ³	48,57
Gaz wielkopiecowy	4,00	MJ/m ³	225,39
Paliwa odpadowe gazowe			57,27

TABELA 14. HANDEL/USŁUGI/INSTYTUCJE

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	25,00	MJ/kg	93,41
Gaz ziemny wysokometanowy	36,00	MJ/m ³	53,51
Gaz ziemny zaazotowany	25,99	MJ/m ³	54,73
Drewno opałowe	9500	MJ/m ³	112,00
Koks i półkoks	28,00	MJ/kg	108,57
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	42,48	MJ/kg	74,92
Produkty nieenergetyczne			76,50

TABELA 15. ROLNICTWO/LEŚNICTWO/RYBOŁÓWSTWO

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
Węgiel kamienny	25,00	MJ/kg	94,85
Węgiel brunatny	8,20	MJ/kg	114,49
Gaz ziemny wysokometanowy	36	MJ/m ³	53,51
Gaz ziemny zaazotowany	26,00	MJ/m ³	54,73
Drewno opałowe	9500	MJ/m ³	112,00
Paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce			100,00
Koks i półkoks	28,0	MJ/kg	110,24
Gaz ciekły	47,30	MJ/kg	63,10
Oleje opałowe	42,48	MJ/kg	74,92
Produkty nieenergetyczne			76,50

TABELA 16. ŚREDNIE KRAJOWE WARTOŚCI OPAŁOWE I WSKAŹNIKI EMISJI DLA PALIW STOSOWANYCH A NIE UJĘTYCH W TABELI SEKTOROWEJ

RODZAJ PALIWA	WO	Jednostka	WE CO ₂
			kg/GJ
<i>Węgiel brunatny</i>	<i>8,52</i>	<i>MJ/kg</i>	<i>111,13</i>
<i>Ropa naftowa</i>	<i>42,49</i>	<i>MJ/kg</i>	<i>73,30</i>
<i>Gaz ziemny wysokometanowy</i>	<i>36,00</i>	<i>MJ/m³</i>	<i>53,51</i>
<i>Gaz z odmetanowania kopalń</i>	<i>25,62</i>	<i>MJ/m³</i>	<i>64,28</i>
<i>Gaz ziemny zaazotowany</i>	25,86	<i>MJ/m³</i>	<i>54,73</i>
<i>Drewno opałowe</i>	9500	<i>MJ/m³</i>	<i>112,00</i>
<i>Biogaz</i>			<i>54,60</i>
<i>Paliwa odpadowe stałe roślinne i zwierzęce</i>			<i>100,00</i>
<i>Odpady przemysłowe stałe i ciekłe</i>			<i>143,00</i>
<i>Odpady komunalne — niebiogeniczne</i>			<i>91,70</i>
<i>Odpady komunalne — biogeniczne</i>			<i>100,00</i>
<i>Inne surowce energetyczne</i>			<i>77,22</i>
<i>Koks i półkoks</i>	<i>27,66</i>	<i>MJ/kg</i>	<i>109,56</i>
<i>Gaz ciekły</i>	<i>47,30</i>	<i>MJ/kg</i>	<i>63,10</i>
<i>Benzyny silnikowe</i>	<i>44,79</i>	<i>MJ/kg</i>	70,54
<i>Benzyny lotnicze</i>	<i>44,79</i>	<i>MJ/kg</i>	70,54
<i>Paliwa odrzutowe</i>	<i>44,58</i>	<i>MJ/kg</i>	70,69
<i>Oleje napędowe</i>	<i>43,33</i>	<i>MJ/kg</i>	71,56
<i>Oleje opałowe</i>	<i>42,48</i>	<i>MJ/kg</i>	<i>74,92</i>
<i>Półprodukty z przerobu ropy naftowej</i>	40,19	<i>MJ/kg</i>	<i>73,30</i>
<i>Produkty nieenergetyczne</i>			<i>76,50</i>
<i>Gaz rafineryjny</i>	48,14	<i>MJ/kg</i>	<i>51,30</i>
<i>Gaz koksowniczy</i>	17,30	<i>MJ/m³</i>	<i>48,57</i>
<i>Gaz wielkopiecowy</i>	<i>3,32</i>	<i>MJ/m³</i>	<i>258,48</i>
<i>Paliwa odpadowe gazowe</i>			<i>57,27</i>

Wszystkie wartości wskaźników emisji i wartości opałowych w tabelach 1—16, z wyjątkiem wartości zaznaczonych pogrubioną kursywą, są wartościami użytymi w krajowej inwentaryzacji gazów cieplarnianych za rok 2004. Dane wykorzystane w obliczeniach w krajowej inwentaryzacji mogą nie występować bezpośrednio w raporcie inwentaryzacyjnym, ze względu na agregację do wyższych kategorii zgodnie z wytycznymi do sporządzania krajowej inwentaryzacji²⁾.

Wartości zaznaczone pogrubioną kursywą w tabelach 1—16 zostały podane w celach informacyjnych dla ułatwienia raportowania przez prowadzących instalacje. Wartości te nie są stosowane w krajowej inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych.